

DŽORDŽ R. R.
MARTIN

PEŠME
SNOVA

DRUGI TOM

DŽORDŽ R.R.
MARTIN

PEŠME
SNOVA

DŽRRM: Retrospektiva

DRUGI TOM

Naslov originala

George R. R. Martin
Dreamsongs

*Posvećeno Fips, naravno.
Postoji put, koji nije jednostavan i prav,
između zore i mraka noći.
Drago mi je što sa mnom hodaš po njemu.*

ČETIRI

NASLEDNICI ZAMKA KORNJAČA

Naslednici Zamka kornjača

Epska fantastika i ja smo stari znanci.

Hajde da ovo razjasnimo odmah na početku, jer mi se čini da o meni vladaju neke čudne zablude. S jedne strane, imam čitaoce koji za mene nikada nisu čuli dok im *Igra prestola* nije pala šaka, pa su ubeđeni da nikada nisam pisao ništa drugo sem epske fantastike. S druge strane, ima i onih koji su pročitali sva moja starija dela, a ipak žive u uverenju da sam ja pisac naučne fantastike koji se „okrenuo epskoj fantastici“ iz ne tako časnih razloga.

Istina je sledeća - epsku fantastiku (a, kad smo već kod toga, i horor) čitam i pišem još od detinjstva u Bajonu. Jeste da je moja prva objavljena priča spadala u naučnu fantastiku, ali je zato druga bila priča o duhovima, ako zanemarimo one prokletinje od hoverkamiona koje sve vreme proleću u pozadini.

Takođe, „Izlaz za San Bretu“ nipošto nije prva fantastika koju sam napisao. Čak i pre Džarna s Marsa i njegove bande vanzemaljskih svemirskih pirata, voleo sam da provodim vreme u izmišljanju priča o veličanstvenom zamku i hrabrim vitezovima i kraljevima koji u njemu obitavaju. Jedino što su svi likovi bili kornjače.

U blokovima nije bilo dozvoljeno držanje pasa i mačaka. Međutim, sitniji kućni ljubimci nisu bili zabranjeni. Imao sam gupike, tigrice, a i kornjače. Mnogo, mnogo kornjača. Bile su to one koje se kupuju u prodavnicama „sve za dolar“ i dobijaju se u plastičnim posudicama podeljenim na deo s vodom i deo sa šljunkom. Na sredini posude nalazila se plastična palma.

Imao sam i zamak koji sam dobio uz figurice vitezova (*Marksov* limeni zamak, mada se ne sećam koji tačno model). Držao sam ga na stolu koji mi je služio kao radni, a u njegovom dvorištu bilo je taman toliko prostora da smestim dve posude sa kornjačama jednu pored druge. I eto gde su živele moje kornjače... a pošto su živele u zamku, morale su da budu kraljevi i vitezovi i prinčevi. (Imao sam i *Marksov* Fort Apač, ali kornjače kauboji stvarno nisu dolazile u obzir.)

Prvi kralj kornjača bio je Veliki, koji je sigurno pripadao nekoj drugoj vrsti jer je bio smeđe boje, a ne zelen, i bio dvostruko veći od onih malih crvenouhih. Međutim, jednog dana Velikog sam našao mrtvog, bez sumnje kao žrtvu neke zlokobne zavere rogatih žaba i kameleona iz okolnih kraljevstava. Kornjača koja je nasledila Velikog na prestolu bila je dobronamerna, ali zlosrećna, pa je i ona uskoro uginula, ali baš kada je sve izgledalo crno da crnje ne može biti, Friski i Pepi su se zakleli na večno prijateljstvo i osnovali okrugli sto kornjača. Pepi Prvi pokazao se kao najčuvaniji od svih kraljeva kornjača, ali kada je ostario...

Zamak kornjača nije imao ni početak ni kraj, ali je zato imao opširnu sredinu. Zapisao sam samo neke delove, ali sam sve najbolje scene odglumio u glavi, sva ta mačevanja, bitke i izdajstva. Promenilo se baš dvanaest kraljeva kornjača. Moja veličanstva imala su nezgodnu naviku da beže iz *Marksovog* zamka, da bih ih potom pronašao mrtve ispod frižidera - Mordora za kornjače.

Eto vidite. Oduvek sam bio pisac epske fantastike.

Ipak, ne mogu da kažem da sam oduvek čitao epsku fantastiku, iz prostog razloga što pedesetih i šezdesetih nije bilo toliko epske fantastike za čitanje. Obrtnim policama iz mog detinjstva vladala je naučna fantastika, kao i krimići, vesterni, gotski i istorijski romani; mogli ste sve da pročestljate i nigde ne biste našli epsku fantastiku. Pretplatitio sam se na Književni klub naučne fantastike (tri knjige u tvrdom povezu za deset centi, šta ćeš bolje), ali je tada to bio književni klub isključivo za naučnu fantastiku, dok epska tu nije imala šta da traži.

Pet godina pošto sam kupio roman *Imam skafander, spreman da putujem*, nabasao sam na knjigu u kojoj ću prvi put okusiti pravu fantastiku - bila je to tanka antologija u izdanju *Piramide* po imenu *Mačevi i magija*, Priredio ju je L. Sprejg de Kemp a izašla je u decembru 1963. godine.

I, bogami, bila je izvrsna. U njoj su me čekale priče Pola Andersona, Henrija Katnera, Klarka Eštona Smita, Lorda Dansanija i H. F. Lavkrafta. Bila je tu i priča o Žirel iz Žoirija od C. L. Mur, priča o Fafrodu i Sivom mišaru od Frica Lajbera... kao i „Senke na mesečini“ Robena E. Hauarda.

„Znaj, o prinče“, počinjala je, „da je u vremenu između godina kada su okeani progutali Atlantidu i njene sjajne gradove i godina uspona sinova Arjasa, postojalo doba nedosanjano, kada su se blistava kraljevstva protezala preko celog sveta kao plavi ogrtači među zvezdama – Nemedija, Ofir, Britenija, Hiperboreja. Zamora sa svojim tamnokosim ženama i tajanstvenim kulama u kojima su prebivali pauci, Zingara sa svojim viteštvom. Kot koji se graničio sa pitomom zemljom šema, Stigija sa grobnicama nad kojima bde sablasni čuvari, Hirkanija čiji su jahači nosili čelik, svilu i zlato. Ali najponosnije kraljevstvo na svetu bila je Akvilonija, koja je nadmoćno vladala na uspavanom zapadu. Ovamo je došao Konan iz Simerije, crne kose, prkosnih očiju, s mačem u ruci, lopov, pljačkaš, ubica s ogromnom tugom i ogromnim veseljem, kako bi gazio draguljima optočene prestole na Zemlji pod svojim sandalama.“

Hauard me je osvojio još kod Zamore. Dovoljne su bile i same „tajanstvene kule u kojima prebivaju pauci“, ali sam ja 1963. imao petnaest godina, pa su i „tamnokose žene“ budile u meni zanimanje. Petnaest godina je pravo doba za upoznavanje sa Konanom iz Simerije. To što me *Mačevi i magija* nisu naveli da kupujem fantastiku gde god stignem, kao što me je *imam skafander, spreman da putujem* naveo da kupujem naučnu fantastiku, bilo je samo zato što je tada fantastiku bilo teško naći kako epsku, tako i sve ostale.

Šezdesetih i sedamdesetih fantastiku i naučnu fantastiku često su se smatrali istim žanrom, mada se taj žanr obično nazivao „naučna fantastika“. Često se dešavalo da jedan pisac piše u oba žanra. Imena Roberta E. Hajnlajna, Andre Norton i Erika Frenka Rasela, troje mojih omiljenih pisaca iz detinjstva, povezivala su se s naučnom fantastikom, iako su sve troje pisali i fantastiku. Pol Anderson je *Slomljeni mač* i *Tri srca i tri lava* pisao u pauzama između priča o Nikolasu van Rijnu i Dominiku Flandriju. Džek Vans je stvorio Veliku planetu, ali i Umiruću Zemlju. Pauci i Zmije Frica Lajbera borili su se u Ratu za vreme dok su se Fafrod i Sivi mišar sukobljavali sa gospodarima Kvarmala.

Pa ipak, iako su svi vodeći pisci pisali fantastiku, *nisu* je pisali u velikim količinama, ne ako su želeli da plate račune i da imaju šta da jedu. SF časopise zanimao je *isključivo* SF, a fantastiku nisu objavljivali koliko god bila dobro napisana. S vremena na vreme pojavljivao se poneki časopis za fantastiku, ali je retko koji opstao na duže staze. *Astaunding* je izlazio godinama i decenijama da bi na kraju prerastao u *Analog*, ali *Anoun* nije preživio nestašicu papira za vreme Drugog svetskog rata. Izdavači časopisa *Galaksi* i *If* pokrenuli su *Svet fantastike* i isto ga tako brzo ugasili. *Fantastik* se održao decenijama, ali je *Amejzing* bio glavni igrač. A kada su Baučer i Makomas pokrenuli *Magazin fantastike*, nakon samo jednog broja preimenovali su ga u *Magazin fantastike i naučne fantastike*.

Naravno, to su obično ciklične pojave. Ispostavilo se da nas odmah iza ugla čekaju drastične promene. Godine 1965. izdavačka kuća *Ejs buks* iskoristila je rupu u zakonu o autorskim pravima i neovlašćeno ponovo izdala *Gospodara prstenova* Dž.R.R. Tolkina u mekom povezu. Prodali su stotine hiljada primeraka pre nego što su Tolkin i *Balantajn buks* najhitnije odgovorili zvaničnim izdanjem. Godine 1966. izdavačka kuća *Lanser buks*, možda podstaknuta uspehom koji su *Ejs* i *Balantajn* doživljavali s Tolkinom, počela je da objavljuje ponovna izdanja svih priča o Konanu u vidu serijala u mekom povezu s koricama koje je ilustrovao Frenk Frazeta. Godine 1969. Lin Karter (užasan pisac, ali sasvim solidan urednik) pokrenuo je *Balantajnovu Seriju fantastike za odrasle* i izdao na desetine dela klasične fantastike čiji su tiraži do tada bili rasprodati. Ali sve se to još nije odigralo 1963. godine, kada sam dovršio De Kempove *Mačeve i magiju* i pokušavao da nađem još fantastike za čitanje.

Pronašao sam je tamo gde sam je najmanje očekivao: u fanzinu o stripovima.

Rani stripovski fandom potekao je iz SF fandoma, ali je posle nekoliko godina toliko prerastao u svet za sebe da većina novih fanova nije ni bila svesna postojanja tog starijeg, matičnog fandoma. Istovremeno, svi su ti srednjoškolci odrastali, širio se njihov krug interesovanja i počinjalo je da ih zanima još ponešto osim stripova o superherojima - muzika, automobili, devojk... i knjige u kojima nema slika. I njihovi fanzini su neminovno širili svoje horizonte. Točak je uredno ponovo izmišljen i ubrzo su počeli da se javljaju specijalizovani fanzini koji nisu bili posvećeni superherojima, već tajnim agentima, privatnim detektivima ili starim petparačkim časopisima. Ili pričama o Barsumu Edgara Rajsa Barouza... ili epskoj fantastici.

Jedan od fanzina za žanr mača i magije bio je *Kortana*, Pokrenut je u San Francisku 1964. godine i trebalo je da ima „tromesečni ritam izlaženja“ (ma nemoj) po rečima urednika Klinta Biglstona, koji je kasnije postao jedan od osnivača Društva za kreativni anahronizam. Štampana u uobičajenoj izbledejoj šapirografskoj tehnici, *Kortana* nije nešto naročito izgledala, ali je bila izuzetno *zabavno* štivo, puno članaka i vesti o Konanu i njegovim takmacima, kao i originalne epske fantastike nekih od vodećih pisaca iz stripovskog fandoma šezdesetih: Pola Moslendera i Viktora Barona (koji su bili jedna ista osoba), mog prijatelja za dopisivanje Hauarda Voldropa (koji pak nije), Stiva Perina i samog Biglstona. U Voldropovim pričama glavni junak je bio avanturista poznat samo kao Lutalica, čije su dogodovštine zabeležene u „Slavopojima Čimvazlu“. Hauard je takođe ilustrovao naslovne stranice *Konane*, a bio je zaslužan i za neke od crteža uz tekst.

U *Star staded komiksu* i većini drugih stripovskih fanzina, proza je bila deveta rupa na svirali; počasno mesto imali su stripovi. Ovde nije bilo tako. U *Kortani* se sve vrtelo oko pripovedaka. Odmah sam napisao oduševljeno pismo njihovoj rubrici za čitaoce, ali sam želeo da igram još veću ulogu u tom sjajnom novom fanzinu. Zato sam ostavio po strani Ražu i doktora Virda, i prionuo na pisanje svoje prve epske fantastike posle Zamka kornjača.

„Mračni bogovi Kor-Jubana“, tako sam je nazvao, i da, moja verzija Mordora zvuči kao marka kafe. Junaci su bili klasičan par po svemu različitih pustolova, melanholični princ u izgnanstvu R'lor od Rauga i njegov neobuzdani, razmetljivi pratilac Argilak Oholi. „Mračni bogovi Kor-Jubana“ bila je najduža priča koju sam do tada napisao (nekih pet hiljada reči) i imala je tragičan kraj - Argilaka pojedu mračni bogovi koji se pominju u naslovu. U to vreme smo radili Šekspira u školi i učili šta su tragedije, pa sam Argilaku dao tragičnu krivicu oholosti, koja je i dovela do njegove propasti. R'lor je pobegao da ispriča priču... i da se jednog dana ponovo bori, kako sam se nadao. Kada sam završio priču, poslao sam je u San Francisko, gde ju je Klint Biglston odmah prihvatio za objavljivanje u *Kortani*.

Više nije izašao nijedan broj *Kortane*.

U poslednjoj godini srednje škole *jesam* znao kako se koristi indigo, kunem se da jesam. Samo me je mrzelo da se bakćem time. „Mračni bogovi Kor-Jubana“ još jedna su moja izgubljena priča. (Ali i poslednja. Na fakultetu sam čuvao kopiju svake priče koju napišem.) Pre nego što je okačila šapirograf o klin, *Kortana* mi je učinila još jednu uslugu. U trećem izdanju Biglston je objavio članak s nazivom „*Don't make a Hobbit out of it*“, u kojem sam prvi put čuo za Dz. R. R. Tolkina i njegovu trilogiju *Gospodar prstenova*, Priča me je dovoljno zaintrigirala da uopšte nisam oklevao kada sam nekoliko meseci kasnije na kiosku nabasao na piratizovano *Ejsovo* izdanje *Družine prstena*.

Prelistavajući debelu crvenu knjigu u autobusu na putu ka kući, pitao sam se da nisam pogrešio. *Družina* uopšte nije ličila na pravu epsku fantastiku. Kakva sad pa trava za lulu? Priče Roberta E. Hauarda obično počinju gmizanjem džinovske zmije ili tako što sekira nekome

raspoluti glavu. Tolkinov roman počinje rođendanskom zabavom. A ti hobiti s dlakavim stopalima i ljubavlju prema krompiru kao da su izašli iz neke knjige za decu. *Da Konan prođe kroz Okrug, tu trava ne bi rasla*, sećam se da sam razmišljao. *Gde su nadljudske tuge i nadljudske radosti?*

Pa ipak, nastavio sam da čitam, mada sam umalo odustao kod Toma Bombadila, kad je počelo skandiranje „*Hej! Nek je vedar dol! Smehodol! Tom Bombadilo!*“ Međutim, radnja se malo zahuktala na visoravnima Mogila, a onda još više u Briju, kada je Strajder stupio na scenu. Kod Brega vetrova Tolkin me je već pridobio. „Gilgalad je kraljem Vilovnjaka bio“, recitovao je Sem Gemdži, „o njemu harflsta tužnu pesmu svio.“ Na te reči me je prošla jeza, nešto što Konanu i Kalu nikada nije uspelo.

Gotovo četrdeset godina kasnije, nalazim se usred sopstvenog serijala epske fantastike, *Pesme leda i vatre*, Knjige su ogromne i izuzetno složene, i bile su mi potrebne godine da ih napišem. U roku od nekoliko dana nakon što izađe novi nastavak, uvek počinjem da dobijam mejlove sa pitanjima kada će izaći sledeći. „Ne znate koliko je teško čekati“, jadikuju neki čitaoci. *Znam*, dođe mi da im kažem, *tačno znam koliko je teško, I ja sam čekao*, U vreme kada sam dovršio *Družinu prstena*, bio je to jedini deo koji se mogao kupiti u džepnom izdanju. Morao sam da čekam da *Ejs* izda *Dve kule*, a zatim *Povratak kralja*, Priznajem, čekanje nije trajalo toliko dugo, ali se meni činilo kao da je reč o decenijama. Čim bih se dočepao sledećeg nastavka, sve sam drugo ostavljao po strani i počinjao da čitam... ali sam negde na polovini *Povratka kralja* usporio. Ostalo mi je samo nekoliko stotina strana i kad njih završim, nikada više neću moći da čitam *Gospodara prstenova* po prvi put. Koliko god da sam želeo da saznam šta će biti na kraju, nisam hteo da se to iskustvo okonča.

Toliko sam te knjige voleo kao čitalac.

Međutim, kao pisca, Tolkin me je ozbiljno zastrašio. Čitajući Robena E. Hauarda, razmišljao sam: *Jednoga dana, možda ću moći da pišem isto toliko dobro kao on*, Čitajući Una Kartera i Džona Džejksa, razmišljao sam: *Ja već sad pišem bolje od njih*, Ali dok sam čitao Tolkina, obuzimao me je očaj. *Nikada neću uspeti da uradim ono što je on uradio*, razmišljao sam. *Nikada mu neću prići ni blizu*. Iako sam narednih godina pisao epsku fantastiku, njen veći deo po tonu je bio bliži Hauardu nego Tolkinu. Nisam se usuđivao da krenem učiteljevim stopama.

Drugu priču o R'loru započeo sam na prvoj godini Univerziteta Nortvestern, dok sam se još zavaravao kako *Kortana* samo kasni, ali nije mrtva, i da „Mračni bogovi Kor-Jubana“ samo što nisu izašli. U nastavku, moj princ u izgnanstvu obreo se u Dotračkom carstvu, gde se pridružuje Baronu od Krvavog mača u borbi protiv krilatih demona koji su ubili njegovog dedu Baristana Hrabrog. Napisao sam dvadeset tri strane kada su mi jednog dana neki drugovi našli priču na stolu i toliko se zabavljali čitajući je naglas onako pretencioznu i razmahanu da sam bio previše povređen da nastavim da je pišem. (Još je čuvam, i da, i danas me oblije rumenilo kad je čitam.)

Do kraja fakulteta uopšte više nisam pisao epsku fantastiku, izuzimajući priču „Izlaz za San Bretu“, koja jeste bila fantastika, ali ne epska, zaobilazio sam je i kao pisac-početnik. Nije da sam je manje voleo od naučne fantastike. Moji razlozi su bili pragmatičniji. Morao sam da plaćam račune.

Rane sedamdesete bile su sjajno vreme za mladog pisca naučne fantastike koji tek započinje karijeru. Svake godine pokretani su novi časopisi: *Verteks*, *Kosmos*, *Odiseja*, *Galileo*, *Asimovljeu časopis*, (Novih časopisa za epsku fantastiku nije bilo.) Od postojećih časopisa, samo su *Fantastik* i *F&SF* kupovali epsku fantastiku, a ovaj drugi se pretežno bavio otkaćenim delima savremene fantastike. Tornom Smitom i Džeraldodom Keršom pre nego Tolkinom i Hauardom.

Novi ili stari, SF časopisi imali su ozbiljne takmace u serijama originalnih antologija kojih je bilo mnogo: *Orbit*, *New Dimensions*, *Universe*, *Infinity*, *Quark*, *Alternities*, *Andromeda*, *Nova*, *Stellar*, *Chrysalis*, (Nije postojala nijedna originalna antologija posvećena epskoj fantastici.) Muški časopisi takođe su cvetali nakon epohalnog otkrića da žene imaju stidne dlačice; mnogi od njih tražili su SF priče da bi njima ispunili stranice između slika. (Kupovali su i horor, ali epska fantastika nije dolazila u obzir.)

U to vreme postojalo je više izdavačkih kuća nego danas (*Bantam Dabljelj Del Rendom Haus Balantajn Foset* bili su šest izdavača, a ne jedan), i većina je imala SF edicije. (Najveća edicija fantastike u tom periodu bila je *Balantajnova Serija fantastike za odrasle*, u kojoj su uglavnom objavljivana ponovljena izdanja. *Lanser* je držao naslove Roberta E. Hauarda... ali *Lanser* je bio drugorazredan, slabo cenjen izdavač koji malo plaća, od kojeg većina pisaca beži glavom bez obzira čim ih prihvati neko drugi.) Svetska konvencija fantastike još nije postojala, a Svetska konvencija naučne fantastike retko je nominovala dela iz žanra fantastike za nagradu Hugo, baš kao što ih ni Udruženje SF pisaca Amerike (koji imenu još nisu dodali „i pisaca epske fantastike“) nije nominovalo za Nebulu.

Jednom rečju, kao pisac epske fantastike niste mogli da gradite karijeru. Ne u to vreme. Ne još. I zato sam postupio kao i mnogi pisci pre mene - Džek Vilijamson, i Pol Anderson, i Andre Norton, i Džek Vans, i Hajnlajn i Katner i Rasel i De Kemp i K. L. Mur, i svi ostali. Pisao sam naučnu fantastiku... a s vremena na vreme, iz ljubavi, prokrijumčario bih i pokoju fantastičnu priču.

Priča „Samotne pesme Larena Dora“ prva je čista fantastika koju sam napisao kao profesionalni pisac. *Fantastik* ju je objavio 1976. Pažljivi čitaoci uočiće određena imena i motive koji vode poreklo još iz „Samo se deca boje mraka“, kao i druga imena i motive koje sam koristio i u kasnijim delima. U svom radu, baš kao i u životu, nikada ništa ne bacam. Nikad ne znate kada ćete za nešto naći drugu primenu. Šara i njena tamna kruna bile su prvobitno predviđene za tematski krug o doktoru Virdu, koji sam nameravao da stvorim po nagovoru Hauarda Keltnera. Godine 1976. moji dani pisanja za fanzine bili su gotovo deceniju iza mene, i s doktorom Virdom bilo je završeno, pa sam se osećao slobodnim da iskoristim stare ideje i preradim ih u priču druge vrste.

Nekada davno nameravao sam da posle „Larena Dora“ sastavim još priča o Šari, „devojci koja putuje između svetova“. Nikada to nisam uradio... ali me je ta fraza i dalje pratila, kao što ćete videti kad budemo stigli do odeljka o godinama koje sam proveo radeći za film i televiziju.

„Ledeni zmaj“ je druga od tri priče koje sam napisao za vreme zimskog raspusta 1978-1979, kao što je opisano u poslednjem komentaru. Zime u Dubjuku bile su savršene za pisarije priča o ledu, snegu i hladnoći koja reže. Retko kad kažem: „Priča se sama napisala“, ali je u ovom slučaju to zaista bilo tačno. Reči kao da su se same izlivala iz mene, i kad sam je dovršio, bio sam ubeđen da je to jedna od najboljih priča koju sam ikada napisao, možda čak i najbolja.

Ubrzo pošto sam je završio, igrom slučaja naišao sam na vesti iz sveta fantastike u kojima je pisalo da Orson Skot Kard poziva pisce da pošalju svoja dela za originalnu antologiju po imenu *Zmajevi svetla i tame*, Bilo je to baš u pravi čas: bogovi su sigurno pokušavali nešto da mi kažu. I tako sam „Ledenog zmaja“ poslao Kardu, koji ga je objavio u antologiji *Zmajevi svetla*, gde je ova priča potonula bez traga, što je čest slučaj sa pričama iz antologija. Možda i nije bila najbolja ideja što sam je poslao tamo gde će biti okružena drugim pričama o zmajevima.

Za ovih dvadeset i nešto godina otkako sam napisao „Ledenog zmaja“, ledeni zmajevi postali su opšte mesto u fantastičnim knjigama i igrama, ali ja verujem da je moj bio prvi. A većina tih drugih „ledenih zmajeva“ samo su beli zmajevi koji žive u hladnim područjima. Adarin prijatelj, zmaj *od leda* koji bljuje hladnoću umesto vatre, koliko znam, i dalje je jedinstven, i

predstavlja moj jedini zaista originalan doprinos bestijariju fantastike.

„U izgubljenim zemljama“, treća priča iz ovog odeljka, prvi put je objavljena u antologiji izdavačke kuće DAW pod imenom *Amazons*, koju je priredila Džesika Amanda Salmonson. („Kako se ona dokopala tvoje priče?“, jetko me je upitao urednik druge antologije pošto je knjiga izašla. „Pa“, odgovorio sam, „zatražila je da joj pošaljem priču.“) Kao i „Samotne pesme Larena Dora“, i ova je trebalo da bude početak serijala. Kasnije ću napisati nekoliko stranica nastavaka po imenu „Uvela ruka“, ali ga po običaju nikada nisam završio. Dok ga se ponovo ne latim (ako se to ikada bude desilo). „U izgubljenim zemljama“ predstavljaće još jedan primer mojih patentiranih serijala od po jedne priče.

Još mogu da napomenem da deo inspiracije za priču „U izgubljenim zemljama“ potiče iz jedne pesme. Samo, koje? Zaključite sami. Meni deluje očigledno. Za one koji vole takve zagonetke, rešenje je u prvom redu.

Šara i Laren Dor, Adara i njen ledeni zmaj, Siva Elis, Bojs i Piavi Džerais... svi su oni naslednici Zamka kornjača, preteče Leda i vatre. Bez njih ova knjiga ne bi bila potpuna.

Zašto volim epsku fantastiku? Na to ću odgovoriti tekstom koji sam napisao 1996. godine da prati moj portret u knjizi fotografija Pati Pere *Lica fantastike*.

Najbolja fantastika piše se jezikom snova. Ona živi kao što žive snovi, stvarnija od stvarnosti... bar na trenutak... taj dugi čarobni trenutak pre buđenja.

Fantastika je srebrna i grimizna, modra i azurnoplava, opsidijan prožet zlatom i lapis lazulijem. Stvarnost je iverica i plastika, premazana tamnosmeđom i maslinastozelenom. Fantastika ima ukus ljute papričice i meda, cimeta i karanfilića, sočnog crvenog mesa i vina slatkog kao leto. Stvarnost je pasulj i tofu, i pepeo na kraju. Stvarnost je tržišni centar u Berbanku, fabrički dimnjaci Klivlenda, parking garaža u Njuarku. Fantastika su kule Minas Tirita, drevno kamenje Gonnengasta, dvorane Kamelota. Fantastika leti na Ikarovim krilima, stvarnost lokalnom avio-kompanijom. Zašto naši snovi postanu tako sitni kada se napokon ostvare?

Verujem da fantastiku čitamo da bismo ponovo otkrili boje. Da okusimo jake začine i čujemo pesmu sirena. U fantastici ima nečeg drevnog i istinitog što se obraća nekom dubljem nivou u nama, onom detetu koje je sanjalo da će jednoga dana loviti u mračnim šumama, gostiti se pod bregovima i pronaći ljubav koja će trajati zauvek negde južno od Oza i severno od zemlje Šangri La.

Neka im njihov raj. Kad umrem, ja bih radije da odem u Srednju zemlju.

Samotne pesme Larena Dora

Postoji jedna devojka koja putuje između svetova.

Sivih je očiju i blede kože, ili se bar tako priča, a kosa joj je kao ugalj crni slap, s jedva приметnim primesama riđeg. Oko čela nosi obruč od uglačanog metala, tamnu krunu što joj drži kosu i ponekad baca senke na oči. Ime joj je Šara; ona poznaje dveri.

Početak njene priče prekriva zaborav, zajedno s uspomenama na svet iz koga je ponikla. Kraj? Kraj još nije, a kada stigne, mi za njega nećemo znati.

Mi imamo samo sredinu, ili tačnije deo te sredine, samo najmanji deo legende, puki fragment njene potrage. Malu priču unutar one veće, o jednom svetu na kome se Šara zaustavila, o usamljenom pevaču Larenu Doru i tome kako su se nakratko sreli.

* * *

Jednog trena postojala je samo dolina, prekrivena sutonom. Sunce na zalasku lebdelo je debelo i ljubičasto na grebenu iznad nje, a zraci su mu nemo i koso padali u gustu šumu drveća blistavih crnih stabala i bezbojnog, avetinjskog lišća. Jedini zvuci bili su krici ptica-žalobnica koje su se spremale da izađu po noći i hitar žubor vode u potoku kamenitog korita što je prosecao šumu.

Zatim, kroz nevidljive dveri, Šara stiže umorna i ranjena u svet Larena Dora. Na sebi je imala jednostavnu belu haljinu, sada prljavu i znojavu, i debeo krznen ogrtač koji joj je gotovo bio strgnut s leđa. A njena leva ruka, gola i vitka, još je krvarila iz tri dugačke rane. Pojavila se na obali potoka, uzdrhtala, pa se hitro, oprezno osvrnula oko sebe pre nego što je kleknula da opere rane. Voda, ma koliko brzo tekla, bila je mutna i tamno-zelena. Ni po čemu nije mogla znati je li bezbedna, ali je Šara bila slaba i žedna. Pila je, oprala ruku što je bolje mogla u čudnoj i sumnjivoj vodi, pa previla povrede zavojima od iskidane odeće. Zatim je, dok se ljubičasto sunce spuštalo iza grebena, otpuzala od potoka do zaštićenog mesta među drvećem, pa utonula u iscrpen san.

Probudila se osetivši nečije ruke oko sebe, snažne ruke koje su je lako digle da je nekuda odnesu, i probudila se otimajući se. Ali ruke su se stegnule i čvrsto je zadržale. „Samo polako“, rekao je prijatan glas i ona nejasno vide lice kroz sve gušću maglu, muško lice, duguljasto i nekako blago.

„Slaba si“, reče on, „a noć se bliži. Moramo da se sklonimo unutra pre tame.“

Šara je prestala da se opire, mada je znala da bi trebalo. Dugo se već borila, i sada je bila umorna. Ipak ga je, zbunjena, pogledala. „Zašto?“, upitala je. Onda, ne sačekavši odgovor. „Ko si ti? Kuda idemo?“

„Na sigurno“, reče on.

„U tvoj dom?“, upita ona pospano.

„Ne“, reče on, tako tiho da ga je jedva čula. „Ne, ne u dom, nikada u dom. Ali i ovo će mesto poslužiti.“ Tada je čula pljuskanje, kao da je nosi preko potoka, i pred njima je na grebenu ugledala vitak obris zamka s tri tornja, crn naspram sunca. Čudno, pomislila je, ranije nije bio na tom mestu.

Onda je zaspala.

* * *

Kada se probudila, on je bio tu i posmatrao ju je. Ležala je pod gomilom mekane, tople

ćebadi u krevetu s baldahinom. Ali zastori su bili povučeni i njen domaćin je sedeo na drugoj strani sobe u velikoj stolici, ogrnut senkama. U očima mu je treperila svetlost sveća a ruke je prepleo pod bradom. „Bolje ti je?“, upitao je ne pomerajući se.

Ona se pridigla i shvatila da je naga. Hitro kao sumnja, brže od misli, ruka joj polete ka glavi. Ali tamna kruna još je bila tamo, na mestu, netaknuta, njen metal hladan na njenom čelu. Opustila se, pa se nagnula unazad na jastuke i navukla ćebe da se pokrije. „Mnogo bolje“, rekla je, i dok je to izgovarala, shvatila je da su joj rane nestale.

Čovek joj se osmehnuo, osmehom nekako tužnim i čežnjivim. Imao je snažno lice, s kosom boje ugljena što se u gustim uvojcima spuštala do tamnih očiju nekako širih nego što bi trebalo da budu. Čak i dok je sedeo, bio je visok. I vitak. Na sebi je imao odelo i ogrtač od nekakve mekane sive kože, a preko svega, melanholijsku kao plašt. „Tragovi kandži“, rekao je zamišljeno, osmehnuto. „Tragovi kandži na tvojoj ruci, a odeća gotovo strgnuta s leđa. Nekome nisi po volji.“

„Nećemu“, reče Šara. „Čuvaru, čuvaru dveri.“ Uzdahnula je. „Dveri uvek imaju čuvara. Sedmoro ne vole da se krećemo sa sveta na svet. Mene vole najmanje od svih.“

Razdvojio je ruke ispod brade, pa ih položio na izrezbarene rukonaslone stolice. Klimnuo je glavom, ali čežnjiv osmeh nije nestao. „Dakle“, rekao je. „Znaš za Sedmoro i znaš za dveri.“ Oči mu odlutaše do njenog čela. „Kruna, naravno. Trebalo je da pogodim.“

Šara mu se osmehnu. „I jesi. Više od toga, znao si. Ko si ti? Koji je ovo svet?“

„Moj svet“, reče on jednostavno. „Dao sam mu ime hiljadu puta, ali nijedno nikada nije delovalo sasvim prikladno. Nekada je jedno postojalo, ime koje mi se dopadalo, ime koje je pristajalo. Ali sam ga zaboravio. To je bilo oдавно. *Moje* ime je Laren Dor, ili mi je to nekada bilo ime, kada mi je nešto poput imena koristilo. Ovde i sada deluje pomalo luckasto. Ali ga bar nisam zaboravio.“

„Tvoj svet“, reče Šara. „Znači li to onda da si kralj? Ili bog?“

„Da“, odgovori Laren Dor uz vedar smeh. „I ne samo to. Ja sam sve ono što odlučim da budem. Nema nikoga ko bi mi se suprotstavio.“

„Šta si uradio s mojim ranama?“, upitala je.

„Izlečio sam ih.“ Slegnuo je ramenima kao da se izvinjava. „Ovo je moj svet. Imam izvesne moći. Možda ne moći koje bih želeo da imam, ali svejedno moći.“

„Oh.“ Nije izgledala ubeđeno.

Laren je nestrpljivo odmahnuo. „Misliš da je to nemoguće. Tvoja kruna, naravno. Pa, to je samo donekle tačno. Ne bih mogao da ti naudim svojim, ah, moćima, dokle god je imaš na sebi. Ali mogu da ti pomognem.“ Ponovo se osmehnuo a oči mu postadoše tople i sanjalačke. „Ali to nije bitno. Čak i kada bih mogao, nikada ti ne bih naudio, Šara. Veruj mi. Mnogo je vremena prošlo.“

Šara je izgledala preneraženo. „Znaš moje ime. Kako?“

On je ustao, osmehnut, pa je prišao da sedne kraj nje na krevet. A uhvatio je njenu ruku pre nego što je odgovorio, nežno je obuhvatio svojom šakom i pomilovao je palcem. „Da, znam tvoje ime. Ti si Šara, koja putuje između svetova. Pre mnogo vekova, kada su brda bila drugačijeg oblika a ljubičasto sunce gorelo grimizno na samom početku svog ciklusa, oni su mi došli i rekli da ćeš ti doći. Mrzim ih, sve Sedmoro, i uvek ću ih mrzeti, ali sam te noći rado prihvatio viziju koju su mi podarili. Rekli su mi samo tvoje ime, i da ćeš doći ovamo, na moj svet. Kao i još nešto, ali to je dovoljno. Bilo je to obećanje. Obećanje kraja ili početka, obećanje promene. A na ovom svetu je svaka promena dobrodošla. Ovde sam proveo hiljadu sunčevih ciklusa, Šara, a svaki ciklus traje vekovima. Ima malo događaja koji obeležavaju smrt vremena.“

Šara se mrštila. Protresla je dugačku crnu kosu i crvene primeše zasjaše na prigušenom

svetlu sveća. „Jesu li oni znači toliko ispred mene?“, rekla je. „Znaju sve što će se desiti?“ U glasu joj se osećao nemir. Pogledala ga je. „Šta su ti to još rekli?“

Stegao joj je ruku, veoma blago. „Rekli su mi da ću te voleti“, reče Laren. Glas mu je i dalje zvučao tužno. „Ali to nije bilo neko veliko proročanstvo. To sam i ja mogao da im kažem. Nekada davno - mislim da je sunce tada još bilo žuto - shvatio sam da ću voleti *svaki* glas koji nije odjek moga.“

* * *

Šara se probudila u zoru, kada su se zraci snažnog ljubičastog svetla izlili u njenu sobu kroz visok zasvođen prozor koga sinoć tu nije bilo. Nova odeća je bila spremna za nju: široka žuta odora, grimizna haljina posuta draguljima, šumskozieleno odelo. Odabrala je odelo i hitro se obukla. Kada je krenula napolje, zastala je da pogleda kroz prozor.

Nalazila se u kuli i gledala je preko oronulih kamenih zidina i prašnjavog trouglastog dvorišta. Dve druge kule, nepravilnog, izvijenog oblika, sa šiljatim, kupastim tornjevima, dizale su se u preostala dva ugla trougla. Duvao je snažan vetar tako da je niz sivih plamenaca na zidovima lepršao, ali drugih pokreta nije bilo.

A van zidina zamka nije bilo ni traga od doline, baš nijednog. Zamak sa svojim dvorištem i krivim kulama stajao je na vrhu planine, a u svim pravcima, daleko, dizale su se više planine, stvarajući krajolik od crnih kamenih litica, oštih stenovitih zidova i blistavih ledenih tornjeva koji su sijali ljubičastim sjajem. Prozor je bio zapečaćen i zatvoren, ali je vetar *izgledao* hladno.

Njena vrata su bila otvorena. Šara brzo pođe niz zavojito kameno stepenište, zatim preko dvorišta u glavnu zgradu, nisko drveno zdanje sagrađeno uza zid. Prošla je kraj bezbrojnih soba, nekih hladnih, praznih i prašnjavih, drugih bogato nameštenih, pre nego što je našla Larena Dora kako doručkuje.

Pored njega je bilo prazno mesto; sto je bio prepun hrane i pića. Šara sede i uze vruće pecivo, osmehujući se protiv volje. Laren joj uzvрати osmehom.

„Danas odlazim“, reče ona između zalogaja. „Oprosti, Larene. Moram da nađem dveri.“

Ona njegova beznadežna melanholija kao da ga nije napuštala. To kao da se nikada nije dešavalo. „Već si mi sinoć to rekla“, odgovorio je i uzdahnuo. „Čini se da sam uzalud ovoliko dugo čekao.“

Na trpezi je bilo mesa, nekoliko vrsta peciva, voća, sira, mleka. Šara napuni tanjir, pomalo snuđenog lica, izbegavajući Larenov pogled. „Oprosti“, ponovila je.

„Ostani neko vreme“, reče on. „Samo kratko. Čini mi se da možeš to sebi da dozvoliš. Dozvoli da ti pokažem svoj svet, bar njegov deo. Dozvoli da ti pevam.“ Njegove oči, krupne, tamne i veoma umorne, postavljale su pitanje.

Ona je oklevala. „Pa... traženje dveri zahteva vremena.“

„Onda ostani sa mnom duže.“

„Ali, Larene, ja na kraju moram da odem. Dala sam reč. Shvataš?“

Osmehnuo se i bespomoćno slegnuo ramenima. „Shvatam. Ali pogledaj. Znam gde su dveri. Mogu da ti pokažem, da te poštedim potrage. Ostani sa mnom, o, mesec dana. Mesec dana po tvom računanju. Onda ću te odvesti do dveri.“ Posmatrao ju je. „U potrazi si već mnogo, mnogo vremena, Šara. Možda ti je potreban odmor.“

Polako, zamišljeno, pojela je jednu voćku, sve vreme ga posmatrajući. „Možda i jeste“, rekla je naposljetku, procenjujući. „A, naravno, tamo će biti i čuvar. Tada bi mogao da mi pomogneš. Mesec dana... to nije tako dugo. Na drugim svetovima provela sam mnogo duže od mesec dana.“ Klimnula je glavom a osmeh joj se polako raširio licem. „Da“, rekla je, klimajući

glavom i dalje. „To će biti u redu.“

Blago joj je dodirnuo ruku. Posle doručka joj je pokazao svet koji su mu dali.

Stajali su jedno kraj drugoga na malom balkonu na vrhu najviše od tri kule, Šara u tamnozelenom a Laren visok i otmien u sivom. Stajali su nepomični a Laren je okretao svet oko njih. Pokrenuo je zamak da leti preko nemirnog, uzburkanog mora, gde su dugačke crne glave zmija virile iz vode i gledale ih kako prolaze. Poveo ih je do ogromne podzemne pećine pune odjeka, obasjane mekanim zelenim svetlom, gde su se stalaktiti dodirivali s kulama a stada slepih belih koza zavijala pred zidinama. Pljesnuo je rukama i osmehnuo se, a oko njih se digla džungla puna isparenja; drveće se penjalo jedno preko drugoga do neba, divovsko cveće desetina različitih boja, a majmuni s kandžama brbljali su na zidovima. Ponovo je pljesnuo i zidovi su ostali čisti i odjednom se zemlja u dvorištu pretvorila u pesak i nalazili su se na beskrajnom žalu kraj sumornog sivog okeana a jedini pokreti bili su oni krupne plave ptice tanušnih krila koja im je kružila iznad glava. To joj je pokazao, i još, i još i na kraju, kada se činilo kako suton preči svim tim mestima, vratio je zamak na greben iznad doline. A Šara je pogledala dole u šumu od stabala crne kore gde ju je našao i čula je ptice-žalobnice kako cvile i plaču među prozirnim lišćem.

„Nije to loš svet“, rekla je, okrenuvši se ka njemu na balkonu. „Nije“, odgovori Laren. Ruka mu je počivala na hladnoj kamenoj ogradi, pogled na dolini. „Stvarno nije. Jednom sam ga istraživao, peške, s mačem i štapom za hodanje. U tome je bilo radosti, istinskog uzbuđenja. Nova misterija iza svakog brda.“ Nasmejao se. „I to je, ipak, bilo davno. Sada znam šta se krije iza svog brda. Novi prazni horizont.“

Pogledao ju je, pa je slegnuo ramenima na onaj osoben način. „Valjda postoje i gori paklovi. Ali ovaj je moj.“

„Onda pođi sa mnom“, reče ona. „Nađi dveri sa mnom i ostavi ovo mesto. Postoje drugi svetovi. Možda su manje čudni i manje lepi, ali nećeš biti sam.“

Ponovo je slegnuo ramenima. „Zvuči veoma lako, kad ti to kažeš“, rekao je nehajnim glasom. „Šara, ja sam našao dveri. Hiljadu sam puta pokušao da odem. Čuvar me ne zaustavlja. Prolazim, nakratko vidim neki drugi svet i onda sam iznenada nazad u dvorištu. Ne. Ne mogu da odem.“

Uzela je njegovu ruku. „To je veoma tužno. Toliko dugo biti sam. Ti si, Larene, sigurno veoma snažan. Ja bih poludela za samo nekoliko godina.“

Nasmejao se, a u tome je bilo neke gorčine. „O, Šara. Ja sam takođe poludeo hiljadu puta. Oni me leče, ljubavi. Uvek me leče.“ Novo sleganje ramenima, a onda ju je obgrlio jednom rukom. Vetar je bio hladan i sve jači. „Hajde“, rekao je. „Moramo da uđemo pre nego što se spusti noć.“

Otišli su u kulu, do njene sobe, pa su zajedno seli na krevet i Laren im je doneo hranu; meso reš ispečeno spolja i ružičasto iznutra, vruć hleb, vino. Jeli su i razgovarali.

„Zašto si ovde?“, upitala ga je ona između zalogaja, zalivajući reči vinom. „Kako si ih uvredio? Ko si ranije bio?“

„Jedva da se sećam, sem u snovima“, rekao joj je. „A snovi - sve je bilo tako davno da se čak i ne sećam koji su istiniti a koji su vizije rođene iz mog ludila.“ Uzdahnuo je. „Ponekad sanjam da sam bio kralj, veliki kralj u svetu drugačijem od ovoga, i da mi je zločin bio što sam pružio sreću svom narodu. U sreći su se okrenuli protiv Sedmoro i hramovi su opusteli. A ja sam se jednog dana probudio, u svojoj sobi, u svom zamku, i shvatio sam da mojih slugu više nema. A kada sam izašao, nije više bilo ni mog naroda ni mog sveta, pa čak ni žene koja je spavala pored mene.“

Međutim, postoje i drugi snovi. Često se nejasno prisećam da sam bio bog. Pa, gotovo

bog. Imao sam moći i učenja a to nisu bila učenja Sedmoro. Bojali su me se jer sam bio ravan svakom od njih ponaosob. Ali nisam mogao da se suočim sa svih Sedmoro zajedno, a na to su me primorali. A onda su mi ostavili tek delić mojih moći i bacili me ovde. Bila je to okrutna ironija. Kao bog, učio sam da ljudi treba da se okreću jedni ka drugima, da treba da se pomoću ljubavi, smeha i razgovora klone tame. A sve su mi to Sedmoro oduzeli.

A čak ni to nije najgore. Jer ima i drugih prilika kada mislim da sam oduvek ovde, da sam rođen ovde, u nekom beskrajno davnom dobu. A uspomene su sve lažne, cilj im je da me dodatno povrede.“

Šara ga je gledala dok je govorio. Oči mu nisu počivale na njoj, već negde daleko, pune magle, snova i tek delom živih uspomena. A govorio je veoma sporo, glasom što je takođe bio kao magla, koji je lebdeo i čiji su pramenovi svašta skrivali, i bilo je jasno da tu ima misterija, ponečeg što se krije tik van vidokruga, nekih dalekih svetala koja niko i nikada neće dosegnuti.

Laren se zaustavio a oči su mu se opet probudile. „Ah, Šara“, rekao je. „Pazi kako ideš. Čak ti ni tvoja kruna neće pomoći ako se neposredno okome na tebe. Bledo dete Bakalon će te rastrgnuti a Na-Slas će se nahraniti tvojim bolom a Sagael tvojom dušom.“

Zadrhtala je i odrezala novo parče mesa. Ali ono je bilo hladno i žilavo kada ga je zagrizla i iznenada je primetila da su sveće dogorele gotovo do kraja. Koliko je to slušala njegove priče?

„Čekaj“, rekao je tada pa je ustao i izašao, na vrata gde se do malopre nalazio prozor. Tu sada nije bilo ničega sem grubog sivog kamena; svi prozori su se s poslednjim zracima sunca pretvorili u čvrst kamen. Laren se vratio za nekoliko trenutaka, s instrumentom od tamnog drveta koji mu je visio oko vrata na kožnoj uzici i slabašno svetleo. Šara nikada nije videla ništa slično. Imao je šesnaest žica, svaku druge boje, a po čitavoj njegovoj dužini blistave ploče svetla bile su usađene u uglačano drvo. Pošto je Laren seo, dno instrumenta je bilo oslonjeno na pod a vrh mu je dosezao malo preko ramena. Lagano je prešao prstima preko njega, kao da ga isprobava; svetla zasjaše i soba se iznenada ispuni muzikom koja je hitro iščezavala.

„Moj sadrug“, rekao je osmehnut. Ponovo ga je dodirnuo i muzika se rodila i zamrla, izgubljene note bez melodije. A on je prelazio prstima preko svetlosnih ploča i sam vazduh je treperio i menjao boju. Zapevao je.

Ja sam gospodar samoće,
kraljevstvo mi pusto...

...tako su išle prve reči, otpevane duboko i milozvučno Larenovim prijatnim i dalekim, setnim glasom. Ostatak pesme - Šara je pokušala da je prigrli, čula svaku reč i pokušala da ih upamti, ali ih je sve izgubila. Okrznule su je, dodirnule, a onda se rastopile, nazad u maglu, nestajale su tako hitro da nije mogla da se seti šta su bile. S rečima i muzika; čežnjiva, melanholična i puna tajni, mamila ju je, dozivala, šaputala obećanja o hiljadu neispričanih priča. Po čitavoj sobi sveće su gorele snažnije a kugle svetla su narastale, plesale i stapale se sve dok vazduh nije bio pun boje.

Reči, muzika, svetlo; Laren Dor ih je sve spajao, i istkao joj je viziju.

Onda ga je videla kao što je on sebe video u snovima; kralj, snažan, visok i još gord, kose crne kao što je njena i prodornog pogleda. Bio je sav u blistavobelom, u uzanim čakširama i košulji širokih rukava, a njegov veliki plašt kretao se i vijorio na vetru kao da je od snega. Na čelu je imao krunu od blistavog srebra, a na boku mu je uzan, prav mač jednako blistavo sijao. Taj Laren, mlađi Laren, ta vizija iz sna, kretao se bez sete, kretao se u svetu skladnih minareta od slonovače i mirnih plavih kanala. A svet se kretao oko njega, prijatelji i ljubavi i jedna posebna

žena koju je Laren privukao rečima i svetlima vatre, i tu je postojao beskraj bezbrižnih dana i smeha.

Onda, iznenada, nagla tama. Našao se ovde.

Muzika je zavapila; svetla su potamnela; reči su postale tužne i izgubljene. Šara je videla Larena kako se budi, u poznatom zamku koji je sada bio pust. Videla ga je kako traži iz sobe u sobu i hoda napolje da se suoči sa svetom koji nikada nije video. Gledala ga je kako odlazi iz zamka, kako ide ka maglama dalekog horizonta u nadi da su te magle dim. I kako hoda sve dalje i dalje, i kako novi horizonti svakog dana nestaju pod njegovim nogama a veliko debelo sunce narasta crveno, narandžasto i žuto, ali njegov svet i dalje ostaje pust. Sva mesta koja joj je pokazao, obišao je peške; sve njih i još mnogo drugih; a napokon, izgubljenom kao i pre, željnom doma, zamak mu je došao.

Tada je već njegova belina izbledela i prešla u sivo. Ali pesma je dalje trajala. Dani su prolazili, i godine i vekovi a Laren se umarao i ludeo, ali nije stario. Sunce je sijalo zeleno, ljubičasto i surovo plavobelo, ali je sa svakim ciklusom u njegovom svetu ostajalo sve manje boje. I tako je Laren pevao, o beskonačnim praznim danima i noćima kada su muzika i uspomene bile jedino utočište, a Šara je kroz njegove pesme to i osetila.

A pošto je vizija izbledela, muzika zamrla i njegov mekani glas poslednji put iščezao a Laren zastao, osmehnuo se i pogledao je, Šara je shvatila da drhti.

„Hvala ti“, rekla je tiho, slegnuvši ramenima. A on je uzeo svoj instrument i ostavio je za tu noć.

* * *

Sutrašnji dan svanuo je hladan i oblačan, ali ju je Laren odveo u šumu u lov. Lovina im je bio vitak beli stvor, napola mačka a napola gazela, previše brz da ga lako progone i previše zubat da ga ubiju. Šari je bilo svejedno. Lov je bio bolji od samog čina ubijanja. Bilo je neke jedinstvene, silne radosti u tom trku kroz tamnu šumu, s lukom koji nikada nije koristila i tobolcem punim crnih strela od istog tamnog drveća koje ih je okruživalo. Oboje su bili čvrsto umotani u sivo krzno, a Laren joj se osmehivao ispod kapuljače od vučje glave. A lišće pod njihovim čizmama, prozračno i krhko kao staklo, pucketalo je i lomilo se dok su trčali.

Kasnije, neuspešni ali iscrpeni, vratili su se u zamak i Laren je poslužio veliku gozbu i glavnoj trpezariji. Osmehivali su se jedno drugome sa suprotnih krajeva pedeset stopa dugačkog stola a Šara je gledala kako se oblaci valjaju kroz prozor iza Larenove glave, a posle je gledala kako se prozor pretvara u kamen.

„Zašto se to dešava?“, upitala je. „I zašto noću nikada ne izlaziš?“

Slegnuo je ramenima. „Ah. S razlogom. Noći ovde, pa, nisu dobre.“ Otpio je začinjeno vino iz velikog pehara optočenog draguljima. „Svet iz koga si potekla, odakle si došla - reci mi, Šara, jeste li imali zvezde?“

Klimnula je glavom. „Da. Mada, od tada je prošlo toliko vremena. Ali i dalje pamtim. Noći su bile veoma tamne i crne a zvezde su bile sićušne tačke svetla, sjajne, hladne i daleke. Ponekad su se videle šare koje su oblikovale. Ljudi sa mog sveta dali su u mladosti ime svakoj od tih šara i pričali su o njima velike priče.“

Laren klimnu glavom. „Mislim da bi mi se dopao tvoj svet“, rekao je. „I moj je donekle bio takav. Ali naše zvezde su imale hiljade boja i kretale su se, poput avetinskih fenjera u noći. Ponekad su navlačile velove na sebe da prikriju svoju svetlost. A onda bi nam noći bile sve svetlucave i čudesne. Često sam jedrio pod zvezdama, zajedno s onom koju sam voleo. Samo da bismo zajedno videli zvezde. Bilo je to lepo vreme za pesmu.“ Glas mu je ponovo postajao tužan.

U odaju se ušunjala tama, tama i tišina, a hrana se ohladila i Šara je jedva videla njegovo lice, pedeset dugačkih stopa daleko, i zato je ustala i prišla mu i okretno sela na veliki sto blizu njegove stolice. A Laren je klimnuo glavom i osmehnuo se, odjednom se začuo huk i baklje na svim zidovima dugačke trpezarije buknule su i oživele. Ponudio joj je još vina a prsti su joj se zadržali na njegovim prstima dok je uzimala čašu.

„Tako je i nama bilo“, rekla je Šara. „Ako je vetar bio dovoljno topao, a drugi ljudi daleko, onda smo voleli da ležimo na otvorenom. Kajdar i ja.“ Oklevala je, pa ga je pogledala.

Njegove oči su tražile. „Kajdar?“

„On bi ti se dopao. A mislim da bi se i ti dopao njemu. Bio je visok i riđokos, s plamom u očima. Kajdar je imao moći, baš kao i ja, ali su njegove bile veće. A imao je izuzetno snažnu volju. Jedne noći su ga odveli, nisu ga ubili, samo su ga odveli od mene i iz našeg sveta. Od tada ga tražim. Znam dveri, nosim tamnu krunu, i neće me lako zaustaviti.“

Laren je otpio svoje vino i gledao odsjaj baklji na metalu svog pehara. „Broj svetova je beskonačan, Šara.“

„Imam vremena koliko mi je potrebno. Ja ne starim, Larene, ništa više od tebe. Naći ću ga.“

„Jesi li ga toliko volela?“

Šara neuspešno pokuša da obuzda kratak, srećan osmeh. „Da“, reče i sada je njen glas delovao pomalo izgubljen. „Da, toliko. Uz njega sam bila srećna, Larene. Bili smo zajedno tek kratko, ali uz njega *jesam* bila srećna. Sedmore to ne mogu da pokvare. Bila je radost samo gledati ga, osećati njegove ruke oko sebe i videti ga kako se osmehuje.“

„Ah“, reče on, pa se i on osmehnuo, ali je bilo nečega veoma poraženog u načinu na koji je to uradio. Tišina postade veoma teška.

Napokon se Šara okrenu ka njemu. „Ali mi smo odlutali daleko od mesta gde smo počeli. I dalje mi nisi rekao zašto ti se prozori zatvaraju po noći.“

„Prešla si dugačak put, Šara. Krećeš se između svetova. Jesi li nekada videla svet bez zvezda?“

„Jesam. Mnogo takvih svetova, Larene. Videla sam kosmos u kome je sunce sjajna žeravica s jednim jedinim svetom, a nebo je noću ogromno i pusto. Videla sam zemlju namrštenih luda, gde nema neba a sunce što šišti gori ispod okeana. Hodala sam pustarama Karadina i gledala tamne čarobnike kako pale dugu da osvetle tu zemlju bez sunca.“

„Ovaj svet nema zvezda“, reče Laren.

„Zar te to toliko plaši pa ne izlaziš napolje?“

„Ne. Ali umesto njih ima nešto drugo.“ Pogledao ju je. „Hoćeš li da vidiš?“

Klimnula je glavom.

Jednako naglo kao što su se upalile, sve su se baklje sada ugasile. Odaju preplavi tama. A Šara se premesti na stolu da pogleda preko Larenovog ramena. Laren se nije pomerao. Ali iza njega se prozorsko kamenje raspalo kao da je od prašine i unutra je nahrupilo svetlo.

Nebo je bilo veoma tamno, ali je jasno videla, jer se naspram te tame pomerao jedan obris. Svetlo je lilo iz njega, a zemlja u dvorištu i kamenje zidina i sivi plamenci, svi su bili jarki pod njegovim sjajem. Šara zbunjeno diže pogled.

Nešto joj je pogled uzvratilo. Bilo je više od planina i ispunjavalo je pola neba i mada je odavalo dovoljno svetla da se vidi zamak, Šara je znala da je tamnije od tame. Oblikom je grubo podsećalo na čoveka, a na sebi je imalo dugački plašt i kukuljicu, a ispod toga je bila tama još i gadnija nego ostala. Jedinu zvuci bili su Larenovo tiho disanje, kucanje njenog srca i daleki plač ptice-žalobnice, ali je u glavi Šara čula demonski smeh.

Prilika na nebu gledala je na nju, gledala je u nju, i ona je u duši osetila hladnu tamu.

Zaleđena, nije mogla da pomeri oči. Ali prilika se jeste pokretala. Okrenula se, digla ruku a onda je s njom tamo gore postojalo još nešto, sićušna ljudska prilika s plamenim očima, koja se grčila, vrištala i dozivala je.

Šara kriknu i okrenu se. Kada je ponovo pogledala nazad, nije bilo prozora. Samo zid bezbednog, sigurnog kamena, niz baklji što gore i Laren, koji je drži svojim snažnim rukama. „To je bila samo vizija“, rekao joj je. Privio ju je čvrsto uz sebe i pomilovao po kosi. „Nekada sam sebe kušao noću“, rekao je više sebi nego njoj. „Ali nije bilo potrebe. Oni se smenjuju tamo gore, posmatraju me, svi od Sedmoro. Prečesto sam ih viđao, kako gore crnom svetlošću naspram čiste tame neba i kako drže one koje volim. Sada više ne gledam. Ostajem unutra i pevam, a prozori su mi sazđani od noćnog kamena.“

„Osećam se... okaljano“, reče ona i dalje pomalo drhteći.

„Hajde“, reče on. „Na spratu ima vode, možeš da spereš hladnoću. A onda ću ti pevati.“ Uzeo ju je za ruku pa je odveo u kulu.

Šara se okupala dok je Laren postavljao instrument i štimovao ga u spavaćoj sobi. Bio je spreman kada se vratila, od glave do pete umotana u ogroman čupavi smeđi peškir. Sela je na krevet, brisala kosu i čekala.

A Laren joj je pružio vizije.

Ovog puta je pevao svoj drugi san, onaj u kome je bio bog i neprijatelj Sedmoro. Muzika je bila divlja i ritmična, prožeta munjama i drhtajima straha a svetla su se stapala da obrazuju grimizno bojište na kome se zaslepljujuće beli Laren borio sa senkama i obrisima košmara. Bilo ih je sedmoro, i obrazovali su prsten oko njega i uskakali su i iskakali, ubadajući ga kopljima apsolutnog crnila a Laren im je odgovarao ognjem i olujom. Ali na kraju su ga nadvladali, svetlo je izbledelo a onda je pesma iznova postala tiha i tužna a vizija se zamutila dok su usamljeni usnuli vekovi proletali.

Tek što su poslednje note nestale iz vazduha a konačni treptaji zamrli, Laren je počeo iznova. Ovog puta novu pesmu, pesmu koju nije toliko dobro znao. Njegovi prsti, tanki i okretni, oklevali su i iznova počinjali više no jednom, a i glas mu je podrhtavao, jer je neke reči usput izmišljao. Šara je znala zašto. Ovog puta je pevao o njoj, baladu o njenoj potrazi. O vatrenoj ljubavi i beskonačnom traženju, o svetovima iza svetova, o tamnim krunama i čuvarima koji čekaju i bore se kandžama, prevarama i lažima. Uzeo je sve reči koje je ona izgovorila i svaku upotrebio i svaku preobrazio. U spavaćoj sobi su nastajale blistave panorame gde su vrela bela sunca gorela podno večnih okeana i šišćala u oblacima pare, a ljudi stariji od vremena palili duge da odagnaju tminu. I pevao je o Kajdaru, i nekako ga je istinski opevao, uhvatio je i privukao plam koji je bila Šarina ljubav i naterao je da iznova poveruje.

Ali pesmu je završio pitanjem, njen završetak je ostao da lebdi u vazduhu i odjekuje, odjekuje. Oboje su čekali ostatak i oboje su znali da više nema. Za sada.

Šara je plakala. „Red je na mene, Larene“, rekla je. A onda: „Hvala ti. Zato što si mi vratio Kajdara.“

„To je bila samo pesma“, reče on i slegnu ramenima. „Odavno nisam imao da pevam novu pesmu.“

Ponovo ju je ostavio, blago joj dodirnuvši obraz na vratima gde je stajala umotana u pokrivač. Onda je Šara zaključala vrata za njim i krenula od sveće do sveće, dahom pretvarajući svetlo u tamu. Zatim je prebacila peškir preko stolice, zavukla se pod pokrivače i dugo, dugo ležala pre nego što je utonula u san.

Još je bilo mračno kada se probudila, ne znajući zašto. Otvorila je oči, tiho ležala i gledala po sobi, a tu nije bilo ničega, ništa se nije promenilo. Ili možda jeste?

A onda ga je videla, kako sedi na stolici na drugoj strani sobe s rukama prepletenim pod

bradom, baš kao što je sedeo prvi put. Očiju mirnih i nepokretnih, izuzetno krupnih i tamnih u sobi punoj noći. Sedeo je veoma mirno. „Larene?“, rekla je tiho, još nesigurna je li to mračno obličje on.

„Da“, reče on. Nije se pomerio. „I sinoć sam te gledao dok si spavala. Bio sam ovde sam duže nego što uopšte možeš da zamisliš, a uskoro ću opet biti sam. Čak i u snu, tvoje je prisustvo čudo.“

„O, Larene“, reče ona. Onda usledi tišina, stanka, procenjivanje i nemušti razgovor. Onda ona skloni pokrivače i Laren joj dođe.

* * *

Oboje su videli vekove kako dolaze i prolaze. Mesec i tren; njima su bili isti.

Spavali su zajedno svake noći i svake je noći Laren pevao svoje pesme dok je Šara slušala. Pričali su u časovima tame a danju plivali nagi u kristalnim vodama koje su prelamale ljubičastu slavu neba. Vodili su ljubav na žalima od finog belog peska i mnogo su govorili o ljubavi.

Ali ništa se nije menjalo. I napokon se približio čas. Noć pre dana kada će se okončati, u suton, hodali su zajedno kroz senovitu šumu gde ju je našao.

Laren je tokom meseca koji je proveo sa Šarom naučio da se smeje, ali je sada ponovo bio tih. Hodao je sporo, čvrsto joj stezao ruku a raspoloženje mu je bilo sivlje od meke svilene košulje koju je imao na sebi. Najzad, na obali jednog potoka, seo je i privukao ju je uz sebe. Izuli su čizme i pustili da im voda hladi stopala. Bilo je toplo večer, sa samotnim, nemirnim vetrom a ptice-žalobnice već su se čule.

„Moraš da ideš“, rekao je, i dalje je držeći za ruku, ali je nijednom ne pogledavši. Bila je to izjava, a ne pitanje.

„Da“, rekla je, a seta je dodirnula i nju a u glasu joj se začulo nešto teško.

„Ponestalo mi je reči, Šara“, reče Laren. „Ako bih sada mogao da ti otpevam viziju, to bih i uradio. Viziju sveta koji je nekada bio pust i koji smo mi i naša deca ispunili. To bih mogao da ponudim. Moj svet ima dovoljno lepote, čudesa i tajanstava, kada bi samo bilo očiju da ga vide. A ako su noći zle, pa, ljudi su se i ranije nosili s mračnim noćima, na drugim svetovima u druga vremena. Voleo bih te, Šara, koliko god da sam sposoban. Pokušao bih da ti pružim sreću.“

„Larene...“, zaustila je ona. Ali ju je on učutkao pogledom.

„Ne, mogao bih to da kažem, ali neću. Nemam prava. Tebi sreću pruža Kajdar. Samo bi sebična budala tražila da se odrekneš te sreće i deliš moj jad. Kajdar je sav od plama i smeha, dok sam ja dim, pesma i moj jad. Predugo sam bio sam, Šara. Sivilo je sada deo moje duše, i ne želim da te potamnim. Ali ipak..

Ona je uzela njegovu šaku obema svojim, digla je i hitro je poljubila. Onda ga je pustila i položila glavu na njegovo nepokretno rame. „Pokušaj da pođeš sa mnom, Larene“, rekla je. „Drži me za ruku dok prolazimo kroz kapiju i možda će te tamna kruna zaštititi.“

„Pokušaću sve što zatražiš. Ali ne traži da verujem kako će to uspeti.“ Uzdahnuo je. „Ti pred sobom imaš bezbrojne svetove i ja ne mogu videti tvoj kraj. Ali on nije ovde. To znam. I možda je tako najbolje. Više ne znam, ako sam ikada i znao. Nejasno pamtim ljubav, mislim da se mogu setiti kakva je bila i pamtim da ona nikada ne traje. Ovde, gde smo oboje nepromenljivi i besmrtni, kako da nam ne dosadi? Da li bismo tada mrzeli jedno drugo? To ne želim.“ Tada ju je pogledao i osmehnuo se bolnim, setnim osmehom. „Mislim da si Kajdara poznavala tek kratko da budeš *toliko* zaljubljena u njega. Možda ipak jesam prepreden. Jer kad nađeš Kajdara, možda ćeš ga izgubiti. Vatra će jednog dana zgasnuti, ljubavi moja, a čarolija će umreti. A onda ćeš se

možda setiti Larena Dora.“

Šara je zaplakala, tiho. Laren ju je privio uz sebe i poljubio je pa joj tiho prošaputao: „Ne.“ Ona mu je uzvratila poljubac i nemo su se grlili.

Kada je napokon ljubičasti suton potamneo u gotovo potpuno crnilo, obuli su se i ustali. Laren ju je zagrlio i osmehnuo se.

„Moram da idem“, rekla je Šara. „Moram, Ali odlazak je težak, Larene, to mi moraš verovati.“

„Verujem“, reče on. „Mislim da te volim *upravo zato* što ćeš otići. Zato što ne možeš da zaboraviš Kajdara i zato što nećeš zaboraviti obećanja. Ti si Šara, koja putuje između svetova i mislim da te se Sedmoro boje daleko više nego bilo kog boga koji sam ja mogao biti. Da ti nisi ti, ne bih te toliko cenio.“

„Oh. Nekada si govorio da bi voleo svaki glas koji nije odjek tvog sopstvenog.“

Laren slegnu ramenima. „Kao što sam često govorio, ljubavi, to je bilo veoma davno.“

Vratili su se u zamak pre tame, na poslednju večeru, poslednju noć, poslednju pesmu. Te noći nisu spavali, a Laren joj je ponovo pevao tik pred zoru. Mada to i nije bila posebno lepa pesma; bila je besciljna i rastegnuta, o lutajućem minstrelu na nekom neuglednom svetu. Minstrelu se retko šta zanimljivo dešavalo; Šara nije shvatala smisao pesme, a Laren ju je beživotno pevao. Činilo se da je to čudan oproštaj, ali su oboje bili uznemireni.

Ostavio ju je sa izlaskom sunca, obećao da će se presvući i sačekati je u dvorištu. I zaista, čekao je kada je tamo stigla, osmehnut, smiren i samopouzdan. Na sebi je imao savršeno belu odeću; uzane čakšire, košulju širokih rukava i velik i težak ogrtač koji je igrao na sve jačem vetru. Ali ljubičasto svetlo ga je senčilo svojim zracima.

Šara mu je prišla i uzela ga za ruku. Na sebi je imala tvrdnu kožu a za pojasom nož, zbog borbe s čuvarom. Njena kosa, crna kao ugalj s prosevim crvenog i ljubičastog od svetla, vijorila je slobodno kao njegov ogrtač, ali je tamna kruna bila na mestu. „Zbogom, Larene“, rekla je. „Žao mi je što ti nisam pružila više.“

„Dala si mi dovoljno. U svim vekovima što slede, u svim sunčevim ciklusima koji čekaju, pamtiću. Pomoću tebe ću meriti vreme, Šara. Kada se sunce jednog dana digne a boja mu bude plave vatre, pogledaću ga i reći: 'Da, ovo je prvo plavo sunce otkako mi je Šara došla.'“

Klimnula je glavom. „A ja imam novo obećanje. Jednog dana ću naći Kajdara. I ako ga oslobodim, doći ćemo ti, zajedno, i udružićemo moju krunu i Kajdarov plam protiv sve tame Sedmoro.“

Laren slegnu ramenima. „Dobro. Ako ne budem ovde, ostavite poruku“, rekao je. Onda se osmehnuo.

„A sada dveri. Rekao si da ćeš mi pokazati dveri.“

Laren se okrenu i mahnu ka najnižoj kuli, čađavom kamenom zdanju u kome Šara nikada nije bila. U njenoj osnovi su se nalazila široka drvena vrata. Laren izvadi ključ.

„Tu?“, reče ona zbunjeno. „U zamku?“

„Tu“, reče Laren. Otišli su do vrata. Laren gurnu teški metalni ključ u bravu i počeo ga okreće. Dok je on radio, Šara poslednji put pogleda oko sebe i u duši oseti težinu tuge. Druge kule delovale su sumorno i mrtvo, dvorište je izgledalo očajno a iza dalekih i visokih ledenih planina nalazio se samo prazni horizont. Nije bilo nijednog zvuka sem čegrtanja brave i nikakvog pokreta sem upornog vetra koji je dizao prašinu u dvorištu i razvijao sedam sivih plamenaca koji su stajali na svakom zidu. Šara zadrhta od iznenadne usamljenosti.

Laren otvori vrata. Unutra nije bilo prostora; samo zid od pokretne magle, zid bez boje, zvuka ili svetla. „Tvoje dveri, moja gospo“, reče pevač.

Šara ih je gledala, kao što ih je gledala toliko puta ranije. Koji je svet sledeći?, upitala se.

Nikada to nije znala. Ali će možda u sledećem naći Kajdara.

Osetila je Larenovu ruku na ramenu. „Oklevaš“, rekao je, tihim glasom.

Šara spusti ruku na nož. „Čuvar“, reče iznenada. „Uvek postoji čuvar.“ Oči joj hitro poleteše dvorištem.

Laren uzdahnu. „Da. Uvek. Ima nekih koji pokušavaju da te rastrgnu kandžama i nekih koji se trude da se izgubiš i nekih koji pokušavaju da te na prevaru odvedu do pogrešnih dveri. Ima nekih koji te zadržavaju oružjem, nekih koji te zadržavaju lancima, nekih koji te zadržavaju lažima. A postoji bar jedan koji je pokušao da te zadrži ljubavlju. No ipak je bez obzira na to bio iskren, i nikada ti nije pevao lažno.“

I uz bespomoćno sleganje ramenima puno ljubavi, Laren je gurnu kroz dveri.

* * *

Je li ga našla, na kraju, svog ljubavnika plamenih očiju? Ili ga još traži? S kakvim se čuvarom sledeći put sreća?

Kada noću hodi, strankinja u samotnoj zemlji, ima li nebo zvezda?

Ne znam. Ne zna ni on. Možda čak ni Sedmoro ne znaju. Oni jesu moćni, ali nije sva moć njihova a čak ni oni ne mogu nabrojati sve svetove.

Postoji devojka što putuje između svetova, ali je njena staza sada izgubljena u legendama. Možda je mrtva, a možda nije. Znanje se sporo kreće sa sveta na svet, i nije sve istinito.

Ali ovo znamo; u jednom praznom zamku pod ljubičastim suncem, usamljeni minstrel čeka i peva o njoj.

Ledeni zmaj

Adara je najviše volela zimu, jer je ledeni zmaj dolazio kada na svetu zavlada hladnoća.

Nikada nije bila sasvim sigurna donosi li hladnoća ledenog zmaja ili ledeni zmaj donosi hladnoću. Slična su pitanja često mučila njenog brata Džefa, koji je bio dve godine stariji i nezajažljivo radoznao, ali Adaru za to nije bilo briga. Dokle god su hladnoća, sneg i ledeni zmaj svi dolazili kada je trebalo, ona je bila srećna.

Uvek je znala kada će doći, zbog svog rođendana. Adara je bila zimsko dete, rođena za vreme najgoreg mraza koji su ljudi pamtili, pa čak i Stara Lora, koja je živela na susednoj farmi i sećala se događaja iz vremena pre nego što je rođen bilo ko drugi. Ljudi su i dalje pričali o tom mrazu. Adara ih je često slušala.

Nisu pričali samo to. Govorili su da je hladnoća tog užasnog mraza zapravo ubila njenu majku, ušunjala se tokom dugog porođaja pored velike vatre koju je naložio Adarin otac, pa se provukla kroz slojeve ćebadi koja je pokrivala porođajsku postelju. A kazali su da je hladnoća ušla u Adaru u utrobi, da joj je koža bila bledoplava i ledena na dodir kada je došla na svet i da se nikada nije ugrijala u svim godinama što su sledile. Zima ju je dodirnula, ostavila na njoj svoj beleg i uzela je za sebe.

Zaista, Adara je oduvek bila posebno dete. Bila je veoma ozbiljna devojčica koja se retko igrala s drugom decom. Bila je prelepa, govorili su ljudi, ali na jedan čudan, dalek način, s bledom puti, plavom kosom i krupnim bistrim plavim očima. Osmehivala se, ali ne često. Niko je nikada nije video da plače. Jednom, kada joj je bilo pet godina, stala je na ekser koji je štrčao iz daske skrivene ispod smeta i ovaj joj je probio čitavo stopalo, ali Adara čak ni tada nije zaplakala niti vrisnula. Oslobodila je stopalo i vratila se u kuću, ostavivši krvav trag u snegu, a kada je stigla unutra, rekla je samo: „Oče, povredila sam se.“ Durenja, napadi i suze običnog detinjstva nisu bili za nju.

Čak su i njeni najbliži znali da je Adara drugačija. Otac joj je bio ogroman, otresit medved od čoveka koga ljudi uopšte nisu preterano zanimali, ali mu se licem uvek širio osmeh kada bi ga Džef gnjavio pitanjima i uvek je imao mnogo zagrljaja i smeha za Teri, Adarinu stariju sestru, koja je bila zlatna i pegava i koja je besramno oćijukala sa svim lokalnim momcima. S vremena na vreme zagrljao bi i Adaru, posebno kada bi bio pijan, što je tokom dugačkih zima bilo često. Ali tada nije bilo osmeha. Samo bi je obujmio rukama i čvrsto privio uz sebe njeno malo telo svom svojom silnom snagom, zajecao bi duboko iz grudi a krupne suze bi mu kliznule niz rumene obraze. Leti je nikada nije grlio. Leti je imao previše posla.

Leti su svi sem Adare imali previše posla. Džef je radio s ocem u poljima i postavljao beskonačna pitanja o svemu i svačemu, učeći sve što jedan seljak mora da zna. Kada nije radio, odjurio bi do drugova kraj reke, u potrazi za pustolovinama. Teri je vodila domaćinstvo, kuvala i pomalo radila u krčmi na raskrsnici, kada je tamo bilo mnogo gostiju. Krčmareva kćerka joj je bila drugarica a njegov najmlađi sin i više od druga i često se vraćala kući kikotava, s glasinama i pričama putnika, vojnika i kraljevih glasonoša. Jer za Teri i Džefa leto je bilo najlepše doba i oboje su imali previše posla da bi se bavili Adarom.

A najviše posla imao je njihov otac. Svakog dana je moralo da se obavi hiljadu stvari i on ih je obavljao i otkrivao hiljadu novih. Radio je od svitanja do sumraka. Leti su mu mišići postajali čvrsti i suvi i zaudarao je na znoj svake noći kada se vraćao s polja, ali je uvek dolazio osmehnut. Posle večere je sedeo s Džefom, pričao mu priče i odgovarao na njegova pitanja ili je učio Teri onome što nije znala o kivanju, ili bi otišao dole do krčme. Bio je pravi letnji čovek.

Leti nikada nije pio, sem čaše vina s vremena na vreme, da proslavi posete svog brata.

To je bio još jedan razlog što su Teri i Džef voleli leta, kada je svet zelen, vreo i prepun

života. Stric Hal, mlađi očevo brat, jedino im je leti dolazio u goste. Hal je bio jahač zmajeva u kraljevoj službi, visok i vitak čovek s licem kao u plemića. Zmajevi ne trpe hladnoću, tako da su pošto dođe zima Hal i njegova eskadra leteli na jug. Ali svakog leta se vraćao, blistav u kraljevskoj zeleno-zlatnoj uniformi, na putu za bojišta na severu i zapadu. Rat je počeo pre nego što je Adara rođena i nikako nije prestajao.

Kada god je Hal dolazio na sever, donosio je poklone; igračke iz kraljevog grada, kristal i zlatni nakit, sveće a uvek i flašu nekog skupog vina koje će podeliti s bratom. Osmehivao se Teri i komplimentima je terao da pocrveni i zabavljao je Džefa pričama o ratu, zamkovima i zmajevima. A što se Adare tiče, često je pokušavao da iz nje izmami osmeh, pomoću darova, šala i zagrljaja. Retko je uspevao.

Bez obzira na njegovu dobru narav, Adara nije volela Hala; kada je Hal bio tu, značilo je da je zima daleko.

Sem toga, jedne noći, kada joj je bilo tek četiri godine i kada su mislili da je odavno zaspala, načula ih je kako razgovaraju uz vino. „Ozbiljno stvorenjce“, rekao je Hal. „Trebalo bi da budeš pažljiviji prema njoj, Džone. Ne možeš *nju* da kriviš za ono što se desilo.“

„Ne mogu?“, odgovorio je njen otac, glasa otežalog od vina. „Ne, izgleda da ne mogu. Ipak je teško. Liči na Bet, ali nema ništa od Betine toplote. Znaš, zima je u njoj. Kada god je dodirnem, osetim hladnoću i prisetim se da je zbog nje Bet morala da umre.“

„Hladan si prema njoj. Ne voliš je kao drugo dvoje.“

Adara se sećala kako se njen otac tada nasmejao. „Volim? O, Hale. Nju sam voleo najviše od svih, moje malo zimsko dete. Ali ona nikada nije uzvraćala ljubav. U njoj nema ničega za mene, ni za tebe, niti za bilo koga od nas. Ona je tako hladna devojčica.“ A onda je zaplakao, iako je bilo leto i Hal je bio s njim. Adara je u krevetu slušala i poželeva da Hal odleti. Nije baš razumela sve što su govorili, tada još nije, ali je upamtila, i kasnije jeste razumela.

Nije plakala; ni sa četiri, kada je čula, niti sa šest, kada je napokon shvatila. Hal je otišao nekoliko dana kasnije a Džef i Teri su mu uzbuđeno mahali kada je njegova eskadra proletela, trideset velikih zmajeva gordo raširenih krila naspram letnjeg neba. Adara je gledala ne dižući svoje ručice.

Bilo je i drugih poseta u drugim letima, ali Hal nikada nije izmamio njen osmeh, bez obzira na to šta bi joj doneo.

Adarini osmesi poticali su iz tajne zalihe i trošila ih je samo zimi. Nije mogla da dočeka dolazak svog rođendana, a sa njim i hladnoće. Jer ona je zimi bila posebno dete.

Znala je to od najranijih dana, dok se igrala sa ostalima u snegu. Hladnoća joj nikada nije smetala kao Džefu, Teri i njihovim drugovima. Adara je često satima ostajala napolju pošto su drugi pobegli u potrazi za toplotom, ili otrčali kod Stare Lore, na njenu čorbu od povrća koju je volela da kuva deci. Adara bi našla tajno mesto u nekom zabačenom kutku polja, različitom svake zime i tu bi sagradila visok beli zamak, golim rukama oblikujući sneg, praveći kule i bedeme kao one o kakvima je Hal često pričao da postoje na kraljevom zamku u gradu. Lomila je ledenjače sa nižih grana drveća i koristila ih za tornjeve i stražarske kućice, stavljala ih svuda oko zamka. A usred zime često je bilo naglog otapanja i naglog mraza, tako da se preko noći njen zamak pretvarao u led, čvrst i snažan kao što je zamišljala da su pravi zamkovi. Čitavu zimu je provodila gradeći svoj zamak a da za to niko nije znao. Međutim, na kraju je uvek stizalo proleće, otapanje posle koga nije sledio mraz; onda bi svi bedemi iskopneli, a Adara bi počela da odbrojava dane do novog dolaska svog rođendana.

Njeni zimski zamkovi retko su bili prazni. S prvim mrazom svake godine ledeni gušteri bi se iskobeljali iz svojih jazbina i sićušna plava stvorenja bi preplavila polja, jurcala su na sve strane, naizgled jedva dodirujući površinu snega. Sva deca su se igrala sa ledenim gušterima. Ali

drugi su bili nespretni i okrutni i lomili su krhke životinjice napola, lomili ih prstima kao što se lomi ledenjača što visi sa krova. Čak je i Džef, koji je bio previše dobar da uradi nešto tako, ponekad postajao radoznao pa je predugo držao guštere nastojeći da ih pregleda i oni su se od toplote njegovih ruku topili, goreli i napokon umirali.

Adarine ruke bile su hladne i pažljive i ona je mogla da drži guštere koliko god želi a da ih ne povredi, zbog čega se Džef većito durio i postavljao besna pitanja. Ponekad je ležala na hladnom, vlažnom snegu i puštala da gušteri mile svuda po njoj, uživajući u laganom dodiru njihovih nožica dok joj trčkaraju preko lica. Ponekad je nosila ledene guštere skrivene u kosi dok je radila poslove oko kuće, mada je pazila da ih nikada ne unese u kuću, gde bi ih toplota vatre ubila. Pošto bi njeni jeli, uvek je skupljala ostatke i nosila ih na tajno mesto, kod njenog zamka u izgradnji, pa bi ih tu rasula. I tako su zamkovi koje je podizala svake zime bili puni kraljeva i dvorana; malih krznatih stvorenja koja su se išunjavala iz šuma, zimskih ptica s bleđim perjem i stotina i stotina živahnih, nemirnih ledenih guštera, hladnih, hitrih i debeljuškastih. Adari su ledeni gušteri bili draži od svih ljubimaca koje su njeni ikada držali.

Ali je ledenog zmaja istinski volela.

Nije znala kada ga je prvi put videla. Činilo joj se da je oduvek bio deo njenog života, vizija naslućena u najdubljoj zimi, kako preleće preko ledenog neba na krilima mirnim i plavim. Ledeni zmajevi bili su retki, čak i u to doba, i kada god bi se neki pojavio, deca su upirala prstom i čudila se, dok su starci mrmljali i odmahivali glavama. Pojavljivanje ledenih zmajeva bilo je znak dugačke i ljute zime. Ledeni zmaj je primećen kako leti preko meseca one noći kada je Adara rođena, govorili su ljudi, a svake zime od tada ponovo se pojavljivao, i te zime su bile veoma, veoma teške, proleće je svake godine stizalo sve kasnije. I tako su ljudi palili vatre i molili se i nadali se da ledeni zmaj neće doći, a Adaru bi obuzimao strah.

Međutim, nikada im nije uspevalo. Ledeni zmaj se svake godine vraćao. Adara je znala da se vraćao po nju.

Ledeni zmaj je bio velik, dvostruko veći od zelenih ratnih zmajeva prekrivenih krljuštima na kakvima su jahali Hal i njegovi drugovi. Adara je čula predanja o divljim zmajevima većim od planina, ali ih nikada nije videla. Halov zmaj je bio prilično veliki, naravno, pet puta veći od konja, ali je bio sitan u poređenju s ledenim zmajem, a uzgred i ružan.

Ledeni zmaj je bio kristalnobeo, one nijanse belog koja je toliko tvrda i hladna da je gotovo plava. Bio je pokriven ledom, tako da mu je, kada se pokretao, koža pucketala kao što snežna korica puca pod čovekovom čizmom, a pahulje i inje su padali.

Oči su mu bile bistre, duboke i ledene.

Krila su mu bila ogromna, nalik krilima slepog miša, slabašno, prozračno plava. Adara je kroz njih videla oblake a često i mesec i zvezde, kada je zver kružila preko nebesa u ledenim krugovima.

Zubi su mu bili ledenjače, trostruki niz ledenjača, oštra koplja nejednake dužine, bela naspram tamnoplave njuške.

Kada bi ledeni zmaj izmahnuo krilima, hladni vetrovi bi dunuli a sneg bi se uskovitlao i svet kao da bi se skupio i zadrhtao. Ponekad kada su se zimi vrata otvarala od iznenadnog naleta vetra, domaćin bi otrčao da ih zatvori pa bi rekao: „Ledeni zmaj je proleteo nedaleko.“

A kada bi ledeni zmaj otvorio ogromne čeljusti i izbacio dah, iz njih nije kuljao plamen, vatreni sumporni smrad manjih zmajeva.

Ledeni zmaj je bljuvao *hladnoću*,

Od njegovog daha stvarao se led. Toplota je nestajala. Vatre su jenjavale i gasile se, potisnute mrazom. Drveće se smrzavalo do svojih sporih tajnih duša a grane im postajale krte i pucale su od sopstvene težine. Životinje bi pomodrele, cvilele i umirale, očiju iskolačenih i kože

pokrivene mrazom.

Ledeni zmaj je bljuvao smrt na svet; smrt, tišinu i hladnoću. Ali Adara se nije bojala. Ona je bila zimsko dete, a ledeni zmaj je bio njena tajna.

Hiljadu puta ga je videla na nebu. Kada su joj bile četiri godine, videla ga je i na zemlji.

Gradila je svoj snežni zamak, a on je došao i spustio se nedaleko, u praznini snegom pokrivenog polja. Svi ledeni gušteri su se razbežali. Adara je prosto stajala. Ledeni zmaj ju je gledao deset dugačkih otkucaja srca pre nego što je ponovo poleteo. Vetar je kriknuo oko nje i kroz nju dok je ovaj mahao krilima da se digne, ali je Adara osećala čudno ushićenje.

Kasnije te zime vratio se i Adara ga je dodirnula. Koža mu je bila veoma hladna. Svejedno je skinula rukavice. Inače ne bi bilo kako treba. Pomalo se bojala da će se istopiti na njen dodir, ali nije. Bio je mnogo osetljiviji na vrelinu nego čak i ledeni gušteri, to je Adara nekako znala. Ali ona je bila posebna, zimsko dete, hladno. Pogladi ga je i na kraju poljubila njegovo krilo i usne su je zabojele. To je bilo u zimu njenog četvrtog rođendana, one godine kada je dodirnula ledenog zmaja.

U zimu petog rođendana prvi put ga je jahala.

Ponovo ju je našao, kako radi na drugom zamku u drugom delu polja, sama kao i uvek. Gledala ga je kako dolazi i pritrčala mu je kada se prizemljio i privila se uz njega. To je bilo posle onog leta kada je čula oca kako razgovara s Halom.

Dugo su stajali zajedno sve dok napokon Adara, prisativši se Hala, nije pružila ruke i cimnula zmajevo krilo svojom ručicom. A zmaj je jednom izmahnuo velikim krilima pa ih pružio po snegu i Adara se popela i obgrlila ga oko hladnog belog vrata.

Zajedno su, prvi put, leteli.

Nije imala sedlo ili bič, kao kraljevi jahači zmajeva. Ponekad je lepet krila pretio da je obori s mesta gde je sedela, a hladnoća zmajevе kože provukla se kroz njenu odeću, od čega je njena dečja koža pomalo otupela. Ali Adara se nije bojala.

Leteli su preko imanja njenog oca i videla je Džefrija kako dole izgleda veoma sitno, iznenađen i uplašen, i znala je da je ne može videti. Od toga se nasmejala ledenim, zvonkim smehom, smehom čistim i ostrim kao zimski vazduh.

Leteli su preko gostionice na raskrsnici, gde su gomile ljudi izašle da ih gledaju kako prolaze.

Leteli su preko šume, sve bele, zelene i tihe.

Leteli su visoko u nebo, tako visoko da Adara nije čak videla ni zemlju ispod njih i učinilo joj se da je ugledala još jednog ledenog zmaja, veoma daleko, ali nije bio ni izbliza tako veličanstven kao *njen*,

Leteli su veći deo dana, i konačno je zmaj načinio veliki krug pa se polako spustio, lebdeći na mirnim i blistavim krilima. Pustio ju je na polju gde joj je prišao, malo pre sutona.

Otac ju je tu i našao i plakao je od sreće što je vidi i snažno ju je zagrlio. Adara to nije shvatala kao ni zašto ju je istukao pošto su se vratili kući. Ali kada su ona i Džef legli da spavaju, čula ga je kako se iskrada iz svog kreveta i šunja se do njenog. „Sve si propustila“, rekao je. „Došao je ledeni zmaj i sve je preplašio. Otac se bojao da te je pojeo.“

Adara se u tami osmehnula za sebe, ali ništa nije rekla.

Te zime je još četiri puta letela na ledenom zmaju, a onda i svake zime posle te. Svake zime je letela dalje i češće nego prethodne, a ledenog zmaja su sve češće viđali na nebu iznad njihove farme.

Svaka zima je bila duža i hladnija nego prethodna.

Svake zime je otoplјavanje kasnije stizalo.

A ponekad je bilo delova zemlje, gde se ledeni zmaj spuštao, koji kao da se nikada nisu

sasvim otapali.

Seljani su u godini pred njen sedmi rođendan mnogo pričali i na kraju su poslali poruku kralju. Nije im stigao nikakav odgovor.

„Nezgodni su vam ti ledeni zmajevi“, rekao je Hal tog leta kada je posetio imanje. „Znate, oni nisu kao pravi zmajevi. Ne možete da ih obuzdate i ukrotite. Čuli smo priče o ljudima koji su to probali, kako su nađeni sleđeni s bičem i uzdama u ruci. Čuo sam i za ljude koji su izgubili šaku ili prste samo tako što su ih dodirnuli. Promrzline. Da, i te kako su nezgodni.“

„Pa zašto onda kralj nešto ne preduzme?“, zanimalo je njenog oca. „Poslali smo poruku. Ako zver ne ubijemo ili je ne oteramo, za godinu ili dve neće nam ostati nimalo vremena za setvu.“

Hal se mračno osmehnuo. „Kralj ima drugih briga. Znaš, rat je krenuo po zlu. Oni svakog leta napreduju a imaju dvostruko više jahača zmajeva od nas. Kažem ti, Džone, tamo gore je pakao. Jedne godine se neću vratiti. Kralj nikako nema ljudi koje bi odvojio da jure ledenog zmaja.“ Nasmejao se. „Sem toga, mislim da niko nikada nije ubio jednog od njih. Možda bi prosto trebalo da prepustimo neprijatelju čitavu pokrajinu. Onda bi to bio *njegov* ledeni zmaj.“

Ali neće biti njegov, mislila je Adara dok je slušala. Koji god kralj vladao zemljom, on će uvek biti *njen* ledeni zmaj.

Hal je otišao a leto je došlo i prošlo. Adara je odbrojavala dane do rođendana. Hal je ponovo svratio u prolazu pre prvog mraza, dok je vodio svog ružnog zmaja na jug. Njegova eskadra je, međutim, delovala manja nego kada je te jeseni preletela preko šume a njegova poseta je trajala kraće nego obično i završila se glasnom svađom između njega i njenog oca.

„Neće krenuti na zimu“, rekao je Hal. „Zimsko tlo je previše opasno i neće rizikovati napredovanje bez jahača zmajeva da ih pokrivaju odozgo. Ali kad stigne proleće, nećemo moći da ih zadržimo. Kralj možda čak neće ni pokušati. Prodaj zemlju odmah, dok još možeš da dobiješ povoljnu cenu. Negde na jugu moći ćeš da kupiš drugo imanje.“

„Ovo je moja zemlja“, rekao je njen otac. „Ovde sam rođen. Isto kao i ti, mada se čini da si to zaboravio. Naši roditelji su ovde sahranjeni. Kao i Bet. Želim da legnem pored nje kada mi dođe vreme.“

„Ako me ne poslušáš, doći će ti mnogo brže nego što bi želeo“, rekao je Hal besno. „Džone, ne budi glup. Znam šta ti zemlja znači, ali nije vredna tvog života.“ Nastavljao je dalje, ali njen otac nije popuštao. Veče su završili psujući jedan drugoga i Hal je otišao u gluvo doba noći, zalupivši vratima.

Slušajući to Adara je donela odluku. Nije bilo bitno šta će njen otac uraditi. Ona će ostati. Ako se on preseli, ledeni zmaj neće znati gde da je nađe kada dođe zima, a ako ode predaleko na jug, uopšte neće moći da joj dođe.

Ipak joj je došao, odmah posle njenog sedmog rođendana. Ta zima je bila hladnija od svih. Letela je tako često i tako daleko da je jedva imala vremena da radi na svom ledenom zamku.

Hal je ponovo došao na proleće. U njegovoj eskadri ostalo je samo desetak zmajeva, a te godine nije doneo poklone. Ponovo se raspravljao s ocem. Hal je besneo, moljakao i pretio, ali je njen otac bio kao od kamena. Na kraju je Hal otišao, u boj.

To je bila godina kada je kraljev front popustio, gore na severu blizu nekog grada s dugačkim imenom koje Adara nije umela da izgovori.

Teri je prva za to čula. Jedne noći se vratila iz gostionice zajapurena i uzbuđena. „Prošao je glasonoša koji ide kralju“, rekla im je. „Neprijatelj je pobedio u nekoj velikoj bici i hitno su potrebna pojačanja. Kaže da se naša vojska povlači.“

Njihov otac se namrštio a brižne bore iscrtale su mu čelo. „Je li rekao nešto o kraljevima

jahačima zmajeva?“ Svađali se ili ne, krv nije voda.

„Pitala sam“, rekla je Teri. „Kazao je da su jahači zmajeva zaštitnica. Oni bi trebalo da prepadaju i pale, da uspore neprijatelja dok se naša vojska bezbedno izvuče. O, nadam se da je čika Hal dobro!“

„Hal će im pokazati“, rekao je Džef. „On i Sumpor će sve da ih spale.“

Njihov otac se osmehnuo. „Hal je uvek umeo da se stara o sebi. U svakom slučaju, mi tu ne možemo ništa da učinimo. Teri, ako naiđe još glasonoša, pitaj ih kako ide.“

Klimnula je glavom, a zabrinutost joj nije sasvim prikrivala uzbuđenje. Sve je bilo tako dramatično.

U nedeljama koje su usledile uzbuđenje je izbledelo, kada su ljudi iz tog kraja počeli da shvataju veličinu udesa. Kraljev drum je postao sve prometniji, a sav saobraćaj je išao sa severa na jug i svi putnici su bili odeveni u zeleno-zlatno. U početku su vojnici stupali u disciplinovanim kolonama, s oficirima koji su na glavi imali zlatne kacige, ali čak ni tada nisu predstavljali prizor vredan divljenja. Odredi su stupali umorno, a uniforme su bile blatnjave i pocepane, mačevi, koplja i sekire koje su vojnici nosili izgrebani i često prljavi. Neki ljudi su izgubili oružje, slepo su šepali, praznih ruku. A povorke kola s ranjenicima koje su sledile često su bile duže od samih odreda. Adara je stajala u travi kraj drumu i gledala ih kako prolaze. Videla je čoveka sa samo jednom nogom kako se oslanja na čoveka bez očiju, i kako zajedno idu. Videla je ljude bez nogu, ili bez ruku ili bez i jednoga i drugoga. Videla je čoveka kome je sekira rascepila glavu, kao i mnogo ljudi pokrivenih skorenom krvlju i prljavštinom, ljudi koji su teško i grleno stenjali dok su hodali. *Osećala je miris* ljudi čija su tela bila užasno zelenkasta i natečena. Jedan je umro i ostavili su ga kraj puta. Adara je to ispričala ocu i on je s još nekim ljudima iz sela došao pa su ga sahranili.

Adara je najčešće viđala opečene ljude. Bilo ih je na desetine u svakom odredu koji je prolazio, ljudi čija je koža bila crna i izgorela, kojima je koža otpadala, kojima je vreli zmajski dah odneo ruku, nogu ili pola lica. Teri im je javljala reči oficira, kada bi zastali u gostionici da se napiju ili odmore: neprijatelj je imao mnogo, mnogo zmajeva.

Gotovo mesec dana vojska je prolazila, svakog dana sve brojnija. Čak je i Stara Lora priznala da nikada nije videla toliko ljudi na drumu. S vremena na vreme usamljeni glasonoša na konju jahao je u suprotnom pravcu, galopirao je na sever, ali uvek sam. Posle nekog vremena svi su shvatili da pojačanja neće biti.

Oficir iz jednog od poslednjih odreda posavetovao je ljude iz te oblasti da spakuju šta mogu i krenu na jug. „Dolaze“, upozorio je. Poneko ga je poslušao i sledeće sedmice put je zaista bio pun izbeglica iz severnijih gradova. Neki su pričali stravične priče. Kada su prošli, još meštana je pošlo s njima.

Ali većina je ostala. Bili su to ljudi poput njenog oca i zemlja im je bila u krvi.

Poslednja jedinica koja je stigla putem bio je eskadron odrpane konjice, ljudi suvi poput kostura koji su jahali konje s kožom zategnutom preko rebara. Protutnjali su usred noći, konji su im dahtali, zapenušani, a jedino se zaustavio bleđ mlad oficir koji je nakratko zauzdao konja i viknuo: „Bežite, bežite. Sve pale!“ Onda je nastavio za svojim ljudima.

Ono malo vojnika što je došlo posle išlo je pojedinačno ili u malim grupama. Nisu uvek dolazili putem i nisu plaćali za ono što bi uzeli. Jedan vojnik je ubio seljaka na drugom kraju varoši, silovao mu ženu, ukrao novac i pobegao. Bio je u zeleno-zlatnim ritama.

Onda više niko nije dolazio. Drum je opusteo.

Gostioničar je tvrdio da oseća miris pepela kada je vetar dunuo sa severa. Potrpao je svoju porodicu na kola i krenuo na jug. Teri je bila uznemirena. Džef je bio mnogo više znatiželjan nego uplašen. Postavljao je hiljadu pitanja o neprijateljima i vežbao da bude ratnik. Njihov otac je

radio, imao je mnogo posla kao i uvek. Bio rat ili ne, letina nije čekala. Međutim, osmehivao se manje nego obično, počeo je da pije i Adara ga je često viđala kako pogleda u nebo dok radi.

Adara je sama lutala poljima, sama se igrala na vlažnoj letnjoj toploti i pokušavala da smisli gde će se sakriti ako otac pokuša da ih odvede.

Poslednji su, na kraju, stigli kraljevi jahači zmajeva, a sa njima i Hal.

Bila su samo četvorica. Adara je ugledala prvog pa je otišla da javi ocu i on joj je stavio ruku na rame i zajedno su ga gledali kako prolazi, usamljeni zeleni zmaj koji izgleda nekako umorno. Nije se zaustavio.

Dva dana kasnije pojavila su se tri zmaja koja su letela zajedno. Jedan se odvojio i u krugu se spustio na njihovo imanje dok su ostali nastavili na jug.

Stric Hal je bio mršav, mračan i žut u licu. Zmaj mu je izgledao bolesno. Iz očiju mu je curilo a jedno krilo mu je bilo oprljeno, tako da je leteo nezgrapno i veoma teško. „Hoćeš li sada poći?“, upitao je Hal brata, pred svom decom.

„Ne. Ništa se nije promenilo.“

Hal opsova. „Stići će ovde za tri dana“, rekao je. „Njihovi jahači zmajeva možda stignu još i ranije.“

„Oče, bojim se“, reče Teri.

On ju je pogledao, video njen strah, zastao i na kraju se ponovo okrenuo ka bratu. „Ja ostajem. Ali ako želiš, molim te povedi decu.“

Sada je na Hala došao red da zastane. Na tren se zamislio pa je onda odmahnuo glavom. „Ne mogu, Džone. Bih, spremno i rado, da je to moguće. Ali nije. Sumpor je ranjen. Jedva može mene da nosi. Ako ponesem bilo kakav dodatni teret, možda neće izdržati.“

Teri se rasplaka.

„Žao mi je, dušo“, reče joj Hal. „Zaista mi je žao.“ Pesnice su mu se bespomoćno stezale.

„Teri je gotovo odrasla“, reče njihov otac. „Ako je ona preteška, uzmi nekog od drugo dvoje.“

Brat pogleda brata, a obojici je iz pogleda izbijao očaj. Hal zadrhta. „Adara“, reče napokon. „Ona je sitna i lagana.“ Prisilio se da se nasmeje. „Jedva da će je osetiti. Poneću Adaru. Vi ostali uzmite konje ili kola ili idite peške. Ali polazite, prokleti bili, polazite.“

„Videćemo“, reče njihov otac neodređeno. „Ti povedi Adaru i čuvaj nam je.“

„Da“, složi se Hal. Okrenuo se i osmehnuo joj se. „Hajde, dete. Čika Hal će da te provozna na Sumporu.“

Adara ga pogleda veoma ozbiljno. „Ne“, reče. Okrenula se, izašla i potrčala.

Krenuli su za njom, naravno, Hal, njen otac pa čak i Džef. Ali je otac traćio vreme stojeći na vratima, vičući joj da se vrati, a kada je potrčao, bio je trom i spor, dok je Adara zaista bila sitna, okretna i brzonoga. Hal i Džef su je duže pratili, ali Hal je bio slab a Džef se brzo zadihao, mada joj je nekoliko trenutaka bio za petama. Kada je Adara stigla do najbližeg žitnog polja, svi su ostali daleko iza nje. Hitro se sakrila u žitu i oni su satima uzaludno tražili, dok je ona pažljivo išla ka šumi.

Kada se spustio suton, izneli su fenjere i baklje i nastavili s potragom. S vremena na vreme čula je psoske svoga oca i Hala kako joj doziva ime. Ostala je visoko u granama hrasta na koji se popela i s osmehom je gledala njihova svetla koja su prečešljavala polja. Na kraju je zaspala i sanjala o dolasku zime i pitala se kako će živeti do rođendana. Do njega je ostalo još dugo.

Zora ju je probudila; zora i buka na nebu.

Adara zevnu i zatrepta pa je ponovo ču. Uzverala se na najvišu granu koja je mogla da izdrži njenu težinu, pa je razgrnula lišće.

Na nebu je bilo zmajeva.

Nikada ranije nije videla takve zveri. Krljušt im je bila tamna i čađava, ne zelena kao kod zmaja koga je jahao Hal. Jedan je bio boje rđe, drugi sušene krvi a treći crn kao ugalj. Svi su imali oči poput užarenog ugljevlja, iz nozdrva im se dizala para a repovi su im šibali tamo-amo dok su im tamna, gruba krila sekla vazduh. Onaj boje rđe otvorio je čeljusti i zagrmeo i šuma se protresla od tog izazova a čak je i grana koja je držala Adaru malčice zadrhtala. Onaj crni je takođe ispustio zvuk a kada je otvorio čeljusti, iz njih je izletelo vatreno koplje, sve narandžasto i plavo i dodirnulo drveće dole. Lišće se smežuralo i pocrnelo, dim je počeo da se diže s mesta gde je zmajev dah pao. Onaj boje krvi leteo je odmah iznad njih poluotvorenih čeljusti, krila su mu škripala i napinjala se. Među njegovim požutelim zubima Adara je videla čađ i ugljevlje, vetar koji je njegov prolazak stvarao bio je kao vatra i brusni papir, grub i oštar na koži. Skupila se.

Na zmajevima su jahali ljudi s bičem i kopljem, u crno-narandžastim uniformama, s licima skrivenim iza tamnih kaciga. Onaj na zmaju boje rđe mahnuo je kopljem i pokazao ka zgradama imanja preko polja. Adara pogleda.

Hal je izašao da ih dočeka.

Njegov zeleni zmaj bio je jednako velik kao njihovi, ali je Adari nekako delovao sitno dok ga je gledala kako se penje. Pošto je sasvim raširio krila jasno se videlo koliko je teško povređen; vrh desnog krila bio je ispečen i teško se naginjao na stranu u letu. Na njegovim leđima Hal je izgledao kao jedan od malih olovničkih vojnika koje im je doneo na poklon pre mnogo godina.

Neprijateljski jahači zmajeva raširili su se i napali ga sa tri strane. Hal je video šta rade. Pokušao je da se okrene, da se zaleti pravo na crnog zmaja i izmakne drugoj dvojici. Bič mu je besno izmahivao, očajnički. Njegov zeleni zmaj je otvorio čeljusti i izazivački riknuo, ali mu je plamen bio bleđ i kratak i nije dosegnuo neprijatelja.

Drugi su zadržali vatru. Onda su, na znak, njihovi zmajevi bljunuli kao jedan. Okupali su Hala plamenom.

Njegov zmaj je ispustio visok, zapomažući krik i Adara je videla da gori, da *on* gori, da gore zajedno zver i gospodar. Teško su pali na zemlju i ležali dimeći se među očevim žitom.

Vazduh je bio pun pepela.

Adara je izvila glavu u drugom pravcu i videla stub dima kako se diže iza šume i reke. To je bilo imanje na kome je živela Stara Lora sa unucima i praunucima.

Kada je pogledala nazad, tri tamna zmaja su kružila sve niže i niže iznad njenog imanja. Sleteli su jedan po jedan. Gledala je kako prvi jahač sjahuje i kreće ka njihovim vratima.

Bila je uplašena i zbunjena i bilo joj je samo sedam godina. A teški letnji vazduh ju je pritiskao i ispunjavao ju je bespomoćnošću i pojačavao je sve njene strahove. I tako je Adara učinila jedino što je znala, ne razmišljajući, jedino što joj je bilo prirodno. Sišla je s drveta i potrčala. Trčala je preko polja i kroz šumu, daleko od imanja i svoje porodice i zmajeva, daleko od svega toga. Trčala je dok je noge nisu zbolele, dole u pravcu reke. Trčala je na najhladnije mesto koje je znala, do dubokih pećina pod visokom rečnom obalom, do ledenog skloništa, tame i sigurnosti.

I tu se na hladnom sakrila. Adara je bila zimsko dete i hladnoća joj nije smetala. Ali ipak je drhtala dok se krila.

Dan je prešao u noć. Adara nije izašla iz svoje pećine.

Pokušala je da spava, ali su joj snovi bili puni zmajeva što gore.

Sklupčala se što je više mogla dok je ležala u tami i pokušala je da izbroji koliko još ima dana do njenog rođendana. Pećine su bile prijatno sveže; Adara je gotovo mogla da zamisli kako uopšte nije leto, kako je zima ili bar kako je zima blizu. Uskoro će njen ledeni zmaj doći po nju i

ona će na njegovim leđima odleteti u zemlju večite zime, gde veliki ledeni zamkovi i snežne katedrale stoje večito na beskrajnim belim poljima i gde su mir i tišina sve.

Dok je tu ležala, gotovo joj se činilo da je zima. Kao da je pećina postajala sve hladnija. Od toga se osećala bezbedno. Nakratko je zadremala. Kada se probudila, bilo je još hladnije. Zidove pećine pokrivao je mraz i sedela je na postelji od leda. Adara skoči na noge i pogleda gore ka ulazu u pećinu, koji je ispunjavala slabašna svetlost zore. Hladan vetar je pomilova. Ali dopirao je spolja, iz sveta leta, a ne iz dubine pećine.

Radosno je uskliknula i počela da se penje po ledenom kamenju.

Ledeni zmaj ju je napolju čekao.

Pustio je svoj dah na vodu i sada je reka bila zaleđena, ili bar jedan njen deo, mada se videlo da se led brzo topi kako se letnje sunce diže. Pustio je dah na zelenu travu koja je rasla na obali, travu visoku kao Adara, i sada su visoke vlati bile bele i krte, a kada je ledeni zmaj mahnio krilima, trava se prelomila i pala, presečena čisto kao kosom.

Zmajev ledeni pogled susreo se s Adaranim i ona mu pritrča, pope se na njegovo krilo, pa ga zagrli. Znala je da mora da žuri. Ledeni zmaj je izgledao sitnije nego bilo kada ranije i ona je shvatila šta mu letnja jara čini.

„Zmaju, požuri“, prošaputala je. „Vodi me, vodi me u zemlju večitog leda. Nikada se nećemo vratiti ovamo, nikada. Sagradiću ti najbolji zamak i paziću te i svakog dana ću te jahati. Samo me odvedi odavde, zmaju, odvedi me svojoj kući.“

Ledeni zmaj ju je čuo i shvatio. Njegova široka prozirna krila rasklopila su se i mahnula a ljuti severni vetrovi zaurlaše letnjim poljima. Poleteli su. Daleko od pećine. Daleko od reke. Iznad šume. Sve više i više. Ledeni zmaj je skrenuo ka severu. Adara je na tren ugledala očevo imanje, ali je ono bilo veoma malo i dodatno se smanjivalo. Okrenuli su mu leđa i vinuli se u visine.

Onda do Adare dopre nekakav zvuk. Nemoguć zvuk, zvuk koji je bio preslab i predalek da ga ona uopšte čuje, posebno kroz lepet zmajevih krila. Ali ipak ga je čula. Čula je vrisak svoga oca.

Vrele suze joj potekoše niz obraze, a na mestima gde su pale na leđa ledenog zmaja, progorele su rupice u ledu. Iznenada je hladnoća pod njenim rukama ujedala i kada je odvojila šaku, Adara je videla beleg koji je ostavila na zmajevom vratu. Bojala se, ali se i dalje držala. „Okreni se“, prošaputala je. „O, *molim te*, zmaju. Vрати me.“

Nije videla oči ledenog zmaja, ali je znala kako će izgledati. Usta su mu se otvorila i iz njih je poleteo plavobeli oblak, dugački hladni barjak koji je zalebdeo vazduhom. Bio je bešuman; ledeni zmajevi su tihi. Ali je Adara u glavi čula prodoran krik njegovog bola.

„Molim te“, prošaptala je ponovo. „Pomozi mi.“ Glas joj je bio slabašan i tih.

Ledeni zmaj se okrenu.

Tri tamna zmaja stajala su pred ambarom kada se Adara vratila, gostili su se čađavim truplima životinja iz stada njenog oca. Jedan jahač zmaja stajao je nedaleko, naslonjen na koplje, s vremena na vreme ćušajući svog zmaja.

Pogledao je naviše kada je ledeni nalet vetra zaurlao preko polja, nešto je viknuo i potrčao ka crnom zmaju. Zver otkide poslednji komad mesa s konja njegovog oca, proguta, pa oklevajući polete. Jahač ošinu bičem.

Adara vide kako se vrata kuće naglo otvaraju. Druga dva jahača izjuriše i potrčaše ka svojim zmajevima. Jedan je u trku navlačio pantalone. Bio je go do pojasa.

Crni zmaj zagrmе i njegova vatra buknu ka njima. Adara oseti jaru kako peče i ledeni zmaj zadrhta kada mu plamenovi liznuše trbuh. Onda on izvi dugački vrat i usmeri preteće prazne oči na neprijatelja i otvori ralje oivičene ledom. Njegov dah pokulja kroz ledene zube, i taj dah

beše bled i leden.

Dodirnuo je levo krilo crnog zmaja i ta tamna zver prodorno i bolno kriknu, a kada ponovo mahnu, zamrznuto krilo se prepolovi. Zmaj i jahač počеше da padaju.

Ledeni zmaj ponovo bljunu hladnoću.

Bili su smrznuti i mrtvi i pre nego što su pali na zemlju.

Zmaj boje rđe leteo je na njih kao i onaj boje krvi s jahačem golih grudi. Adarine uši ispuniše se njihovom besnom rikom i osećala je njihov vreli dah oko sebe i videla da vazduh treperi od jare, pun sumpornog smrada.

Dva dugačka vatrena mača ukrstiše se usred vazduha, ali nijedan ne dodirnu ledenog zmaja, mada se ovaj skupio od vrućine i mada je iz njega tekla voda kao kiša kada god bi mahnulo krilima.

Zmaj boje krvi dolete preblizu i ledeni zmaj ošinu dahom njegovog jahača. Njegove gole grudi poplaveše na Adarine oči, vlažne kapi se u trenutku skupiše na njemu, i prekriše ga injem. Vrisnuo je, umro i pao iz sedla, premda je ovo ostalo, zamrznuto za zmajev vrat. Ledeni zmaj mu se približi, krila su mu urlala tajnom pesmom zime i nalet vatre se susrete s naletom hladnoće. Ledeni znaj ponovo zadrhta pa se izvi, kapljući. Drugi zmaj umre.

Ali poslednji jahač sada se našao iza njih, neprijatelj u punom oklopu, na zmaju čija je krljušt bila smeđa od rđe. Adara vrisnu i još dok je to činila, vatra proguta krilo ledenog zmaja. Nestala je u tren oka, ali s njom je nestalo i krilo, istopljeno, uništeno.

Preostalo krilo ledenog zmaja snažno zamlatara da uspori pad, ali on ipak udari o zemlju uz strašan tresak. Noge mu popucaše, krilo mu se slomi na dva mesta a silina pada zbaci Adaru s njegovih leđa. Otkotrljala se po mekoj, pooranoj zemlji, pa se pridigla na noge, ugruvana ali čitava.

Ledeni zmaj je sada delovao veoma sitno, veoma povređeno. Njegov dugački vrat je umorno klonuo a glava mu je počivala na žitu.

Neprijateljski jahač se stušti, slavodobitno urlajući. Zmajeve oči su gorele. Čovek izmahnu kopljem i viknu.

Ledeni zmaj bolno diže glavu još jedan put i stvori jedini zvuk koji je Adara od njega čula: užasan, piskutav krik pun sete, poput zvuka koji severac stvara kad se kreće oko kula i bedema belog zamka što se diže pust u zemlji večne zime.

Pošto krik minu, ledeni zmaj poslednji put izbaci hladnoću u svet: dugačak oblak plavobelog mraza, pun snega i mira i kraja svakog živog stvora. Jahač zmaja dolete pravo u njega, i dalje mašući bičem i kopljem. Adara ga je gledala kako se ruši.

Onda je trčala, dalje od polja, nazad ka kući i svojim najmilijima u njoj, trčala je koliko je noge nose, trčala i dahtala i plakala sve vreme kao prava sedmogodišnjakinja.

Njen otac je bio zakucan na zid spavaće sobe. Želeli su da gleda dok se ređaju na Teri. Adara nije znala šta da radi, ali je odvezala Teri, čije su se suze dotle već osušile, pa su oslobodili Džefa i onda spustili oca. Teri mu je očistila rane. Kada je otvorio oči i video Adaru, osmehnulo se. Ona ga je zagrlila, veoma snažno, i plakala je zbog njega.

Pošto je pala noć, rekao je da je sposoban za put. Odšunjali su se pod okriljem tame i krenuli kraljevskim drumom na jug.

Njeni je tada ništa nisu pitali, u tim časovima tame i straha. Ali kasnije, kada su bili bezbedni na jugu, usledio je beskonačan niz pitanja. Adara im je odgovarala što je bolje mogla. Niko joj, međutim, nije verovao, sem Džefa, a i on je to s godinama prerastao. Ipak je njoj bilo samo sedam i nije shvatala da se ledeni zmajevi leti nikada ne pojavljuju i da se ne mogu krotiti niti jahati.

Sem toga, kada su one noći otišli iz kuće, nigde nije bilo nikakvog ledenog zmaja. Samo

ogromna tamna trupla tri ratna zmaja i manja tela trojice jahača u crno-narandžastom. Kao i jezerce koga tu ranije nije bilo, malo tiho jezerce, veoma hladne vode. Pažljivo su ga obišli dok su išli ka drumu.

Njihov otac je na jugu tri godine radio za jednog drugog seljaka. Šake mu nisu bile onako snažne kao nekada, pre nego što su probijene klinovima, ali je to nadoknadio snagom leđa i ruku, kao i snagom volje. Štedeo je svaku paru i delovao je srećno. „Hala više nema, kao ni moje zemlje“, rekao bi Adari, „i zbog toga sam tužan. Ali neka. Kći mi se vratila.“ Jer sada ju je zima bila ostavila i ona se osmehivala i smejala pa čak i plakala kao druge devojčice.

Tri godine pošto su pobjegli, kraljeva vojska je potukla neprijatelja u velikoj bici i kraljevi zmajevi su spalili neprijateljsku prestonicu. U miru koji je usledio, severne pokrajine ponovo su promenile vlasnika. Teri je povratila onu staru vedrinu, udala se za jednog mladog trgovca i ostala na jugu. Džef i Adara su se sa ocem vratili na imanje.

Kada su stigli prvi mrazevi, svi ledeni gušteri su izmiledi, kao i uvek. Adara ih je posmatrala s osmehom na licu, sećajući se onoga što je nekada bilo. Ali nije probala da ih dodirne. Bila su to hladna i krhka stvorenjca i nautila bi im toplota njenih ruku.

U izgubljenim zemljama

Od Sive Elis možete kupiti baš sve što poželite. Ali bolje vam je da to ne činite.

* * *

Gospa Melanž nije lično došla kod Sive Elis. Pričalo se da nije bila samo izuzetno lepa već i pametna i oprezna mlada žena, i da je čula sve što su ljudi govorili. A govorilo se da oni koji posluju sa Sivom Elis rade to po cenu velike opasnosti. Siva Elis nije odbijala nikoga ko bi joj došao i uvek im je nabavljala ono što žele. A ipak, nekako, kada bi se sve okončalo, oni koji su imali posla sa Sivom Elis nisu bili srećni onim što im je pružala, onim što su želeli. Gospa Melanž je sve to znala, pošto je vladala iz svoje visoke utvrde usađene u bok planine. Možda zato nije došla lično.

Umesto nje je toga dana Sivu Elis posetio Džerais; Plavi Džerais, gospin megdandžija, prvi među paladinima što su joj čuvali visoku utvrd i predvodili njenu vojsku u boj, kapetan njene garde. Džerais je imao postavu od bledoplave svile pod tamnoazurnim pločama svog blistavog oklopa. Grb na njegovom štitu predstavljao je oluju u stotinu prefinjenih nijansi plave, a safir velik kao orlovo oko bio je usađen u balčak njegovog mača. Kada je stupio pred Sivu Elis i skinuo šlem, oči su mu savršeno ličile na dragulj u maču, mada mu je kosa bila neočekivano i neprikladno riđa.

Siva Elis ga je primila u maloju, prastarju kamenju kući, svom domu u mračnom srcu grada podno planine. Čekala ga je u sobi bez prozora punoj prašine i mirisa buđi, na staroj stolici visokog naslona, u kojoj je njeno sitno, suvo telo delovalo patuljasto. U krilu joj je ležao sivi pacov velik kao psetance. Sporo ga je milovala kada je Džerais ušao, skinuo kacigu i pustio da mu se bistre plave oči prilagode na polumrak.

„Da?“, reče Siva Elis napokon.

„Ti si ona koju zovu Siva Elis“, reče Džerais.

„Jesam.“

„Ja sam Džerais. Dolazim po zahtevu gospe Melanž.“

„Mudre i prelepe gospe Melanž“, reče Siva Elis. Krzno pacova bilo je mekano kao somot pod njenim dugačkim, bledim prstima. „Zašto gospa šalje svog megdandžiju nekome bednom i prostom kao što sam ja?“

„Čak i u utvrdi smo čuli priče o tebi“, reče Džerais.

„Da.“

„Priča se da ćeš, ako je cena prava, prodati čudesne i divne stvari.“

„Želi li gospa Melanž nešto da kupi?“

„Takođe se priča i da imaš moći, Siva Elis. Priča se da nisi uvek ovakva kakva sediš preda mnom, krhka žena neodređenih godina, odevena sva u sivo. Priča se da si ponekad muškarac, ili starica ili dete. Priča se da znaš tajne zverobrazja, da hodaš svetom kao velika mačka, medved ili ptica i da menjaš kožu po svojoj volji, a ne kao robinja meseca poput vukodlaka iz izgubljenih zemalja.“

„Sve se to priča“, potvrdi Siva Elis.

Džerais otkaci sa pojasa malu kožnu kesu i približi se mestu gde je Siva Elis sedela. Olabavio je uzicu kese pa prosuo sadržinu na sto kraj nje. Dragulji. Njih desetak, u mnogim bojama. Siva Elis diže jedan pa ga prinese oku i osmotri kroz njega plamen sveće. Pošto ga je vratila među ostale, klimnula je glavom Džeraisu i rekla: „Šta gospa želi da kupi od mene?“

„Tvoju tajnu“, reče Džerais osmehnut. „Gospa Melanž želi da nauči zverobrazje.“

„Priča se da je mlada i lepa“, odgovori Siva Elis. „Čak i ovde, van utvrde, čujemo mnogo priča o njoj. Nema stalnog pratioca, ali ima mnogo ljubavnika. Priča se da je svi njeni gardisti vole, i ti među njima. Zašto bi želela da se menja?“

„Nisi shvatila. Gospa Melanž ne traži mladost ili lepotu. Nikakva promena nju ne može dodatno da ulepša. Od tebe želi moć da postane zver. Vuk.“

„Zašto?“, upita Siva Elis.

„To nije tvoja briga. Hoćeš li joj prodati taj dar?“

„Ja nikoga ne odbijam“, reče Siva Elis. „Ostavi dragulje ovde. Vрати se za mesec dana i daću ti ono što gospa Melanž želi.“ Džerais klimnu glavom. Lice mu je izgledalo zamišljeno. „Nikoga ne odbijaš?“

„Nikoga.“

On se usiljeno osmehnu, izvadi nešto iz pojasa pa joj pruži ruku. U mekom plavom somotu njegove rukavice nalazio se još jedan dragulj, safir veći čak i od onoga u balčaku njegovog mača. „Onda uzmi ovo. Hoću i sam nešto da kupim.“

Siva Elis uze safir iz njegovog dlana, diže ga palcem i kažiprstom naspram plamena sveće pa ga spusti među ostale dragulje. „Šta ti želiš, Džeraise?“

Osmeh mu se raširi. „Želim da ne uspeš“, rekao je. „Ne želim da gospa Melanž poseduje tu moć koju traži.“

Siva Elis ga je mirno osmotrila, njene postojane sive oči usredsredile su se na njegove hladne i plave. „Odevaš se u pogrešnu boju, Džeraise“, reče ona naposletku. „Plavo je boja odanosti, a ti ipak izdaješ svoju gospodaricu i zadatak koji ti je poverila.“

„Ja jesam odan“, pobuni se Džerais. „Znam šta je dobro za nju, bolje nego što to ona sama zna. Melanž je mlađa i nepromišljena. Misli da će uspeti da sačuva tu tajnu, ako nađe moć koju traži. Greši. A kada ljudi za to saznaju, uništiće je. Ne može da danju vlada ovim ljudima a noću da ih kolje.“

Siva Elis je o tome neko vreme ćutke mislila, milujući sivog pacova koji joj je ležao na krilu. Kad je ponovo progovorila, rekla je: „Lažeš, Džeraise. Razlozi koje si izneo nisu tvoji pravi razlozi.“

Džerais se namršti. Ruka mu se, gotovo uzgred, spusti na dršku mača. Palcem pređe po velikom safiru usađenom u nju. „Neću s tobom da se raspravljам“, reče grubo. „Ako nećeš to da mi prodaš, vrati mi moj dragulj pa se nosi bestraga!“

„Ja nikoga ne odbijam“, odgovori Siva Elis.

Džerais se zbunjeno namršti. „Dobiću ono što sam tražio?“

„Dobićeš ono što želiš.“

„Odlično“, reče Džerais, ponovo se iskezivši. „Znači, za mesec dana!“

„Za mesec dana“, složi se Siva Elis.

* * *

I tako Siva Elis razasla glas, na načine koje je samo Siva Elis znala. Poruka je krenula od usta do usta kroz senke, uličice i tajne prolaze grada pa čak i do visokih kuća od grimiznog drveta i bojenog stakla gde su obitavali plemeniti i bogati. Mekani sivi pacovi sa sićušnim ljudskim šakama šaputali su to usnuloj deci, a deca su to delila jedno s drugim i zapevala čudnu novu pesmu dok su preskakala konopac. Poruka je odjezdila u sve vojne ispostave na istoku i odjahala na zapad s velikim karavanima u srce starog carstva, čiji je grad podno planine bio tek najsitniji deo. Ogromne grube ptice lukavih majmunskih lica odnele su poruku na jug, preko šuma i preko reka u desetine različitih kraljevstava, gde su je muškarci i žene jednako bleđi i strašni kao Siva

Elis čuli u samoći svojih kula. Čak i na sever, iza planina, čak i u izgubljene zemlje, poruka je putovala.

Nije dugo trajalo. Došao joj je za manje od dve nedelje. „Ja te mogu odvesti do onoga što tražiš“, rekao joj je. „Mogu ti naći vukodlaka.“

Bio je mlad čovek, vitak i golobrad. Oblačio se u izlizane kože izvidnika koji su živeli i lovili u vetrovima šibanim pustarama iza planina. Po preplanuljoj koži videlo se da je to čovek koji je čitav život proveo pod vedrim nebom, mada mu je kosa bila bela kao planinski sneg i padala mu do ramena, zamršena i neodržavana. Na sebi nije imao nikakav oklop, umesto mača je nosio dugačak nož i kretao se okretno i oprezno. Pod belim pramenovima kose koji su mu padali na lice, oči su mu bile tamne i pospane. Mada mu je osmeh bio otvoren i srdačan, bilo je u njemu i čudne tromosti i nekog sanjalačkog, čulnog izraza na usnama kada je mislio da ga niko ne gleda. Rekao je da se zove Bojs.

Siva Elis ga je gledala i saslušala njegove reči i na kraju rekla: „Gde?“

„Nedelju dana puta na sever“, odgovori Bojs. „U izgubljenim zemljama.“

„Živiš li ti u izgubljenim zemljama, Bojs?“ upitala ga je Siva Elis.

„Ne. One nisu mesto za život ljudi. Imam dom ovde u gradu. Ali često putujem iza planina, Siva Elis. Ja sam lovac. Dobro poznajem izgubljene zemlje i znam stvorenja koja tamo žive. Tražiš čoveka koji hoda kao vuk. Mogu da te odvedem kod njega. Ali moramo odmah da pođemo, ako želimo da tamo stignemo pre punog meseca.“

Siva Elis ustade. „Moja kola su puna, moji konji su siti i potkovani. Pođimo.“

Bojs skloni finu belu kosu iz očiju pa se lenjo osmehnu.

* * *

Planinski prevoj je bio visok, strm i kamenit i na nekim mestima jedva dovoljno širok da kola Sive Elis prođu. Kola su bila nezgrapna, dugačka, teška i zatvorena sa svih strana. Nekada su bila jarko obojena, ali su ih sada vreme, sunce i kiše toliko izbleđeli da su im drveni zidovi svi bili sumorno sivi. Kotrljala su se na šest čegrtavih gvozdениh točkova a dva konja koja su ih vukla bila su, nužno, čudovišta dvostruko veća od običnih životinja. Svejedno su sporo napredovali kroz planine. Bojs, koji nije imao konja, hodao je ispred ili pored, a nekad se vozio kraj Sive Elis. Kola su škripala i stenjala. Bila su im potrebna tri dana da se popnu na najvišu tačku planinskog drumca, gde su kroz procep u planinama pogledali na široku pustu ravnicu izgubljenih zemalja. Bila su im potrebna još tri dana da se spuste.

„Sada ćemo ići brže“, obećao je Bojs Sivoj Elis kada su stigli u izgubljene zemlje. „Ovde je zemlja pusta i ravna i biće nam lakše. Još dan, možda dva i imaćeš ono što tražiš.“

„Da“, rekla je Siva Elis.

Napunili su burad za vodu do vrha pre nego što su sišli s planine a Bojs je otišao da lovi u podnožju i vratio se sa tri crna zeca i truplom malog jelena, čudno izobličеног, a kada ga je Siva Elis upitala kako ih je uhvatio kada od oružja ima samo nož, Bojs se osmehnuo, izvadio pračku i odapeo nekoliko kamenčića koji su zazviždali kroz vazduh. Siva Elis klimnu glavom. Zapalili su vatricu, ispekli dva zeca a ostatak mesa usolili. Sutradan ujutro, u zoru, krenuli su u izgubljene zemlje.

Tu su se zaista brzo kretali. Izgubljene zemlje bile su hladne i puste a tlo je bilo tvrdo i nabijeno kao drum koji je vijugao kroz carstvo iza planina. Kola su se hitro kotrljala, škripeći i stenjući, pomalo se zanošeći levo-desno. U izgubljenim zemljama nije bilo gajeva kroz koje bi prošli, nije bilo reka koje bi pregazili. Pustoš se pružala pred njima sa svih strana, naizgled beskrajna. S vremena na vreme naišli bi na šumarak čvornovatog, iskrivljenog i zbijenog drveća,

grana otežalih od natečenog voća boje indiga koje je sijalo. S vremena na vreme provezli bi se kroz plitak, kamenit potok, dubok tek koliko da se pokvasi članak. S vremena na vreme ogromni pojasevi neke bele gljive prekrivali su pustu sivu zemlju. A ipak je sve to bilo retko. Uglavnom je tu bila praznina, mrtve ravnice svuda oko njih, kao i vetar. Vetar je u izgubljenim zemljama bio užasan. Duvao je neprekidno i bio je hladan i oštar i ponekad je mirisao na pepeo a ponekad se činilo da zavija i urla kao neka sirota, ukleta duša.

Najzad su stigli dovoljno daleko da Siva Elis vidi kraj izgubljenih zemalja: novi planinski lanac daleko, daleko na severu, nejasnu plavičastobelu crtu na sivom horizontu. Siva Elis je znala kako mogu da putuju nedeljama i da ne stignu do tih dalekih vrhova, ali su izgubljene zemlje bile tako ravne i prazne da je svejedno i sada mogla da ih vidi.

U suton su se Siva Elis i Bojs ulogorili, pored šumarka čudnog, namučenog drveća koje su viđali na putu na sever. Drveće im je pružilo koliki-toliki predah od besa vetra, ali su ga svejedno čuli, kako cvili i kako ih povlači, kako izvija plamenove njihove vatre u divlje oblike koji kao da su im nešto govorili.

„Ove zemlje su zaista izgubljene“, reče Siva Elis dok su jeli.

„Imaju one svoju lepotu“, odgovori Bojs. Nabio je komad mesa na vrh svog dugačkog noža pa ga je okrenuo iznad vatre. „Noćas, ako oblaci prođu, videćeš svetla kako igraju iznad severnih planina, ljubičasta, siva i tamnocrvena, kako se izvijaju poput zavesa na beskonačnom vetru.“

„Videla sam ta svetla i ranije“, rekla je Siva Elis.

„Ja sam ih video mnogo puta“, rekao je Bojs. Otkinuo je zubima komad mesa i tanka crta masti mu pocuri iz ugla usta. Osmehnuo se.

„Često dolaziš u izgubljene zemlje“, reče Siva Elis.

Bojs slegnu ramenima. „Lovim.“

„Zar ovde nešto živi?“, upita Siva Elis. „Usred ove pustoši?“

„O da“, odgovori Bojs. „Moraš imati oči da to vidiš, moraš poznavati izgubljene zemlje, ali tu je. Čudne izvitoperene zveri kakve se nikada ne sreću iza planina, stvorenja iz legendi i košmara, začarana stvorenja i prokleta stvorenja, stvorenja čije je meso nemoguće retko i nemoguće ukusno. I ljudi takođe, ili stvorovi gotovo kao ljudi. Vukodlaci i zverobrazi i siva obličja što hodaju samo u suton, teturava stvorenja napola živa i napola mrtva.“ Osmeh mu je bio blag i izazivački. „Ali ti si Siva Elis, i ti to sigurno sve znaš. Priča se da si i sama, nekada davno, došla iz izgubljenih zemalja.“

„Priča se“, odgovori Siva Elis.

„Mi smo slični, ti i ja“, odgovori Bojs. „Ja volim grad, ljude, pesmu, smeh i priče. Uživam u udobnostima svoje kuće, dobroj hrani i dobrom vinu. Volim da gledam igrače koji dolaze svake jeseni u visoku utvrdu i nastupaju pred gospom Melanž. Dragi su mi fina odeća, dragulji i mekane, lepe žene. A ipak je nečemu u meni ovde dom, ovde u izgubljenim zemljama. Dok slušam vetar, oprezno posmatram senke svakog sutona, sanjam ono što se građani nikada ne usuđuju.“ Tada se već noć sasvim spustila.

Bojs je digao nož i pokazao na sever, ka mestu gde su slabašna svetla počela blede da sjaje naspram planina. „Vidiš tamo, Siva Elis. Gledaj kako svetla trepere i igraju. Ako dovoljno dugo gledaš, u njima ćeš videti oblike. Muškarce, žene i stvorenja koja nisu ni jedno ni drugo, kako se kreću naspram tame. Vetar im nosi glasove. Gledaj i slušaj. U tim svetlima ima velike drame, predstava veličanstvenijih i čudnijih od svih što se izvode na gospinoj pozornici. Čuješ li? Vidiš li?“

Siva Elis je sedela na tvrdoj zemlji, prekrštenih nogu, a njene sive oči nisu mogle da se protumače dok je nemo posmatrala. Napokon je progovorila. „Da“, rekla je i to je bilo sve.

Bojs je vratio dugački nož u korice i obišao vatru - ona je sada zgasla u pregršt crvenkastog žara - pa je seo pored nje. „Znao sam da ćeš videti“, rekao je. „Mi smo slični, ti i ja. Na sebi imamo gradske kože, ali u našoj krvi večito duva hladni vetar izgubljenih zemalja. Video sam ti to u očima, Siva Elis.“

Ništa nije rekla; sedela je i gledala svetla, osećajući toplo Bojsovo prisustvo pored sebe. Posle nekog vremena on joj je stavio ruku na ramena i Siva Elis se nije pobunila. Kasnije, mnogo kasnije, kada je vatra potpuno potamnela i noć postala hladna, Bojs je pružio ruku, uzeo je za bradu i okrenuo njeno lice ka svome. Poljubio je, jednom, nežno, njene tanke usne.

A Siva Elis se probudila, kao iz sna, i gurnula ga nazad na zemlju i razodenula ga sigurnim, spretnim rukama i uzela ga tu odmah. Bojs ju je pustio da sama sve izvede. Ležao je na hladnoj tvrdoj zemlji s rukama iza glave, sanjivih očiju i usana izvijenih u lenjom, tromom osmehu dok ga je Siva Elis jahala, u početku sporo, a onda sve brže i brže, do silovitog vrhunca. Kada je svršila, telo joj se ukočilo i zabacila je glavu unazad; usta su joj se otvorila, kao da će kriknuti, ali iz njih nije dopro nikakav zvuk. Čuo se samo vetar, hladan i divalj, a njegov urlik nije bio urlik zadovoljstva.

* * *

Jutro je svanulo ledeno i oblačno. Nebo je bilo puno retkih, iskrivljenih sivih oblaka koji su pred njima jurili brže nego što bi to oblaci smeli. Ono malo svetla što se probijalo kroz oblake delovalo je bolešljivo i bezbojno. Bojs je hodao pored kola dok ih je Siva Elis sporo terala napred. „Sada smo blizu“, rekao joj je Bojs. „Veoma blizu.“

„Da.“

Bojs joj se osmehnuo. Osmeh mu se izmenio otkako su postali ljubavnici. U njemu je bilo naklonosti i tajanstvenosti i bio je prilično samozadovoljan. Osmeh u kome se vidi da sebi previše dozvoljava. „Noćas“, rekao joj je.

„Noćas će mesec biti pun“, rekla je Siva Elis.

Bojs joj se osmehnuo, sklonio kosu iz očiju i ništa nije rekao.

* * *

Dosta pre sutona zaustavili su se među ruševinama nekog bezimenog grada koji su odavno zaboravili čak i oni što su živeli u izgubljenim zemljama. Malo je toga ostalo da naruši beskraju pustoš, tek gomila slomljenog kamenja, sumorna i žalosna. Nejasni obrisi gradskih zidina i dalje su mogli da se naslute i jedan ili dva dimnjaka još su stajali, krivi i delimično razbijeni, grizući horizont poput trulih crnih zuba. Tu se nije moglo naći nikakvo sklonište, nikakav život. Pošto je Siva Elis nahranila konje, odlutala je u ruševine, ali je malo toga našla. Nije bilo grnčarije, nije bilo zarđalih sečiva, nije bilo knjiga. Čak ni kostiju. Baš nikakvog traga ljudi koju su tu nekada živeli, ako su to uopšte bili ljudi.

Izgubljene zemlje isisale su život iz ovog mesta i rasterale čak i duhove, tako da nije ostao čak ni tračak uspomena. Smežurano sunce stajalo je nisko na horizontu, zakriveno iscepkanim oblacima, a predeo joj je govorio glasom vetra, vapio od usamljenosti i očaja. Siva Elis je dugo sama stajala, posmatrajući sunce, dok joj je odrpani plašt vijorio iza leđa a hladni vetar se usecao u dušu. Najzad se okrenula i vratila do kola.

Bojs je zapalio vatru i sedeo je kraj nje kuvajući vino u bakarnom loncu, s vremena na vreme dodajući začine. Uputio je Sivoj Elis svoj novi osmeh kada ga je pogledala. „Vetar je hladan“, rekao je. „Pomislio sam da će nam večera više prijati uz toplo piće.“

Siva Elis je pogledala ka suncu na zalasku, pa onda ponovo u Bojsa. „Ovo nije ni vreme ni mesto za zadovoljstvo, Bojs. Suton samo što nije i uskoro će izaći pun mesec.“

„Da“, reče Bojs. Sipao je kutlačom malo vrućeg vina u šolju, pa otpio gutljaj. „Ipak, nema potrebe da žurimo s lovom“, rekao je, lenjo se osmehujući. „Vuk će doći nama. Vetar će u ovoj pustoši daleko odneti naš miris, a od mirisa pečenog mesa prosto će dotrčati.“

Siva Elis ništa nije rekla. Okrenula se od njega i popela uz tri drvena stepenika koji su vodili u unutrašnjost njenih kola. Unutra je pažljivo zapalila mangale i posmatrala svetlo kako se menja i treperi naspram ispucalih sivih zidova i gomile krzna na kojoj je spavala. Pošto se svetlo smirilo, Siva Elis je pomerila ploču u zidu i zagledala se u dugački niz odrpane odeće koji je visio na kukama unutar uzanog ormara. Plaštovi, ogrtači i široke košulje, čudno krojene haljine i odela koja su se pripijala od glave do pete poput druge kože, koža, krzno i perje. Kratko je oklevala, a onda odabrala veliki plašt sačinjen od hiljada dugačkih srebrnih pera s crnim vrhom. Pošto je skinula svoj jednostavni platneni ogrtač, Siva Elis je vezala dugačku perjanu odoru oko vrata. Okrenula se i ova je načinila krug oko nje a ustajali vazduh u kolima promešao se i nakratko delovao živ pre nego što su se pera ponovo smirila. Onda se Siva Elis sagnula i otvorila ogroman hrastov kovčeg, okovan gvožđem i kožom. Iz njega je izvadila malu kutiju. Deset prstenova ležalo je na izlizanoj sivoj čoji, svaki ukrašen dugačkom, krivom srebrnom kandžom umesto kamena. Siva Elis ih je pažljivo stavila na prste i kada je ustala i stegla pesnice, kandže su mutno i preteći sijale na svetlu mangala.

Napolju je bio suton. Bojs nije spremio ništa za jelo, primetila je Siva Elis dok je sedala na drugoj strani vatre od belokosog izvidnika, koji je ispijao svoje kuvano vino.

„Lep ogrtač“, primeti Bojs srdačno.

„Da“, reče Siva Elis.

„Nikakav plašt ti, međutim, neće pomoći kada *on* dođe.“

Siva Elis diže ruku, stegnu pesnicu. Srebrne kandže uhvatiše svetlost vatre. Blesnuše.

„Ah“, reče Bojs. „Srebro.“

„Srebro“, složi se Siva Elis, spustivši ruku.

„Ipak“, reče Bojs. „I drugi su mu se suprotstavljali naoružani srebrom. Srebrnim mačevima, srebrnim noževima, strelama sa srebrnim vrhovima. Sada su prah, svi ti posrebrnjeni ratnici. On se naždrao njihovog mesa.“

Siva Elis slegnu ramenima.

Bojs ju je neko vreme zamišljeno posmatrao, pa se onda osmehnuo i vratio vinu. Siva Elis se čvršće umota u plašt da odagna hladan vetar. Uskoro je, zagledana u daljinu, videla svetla kako se kreću na severnim planinama. Prisetila se priča koje je tamo videla, priča koje joj je Bojs dočarao iz igre obojenih senki. Bile su to mračne i užasne priče. U izgubljenim zemljama drugih nije bilo.

Najzad joj je pažnju privuklo jedno drugo svetlo. Širilo se na istoku, slabašno i zloslutno. Mesec što se diže.

Siva Elis je mirno gledala preko logorske vatre na umoru. Bojs je počeo da se menja.

Gledala je kako mu se telo grči dok se kost i mišić menjaju pod kožom, gledala njegovu belu kosu kako raste, gledala kako mu se lenji osmeh pretvara u širok crven kez koji mu je precepio lice, videla ocnjake kako se izdužuju i jezik kako ispada i visi, gledala šolju vina kako pada dok su mu se ruke rastapale, skupljale i postajale šape. Jednom je nešto zaustio, ali se nisu začule reči, već samo duboko, grubo režanje od smeha, napola ljudsko a napola zversko. Onda je zabacio glavu i počeo da zavija i da kida svoju odeću sve dok nije u ritama ležala oko njega a on više nije bio Bojs. Na drugoj strani vatre od Sive Elis stajao je vuk, velika čupava bela zver, upola veća od običnog vuka, stravičnog crvenog keza i sjajnih grimiznih očiju. Siva Elis je zurila

u te oči dok je ustajala i otresala prašinu sa svog pernatog plašta. Bile su to oči što znaju, lukave, mudre. U tim očima je videla osmeh, osmeh u kome se vidi da on sebi mnogo dozvoljava.

Osmeh u kome se vidi da sebi previše dozvoljava.

Vuk ponovo počeo da zavija, bio je to dugačak surov zvuk koji se stopio s vetrom. A onda skoči, pravo preko žara vatre koju je zapalio.

Siva Elis isturi ruke, plašt joj se zgužva u rukama i ona se promeni.

Njena promena bila je brža od njegove, gotova istog trena kada je započela, ali je za Sivu Elis trajala čitavu večnost. Prvo je došlo čudno davljenje, lepljiv osećaj dok joj se plašt priljubljavao za kožu, onda vrtoglavica i neobična, mučna slabost dok su joj se mišići preoblikovali. A napokon ushićenje, kada je moć pohrlila u nju i zakolala joj venama, vino žešće, vrelije i opojnije od onog bednog koje je Bojs kuvao na vatri.

Zamahнула je ogromnim srebrnastim krilima, čije je svako pero imalo crni vrh i prašina se pokrenula i zakovitlala dok se ona dizala u mesečinu, u bezbednost visoko iznad skoka belog vuka, sve više i više, sve dok ruševine nisu nestale daleko ispod nje. Vetar ju je uzeo, pomilovao je drhtavim ledenim šakama a ona mu se prepustila i vinula visoko. Velika krila joj se ispuniše jezivom melodijom izgubljenih zemalja i poneše je sve više i više. Njen surovi zakrivljeni kljun otvarao se i zatvarao i ponovo otvarao, mada nije stvarala nikakav zvuk. Jezdila je nebom, opijena letom. Njene oči, oštrije od očiju svakog čoveka, gledale su u velike daljine i otkrila je tajne svake senke, ugledala sva umiruća i napola mrtva stvorenja koja su se teturala po golom licu izgubljenih zemalja. Zastor svetla na severu igrao je pred njom, hiljadu puta blistaviji i lepši nego što je bio pre, kada je mogla da ih spozna samo slabašnim očima stvorenja koje su zvali Siva Elis. Želela je da poleti kod njih, da jezditi na sever i samo na sever, da se leteći igra među tim svetlima, da ih iskida na blistave trake svojim kandžama.

Digla je kandže kao da izaziva. Dugačke su i opasno zakrivljene bile, oštre kao britva, a mesečina je blesnula čitavom njihovom dužinom, bleđa na srebru. A onda se prisetila i okrenula se u velikom krugu, nevoljno, pa ostavila za sobom primamljiva svetla severnih zemalja. Krila su joj mahala i mahala i počela je da se spušta, krešteći kroz noć, ponirući ka plenu.

Videla ga je daleko pod sobom, beli obris kako beži od kola, beži od vatre, traži sklonište u senkama i tamnim mestima. Ali u izgubljenim zemljama nije bilo sigurnosti. Bio je snažan i svež a njegove moćne noge nosile su ga napred ravnomernim hitrim skokovima koji su gutali milje kao da nisu ništa. Već je dosta odmakao od logora. Ali koliko god da je on bio brz, ona je bila brža. Ipak je on bio samo vuk, a ona vetar sam.

Spustila se u mrtvoj tišini, prosekla vetar kao nož, ispruženih srebrnih kandži. Ali on je sigurno ugledao njenu senku kako se obrušava na njega, jasno ocrtana mesečinom, jer dok se približavala, divlje je jurnuo napred, gonjen strahom. Uzalud. Trčao je najbrže što je mogao kada je ona doletela iznad njega i zaparala ga kandžama. Prosekle su krzno i zgrčeno meso poput deset blistavih srebrnih mačeva, i on je izgubio korak, zateturao se i pao.

Mahnula je krilima, napravila krug da ponovo napadne, a dok je to činila, vuk se pridigao na noge i zagledao se u njenu užasnu siluetu, tamnu naspram meseca. Oči su mu bile blistavije nego ikada ranije, postale su grozničave od straha. Zabacio je glavu i ispustio krik, slomljen i krvav krik koji je vadio za milošću.

Ona u sebi milosti nije imala. Spuštala se i spuštala, krvavih kandži, kljuna otvorenog da kida i čupa. Vuk ju je čekao i skočio je u susret njenom obrušavanju, režeći, škljocajući čeljustima. Ali nije mogao da se s njom nosi.

Ona ga poseče u prolazu, lako mu izmaknu, otvori pet novih dugačkih rana iz kojih navre krv.

Sledeći put kada je naišla, on je bio preslab da trči, preslab da ustane i suprotstavi joj se.

Ali ju je gledao kako se okreće i spušta i njegovo ogromno čupavo telo je zadrhtalo u trenu pre no što je udarila.

* * *

Oči su mu se konačno otvorile, mutne i slabe. Zastenjao je i slabašno se pokrenuo. Bio je dan i on je ponovo bio u logoru i ležao je pored vatre. Siva Elis mu je prišla kada ga je čula, kleknula je i digla mu glavu. Držala mu je čašu s vinom na usnama da se napije.

Kada se Bojs ponovo spustio, videla je čuđenje u njegovim očima, nevericu što je još živ. „Znala si“, rekao je grubo. „Znala si... šta sam.“

„Da“, reče Siva Elis. Ponovo je bila ona; vitka, sitna žena nekako neodređenih godina, krupnih sivih očiju, odevena u izbleđelo platno. Njen pernati plašt vraćen je na mesto, srebrne kandže joj više nisu krasile prste.

Bojs pokuša da se pridigne, namršti se od bola pa se vrati na ćebe koje mu je prostrla. „Mislio... mislio sam da sam mrtav“, rekao je.

„Bio si blizu smrti“, odgovori Siva Elis.

„Srebro“, reče on s gorčinom. „Srebro tako reže i peče.“

„Da.“

„Ipak si me spasla“, reče on, zbunjen.

„Ponovo sam se pretvorila u sebe, dovela te nazad i negovala te.“

Bojs se osmehnu, mada je to bila samo bleđa prikaza njegovog starog osmeha. „Menjaš se kako poželiš“, reče začuđeno. „Ah, to je dar za koji bih ja ubio, Siva Elis!“

Ona ništa nije rekla.

„Ovde je bilo suviše otvoreno“, reče on. „Trebalo je da te odvedem negde drugde. Da je bilo zaklona... zgrada, šume, bilo čega... onda ne bi tako lako izašla na kraj sa mnom.“

„Ja imam druge kože“, odgovori Siva Elis. „Medveda, mačke. Bilo bi svejedno.“

„Ah“, reče Bojs. Sklopio je oči. Kada ih je ponovo otvorio, prisilio se na zgrčen osmeh. „Bila si prelepa, Siva Elis. Dugo sam te gledao kako letiš pre nego što sam shvatio šta to znači i počeo da bežim. Bilo mi je teško da odvojim oči od tebe. Znao sam da mi donosiš propast, ali ipak nisam mogao da skrenem pogled. Tako lepa. Sva od dima i srebra, s ognjem u očima. Poslednji put, dok sam te gledao kako se obrušavaš na mene, bilo mi je gotovo drago. Bolje stradati od nje koja je toliko užasna i lepa, pomislio sam, nego od nekog prljavog malog pustolova s naoštrenim srebrnim kocom.“

„Žao mi je“, reče Siva Elis.

„Ne“, reče Bojs hitro. „Bolje je što si me spasla. Brzo ću se oporaviti, videćeš. Čak i rane od srebra krvare samo kratko. Onda ćemo biti zajedno.“

„Još si slab“, reče mu Siva Elis. „Spavaj.“

„Da“, reče Bojs. Osmehnu joj se pa sklopi oči.

* * *

Prošli su sati pre nego što se Bojs ponovo probudio. Bio je mnogo snažniji, rane su mu gotovo zarasle. Ali kada je pokušao da ustane, nije to mogao. Bio je vezan, raširenih ruku i nogu čvrsto vezanih za kočeve pobodene u tvrdu sivu zemlju.

Siva Elis ga je posmatrala kako to otkriva, čula ga kako uzbunjeno viče. Prišla mu je, pridigla mu glavu i dala mu još vina.

Kada se povukla, on je žestoko iskrivio glavu, zagledao se u svoje spona, pa onda u nju.

„Šta si to uradila?“, uzviknuo je.

Siva Elis ne reče ništa.

„Zašto?“, upita on. „Ne shvatam, Siva Elis. *Zašto*“, Spasla si me, negovala me, a sada sam vezan.“

„Moj odgovor ti se ne bi dopao.“

„Mesec!“, reče on besno. „Bojiš se onoga šta se može desiti noćas, kada se ponovo promenim.“ Osmehnuo se, zadovoljan što je to dokučio. „Glupo je to što radiš. Ne bih ti naudio, ne sada, posle svega što se desilo između nas, posle onoga što znam. Mi pripadamo jedno drugom, Siva Elis. Mi smo isti, ti i ja. Zajedno smo gledali svetla i video sam te kako letiš! Moramo imati poverenja jedno u drugo! Oslobodi me.“

Siva Elis se namršti, uzdahnu i ne odgovori nikako drugačije.

Bojs je ne shvatajući zurio u nju. „Zašto?“, upita on ponovo. „Odveži me, Elis, dozvoli da ti dokažem istinitost svojih reči. Ne boj me se.“

„Ne bojim te se“, reče ona tužno.

„Dobro“, reče on spremno. „Onda me oslobodi i promeni se sa mnom. Noćas postani velika mačka i trči kraj mene, lovi sa mnom. Mogu da te odvedem do plena kakav nikada nisi ni sanjala. Toliko toga možemo da delimo. Osetila si kako je to menjati se, znaš istinu tog čina, okusila si moć, slobodu, videla si svetla očima zveri, namirisala svežu krv, radovala se ubijanju lovine. Znaš... slobodu... opojnost toga... sve... znaš...“

„Znam“, priznade Siva Elis.

„Onda me oslobodi! Mi smo stvoreni jedno za drugo, ti i ja. Živećemo zajedno, volećemo zajedno, lovićemo zajedno.“

Siva Elis odmahnu glavom.

„Ne shvatam“, reče Bojs. Silno je napeo spone, opsovaio, pa se ponovo opustio. „Jesam li ružan? Nalaziš li da sam zao, odbojan?“

„Ne.“

„Šta onda?“, reče on jetko. „Druge žene su me volele, bio sam im privlačan. Bogate žene, lepotice, najbolje u čitavoj zemlji. Sve su me želele, čak i kada su saznale.“

„Ali ti, Bojse, nikada nisi uzvraćao tu ljubav“, reče ona.

„Nisam“, priznade on. „Voleo sam ih na neki način. Nikada nisam izdao njihovo poverenje, ako na to misliš. Ovde sam nalazio plen, u izgubljenim zemljama, a ne među onima kojima sam bio drag.“ Bojs oseti težinu pogleda Sive Elis, pa nastavi. „Kako sam mogao da ih volim više nego što jesam?“, reče strastveno. „Mogle su da znaju samo jednu moju polovinu, onu polovinu koja je živela u gradu i volela vino, pesmu i namirisanu posteljinu. Drugi moj deo živeo je ovde, u izgubljenim zemljama, i znao je ono što one nikada nisu mogle znati, sirota mekana stvorenja. To sam im i rekao, onima koje su me jače pritiskale. Da bi se sasvim spojile sa mnom, morale su da trče i love uz mene. Baš kao ti. Pusti me, Siva Elis. Vini se za mene u nebo, gledaj me kako trčim. Lovi sa mnom.“

Siva Elis ustade pa uzdahnu. „Žao mi je, Bojse. Poštedela bih te da mogu, ali ono što mora biti, ne može se izbeći. Da si sinoć umro, bilo bi uzaludno. Mrtva stvorenja nemaju moći. Noću i danju, crna i bela, slaba su. Sva snaga potiče iz oblasti između, iz sutona, iz senke iz užasnog mesta između života i smrti. Iz sivog, Bojse, iz sivog.“

Ponovo je žestoko napeo spone i počeo da jeca, kune i škrguće zubima. Siva Elis se okrenula od njega i potražila samoću svojih kola. Tu je ostala satima, sedela je sama u tami i slušala Bojsa kako kune i doziva je pretnjama, molbama i izjavama ljubavi. Siva Elis je ostala unutra dugo pošto se mesec digao. Nije želela da ga gleda kako se menja, da gleda kako ga ljudskost napušta poslednji put.

Konačno se njegovi krici pretvoriše u zavijanje, zversko, samotno i puno bola. Tada Siva Elis napokon izađe. Pun mesec je obasjavao prizor bledim svetlom. Vezan za tvrdu zemlju, veliki beli vuk se uvijao, urlao, otimao i zurio u nju gladnim grimiznim očima.

Siva Elis mirno pođe ka njemu. U ruci je imala dugački srebrni nož za dranje, sa sečivom izgraviranim lepim i vitkim runama.

* * *

Kada je on na kraju prestao da se otima, posao je krenuo brže, ali je to ipak bila dugačka i krvava noć. Ubila ga je istog trena kada je završila, pre nego što je stigla zora i promenila ga i vratila mu ljudski glas da urla o svojim mukama. Onda je Siva Elis okačila krzno, donela alat i iskopala dubok, dubok grob u tvrdoj i hladnoj zemlji. Na njega je natrpala kamenje i slomljene opeke, da ga zaštiti od stvorenja što lutaju izgubljenim zemljama, strvojeda, vrana lešinarki i drugih bića što se ne klone mrtvog mesa. Bio joj je potreban gotovo čitav dan da ga sahrani, jer je tlo bilo istinski tvrdo, a čak i dok je radila, znala je da je to uzaludan trud.

A pošto je napokon okončala posao i suton se ponovo približio, još jednom je otišla u kola i vratila se s velikim plaštom od hiljadu srebrnih pera s crnim vrhom. Onda se promenila pa je letela, i letela, žestokim i neumornim letom, okupana čudnim svetlima i venčana za tamu. Čitave je noći letela podno punog podrugljivog meseca i u času pred zoru jednom je uskliknula, prodornim krikom očaja i bola koji je odzvanjao i ječao na oštroj ivici vetra i promenio mu zvuk zauvek.

* * *

Džerais se možda bojao onoga što će mu ona dati, jer se nije sam vratio kod Sive Elis. Sa sobom je poveo još dvojicu vitezova, jednog ljudeškaru sveg u belom, čiji je štit prikazivao lobanju isklesanu iz leda, i drugog u grimizu, čiji je grb bio čovek što gori. Stajali su na vratima, s kacigama na glavama i nemi, dok je Džerais oprezno prilazio Sivoj Elis. „Dakle?“, upitao je.

Na njenom krilu ležala je vučja koža, krzno neke ogromne zveri, potpuno belo, kao planinski sneg. Siva Elis ustade i pruži krzno Plavom Džeraisu, prebaci mu ga preko pružene ruke. „Reci gospi Melanž da se poseče i nakaplje krv na ovo krzno. Neka to uradi pod punim mesecom i moć će biti njena. Treba samo da nosi krzno kao plašt i posle će se promeniti. Danju ili noću, pod punim mesecom ili bez meseca, svejedno je.“

Džerais pogleda teško belo krzno pa se hladno osmehnu. „Vučje krzno, a? To nisam očekivao. Mislio sam pre da će biti neki napitak ili čin.“

„Ne“, reče Siva Elis. „Krzno vukodlaka.“

„Vukodlaka?“ Usta Plavog Džeraisa znatiželjno se izviše a u njegovim dubokim safirnim očima pojavi se iskra. „Dakle, Siva Elis, uradila si ono što je gospa Melanž zatražila, ali si mene izneverila. Nisam ti platio da uspeš. Vрати moj dragulj.“

„Ne“, reče Siva Elis. „Zaradila sam ga, Džeraise.“

„Ja nemam ono što sam tražio.“

„Imaš ono što si želeo, a to sam obećala.“ Njene sive oči ukrstiše se s njegovim bez straha. „Mislio si da će ti moj neuspeh pomoći da dobiješ ono što zaista želiš, a da će te moj uspeh osuditi na propast. Nisi bio u pravu.“

Džerais je izgledao kao da mu je zabavno. „A šta to ja zaista želim?“

„Gospu Melanž“, reče Siva Elis. „Bio si jedan ljubavnik među mnogima, ali si želeo više. Želeo si sve. Znao si da su i drugi u njenom srcu. To sam promenila. Vрати joj se sada i odnesi joj

ono što je kupila.“

* * *

Tog dana je bilo gorkih jadikovki u visokoj utvrdi na planini, kada je Plavi Džerais kleknuo pred gospu Melanž i ponudio joj belo vučje krzno. Ali kada su vrištanje, zapomaganje i žalost prošli, ona je uzela veliki beli plašt, kapnula krv na njega i naučila kako da se menja. To nije bilo spajanje koje je želela, ali svejedno jeste bilo spajanje. I tako se svake noći ona šunja bedemima i planinom a varošani kažu da joj je zavijanje ludo od bola.

A Plavi Džerais, koji ju je uzeo za ženu mesec dana pošto se Siva Elis vratila iz izgubljenih zemalja, po danu sedi pored ludakinje u velikoj dvorani, a noću zaključava svoja vrata u užasu od vrelih crvenih očiju svoje žene i više ne lovi, niti se smeje, niti želi.

* * *

Od Sive Elis možete kupiti baš sve što poželite. Ali bolje vam je da to ne činite.

PET

HIBRIDI I HORORI

Hibridi i horori

U detinjstvu nikada nisam čitao horor priče. Bar ih nikada nisam tako zvao. S druge strane, priče o čudovištima... *njih* sam voleo. Na Noć veštica, kad smo išli da skupljamo slatkiše po kraju, uvek sam želeo da budem duh ili čudovište, nikada kauboj, skitnica ili klovn.

Plaza je bio najbedniji od tri bioskopa u Bajonu, ali ja nikada nisam propuštao subotnji matine s čudovištima. Ulaznica je koštala samo dvadeset pet centi. U *Devitu* i *Liceumu*, finijim bioskopima, gledao sam filmove Vilijema Kasla, *Tingler* i *13 duhova*, Onom jednom prilikom kada sam zakoračio u *Vikturi*, staru i oronulu zgradu opere u Bajonu, nalik na pećinu i uglavnom zatvorenu u toku mog detinjstva, bilo je to takođe zbog filma o čudovištima. Sedišta su bila plesniva i prašnjava, a, kako se ispostavilo, i puna buba; kući sam se vratio sav izujedan, a *Viktori* je nedugo zatim ponovo zatvoren.

I na televiziji je bilo strašnih stvari. Noću ste mogli da naletite na stare *Juniverzalove* horor filmove, ako bi vas majka pustila da ostanete budni do kasno. Omiljeno čudovište bio mi je Vukodlak, mada su mi se sviđali i grof Drakula i Frankenštajn (uvek smo ga zvali Frankenštajn, a ne „Frankenštajново čudovište“ ili „čudovište“). Stvorenje iz Crne lagune i Nevidljivi čovek nisu se mogli meriti sa glavnom trojkom, a mumija je prosto bila glupa. Sem starih filmova, na televiziji je ponekad bilo jezivih epizoda *Zone sumraka* i *šoua Alfreda I Hičkoka...* ali je *Triler*, televizijska antologija koju je vodio Boris Karlof, bila ubedljivo najstrašnija. Njihova adaptacija priče Roberta E. Hauarda „Golubovi iz pakla“ uplašila me je više od svega što sam ikada video na televiziji, bar dok nije počeo rat u Vijetnamu... a u Vijetnamu nije bilo tipova koji silaze niz stepenice sa sekirom zarivenom u glavu.

Gutao sam i stripove o čudovištima, iako sam bio premali za one najbolje, kao što su *Priče iz kript*e i druga sablasna izdanja EC-a. O njima sam kasnije čitao po fanzinima, ali nikada nisam imao svoj primerak. Sećam se da sam u lokalnoj berbernici naišao na pohabani stari strip koji je bio *mnogo* strašniji od onih koje sam tada kupovao; gotovo sam siguran da je to bio jedan od starih EC stripova koji se nekako zadržao kod berberina. (Tu sam našao i hrpe starih stripova o Crnim sokolovima iz perioda pre nego što je DC počeo da ih izdaje.) Pre nego što je *Marvel* postao *Marvel*, objavljivao je mnoštvo ne naročito strašnih stripova o čudovištima, u kojima su čudovišta imala blesava imena i dolazila iz svemira. Njih sam kupovao, iako su uglavnom bili slabašni i nisu mi se sviđali ni upola koliko stripovi o superherojima.

Stripovi, filmovi i televizija posadili su seme, a kakvo je to samo čudovišno seme bilo... ali moja ljubav prema pravoj horor književnosti nije se ukorenila sve do 1965, kada sam dao pedeset centi (strašno kako knjige poskupljuju) za *Ejvonovu* džepnu antologiju po imenu *Omiljene horor priče Borisa Karlofa* i pročitao „*The Haunter of the Dark*“ od H. F. Lavkrafta. U toj zbirci bilo je i drugih dobrih priča, od autora kao što su Po, Kornblut i Robert Bloh, ali je Lavkraftova priča bila ta koja me je zgrabila i više nije puštala. Te noći me je bilo strah da zaspim. Narednog dana dao sam se u potragu za zbirkama sa drugim pričama koje je napisao HFL, jer je izbio u sam vrh mojih omiljenih pisaca i tu se dugo zadržao, baš kao i REH i DŽRRT.

Svi mi pišemo ono što čitamo. U detinjstvu nikada nisam čitao Zejna Greja, pa nikada nisam napisao nijedan vestern. Hajnlajna, Tolkina i Lavkrafta jesam. Neizbežno je bilo da ću jednog dana rešiti da stvorim sopstvena čudovišta. A što se hibrida tiče...

...jednog Božića, mnogo pre nego što je u moj život ušao H. F. Lavkraft, ispod jelke me je sačekao komplet „Mali hemičar“.

Kompleti za hemijske eksperimente bili su pravi hit pedesetih i među božićnim poklonima nisu bili ništa manje zastupljeni od modela vozova i opasača Roja Rodžersa sa kaubojskim pištoljima (ako ste dečak - devojčice su umesto kompleta za hemičare dobijale

kostime Dejl Evans i kompletne Beti Kroker za male kuvarice). Bilo je to doba *Sputnjika*, doba Čarlsa van Dorena, doba atoma; Amerika je želela da svi njeni dečaci postanu astrofizičari, pa da pobedimo proklete Ruse u trci za Mesec.

Kompleti za male hemičare kakvi su se tada prodavali (a možda se prodaju i dan-danas, ko će ga znati) sastojali su se od velike metalne kutije s poklopcem, u kojoj su se nalazile staklene bočice s hemikalijama, nekoliko epruveta i laboratorijskih čaša, kao i uputstvo sa detaljnim opisom svih poučnih eksperimenata koji se mogu izvesti. Na kutiji je obično bila slika urednog dečaka (nikada devojčice) kako u belom mantilu i sa epruvetom ruci izvodi neki od brojnih poučnih eksperimenata. (Beli mantil se nije dobijao u kompletu.) Ne sumnjam da je negde bilo dece poput njega, dece koja su se marljivo pridržavala uputstava, izvodila sve poučne eksperimente, naučila mnogo toga korisnog iz hemije i na kraju postala hemičari.

Međutim, ja takve nisam poznao. Svu decu za koju sam znao da su za Božić dobila kompletne za male hemičare mnogo je više zanimalo da vide da li će nešto eksplodirati kada se pomeša. Ili promeniti boju. Ili proključati i početi da se dimi. „Da vidimo šta će biti ako pomešamo ovo i ovo“, govorili smo, maštajući o tome kako ćemo pronaći tajnu formulu koja će nas pretvoriti u superheroja, ili bar u mister Hajda. Naši roditelji su se možda nadali da će nas kompleti za hemičare navesti da postanemo novi Džonas Salk ili Verner fon Braun, ali smo mi više želeli da postanemo neki od velikih Viktora... Fon Frankenštajn ili Fon Dum.

Gotovo uvek kad bismo pomešali *ovo s onim* samo bismo napravili nered. Verovatno je i bolje tako. Da smo ikada zaista pronašli formulu koja menja boje, ključa i dimi se, možda bismo probali da je popijemo... ili bar probali da ubedimo mlađu sestru da je popije.

Moj komplet „Mali hemičar“ uskoro je završio u dnu mog ormara da skuplja prašinu iza hrpe TV *vodiča*, ali me, kako sam odrastao, želja za mešanjem *ovoga s onim* nije napuštala, što se da primetiti i u mom radu. Savremeni izdavači vole da priče koje pričamo razvrstavaju po kategorijama, pa police u knjižarama podsećaju na police sa bočicama u kompletu za hemičare, svaka sa urednom malom oznakom na kojoj piše: KRIMIĆI. LJUBAVNI. VESTERN. ISTORIJSKI. SF. DEČJI.

Pih, eto šta ja na to kažem. Hajde da pomešamo *ovo s onim* da vidimo šta će se desiti. Hajde da preskočimo granice među žanrovima i da ih istanjimo, da ispričamo priče koje su i jedno i drugo, ali istovremeno nisu nijedno. Nekađ ćemo samo napraviti nered, naravno... ali s vremena na vreme, ako uradimo sve kako treba, možda ćemo naići na mešavinu koja će *eksplodirati!*

Vođen takvom filozofijom, nije ni čudo što sam za sve ove godine stvorio priličan broj neobičnih hibrida. Jedan od njih je *Fevra Dream*, Iako se obično svrstava među horore, on je isto toliko roman o parobrodima sa Misisipijom koliko i roman o vampirima. *Armageddon Rag* je još teže klasifikovati: epska fantastika, horor, krimić, rokenrol roman, politički roman, roman o šezdesetim. Pominje se i Žabac Gremlin. Čak je i moj serijal epske fantastike *Pesme leda i vatre* neka vrsta hibrida, inspirisan istorijskim romanima Tomasa B. Kostejna i Najdžela Trentera koliko i Tolkinovom, Hauardovom i Lajberovom epskom fantastikom.

Međutim, dva žanra koja sam najčešće mešao jesu horor i naučna fantastika.

Počeo sam to da radim još u drugoj priči koju sam prodao. Uprkos SF okruženju u koje je smeštena. „Izlaz za San Bretu“ u suštini je priča o duhovima... mada, mora se priznati, ne naročito strašna. Moje prve dve priče o rukovaocu leševima, „Niko ne odlazi iz Novog Pitsburga“ i „Override“, predstavljaju dalje nespretno pokušaje unakrsnog oprašivanja te vrste i nude naučnofantastični pristup našem starom prijatelju iz sveta horora, zombiju. Takvu jezivu atmosferu pokušao sam da dočaram i u priči „Tamni, tamni behu tuneli“, kao i (mnogo uspešnije) u kasnijem, snažnijem delu, pripovesti „U kući crva“.

Neki kritičari tvrde da su horor i naučna fantastika u stvari antiteza jedno drugome. Naravno, tu su donekle u pravu, posebno ako je reč o hororu kakav je pisao Lavkraft. Naučna fantastika pretpostavlja da se univerzum, koliko god nama delovao tajanstven ili strašan, u suštini može spoznati u potpunosti, dok Lavkraft nagoveštava da bi čak i letimičan pogled na pravu prirodu stvarnosti bio dovoljan da čovek izgubi razum. Šta može biti više strano Kembelovskom shvatanju kosmosa? U svojoj pronicljivoj studiji istorije naučne fantastike *Opijenost od milijardu godina*, Brajan V. Oldis smešta Džona V. Kembela na „racionalni pol“ u okviru ovog žanra, a H. F. Lavkrafta sasvim na drugu stranu, na „sanjalački pol“, suprotan kraj književnog univerzuma.

A opet su obojica pisala priče koje se s razlogom mogu nazvati hibridima naučne fantastike i horora. Između Lavkraftove priče *U planinama ludila* i Kembelove *Ko to ide* čak postoje neke iznenađujuće paralele. Obe su uspešne horor priče, ali se mogu čitati i kao naučna fantastika. *Ko to ide* je možda nešto najbolje što je Kembel ikada napisao, a *U planinama ludila* sigurno spada među pet najboljih Lavkraftovih dela. To je ta snaga hibrida.

Sada sledi nekoliko mojih hibrida i horora.

Najstarija od priča koje su ovde uvršćene. „Čovek iz kuće mesa“, treća je moja priča o rukovaocu leševima i kako se ispostavilo, poslednja u tom serijalu. Horor je ovde seksualan i psihološki, pre nego visceralan, ali je svejedno reč o hibridu između naučne fantastike i horora. Moje verovatno najmračnije delo (a napisao sam neke prilično mračne stranice). „Čovek iz kuće mesa“, trebalo je da bude moj doprinos antologiji *Poslednje opasne vizije*, Revolucionarne antologije Harlana Elisona *Opasne vizije* i *Opet, opasne vizije* izvršile su veliki uticaj na mene, kao i na većinu čitalaca iz moje generacije. Kada sam Harlanu prvi put sreo u hodnicima na konvenciji Lunakon 1972. godine u Njujorku, prvo što sam ga pitao bilo je mogu li mu poslati priču za TLDV. Odgovor je bio negativan: antologija je već bila zaključena.

Međutim, godinu dana kasnije, ponovo se otvorila... bar za mene. Tada sam već bolje poznao Harlanu preko naše zajedničke prijateljice Lize Tati i u međuvremenu sam objavio još priča, što je možda poslužilo da ga ubedi kako zaslužujem da uđem u nešto što će, na kraju krajeva, biti monumentalna knjiga, antologija nad antologijama. Šta god da ga je navelo da se predomisli, važno je da se jeste predomislio; 1973. pozvao me je da mu pošaljem priču. Bio sam oduševljen... i obuzela me je panika. TLDV će sadržati mnogo ozbiljnih igrača. Mogu li se ja meriti sa njima? Mogu li da budem dovoljno *opasan*?

Nekoliko meseci sam se mučio s pričom, da bih je Harlanu napokon poslao početkom 1974. godine. Zvala se „Čovek iz kuće mesa“, ali osim naslova, s pripovetkom „Čovek iz kuće mesa“ koja sledi imala je zajedničko samo mesto radnje i imena likova. Bila je mnogo kraća, tek trećina sadašnje priče, i daleko površnija. Iz petnih žila sam se trudio da budem opasan, ali je u toj prvoj verziji „Čovek iz kuće mesa“ ostao samo intelektualna vežba.

Harlan mi je vratio rukopis 30. marta 1974, uz pismo odbijanja koje je počinjalo ovako: „Iako se ograđujem od svake odgovornosti za sadržinu, priča nije loša.“ Zatim me je sahranio, istovremeno me izazivajući da raščerečim priču i da je iz temelja ponovo napišem. Psovao sam, besneo i šutirao stvari po sobi, ali nisam mogao da poreknem da mu je svaka na mestu. I tako sam seo i raščerečio priču, i ponovo je napisao od početka, samo što sam ovoga puta posegnuo duboko u sebe i pretočio to na papir, iako su godine 1973. i 1974. na profesionalnom planu bile sjajne godine za mene, nisu bile ni izbliza srećne. Karijera mi je odlično napredovala, ali se to nije moglo reći i za moj lični život. Bio sam povređen a bol je bio dubok. Sve sam to uneo u „Čoveka iz kuće mesa“, a onda sam ga poslao Harlanu. I dalje mu se nije svidela. Ovoga puta bio je mnogo blaži prema meni, ali blago odbijanje je svejedno odbijanje.

Nakon toga sam razmišljao da li da jednostavno dignem ruke od „Čoveka iz kuće mesa“. Čak i sada, gotovo trideset godina kasnije, teško mi je da ga čitam. Međutim, na kraju sam

shvatio da sam previše napora uložio u tu priču da bih je se tek tako odrekao, pa sam je poslao na druga tržišta i na kraju je prodao Dejmonu Najtu za *Orbit*, što je bio jedini put da sam uspeo da se ubacim u tu prestižnu seriju antologija. Izašla je 1976. u antologiji *Orbit 18*.

„Sećanje na Melodi“ napisana je jedno tri godine kasnije i predstavlja moju prvu savremenu horor priču. Za nju je kriva Uza Tatl. Kad smo 1979. počinjali da radimo na pripoveci „Pad“, otišao sam u Ostin na nekoliko nedelja da bismo se uživo konsultovali i počeli s pisanjem. Smenjivali smo se za njenom pisačom mašinom. Dok je ona kucala, ja bih sedeo pored i čitao kopije njenih najnovijih priča. Liza je u to vreme pisala dosta savremenih horora, sjajnih jezivih priča koje su me podstakle da probam da napišem nešto slično.

Rezultat toga je „Sećanje na Melodi“. Moj agent je pokušao (bezuspešno) da je objavi u nekom od uticajnih časopisa za muškarce, koji dobro plaćaju, ali je časopis *Zona sumraka* jedva čekao da je se dočepa, pa je objavljena u aprilskom izdanju 1981. godine.

Ljubav Holivuda prema hororu datira još od Murnauovog *Nosferatua* iz ere nemog filma, pa nije ništa čudno što tri od šest priča iz ovog dela imaju filmsku ili televizijsku verziju. Ipak, „Sećanje na Melodi“ nije samo moje prvo ekranizovano delo već je i dan-danas jedino moje delo koje je *dvaput* ekranizovano - prvi put kao mali studentski film (pun malih glumaca-studenata). a kasnije kao epizoda antologijske serije *Autostoper* TV stanice HBO.

Ako iole poznajete moj rad, sigurno ste čuli za *Kraljeve peska*, *Sve do Pesme leda i vatre* bilo je to moje najpoznatije delo, ubedljivo najpopularnije koje sam napisao.

„Kraljevi peska“ su treća od tri priče koje sam završio tog zimskog raspusta 1978/79. Nadahnuće sam dobio od tipa kojeg sam poznavao na fakultetu i kod koga smo svake nedelje išli da gledamo horor filmove na TV-u. Imao je akvarijum sa piranama, i između prvog i drugog filma, ponekad bi ubacio zlatnu ribicu kod pirana, na veliku radost gostiju.

Priča *Kraljevi peska* trebalo je da bude i prva u serijalu. Čudna mala prodavnica u sporednoj ulici u kojoj se mogu kupiti uvrnute, opasne stvari odavno je opšte mesto u fantastici. Pomislio sam da bi bilo zabavno stvoriti njenu SF verziju. Moja „čudna mala prodavnica“ trebalo je da postane lanac sa ograncima na raznim planetama koje dele svetlosne godine. Njeni tajanstveni vlasnici Džala Vo i Šejd pojavljivali bi se u svakoj priči, ali bi glavni junaci bili kupci, poput Sajmona Kresa. (Da, započeo sam drugu priču o Vo i Šejdu, smeštenu na Aj Emerelu, svetu koji se često pominje u mojoj staroj budućoj istoriji, ali nikad nije prikazan. Zvala se *Zašiita* i napisao sam 18 stranica pre nego što sam je ostavio po strani, iz razloga koje više ne pamtim.) Da ste me tog januara 1979. pitali kakve su te tri priče koje sam upravo završio, rekao bih vam da će *Ledeni zmaj* oboriti čitaoce s nogu. Mislio sam da spada u moja najbolja dela. I za priču *Put krsta i zmaja* smatrao sam da je sjajna i da je vrlo moguće da će pobrati neke nagrade. A *Kraljevi peska*? Ni ta nije loša. Jeste da nema onakvu snagu kao druge dve, ali šta da se radi... ne može čovek svaki put da pogodi sam centar mete.

Nikada se nisam toliko prevario u vezi s nekim svojim delom. Priču *Kraljevi peska* kupio je *Omni*, časopis koji je najbolje plaćao na tržištu, i ona je postala najpopularnija priča koju su ikada objavili. Te godine je osvojila i Hugo i Nebulu, i tako postala jedina moja priča kojoj je pošlo za rukom da pokupi obe. Ni sam ne znam koliko je puta objavljivana i uvrščivana u antologije i donela mi je više novca nego moja dva romana i većina mojih televizijskih i filmskih scenarija. *DC komiks* su je adaptirali u strip, a jednog dana možda po njoj bude napravljena i kompjuterska igra. Holivudski producenti su se lepili na nju, tako da sam potpisao bar pet-šest ugovora o pravu na kupovinu i video isto toliko različitih scenarija i pristupa pre nego što je priča konačno snimljena za televiziju kao dvočasovna premijerna epizoda ponovo pokrenute serije *Krajnje granice*, u adaptaciji moje prijateljice Melinde M. Snodgras.

Je li ova priča najbolje što sam ikada napisao? Prosudite sami.

Uspeh „Kraljeva peska“ podstakao me je da napišem još hibrida naučne fantastike i horora, od kojih je najzapaženija „Noćni letači“, moja priča o svemirskom brodu sa duhovima.

Duhove sam u futurističko okruženje smestio još u priči „Izlaz za San Bretu“, ali su to bili pravi duhovi umrlih, u „Noćnim letačima“ pokušao sam da dam ubedljivo SF objašnjenje za prisustvo duhova.

Originalna verzija „Noćnih letača“, objavljena u *Analogu* sa lepom naslovnom stranom koju je uradio Piter Ler, imala je 23.000 reči... ali sam, iako je bila toliko dugačka, imao utisak da je vrlo zgusnuta, posebno u načinu na koji su obrađeni manje važni likovi. (Nisu čak ni imena imali, samo nazive zanimanja.) Kada je Džim Frenkel iz izdavačke knjige *Del buks* ponudio da kupi proširenu verziju ove pripovetke za svoj novi serijal *Dvojna zvezda*, pokušaj oživljavanja starog koncepta dvostrukih knjiga po kojem je izdavačka kuća *Ejs buks* bila poznata, odmah sam iskoristio priliku. Ovde se nalazi verzija priređena za *Dvojnu zvezdu*.

„Noćni letači“ su osvojili prvo mesto u anketi časopisa *Lokus* kao najbolja pripovetka 1980. godine, ali su nagradu Hugo morali da prepuste pripoveci „Lost Dorsai“ Gordona R. Diksona na konvenciji *Denvention*, Prava na ekranizaciju uskoro je otkupio Holivud, pa su postali moje prvo delo po kojem je snimljen dugometražni film. U filmu „Noćni letači“ glume Ketrin Meri Stjuart i Majkl Prejd, i toliko je dobar da je režiser skinuo svoje ime sa špice. Veliki delovi moje priče ipak se daju prepoznati u filmu, iako je iz nekog neobjašnjivog razloga ubedljivo najstrašniji deo pripovetke izbačen.

Priče „Majmunaska terapija“ i „Kruškasti čovek“ potiču iz perioda kada sam se ugledao na Džerolda Kerša. Kerš je uticajan pisac iz četrdesetih i pedesetih, autor nekoliko odličnih nežanrovskih romana kao što je *Noć i grad*, kao i mnoštva bizarnih, uznemiravajućih, sjajnih priča, prikupljenih u zbirkama *Neobična poruka*, *Beladona i prokletstva* i *Ljudi bez kostiju*, Pošto je svoja kraća dela objavljivao po časopisima kao što su *Kolijers* i *Saterdej ivning post*, a ne *Čudne priče* ili *Fantastične priče*, bio je slabo poznat među čitaocima fantastike čak i u svoje vreme, a danas izgleda da je potpuno zaboravljen. To je prava šteta, pošto je Kerš bio briljantan pisac jedinstvenog stila, s darom da čitaocima povede u neke zaista čudne delove sveta u kojima se odigravaju neobični, uznemiravajući događaji. Neka manja izdavačka kuća stvarno bi trebalo da prikupi sva Keršova uvrnuta dela u knjizi ovakvog opsega i da ga ponovo odštampa za nove generacije čitalaca.

„Majmunsku terapiju“, stariju od ove dve priče, bilo je lako napisati, ali strahovito teško prodati. Delovala mi je kao priča koja bi se dopala široj publici, pa sam pokušao da je objavim u nekom od uticajnih časopisa, *Plejboju*, *Penthausu* ili *Omniju*, Usledila je frustracija. Priča je sa svih strana ubirala pohvalne komentare, ali niko nije smatrao da je „u našem stilu“. Suviše je čudna, govorili su. Suviše uznemirava. „Au, što je neprijatna“, napisala mi je Elen Datlou iz *Omnija*, u istom pismu u kojem kaže kako bi zaista želela da može da je objavi.

Nakon toga bih sigurno probao da je objavim u časopisima *Kolijers* i *Saterdej ivning post*, ali su oba prestala da izlaze pre 1981, tako da sam se na kraju vratio svom uobičajenom žanrovskom tržištu, gde ju je objavio *Magazin fantastike i naučne fantastike*, Koliko god da jeste ili nije čudna i odbojna, nominovana je za Nebulu i Hugo, mada nijednu nije osvojila.

S „Kruškastim čovekom“ je već išlo lakše, možda zato što je „Majmunaska terapija“ pripremila teren. Elen Datlou je u *Omniju* bila samo pomoćnik urednika kad mi je Robert Šekli vratio „Majmunsku terapiju“, ali je napredovala do urednika za prozu kada sam napisao „Kruškastog čoveka“, i ovu priču je odmah kupila. Izašla je u *Omniju* iz 1987. godine i osvojila jednu od prvih nagrada Brem Stoker, koju je dodeljivalo novoosnovano udruženje američkih horor pisaca (HWA) za najbolji horor te godine.

Osnivanje udruženja HWA (prvo je trebalo da se zove HOWL.¹ akronim od *Horror and*

Occult Writers League, daleko duhovitije ime koje su nadglasali članovi koji su očajnički želeli da im udruženje ima dostojanstveno ime) poklopilo se s velikim usponom horora koji se odigrao osamdesetih. Nakon toga, horor je doživeo još veći pad, kao žrtva sopstvene neumerenosti. Danas u izdavaštvu ima onih koji će vam reći da je horor mrtav („i to s pravom“, dodaju drugi).

Kao komercijalan književni žanr? Da, horor je mrtav.

Međutim, priče o čudovištima nikada ne umiru, sve dok pamtimo kako to izgleda plašiti se.

Godine 1986. uređivao sam horor antologiju *Noćne vizije 3* za *Dark harvest*, u uvodu sam napisao: „Ljudi koji tvrde da horor priče čitamo iz istog razloga iz kojeg se vozimo na rolerkosteru, ništa ne shvataju. S vožnje na rolerkosteru u najboljem slučaju silazimo s prostim adrenalinskim uzbuđenjem, a to nije poenta književnosti. Kao i od rolerkostera, od loše horor priče možda može da nam pripadne muka, ali tu prestaje svako poređenje. Književnosti se okrećemo kada nam je potrebno nešto više od onoga što nude luna parkovi.

Da, dobra horor priča će nas uplašiti. Od nje nećemo moći da zaspimo, naježiće nam se koža, uvuci će nam se u snove i dati nov smisao tami. Strah, strava, užas; zovite ga kako hoćete, svodi se na isto. Samo, molim vas, ne mešajte osećanja s običnom vrtoglavicom. Suština najboljih priča, onih koje nam se urezuju u sećanje i menjaju život, nikada nije u onome što se vidi na prvi pogled.

Loše horor priče obrađuju šest načina za ubijanje vampira i plastično opisuju kako su pacovi pojeli Bilijeve genitalije. Dobre horor priče bave se krupnijim temama. Nadom i očajem. Ljubavlju i mržnjom, požudom i ljubomorom. Prijateljstvom, adolescencijom, seksualnošću i besom, usamljenošću, otuđenošću i psihozom, hrabrošću i kukavičlukom, ljudskim umom, telom i duhom pod pritiskom i u agoniji, ljudskim srcem u beskonačnom sukobu sa samim sobom. Dobre horor priče daju nam da pogledamo svoj odraz u mračnim krivim ogledalima, u kojima vidimo ono što nas uznemirava, ono pred čime bismo radije zažmurili. Horor zaviruje u senke ljudske duše, u strah i bes koji žive u svima nama.

Ali tama je besmislena bez svetla, a horor bez lepote. Najbolje horor priče su prvenstveno priče, pa tek onda horor priče, i koliko god da nas plaše, one ne čine samo to. U njima ima mesta za smeh koliko i za krike, za radost i nežnost koliko i za tragediju. Ne bave se samo strahom već i životom u svoj njegovoj beskonačnoj raznolikosti, bave se i ljubavlju, i smrću, i rođenjem, i nadom, i požudom, i onime što nadilazi mogućnosti shvatanja, čitavim spektrom doživljaja i osećanja koja čine ljudsko stanje. Njihovi likovi su ljudi, ljudi koji nastavljaju da žive u našoj mašti, ljudi poput onih koji nas okružuju, ljudi koji ne postoje samo zato da budu žrtve pokolja u četvrtom poglavlju. Najbolje horor priče saopštavaju nam istinu.“

To je bilo pre dvadeset godina, ali i dalje stojim iza svake reči.

Čovek iz kuće mesa

I

U kući mesa

Tog prvog puta došli su pravo s rudnih polja, Trejger zajedno s ostalima, starijim momcima, onim još malo pa stasalim muškarcima, s kojima je zajedno upravljao leševima. Koks je bio najstariji u društvu, najviše je toga video i rekao je da Trejger mora da pođe iako to ne želi. Onda se jedan momak nasmejao i rekao da Trejger ne bi čak ni znao šta da uradi, ali gaje Koks, koji im je bio nekakav vođa, gurnuo tako da je ovaj učutao. I kada je došao dan isplate, Trejger je sa ostalima pošao u kuću mesa, uplašen ali nekako i željan, pa je pošteno platio čoveku u prizemlju i dobio ključ sobe.

U slabo osvetljenu sobu ušao je uzdrhtao i nervozan. Drugi su ušli u druge sobe, ostavili su ga nasamo s njom (ne s njom, s *tim*, nije ona, već *to*, podsetio je sebe, pa istog časa opet zaboravio). U bednoj sivoj sobici s jednim jedinim mutnim svetlom.

Smrdeo je na znoj i sumpor, kao i svi koji su hodali ulicama Skrekija, ali tu se ništa nije moglo. Bilo bi bolje kada bi prvo mogao da se okupa, ali soba nije imala kupatilo. Samo umivaonik, bračni krevet s čaršavima koji su čak i u polumraku izgledali prljavo, i leš.

Ležala je tu gola, zureći u prazno, isprekidano dišući. Noge su joj bile raširene; spremne. Dali uvek tako leži, upitao se Trejger, ili ju je čovek pre njega postavio u taj položaj? Nije znao. Znao je kako to da obavi (znao je, *znao je*, pročitao je knjige koje mu je Koks dao a bilo je i filmova, i još svačega) ali nije znao mnogo toga drugog. Osim možda kako da rukuje leševima. U tome je bio vešt, najmlađi rukovalac na Skrekiju, ali kako to i da ne bude. Kada mu je majka umrla, silom su ga poslali u rukovalačku školu i naterali su ga da nauči, tako da mu je sada to bio posao. Ovo, ovo nikada nije radio (ali je znao kako, da, da, *znao je*); bio mu je prvi put.

Polako je prišao krevetu i seo praćen horom škripavih opruga. Dodirnuo ju je i koža je bila topla. Naravno. Ona nije leš, nije to zaista; telo je sasvim živo, srce kuca pod krupnim belim grudima, diše. Samo mozga nema, on joj je izvađen i umesto njega je stavljen mrtvački sintmozak. Ona je sada meso, novo telo kojim će da upravlja rukovalac leševima, baš kao ekipa koja svakodnevno radi za njega pod sumpornim nebom. Nije bila žena. Tako da je bilo svejedno što je Trejger tek dečak, dečak žabljeg, debelog lica koji smrdi na Skreki. Nju (ne, *to*, sećaš se?) neće biti briga, nije moglo da je bude briga.

Okuražen, uzbuđen i čvrst, dečak je skinuo odeću rukovaoca leševima i popeo se u krevet pored ženskog mesa. Bio je veoma uzbuđen; ruke su mu se tresle dok ju je milovao, proučavao. Koža joj je bila veoma bela, kosa tamna i dugačka, ali čak ni dečak ne bi za nju rekao da je lepa. Lice joj je bilo previše pljosnato i široko, usta su joj zjapila a udovi su joj bili mlitavi i teški od sala.

Na njenim ogromnim grudima, svuda oko debelih tamnih bradavica, poslednja mušterija je ostavila trakove zuba gde ju je ujedala. Trejger je oprezno dodirnuo ujede, prešao prstom preko njih. Onda, posramljen zbog oklevanja, zgrabio je jednu dojku, čvrsto je stegao, uštinuo bradavicu sve dok nije zamislio da bi stvarna devojka vrisnula od bola. Leš se nije pomerao. I dalje stežući, legao je na nju i uzeo drugu dojku u usta.

A leš je reagovao.

Digla je bedra ka njemu, snažno, a mesnate ruke obgrlile su njegova bubuljičava leđa i privukle ga k sebi. Trejger je zastenjao pa joj zavukao ruku između nogu. Bila je vrela, vlažna, uzbuđena. Zadrhtao je. Kako to izvode? Može li ona stvarno da se uzbuđi kada nema um, možda su joj usadili cevi za podmazivanje ili je posredi nešto treće?

Onda ga više nije bilo briga. Uhvatio se za ud, nespretno ga stavio u nju, počeo da gura. Leš ga je obgrlio nogama i uzvratio pokretima. Osećaj je bio lep, stvarno lep, lepši od svega što je radio sam sa sobom, i na neki čudan način osetio je ponos zato što je ona toliko vlažna i uzbuđena.

Bilo je potrebno samo nekoliko pokreta; bio je previše neiskusan, previše mlad da bi trajalo duže. Svršili su zajedno, njena koža je porumenela kada se izvila i nemo zadržala.

Posle je ponovo ležala kao leš.

Trejger je bio isceđen i zadovoljen, ali mu je preostalo još vremena i hteo je da iskoristi sve što je platio. Podrobno ju je istražio, gurao prste gde god su mogli da uđu, svugde ju je dodirivao, okretao ju je, sve zagledao. Leš se pomerao kao mrtvo meso. Ostavio ju je kako ju je našao, na leđima, raširenih nogu. Pravila lepog ponašanja u kući mesa.

* * *

Horizont je bio zid fabrika, samo fabrika, ogromnih fabrika što bljuju dim i odašilju crvene senke da iskre naspram neba tamnog od sumpora. Dečak je to video, ali jedva da je primećivao. Bio je vezan na mestu visoko na vrhu svoje autorafinerije, dva sprata visoko na čudovišnoj mašini od zardalog, u žuto obojenog metala sa surovim dijamantskim i duralojkim zubima, a vid mu se zamutio od trostrukih slika. Jasno i snažno je video kontrolnu tablu pred sobom, volan, napajanje gorivom, jarku dršku kašike za rudu, nizove svetala koji bi javili za nevolje u mašini pod njegovim nogama, kočnicu i kočnicu za hitne slučajeve. Ali to nije bilo sve što je video. Nejasni i mutni, tu su bili i odjeci; preklapljene slike dve druge kontrolne kabine, gotovo istovetne ovoj njegovoj, gde su se ruke leševa nespretno kretale po instrumentima.

Trejger je pomerao te ruke, sporo i pažljivo, dok je drugi deo njegovog uma pazio da njegove ruke, njegove prave ruke, budu veoma mirne. Kontroler leševa je tiho zujao na njegovom pojasu.

S obe njegove strane dve druge autorafinerije zauzimale su položaj u liniji s njim. Ruke leševa pritiskale su kočnice; mašine su se uz škripu zaustavile. Na rubu velike jame kosih padina stajali su u nizu, olupani, izgrebani kolosi spremni da se spuste u tamu. Jama je svakog dana rasla; neprekidno su vađeni novi slojevi stene i rude.

Nekada se tu pružao planinski masiv, ali Trejger to nije pamtio.

Ostalo je bilo lako. Autorafinerije su sada bile poravnate. Istovremeno pokretanje posada prosto je kao pasulj, svaki normalan rukovalac može to da izvede. Postaje zeznuto tek kada moraš da teraš nekoliko leševa da istovremeno rade različite zadatke. Ali dobar rukovalac leševima može to da izvede. Veterani su umeli da ih vode i po osmoro; osam tela povezanih na jedan kontroler leševa kojima upravljaju jedan um i osam sintmozgova. Mrtvacu su svi bili podešeni na jedan kontroler, i to samo jedan; rukovalac koji je nosio taj kontroler i mislio leš-misli u njegovom polju blizine mogao je da pomera te mrtvake kao svoja druga tela. Ili kao svoje sopstveno telo. Ako je dovoljno vešt.

Trejger hitro proverio filter-masku i čepove za uši, onda otvori dovod goriva, uključi laserske noževe i bušilice. Njegovi leševi su ponavljali njegove pokrete i pulsevi svetla prosekoše suton na Skrekiju. Čak i kroz čepove u ušima čuo je užasno škripanje dok su se kašike za rudu pokretale i spuštale. Čeljust autorafinerije koja je jela stene bila je još i šira nego što je mašina bila visoka.

Tutnjeći i škripeći, Trejger i njegova ekipa leševa spustili su se u jamu. Pre nego što stignu do fabrika na suprotnoj strani ravnice, tone metala biće istrgnute iz zemlje, pretopljene, prečišćene i procesirane, dok će bezvredni kamen biti pretvoren u prah i izbačen u vazduh koji se

ionako nije mogao disati. Gotov čelik će isporučiti u suton, na horizontu.

Bio je on dobar rukovalac, mislio je Trejger dok su autorafinerije silazile. Ali rukovateljka u kući mesa - e ona je prava umetnica. Zamislio ju je negde dole u podrumu, kako gleda sve svoje leševe kroz holoe i psi-kola, kako ih sve pokreće da zadovolji mušterije. Je li to bila čista igra slučaja što mu je seks bio savršen? Ili je ona uvek tako vešta? Ali kako, *kako* pomerati desetinu leševa kada im nije ni blizu, terati ih da rade različite stvari, održavati uzbuđenje kod svih njih, da tako tačno udovoljavaju potrebama i ritmu svake mušterije?

Vazduh iza njega bio je crn od kamene prašine, uši su mu ispunjavali krici, a daleki horizont jarki crveni zid pod kojim su žuti mravi mileli i jeli kamen. Ali Trejgeru se dizao čitavim putem nazad kroz dolinu, dok se autorafinerija tresla pod njim.

* * *

Leševi su bili vlasništvo kompanije; držali su ih u kompanijinom magacinu mrtvaka. Ali Trejger je imao sobu, parče sopstvenog prostora u betonskom i čeličnom magacinu sa hiljadu drugih takvih prostora. Poznao je samo nekoliko suseda, ali je o njima znao sve; i oni su bili rukovaoci leševima. Bio je to svet tihih, tamnih hodnika i beskonačnih zatvorenih vrata. Predvorje, prozračno i plastično, bilo je prašnjavo i pusto mesto gde se stanari nikada nisu skupljali.

Večeri su tu bile dugačke, noći večne. Trejger je kupio dodatne svetlosne panele za svoju ćeliju, a kada bi ih sve uključio, goreli su tako jarko da su njegovi retki posetioci treptali i žalili se na preteran sjaj. Ali uvek bi došao čas kada više nije mogao da čita i tada je morao da ih isključi i tama bi se ponovo vraćala.

Njegov otac, koji je odavno otišao i koga je on jedva pamtio, ostavio je mnoštvo knjiga i kasete i Trejger ih je još čuvao. Prekrivale su sve zidove sobe a druge su stajale na gomilama ispred kreveta i s obe strane vrata kupatila. Ponekad je išao s Koksom i ostalima, da pije, da se krevelji i da juri prave žene. Oponašao ih je što je bolje mogao, ali se uvek osećao kao da mu tu nije mesto. I tako je većinu noći provodio kod kuće, čitajući i slušajući muziku, prisećajući se i razmišljajući.

Te nedelje je razmišljao dugo pošto je isključio svetlosne panele a misli su mu bile prestravljena zbrka. Dan isplate se bližio i Koks će ga terati da se vrati u kuću mesa, i da, da, on je to i želeo. Bilo je lepo, uzbudljivo; napokon se osećao samopouzđano i muževno. Ali bilo je tako lako, jeftino, *prljavo*, Sigurno postoji nešto više, zar ne? Ljubav, šta god da je to? S pravom ženom je sigurno bolje, mora da bude bolje, a on pravu ženu neće naći u kući mesa. Nije je našao ni van nje, ali nikada nije ni imao hrabrosti da proba. Ali mora da proba, *mora*, ili kakav će uopšte život da živi?

Masturbirao je ispod čaršava, jedva o tome misleći, dok je govorio sebi da se neće vratiti u kuću mesa.

* * *

Ali nekoliko dana kasnije Koks mu se rugao i morao je da pođe s njima. Nekako je osećao da će time nešto da dokaže.

Ovog puta druga soba, drugi leš. Debeo i crn, s jarkonarandžastom kosom, manje privlačan od prvog, ako je to uopšte bilo moguće. Ali Trejger joj je došao spreman i željan a ovog puta je duže trajalo. Nastup je opet bio savršen. Njen ritam se savršeno uklopio s njegovim, svršila je s njim, činilo se da tačno zna šta on želi.

Druge posete, dve, četiri, šest. Sada je postao redovan posetilac kuće mesa, zajedno s ostalima, i prestao je zbog toga da brine. Koks i ostali su ga prihvatili na neki čudan način, kao preko volje, ali su se oni njemu samo još manje sviđali. Verovao je da je bolji od njih. Nije se brukao u kući mesa, umeo je da tera svoje leševe i svoje autorafinerije jednako dobro kao oni, a ipak je i dalje sanjao i razmišljao. Jednog dana će sve da ih ostavi za sobom, ostaviće Skreki, postaće neko. Oni će do kraja života biti ljudi iz kuće mesa, ali je Trejger znao da on može bolje. Verovao je. Pronaći će ljubav.

U kući mesa je nije našao, ali je seks postajao sve bolji i bolji, mada je od početka bio savršen. U postelji s leševima Trejger nikada nije bio nezadovoljan; radio je sve o čemu je čitao, sve o čemu je slušao i sve što je sanjao. Leševi su znali njegove potrebe i pre njega samog. Kada je želeo da bude sporo, bili su spori. Kada je želeo žestoko, brzo i grubo, to su mu i pružali, bez greške. Koristio je sve njihove telesne otvore; uvek su znali koji da mu pruže.

Njegovo divljenje prema rukovateljki iz kuće mesa mesecima je raslo, sve dok se nije pretvorilo gotovo u obožavanje. Možda bi nekako mogao da je upozna, pomislio je na kraju. Još dečak, još beznadežno naivan, bio je siguran da će je zavoleti.

Onda će je odvesti iz kuće mesa na neki čisti svet bez leševa, gde će moći zajedno da budu srećni.

Jednog dana, u trenutku slabosti, ispričao je to Koks i ostalima. Koks ga je pogledao, zavrteo glavom, iskezio se. Neko drugi se zasmejuljio. Onda su svi počeli da se cerekaju. „Trejgere, kakav si ti *magarac*“, rekao je Koks naposljetku. „Nema *rukovateljke*, jebote! Nije valjda da nikada nisi čuo za povratno kolo?“

Kroz smeh mu je sve objasnio; objasnio kako je svaki leš podešen na kontrole ugrađene u krevet, objasnio kako svaka mušterija rukovodi sopstvenim mesom, objasnio zašto su onima koji nisu rukovaoci žene iz kuća mesa mrtve i mirne. A dečak je iznenada shvatio zašto je seks uvek bio savršen. Bio je bolji rukovalac nego što je slutio.

Te noći, sam u sobi, pod jarkim i vrelim svetlima, Trejger se suočio sam sa sobom. Pa je zgađen ustuknuo. Bio je vešt u svom poslu, time se ponosio, ali ostalo...

To je zbog kuće mesa, zaključio je. U kući mesa postoji zamka, zamka koja može da ga upropasti, da uništi život, snove i nadu. Neće se vratiti; bilo je prelako. Pokazaće Koks, pokazaće im svima. Ići će težim putem, izložiće se opasnostima, osetiće bol ako tako mora biti. A možda i radost, možda ljubav. Predugo je išao drugim putem.

Trejger se nije vratio u kuću mesa. Osećajući se snažno, odlučno i nadmoćno, povukao se u svoju sobu. Tu je, dok su godine prolazile, čitao, sanjao i čekao da život počne.

I

Kada mi je bila dvadeset i jedna

Džozu je bila prva.

Bila je lepa, oduvek je bila lepa, znala je da je lepa; sve je to uticalo na nju, napravilo ju je takvom kakva je. Bila je slobodnog duha. Bila je agresivna, samopouzdana, neodoljiva. Bilo joj je tek dvadeset kada su se upoznali, kao i Trejgeru, ali je živela više od njega i činilo se da zna sve odgovore. Zavoleo ju je na prvi pogled.

A Trejger? Trejger pre Džozu, ali u godinama posle kuće mesa? Sada je bio viši, širok i težak kako od mišića tako i od sala, često hirovit, nem i povučen. Upravljaio je petočlanom posadom na rudnim poljima, većom nego Koks, većom nego bilo ko drugi. Noću je čitao knjige; ponekad u svojoj sobi, ponekad u predvorju. Postojan, pouzdan, bez osećanja; to je bio Trejger. Nikoga nije dirao i niko nije dirao njega. Čak su i mučenja prestala, mada su ožiljci ostali *unutra*, Trejger gotovo da nije znao da su tu; nikada ih nije gledao.

Sada se dobro uklapao. Sa svojim leševima.

A ipak - ne sasvim. U sebi je nosio san. Nešto je verovalo, nešto je žudelo, nešto je čeznulo. Bilo je dovoljno snažno da mu ne dozvoli odlazak u kuću mesa, da mu ne dozvoli da živi životom biljke koji su odabrali svi drugi. A ponekad, za mračnih i usamljenih noći, postalo bi još i jače. Onda bi Trejger ustao iz svog praznog kreveta, obukao se i satima hodao hodnicima s rukama gurnutim duboko u džepove dok mu se nešto grčilo, grebalo i jecalo duboko u stomaku. Pre kraja tih šetnji uvek bi se zarekao da će nešto uraditi, da će već sutra promeniti svoj život.

Ali kada bi svanuo sutrašnji dan, gotovo da bi zaboravio tihe sive hodnike, zlodusi bi se povukli a on je imao da tera preko jame šest autorafinerija koje su se tresle i urlale. Izgubio bi se u kolotečini i prošli bi dugi meseci pre nego što bi se osećanja ponovo javila.

Onda Džoz. Ovako su se upoznali:

Bilo je to novo polje, bogato i netaknuto, ogromno prostranstvo kamenja koje je prekrivalo ravnicu. Pre samo nekoliko nedelja to su bili bregovi, ali su kompanijini skimeri poravnali čitavu oblast sistematskim nuklearnim udarima i sada je bio red na autorafinerije. Trejgerova petorka bila je jedna od prvih ekipa i promena ga je u početku oduševila. Stara jama bila je gotovo sasvim iscrpena; ovde je postojao novi predeo s kojim se trebalo nositi, stene i oštri komadi kamena, kamene pesnice veličine teniske lopte koje su urlajući doletale na prašnjavom vetru. Sve je delovalo uzbudljivo, opasno. Trejger, odeven u kožnu jaknu, s filter-maskom, zaštitnim naočarima i čepovima za uši, terao je svojih šest mašina i šest tela sa silnim ponosom, mrvio je stene u prah, čistio put za kasnije mašine, probijao se korak po korak da sakupi što više rude.

A jednog dana, iznenada, jedan vizuelni odjek privukao mu je pažnju. U autorafineriji kojom je upravljao leš bleštalo je crveno svetlo. Trejger se pružio, rukama, umom, s pet pari ruku leševa. Šest mašina je stalo, ali se ipak uključilo još jedno crveno svetlo. Onda još jedno, pa još jedno. Onda čitava kontrolna tabla, svih dvanaest. Jedna se njegova autorafinerija pokvarila. Psujući, polako je pogledao preko kamenjara ka toj mašini, onda pomoću leša udario po kontrolnoj tabli. Svetla su ostala crvena. Poslao je poziv tehničaru.

Kada je ona stigla - u jednosednom skimeru koji je izgledao kao suza od izrovanog crnog metala - Trejger je već otkopčao pojaseve i sišao niz metalne lestvice na boku autorafinerije, i preko kamenjara otišao na mesto gde je stajala mrtva mašina. Upravo je počinjao da se penje kada je Džoz stigla; sreli su se u podnožju te planine od žutog metala, u senci njenih gusenica.

Odmah mu je bilo jasno da ona ima iskustva na poljima. Na sebi je imala rukovalački kombinezon, čepove za uši i debele zaštitne naočari a lice joj je bilo namazano mašću da spreči ogrebotine od prašine. Svejedno je bila lepa. Kosa joj je bila kratka, svetlosmeđa, zamršena vetrom; njene oči, kada je digla naočari, bile su blistavozelene. Istog časa je preuzela stvar u svoje ruke.

Predstavila se vrlo poslovno i otresito, postavila mu nekoliko pitanja a onda otvorila ulaz za popravke i uvukla se unutra, u utrobu pogona, topionice i rafinerije. Nije joj trebalo dugo; možda deset minuta i vratila se napolje.

„Ne ulazi“, rekla je i hitrim pokretom ruke sklonila kosu koja joj je pala na naočari. „Imaš kvar prigušivača. Nuklearke su podivljale.“

„Oh“, rekao je Trejger. Jedva da je mislio na autorafineriju, ali je morao da ostavi utisak, morao je da kaže nešto pametno. „Hoće li eksplodirati?“, upitao je, a čim je to izustio znao je da nije bilo nimalo pametno. Naravno da neće eksplodirati; podivljali nuklearni reaktori ne funkcionišu tako, to je znao.

Ali Džoz je izgleda bilo zabavno. Osmehnula se - tada je prvi put video taj njen osobeni, hitri i blistavi osmeh - i činilo se da ona vidi njega, *njega*, Trejgera, a ne samo nekog rukovaoca

leševima. „Ne“, rekla je. „Samo će da se istopi. Ovde napolju neće čak biti ni toplo, pošto su zidovi izolovani. Samo nemoj da ulaziš.“

„Dobro.“ Tišina. Šta bi sada mogao da kaže? „Šta da radim?“

„Pa, valjda teraj ostatak svoje ekipe. Ova mašina mora u staro gvožđe. Odavno je trebalo da ide na generalku. Sudeći po izgledu u prošlosti je često krpljena. Glupo. Kvari se, kvari se, kvari se, a oni nastavljaju da je šalju na teren. Trebalo je da shvate da nešto ne valja. Posle toliko kvarova, čisto je samozavaravanje misliti da će sledeći put da radi kako treba.“

„Valjda“, kazao je Trejger. Džoji mu se ponovo osmehnula, zapečatila otvor i počela da se okreće.

„Čekaj“, rekao je on. Reč je izletela pre nego što je stigao da je zaustavi, gotovo njemu u inat. Džoji se okrenula, nakrivila glavu, upitno ga pogledala. A Trejger je iz čelika, kamena i vetra crpao neočekivanu snagu; pod nebom boje sumpora, snovi su mu delovali manje nemoguće. Možda, pomislio je. Možda.

„Uf. Ja sam Greg Trejger. Mogu li da te vidim još neki put?“

Džoji se osmehnula, „Naravno. Dođi večeras.“ Dala mu je adresu.

Pošto je otišla, popeo se nazad u autorafineriju, oduševljen zbog svojih šest snažnih tela, sav u vatri i životu, i mrvio je kamen s nečim gotovo nalik na radost. Tamni crveni sjaj u daljini izgledao je gotovo kao svetlost zore.

* * *

Kada je stigao kod Džoji, tamo je zatekao i druge ljude, njene prijatelje. Bila je to neka vrsta žurke. Džoji je priređivala mnogo žurki i Trejger je - posle te noći - išao na sve njih. Džoji je pričala s njim, smejala se s njim, on joj se *dopadao* i odjednom njegov život više nije bio isti.

Sa Džoji je video delove Skrekija koje nikada ranije video, radio ono što nikada ranije nije radio:

- stajao je s njom u gomili koja se noću okupljala na ulicama, stajao na prašnjavom vetru i mučnom žutom svetlu između betonskih zgrada bez prozora, stajao i klicao do promuklosti dok su se umazani mehaničari trkali u bučnim žutim traktor-kamionima gore i dole i dole i gore.

- hodao je s njom kroz čudno tihe, bele i čiste podzemne Urede, i zatvarao klimatizovane hodnike gde su posetioци s drugih planeta i direktori živeli i radili.

- šunjaо se po rek-centrima s njom, tim ogromnim niskim zgradama koje su spolja tako nalikovale na skladišta, ali su bile pune raznobojnih svetala, igraonica, kafea, prodavnica kasete i beskonačnih barova gde su visili rukovaoci.

- išao je s njom u spavaoničke teretane, gde su gledali rukovaoce manje vešte od njega kako teraju svoje leševe da se jedni protiv drugih bore trapavim pesnicama.

- sedeo je s njom i njenim prijateljima i budili su mračne i tihe krčme svojim pričama i smehom a jednom je Trejger video nekoga ko je veoma ličio na Koksa kako zuri u njega s druge strane prostorije, pa se osmehnuo i nagnuo malo bliže Džoji.

Druge ljude jedva da je primećivao, gomile ljudi kojima se Džoji okruživala; kada su išli u divlji provod, njih šestoro, osmoro ili desetoro, Trejger bi govorio sebi da izlaze Džoji i on a da su još neki uzgred pošli s njima.

Ponekad, veoma retko, sve bi se poklopilo tako da njih dvoje ostanu sami, kod nje ili kod njega. Onda bi pričali. O dalekim svetovima, o politici, o leševima i životu na Skrekiju, o knjigama koje su oboje gutali, o sportu, igrama ili zajedničkim prijateljima. Imali su toliko toga zajedničkog. Trejger je mnogo razgovarao s Džoji. I nikada ni reč nije rekao.

Voleo ju je, naravno. Prvog meseca je to naslutio, a uskoro je u to postao ubeđen. Voleo ju je. To je bilo ono pravo, ono što je čekao i desilo se baš kao što je znao da će se desiti.

Ali s ljubavlju: muke. Nije mogao da joj kaže. Deset puta je probao; reči nikako nisu htele da izađu. Šta ako mu ona ljubav ne uzvрати?

Noći su mu i dalje bile samotne, u maloj sobi s belim svetlima, knjigama i bolom. Sada je bio usamljeniji nego ikada ranije; mir njegove kolotečine, njegovog poluživota s leševima, sada je nestao, bio mu je otet. Danju je vozio velike autorafinerije, pokretao svoje leševe, mrvio kamen i topio rudu, a u glavi je vežbao reči koje će reći Džozu. I sanjao je reči kojima će mu ona uzvratiti. I ona je zarobljena, mislio je. Imala je muškarce, naravno, ali njih nije volela, volela je njega. Ali to nije mogla da mu kaže, baš kao što ni on nije mogao da kaže njoj. Kada uspe da probije led, kada nađe reči i smogne hrabrost, onda će sve biti dobro. Svakog dana je to govorio sebi, i kopao zemlju hitro i duboko.

Ali kada se vraćao kući, ubeđenje je bledelo. Onda je, s groznim očajem, znao da se samo zavarava. On joj je drug i samo to, nikada neće postati nešto više. Zašto laže samog sebe? Imao je dovoljno nagoveštaja. Nikada nisu bili ljubavnici, nikada to neće postati; onih nekoliko puta kada je smogao hrabrost da je dodirne, ona bi se osmehnula, povukla s nekim izgovorom tako da nikada nije bio sasvim siguran da ga odbija. Ali bilo mu je jasno, i to ga je u mraku kidalo. Sada je svake nedelje hodao hodnicima, potišten, očajan, želeo je s nekim da razgovara, ali nije znao kako. A stare rane su se ponovo otvorile i prokrvarile.

Sve do sutradan. Kada bi se vratio svojim mašinama i ponovo verovao. Morao je da veruje u sebe, to je znao, to je naglas vikao. Morao je da prestane sa samosažaljenjem. Morao je nešto da uradi. Morao je da kaže Džozu. To će i uraditi.

A ona će ga voleti, klicao je dan.

A ona će mu se smeјati, odgovarala je noć.

Trejger ju je proganjao godinu dana, godinu dana bola i nade, prvih godinu dana u kojima je istinski živeo, U tome su se noćni strahovi i dnevni glas slagali; sada je bio živ. Nikada se neće vratiti praznini onog vremena pre Džozu; nikada se neće vratiti u kuću mesa. Bar je toliko daleko stigao. Može da se promeni i jednog dana će biti dovoljno snažan da joj kaže.

* * *

Te noći je Džozu s dve drugarice svratila kod njega, ali su drugarice morale rano da odu. Sedeli su sami otprilike sat vremena, pričali neke nebitne priče. Napokon je rekla kako mora da pođe. Trejger je rekao da će je otpratiti.

Držao joj je ruku na ramenima niz dugačke hodnike i gledao njeno lice, gledao igru svetla i senki na njenim obrazima dok su hodali iz svetla u tamu. „Džozu“, zaustio je. Osećao se tako dobro, tako snažno, tako toplo i reči su izašle. „Volim te.“

A onda je stala, odvojila se od njega, zakoračila unazad. Usta su joj se otvorila, tek malčice i nešto joj je zatreperilo u očima. „O, Greg“, rekla je. Tiho. Tužno. „Ne, Greg, nemoj, nemoj.“ I odmahнула je glavom.

Drhteći, ustima oblikujući neme reči, Trejger je pružio ruku. Džozu je nije uhvatila. Dodirnuo joj je obraz, blago, a ona se nemo okrenula od njega.

Onda se, prvi put u životu, Trejger potresao. I suze su navrle. Džozu ga je odvela u svoju sobu. Tu su, sedeći jedno preko puta drugoga na podu, ne dodirujući se nijednom, pričali.

Dž: *...već dugo znala... pokušala da te obeshrabrim, Greg, ali nisam htela da grubo... nisam želela da te povredim... dobar čovek... ne brini...*

T: *...znao sve vreme... da nikada neće... lagao samog sebe... želeo da verujem, čak i ako*

nije istina... Oprosti, Džoz, oprosti, oprosti, oprostioprostioprosti...

Dž: *...bojim da ćeš ponovo postati kakav si nekad bio... nemoj, Greg, obećaj mi... ne smeš da se predaš... moraš da veruješ...*

T: *zašto?*

Dž: *...prestaneš da veruješ, onda nemaš ništa... mrtav... ti možeš bolje... dobar rukovalac... odeš sa Skrekija, nađeš nešto... ovde nema života... nekoga... hoćeš, uspećeš, samo veruj, nastavi da veruješ...*

T: *...ti... zauvek volim, Džoz... zauvek... kako mogu nekoga da nađem... nikada više nikoga nalik tebi, nikada... jedina...*

Dž: *...o, Greg... mnogo ljudi... samo pogledaj... otvori...*

T (smeh): *...otvori?... prvi put da sam s nekim razgovarao...*

Dž: *...razgovaraj ponovo sa mnom, ako moraš... Ja mogu da pričam s tobom... imala dovoljno ljubavnika, svako želi da ide u krevet sa mnom, bolje da budemo prijatelji...*

T: *...prijatelji... (smeh)... (suze)...*

II

Obećanja o jednom lepom danu

Vatra je odavno zgasla a Stivens i šumar su se povukli, ali su Trejger i Doneli još sedeli kraj pepela na rubu čiste zone. Tiho su razgovarali, da ne probude ostale, a ipak su im reči dugo lebdele u nemirnom noćnom vazduhu. U neposećenoj šumi, koja se mračno pružala iza njih, vladao je potpuni mir; divlje životinje Vendalije sve su pobile pred bukom koju je preko dana stvarala flota kamiona strugača.

„... ekipa od šestoro koja vozi strugače, i te kako znam da to nije lako“, govorio je Doneli. On je bio bleđ, stidljiv mladić, simpatičan ali veoma nesiguran u sve što radi. Donelijeve ukočene reči su Trejgera podsećale na samog sebe. „Imao bi uspeha u areni.“

Trejger klimnu glavom, zamišljen i zagledan u pepeo koji je džarao štapom. „S tom idejom sam i došao na Vendaliju. Jednom sam otišao na gladijatorske, samo jednom. To je bilo dovoljno da se predomislim. Mogao bih da se borim protiv njih, ali mi je od same te ideje pripala muka. Ovde napolju, pa, novac nije ni izbliza onome što sam zarađivao na Skrekiju, ali je posao, pa, čist. Kipiraš?“

„Otprilike“, rekao je Doneli. „Ipak, znaš, nisu to u areni baš istinski ljudi. Samo meso. Možeš samo da ubiješ tela kojima su umovi već ubijeni. To je logičan način posmatranja.“

Trejger se zakikota. „Previše si logičan, Done. Trebalo bi više da osećaš. Slušaj, kada sledeći put budeš u Gidjonu, idi na gladijatorske pa pogledaj. Ružno je, ružno, Leševi se teturaju sa sekirama, mačevima i buzdovanima, seku i mlate jedni druge. Kasapnica, eto šta je to. A publika, kako samo kliču svakom udarcu. I kako se smeju, Smeju se, Done! Ne.“ Odsečno je odmahnuo glavom. „Ne.“

Doneli nikada nije odustajao. „Ali zašto ne? Ne shvatam. Odlično bi ti išlo, video sam kako upravljaš radnom ekipom.“

Trejger diže pogled, nakratko osmotri Donelija dok je mladić nemo sedeo i čekao. Džozine reči su se vratile; otvori se, budi otvoren. Stari Trejger, Trejger koji je živeo bez prijatelja, samotnjački i zatvoren u spavaonici za rukovaoce na Skrekiju, sada je nestao. On je odrastao, promenio se.

„Bila je jedna devojka“, rekao je sporo, mereći reči. Otvarajući se. „Tamo na Skrekiju, Done, bila je jedna devojka koju sam voleo. Od toga, pa, od toga ništa nije bilo. Zato sam valjda i ovde. Tražim nekoga drugog, nešto bolje. To je sve deo toga, shvataš.“ Zastao je, učutao, pokušao da smisli šta će reći. „Ta devojka, Džoz, želeo sam da me voli. Znaš.“ Reči su počele da

naviru. „Da mi se divi, sve to. Sada, da, naravno, mogao bih dobro da zaradim terajući leševa u areni. Ali Džoji nikada ne bi volela čoveka koji se *time* bavi. Ona je sada daleko, naravno, ali ipak... osobu kakvu ja tražim, ne bih mogao da nađem kao gonič leševa u areni.“ Naglo je ustao. „Ne znam. Ipak, to je ono što je meni važno. Džoji, neko nalik na nju, jednog dana. Uskoro, nadam se.“

Doneli je tiho sedeo na mesečini, grickajući usnu, ne gledajući Trejgera. Njegova logika je odjednom postala beskorisna. Dok je Trejger, pošto su oni hodnici odavno bili prošlost, otišao sam u šumu.

* * *

Oni su bili tesno povezano društvo; trojica rukovalaca, šumar, trinaest leševa. Svakog dana su potiskivali šumu dalje, a Trejger je bio u prvim redovima. Na vendalijsku divljinu, na crni bršljan i tvrda stabla kopljanika i lukovičaste, gumaste lomigrane, na gustu negostoljubivu šumu, on je slao svoju šestorku i njihove kamione strugače. Manji od autorafinerija koje je vozio na Skrekiju, brzi i leteći, složeni i zahtevni, takvi su bili strugači. Trejger ih je rukama leševa vozio šest, a sedmi je bio njegov. Pred njegovim sečivima što urlaju i laserskim noževima zid divljine svakog je dana padao. Doneli je išao za njim, gurajući tri pokretne fabrike velike kao planine, da pretvara pala stabla u drvenu građu za Gidjon i druge gradove na Vendaliji. Onda Stivens, treći rukovalac, s vatrenim topom da spaljuje panjeve i topi kamenje i pumpama za zemlju koje će pripremiti sveže tlo za obradu. Šumar im je bio predradnik. Postupak je bio prava nauka.

Čist, naporan, zahtevan rad; Trejger je po danu u njemu uživao. Smršao je, postao gotovo atletski građen; lice mu se zateglo i preplanulo, ten mu je sve više tamneo pod vrelin jarkim suncem Vendalije. Leševi su bili gotovo deo njega, toliko ih je lako pokretao, toliko je lako pilotirao njihovim strugačima. Kao što bi običan čovek pokrenuo šaku, stopalo. Ponekad su kontrole postajale tako čvrste, odjeci tako jasni i snažni, da se Trejger uopšte nije osećao kao rukovalac koji radi sa ekipom, već kao čovek sa sedam tela. Sedam snažnih tela što su jahala na vrelom vetru. Radovao se njihovom znoju.

A večeri, pošto bi rad prestao, i one su bile dobre. Trejger je tu našao kakav-takav mir, osećaj pripadanja koji na Skrekiju nikada nije spoznao. Vendalijski šumari, koji su u smenama dolazili sa Gidjona, bili su sasvim pristojni i dobronamerni. Stivens je bio srdačna ljudeskara koja je retko prestajala sa šalama dovoljno dugo da govori o bilo čemu ozbiljnom. Trejgeru je on uvek bio zabavan. A Doneli, stidljivi mladić, tihi logični glas, on mu je postao prijatelj. Bio je dobar slušalac, imao je razumevanja i saosećanja a novi otvoreni Trejger vešto je pričao. Nešto blizu zavisti sijalo je u Donelijevim očima kada je Trejger govorio o Džoji i isterivao zloduhe iz svoje duše. A Trejger je znao, ili je mislio da zna, kako je Doneli on sam, stari Trejger, onaj pre Džoji koji nije mogao da nađe prave reči.

Međutim, kako je vreme prolazilo, posle dana i nedelja razgovora, Doneli je našao reči. Onda je Trejger slušao i delio tuđ bol. I to mu je *prijalo, pomagao je; pružao je utehu; bio je potreban,*

Svake noći kraj pepela dva čoveka su razmenjivala snove. I tkala nadu od obećanja i laži.

Ali noći su ipak stizale.

To su kao i uvek bili najgori trenuci; to su bili časovi Trejgerovih dugačkih, usamljenih šetnji. Ako je Džoji mnogo pružila Trejgeru, nešto mu je i uzela; uzela mu je čudno mrtvilo koje je nekada posedovao, veštinu nemišljenja, upijač za bol koji je imao u glavi. Na Skrekiju je hodnicima šetao povremeno; šuma ga je daleko češće dočekivala.

Pošto bi se sva priča okončala, pošto bi Doneli otišao na spavanje, tada bi se to dešavalo, tada bi mu Džozu došla u samoći njegovog šatora. Hiljadu noći je ležao tu s rukama iza glave, zureći u plastičnu tkaninu šatora dok je ponovo proživljavao noć kada joj je rekao. Hiljadu puta joj je dodirnuo obraz i video je kako se trza.

Razmišljao bi o tome i borio se protiv toga i gubio. Onda bi, uznemiren, ustao i izlazio. Hodao bi preko goleti u tihu i visoku šumu, razgrtao niske grane i saplita se o rastinje; hodao bi sve dok ne nađe vodu. Onda bi seo, pored jezera prekrivenog žabokrečinom ili grgotavog potoka koji je hitar i mastan tekao na mesečini. Bacao bi kamenje u vodu, bacao ga snažno i pravo u noć da ga čuje kada pljusne.

Sedeo bi satima, bacajući kamenje i razmišljajući, sve dok konačno ne bi ubedio sebe da će se sunce ponovo roditi.

* * *

Gidjon; grad; srce Vendalije, a preko nje i Slega, Skrekija, Novog Pitsburga i svih drugih svetova leševa, grubih i ružnih mesta gde ljudi neće da rade a leševi moraju. Velike kule crnog i srebrnog metala, lebdeće vazdušne skulpture koje blešte na sunčevom svetlu i tiho sijaju noću, ogroman prometni kosmodrom gde se teretnjaci dižu i spuštaju na nevidljivim stubovima vatre, tržni centri gde su pločnici uglačani, šuma kopljanika koja sija blagim sivilom; Gidjon.

Grad truleži. Grad leševa. Berza mesa.

Jer teretnjaci su sa desetina svetova donosili toware ljudi, kriminalaca, propalica i buntovnika kupljenih čvrstim vendalijskim kešom (a kružile su i mračnije priče, o brodovima koji su nestajali na rutinskim turističkim putovanjima). A visoke kule su bile bolnice i odgajališta leševa, gde su muškarci i žene umirali a mrtvaci se rađali da ponovo hodaju. A na svim ulicama popločanim drvetom bile su prodavnice leševa i kuće mesa.

Vendalijske kuće mesa bile su nadaleko slavne. Leševi su garantovano bili lepi.

Trejger je sedeo naspram jedne, na drugoj strani širokog sivog bulevara, pod suncobranom kafea. Pijuckao je gorko-slatko vino, razmišljao kako mu je odsustvo prebrzo prošlo i pokušao da spreči oči da odlutaju preko puta. Vino mu je bilo toplo na jeziku, oči su mu bile veoma nemirne.

Po čitavom bulevaru, između njega i kuće mesa, kretali su se stranci. Preplanuli rukovaoci leševima s Vendalije, Skrekija, Slega; debeljuškasti trgovci, zablenući turisti sa čistih svetova poput Stare Zemlje i Zefira i desetine onih čija imena, zanimanja i poslove Trejger nikada neće saznati. Dok je tako sedeo, pio vino i posmatrao, Trejger se osećao potpuno odsećeno. Nije mogao da dodirne te ljude, nije mogao do njih da dopre; nije znao kako, to je bilo nemoguće, ne bi mu uspelo. Mogao je da ustane, zakorači na ulicu i nekoga zgrabi, ali ipak se ne bi dodirnuli. Stranac bi se samo otrgao i pobegao. Čitavo njegovo odsustvo tako je proteklo, čitavo; prošao je kroz sve barove Gidjona, iskušao hiljadu poznanstava i ni od jednoga nije bilo ništa.

Čaša mu je bila prazna. Trejger ju je tupo pogledao, okrenuo je u ruci, zatreptao. Onda je naglo ustao i platio račun. Ruka mu je drhtala.

Prošlo je toliko godina, mislio je dok je prelazio ulicu. Džozu, pomislio je, oprosti mi.

* * *

Trejger se vratio u logor u divljini i njegovi leševi su upravljali strugačima kao pomahnitali. Međutim, pored logorske vatre bio je čudno tih i te noći nije razgovarao s Donelijem. Sve dok na kraju, povređen i zbunjen, Doneli nije krenuo za njim u šumu. I našao ga

pored sporog potoka tamnog kao smrt, kako sedi na obali s gomilom kamenja za bacanje kraj nogu.

T: *...ušao... posle svega što sam rekao, svega što sam obećao... ipak sam ušao...*

D: *...nema razloga da brineš... seti se šta si mi rekao... nastavi da veruješ...*

T: *...jesam verovao, JESAM... bez teškoća... Džozu...*

D: *...kažeš da ne odustajem, da to nikako... ponovi sve što si meni govorio, sve što ti je Džozu rekla... svako nekoga nađe... ako nastavi da traži... odustane, mrtav... sve što ti je potrebno... otvorenost... hrabrost da tražiš... prestani da se samosažaljevaš... rekao stotinu puta...*

T: *...jebiga mnogo lakše reći nego sam to uraditi...*

D: *...Greg... nije čovek iz kuće mesa... sanjar... bolji od njih...*

T (uzdiše): *...aha... mada je teško... zašto to sebi radim?...*

D: *...radije bio kao nekada?... da ne boli, da ne živiš?... kao ja?...*

T: *...ne... ne... upravo si...*

2

Hodočasnik, gore i dole

Zvala se Lorel. Ni po čemu nije bila nalik na Džozu, sem po jednom. Trejger ju je voleo.

Lepa? Trejger ne bi rekao, bar ne u početku. Bila je previsoka, petnaest centimetara viša od njega i bila je pomalo krupna i više nego pomalo nespretna. Kosa je bila ono najbolje na njoj, kosa koja se, crvenkastosmeđa zimi i sjajnoplava leti, ravna i prava spuštala ispod ramena i na vetru izvodila divlje i lepe pokrete. Ali ona sama nije bila lepa, ne kao što je Džozu bila lepa. Mada, začudo, s vremenom je postajala lepša, možda zato što je smršala ili možda zato što se Trejger zaljubljuvao u nju pa ju je video drugačijim očima a možda zato što joj je *rekao* da je lepa, i ona je to postala samim izgovaranjem tih reči. Baš kao što mu je Lorel rekla da je mudar i kao što mu je njena vera dala mudrost. Koji god razlog bio, Lorel je bila izuzetno lepa pošto ju je neko vreme poznavao.

Bila je pet godina mlađa od njega, čista i nevina, stidljiva kada bi Džozu bila nametljiva. Bila je inteligentna, romantična, sanjarka; bila je čudesno sveža i radoznala; bila je bolno nesigurna i puna gladne potrebe.

Tek je stigla u Gidjon, pravo iz Vendalijske provincije, studentkinja šumarstva. Trejger, ponovo na odsustvu, otišao je na šumarski koledž da se pozdravi s jednim profesorom koji je nekada radio s njim. Sreli su se u profesorovom kabinetu. Trejger je imao dve slobodne nedelje u gradu stranaca i kuća mesa; Lorel je bila sama. Pokazao joj je blistavu dekadenciju Gidjona, osećajući se prefinjeno i iskusno, a onda je bila prikladno zadivljena.

Dve nedelje su brzo protekle. Došli su do poslednje noći. Trejger, iznenada uplašen, odveo ju je u park pored reke koja je tekla kroz Gidjon pa su zajedno seli na nizak kameni zid kraj obale. Blizu, ali se nisu dodirivali.

„Vreme baš leti“, rekao je on. Držao je kamen u ruci. Bacio ga je preko vode, nisko i snažno. Zamišljeno ga je posmatrao kako udara o površinu i tone. Onda je pogledao nju. „Nešto mi ne da mira“, rekao je kroz smeh. „Ne... Lorel. Ne želim da odem.“ Lice joj je bilo nečitljivo (oprezno?). „Ovo je lep grad“, složila se.

Trejger je žestoko odmahnuo glavom. „Ne. Ne! Ne grad, već ti, Lorel, mislim da ja... pa...“

Lorel se osmehnula umesto njega. Oči su joj bile vedre, veoma srećne. „Znam“, rekla je.

Trejger je jedva mogao da poveruje. Pružio je ruku, dodirnuo joj obraz. On je okrenula glavu i poljubila njegovu ruku. Osmehnuli su se jedno drugome.

* * *

Odleteo je u najbliži šumski logor da da otkaz. „Done, *Done*, moraš da je upoznaš“, vikao je. „Shvataš, i ti to možeš, *meni* je uspelo, samo nastavi da veruješ, nastavi da pokušavaš. Osećam se tako čudesno dobro da me je sramota.“

Doneli, ukočen i logičan, osmehnuo se umesto njega, pošto nije znao kako da se nosi s tolikom bujicom sreće. „Šta ćeš da radiš?“, upitao je, pomalo nespretno. „Arena?“

Trejger se nasmejao. „Ni slučajno, znaš šta o tome mislim. Ali nešto slično. Blizu kosmodroma ima jedno pozorište, priređuju predstave s glumcima leševima. Bedno plaćaju, ali ću biti blizu Lorel. To je jedino bitno.“

* * *

Noću jedva da su spavali. Umesto toga su pričali, grlili se i vodili ljubav. Vođenje ljubavi je bilo radost, igra, čudesno otkriće; tehnički nikada onako dobro kao u kući mesa, ali za to Trejgera uopšte nije bilo briga. Poverio joj je svaku svoju tajnu i poželeo da ih ima još.

„Sirota Džozī“, često bi govorila Lorel noću, dok se njeno toplo telo privijalo uz njegovo. „Ne zna šta je propustila. Koliko ja imam sreće. Nemoguće je da postoji neko nalik na tebe.“

„Ne“, rekao je Trejger. „Ja sam taj koji ima sreće.“

Prepirali su se o tome, smejući se.

* * *

Doneli je došao u Gidjon i počeo da radi u pozorištu. Rekao je da bez Trejgera rad u šumi nije zabavan. Njih troje su provodili mnogo vremena zajedno i Trejger je prosto sijao. Želeo je da deli svoje prijatelje s Lorel i već je često spominjao Donelija. A želeo je i da Doneli vidi koliko je on postao srećan, da vidi šta sve vera može da postigne.

„Sviđa mi se“, rekao je Doneli osmehnut prvi noći pošto je Lorel otišla.

„Dobro“, odgovorio je Trejger klimajući glavom.

„Ne“, rekao je Doneli. „Greg, ona mi se *stvarno* sviđa.“

* * *

Provodili su *mного* vremena zajedno.

* * *

„Greg“, rekla je Lorel jedne noći u krevetu. „Mislim da Don... pa, mislim da me Don muva. Znaš.“

Trejger se okrenuo i oslonio glavu na lakat. „Gospode“, rekao je. Zvučao je zabrinuto.

„Ne znam kako da se nosim s tim.“

„Pažljivo“, rekao je Trejger. „On je veoma ranjiv. Ti si verovatno prva žena koja mu se u životu dopala. Ne budi prestroga prema njemu. Znaš, ne mora on da prođe kroz sve što sam ja prolazio.“

* * *

Seks nikada nije bio onako dobar kao u kući mesa. A posle nekog vremena Lorel je počela da se zatvara. Sve više noći je odlazila da spava pošto bi vodili ljubav; dani u kojima su razgovarali do zore postali su prošlost. Možda nisu imali više ništa da kažu jedno drugom. Trejger je primetio kako ona teži da završava njegove priče umesto njega. Bilo je gotovo nemoguće smisliti neku koju joj već nije ispričao.

* * *

„To je rekao?“ Trejger je ustao iz kreveta, uključio svetlo pa namršten seo. Lorel je navukla pokrivač do brade.

„Dobro, a šta si ti rekla?“

Oklevala je. „Ne mogu da ti kažem. To je između Dona i mene. Rekao je da nije pošteno, kako ti ja pričam sve što se dešava između nas i da znaš da je u pravu.“

„U pravu! Ali j a tebi govorim sve. Zar se ne sećaš šta smo...“

„Znam, ali...“

Trejger je zavrteo glavom. Iz njegovog glasa je nestalo nešto besa. „Šta se to dešava, a? Odjednom se bojim. Ja te volim, sećaš se? Kako sve može tako brzo da se promeni?“

Lice joj je smekšalo. Pridigla se i ispružila ruke, a pokrivač je spao s njenih punih, mekanih grudi. „O, Greg“, rekla je. „Ne brini. Ja tebe volim, uvek ću te voleti, ali samo mislim da volim i njega. Znaš?“

Trejger je, umiren, prihvatio njen zagrljaj, strastveno je poljubio. Onda se, iznenada, povukao. „Hej“, rekao je, tobož strogo, da sakrije drhtanje u glasu, „koga voliš više?“

„Tebe, naravno, uvek tebe.“

Osmehnut, uzvratio joj je poljubac.

* * *

„Sada te bolje poznajem“, rekao je Doneli. „Mislim da bi trebalo o tome da porazgovaramo.“

Trejger je klimnuo glavom. Nalazili su se iza scene u pozorištu. Tri njegova leša prišla su i stala iza njega, prekrštenih ruku, kao stražari. „U redu.“ Pogledao je pravo u Donelija a njegovo lice - osmehnuto, dok nije čuo reči ovog drugog - iznenada je postalo strogo. „Lorel me je zamolila da se pretvaram kako ništa ne znam. Rekla je da ćeš ti osećati krivicu. Ali pretvaranje je prilično naporno, Done. Mislim da je vreme da isteramo stvar na čistac.“

Doneli jeve blede oči zagledale su se u pod i gurnuo je ruke u džepove. „Ne želim da te povredim“, rekao je.

„Onda nemoj.“

„Ali neću ni da se pretvaram da sam mrtav. Nisam. I ja je volim.“

„Trebalo bi da si mi drug. Voli nekog drugog. Ovako ćeš samo da stradaš.“

„Imam više toga zajedničkog s njom nego ti.“

Trejger je samo zurio.

Doneli je digao pogled ka njemu. Onda ga je, postideen, ponovo spustio. „Ne znam. O, Greg. Ona tebe ionako više voli, sama je to rekla. Nije ni trebalo da očekujem nešto drugo. Osećam se kao da sam ti zabio nož u leđa. Ne...“

Trejger ga je gledao. Napokon se tiho nasmejao. „Ej, jebote, ne mogu ovo da trpim. Slušaj, Done, nisi mi zabio nož u leđa, mislim, nemoj da lupetaš. Ako je voliš, to ti je tako, kapiraš. Samo se nadam da će na kraju sve biti u redu.“

Kasnije te noći, u krevetu s Lorel; „Brinem se za njega“, rekao joj je.

* * *

Njegovo lice, nekada preplanulo, sada je prebledelo. „Lorel?“, rekao je. S nevericom.

„Ne volim te više. Izvini. Ne volim. Nekada mi je delovalo stvarno, ali je to sada gotovo kao san. Ne znam čak ni jesam li te ikada zaista volela.“

„Don“, rekao je ukočeno.

Lorel je pocrvenela. „Nemoj da govoriš ništa ružno o Donu. Dojadilo mi je više da te slušam kako ga nipodaštavaš. On o tebi govori samo sve najlepše.“

„O, Lorel. Zar se *ne sećaš*? Šta smo sve rekli, kako smo se osećali? Ja sam isti onaj čovek kome si to govorila.“

„Ali sam ja odrasla“, rekla je Lorel, hladno i bez suza, zabacujući crvenozlatnu kosu. „Savršeno dobro se sećam, ali se prosto više tako ne osećam.“

„Nemoj“, rekao je on. Pružio je ruku ka njoj.

Zakoračila je unazad. „Ne dodiruj me. Rekla sam ti, Greg, *gotovo* je. Sada moraš da odeš. Dolazi mi Don.“

* * *

Bilo je gore nego sa Džozii. Hiljadu puta gore.

III

Lutanja

Pokušao je da nastavi u pozorištu; uživao je u tom poslu, tu je imao prijatelje. Ali nije bilo moguće. Doneli je svakog dana bio tu, osmehnut i srdačan, a Lorel je ponekad dolazila po njega posle predstave pa su zajedno odlazili, ruku pod ruku. Trejger bi stajao i gledao, pokušavao da ne primeti. Dok je ono izobličeno stvorenje u njemu urlalo i grebalo.

Dao je otkaz. Neće ih više viđati. Sačuvaće ponos.

Nebo je bilo blistavo od gidjonskog svetla i puno smeha, ali je u parku bilo mračno i tiho.

Trejger je ukočen stajao naslonjen na drvo, zagledan u reku, s rukama čvrsto prekrštenim na grudima. Bio je kip. Jedva da je disao. Čak mu se ni oči nisu pomerale.

Klečeći kraj niskog zida, leš je tukao pesnicama sve dok kamen nije bio klizav od krvi a šake mu postale unakažene grudve iskidanog mesa. Zvuci udaraca bili su tupi i vlažni, sem povremenog grebanja kosti o kamen.

* * *

Prvo je morao da plati, pre nego što su ga uopšte pustili da uđe u kabinu. Onda je tu sedeo čitav sat dok su je oni tražili i uspostavljali vezu. Napokon, međutim, napokon: „Džozii.“

„Greg“, rekla je, sa onim svojim osobenim osmehom. „Trebalo je da znam. Ko bi me drugi zvao čak sa Vendalije? Kako si?“

Ispričao joj je.

Osmeh je nestao. „O, Greg“, rekla je. „Žao mi je. Ali ne dozvoli da te to zaustavi. Nastavi dalje. Sledeći put će ispasti bolje. Uvek je tako.“

Njene reči ga nisu zadovoljile. „Džozii“, rekao je, „šta ima kod tebe? Nedostajem li ti?“

„O, naravno. Dobro je. Mada, ipak je ovo Skreki. Ostani tamo, biće ti bolje.“ Pogledala je

nekuda van ekrana, pa onda opet u njega. „Moram da idem, inače će te odrati za račun. Lepo što si zvao, dušo.“

„Džozī“, zaustio je Trejger. Ali ekran je već potamneo.

* * *

Ponekad, noću, nije mogao da se obuzda. Otišao bi do kućnog ekrana i pozvao Lorel. Njene oči bi se uvek suzile kada bi videla ko zove. Onda bi prekinula vezu.

A Trejger je sedeo u mračnoj sobi i sećao se kako je nekada sam zvuk njegovog glasa bio dovoljan da ona postane veoma, veoma srećna.

* * *

Ulice Gidjona nisu baš najbolje mesto za usamljene ponoćne šetnje. Jarko su obasjane u svako doba noći i prepune su ljudi i mrtvaka. A tu su i kuće mesa, po svim bulevarima i drvenim pločnicima.

Džozine reči su izgubile moć. U kućama mesa Trejger je odbacivao snove i nalazio jeftinu utehu. Senzualne večeri s Lorel i nespreni seks dečaćkih dana sada su bili prošlost; Trejger je svoje komade mesa uzimao žestoko i brzo, gotovo surovo, jebao ih s nemom divljačkom silinom, do neizbežnog savršenog orgazma. Ponekad, prisativši se pozorišta, terao ih je da izvode kratke erotske scene, da bi ga uzbudile.

* * *

Noću. Agonija.

Ponovo se nalazio u hodnicima, u niskim, neosvetljenim hodnicima spavaonice rukovalaca na Skrekiju, ali su sada hodnici bili krivudavi i zamršeni i Trejger se odavno izgubio. Vazduh je bio pun sive izmaglice i mirisa truleži i postajalo je sve zagušljivije. Bojao se da će uskoro postati gotovo slep.

Išao je okolo i naokolo, gore i dole, ali je uvek postojalo još hodnika, a nijedan nikuda nije vodio. Vrata su bila mračni crni pravougaonici, bez kvake, za njega zaključani zauvek; prolazio je kraj njih ne razmišljajući, prolazio je tako kraj većine. Međutim, jednom ili dvaput je, pred vratima ispod kojih je dopiralo svetlo, zastajao. Osluškivao bi, s druge strane bi dopirali zvuci, i onda bi počeo žestoko da lupa. Ali niko mu nikada nije otvarao.

I tako je nastavljao dalje, kroz sve tamniju i gušću izmaglicu koja kao da mu je pekla kožu, pored beskonačnih vrata, sve dok ne bi zaplakao, umornih i krvavih stopala. A onda, daleko, niz dugački, dugački hodnik koji se pružao pravo pred njim, video bi otvorena vrata. Iz njih je dopirala svetlost tako vrela i jarka da su ga oči bolele, i čula se muzika, živahna i radosna, kao i zvuk ljudskog smeha. Onda bi Trejger potrčao, mada su mu stopala bila odrane grudve bola a pluća mu gorela od izmaglice koju je udisao. Trčao je i trčao sve dok nije stigao do sobe s otvorenim vratima.

Samo, pošto bi tamo stigao, bila je to njegova soba i bila je prazna.

* * *

Jednom, sredinom onog kratkog vremena koje su proveli zajedno, otišli su u prirodu i vodili ljubav pod zvezdama. Posle se ona čvrsto privila uz njega a on ju je nežno milovao. „O

čemu razmišljaš?“, upitao ju je.

„O nama“, odgovorila je Lorel. On je uzdrhtao. Vetar je bio oštar i hladan. „Ponekad se bojim. Tako se bojim da će nam se nešto desiti, da će nešto sve da pokvari. Nemoj nikada da me ostaviš.“

„Ne brini“, rekao joj je. „Neću.“

Sada je, svake noći pre dolaska sna, mučio sebe njenim rečima. Lepe uspomene pružale su mu pepeo i suze; one ružne nemi gnev.

Spavao je s duhom pored sebe, natprirodno lepim duhom, ljušturom mrtvog sna. Budio se s njim svakog jutra.

* * *

Mrzeo ih je. Mrzeo je sebe što ih mrzi.

3

Divalijeov san

Njeno ime je nebitno. Njen izgled je nevažan. Računa se samo da je *postojala*, da je Trejger pokušao ponovo, da se prisilio da nastavi i da je naterao sebe da veruje i da nije odustajao. *Trudio se*,

Ali nešto je nedostajalo. Magija?

Reči su bile iste.

Koliko puta možeš da ih izgovoriš, pitao se Trejger, da ih izgovoriš i da u njih veruješ, kao što si verovao prvi put kada si ih izgovorio? Jednom? Dvapat? Možda tri puta? Ili stotinu? A ljudi koji ih izgovore stotinu puta, jesu li oni zaista toliko veštiji u umeću ljubavi? Ili se samo zavaravaju? Zar nisu oni zapravo ljudi koji su se odavno odrekli sna, koji koriste njegovo ime za nešto drugo?

Izgovorio je reči, dodirujući je, grleći je i ljubeći. Izgovorio je reči, sa spoznajom koja je bila čvršća, potpunija i mrtvija od svake vere. Izgovorio je reči i trudio se, ali više nije mogao da ih izgovara iskreno.

A ona je uzvraćala tim rečima i Trejger je shvatio da mu one ništa ne znače. Iznova su i iznova govorili reči koje su želeli da čuju i oboje su znali da glume.

Žestoko su se trudili. Ali kada je pružio ruku, poput glumca osuđenog da večito igra istu ulogu, kada je pružio ruku i dodirnuo joj obraz - koža je bila glatka, mekana i divna. I mokra od suza.

IV

Odjeci

„Ne želim da te povredim“, rekao je Doneli, prebacujući se s noge na nogu i izgledajući kao krivac, sve dok Trejgera nije bilo sramota što je povredio prijatelja.

Dodirnuo joj je obraz, a ona se trglala unazad.

„Nikada nisam želela da te povredim“, rekla je Džoz i Trejger je bio tužan. Toliko toga mu je pružila; on je njoj dao samo osećaj krivice. Da, bio je povređen, ali jači čovek joj to nikada ne bi pokazao.

Dodirnuo joj je obraz a ona mu je poljubila ruku.

„Žao mi je, ne“, rekla je Lorel. I Trejger se izgubio. Šta je učinio, gde je pogrešio, kako je sve upropastio? Ona je bila toliko sigurna. Imali su toliko toga.

Dodirnuo joj je obraz, a ona je zaplakala.

Koliko puta ih izgovaraš, odjekivao je njegov glas, izgovaraš i u njih veruješ, kao što si verovao kada si ih prvi put izgovorio?

Vetar je bio taman a prašina teška, nebo je bolno pulsiralo od treperavog grimiznog plamena. U jami, u pomrčini, stajala je mlada žena s naočarima, s maskom, s kratkom smeđom kosom i odgovorima. „Kvari se, kvari se, kvari se, a oni nastavljaju da je šalju na teren“, rekla je. „Trebalo je da shvate da nešto ne valja. Posle toliko kvarova, čisto je samozavaravanje misliti da će sledeći put da radi kako treba.“

Neprijateljski leš je ogroman i crn, torzo mu kipti od mišića, ishod meseci vežbanja, nešto najveće sa čim se Trejger u životu suočio. Krenuo je preko piljevine u tromom, nespretnom čučnju, jednom rukom držeći široki mač. Trejger ga gleda kako prilazi iz svoje stolice na vrhu jednog kraja arene. Drugi gospodar leševa je pažljiv, oprezan.

Trejgerov mrtvak, žilavi plavušan, stoji i čeka s buzdovanom čija glava leži u krvavoj piljevini arene. Trejger će ga u pravom trenutku pokrenuti dovoljno brzo i vešto. Neprijatelj to zna, a i publika.

Crni leš iznenada diže mač i juriša napred u nadi da će mu brzina i raspon ruku doneti brzu pobedu. Ali Trejgerov leš više nije tu kada neprijatelj odmereni udarac preseca vazduh na mestu gde je do malopre stajao.

Udobno zavaljen iznad borilišta/dole u areni, stopala krvavih i ulepljenih piljevinom - Trejger/leš - izdaje naređenje/ zamahuje buzdovanom - i velika kugla puna šiljaka diže se i zamahuje, gotovo lenjo, gotovo lepo. U neprijatelj potiljak, dok ovaj pokušava da povрати ravnotežu i da se okrene. Cvet od krvi i mozga hitro i nenadano niče, a gomila urla.

Trejger vodi svoj leš iz arene, a onda ustaje da primi aplauz. To je njegova deseta pobeda. Uskoro će i titula biti njegova. Toliko je uspešan da uskoro neće moći da mu uskraćuju pravo na susret s vladajućim prvakom.

* * *

Ona je prelepa, njegova gospa, njegova ljubav. Kosa joj je kratka i plava, telo veoma vitko, okretno, gotovo sportsko, tankih nogu i malih, čvrstih grudi. Oči su joj jarkozelene i u njima uvek vidi dobrodošlicu. A u njenom osmehu ima čudne erotske nevinosti.

Čeka na njega u krevetu, čeka njegov povratak iz arene, čeka ga željna, vragolasta i puna ljubavi. Kada on uđe, ona se pridiže, osmehuje mu se, prekrivač joj se nabira oko struka. On se s vrata divi njenim bradavicama.

Svesna njegovih očiju, stidljiva, ona pokriva grudi i rumeni. Trejger zna da je to sve lažna čednost, da je to sve igra. Prilazi krevetu, seda, pruža ruku i dodiruje joj obraz. Koža joj je veoma mekana; ona gura glavu u njegov dlan. Onda joj Trejger sklanja šake u stranu, nežno ljubi grudi i ne baš tako nežno ljubi usta. Ona mu uzvraća poljubac, strastveno; jezici im plešu.

Vode ljubav, ona i on, sporo i čulno, isprepleteni u zagrljaju punom ljubavi koji traje i traje. Dva tela se kreću u savršenom ritmu, oboje znaju potrebe onog drugog. Trejger se zariva a njegovo drugo telo odgovara na te pokrete. Ruke im se prepliću. Zajedno svršavaju (uvek, *uvek*, oba orgazma okida rukovaočev mozak), i njene grudi i uši preplavljuje jarko rumenilo. Ljube se.

Kasnije, on joj priča, njegovoj ljubavi, njegovoj gospi. Posle uvek valja pričati; to je odavno naučio.

„Imaš sreće“, kaže joj ponekad, a ona se privija uz njega i sitno ga ljubi po čitavim grudima. „Baš mnogo sreće. Tamo napolju bi te lagali, dušo. Učili bi te glupavim sjajnim snovima i govorili bi ti da veruješ i da ih juriš i rekli bi ti da je to za tebe, za svakoga postoji neko. Ali ništa od toga nije tačno. Svemir nije pošten, nikada to nije bio, pa zašto ti onda tako

govore? Juriš za utvarama i ne uspevaš i oni ti kažu da će sledeći put biti bolje, ali to su sve budalaštine, isprazne budalaštine. Niko nikada ne pronalazi san, samo se zavaravaju, obmanjuju sami sebe kako bi nastavili da veruju. To je samo očajnička laž koju nesrećni ljudi ponavljaju jedni drugima, u nadi da će jedni druge ubediti.“

Ali onda više ne može da priča, jer su se njeni poljupci spustili i uzela ga je u usta. A Trejger se osmehuje svojoj ljubavi i nežno joj miluje kosu.

* * *

Od svih blistavih okrutnih laži koje ćete od ljudi čuti, najgora je ona koju zovu ljubav.

Sećanje na Melodi

Ted se brijao kad se oglasilo zvono. Toliko se štrečno da se posekao brijačem. Živeo je u stanu na trideset drugom spratu, a vratar Džek bi mu obično unapred javio kad neko krene kod njega. Znači, mora da je neko iz zgrade. Samo što Ted ne poznaje nikoga iz zgrade, osim ako se uljudna razmena osmeha u liftu ne računa u poznanstvo.

„Evo“, viknuo je. Mršteći se, dohvatio je peškir i obrisao penu s lica, pa istapkao posekotinu maramicom. „Sranje“, glasno je rekao svom odrazu u ogledalu. Po podne mora da bude u sudu. Ako je ovo neki Jehovin svedok, kao onaj što se prošlog meseca provukao pored Džeka, neće se dobro provesti.

Zvono je ponovo zazvonilo. „Evo me, dolazim“, viknu Ted. Poslednji put obrisao krv na vratu, pa baci maramicu u kantu i krupnim koracima pođe ka vratima. Pomno se zagledao kroz špijunku pre nego što je otvorio. „E, nek se nosi“, promrmljao je. Pre nego što je stigla opet da zazvoni, Ted je skinuo lanac i širom otvorio vrata. „Zdravo, Melodi“, rekao je.

Slabašno se nasmešila. „Ćao, Tede“, odgovorila je. U ruci je imala stari kofer, pohabanu putnu torbu sa odvratnom crveno-crnom kariranom šarom čiju je slomljenu ručku zamenjivao komad kanapa. Kad ju je Ted poslednji put video, što je bilo pre tri godine, izgledala je očajno. Sada je izgledala još gore. Odeća koju je na sebi imala - shorts i majica sa hipi šarama - bila je izgužvana i prljava, i samo je dodatno naglašavala koliko je postala ispijena. Rebra su joj se jasno ocrtavala, noge bile kao štapići. Njena duga ulepljena plava kosa nije u skorije vreme videla šampon, a lice joj je bilo crveno i podbulo, kao da je plakala. Nije ni čudo. Melodi je uvek zbog nečega plakala. „Zar me nećeš pozvati da uđem, Tede?“

Ted se namrštio. Sasvim sigurno *nije* želeo da je pozove da uđe. Iz iskustva je znao koliko ju je teško posle naterati da ode. Ali nije mogao tek tako da je ostavi da stoji u hodniku s koferom u ruci. Na kraju krajeva, ogorčeno je razmišljao, ona mu je stara i draga prijateljica. „Ma naravno“, rekao je. Mahnuo je rukom ka unutra. „Samo izvoli.“

Uzeo joj je kofer i spustio ga kraj vrata, pa ju je uveo u kuhinju i stavio vodu da provri. „Izgledaš kao da bi ti prijala šolja kafe“, kazao je, nastojeći da mu glas zvuči prijatno.

Melodi se ponovo osmehnu. „Zar se ne sećaš, Tede? Ja ne pijem kafu. Kafa nije zdrava. To sam ti stalno govorila. Zar se ne sećaš?“ Ustala je od stola i počela da prekopava po njegovim kuhinjskim ormarićima. „Imaš toplu čokoladu?“, upita ona. „Volim toplu čokoladu.“

„Ne pijem toplu čokoladu“, odvrati on. „Pijem samo puno kafe.“

„Ne bi trebalo“, reče ona. „Nije zdrava.“

„Aha“, rekao je. „Hoćeš sok? Imam sok.“

Melodi klimnu glavom. „Može.“

Sipao joj je čašu soka od narandže i vratio je do stola, pa stavio nekoliko kašičica instant kafe u šolju dok je čekao da voda proključa. „I“, upitao je, „otkud ti u Čikagu?“

Melodi briznu u plač. Ted se nasloni na šporet i zagleda se u nju. Oduvek je plakala veoma glasno i proizvodila neverovatnu količinu suza za nekoga ko toliko često plače. Nije podigla pogled sve dok voda nije počela da vri. Ted je prelio kafu i dodao kašičicu šećera. Lice joj je bilo crvenije i podbulije nego ikada ranije. Zagledala se u njega kao da ga optužuje. „Desilo mi se mnogo toga ružnog.“

„Žao mi je što to čujem, Melodi“, odgovorio je Ted, zamišljeno srkućući kafu. „Ako želiš, možeš da ostaneš ovde nekoliko dana. Ali ne duže. Ne tražim cimera.“ Uvek je uspevala da ga natera da se oseća kao kreten, ali je smatrao da je s njom bolje biti čvrst od početka.

Kad je pomenuo cimere, Melodi ponovo zaplaka. „Pre si govorio da sam *dobra* cimerka“, jadikovala je. „Super smo se provodili, zar se ne sećaš? Bio si mi drug.“

Ted spusti šolju i pogleda na kuhinjski sat. „Nemam trenutno vremena za priču o tome šta je bilo nekada“, reče on. „Taman sam se brijao kad si pozvonila. Moram na posao.“ Namrštio se. „Popij sok i raskomoti se. Ja idem da se obučem.“ Naglo se okrenuo i ostavio je da plače za kuhinjskim stolom.

Kad se vratio u kupatilo, dovršio je brijanje i pažljivije sredio posekotinu, sve vreme razmišljajući o Melodi. Već mu je bilo jasno da neće ići lako. Bilo mu je žao nje - sjeban je i užasno nesrećna, bez ikoga ko bi joj pomogao - ali neće joj dozvoliti da prebaci sve svoje probleme njemu na grbaču. Sada je dosta. Previše puta je to već uradila.

U spavaćoj sobi Ted je dugo zurio u ormar, zanet mislima, pre nego što je izabrao sivo odelo. Pažljivo je vezao kravatu pred ogledalom, namršteno gledajući posekotinu. Zatim je otvorio aktentašnu da proverii ima li sve dokumente za slučaj Sindio, klimnuo glavom, i vratio se u kuhinju.

Melodi je stajala za šporetom i pravila palačinke. Okrenula se i veselo se osmehnula kad je ušao. „Sećaš se mojih palačinki, Tede?“, upitala je. „Voleo si kad pravim palačinke, posebno one sa borovnicama, sećaš se? Ali sad nemaš borovnice, pa pravim obične. Je l’ nije problem?“

„Pobogu“, promrmlja Ted. „Melodi, ko ti je uopšte rekao da treba *bilo šta* da praviš? Rekao sam ti da moram na posao. Nemam vremena da jedem ovde s tobom. Već kasnim. A ionako ne doručkujem. Hoću da smršam.“

Suze ponovo počеше da joj se slivaju niz obraze. „Ali - ali ovo su moje specijalne palačinke, Tede. Šta sad da radim s njima? Šta da *radim*?“

„Pojede ih“, odvrati Ted. „Ne bi ti falilo da nabaciš koje kilo. Užasno izgledaš, pobogu. Izgledaš kao da mesec dana ništa nisi jela.“

Melodino lice se iskrivi i poružne. „Gade jedan“, reče. „Mislila sam da si mi *prijatelj*,“

Ted uzdahnu. „Smiri se“, rekao je. Bacio je pogled na sat. „Slušaj, kasnim već petnaest minuta. Moram da krenem. Pojede te palačinke i odspavaj malo. Vraćam se oko šest. Onda možemo zajedno da večeramo i da razgovaramo, šta kažeš? Je l’ ti to odgovara?“

„To bi bilo lepo“, odgovorila je pokajnički. „To bi baš bilo lepo.“

* * *

„Reci Džil da odmah dođe u moju kancelariju“, obrecnu se Ted na sekretaricu kada je stigao. „I donesi nam kafu. Treba mi kafa pod hitno.“

„U redu.“

Džil je stigla nekoliko minuta posle kafe. Ona i Ted su bili kolege u istoj advokatskoj firmi. Pokazao joj je da sedne i gurnuo šolju kafe ka njoj. „Sedi“, reče on. „Slušaj, ništa od viđanja večeras. Imam neke probleme.“

„I vidi ti se“, odvrati ona. „Šta se dešava?“

„Jutros mi se na vratima pojavio neko iz prošlosti“, reče on.

Džil podiže elegantno oblikovanu obrvu. „Pa šta?“, reče. „Lepo je obnoviti prijateljstva.“

„Kad je Melodi u pitanju, onda nije.“

„Melodi?“, ponovi ona. „Lepo ime. Bivša devojka? U čemu je stvar, neuzvrćena ljubav?“

„Ne“, reče on. „Ne, nije bilo tako.“

„Onda mi kaži kako jeste bilo. Znaš da volim da čujem prljave detalje.“

„Melodi i ja smo bili cimeri na fakultetu. Ne samo nas dvoje - nemoj pogrešno da shvatiš. Bilo nas je četvoro. Ja, tip po imenu Majkl Englhart, Melodi i još jedna devojka, En Kej. Nas četvoro smo dve godine iznajmljivali jednu veliku, staru, oronulu kuću. Bili smo - prijatelji.“

„Prijatelji?“ Džil je delovala sumnjičavo.

Ted je namršteno pogleda. „Prijatelji“, ponovi on. „Dobro, jeste, nekoliko puta sam spavao sa Melodi. Sa En isto. A njih dve su se jednom ili dvaput kresnule i s Majklom. Ali čak i kad smo to radili, bilo je nekako - nekako *drugarski*, znaš? Izlazili smo uglavnom sa ljudima sa strane, jadali smo se jedni drugima, razmenjivali savete, plakali jedni drugima na ramenu. Znam da zvuči uvrnuto. Ali to su bile sedamdesete. Imao sam kosu do dupeta. Sve je bilo uvrnuto.“ Zavrteo je talog kafe u šolji i utonuo u misli. „A bila su to i dobra vremena. Drugačija vremena. Ponekad mi je žao što su morala da se završe. Nas četvoro smo bili tako bliski, stvarno bliski. Voleo sam te ljude.“

„Pazi šta pričaš“, rekla je Džil, „da ne postanem ljubomorna. Moja cimerka i ja smo se prezirale, ali vrlo učtivo.“ Osmehnula se. „I, šta se onda desilo?“

Ted slegnu ramenima. „Stara priča“, odgovori on. „Diplomirali smo, udaljili se jedni od drugih. Sećam se poslednje noći u toj staroj kući. Popušili smo gomilu trave i počeli da se blesavimo. Zaklinjali smo se na večno prijateljstvo. Nikada nećemo biti stranci, šta god da bude, i ako bilo kome od nas ikada zatreba pomoć, ostalo troje će uvek biti tu da mu pomognu. Pakt smo zapečatili - pa, nekom vrstom orgije.“

Džil se nasmeši. „Dirljivo“, rekla je. „Nisam ni sanjala da možeš da budeš takav.“

„Naravno, nije potrajalo“, nastavio je Ted. „Jesmo pokušali, to se mora priznati. Ali sve se toliko promenilo. Ja sam otišao na prava, završio ovde u Čikagu. Majkl se zaposlio u nekoj izdavačkoj kući u Njujorku. Sad je urednik u *Rendom hausu*, oženio se i razveo, ima dvoje dece. Ranije smo pisali jedni drugima. Sad šaljem božićne čestitke. En je učiteljica. Poslednje što sam čuo o njoj jeste da živi u Finiksu, ali to je bilo pre četiri, pet godina. Njenom mužu se nismo preterano svideli kad smo se poslednji put okupili. Mislim da mu je En ispričala za orgije.“

„A tvoja gošća?“

„Melodi“, uzdahnu on. „Ona se uvalila u nevolje. Na fakultetu je bila divna - imala je petlju, bila je lepa, zaista slobodoumna. Ali posle se nikako nije snalazila. Nekoliko godina pokušavala je da živi od slikarstva, ali nije bila dovoljno dobra. Ništa nije postigla. Imala je nekoliko veza koje su propale, a onda se udala za nekog tipa nedelju dana pošto ga je srela u baru za samce. To je bilo užasno. Pio je i mlatio ju je. Izdržala je jedno šest meseci i na kraju se razvela. Ovaj se još godinu dana pojavljivao i tukao je, dok ga nekako nisu oterali. Melodi se posle navukla na drogu, i to gadno. Provela je neko vreme na lečenju. Kad je izašla, opet je sve krenulo po starom. Ne može da zadrži posao, niti da se okane droge. Nijedna veza joj ne traje duže od dve-tri nedelje. Fizički je skroz propala.“ Zavrteo je glavom.

Džil napući usta. „Zvuči kao da joj je potrebna pomoć“, rekla je.

Ted se zarumene i poče da ga hvata bes. „Misliš da ja to ne znam? Misliš da nismo pokušavali da joj pomognemo? *Pobogu*, Dok je pokušavala da se bavi umetnošću, Majkl joj je nabacio nekoliko projekata za naslovne strane za izdavačku kuću u kojoj je tad radio. Ne samo što je prekoračila rok već se i izdrala na umetničkog direktora. Majkl samo što nije izgubio posao zbog nje. Ja sam odleteo u Klivlend i završio joj sve oko razvoda, besplatno. Za nekoliko meseci ponovo sam otišao tamo i prilično se zadržao dok joj u policiji nisam sredio zaštitu od bivšeg mužića. En ju je primila kad nije imala gde da živi, upisala je na program zalečenje narkomanije. Zauzvrat, Melodi je probala da joj zavede dečka - rekla je da želi da ga *dele*, kao u starim dobrim vremenima. Sve troje smo joj pozajmljivali novac. Nikad nam ništa nije vratila. I slušali smo njene jadikovke, slušali smo ih do besvesti. Bio je jedan period, pre nekoliko godina, kad me je zvala svake nedelje, i to obično tako da ja platim, svaki put sa novom tužnom pričom. Stalno je plakala na vezi. Da se na TV-u još prikazuje *Kraljica dana*, Melodi bi osvojila sve nagrade!“

„Počinjem da shvatam zašto te nije preterano oduševila njena poseta“, ironično reče Džil.

„Šta ćeš da radiš?“

„Ne znam“, odgovori Ted. „Nije trebalo da je pustim da uđe. U poslednje vreme, kad je zvala, uvek sam joj prekidaio vezu, i to je prilično dobro funkcionisalo. Prvo me je grizla savest, ali je to prošlo. Ali jutros je izgledala toliko jadno i bedno da nisam znao kako da je oteram. Pretpostavljam da ću na kraju morati da budem grub, i da će mi napraviti scenu. Ništa drugo ne deluje. Ima da me optužuje, da me podseća na to koliko smo bili dobri prijatelji i šta smo sve obećali, pretiće samoubistvom. Lud provod.“

„Mogu li nekako da ti pomognem?“, upitala je Džil.

„Budi posle uz mene“, rekao je Ted. „Uvek prija kad posle imaš nekoga ko će ti reći da nisi kretan iako si upravo izbacio dobru staru prijateljicu na ulicu.“

* * *

U sudnici mu je tog popodneva loše išlo. Sve vreme je mislio na Melodi, o tome kako da je se otarasi na najbezbolniji način, a ne o slučaju na kojem je radio. Melodi mu je već previše puta kidala živce; ovoga puta Ted nije imao nameru da je pusti da se grebe o njega, niti da ga psihički uništi.

Kad se vratio u stan s kesom kineske hrane pod miškom - zaključio je da ne želi da je vodi u restoran - Melodi je sedela gola na njegovom trosedu, kikotala se i šmrkala beli prah. Radosno je podigla pogled ka Tedu kad je ušao. „Dođi“, rekla je. „Nabavila sam neki koks.“

„*Pobogu*“, reče on. Bacio je kinesku hranu i torbu na pod i besno krenuo ka njoj. „Ne mogu da *verujem* šta radiš“, zagrmio je. „Ja sam *advokat*, ženo božja. Hoćeš da me izbace iz advokatske komore?“

Kokain se nalazio na četvrtastom papiriću, a Melodi ga je šmrkala kroz urolanu novčanicu. Ted joj sve to ote, na šta ona zaplaka. Otišao je u kupatilo i bacio drogu u ve-ce šolju, zajedno sa novčanicom, i pustio vodu. Samo što to nije bila novčanica od jednog dolara, shvatio je dok ju je odnosila voda. Bilo je to dvadeset dolara. To ga je još više razbesnelo. Kad se vratio u dnevnu sobu, Melodi je još plakala.

„Prekini s tim“, rekao je. „Neću to da slušam. I obuci nešto.“ Javila mu se još jedna sumnja. „Otkud ti pare za to?“, upita. „A, otkud ti?“

Melodi je cvilela. „Prodala sam neke stvari“, izusti ona bojažljivo. „Mislila sam da se nećeš ljutiti. Šteta za dobar kokain.“ Uzmaknula je od njega i podigla ruku ispred lica, kao da očekuje da je udari.

Ted nije ni morao da je pita čije je stvari prodala. Znao je - isto je napravila i Majklu pre nekoliko godina, ili je bar tako čuo. Uzdahnuo je. „Oblači se“, umorno je ponovio. „Doneo sam kinesku hranu.“ Posle će da pogleda šta nedostaje i pozvati osiguravajuće društvo.

„Kineska hrana nije zdrava“, reče Melodi. „Puna je mononatrijum-glutaminata. Od toga boli glava.“ Ipak je poslušno ustala i otišla ka kupatilu, pomalo nesigurna na nogama. Za koji minut se vratila u majici na bretele i otrcanom šortsu od teksasa. Ništa više nema na sebi, pretpostavljao je Ted. Mora da je pre nekoliko godina zaključila da nošenje veša nije zdravo.

Ignorišući njenu opasku o mononatrijum-glutaminatu, Ted je izvadio tanjire i poslužio kinesku hranu u trpezariji. Melodi se krotko prihvatila jela, obilno ga prelivajući soja-sosom. Na svaka dva-tri minuta kikotala se nečemu, a onda bi se opet veoma uozbiljila i nastavila da jede. Kad je otvorila kolačić sreće, lice joj se ozarilo. „Vidi, Tede“, veselo je rekla, pružajući mu papirić preko stola.

Pročitao ga je. STARI PRIJATELJI SU NAJBOLJI PRIJATELJI, pisalo je na njemu. „E, baš lepo“, promrmeljao je. On svoj nije ni otvorio. Melodi je želela da zna zašto. „Trebalo bi da ga

pročitaš, Tede“, savetovala ga je. „Baksuz je da ne pročitaš kolačić sreće.“

„Ne želim da ga pročitam“, odvrati on. „Idem da skinem ovo odelo.“ Ustao je. „Nemoj ništa da radiš.“

Međutim, kada se vratio, ona je već pustila neku ploču na muzičkoj liniji. Bar nju nije prodala, pomisli on zahvalno.

„Hoćeš da ti igram?“, upita ona. „Sećaš se kako sam igrala za tebe i Majkla? Onako seksi... govorio si mi da mnogo dobro igram. Mogla sam da budem igračica da sam htela.“ Ona napravi nekoliko koraka na sredini dnevne sobe, spotače se i zamalo pade. Prizor je bio groteskan.

„Sedi, Melodi“, reče Ted, što je strože mogao. „Treba da popričamo.“

Ona sede.

„Nemoj da plačeš“, reče on pre nego što je počeo. „Je l' to jasno? Neću da plačeš. Ne možemo da pričamo ako počneš da plačeš čim ja nešto kažem. Ako zaplačeš, razgovor je gotov.“

Melodi klimnu glavom. „Neću plakati, Tede“, rekla je. „Sad mi je mnogo bolje nego jutros. Sad sam s tobom. Bolje mi je kad si tu.“

„Nisi sa mnom, Melodi. Prekini s tim.“

Oči joj se napuniše suzama. „Ti si moj drug, Tede. Ti i Majkl i En, vi niste kao drugi.“

On uzdahnu. „Šta nije u redu, Melodi? Zašto si ovde?“

„Izgubila sam posao, Tede“, odgovori ona.

„Posao konobarice?“, upitao je on. Kad ju je poslednji put video, pre tri godine, konobarisala je u nekom baru u Kanzas Sitiju.

Melodi zatrepta, zbunjena. „Konobarice?“, ponovi ona. „Ne, Tede. To je bilo pre. To je bilo u Kanzas Sitiju. Zar se ne sećaš?“

„Odlično se sećam“, reče on. „Koji si onda posao izgubila?“

„Neki bezvezan posao“, odgovori Melodi. „U fabrici. To je bilo u Ajovi. U De Mojnu. De Mojn je bezvezno mesto. Nisam došla na posao, pa su me otpustili. Bila sam pod stresom, kapiraš? Trebali su mi slobodni dani. Vratila bih se ja na posao. Ali oni su me otpustili.“ Ponovo je izgledalo kao da je na rubu suza. „Odavno nisam imala dobar posao, Tede. Ja sam završila slikarstvo. Sećaš se? Ti i Majki i En kačili ste moje crteže po zidovima. Je l' još čuvaš moje crteže, Tede?“

„Aha“, slaga on. „Naravno. Tu su mi negde.“ Bacio ih je pre mnogo godina. Suviše su ga podsećali na Melodi, a to je bilo previše bolno.

„U svakom slučaju, kad sam izgubila posao, Džoni se žalio što ništa ne zarađujem. Džoni je tip s kojim sam živela. Kazao je da nema nameru da me izdržava, da moram negde da se zaposlim, ali nisam uspela. *Pokušavala* sam, Tede, ali ništa nisam našla. Onda je Džoni pričao s nekim čovekom, znaš, i taj mi je našao posao u nekom studiju za masažu. I odveo me je tamo, ali je to bila prava rupčaga. Nisam htela da radim u tamo nekom studiju za masažu, Tede. Ja sam završila slikarstvo.“

„Znam, Melodi“, reče Ted. Izgledalo je kao da očekuje od njega da nešto kaže.

Melodi klimnu glavom. „I tako sam odbila taj posao, i Džoni me je izbacio. Nisam imala gde da odem, kapiraš. I setila sam se tebe, i En, i Majkla. Sećaš se one poslednje noći? Svi smo rekli da ako nekom od nas ikada bude potrebna pomoć...“

„Sećam se, Melodi“, odvrati Ted. „Ne toliko često kao ti, ali se sećam. Nikad nam ne daš da to zaboravimo, je l' da? Ali nema veze. Šta ti ovoga puta treba?“ Glas mu je bio bezizražajan i hladan.

„Ti si advokat, Tede“, reče ona.

„Da.“

„Pa sam mislila...“ Dugačkim, tankim prstima nervozno je štipkala lice. „Pomislila sam da bi možda mogao da mi nađeš neki posao. Mogla bih možda da radim kao sekretarica. U tvojoj kancelariji. Mogli bismo ponovo da budemo zajedno, svaki dan, kao ranije. Ili možda“ - primetno se oraspoložila - „možda bih mogla da budem kao oni ljudi što crtaju lica u sudnici. Znaš. Kao u slučaju Peti Herst² i to. Na TV-u. To bi mi dobro išlo.“

„Ti ilustratori rade za televizijske stanice“, strpljivo reče Ted. „A kod mene u kancelariji nema slobodnih radnih mesta. Žao mi je, Melodi. Ne mogu ti naći posao.“

Melodi je to neočekivano mirno podnela. „Dobro, Tede“, rekla je. „Valjda ću naći nešto. Sama ću ga naći. Samo - samo me pusti da živim ovde, važi? Možemo opet da budemo cimeri.“

„O bože“, reče Ted. Naslonio se i prekrstio ruke. „Ne“, odlučno reče.

Melodi skloni ruku s lica i molećivo se zagleda u njega. „Molim te, Tede“, prošaputa. „Molim te.“

„Ne“, ponovi on. Ta reč je visila između njih, ledena i konačna. „Ti si mi *prijatelj*, Tede“, reče ona. „*Obećao* si.“

„Možeš da ostaneš ovde nedelju dana“, odvrati on. „Ne duže. Imam svoj život, Melodi. Imam sopstvene probleme. Umoran sam više od rešavanja tvojih. Svi smo umorni. Ti donosiš samo probleme. Na fakultetu si bila zabavna. Više nisi zabavna. Milion puta sam ti dosad pomogao. Jebote, šta još više hoćeš od mene?“ Sa svakom rečju postajao je sve razjareniji. „Stvari se menjaju, Melodi“, okrutno nastavi. „Ljudi se menjaju. Ne možeš zauvek da me držiš za neko glupo obećanje koje sam dao kad sam bio mrtav naduvan pre sto godina na fakultetu. Nisam ja odgovoran za tvoj život. Očvrsni malo, jebote. Saberi se. Ne mogu ja to da uradim umesto tebe i muka mi je više od tih tvojih sranja. Više mi nije drago ni da te vidim, Melodi, shvataš li ti to?“

Ona zacvile. „Nemoj tako da pričaš, Tede. Mi smo prijatelji. Ti si poseban. Sve dok imam tebe i Majkla i En, nikada neću biti sama, zar ne shvataš?“

„Jesi sama“, reče on. Melodi ga je potpuno izvela iz takta. „E baš nisam“, bila je uporna. „Imam svoje prijatelje, svoje *posebne* prijatelje. Oni će mi pomoći. Ti si mi *prijatelj*, Tede.“

„Nekada sam ti bio prijatelj“, odgovori on.

Zurila je u njega, zanemela od bola, a donja usna joj je podrhtavala. Za trenutak je pomislio da će brana popustiti, da će Melodi konačno obuzeti jedan njenih maratonskih napada cmizdrenja. Umesto toga, izraz joj se promeni. Vidno je pobledela, usne su joj se polako povukle unazad, a lice joj je prekrila užasna maska gneva. Grozno je izgledala kad se naljuti. „Gade jedan“, reče.

Ted je znao i tu pesmu. Ustao je sa troseda i otišao do bara. „Ne počinji s time“, upozori je on, sipajući sebi čivas s ledom. „Samo li nešto baciš, letiš napolje. Je l' ti jasno?“

„Pokvarenjače“, ponovo će ona. „Nikad mi nisi ni bio prijatelj. Niko od vas nije. Lagali ste me, naveli me da vam verujem, iskoristili me. Sad ste svi mnogo bitni, a ja sam niko i ništa, i sad ne želite da me poznajete. Nećete da mi pomognete. Nikad nisi ni hteo da mi pomogneš.“

„Pomagao sam ti“, primeti Ted. „Više puta. Čini mi se da mi duguješ negde oko dve hiljade dolara.“

„Pare“, reče ona. „Samo ti je do para stalo, gade.“

Ted srknu viski i namršti joj se. „Ma idi do đavola“, reče on. „To bi ti i hteo.“ Lice joj je bilo blede kao kreč. „Poslala sam ti telegram, pre dve godine. Poslala sam svima vama. Bio si mi potreban, obećao si da ćeš doći ako mi zatrebaš, da ćeš biti uz mene, obećao si to i vodio si ljubav sa mnom i bio si mi prijatelj, ali ja sam ti poslala telegram, a ti nisi došao, gade jedan, nisi došao, niko od vas nije došao, niko nije došao.“ Sada je već vrištala.

Ted je potpuno zaboravio na telegram. Međutim, odmah se svega setio. Pročitao ga je nekoliko puta i na kraju je podigao slušalicu i pozvao Majkla. Majkl nije bio kod kuće. I tako je

poslednji put pročitao telegram, zgužvao ga i bacio u ve-ce šolju. Nek joj ovoga puta pomogne neko od ostalih, seća se da je razmišljao. Imao je važan slučaj, parnicu oko patenta korporacije *Argrat*, i nije smeo da ga ostavi. Ali iz telegrama je izbijao očaj, i nedeljama ga je grizla savest zbog toga, sve dok konačno nije uspeo da sve to potisne. „Imao sam posla“, rekao je, a to je delom zvučalo kao da je ljut, a delom kao da se brani. „Imao sam važnija posla nego da dođem da te držim za ruku dok prolaziš kroz još jednu krizu.“

„Bilo je užasno“, vrištala je Melodi. „Bio si mi potreban, a ti si me ostavio *samu*, Malo je falilo da se *ubijem*.“

„Ali nisi, zar ne?“

„Ali mogla sam“, odvrati ona. „Mogla sam da se ubijem, a tebe bi bilo baš briga.“

Pretnje samoubistvom bile su jedna od Melodinih specijalnosti. Ted je kroz to već sto puta prošao. Ovoga puta je rešio da se ne upeca. „Mogla si da se ubiješ“, smireno je rekao, „a nas bi verovatno bilo baš briga. Mislim da si tu u pravu. Trunula bi nedeljama pre nego što bi te iko našao, a mi bismo za to verovatno saznali tek za pola godine. A i kad bih napokon saznao, bio bih možda tužan jedno sat-dva, sećao bih se kakvi smo bili nekada davno, a onda bih se napio ili pozvao devojkicu ili tako nešto i ubrzo bih se isključio. A onda bih te skroz zaboravio.“

„Bilo bi ti žao“, rekla je Melodi.

„Ne bi“, odvratio je Ted. Vratio se do bara i dosuo piće. „Ne bi, znaš, ne verujem da bi mi bilo žao. Ni najmanje. Niti bih se osećao krivim. Tako da bi mogla već jednom da prestaneš da pretiš da ćeš se ubiti, Melodi, jer time ništa ne postižeš.“

Bes joj je iščileo sa lica i ona tiho zacvile. „Molim te, Tede“, rekla je. „Ne govori to. Kaži mi da bi te bilo briga. Kaži mi da bi me se sećao.“

On je mrko pogleda. „Ne bih“, ponovi on. Bilo je teže kada je izgledala tako jedno i osetljivo, kad bi se sva skupila i cvilela umesto da ga optužuje. Ali morao je ovo da prekine jednom završavajući, da se reši tog prokletstva u svom životu.

„Otići ću sutra“, krotko je rekla. „Neću ti smetati. Samo mi kaži da ti je stalo do mene, Tede. Da si mi prijatelj. Da ćeš doći ako te pozovem. Ako mi zatrebaš.“

„Neću doći, Melodi“, odgovori on. „S time je gotovo. I ne želim više da dolaziš ovamo, niti da me zoveš, niti da šalješ telegrame, u šta god da se uvališ. Je l’ jasno? Jasno? Hoću da nestaneš iz mog života, i kad odeš, ima da te zaboravim što pre mogu, jer mogu ti reći da si stvarno ružna uspomena.“

Melodi je jauknula kao da ju je udario. „NE!“, povika ona. „Ne, ne govori to, sećaj me se, moraš da me se sećaš. Ostaviću te na miru, obećavam, nikada me više nećeš videti. Ali kaži da ćeš me pamtiti.“ Naglo je ustala. „Odmah ću otići“, rekla je. „Ako hoćeš da odem, odlazim. Ali prvo vodi ljubav sa mnom, Tede. Molim te. Želim da ti pružim nešto po čemu ćeš me se sećati.“ Uputila mu je lascivan osmejak, počela da se izvlači iz majice i Tedu je pripala muka.

S treskom je spustio čašu na sto. „Ti si luda“, rekao je. „Treba da se lečiš, Melodi. Ali ja ti tu ne mogu pomoći i neću više ovo da trpim. Idem da se prošetam. Biću napolju nekoliko sati. Kad se vratim, neću da te zateknem ovde.“

Ted krenu ka vratima. Melodi je stajala i gledala ga, s majicom u ruci. Grudi su joj bile male i smežurane, a na levoj dojci je imala tetovažu koju dosad nije primetio. Na njoj nije bilo ničega iole poželjnog. Zacvilela je. „Samo sam htela da ti pružim nešto po čemu ćeš me se sećati“, rekla je.

Ted zalupi vrata.

Bila je ponoć kada se vratio, pijan i mrzovoljan, rešen da pozove policiju ako je Melodi još tu i da to završi jednom završavajući. Za stolom je bio Džek, koji je upravo preuzeo smenu. Ted je zastao da ga prekori što je tog jutra pustio Melodi da prođe, ali je vratar to žustro poricao.

„Niko živi nije ušo, gospodine Sireli. Ne dam ja nikom da uđe a da ga prvo ne najavim, vi me bar znate. Ima šes' godina kako sam ovde, i nikad nikog nisam pustio bez najave.“ Ted ga je ratoborno podsetio na onog Jehovinog svedoka, i razgovor se završio prepirkom.

Na kraju se Ted demonstrativno udaljio i popeo se liftom do trideset drugog sprata.

Na vratima je bio zalepljen crtež.

Za trenutak ga je samo besno gledao, a onda ga je strgnuo. Bila je to karikatura Melodi. Ne Melodi od tog dana, već Melodi kakva je bila na fakultetu: pametna, duhovita, lepa. Kad su bili cimeri, Melodi je sve svoje poruke ilustrovala malim crtežima sebe. Začudilo ga je što i dalje tako dobro crta. Ispod lica je nešto pisalo.

OSTAVILA SAM TI NEŠTO PO ČEMU ĆEŠ ME SE SEĆATI.

Ted je namršteno posmatrao crtež, razmišljajući da li da ga sačuva ili ne. Ljutila ga je sopstvena neodlučnost. Zgužvao je papir u ruci i počeo da traži ključeve. Bar je otišla, pomislio je, možda čak i zauvek. Ako mu je ostavila poruku, znači da je otišla. Otarasio je se bar na sledećih nekoliko godina.

Ušao je u stan, zavitlao loptu zgužvanog papira ka korpi s druge strane sobe i nasmešio se kad je video da je pogodio. „Trojka“, naglas je rekao, pijan i zadovoljan sobom. Otišao je do bara i počeo da meša piće.

Ali nešto nije bilo kako treba.

Ted je prestao da meša piće i oslušnuo. Shvatio je da se čuje voda. Ostavila je otvorenu slavinu u kupatilu.

„Pobogu“, promrmlja on, a onda mu na pamet pade užasna misao - možda uopšte nije otišla. Možda je još u kupatilu, tušira se ili tako nešto, potpuno sluđena, uplakana, ko zna. „Melodi!“, povikao je.

Nema odgovora. Voda teče, to je to. Nema šta drugo da bude. Ali ona ne odgovara.

„Melodi, jesi li još tu?“, povika on. „Odgovori mi, čuješ!“

Tišina.

Spustio je piće i otišao do kupatila. Vrata su bila zatvorena. Ted je stajao ispred njih. Voda je glasno tekla. „Melodi“, pozva on. „Jesi li unutra? Melodi?“

Ništa. Teda je hvatao strah.

Pružio je ruku i uhvatio bravu. Vrata se otvoriše. Nisu bila zaključana.

Unutra je kupatilo bilo puno pare. Jedva da se išta videlo, ali mu je bilo jasno da je zavesa za tuširanje navučena. Iz tuša je voda tekla svom snagom, a sudeći po količini pare, mora da je bila vrela. Ted je zakoračio unazad i sačekao da se para razide. „Melodi?“, tiho je pozvao. Nije bilo odgovora.

„E u tri lepe“, rekao je. Pokušao je da se ne plaši. Ona samo priča o tome, rekao je sebi, nikada to ne bi zaista uradila. Oni koji pričaju o tome nikad to ne urade, negde je to pročitao. Samo hoće da ga uplaši.

Napravio je dva brza koraka kroz kupatilo i sklonio zavesu.

Bila je tu, obavijena parom, a voda joj se slivala niz golo telo. Nije bila čak ni ispružena u kadi - sedela je uspravno, postrance uglavljena pored slavine, sva sitna i jadna. Položaj joj je bio gotovo fetalan. Mlaz tuša bio je usmeren nadole ka njoj, ka njenim rukama. Prerezala je vene na zglobovima njegovim žiletom i pokušala da ih drži pod vodom, ali to nije bilo dovoljno, pošto ih je prerezala poprečno, a svi znaju da se to radi uzdužno. Zato je nastavila da se seče svuda po telu, i sada je imala dvojna usta, a i jedna i druga su mu se smešila, smešila. Tuš je sprao većinu krvi - nigde nije bilo mrlja, ali su druga usta ispod njene brade još bila crvena i kapala su. Tanki mlazevi krvi slivali su joj se niz grudi, preko cveta istetoviranog na dojci, a onda ih je presretala voda iz tuša i spirala ih. Kosa joj se slepila uz obraze, opuštena i mokra. Osmehivala se. Izgledala

je tako srećno. Para je bila svuda oko nje. Satima je već tu, pomislio je. Veoma je čista.

Ted je sklopio oči. Nije pomoglo. I dalje ju je video. Uvek će je videti.

Ponovo ih je otvorio - Melodi se i dalje osmehivala. Pružio je ruku preko nje i zatvorio tuš, usput natopivši rukav košulje vodom.

Otupeo od šoka, pojurio je nazad u dnevnu sobu. Bože moj, pomislio je, bože moj. Moram nekog da pozovem, moram ovo da prijavim, ne mogu sam s ovim da izađem na kraj. Odlučio je da pozove policiju. Podigao je slušalicu i zastao s prstom na tasterima. Policija mi neće pomoći, pomislio je. Okrenuo je Džil.

Kad joj je sve ispričao, na drugom kraju veze zavládala je dugačka tišina. „O bože“, napokon je rekla. „Kakav užas. Mogu li nekako da ti pomognem?“

„Dođi ovamo“, odgovori on. „Odmah.“ Pronašao je piće koje je maločas odložio, i žurno otpio gutljaj.

Džil je oklevala. „Pa - Tede, slušaj, nisam ti ja baš dobra sa leševima“, rekla je. „Što ne bi ti došao ovamo? Ne bih da - mislim, znaš. Mislim da se više nikada neću tuširati kod tebe.“

„Džil“, zavapi on. „Potreban mi je neko sad odmah.“ S usana mu se oteo preplašen, nesiguran smeh.

„Dođi ovamo“, ponovi ona.

„Ne mogu tek tako da to *ostavim* ovde“, rekao je.

„Onda nemoj“, odvratila ona. „Pozovi policiju. Oni će to odneti. Dođi posle.“

Ted je pozvao policiju.

* * *

„Ako je vama ovo smešno, nama nije“, rekao je policajac. Njegov partner se mrštio.

„Smešno?“, odvratila Ted.

„U kadi nema ničega“, reče policajac. „Trebalo bi da vas privedem.“

„Ničega u kadi?“, ponovi Ted u neverici.

„Pusti ga, Seme“, dobaci drugi policajac. „Vidiš da je pijan ko letva.“

Ted se probi pored njih i ulete u kupatilo.

Kada je bila prazna. Prazna. Kleknuo je i dodirnuo dno kade. Suvo. Potpuno suvo. Ali rukav mu je još bio mokar. „Ne“, rekao je, „ne.“ Jurnuo je nazad u dnevnu sobu. Policajci su ga sa zanimanjem posmatrali. Njenog kofera više nije bilo pored vrata. Sve posuđe je bilo oprano u mašini, pa se nije videlo da li je neko tog jutra pravio palačinke. Ted je istresao korpu za otpatke preko celog kauča. Počeo je da kopa po papirima.

„Idite i odspavajte, gospodine“, obratio mu se stariji policajac. „Ujutru će vam biti bolje.“

„Ajmo“, reče njegov partner. Oni odoše, a Ted nastavi da pretura po papirima. Nema crteža. Nema crteža. Nema crteža.

Ted zavitla praznu korpu preko sobe, i ona se odbi od zida, metalno odzvanjajući.

Uhvatio je taksi do Džilinog stana.

* * *

Bila je gotovo zora kad je naglo seo u krevetu, dok mu je srce lupalo, a usta bila sva suva od straha.

Džil je sanjivo nešto promrmljala. „Džil“, pozva on i prodrma je.

Ona zatrepta. „Šta?“, rekla je. „Koliko je to sati? Šta je bilo?“ Uspravila se u sedeći položaj, povlačeći ćebe da se pokrije.

„Zar ne čuješ?“

„Šta da čujem?“, upitala je.

On se zakikota. „Otvoren ti je tuš.“

Tog jutra se obrijao u kuhinji, iako tu nije imao ogledalo. Dvaput se posekao. Bešika ga je bolela, ali nije hteo ni da kroči u kupatilo, iako ga je Džil uveravala da je tuš isključen. Jasno ga čuje, Trpeo je dok nije stigao u kancelariju. Tamo u ve-ceu nema tuš kabine.

Ali Džil ga je sve vreme čudno gledala.

* * *

U kancelariji je Ted raščistio sto i pokušao da razmisli. On je advokat. Ima britak, analitički um. Pokušao je da raščlani situaciju logički. Pio je samo kafu, puno kafe.

Nigde kofera, razmišljao je. Džek je nije video. Nigde leša. Nigde crteža. Niko je nije video. Kada je suva. Nema prljavog posuđa. A on je pio. Ali nije pio celog dana, samo uveče, posle večere. Ne može da bude od pića. Ne može. Nigde crteža. On ju je jedini video. Nigde crteža. OSTAVILA SAM TI NEŠTO PO ČEMU ĆEŠ ME SE SEĆATI. Zgužvao je njen telegram i bacio ga u šolju. Pre dve godine. Pod tušem nije bilo ničega.

Podigao je slušalicu. „Bili“, rekao je, „treba mi broj novina u De Mojnu, u Ajovi. Bilo kojih novina, svejedno mi je.“

Kad je konačno dobio vezu, žena iz arhive je odbila da mu da informacije. Ipak, omekšala je kad joj je rekao da je advokat i da su mu podaci potrebni za veoma važan slučaj.

Vest je bila veoma kratka. Melodi je pomenuta samo kao „radnica u salonu za masažu“. Izvršila je samoubistvo u kadi.

„Hvala vam“, rekao je Ted. Spustio je slušalicu. Dugo je sedeo, zagledan kroz prozor. Odatle je imao odličan pogled - video je jezero i visoku kulu zgrade *Standard ojla*, Pitao se šta sad da radi. U stomaku je osećao kuglu straha.

Može da uzme slobodan dan i da ode kući. Ali kod kuće će teći voda u kupatilu, i pre ili kasnije će morati da uđe.

Može da se vrati kod Džil. Ako ga Džil primi. Od prošle noći užasno je hladna. U taksiju, dok su išli na posao, rekla mu je da ode kod psihijatra. Ona ne razume. Niko ne bi razumeo... osim... ponovo je podigao slušalicu, prelistavajući adresar. Nema ni vizitkartu, ni broj, toliko su se udaljili. Ponovo je pozvao Bili. „Pozovi mi *Rendom haus* u Njujorku“, rekao je. „Treba mi Majkl Englhart. On je jedan od urednika.“

Ali kada je najzad dobio vezu, glas sa druge strane linije zvučao je čudno i ledeno. „Gospodin Sireli? Jeste li vi Majklov prijatelj? Ili neki od njegovih pisaca?“

Tedu se osušiše usta. „Prijatelj“, odgovori on. „Je l’ Majkl u kancelariji? Moram da razgovaram sa njim. Hitno je.“

„Nažalost, Majkl više nije kod nas“, rekao je glas. „Imao je nervni slom, pre manje od nedelju dana.“

„Je li on...?“

„Živ je. Odveli su ga u bolnicu, čini mi se. Znae već kako to ide. Možda mogu da vam pronađem telefon.“

„Ne“, rekao je Ted. „Ne, ne treba.“ Prekinuo je vezu.

Služba informacija za Finiks nije imala zavedenu nijednu En Kej. Naravno da nema, pomisli on. Sad je udata. Pokušao je da se seti njenog novog prezimena. Dugo mu je trebalo. Neko poljsko prezime, razmišljao je. Jedva je uspeo da se seti.

Nije očekivao da je zatekne kod kuće. Na kraju krajeva, radni je dan. Ali neko je podigao

slušalicu posle trećeg zvona. „Halo“, rekao je. „En, jesi li to ti? Ovde Ted, iz Čikaga. En, moramo da razgovaramo. Reč je o Melodi. En, treba mi tvoja pomoć.“ Ponestajalo mu je daha.

Začuo se kikot. „En trenutno nije kod kuće, Tede“, rekla je Melodi. „U školi je, a posle ide da poseti muža. Ne žive više zajedno, znaš. Ali obećala je da će se vratiti do osam.“

„Melodi“, reče on.

„Naravno, ne znam baš da li da joj verujem. Vas troje nikad niste umeli da držite reč. Ali možda se vrati, Tede. Nadam se da hoće.

Želim da joj ostavim nešto po čemu će me se sećati.“

Kraljevi peska

Sajmon Kres je živio sam u velikoj vili među suvim, stenovitim brdima pedeset kilometara daleko od grada. I zato, kada je jednom neočekivano morao da ode poslom, nije imao suseda na koga bi se oslonio da će se postarati za njegove ljubimce. Soko lešinar nije bio problem; on se gnezdio u jednoj nekorisćenoj kuli i sam se hranio. Gegavca je Kres prosto isterao, da se sam brine o sebi; malo čudovište će se gostiti puževima, pticama i kamenjarcima. Ali je akvarijum, sa pravim zemaljskim piranama, predstavljao poteškoću. Kres je na kraju u ogromnu posudu prosto ubacio čerek govedine. Pirane uvek mogu da jedu jedna drugu ako se on zadrži duže nego što je očekivao. Radile su to i ranije. To ga je zapravo zabavljalo.

Nažalost, ovog puta se zadržao *mного* duže nego što je očekivao. Kada se na kraju vratio, sve ribe su bile mrtve. Isto kao i soko lešinar. Gegavac se popeo u kulu i pojeo ga. Sajmon Kres je bio ozlojeđen.

Sutradan je odleteo skimerom u Asgard, nekih dvesta kilometara daleko. Asgard je bio najveći grad na Balduru a takođe je imao i najstariji i najveći kosmodrom na planeti. Kres je voleo da pomoću neobičnih, zabavnih i skupih životinja ostavlja utisak na prijatelje; nabavljao ih je u Asgardu.

Ovog puta, međutim, sreća ga je izdala. *Ksenoljubimci* su bili zatvoreni, u T'Eteranovoj prodavnici životinja pokušali su da mu utrape još jednog sokola lešinara a *Čudne vode* nisu nudile ništa egzotičnije od pirana, blistavih ajkula i pauk-lignji. Kres je imao sve njih; želeo je nešto novo.

Predveče je hodao Bulevarom duge, tražeći radnje koje ranije nije posećivao. Tu blizu kosmodroma, ulica je bila puna uvoznčkih prodavnica. Izložbeni saloni velikih korporacija imali su upečatljive dugačke izloge, gde su retki i skupi tuđinski predmeti ležali na somotskim jastucima, postavljenim na crne zastore zbog kojih je unutrašnjost prodavnica delovala još tajanstvenije. Između njih su bile starinarnice - uzana, ružna mestašca čije su vitrine bile zatrpane svakojakim vanzemaljskim drangulijama. Kres je okušao sreću u obe vrste prodavnica, s jednako nezadovoljavajućim ishodom.

Onda je naišao na jednu drugačiju radnju.

Nalazila se sasvim blizu kosmodroma. Kres tu nikada ranije nije zalazio. Prodavnica se nalazila u maloj prizemnoj zgradi između euforijskog bara i hrama-bordela Tajnog sestrinstva. U tom daljem delu, Bulevar duga je postajao jeftin. Sama radnja je bila neobična. Privlačila je pažnju.

Izlozi su bili puni magle; čas bledocrvene, čas sive boje istinske magle, čas iskričave i zlatne. Magla se kovitlala, strujala i blago sijala iznutra. Kres je u izlogu naslutio predmete - aparate, umetnička dela, druge stvari koje nije prepoznavao - ali ništa nije mogao bolje da osmotri. Magla je nekako čulno tekla oko njih, otkrivala prvo deo jedne stvari pa deo druge, a onda zakrivala sve. Budilo je znatiželju.

Dok je gledao, magla je počela da obrazuje slova. Reč po reč. Kres je stajao i čitao:

VO. I. ŠEJD. UVOZNICI. ARTEFAKTI. UMETNIČKA DELA. BIĆA. I. RAZNO.

Slova se zaustaviše. Kres kroz maglu vide da se nešto kreće. To mu je bilo dovoljno, to i reč 'bića' u njihovoj reklami. Prebacio je plašt za šetnju preko ramena i ušao u prodavnicu.

Unutra se Kres oseti izgubljen. Unutrašnjost je delovala ogromno, mnogo veće nego što je slutio sudeći po skromnom pročelju. Bila je prigušeno osvetljena, mirna. Tavanica je prikazivala zvezdano nebo sa spiralnom nebulom, veoma tamno i realistično, veoma lepo. Svi pultovi su blago sijali, da se roba u njima bolje istakne. Između njih je pod prekrivala niska magla. Na ponekim mestima dosezala mu je do kolena i kovitlala mu se oko stopala dok je

koračao.

„Izvolite?“

Gotovo kao da se digla iz magle. Visoka, suva i bleđa, na sebi je imala praktičan sivi kombinezon i čudnu kapicu na samom zatiljku.

„Jeste li vi Vo ili Šejd?“, upita Kres. „Ili samo radite ovde?“

„Džala Vo, i rado ću vas uslužiti“, odgovori ona. „Šejd ne prima mušterije. Nemamo radnike.“

„Imate prilično veliku prodavnicu“, reče Kres. „Čudno da nikada ranije nisam čuo za vas.“

„Ovu radnju na Balduru tek smo nedavno otvorili“, reče žena. „Imamo, međutim, ispostave na brojnim drugim svetovima. Šta mogu da vam ponudim? Možda umetnička dela? Izgledate mi kao kolekcionar. Imamo neke izuzetne kristalne rezbarije Nora T’aluša.“

„Ne“, odgovori Sajmon Kres. „Imam sve kristalne rezbarije koje mi trebaju. Došao sam da pogledam vaše ljubimce.“

„Bića?“

„Da.“

„Tuđinska?“

„Naravno.“

„Trenutno imamo jednog mimika. Sa Silijinog sveta. Pametan mali majmun. Ne samo da će naučiti da govori već će na kraju oponašati vaš glas, naglasak, gestove, pa čak i izraze lica.“

„Zgodno“, reče Kres. „I često. Ne treba mi ni jedno ni drugo. Želim nešto egzotično. Neobično. I da ne bude slatko. Prezirem slatke životinje. Trenutno imam jednog gegavca. Uvezen je s Kota, prilično skupo sam ga platio. S vremena na vreme nahranim ga leglom neželjenih mačića. To je moj stav o *slatkoći*, Jesam li bio dovoljno jasan?“

Vo se zagonetno osmehnula. „Jeste li ikada bili vlasnik životinje koja vas obožava?“, upita ona.

Kres se iskezi. „O, ponekad. Ali meni obožavanje nije neophodno. Samo zabava.“

„Niste me shvatili“, reče Vo, i dalje se čudno osmehujući. „Mislila sam na doslovno obožavanje.“

„O čemu to pričate?“

„Mislim da imam pravu stvar za vas“, reče Vo. „Pođite za mnom.“

Povala je Kresa između blistavih pultova pa niz dugačak, maglovit prolaz pod lažnim zvezdama. Prošli su kroz zid od magle u drugi deo prodavnice i zaustavili se pred velikim plastičnim rezervoarom. Akvarijum, pomisli Kres.

Vo mu mahnu. On priđe bliže i vide da nije u pravu. Bio je to terarijum. Unutra su se nalazila dva kvadratna metra minijature pustinja. Bledi pesak ružičastog odsjaja pod slabašnim crvenim svetlom. Kamenje: bazalt, kvarc i granit. U svakom uglu rezervoara nalazio se po jedan zamak.

Kres zatrepta, pa se zagleda i onda se ispravi; zapravo, bila su samo tri zamka. Četvrti je stajao ukrivo, urušena, propala ruina. Ostala tri bila su gruba ali netaknuta, isklesana od kamena i peska. Preko njihovih bedema i kroz okrugle kule sićušna stvorenja su se penjala i milela. Kres pritisnu lice na plastiku. „Insekti?“, upita on.

„Ne“, odgovori Vo. „Mnogo složeniji oblik života. Ujedno i mnogo inteligentniji. Prilično pametniji od vašeg gegavca. Zovu se kraljevi peska.“

„Insekti“, reče Kres, odmaknuvši se od rezervoara. „Nije me briga koliko su složeni.“ Namršio se. „I ljubazno ne pokušavajte da me prevarite tim pričama o inteligenciji. Ovi stvorovi su premali za bilo šta veće od najrudimentarnijih mozgova.“

„Oni dele um košnice“, reče Vo. „Um zamka, u ovom slučaju. U rezervoaru zapravo postoje samo tri organizma. Četvrti je uginuo. Vidite kako mu je zamak propao.“

Kres pogleda zamak. „Um košnice, a? Zanimljivo.“

Ponovo se namrštitio. „Ipak, to je samo jedna prevelika farma mrava. Nadao sam se nečem boljem.“

„Ovi vode ratove.“

„Ratove? Hmmm.“ Kres ponovo pogleda.

„Molim vas da obratite pažnju na boje“, reče mu Vo. Pokazala je stvorenja koja su milela po najbližem zamku. Jedno se penjalo po zidu rezervoara. Kres ga osmotri. Njemu je i dalje izgledalo kao insekt. Jedva dugačko kao njegov nokat, šestonogo, sa šest sićušnih očiju svuda oko tela. Opasne mandibule primetno su škljocale, dok su dve dugačke, fine antene iscrtavale šare u vazduhu. Antene, mandibule, oči i noge sve su bile čađavocrne, ali je preovladavajuća bila zagasitonarandžasta boja oklopa. „Insekt“, ponovio je Kres.

„Nije insekt“, bila je uporna i mirna Vo. „Oklopni egzoskeleton se odbacuje kada kralj peska naraste. Ako naraste. U ovolikom rezervoaru, neće narasti.“ Uхватила je Kresa za lakat i povelа ga oko rezervoara do sledećeg zamka. „Pogledajte boje ovde.“ Poslušao ju je. Bile su drugačije. Ovde su kraljevi peska imali jarkocrveni oklop; antene, mandibule, oči i noge bile su žute.

Kres pogleda na drugu stranu rezervoara. Stanovnici trećeg živog zamka bili su beličasti, sa crvenim detaljima. „Hmmm“, reče on.

„Ratuju, kao što rekoh“, kazala mu je Vo. „Imaju čak primirja i savezništva. Upravo je jedno savezništvo uništilo četvrti zamak u ovom rezervoaru. Crni su postali previše brojni, tako da su se ostali udružili da ih unište.“

Kres i dalje nije bio ubeđen. „Bez sumnje zabavno. Ali i insekti ratuju međusobno.“

„Insekti ne obožavaju“, reče Vo.

„A?“

Ona se osmehnu i pokaza ka zamku. Kres se zagleda. U zid najviše kule bilo je uklesano lice. Prepoznao ga je. Bilo je to lice Džale Vo. „Kako...?“

„Projektovala sam hologram svog lica u rezervoar, zadržala ga tu nekoliko dana. Božje lice, shvatate? Ja ih hranim; ja sam uvek blizu. Kraljevi peska imaju rudimentarno psioničko čulo. Blizinsku telepatiju. Osećaju me i obožavaju me tako što mojim licem ukrašavaju svoje zgrade. Svi zamkovi ga imaju, vidite.“ Stvarno je tako bilo.

Lice Džale Vo je na zamku bilo blaženo i spokojno, veoma životno. Kres se divio kvalitetu izrade. „Kako to rade?“

„Prednje noge služe i kao ruke. Imaju čak i neku vrstu prstiju; tri mala, gipka pipka. A veoma dobro sarađuju, kako u gradnji tako i u bici. Zapamtite, svi pešaci jedne boje dele zajednički um.“

„Pričajte mi još“, reče Kres.

Vo se osmehnu. „Utroba živi u zamku. To je ime koje sam joj ja nadenula kao igru reči; stvorenje je istovremeno i majka i organ za varenje.³ Ženka, velika kao vaša pesnica, nepokretna.

Zapravo, kraljevi peska i nije najprikladnije ime. Pešaci su kmetovi i ratnici, istinski vladar je kraljica. Ali ni ta analogija nije tačna. Posmatran kao celina, svaki zamak je jedno jedino hermafroditско stvorenje.“

„Šta jedu?“

„Pešaci jedu kašu - unapred svarenu hranu koju dobijaju unutar zamka. Dobijaju je od utrobe pošto je na njoj radila nekoliko dana. Njihovi želuci ne mogu da vare ništa drugo, tako da ako utroba ugine, ubrzo će i uginuti oni. Utroba... utroba jede sve. Tu nećete imati posebnih

troškova. Ostaci hrane će odlično poslužiti.“

„Živa hrana?“, upita Kres.

Džala Vo slegnu ramenima. „Svaka utroba jede pešake iz drugih zamkova, da.“

„Probudili ste mi znatiželju“, priznade on. „Samo da nisu tako sitni.“

„Vaši mogu biti veći. Ovi kraljevi peska su mali zato što im je rezervoar mali. Čini se da ograničavaju sopstveni rast u zavisnosti od raspoloživog prostora. Ako bih ove premestila u veći rezervoar, ponovo bi počeli da rastu.“

„Hmmm. Moj akvarijum za pirane dvostruko je veći i trenutno je prazan. Mogao bih da ga ispraznim, da ga napunim peskom...“

„Vo i Šejd bi se postarali za instalaciju. Bilo bi nam zadovoljstvo.“

„Naravno“, reče Kres, „očekivao bih četiri netaknuta zamka.“

„Naravno“, reče Vo.

Onda su prešli na cenkanje.

* * *

Tri dana kasnije Džala Vo je stigla na imanje Sajmona Kresa, s uspavanim kraljevima peska i radnicima koji će obaviti instalaciju. Njeni pomoćnici bili su vanzemaljci kakve Kres ranije nije sretao - zdepasti, široki dvonošci s četiri ruke i buljavim očima kao u insekata. Koža im je bila debela i gruba, a iz nje su na raznim mestima štrčali rogovi, šiljci i izbočine. Ali bili su veoma snažni i veoma vredni. Vo im je naređivala na nekom muzikalnom jeziku koji Kres nikada ranije nije čuo.

Sve su završili za dan. Prebacili su akvarijum za pirane na sredinu njegove prostrane dnevne sobe, postavili sofe s obe strane da posmatrači bolje vide, oprali ga i ispunili peskom i kamenjem. Onda su postavili poseban sistem osvetljenja, zbog prigušene crvene svetlosti koja prija kraljevima peska i zbog projektovanja holografskih slika u rezervoar. Preko svega su stavili snažan plastični poklopac s ugrađenim mehanizmom za hranjenje. „Ovako možete da hranite kraljeve peska bez dizanja poklopca“, objasnila je Vo. „Nipošto ne biste želeli da vam neki pešaci pobegnu.“

Na poklopcu su se takođe nalazili i uređaji za kontrolu klime, da bi kondenzovali tačno određenu količinu vlage iz vazduha. „Treba da bude suvo, ali ne i presuvo“, rekla je Vo.

Na kraju se jedan četvororuki radnik popeo u rezervoar i iskopao duboke rupe u četiri ugla. Jedan kolega mu je dodao uspavane utrobe, vadeći ih jednu po jednu iz ledenih krioničkih putnih kutija. Nisu izgledale nimalo zanimljivo. Kres je zaključio da najviše liče na natrule komade sirovog mesa. S ustima.

Vanzemaljac ih je zakopao, po jednu u svaki ugao rezervoara. Pošto su sve zatvorili, otišli su.

„Toplota će probuditi utrobe“, rekla je Vo. „Za manje od nedelju dana, pešaci će početi da se ležu i kopaju na površinu. Obavezno im dajte dovoljno hrane. Biće im potrebna sva snaga dok se ne razviju u potpunosti. Računam da ćete za oko tri nedelje dobiti prve zamkove.“

„A moje lice? Kada će isklesati moje lice?“

„Holograme uključite posle otprilike mesec dana“, posavetovala ga je ona. „I budite strpljivi. Ako imate još pitanja, slobodno zovite. Vo i Šejd su vam na usluzi.“ Poklonila se i otišla.

Kres se vratio do rezervoara i pripalio veseli štapić. Pustinja je bila mirna i prazna. Nestrpljivo je zadobovao prstima po plastici pa se namrštio.

* * *

Četvrtog dana se Kresu učinilo da je ugledao nekakav pokret ispod peska, jedva primetno podzemno komešanje.

Petog dana je video svog prvog pešaka, jednog belog.

Šestog dana ih je izbrojao desetak, belih, crvenih i crnih. Narandžasti su kasnili. Ubacio je posudu bajatih ostataka od ručka. Pešaci su je odmah osetili, dojurili do nje i počeli da nose komade u svoje uglove. Svaka boja je bila veoma organizovana. Nisu se tukli. Kres je bio pomalo razočaran, ali je odlučio da im da vremena.

Narandžasti su se pojavili osmog dana. Tada su ostali kraljevi peska već počeli da nose sitno kamenje i podižu grube utvrde. Još nisu ratovali. Trenutno su bili upola manji od onih koje je video u prodavnici, ali se Kresu činilo da brzo rastu.

Zamkovi su počeli da se dižu sredinom druge nedelje. Organizovani odredi pešaka vukli su teške komade peščara i granita u svoje uglove, gde su drugi pešaci gurali mandibulama i pipcima pesak na mesto. Kres je kupio uveličavajuće naočari da bi ih gledao kako rade, gde god da se nalaze u rezervoaru. Neprekidno je lutao oko visokih plastičnih zidova i posmatrao. Bilo je izuzetno zanimljivo. Zamkovi su bili nešto jednostavniji nego što bi to Kres želeo, ali mu je u vezi s tim sinula jedna ideja. Sutradan je s hranom kroz mehanizam ubacio nešto opsidijana i krhotina raznobojnog stakla. Za nekoliko sati su ih usadili u zidove.

Crni zamak je prvi bio završen, a za njim su usledile bela i crvena tvrđava. Narandžasti su kao i obično bili poslednji. Kres je donosio svoju hranu u dnevnu sobu i jeo je na sofi, da bi gledao. Očekivao je da svakog časa izbije prvi rat.

Razočarao se. Dani su prolazili; zamkovi su rasli, sve viši i sve veći, a Kres se retko odvajao od rezervoara, osim kada bi išao do kupatila ili se javljao na neodložne poslovne pozive. Ali kraljevi peska nisu ratovali. Počinjao je da se ljuti.

Na kraju je prestao da ih hrani.

Dva dana pošto su ostaci obroka prestali da padaju s njihovog pustinjanskog neba, četiri crna pešaka okružila su jednog narandžastog i odvukla ga do svoje utrobe. Prvo su ga osakatile, tako što su mu otkinuli mandibule, antene i udove, pa ga proneli kroz senke glavne kapije svog minijaturnog zamka. Nije izašao. U roku od sat vremena više od četrdeset narandžastih pešaka krenulo je preko peska i napalo ugao crnih. Crni koji su pokuljali iz dubina brojčano su ih nadmašili. Na kraju bitke, napadači su zbrisani. Mrtvi i ranjeni su odneti dole kao hrana za crnu utrobu.

Kres je, oduševljen, čestitao samom sebi na pameti.

Kada je sutradan stavio hranu u rezervoar, oko nje je izbila bitka između tri ugla. Beli su bili veliki pobednici. Posle toga, rat je sledio za ratom.

* * *

Gotovo mesec dana pošto je Džala Vo isporučila kraljeve peska, Kres je uključio projektor holograma i u rezervoaru se pojavilo njegovo lice. Polako se okretalo, tako da se njegov pogled jednako spuštao na sva četiri zamka. Kres je smatrao da je prilično dobro prikazan - bili su tu njegov vragolasti osmeh, široka usta, puni obrazi. Plave oči su mu iskrile, seda kosa mu je bila pažljivo začesljana u stranu po najnovijoj modi, obrve su mu bile tanke i prefinjene.

Nije prošlo dugo, a kraljevi peska su prionuli na posao. Kres ih je bogato hranio otkako se njegovo lice pojavilo na njihovom nebu. Ratovi su privremeno obustavljeni. Sva aktivnost je usmerena na obožavanje.

Njegovo lice se pojavilo na zidovima zamkova.

U početku su mu sva četiri reljefa izgledala slično, ali kako su radovi odmicali a Kres ih proučavao, počeo je da otkriva fine razlike u tehnici i izvođenju. Crveni su bili najkreativniji, koristili su sićušne opiljke škrljca da prikažu sede u njegovoj kosi. Činilo mu se da je beli idol mlad i vragolast, dok je lice koje su izvajali crni - mada doslovno isto, od crte do crte - delovalo mudro i blagonaklono. Narandžasti kraljevi peska su, kao i uvek, bili poslednji i najslabiji. U ratovima su loše prolazili, i njihov zamak je u poređenju s drugima delovao žalosno. Lice koje su isklesali bilo je grubo, kao karikatura i činilo se da im je namera da ga takvim i ostave. Kada su prestali da rade na licu, Kres se prilično naljutio na njih, ali tu nije mogao ništa da uradi.

Kada su svi kraljevi peska završili Kresova lica, isključio je hologram i zaključio kako je došlo vreme da priredi zabavu. Njegovi prijatelji će sigurno biti oduševljeni. Pomislio je kako bi čak mogao da za njih priredi jedan rat. Veselo pevušeći, počeo je da sastavlja spisak zvanica.

Zabava je bila izuzetno uspešna.

Kres je pozvao tridesetoro ljudi; šaćicu bliskih prijatelja koji su imali sklonosti ka sličnoj razonodi, nekoliko bivših ljubavnica i skup poslovnih i društvenih takmaca koji nisu mogli sebi da dopuste da se ogluše o njegov poziv. Znao je da će nekima od njih biti neprijatno zbog kraljeva peska, da će neki čak biti uvređeni zbog njih. Na to je i računao. Sajmon Kres je smatrao da zabave koje priređuje nisu uspešne ako bar jedan gost demonstrativno s njih ne ode.

Tek tako, dodao je na spisak i ime Džale Vo. „Povedite i Šejda, ako želite“, dodao je dok je diktirao pozivnicu.

Njeno prihvatanje ga je tek malčice iznenadilo. „Šejd, avaj, neće moći da prisustvuje. On ne posećuje društvena događanja“, dodala je Vo. „Što se mene tiče, radujem se prilici da vidim kako vam napreduju kraljevi peska.“

Kres im je naručio pravu gozbu. A kada je napokon razgovor zamro, i kada je većina gostiju oglopela od vina i veselih štapića, iznenadio ih je tako što je lično prebacio ostatke hrane u jednu veliku posudu. „Hajde, svi“, rekao im je. „Želim da vas predstavim svojim najnovijim ljubimcima.“ S posudom u rukama sproveo ih je u dnevnu sobu.

Kraljevi peska su opravdali baš sva njegova očekivanja. Dva dana ih je izgladnjivao i sada su bili ratoborno raspoloženi. Dok su gosti okruživali rezervoar, gledajući kroz uveličavajuća stakla koja im je Kres mudro unapred pripremio, kraljevi peska su vodili slavu bitku oko otpadaka. Prebrojao je više od šezdeset mrtvih pešaka kada se borba završila. Crveni i beli, koji su nedavno sklopili savez, na kraju su odneli najviše hrane.

„Krese, odvratan si“, rekla mu je Ket m’Lejn. Ona je pre dve godine kratko živela s njim, sve dok ga njena cmizdrava sentimentalnost gotovo nije izludela. „Bila sam luda što sam se ovde vratila. Mislila sam da si se možda promenio, da želiš da se izviniš.“ Nikada mu nije oprostila što je njegov gegavac pojeo izuzetno slatko kućence koje je joj je bilo drago. „Da me *nikada* više nisi pozvao ovamo, Sajmone.“ Izašla je krupnim koracima, praćena svojim sadašnjim ljubavnikom i glasnim smehom.

Drugi gosti su imali mnoštvo pitanja.

Odakle potiču kraljevi peska?, zanimalo ih je. „Od uvoznika po imenu Vo i Šejd“, odgovorio je on i učtivo pokazao na Džalu Vo, koja se veći deo večeri ćutke držala po strani.

Zašto su ukrasili zamkove njegovim likom? „Zato što sam ja izvor svega dobrog. To sigurno znate?“ Te reči su izmamile kikut.

Hoće li se ponovo boriti? „Naravno, ali ne noćas. Ne brinite. Biće i drugih zabava.“

Džad Rakis, amater ksenolog, počeo je da govori o drugim društvenim insektima i ratovima koje vode. „Ovi kraljevi peska su zabavni, ali nisu ništa posebno. Trebalo bi da pročitaš nešto o zemaljskim mravima vojnicima, na primer.“

„Kraljevi peska nisu insekti“, rekla je Džala Vo oštro, ali Džad se već bio zahuktao i niko

na nju nije obratio nimalo pažnje. Kres joj se osmehnuo i slegnuo ramenima.

Malada Blejn je predložila da se klade na pobednike sledeći put kada se okupe da gledaju rat, i ta ideja se svima dopala. Usledila je živa rasprava o pravilima i koeficijentima. Trajala je gotovo pun sat. Na kraju su gosti počeli da odlaze.

Džala Vo je krenula poslednja. „Dakle“, rekao joj je Kres pošto su ostali sami, „izgleda da su moji kraljevi peska postigli veliki uspeh.“

„Dobro im ide“, reče Vo. „Već su krupniji od onih mojih.“

„Tako je“, reče Kres, „svi osim narandžastih.“

„To sam primetila“, odgovori Vo. „Deluju malobrojno, a zamak im je bedan.“

„Pa, neko mora da gubi“, reče Kres. „Narandžasti su se poslednji pojavili i zauzeli teritoriju. Zbog toga su i slabiji.“

„Oprostite“, reče Vo, „ali smem li da pitam hranite li dovoljno svoje kraljeve peska?“

Kres slegnu ramenima. „S vremena na vreme poste. Od toga budu žešći.“

Ona se namrštila. „Nema potrebe da ih izgladnjujete. Pustite ih da ratuju kada to požele, iz sopstvenih razloga. To im je u prirodi, i posmatračete sukobe koji su izuzetno prefinjeni i složeni. U neprekidnom ratu izazvanom glađu nema nikakve veštine, već samo poniženja.“

Sajmon Kres odgovori na njeno mrštenje s kamatom. „Vi ste u mojoj kući, Vo, i ovde ja procenjujem šta je poniženje, a šta ne. Hranio sam ih kako ste me savetovali i nisu se borili.“

„Morate biti strpljivi.“

„Ne“, reče Kres. „Ipak sam ja njihov gospodar i njihov bog. Zašto bih čekao na njihove porive? Nisu ratovali dovoljno često za moja očekivanja. I ja sam to ispravio.“

„Shvatam“, reče Vo. „Razgovaraću sa Šejdom o tome.“

„To nije vaša briga, a ni njegova“, brecnu se Kres.

„Onda vam moram poželeti laku noć“, reče Vo rezignirano. Ali, dok je oblačila kaput, prostrelila ga je još jednim pogledom punim neodobravanja. „Posmatrajte vaša lica, Sajmone Krese“, upozorila ga je. „Posmatrajte vaša lica.“

Pošto je otišla, zbunjen se vratio do rezervoara i zagledao se u zamkove. Njegova lica su i dalje bila tu. Samo - uzeo je uveličavajuće naočari i stavio ih. Čak i tako se jedva videlo. Ipak, učinilo mu se da su se izrazi njegovih lica malčice promenili, da mu je osmeh nekako iskrivljen tako da sada deluje pomalo zlobno. Ali to je bila veoma mala promena, ako se uopšte išta promenilo. Kres je na kraju zaključio da je previše podložen tuđim idejama i odlučio da više ne poziva Džalu Vo na svoje zabave.

* * *

Tokom sledećih nekoliko meseci Kres i desetak njegovih omiljenih prijatelja okupljali su se svake nedelje za ono što je voleo da naziva „ratne igre“. Sada kada mu je prvobitna opčinjenost kraljevima peska prošla, Kres je manje vremena provodio oko rezervoara a više posvećen poslovima i društvenom životu, ali je i dalje uživao da pozove prijatelje na rat ili dva. Svoje borce je držao naoštrene, na stalnoj ivici gladi. To je imalo teške posledice na narandžaste kraljeve peska, koji su se toliko prorodili da je Kres počeo da se pita je li utroba umrla. Ali ostalima je dobro išlo.

Ponekad noću, kada nije mogao da zaspi, Kres bi nosio flašu vina u mračnu dnevnu sobu, gde je jedino svetlo bilo ono crveno i prigušeno, svetlo njegove male pustinje. Satima bi sam pio i gledao. Obično bi se negde vodila bitka, a kada je ne bi bilo, lako ju je izazivao ubacivši komadić hrane.

Počeli su da se klade na nedeljne bitke, baš kao što je Malada Blejn predložila. Kres je

zaradio prilično novca kladenjem na bele, koji su postali najbrojnija i najmoćnija kolonija u rezervoaru, s najvećim zamkom. Jedne nedelje je pomerio poklopac rezervoara u stranu i bacio hranu blizu belog zamka umesto na središnje borilište kao obično, tako da su drugi morali da napadaju bele u njihovom uporištu da bi uopšte došli do hrane. Pokušali su. Beli su se sjajno branili. Kres je osvojio stotinu standarda od Džada Rakisa.

Rakis je, zapravo, svake nedelje gubio mnogo novca na kraljevima peska. Pretvarao se da zna mnogo o njima i njihovim običajima, tvrdio je da ih je proučavao posle one prve zabave, ali nije imao sreće pri kladenju. Kres je slutio da su Džadove tvrdnje prazno hvalisanje. I sam je pokušao da pomalo proučava peščane kraljeve i u trenutku dosadne znatiželje povezoao se sa bibliotekom da ustanovi sa kog to sveta potiču njegovi ljubimci. Međutim, tamo nije bilo nikakvih podataka o njima. Poželeo je da stupi u vezu s Vo i da je pita zašto je tako, ali je imao i drugih briga i stalno je na to zaboravljao.

Napokon, posle mesec dana u kojima je ukupno izgubio više od hiljadu standarda, Džad Rakis je na ratne igre stigao s malim plastičnim koferom pod miškom. Unutra je bilo neko paukoliko stvorenje pokriveno finim zlatnim dlačicama.

„Peščani pauk“, objavio je Rakis. „Sa Katadaja. Danas sam ga kupio u T’Eteranovoj prodavnici životinja. Obično im uklanjaju kese s otrovom, ali je ovaj netaknut. Šta kažeš, Sajmone? Hoću da povratim novac. Kladim se u hiljadu standarda, peščani pauk protiv kraljeva peska.“

Kres je proučavao pauka u njegovom plastičnom zatvoru. Njegovi kraljevi peska su porasli - bili su dvaput krupniji od onih u prodavnici, baš kao što je Vo i predvidela - ali su i dalje delovali patuljasto u poređenju s tim stvorenjem. Stvorenje je bilo otrovno, a oni nisu. Ipak, njih je bilo veoma mnogo. Sem toga, beskrajni ratovi kraljeva peska počeli su da mu dosađuju u poslednje vreme. Novost predložene borbe budila mu je znatiželju. „Dogovoreno“, reče Kres. „Džade, ti si budala. Kraljevi peska će samo navaljivati sve dok to tvoje ružno stvorenje ne bude mrtvo.“

„Ti si budala, Sajmone“, odgovori Rakis uz osmeh. „Katadajski peščani pauk se hrani stvorenjima što kopaju i što se kriju u pukotinama i rupama i - pa, gledaj - krenuće pravo ka zamkovima i pojesti utrobe.“

Kres se usred opšteg smeha namrštio. Na to nije računao. „Počni onda“, rekao je razdražljivo. Otišao je da dospe piće.

Pauk je bio prevelik da se ubaci kroz mehanizam za hranjenje. Još dvoje su pomogli Rakisu da malčice pomeri poklopac u stranu a Malada Blejn mu je pružila kutiju. Istresao je pauka. Ovaj je mekano pao na malu dinu ispred crvenog zamka, pa je na trenutak zbunjeno stajao dok su mu usta radila a noge se zlokobno grčile.

„Hajde“, počeo je da ga bodri Rakis. Svi su se okupili oko rezervoara. Sajmon Kres je našao naočari pa ih stavio. Ako će da izgubi hiljadu standarda, bar je želeo da dobro vidi predstavu.

Kraljevi peska su videli uljeza. Zamrla je svaka aktivnost u zamku. Mali grimizni pešaci su ukipljeni posmatrali.

Pauk je počeo da se kreće ka tamnoj kapiji koja ga je mamila. Lice Sajmona Kresa ravnodušno ih je gledalo s kule.

Odjednom na sve strane počеше pokreti. Najbliži crveni pešaci postrojiše se u dva klina i jurnuše preko peska na pauka. Još ratnika pokulja iz unutrašnjosti zamka pa se postroji u tri reda da čuvaju prilaz podzemnoj odaji u kojoj je živela utroba. Izviđači su mileli nazad preko dina, pozvani u borbu.

Poče bitka.

Kraljevi peska napadoše i preplaviše pauka. Mandibule su grizle noge i abdomen i stezale. Crveni su se penjali uz zlatne noge na uljezova leđa. Grizli su i kidali. Jedan je našao oko i otkinuo ga sitnim žutim pipcima. Kres se osmehnu i pokaza prstom.

Međutim, bili su *mali* i nisu bili otrovni, tako da se pauk nije zaustavljao. Noge su mu razbacivale kraljeve peska na sve strane. Njegove balave čeljusti nalazile su druge i izbacivale ih slomljene i ukočene. Već je desetak crvenih ležalo i umiralo. Peščani pauk je stupao dalje. Koraćao je pravo kroz trostruki niz čuvara pred zamkom. Strojevi su se zatvorili oko njega, prekrili ga, očajnički se tukli. Odred kraljeva peska odgrizao mu je jednu nogu, vide Kres. Branioci su skakali sa kula pravo na uskomešanu masu.

Prekriven kraljevima peska, pauk se nekako oteturio u tamu i nestao.

Džad Rakis je glasno odahnuo. Delovao je bledo. „Divno“, rekao je neko drugi. Malada Blejn se grleno zakikotala.

„Gledajte“, reče Idi Noredijan, povukavši Kresa za ruku.

Bili su toliko usredsređeni na borbu u uglu da niko nije primetio aktivnost u drugom delu rezervoara. Ali sada je zamak bio miran, pesak pust sem mrtvih crvenih pešaka, i sada su videli.

Tri vojske su se postrojile pred crvenim zamkom. Stajale su sasvim mirno u savršenom rasporedu, stroj za strojem kraljeva peska, narandžastih, belih i crnih. Čekali su da vide šta će izroniti iz dubina.

Sajmon Kres se osmehnu. „Sanitarni kordon“, rekao je. „A pogledaj ka drugim zamkovima, Džade, molim te.“

Rakis ga posluša pa opsova. Odredi pešaka zatvarali su kapije peskom i kamenom. Ako pauk nekako preživi ovaj sudar, neće naći lak ulaz u druge zamkove. „Trebalo je da kupim četiri pauka“, reče Džad Rakis. „Ipak, pobedio sam. Moj pauk je sada tamo dole i jede tvoju prokletu utrobu.“

Kres nije odgovarao. Čekao je. U senkama se nešto pomeri.

Svi odjednom, crveni pešaci pokuljaše na kapiju. Zauzeše položaje na zamku i počеше da popravljaju oštećenja koja je nanio pauk. Druge vojske se osuše i počеше da se povlače ka svojim uglovima.

„Džade“, reče Sajmon Kres, „mislim da si malo pogrešio u vezi s tim ko koga jede.“

* * *

Sledeće nedelje je Rakis doneo četiri vitke srebrne zmije. Peščani kraljevi su lako izašli na kraj s njima.

Zatim je probao s velikom crnom pticom. Pojela je više od trideset belih pešaka a njeno mlataranje je doslovno uništilo njihov zamak, ali su joj se na kraju krila umorila a silni kraljevi peska napadali su je gde god bi se spustila.

Posle toga je red došao na insekte, oklopljene bube pomalo nalik na same kraljeve peska. Ali glupe, glupe. Ujedinjene snage narandžastih i belih razbile su im poredak, podelile ih i uništile ih.

Rakis je počeo da daje Kresu menice.

Negde u to doba Kres je ponovo sreo Ket m'Lejn, kada je večerao u Asgardu, u svom omiljenom restoranu. Kratko je zastao kraj njenog stola i ispričao joj za ratne igre i pozvao je da im se pridruži. Ona je pocrvenela pa povratila vlast nad sobom i ledeno odgovorila: „Neko mora da te zaustavi, Sajmone. Izgleda da ću to morati da budem ja.“ Kres je slegnuo ramenima, uživao u veoma ukusnoj večeri i više nije razmišljao o njenoj pretnji.

Sve do nedelju dana kasnije, kada je jedna sitna, nabijena žena stigla na njegova vrata i

pokazala mu policijsku narukvicu. „Dobili smo prijavu“, rekla je. „Da li vi, Krese, držite rezervoar pun opasnih insekata?“

„To nisu insekti“, rekao je on besno. „Uđite, pokazaću vam.“

Pošto je videla kraljeve peska, odmahнула je glavom. „Ovo ovako ne može. Šta vi uopšte znate o ovim stvorenjima? Zna li s kog sveta potiču? Imate li dozvolu ekološke uprave? Imate li papire? Dobili smo prijavu da su mesožderi, verovatno opasni. Takođe imamo dostavu i da poseduju izvestan stepen inteligencije. Odakle vam uopšte oni?“

„Iz prodavnice *Vo i Šejd*“, odgovori Kres.

„Nikad čula“, reče žena. „Verovatno su ih prokrijumčarili, pošto su znali da ih naši ekolozi nikada ne bi odobrili. Ne, Krese, ovo ovako ne može. Zapleniću ovaj rezervoar i poslaću ga na uništenje. A vi očekujte i novčanu kaznu.“

Kres joj je ponudio stotinu standarda da zaboravi na njega i kraljeve peska.

Ona zacokta. „Sada ću optužbama protiv vas morati da pridodam i pokušaj davanja mita.“

Ubedio ju je tek kada je podigao iznos na dve hiljade standarda.

„Mada, neće biti lako“, rekla je. „Treba izmeniti obrasce, obrisati beleške. A potrajaće i pribavljanje krivotvorene dozvole od ekologa. Da ne spominjemo osobu koja se žalila. Šta ako ponovo pozove?“

„Nju prepustite meni“, reče Kres. „Nju prepustite meni.“

* * *

Neko vreme je o tome razmišljao. Te noći je pozvao nekoliko ljudi.

Prvo T’Eterana, prodavca ljubimaca. „Hoću da kupim psa“, rekao je. „Štene.“

Trgovac okruglog lica zablenuo se u njega. „Štene? To ne liči na tebe, Sajmone. Što ne svratiš? Imam sjajnu robu.“

„Hoću veoma posebnu vrstu šteneta“, reče Kres. „Piši. Opisacu ti kako mora da izgleda.“

Posle je ukucao broj Idi Noredijan. „Idi“, rekao je, „dođi večeras ovamo sa holo opremom. Hoću da snimim bitku kraljeva peska. Poklon za jednu prijateljicu.“

Te noći pošto su završili snimanje, Sajmon Kres je ostao budan do kasno. Preuzeo je u senzorijum jednu novu dramu koja je digla mnogo prašine, napravio sebi nešto da prezalogaji, popušio veseli štapić ili dva i otvorio flašu vina. Pošto se osećao veoma srećno, otišao je u dnevnu sobu s čašom u ruci.

Svetla su bila pogašena. Od crvenog sjaja terarijuma senke su bile rumene i grozničave. Prišao je da pogleda svoje carstvo, pošto ga je zanimalo kako napreduju popravke na zamku crnih. Štene ga je ostavilo u ruševinama.

Popravke su dobro napredovale. Ali dok je Kres osmatrao radove kroz uveličavajuće naočari, slučajno je video svoje lice. Zaprepastilo ga je.

Povukao se, zatreptao, otpio dugačak gutljaj vina pa pogledao ponovo.

Lice na zidu i dalje je bilo njegovo. Ali bilo je skroz pogrešno, skroz *iskrivljeno*, Obrazi su mu bili natečeni i svinjski, osmeh izvijen kez. Izgledao je nemoguće zlobno.

Osećao se uznemireno dok je obilazio rezervoar da pogleda druge zamkove. Svi su bili drugačiji, ali na kraju svi isti.

Narandžasti su izostavili većinu pojedinosti, ali je ishod i dalje bio isti, čudovišan, ružan - surova usta i bezumne oči.

Crveni su mu dali satanski, grčevit osmeh. Usta su mu izvodila nešto čudno i gadno u uglovima.

Beli, njegovi miljenici, isklesali su okrutnog maloumnog boga.

Sajmon Kres u besu zavitla vino na drugi kraj sobe. „Kako se *usuđujete*“, reče sebi u bradu. „Sada nećete jesti nedelju dana, prokletinje...“ Glas mu je bio kreštav. „Naučiću ja vas.“ Sinula mu je ideja. Hitro je izašao iz sobe pa se trenutak kasnije vratio s prastarim mačem za bacanje u ruci. Bio je metar dugačak, a vrh mu je bio veoma oštar. Kres se osmehnu, pope i pomeri poklopac rezervoara taman toliko da ima prostora za rad, otvorivši jedan ugao pustinje. Nagnuo se dole i ubo mačem beli zamak pod sobom. Mahnuo je napred-nazad, rušeći kule i zidine. Pesak i kamen su se rušili, zatrpavajući usplahirene pešake. Jedan udarac je uništio drsku, uvredljivu karikaturu koju su kraljevi peska napravili od njegovog lica. Onda je uperio vrh mača iznad tamnih usta koja su vodila u utrobinu odaju i gurnuo iz sve snage. Čuo je tih, gnjecav zvuk i osetio otpor. Svi pešaci zadrhtaše i popadaše. Zadovoljan, Kres izvuče ruku.

Kratko je posmatrao, pitajući se je li ubio utrobu. Vrh mača bio je vlažan i sluzav. Ali napokon beli kraljevi peska počеше ponovo da se kreću. Slabašno, polako, ali su se ipak kretali.

Spremao se da gurne poklopac na mesto i pređe na drugi zamak kada oseti da mu nešto mili po ruci.

On vrisnu, ispusti mač i otrese kralja peska s kože. Ovaj pade na tepih i on ga smrvi petom, gazeći ga i dalje još dugo pošto je uginuo. Krcnuo je kada ga je zgazio. Posle toga Kres drhteći požuri da ponovo zatvori rezervoar a onda otrča da se istušira i pažljivo pregleda. Odeću je prokuvao.

Kasnije, posle nekoliko novih čaša vina, vratio se u dnevnu sobu. Bilo ga je pomalo sramota što se toliko prestravio od kralja peska. Ali rezervoar neće ponovo otvarati. Od sada će poklopac biti trajno zatvoren. Ipak, morao je da kazni i ostale.

Kres je odlučio da podmaže svoj umni mehanizam novom čašom vina. Kada ju je dokrajčio, osetio je nadahnuće. Osmehnut je otišao do rezervoara i podesio kontrolu vlažnosti.

Kada je zaspao na sofi, i dalje držeći vinsku čašu, peščani zamkovi rastapali su se na kiši.

* * *

Kresa je probudila besna lupa na vratima.

Pridigao se, ošamućen, a glava mu je pucala. Mamurluci od vina uvek su najgori, pomislio je. Odvukao se do predvorja.

Napolju je stajala Ket m'Lejn. „Čudovište jedno“, rekla je, lica natečenog i umrljanog suzama. „Čitavu sam noć preplakala, prokletinče. Ali nećeš više, Sajmone, nećeš više.“

„Polako“, reče on, držeći se za glavu. „Mamuran sam.“

Ona opsova, gurnu ga u stranu i probi se u kuću. Gegavac proviri iza ugla da vidi kakva je to buka. Ona pljunu na njega i krupnim koracima uđe u dnevnu sobu, dok ju je Kres nespretno pratio. „Čekaj malo“, reče on. „Gde si to... ne smeš...“ Zastao je, iznenada užasnut. U levoj ruci je držala ogromnu macolu. „Ne“, reče on.

Otišla je pravo do rezervoara s kraljevima peska. „Toliko ti se sviđaju ovi mali slatkiši, Sajmone? Onda možeš i da živiš sa njima.“

„Ket!“, vrisnu on.

Stežući čekić obema rukama, ona iz sve snage udari po rezervoaru. Od zvuka tog udarca kao da mu se glava precepila i Kres ispusti dubok, grcav, očajnički zvuk. Međutim, plastika je izdržala.

Ona ponovo zamahnu. Ovog puta se začulo pucanje i pojavila se mreža tankih crta.

Kres se baci na nju dok je zamahivala za treći udarac. Padoše i otkotrljaše se. Čekić joj je ispao iz ruku pa je pokušala da ga zadavi, ali se Kres otrgnuo i ugrizao je za ruku, do krvi. Oboje su se nekako zadihani osovili na noge.

„Da se samo vidiš, Sajmone“, reče ona mračno. „Krv ti curi iz usta. Izgledaš kao neki od tvojih ljubimaca. Kako ti se sviđa ukus?“

„Marš napolje“, reče on. Video je mač za bacanje gde mu je sinoć ispao, pa ga je zgrabio. „Marš napolje“, ponovio je, mašući mačem da naglasi reči. „Da više nisi prišla rezervoaru.“

Ona mu se nasmeja. „Ne bi se usudio“, reče. Sagnula se da podigne macolu.

Kres vrisnu na nju pa napade. Pre nego što je uopšte postao svestan šta se dešava, čelično sečivo joj je probilo stomak. Ket m’Lejn začuđeno pogleda prvo njega pa mač. Kres se povuče, cvileći. „Nisam hteo... Samo sam želeo...“

Ona je bila proburazena, krvarila je, mrtva, ali nekako nije padala. „Čudovište“, uspela je da izusti, mada su joj usta bila puna krvi. Onda se okrenula, potpuno nemoguće, s mačem koji je štrčao iz nje i poslednjim ostatkom snage udarila rezervoar. Naprsli zid se razbio i Ket m’Lejn prekri lavina plastike, peska i blata.

Kres je ispuštao tihe, histerične zvuke dok se pentrao na sofu.

Kraljevi peska su izranjali iz blatišta na podu njegove dnevne sobe. Puzali su po Ketinom telu. Nekolicina je oprezno krenula preko tepiha. Još ih je usledilo.

Gledao je kako se obrazuje kolona, živ, uzavreo kvadrat od kraljeva peska, kako nosi nešto, nešto sluzavo i bezoblično, komad sirovog mesa velik kao ljudska glava. Nosili su ga dalje od rezervoara. Pulsirao je.

Tada se Kres trgao i pobegao.

* * *

Bilo je kasno popodne kada je smogao hrabrosti da se vrati. Prethodno je odjurio do svog skimera i odleteo u najbliži grad, pedesetak kilometara daleko, gotovo izbezumljen od straha. Ali pošto se našao na sigurnom, ušao je u jedan restorančić, ispio nekoliko šolja kafe i dve tablete protiv mamurluka, pojeo obilan doručak i postepeno došao k sebi.

Bilo je to užasno jutro, ali ništa neće rešiti bude li o tome razmišljao. Naručio je novu kafu i razmotrio svoj položaj s ledenom racionalnošću.

Ket m’Lejn je stradala od njegove ruke. Može li to da prijavi, da tvrdi kako je posredi nesrećan slučaj? Malo verovatno. Ipak ju je proburazio a već je rekao onoj policajki da je prepusti njemu. Moraće da se ratosilja dokaza i da se nada kako ona nikom nije rekla kuda je tog jutra pošla. To je bilo moguće. Njegov poklon joj je stigao kasno sinoć. Rekla je da je čitavu noć preplakala, a došla je sama. Vrlo dobro; morao je da se pobrine samo za jedno telo i jedan skimer.

Znači, ostaju kraljevi peska. Oni će možda predstavljati veću poteškoću. Sada su bez sumnje sigurno svi pobegli. Od pomisli na njih po njegovoj kući, u njegovom krevetu i u odeći, kako mu zagađuju hranu - sav se naježio. Stresao se i savladao gađenje. Stvarno ne bi trebalo da bude teško da ih pobije, podsetio se. Nije morao da juri svakog pešaka. Samo četiri utrobe, to je sve. To može da izvede. Bile su krupne, kao što je video. Naći će ih i pobiti.

Sajmon Kres je pre leta kući otišao u kupovinu. Uzeo je skintin triko koji će ga pokriti od glave od pete, nekoliko džakova otrovnih kuglica za suzbijanje kamenjaraca i sprej protivzakonito snažnog pesticida. Takođe je kupio i uređaj za vuču magnalok.

Pošto se spustio, metodično se dao na posao. Prvo je magnalokom zakačio Ketin skimer za svoj. Pretražio ga je i tu mu se prvi put osmehnula sreća. Kristalni čip s holosnimkom Idi Noredijan nalazio se na prednjem sedištu. To ga je bilo brinulo.

Pošto su skimeri bili spremni, navukao je triko i ušao po Ketino telo.

Unutra ga nije video.

Pažljivo je pretražio pesak koji se brzo sušio, ali sumnje nije bilo: telo je nestalo. Da se

nije nekuda odvušla? Malo verovatno, ali je Kres ipak tražio. Ovlašnim pregledom kuće nije otkrio ni telo niti bilo kakav trag kraljeva peska. Nije imao vremena za detaljnije istraživanje, pošto je skimer koji je bio dokaz njegovog zločina stajao pred kućom. Rešio je da nastavi kasnije.

Nekih sedamdeset kilometara od Kresovog imanja nalazio se masiv aktivnih vulkana. Odleteo je tamo, vukući Ketin skimer. Iznad blistavog vrha onog najvećeg, oslobodio je magnalok i gledao skimer kako nestaje dole u lavi.

Kada se vratio kući, već je bio suton. Zbog toga se zamislio. Nakratko je razmotrio mogućnost da odleti nazad u grad i tamo prenoći. Odbacio ju je. Čekao ga je posao. Još nije bezbedan.

Razbacao je kuglice otrova oko kuće. To nikome neće biti sumnjivo. Oduvek je imao problema s kamenjarcima. Pošto je to obavio, aktivirao je kanister pesticida i vratio se unutra.

Kres je prošao kroz kuću od sobe do sobe, uključujući svetla gde god je išao, sve dok nije bio obasjan jarkim veštačkim osvetljenjem. Zaustavio se da očisti dnevnu sobu i lopatom vrati pesak i komadiće plastike nazad u razbijeni rezervoar. Svi kraljevi peska su nestali, kao što se bojao. Zamkovi su bili plegli i iskrivljeni, stopljeni od vodenog bombardovanja koje im je Kres priredio, a ono što je ostalo krunilo se kako se sušilo.

Namrštio se i nastavio da traži, s kanisterom spreja prebačenim preko ramena.

Dole, u najdubljem vinskom podrumu, naišao je na leš Ket m'Lejn.

Ležao je u podnožju strmih stepenica, udova iskrivljenih kao posle pada. Beli pešaci su ga sveg preplavili i telo se trzavo kretalo po zemljanom podu.

Nasmejao se i uključio svetlo na najjače. U daljem uglu su se između dve police s vinima videli mali zdepasti zemljani zamak i tamna rupa. Kres je video grub obris svog lica na zidu podruma.

Telo se ponovo pokrenulo, nekoliko centimetara ka zamku. Kresu se iznenada pred očima pojavi slika bele utrobe koja gladno čeka. Moći će da proguta Ketino stopalo, ali ne više. Bilo je previše apsurdno. Ponovo se nasmejao, pa je krenuo dole u podrum, s prstom na okidaču cevi koja mu se pružala niz desnu ruku. Kraljevi peska - njih stotine koji su se kretali kao jedan - ostavili su telo i obrazovali borbene linije, belo polje između njega i njihove utrobe.

Kresa iznenada ispuni novo nadahnuće. Osmehnuo se i spustio ruku iz koje je hteo da zapuca. „Ket je uvek bilo teško progutati“, reče, oduševljen sopstvenom duhovitošću. „Posebno ako ste toliko mali. Evo, da vam pomognem. Čemu inače služe bogovi?“

Povukao se na sprat i nedugo zatim vratio se sa satarom. Kraljevi pesaka su strpljivo gledali i čekali dok je Kres sekao Ket m'Lejn u male, lako svarljive komade.

* * *

Sajmon Kres je te noći spavao u triku, s pesticidom pri ruci, međutim, ovaj mu nije zatrebao. Beli su, siti, ostali u podrumu, a od drugih boja nije video ni traga.

Ujutru je završio čišćenje dnevne sobe. Pošto je to obavio, sem razbijenog rezervoara nije ostao ni trag borbe.

Lagano je ručao pa nastavio potragu za nestalim kraljevima peska. Na dnevnom svetlu to nije bilo previše teško. Crni su se smestili u njegovu kamenu baštu i sagradili su zamak od opsidijana i kvarca. Crvene je našao na dnu bazena koji odavno nije koristio i koji se tokom godina delimično napunio peskom. Video je pešake obe boje kako patroliraju njegovim imanjem i mnoge kako nose kuglice otrova nazad svojim utrobama. Kres je zaključio da je pesticid nepotreban. Nema potrebe da rizikuje bitku kada otrov može da obavi posao. Do večeri će obe utrobe biti mrtve.

Tako su mu ostali samo narandžasti. Kres je nekoliko puta obišao imanje, u sve širim krugovima, ali nije pronašao ni traga od njih. Kada je počeo da se znoji u skintin trikou - bio je vruć, suv dan - zaključio je da to nije važno. Ako su tu negde, verovatno jedu otrovne kuglice zajedno s crvenima i crnima.

Dok se vraćao u kuću, cipelom je smrvio nekoliko kraljeva peska, s izvesnim zadovoljstvom. Unutra se skinuo, seo za izuzetno ukusan ručak i konačno počeo da se opušta. Sve je bilo pod kontrolom. Dve utrobe će uskoro biti izbačene iz stroja, treća je na mestu gde će kasnije s njom lako moći da se obračuna, a četvrtu će sigurno naći. Što se Ket tiče, uklonjeni su svi tragovi njene posete.

Njegove sanjarije prekinulo je treptanje ekrana. Bio je to Džad Rakis, koji je zvao da se hvališe nekim crvima ljudožderima koje će te noći doneti na ratne igre.

Kres je na to potpuno zaboravio, ali se brzo snašao. „O, Džade, izvini. Zaboravio sam da ti kažem. Sve mi je to dojadilo i otarasio sam se kraljeva peska. Mnogo su ružni. Izvini, večeras nema zabave.“

Rakis je bio ljut. „A šta ja sada da radim sa svojim crvima?“

„Upakuj ih s mašnom pa ih pošalji nekome koga voliš“, reče Kres pa prekide vezu. Brzo je počeo da zove ostale. Nipošto mu nije trebalo da se neko pojavi na vratima dok su kraljevi peska živi i šire mu se po imanju.

Dok je zvao Idi Noredijan, Kres je postao svestan jednog glupog previda. Ekran je počeo da bledi, što je značilo da se neko javio na drugom kraju veze. Kres ga isključio. Idi je stigla kako je i dogovoreno, sat vremena kasnije. Iznenadila se kada je shvatila da je zabava otkazana, ali je bila vrlo srećna da provede večer nasamo s Kresom. Oduševljavao ju je pričom o Ketinoj reakciji na holo koji su zajedno snimili. Dok je pričao, uspeo je da oceni kako ona nikome nije za to ispričala. Zadovoljno je klimnuo glavom i ponovo im napunio čaše vinom. Ostalo ga je tek malčice. „Idem po novu čašu“, rekao je. „Hajde sa mnom u vinski podrum, da odaberemo neku dobru godinu. Uvek si imala osetljivija nepca od mene.“

Pošla je sasvim spremno, ali je ustuknula na vrhu stepenica kada je Kres otvorio vrata i pokazao joj da krene pre njega. „Gde su svetla?“, upitala je. „I taj miris, Sajmone, kakav je to čudan miris?“

Kada ju je gurnuo, na tren je delovala preneraženo. Vrisnula je dok se kotrljala niz stepenice. Kres zatvori vrata i vazдушnim čekićem zakuca na njih dasku koju je spremio. Dok je završavao, čuo je Idi kako stenje. „Povredila sam se“, rekla je. „Sajmone, šta je ovo?“ Iznenada je ciknula, a nedugo zatim počeli su vrisci.

Nisu prestajali satima. Kres je otišao do senzorijuma i naručio neku seksi komediju da skrene misli s toga.

Kada je bio siguran da je mrtva, Kres je odvuкао njen skimer na sever do vulkana i tamo ga bacio. Magnalok se pokazivao kao dobra investicija.

* * *

Pošto je sutradan ujutro Kres sišao da izvidi stanje, iza podrumskih vrata čulo se nekakvo čudno grebuckanje. Osluškiavao je nekoliko neprijatnih trenutaka, pitajući se da nije Idi Noredijan slučajno preživela i da sada traži izlaz. Izgledi za tako nešto bili su mali; grebanje sigurno potiče od kraljeva peska. Kresu se nije dopadalo značenje toga. Odlučio je da ne otvara vrata, bar za sada, pa je izašao napolje s lopatom da zatrpa crvene i crne utrobe u njihovim zamkovima.

Zatekao ih je veoma žive i zdrave.

Crni zamak je bio blistav od vulkanskog stakla a kraljevi peska su bili svuda po njemu,

popravljali ga i poboljšavali. Najviša kula dosezala mu je do struka, a na njoj se nalazila odvratna karikatura njegovog lica. Kada je prišao, crni su obustavili rad i postrojili se u dve preteće falange. Kres je pogledao iza sebe i video druge kako mu presecaju odstupnicu. Preneražen, ispustio je lopatu i odjurio iz zamke, usput gazeći nekoliko pešaka.

Crveni zamak se polako penjao uza zidove bazena. Utroba se bezbedno smestila u jamu, okružena peskom, betonom i zidovima. Crveni su puzali po čitavom dnu bazena. Kres ih je gledao kako u zamak nose jednog kamenjarca i jednog velikog guštera. Povukao se s ivice bazena, užasnut i osetio kako nešto krcka. Pogledao je dole i video tri pešaka kako mu puze uz nogu. Otresao ih je i zgazio, ali su se drugi brzo približavali. Bili su krupniji nego što je pamtio. Neki su bili veliki gotovo kao njegov palac.

Potrčao je. Kada je stigao do bezbednosti kuće, srce mu je silno tuklo i ponestalo mu je daha. Vrata su se zatvorila za njim i Kres ih je brže-bolje zaključao. Njegova kuća je navodno bila otporna na gamad. Tu će biti siguran.

Oštro piće mu je smirilo živce. Znači, otrov im ne smeta, pomislio je. Trebalo je to da zna. Vo ga je upozorila da utrobe jedu sve. Moraće da upotrebi pesticid. Kres nasu sebi novo piće, obuče triko i prebaci kanister na leđa. Otključao je vrata.

Kraljevi peska su napolju čekali.

Dve vojske su se spremile za njega, ujedinjene protiv zajedničke opasnosti. Više nego što je mogao da nasluti. Proklete utrobe ih kote kao kamenjarce. Bilo ih je na sve strane, čitavo more njih.

Kres diže crevo i pritisnu obarač. Siva magla preplavi najbliži stroj kraljeva peska. Pomerio je ruku levo-desno.

Na mestima gde je magla padala, kraljevi peska su se silovito uvijali i crkavali u grčevima. Kres se osmehnu. Ne mogu oni sa njim da se nose. Prskao je u širokom luku pred sobom i samopouzdan zakoračio napred preko mnoštva crnih i crvenih tela. Vojske su se povlačile. Kres je napredovao, s namerom da se probije kroz njih sve do utrobe.

Povlačenje odjednom stade. Hiljadu kraljeva peska jurnu ka njemu.

Kres je protivnapad i očekivao. Nije se povukao i mahao je maglovitim mačem pred sobom u velikim, širokim potezima. Navaljivali su na njega i crkavali. Nekolicina se probila; nije mogao da prska svugde istovremeno. Osećao je kako mu se penju uz noge, osetio njihove mandibule kako uzaludno grizu ojačanu plastiku njegovog trikoa. Nije se na njih osvrtao i nastavio je da prska.

Onda je počeo da oseća blage udarce po glavi i ramenima.

Kres zadržta, okrenu se i pogleda iznad sebe. Pročelje njegove kuće kao da je oživel od kraljeva peska. Crnih i crvenih, na stotine. Bacali su se u vazduh i zasipali ga kao kiša. Padali su svuda po njemu. Jedan mu se dočeka na masku, mandibule su zagrebale ka očima jedan užasan tren pre nego što ga je sklonio.

Digao je crevo i počeo da prska u vazduh, da prska po kući, da prska sve dok svi kraljevi peska koji su skakali nisu pocrkali. Magla se ponovo spustila na njega i naterala ga na kašalj. Kašljao je i nastavio da prska. Tek kada je pročelje kuće bilo čisto, Kres se ponovo okrenuo ka zemlji.

Bili su svuda oko njega, na njemu, desetine su milele preko njegovog tela, stotine drugih su žurile da im se pridruže. Usmerio je crevo na njih. Pesticid prestade da izlazi. Kres začu glasno šištanje i smrtonosna magla se u velikom oblaku diže između njegovih ramena, okružujući ga, gušeći ga, pekući mu oči. Potražio je crevo, a ruku su mu pokrili kraljevi peska na umoru. Cev je bila presečena; pregrizli su je. Bio je okružen oblakom pesticida, slep. Zateturao se, vrisnuo, i potrčao nazad ka kući, tresući usput kraljeve peska sa sebe.

Unutra je zatvorio vrata i srušio se na tepih, a onda počeo da se valja sve dok nije bio siguran da ih je sve smrvio. Kanister je tada već bio sasvim prazan i slabašno je šištao. Kres je skinuo triko pa se istuširao. Vrela voda ga je opekla, tako da mu je koža postala crvena i osetljiva, ali se više nije ježio.

Obukao je najdeblju odeću, teške radne pantalone i kožnu jaknu, pošto ih je nervozno protresao. „Jebem ti“, ponavljao je neprekidno, „jebem ti.“ Grlo mu je bilo suvo. Pošto je detaljno pretražio predvorje da bi bio siguran kako je čisto, dozvolio je sebi da sedne i naspe piće. „Jebem ti“, ponovio je. Dok je sipao, ruka mu se tresla i prosuo je piće po tepihu.

Alkohol ga je smirio, ali nije odagnao strah. Sipao je drugo piće i krišom prišao prozoru. Kraljevi peska su se kretali preko debelog plastičnog okna. Stresao se pa se povukao do konzole za komunikaciju. Mora da pozove pomoć, pomislio je mahnito. Ukucaće broj policije, oni će doći sa bacačima plamenova i...

Sajmon Kres se zaustavi u pola poziva pa zastenja. Nije mogao da pozove policiju. Morao bi da im ispriča za bele u podrumu, a tamo bi našli tela. Utroba je možda dosad dovršila Ket m'Lejn, ali Idi Noredijan sigurno nije. Nju čak nije ni isekao. Sem toga, biće i kostiju. Ne, policiju će pozvati tek u slučaju krajnje nužde.

Namršten je seo za konzolu. Njegova komunikaciona oprema prekrivala je čitav zid; odatle je mogao da stupi u vezi s bilo kim na Balduru. Imao je dovoljno novca, kao i svoje lukavstvo - on se oduvek ponosio svojim lukavstvom. Srediće ovo već nekako.

Nakratko je pomislio da pozove Džalu Vo, ali je tu ideju ubrzo odbacio. Ona je previše znala, postavljaće pitanja i on joj nije verovao. Ne, bio mu je potreban neko ko će izvršavati njegova naređenja a *neće* postavljati pitanja.

Mrštenje mu se brzo pretvorilo u osmeh. Sajmon Kres je imao veze. Pozvao je jedan broj koji nije zvao veoma dugo.

Na ekranu se pojavi žensko lice: bela kosa, prazan izraz, dugačak kukast nos. Glas joj je bio otresit i poslovan. „Sajmone“, reče. „Kako posao?“

„Posao je dobro, Lisandra“, odgovori Kres. „Imam jedan zadatak za tebe.“

„Eliminacija? Moje usluge su u međuvremenu poskupele, Sajmone. Deset godina je prošlo.“

„Bićeš dobro plaćena“, reče Kres. „Znaš da sam ja velikodušan. Potrebna si mi za malo dezinfekcije.“

Ona se slabašno osmehnu. „Nema potrebe da govoriš uvijeno, Sajmone. Poziv je zaštićen.“

„Ne, ozbiljno mislim. Imam problem s insektima. Opasnim insektima. Uništi ih. Bez pitanja. Jasno?“

„Jasno.“

„Dobro. Biće ti potrebno... recimo tri ili četiri operativca. Obucite trikoe otporne na toplotu i opremi ih bacačima plamena ili laserima, nečim te snage. Dođite do mene. Videćete problem. Bube, ogromno mnoštvo buba. U mom kamenom vrtu i starom bazenu naći ćete zamke. Uništite ih, pobijte sve u njima. Onda zakucajte na vrata i pokazaću vam šta još mora da se uradi. Možete li brzo da stignete?“

Lice joj je bilo ravnodušno. „Krećemo u roku od sat vremena.“

* * *

Lisandra ga nije izneverila. Stigla je u vitkom crnom skimeru s tri operativca. Kres ih je gledao iz bezbednosti prozora na spratu. U tamnim plastičnim trikoima nisu imali lica. Dvojica su

nosili lake bacače plamena, treći laserski top i eksplozive. Lisandra nije nosila ništa; Kres ju je prepoznao po načinu na koji je naređivala.

Njihov skimer je prvo preleteo nisko, da osmotre stanje. Kraljevi peska su podivljali. Pešaci boje grimiza i uglja trčali su na sve strane, pomahnitali. Kres je sa svoga vidikovca posmatrao zamak u kamenom vrtu. Bio je visok kao čovek. Bedemi su mu vrveli od crnih branilaca, a neprekidna reka pešaka tekla je u njegove dubine.

Lisandrin skimer se spustio pored Kresovog a operativci su poiskakali i spremili oružje. Izgledali su neljudski, smrtonosno.

Crna vojska se postrojila između njih i zamka. Crveni - Kres je iznenada shvatio da ne vidi crvene. Zatreptao je. Kuda h su otišli?

Lisandra pokaza i viknu a njena dva bacača plamena zapljusnuše crne kraljeve peska. Tupo su zakašljala i počela da grme, dugački jezici plave i grimizne vatre liznuli su pred njima. Kraljevi peska su se smežurali, crneli i umirali. Operativci počеше da usmeravaju vatru levo-desno u efikasnom, prepletenom obrascu. Napredovali su pažljivim, odmerenim koracima.

Crna vojska je gorela i nestajala, pešaci su bežali u hiljadu različitih pravaca, neki nazad ka zamku, drugi ka neprijatelju.

Nijedan nije stigao do operativaca s bacačima plamena. Lisandrini ljudi bili su veoma profesionalni.

Onda se jedan od njih sapleo.

Ili je bar izgledalo kao da se sapleo. Kres ponovo pogleda i vide da je zemlja pod njim popustila. Tuneli, pomisli on uz drhtaj straha - tuneli, jame, zamke. Čovek s bacačem plamena propao je u pesak do pojasa i odjednom zemlja oko njega kao da je eksplodirala i prekrili su ga grimizni kraljevi peska. Ispustio je oružje i počeo ludo da se mlati po telu. Njegove krike je bilo užasno čuti.

Njegov kolega je načas oklevao, a onda se okrenuo i pustio mlaz plamena, koji je progutao i čoveka i kraljeve peska. Krici naglo prestadoše. Zadovoljan, drugi operativac se okrenu nazad ka zamku, načini korak napred pa se trznu kada mu stopalo propade kroz zemlju i nestade do članka. Pokušao je da ga izvuče i da se povuče, a pesak svuda oko njega je popustio. Izgubio je ravnotežu i zateturao se, mašuci rukama, a kraljevi peska su bili svugde, uzavrelo mnoštvo kraljeva peska, prekrili su ga dok se grčio i valjao. Bacač plamena mu je bio beskoristan i zaboravljen.

Kres žestoko zalupa po prozoru, vičući da im privuče pažnju. „Zamak! Uništite zamak!“

Lisandra, koja je stajala pozadi kraj skimera, čula je i mahnula. Njen treći operativac nacilja laserskim topom i opali. Zrak sevnu preko dvorišta i odseče vrh zamka. Brzo ga je srušio, sekući bedeme od peska i kamena. Kule su padale. Kresovo lice se raspalo. Laser je zasekao zemlju, tražeći naokolo. Zamak se krunio; sada se pretvorio u običnu gomilu peska. Ali crni pešaci nastavili su da se kreću. Utroba je bila preduboko zakopana; nisu je dotakli.

Lisandra izdade novo naređenje. Njen operativac odbaci laser, aktivira eksploziv i jurnu napred. Preskočio je preko zadimljenog leša prvog čoveka s bacačem plamena, dočeka se na čvrsto tlo unutar Kresove kamene bašte i zamahnuo. Eksplozivna lopta pade tačno na ruševine crnog zamka. Blesak belog svetla opeče Kresove oči i ogroman oblak peska, kamenja i pešaka diže se uvis. Prašina je na tren sve zaklanjala. Kraljevi peska i njihovi delovi padali su kao kiša.

Kres vide da su crni pešaci mrtvi i nepomični.

„Bazen“, viknu on kroz prozor. „Sredite zamak u bazenu.“

Lisandra je odmah shvatila; zemlja je bila prekrivena nepokretnim crnima, ali su se crveni hitro povlačili i prestrojivali. Njen operativac je nesigurno stajao, a onda se sagnuo i izvadio novu eksplozivnu loptu. Zakoračio je napred, ali ga je Lisandra pozvala i on je odjurio u njenom

pravcu.

Tada je postalo krajnje jednostavno. Stigao je do skimera i Lisandra ga je podigla. Kres je otrčao do prozora u drugoj sobi da posmatra. Obrušili su se iznad bazena i operativac je iz bezbednosti skimera bacio bombe na crveni zamak. Posle četvrtog naleta zamak je bio neprepoznatljiv, a kraljevi peska prestali su da se kreću.

Lisandra je bila temeljita. Bombardovali su oba zamka još nekoliko puta. Onda su laserskim topom metodično ispresecali zemlju, sve dok nisu bili sigurni da ispod nije ostalo ništa živo.

Na kraju su zakucali na vrata. Kres se suludo kezio kada ih je pustio unutra. „Divno“, rekao je. „Divno.“

Lisandra je skinula masku sa trikoa. „Ovo će da bude skupo, Sajmone. Izgubila sam dva operativca, da ne spominjemo opasnost po moj život.“

„Naravno“, zablebeta Kres. „Bićeš odlično plaćena. Koliko god poželiš, samo dovrši posao.“

„Šta još treba da se uradi?“

„Morate da očistite moj vinski podrum“, reče Kres. „Dole je još jedan zamak. A to ćete morati bez eksploziva. Ne želim da mi se kuća sruši na glavu.“ Lisandra dade znak operativcu. „Idi napolje po Radžkov bacač plamena. Trebalo bi da je netaknut.“

Vratio se naoružan, spreman, nem. Kres ih je poveo dole do vinskog podruma.

Daska je još bila zakucana preko teških vrata, kao što ju je ostavio. Međutim, vrata su bila malo ispupčena, kao da su se iskrivila pod nekim silnim pritiskom. Kres se uznemirio kada je to video, kao i zbog tišine koja je vladala. Stajao je podalje od vrata dok je Lisandrin operativac uklanjao eksere i daske. „Je li to bezbedno unutra?“, shvatio je da mrmlja, pokazujući na bacač plamena. „Ne želim ni da izbije požar, znate.“

„Imam laser“, rekla je Lisandra. „Njime ćemo da završimo posao. Bacač plamena verovatno neće biti potreban. Ali želim da bude tu za svaki slučaj. Ima i gorih stvari od vatre, Sajmone.“

Klimnuo je glavom.

Poslednja daska je otpala s vrata podruma. Odozdo i dalje nije dopirao nikakav zvuk. Lisandra odsečno izdade naređenje i njen potčinjeni se povuče, zauze položaj iza nje i uperi bacač plamena pravo u vrata. Ona ponovo stavi masku na lice, diže laser, zakorači napred i otvori vrata.

Bez pokreta. Bez zvuka. Dole je bilo mračno.

„Ima li svetla?“, upita Lisandra.

„Odmah iza vrata“, reče Kres. „Desno. Pazi na stepenice, veoma su strme.“

Ona zakorači kroz vrata, prebaci laser u levu ruku i diže desnu, tražeći unutra prekidač. Ništa se nije desilo. „Osećam ga“, reče Lisandra, „ali kao da neće...“

Onda je zavrištala i zateturala se unazad. Veliki beli kralj peska zakačio joj se za desni članak. Krv je navirala kroz triko gde su se mandibule zarile u meso. Bio je velik kao njena šaka.

Lisandra je odskakutala kao u užasnom plesu pa je počela da udara rukom o najbliži zid. Iznova i iznova i iznova. Napokon se kralj peska odvojio. Pao je na zemlju uz težak, mesnat zvuk. Ona zajeca i pade na kolena. „Mislim da sam slomila prste“, reče tiho. Krv joj je i dalje obilato tekla. Laser je ispustila blizu vrata podruma.

„Ja ne idem tamo dole“, reče njen operativac razgovetno i jasno.

Lisandra diže pogled ka njemu. „Ne“, reče. „Stani na vrata i polivaj vatrom. Sve spali. Jasno?“

Klimnuo je glavom.

Sajmon Kres zastenja. „Moja *kuća*“, reče on. Stomak mu se okretao. Beli kralj peska bio je tako *velik*, Koliko ih još ima dole? „Nemojte“, nastavi on. „Pustite ih na miru. Predomislio sam se. Pustite ih na miru.“

Lisandra ga je pogrešno razumela. Pružila je ruku. Bila je prekrivena krvlju i zelenkastocrnom sluzi. „Tvoj mali drugar mi je progrizao rukavicu i video si šta je bilo potrebno da ga skinem. Nije me briga za tvoju kuću, Sajmone. Šta god da je dole, ima da umre.“

Kres ju je jedva čuo. Učinilo mu se da vidi pokret u senkama iza podrumskih vrata. Zamislio je belu vojsku kako izleće, svu od kraljeva peska velikih poput onoga koji je napao Lisandru. Video je sebe kako ga dižu stotine ručica i odvlače dole u tamu gde utroba gladno čeka. Bojao se. „Nemojte“, rekao je.

Nisu se osvrnuli na njega.

Kres jurnu napred i nalete ramenom u leđa Lisandrinog operativca taman kada se ovaj spremao da opali. Ovaj zastenja, izgubi ravnotežu i polete napred u tamu. Kres ga je čuo kako pada niz stepenice. Posle je bilo i drugih šumova - sitnih koraka i pucketanja i tihih gnjecavih zvukova.

Kres se brzo okrenu ka Lisandri. Bio je obliven ledenim znojem, ali ga je obuhvatilo nekakvo mučno uzbuđenje. Gotovo seksualno.

Lisandrine mirne hladne oči posmatrale su ga kroz masku. „Šta to radiš?“, upitala je kada je Kres uzeo laser koji je ispustila. „Sajmone!“

„Mirim se“, reče on kroz kikut. „Oni neće nađiti bogu, o ne, sve dok je bog dobar i darežljiv. Ja sam bio svirep. Izgladnjivao sam ih. Moram sada zbog toga da se iskupim, shvataš.“

„Ti si lud“, reče Lisandra. To su joj bile poslednje reči. Kres joj je progoreo rupu u grudima dovoljno veliku da kroz nju gurne ruku. Odvukao je telo do vrata i zakotrljao ga niz podrumске stepenice. Zvuci su bili glasniji - kuckanje oklopa, grebuckanje i odjeci, nekako gnjecavi. Kres je ponovo zakucao dasku na vrata.

Dok je bežao, ispunjavao ga je dubok osećaj zadovoljstva koji je prekrrio strah u njemu poput sloja sirupa. Slutio je da nije njegov.

Nameravao je da ode iz kuće, da odleti u grad i nađe sobu u kojoj će prenoćiti, ili možda provesti godinu. Umesto toga, Kres je počeo da pije. Nije bio sasvim siguran zašto. Satima je uporno pio, pa se onda silovito izbljuvao na tepih u dnevnoj sobi. U nekom trenutku je zaspao. Kada se probudio, u kući je vladao mrkli mrak.

Skupio se na sofi. Čuo je *zvuke*, Nešto se kretalo kroz zidove. Bili su svuda oko njega. Sluh mu je bio izuzetno oštar. Svako škriputanje bilo je korak kralja peska. Sklopio je oči i čekao, očekivao njihov užasni dodir, u strahu da se pomeri, da ne okrzne jednog od njih.

Kres je zajecao i neko vreme je ležao sasvim mirno, ali ništa se nije desilo.

Ponovo je otvorio oči. Drhtao je. Senke polako počеше da blede i da se povlače. Mesečina se probijala kroz visoke prozore. Vid mu se prilagodio.

Dnevna soba je bila prazna. Nema tu ničega, ničega, ničega. Samo njegovi pijani strahovi.

Sajmon Kres se sabra, ustade i ode da uključi svetlo.

Nema ničega. Soba je bila tiha, pusta.

Oslušnuo je. Ništa. Bez zvukova. Ničega u zidovima. Sve je to bila njegova mašta, njegov strah.

Uspomene na Lisandru i ono u podrumu nezvane su mu se vratile. Preplavili su ga sramota i bes. Zašto je to uradio? Mogao je da joj pomogne da ih spali, da ih pobije. *Zašto...* znao je zašto. To mu je utroba učinila, uterala mu strah u kosti. Džala Vo je rekla da poseduje psioničke moći, čak i kada je mala. A sada je velika, ogromna. Proždrala je Ket i Idi a sada je dole imala još dva tela. Nastaviće da raste. A naučila se da voli ljudsko meso, pomislio je.

Počeo je da se trese, ali je povratio vlast nad sobom i prestao. Njemu neće nauditi. On je bog. Beli su mu uvek bili miljenici.

Prisetio se kako ju je ubadao mačem. To je bilo pre nego što je Ket došla. Prokleta bila.

Nije mogao tu da ostane. Utroba može ponovo da ogladni. Kolika je narasla, neće proći dugo. Appetit će joj biti užasan. Šta će onda da radi? Morao je da pobegne u bezbednost grada dok ona još nije izašla iz vinskog podruma. Dole su samo malter i nabijena zemlja, a pešaci mogu da iskopaju tunel. Kada se oslobode... Kres nije želeo o tome da razmišlja.

Otišao je u spavaću sobu pa se spakovao. Poneo je tri torbe. Samo osnovnu presvlaku, ne treba mu ništa više; ostatak prostora je ispunio svojim dragocenostima, nakitom, umetninama i ostalim predmetima čiji gubitak ne bi mogao da podnese. Nije očekivao da će se vratiti.

Gegavac ga je pratio niz stepenice, zureći u njega zlobnim, sjajnim očima. Bio je mršav. Kres shvati da ga odavno nije nahranio. Ovaj se obično sam starao o sebi, ali je bez sumnje u poslednje vreme malo toga mogao da nađe. Kada je pokušao da mu se uhvati za nogu, on je urliknuo na njega i ritnuo ga, tako da je ovaj pobegao, uvređen.

Kres se iskrade napolje, nespretno noseći torbe, pa zatvori vrata za sobom.

Na trenutak je stajao priljubljen uz kuću, a srce mu je tutnjalo u grudima. Samo nekoliko metara između njega i skimera. Bojao se da ih pređe. Mesečina je bila blistava a prostor pred njegovom kućom bio je poprište pokolja. Tela dvojice Lisandrinih ljudi ležala su gde su pala, jedno zgrčeno i izgorelo, drugo natečeno pod masom mrtvih kraljeva peska. A pešaci, crni i crveni pešaci, bili su svuda oko njega. S mukom se prisetio da su mrtvi. Bilo je gotovo kao da prosto čekaju, kao što su čekali toliko puta ranije.

Gluposti, reče Kres sebi. Još pijanih strahova. Video je kako su zamkovi razneti eksplozivom. Mrtvi su a bela utroba je zarobljena u podrumu. Nekoliko puta je polako i duboko udahnuo, pa zakoračio na kraljeve peska. Krckali su. Žestoko ih je ugazio u pesak. Nisu se pomerali.

Kres se osmehnu, pa polako krenu preko bojišta, osluškujući zvuke, zvuke bezbednosti.

Krc. Krc. Krc.

Spustio je torbe na zemlju i otvorio vrata skimera.

Nešto se pokrenulo iz senke na svetlo. Bledi obris na sedištu skimera. Bio je dugačak kao njegova podlaktica. Mandibule su tiho škljocnule i pogledalo ga je šestoro malih očiju pravilno raspoređenih oko tela.

Kresu je bešika popustila i polako se povukao.

U skimeru je usledilo još pokreta. Ostavio je vrata otvorena. Kralj peska je izašao i oprezno krenuo ka njemu. Drugi su sledili. Krili su se ispod sedišta, zavukli su se ispod presvlaka. Ali sada su izlazili. Obrazovali su nepravilan krug oko skimera.

Kres liznu usne, okrenu se, pa hitro krenu ka Lisandrinom skimeru.

Na pola puta je stao. I u njemu su se pomerala neka stvorenja. Nekakvi veliki crvi, jedva vidljivi na mesečini.

Kres zajeca pa se povuče ka kući. Blizu ulaznih vrata diže pogled.

Prebrojao je desetak dugačkih belih obrisa koji su mileli po zidovima zgrade. Četiri su se tiskala blizu vrha nekorišćenog tornja gde se nekada gnezdio soko lešinar. Nešto su urezivali. Lice. Veoma prepoznatljivo lice.

Sajmon Kres vrisnu pa utrča unutra.

* * *

Dovoljna količina pića donela mu je zaborav koji je tražio. Ipak, probudio se. Uprkos

svemu se probudio. Glava ga je užasno bolela, smrdeo je i bio je gladan. O kako je samo gladan bio. Nikada u životu nije bio toliko gladan.

Kres je znao da ga to ne boli *sopstveni* želudac.

Beli kralj peska gledao ga je s vrha komode u spavaćoj sobi, a antene su mu se jedva primetno pomerale. Bio je velik kao onaj iz skimera, sinoć. Kres se osećao suvo, suvo kao barut. Liznuo je usne i pobegao iz sobe.

Kuća je bila puna kraljeva peska; morao je da gleda gde gazi. Svi su naizgled bili obuzeti svojim poslovima. Prepravljali su mu kuću, kopali rupe u zidovima, nešto klesali. Dvaput je video svoj lik kako mu uzvraća pogled s neočekivanih mesta. Lica su bila iskrivljena, izobličena, prestravljena.

Otišao je napolje da pokupi tela koja su trulila u dvorištu, u nadi da će umiriti glad bele utrobe. Oba su nestala. Kres se prisetio koliko lako pešaci mogu da nose stvari mnogo puta teže od sebe.

Bilo je užasno i pomisliti da je utroba posle svega toga *i dalje* gladna.

Kada se Kres vratio u kuću, povorka kraljeva peska vijugala je niz stepenice. Svaki je nosio deo njegovog gegavca. Glava kao da ga je prekorno pogledala u prolazu.

Kres je ispraznio zamrzivače, plakare, sve, nagomilao je svu hranu u kući na sredinu kuhinjskog poda. Desetak belih je čekalo da je odnese. Izbegavali su smrznutu hranu, čekali su da se otopi u velikoj bari, ali su odneli sve ostalo.

Pošto je sva hrana nestala, Kres je osetio kako kandže gladi malčice popuštaju, mada on sam ništa nije pojeo. Ipak je znao da će taj predah biti kratak. Uskoro će utroba ponovo ogladneti. Morao je da je nahrani.

Kres je znao šta da radi. Otišao je do komunikatora. „Malada“, počeo je opušteno kada mu se javio prvi prijatelj. „Večeras pravim malu zabavu. Znam da je rok užasno kratak, ali bih baš voleo da dođeš. Stvarno bih voleo.“

Onda je pozvao Džada Rakisa i ostale. Poziv je prihvatilo petoro. Kres se nadao da će to biti dovoljno.

Kres je goste dočekaio napolju - pešaci su sve izuzetno brzo raščistili i dvorište je izgledalo gotovo isto kao pre bitke - pa ih uveo na glavna vrata. Pustio je da oni prvi uđu. Nije ušao za njima.

Kada je njih četvoro prošlo, Kres je napokon smogao hrabrosti. Zatvorio je vrata iza poslednjeg gosta, ne obazirući se na iznenađene uzvike koji su se uskoro pretvorili u kreštavo blebetanje, pa je odjurio do skimera u kome su stigli. Seo je na mesto, palcem pritisnuo dugme za pokretanje i opsovao. Bio je programiran da poleti samo ako je aktiviran otiskom prsta svog vlasnika, naravno.

Sledeći je stigao Džad Rakis. Kres je otrčao do njegovog skimera dok se prizemljivao i zgrabio Rakisa za ruku dok je ovaj izlazio. „Vraćaj se unutra, brzo“, rekao je gurajući ga. „Vodi me u grad. Brzo, Džade. *Vodi nas odavde!*“

Ali Rakis je samo zurio u njega i nije se pomerao. „Zašto, šta se desilo? Ne razumem. Šta je sa zabavom?“

A onda je bilo prekasno, zato što se rastresiti pesak svuda oko njih pomerao a crvene oči su zurile u njih i mandibule su škljocale. Rakis ispusti grcav zvuk, pokuša da se vrati u skimer, ali par mandibula se stegnu oko njegovog članka i on se iznenada nađe na kolenima. Pesak kao da je ključao od podzemne aktivnosti. Džad se užasno bacakao i vrištao dok su ga kidali na komade. Kres jedva da je mogao to da gleda.

Posle toga više nije pokušavao da pobegne. Kada se sve završilo, ispraznio je vitrinu s pićem i zverski se napio. Znao je da poslednji put uživa u takvom luksuzu. Jedini alkohol koji je

preostao u kući nalazio se dole u podrumu.

Kres čitav dan nije pojeo ni zalogaja, ali je zaspao osećajući se naduto, napokon sit, utoljene užasne gladi. Poslednje misli pre nego što su ga obuzeli košmari bile su o tome koga sutra može da pozove.

Jutro je bilo vrelo i suvo. Kres je otvorio oči i ponovo video belog kralja peska na komodi. Brzo ih je ponovo sklopio, u nadi da će san nestati. To se nije desilo, a on više nije mogao da spava. Uskoro je shvatio da zuri u to stvorenje.

Zurio je u gotovo pet minuta pre nego što mu je svanulo šta je to toliko čudno; kralj peska se nije pomerao.

Pešaci su, naravno, umeli da budu izuzetno mirni. Hiljadu puta ih je viđao kako čekaju i osmatraju. Međutim, nešto se na njima uvek pokretalo - mandibule su škljocale, noge se trzale, dugačke fine antene su se mrdale i njihale.

Ali kralj peska na komodi bio je potpuno miran.

Kres ustade, zadržavajući dah, ne usuđujući se da se ponada. Je li moguće da je mrtav? Da ga je nešto ubilo? Krenuo je ka njemu.

Oči su bile staklaste i crne. Stvorenje je delovalo nekako natečeno, kao da je iznutra meko i trulo, da se puni gasom koji gura ploče belog oklopa ka spolja.

Kres pruži drhtavu ruku pa ga dodirnu.

Bilo je toplo - čak i vruće - i postajalo je sve toplije. Ali nije se kretalo.

Povukao je ruku, a dok je to činio, deo belog egzoskeletona se odvojio od stvorenja i pao. Meso je ispod bilo iste boje, ali je delovalo mekše, natečeno i upaljeno. I gotovo kao da je pulsiralo.

Kres ustuknu pa otrča do vrata.

Još belih pešaka ležalo je u hodniku. Svi su bili poput onoga u spavaćoj sobi.

Otrčao je niz stepenice, preskačući kraljeve peska. Nijedan se nije pomerao. Kuća ih je bila puna, mrtvih, umirućih, komatoznih, svejedno. Kresa nije bilo briga šta im je. Jedino je bilo bitno da se ne pomeraju.

Našao je četvoricu u svom skimeru. Uzeo ih je jednog po jednog i bacio ih što je dalje mogao. Prokleta čudovišta. Vratio se unutra, na upropašteno, izjedeno sedište, i pritisnuo palcem dugme za pokretanje.

Ništa se nije desilo.

Kres pokuša ponovo i ponovo. Ništa. Nije bilo fer. To je *njegov* skimer, trebalo bi da krene, zašto neće da se digne, nije shvatao.

Napokon je izašao da pogleda, očekujući najgore. Tako je i bilo. Kraljevi peska su pokidali gravitacionu mrežu. Bio je zarobljen. I dalje je bio zarobljen.

Kres se potišteno vratio u kuću. Otišao je u svoju galeriju i našao drevnu sekiru koja je visila pored mača za bacanje kojim je ubio Ket m'Lejn. Dao se na posao. Kraljevi peska se nisu mrdali čak ni dok ih je sekao na komade. Međutim, prskali su kada bi zasecao, tela gotovo kao da su eksplodirala. Unutrašnjost je bila odvratna; čudni, delimično razvijeni organi, gusta crvenkasta sluz koja je izgledala gotovo kao ljudska krv i žuta žuč.

Kres ih je uništio dvadeset pre nego što je shvatio jalovost onoga što radi. Pešaci zapravo nisu ništa. Sem toga bilo ih je *toliko* mnogo. Mogao bi da radi čitav dan i noć i ne bi ih sve pobio. Morao je da ode dole u podrum i sekirom napadne utrobu. Odlučno je pošao. Stigao je do vrata, pa zastao. To više nisu bila vrata. Zidovi su bili pojedeni, tako da je otvor bio dvostruko veći nego pre, i okrugao. Jama, sada je to bila jama. Nije bilo ni traga da su nekada iznad tog crnog ponora stajala vrata.

Jeziv, zagušljiv, kužan smrad kao da je dopirao odozdo.

A zidovi su bili mokri, krvavi i prekriveni komadima belih gljiva.

Najgore od svega, *disalo* je.

Kres je stajao preko puta sobe i osećao kako ga topli vetar preplavljuje kada je izdisalo i pokušao je da se ne zagrcne, a kada je vetar promenio pravac, pobegao je.

Pošto se vratio u dnevnu sobu uništio je još tri pešaka pa se srušio. *Šta se to dešava?* Nije shvatao.

Onda se prisetio jedine osobe koja će možda da razume. Kres ponovo ode do komunikatora, u žurbi zgazivši jednog kralja peska, i usrdno se moleći da uređaj još radi.

Kada se Džala Vo javila, slomio se i sve joj ispričao.

Ona ga je pustila da govori bez prekidanja, a na njenom suvom, bledom licu jedini izraz bilo je blago mrštenje. Pošto je Kres završio, rekla je samo: „Trebalo bi da vas tamo ostavim.“

Kres počeo da cmizdri. „Ne možete. Pomozite mi. Platiću..“

„Trebalo bi“, ponovi Džala Vo. „Ali neću.“

„Hvala vam“, reče Kres. „O, hvala vam...“

„Tišina“, reče ona. „Slušajte me. Ovo je vaše maslo. Ako se dobro starate o kraljevima peska, oni će biti dostojanstveni ritualni ratnici. Vi ste vaše pretvorili u nešto drugo, izgladnjivanjem i mučenjem. Bili ste njihov bog. Stvorili ste od njih to što su sada. Utroba u vašem podrumu je bolesna, još pati od rane koju ste joj naneli. Verovatno je poludela. Njeno ponašanje je... neobično.“

Morate smesta da odete odatle. Pešaci nisu mrtvi, Krese. Uspavani su. Rekla sam vam da egzoskelet spada kada narastu. Zapravo, obično spada mnogo ranije. Nikada nisam čula da kraljevi peska narastu kao ti vaši dok su još u insektoidnoj fazi. Rekla bih da je to još jedna posledica vašeg sakaćenja bele utrobe. To nije bitno.

Bitan je preobražaj kroz koji vaši kraljevi peska sada prolaze. Vidite, kako utroba raste, postaje progresivno sve inteligentnija. Psioničke moći joj narastaju a um postaje prefinjeniji, ambiciozniji. Oklopni pešaci su korisni kada je utroba sićušna i tek delimično inteligentna, ali su joj sada potrebne bolje sluge, sposobnija tela. Shvatate li? Pešaci će sada roditi novu vrstu kraljeva peska. Ne mogu tačno da kažem kako će izgledati. Svaka utroba osmišljava svoje posebne pešake, u skladu sa svojim potrebama i željama. Ali biće dvonošci, s četiri ruke i palčevima nasuprot ostalim prstima. Biće sposobni da grade i upravljaju složenim aparatima. Individualni kraljevi peska neće biti inteligentna bića. Ali će utroba biti i te kako inteligentna.“

Sajmon Kres je zurio u sliku Džale Vo na ekranu. „Vaši radnici“, jedva je izustio. „Oni koji su došli ovamo... koji su instalirali rezervoar...“

Ona se slabašno osmehnu. „Šejd“, reče ona.

„Šejd je kralj peska“, ponovi Kres tupo. „A vi ste mi prodali rezervoar... rezervoar dece, a...“

„Ne budite smešni“, reče Vo. „Kralj peska u prvoj fazi više je nalik na spermatozoid nego na dete. Ratovi ih u prirodi ublažavaju i obuzdavaju. Samo jedan od stotinu stiže u drugu fazu. Samo jedan od hiljadu postiže treći i poslednji nivo i postaje poput Šejda. Odrasli kraljevi peska nisu sentimentalni prema malim utrobama. Ima ih previše, a njihovi pešaci su napast.“ Uzdahnula je. „A sva ova priča je gubljenje vremena. Taj beli kralj peska uskoro će postati potpuno inteligentan. Vi mu više nećete trebati, mrzi vas i biće veoma gladan. Preobražaj je krajnje zahtevan. Utroba mora da jede ogromne količine i pre i posle. Zato morate da odete odatle. Shvatate?“

„Ne mogu“, reče Kres. „Skimer mi je uništen, a druge ne mogu da pokrenem. Ne znam kako da ih preprogramiram. Možete li da dođete po mene?“

„Da“, reče Vo. „Šejd i ja smesta krećemo, ali od Asgarda do vas ima više od dvesta

kilometara, a biće nam potrebna oprema da se rešimo poremećenog kralja peska koga ste stvorili. Ne možete tamo da čekate. Imate noge. Hodajte. Krenite na istok, koliko možete da odredite pravac, što je brže moguće. Tamo je zemlja prilično pusta. Lako ćemo vas naći iz vazduha a bićete na bezbednom, dalje od kralja peska. Shvatate?”

„Da“, reče Sajmon Kres. „Da, o, da.“

Prekinuli su vezu i on je hitro krenuo ka vratima. Nalazio se na pola puta do njih kada je čuo zvuk - negde između praska i pucnja.

Jedan kralj peska se otvorio. Četiri sićušne ruke oblivena ružičastožutom krvlju izroniše iz pukotine da sklone mrtvu kožu u stranu.

Kres potrča.

* * *

Nije računao na vrućinu.

Brda su bila suva i kamenita. Kres je istrčao iz kuće što je brže mogao, trčao sve dok ga grudi nisu zabolele i dok mu sasvim nije ponestalo daha. Onda je hodao, ali čim se oporavio, odmah je ponovo potrčao. Gotovo čitav sat je trčao i hodao, trčao i hodao, pod žestokim, vrelin suncem. Obilno se znojio i kajao se što nije poneo vodu. Gledao je nebo u nadi da će ugledati Vo i Šejda.

Nije bio stvoren za to. Bilo je previše vruće, previše suvo a on nije imao nimalo kondicije. Ipak je terao sebe da nastavi pomoću prisećanja na disanje utrobe i pomisao na gmizava mala stvorenja koja mu sada sigurno puze po čitavoj kući. Nadao se da će Vo i Šejd znati kako s njima da se nose.

Imao je on svoje planove za Vo i Šejda. Za sve su oni krivi, zaključio je Kres i zbog toga će da plate. Lisandra je mrtva, ali je on znao druge ljude iz njene branše. Osvetiće se on. Obećao je to sebi stotinu puta dok se teturao i znojio na putu za istok.

Bar se nadao da je to istok. Nije baš bio najveštiji u određivanju pravca i nije bio siguran kuda je potrčao u onoj prvobitnoj panici, ali se kasnije trudio da ide na istok, kao što je Vo i savetovala.

Pošto je bežao već nekoliko sati, bez znaka od spasilaca, Kres je polako postajao siguran da je krenuo u pogrešnom pravcu.

Pošto je prošlo još nekoliko sati, počeo je da se boji. Šta ako Vo i Šejd ne mogu da ga nađu? Umreće ovde. Dva dana nije jeo; bio je slab i preplašen; grlo ga je peklo od nedostatka vode. Nije mogao dalje. Sunce se sada spuštalo, a on će biti potpuno izgubljen u tami. Šta je pošlo naopako? Da nisu kraljevi peska pojeli Vo i Šejda? Strah ga je ponovo obuzeo, ispunio ga, a s njim i velika žeđ i užasna glad. Ipak je Kres išao dalje. Sada bi se zateturao kada bi pokušao da trči i dvaput je pao. Drugi put je ogrebao šaku o stenu tako da je prokrvarila. Sisao ju je dok je hodao i brinuo se zbog infekcije.

Sunce je bilo na horizontu iza njega. Zemlja je postala malo hladnija, na čemu je Kres bio zahvalan. Odlučio je da hoda sve dok ima svetla, pa da onda nađe neko mesto gde će prenoćiti. Sigurno je dovoljno daleko od kraljeva peska a Vo i Šejd će ga naći kada svane.

Kada se popeo na sledeću uzvisinu, pred sobom je video obris kuće.

Nije bila velika kao njegova kuća, ali je bila dovoljno velika. Ljudsko stanište, bezbednost. Kres viknu i potrča ka njoj. Hrana i piće, mora nečim da se okrepi, već je osećao ukus u ustima. Sve ga je bolelo od gladi. Trčao je niz brdo ka kući, mašući rukama i vičući stanovnicima. Svetlo je sada gotovo sasvim nestalo, ali je još video petoro-šestoro dece koja se igraju na sutonu. „Ehej“, viknuo je. „Upomoć, upomoć.“

Oni potrčase ka njemu.

Kres naglo zastade. „Ne“, reče, „o, ne. O, ne.“ Poče da se povlači, okliznu se na pesku, ustade i pokuša ponovo da trči. Lako su ga uhvatili. Bili su odvratni mali stvorovi buljavih očiju i tamnonarandžaste kože. Otimao se, ali uzalud. Koliko god da su bili mali, svaki je imao po četiri ruke a Kres ih je imao samo dve.

Odneli su ga ka kući. Bila je to žalosna, bedna kuća sagrađena od okrunjenog peska, ali su vrata bila sasvim velika, tamna i disala su. To je bilo užasno, ali nije to navelo Sajmona Kresa da vrišti. Vrištao je zbog drugih, male narandžaste dece koja su ispuzala iz zamka i ravnodušno ga gledala u prolazu.

Sva su imala njegovo lice.

Noćni letači

Kada je Isus iz Nazareta umirao na krstu, *volkrini* su prošli na svetlosnu godinu od njegovih muka, u pravcu ruba. Kada su na Zemlji besneli Vatrene ratovi, *volkrini* su jezdili blizu Starog Posejdona, čija mora još nisu imala imena i u kojima još nije bilo ribe. Kada je zvezdani pogon preobrazio Ujedinjene narode Zemlje u Federalno carstvo, *volkrini* su prešli u rubove Hranganskog svemira. Hranganci toga nikada nisu bili svesni. Poput nas, oni su bili deca malih blistavih svetova koji kruže oko njihovih raštrkanih sunaca, sa malo znatiželje i još manje znanja o onima što se kreću u jazovima između njih.

Rat je buktao hiljadu godina a *volkrini* su prolazili kroz njega, nesvesni i netaknuti, bezbedni na mestu gde nijedna vatra ne može da gori. Kasnije se Federalno carstvo raspalo i nestalo a Hranganci nestali u tami Propasti, ali za *volkrine* nije bilo ništa tamnije.

Kada je Kleronomas poleteo svojim izvidničkim brodom sa Avalona, *volkrini* su prošli na deset svetlosnih godina od njega. Kleronomas je otkrio mnogo toga, ali nije otkrio *volkrine*, Ni tada a ni po povratku na Avalon, čitav jedan život kasnije.

Kada su meni bile tri godine, Kleronomas je bio prah, dalek i mrtav kao Isus iz Nazareta, a *volkrini* su prošli blizu Darona. Tog godišnjeg doba svi senzitivci na Kreju postali su čudni i sedeli su i gledali u zvezde sjajnim, treperavim očima.

U mom zrelom dobu, *volkrini* su odjezdili iza Tare, van dometa čak i Kreja, i još su išli ka rubu.

A sada me je sustigla starost, sve dublja, a *volkrini* će uskoro probiti Zavodnikov veo koji lebdi poput crne izmaglice među zvezdama. A mi ih pratimo, mi pratimo. Kroz tamne jazove gde niko ne ide, kroz prazninu, kroz tišinu što traje i traje, moj *Noćni letač* i ja ih progonimo.

* * *

Sporo su prošli niz dugačku prozirnu cev koja je povezivala orbitalne dokove sa svemirskim brodom koji je čekao, pa su se odvucli kroz bestežinsko stanje.

Melanta Džirl, jedina među njima koja nije delovala trapavo i nelagodno u nultoj gravitaciji, zastala je nakratko da pogleda šareni globus Avalona ispod njih, dostojanstveno prostranstvo žada i ćilibara. Osmehnula se i hitro krenula niže kroz cev, lako i okretno prošavši pored saputnika. I ranije su se ukrcavali na svemirske brodove, svi oni, ali nikada ovako. Većina brodova pristajala je odmah uz stanicu, ali je onaj koji je Karoli d'Branin zakupio za svoju misiju bio prevelik i previše jedinstvene konstrukcije. Tri mala jajeta jedno kraj drugoga, dve veće sfere ispod i pod pravim uglom, cilindar pogonske prostorije između, sve povezano cevima. Brod je bio beo i jednostavne spoljašnjosti. Melanta Džirl je prva prošla kroz vazdušnu komoru. Ostali su se dovlačili jedno po jedno, sve dok se svi nisu ukrcali; pet žena i četiri muškarca, svi učenjaci s Akademije. Poreklo im je bilo jednako različito kao i predmeti izučavanja. Krhak mlad telepata Tejl Lasamer ušao je poslednji. Uznemireno se osvrnuo oko sebe dok su drugi ćaskali i čekali da se procedura ulaska okonča. „Neko nas posmatra“, rekao je.

Spoljašnja vrata zatvorila su se iza njih, cev se otkočila; sada su unutrašnja vrata kliznula u stranu. „Dobro došli na mog *Noćnog letača*“, reče prijatan glas iznutra.

Međutim, tamo nije bilo nikoga.

Melanta Džirl zakorači u hodnik. „Ehej“, reče upitno se osvrćući. Karoli d'Branin je išao za njom.

„Ehej“, odgovori prijatni glas. Dopirao je iz rešetke komunikatora ispod tamnog ekrana. „Ovde Rojd Eris, zapovednik *Noćnog letača*, Drago mi je što te ponovo vidim, Karoli, i drago mi

je što svima mogu da vam poželim dobrodošlicu.“

„Gde ste vi?“, upita neko.

„U svojim odajama, koje zauzimaju polovinu ove sfere za održavanje života“, odgovori srdačno glas Rojda Erisa. „Druga polovina se sastoji od salona-biblioteke-kuhinje, dve sanitarne stanice, jedne dvostruke kabine i prilično tesne jednokrevetne kabine. Bojim se da ćete vi ostali morati da razmestite mreže za spavanje u teretnim sferama. *Noćni letač* je sagrađen kao trgovački, a ne kao putnički brod. Međutim, otvorio sam sve odgovarajuće putničke prolaze i komore, tako da skladišta imaju vazduh, grejanje i vodu. Mislio sam da će vam tako biti prijatnije. Vaša oprema i kompjuterski sistem smešteni su u skladišta, ali ima još dovoljno mesta, verujte. Predlažem da se smestite, pa da se onda nađemo u salonu za večerom.“

„Hoćete li nam se vi pridružiti?“, upita pipsih, svadljiva žena oštrog lica po imenu Agata Maridž-Blek.

„Na neki način“, reče Rojd Eris, „na neki način.“

* * *

Duh se pojavio na gozbi.

Salon su sasvim lako našli nakon što su okačili mreže za spavanje i rasporedili ličnu imovinu po spavaćim odajama. Bila je to najveća prostorija u tom delu broda. Na jednom njenom kraju nalazila se potpuno opremljena kuhinja, dobro snabdevena svim potrepštinama. Na suprotnom kraju nalazilo se nekoliko udobnih fotelja, dva čitača, holotank i zid prekriven knjigama, kasetama i kristalnim čipovima. Na sredini je stajao dugačak sto postavljen za desetoro.

Čekao ih je topao lagani ručak. Naučnici su se poslužili i seli, smejući se i razgovarajući, sada opušteniji nego kada su se ukrcali.

Gravitaciona mreža je bila uključena, što je umnogome pomoglo da se osećaju prijatnije; mučna nelagodnost prolaska kroz bestežinsko stanje brzo je zaboravljena.

Najzad su sva mesta zauzeta, sem onoga u čelu stola.

Tu se materijalizovao duh.

Sav razgovor je stao.

„Zdravo“, reče utvara, svetla senka vitkog, bledookog mladića bele kose. Na sebi je imao odeću kakve se nosila pre dvadeset godina; široku pastelnoplavu košulju koja mu se naglo širila na člancima, tesne bele pantalone s ugrađenim čizmama. Videli su kroz njega, a njegove oči njih uopšte nisu videle.

„Hologram“, reče niska, široka Alis Nortvind, ksenotehnolog.

„Rojde, Rojde, ne shvatam“, reče Karoli d’Branin, zureći u duha. „Šta je ovo? Zašto nam šalješ projekciju? Zar nam se nećeš lično pridružiti?“

Duh se blago osmehnu i diže ruku. „Moje odaje su na drugoj strani tog zida“, reče on. „Bojim se da između dve polovine sfere ne postoje vrata i prolazi. Većinu vremena provodim sam i cenim svoju privatnost. Nadam se da ćete svi shvatiti i poštovati moje želje. Svejedno ću biti dobar domaćin. Ovde u salonu može vam se pridružiti moja projekcija. Drugde, ako vam nešto zatreba, ako poželite da razgovarate sa mnom, samo upotrebite komunikator. A sada vas molim da se vratite hrani i razgovoru. Rado ću slušati. Odavno nisam imao putnike.“

Pokušali su. Međutim, duh u čelu stola ostavljao je snažan utisak i večera je bila napeta i užurbana.

* * *

Od časa kada je *Noćni letač* prešao u zvezdani pogon, Rojd Eris je posmatrao svoje putnike. Za nekoliko dana većina naučnika se navikla na bestesni glas iz komunikatora i holografsku utvaru u salonu, ali su samo Melanta Džirl i Karoli d'Branin delovali zaista opušteno u njihovom prisustvu. Drugima bi bilo još neprijatnije da su znali kako je Rojd uvek sa njima. Uvek i svugde, gledao je. Čak i u sanitarnim stanicama, Rojd je imao oči i uši.

Gledao ih je kako rade, jedu, spavaju, kako se sparuju; neumorno je slušao njihove priče. U roku od nedelju dana poznavao ih je sve devetoro i počeo je da iskopava njihove bedne male tajne.

Kibernetičarka Lomi Torn razgovarala je sa svojim kompjuterima i činilo se da joj je njihovo društvo draže od društva ljudi. Bila je bistra i hitra, sa živim, izražajnim licem i sitnim, čvrstim dečaćkim telom; većini drugih je bila privlačna, ali nije volela da je dodiruju. Seksala se samo jednom, s Melantom Džirl. Lomi Torn se oblačila u majice od meko tkanog metala i imala je implant u levom ručnom zglobu preko koga se direktno povezivala s kompjuterima.

Ksenobiolog Rodžan Kristoferis bio je mrzovoljan, svadljiv čovek, cinik koji je jedva obuzdavao prezir prema kolegama, čovek koji je imao običaj da pije sam. Bio je visok, pogrbljen i ružan.

Dvoje lingvista, Danel i Lindrano bili su ljubavnici za javnost, neprekidno su se držali za ruke i pružali podršku jedno drugom. Nasamo su se žučno svađali. Lindran je imala morbidan smisao za humor i volela je da povređuje Danela tamo gde ga najviše boli, šalama o njegovoj profesionalnoj sposobnosti. Seksali su se često, oboje, ali ne jedno s drugim.

Agata Maridž-Blek, psipsih, patila je od hipohondrije i teških depresija, koje su se pogoršale u tesnom prostoru *Noćnog letača*,

Ksenotehnolog Alis Nortvind neprekidno je jela i nikada se nije kupala. Njeni kratki nokti uvek su bili crni od prljavštine, a prve dve nedelje putovanja nosila je jedan isti kombinezon, skidala ga je samo za seks a i tada samo nakratko.

Telepata Tejl Lasamer bio je nervozan i hirovit, bojavao se svakoga u svojoj blizini, a ipak sklon i napadima oholosti u kojima je izazivao svoje saputnike mislima koje bi istrigao iz njihovih glava.

Rojd Eris ih je sve gledao, proučavao ih, živeo s njima i kroz njih. Nikoga nije zapostavljao, čak ni one koji su mu bili najneprijatniji. Kada je *Noćni letač* već dve nedelje bio izgubljen u kovitlacu zvezdanog pogona, dvoje njegovih putnika zauzeli su mu gotovo svu pažnju.

„Najvažnije od svega, hoću da znam njihovo zašto“, rekao mu je Karoli d'Branin jedne lažne noći druge nedelje od polaska s Avalona.

Rojdov svetlucavi duh sedeo je blizu d'Branina u zatamnjenom salonu, gledajući ga kako pije gorkoslatku čokoladu. Ostali su spavali. Noć i dan su besmisleni na zvezdanom brodu, ali je *Noćni letač* održavao uobičajene cikluse a većina putnika ih je pratila. Stari D'Branin, administrator, generalista i vođa misije predstavljao je izuzetak; on je živeo u svom ritmu, rad mu je bio draži od sna a više od svega voleo je da priča o svojoj opsesiji, *volkrinima* koje je lovio.

„I njihovo ako je jednako važno, Karoli“, odgovorio je Rojd. „Možeš li u potpunosti biti siguran da ti tvoji vanzemaljci postoje?“

„Ja mogu“, reče Karoli d'Branin i namignu. On je bio nizak i suv čovek, pažljivo počesljane čeličnosive kose, s tunikom koja je bila gotovo preterano uredna, ali su se izražajnost njegovih pokreta i vrtoglava oduševljenja kojima je bio sklon sukobljavali s tom trezvenom spoljašnošću. „To je dosta. Da su i svi drugi sigurni, imali bismo flotu istraživačkih brodova umesto tvog malog *Noćnog letača*,“ Otpio je gutljaj čokolade i zadovoljno uzdahnuo. „Znaš li

Nor T'aluše, Rojde?“

Ime je bilo čudno, ali je Rojdu bio potreban samo tren da ga nađe u kompjuteru. „Tuđinska rasa na drugoj strani ljudskog svemira, iza svetova Findija i Damuša. Moguće da je mitska.“

D'Branin se zasmija. „Ne, ne, ne! Podaci su ti zastareli, prijatelju moj, moraš da ih osvežiš kada sledeći put posetiš Avalon. Nisu mitski, nikako, sasvim su stvarni mada jesu daleko. Imamo malo podataka o Nor T'alušima, ali smo sigurni da postoje, mada ti i ja možda nikada nećemo upoznati nijednog. Oni su sve započeli.“

„Ispričaj mi“, reče Rojd. „Zanima me tvoj rad, Karoli.“

„Kodirao sam neke informacije u kompjutere Akademije, izveštaj koji je upravo stigao s Dam Tulijana posle dvadeset standardnih godina provedenih u putu. Deo se bavio folklorom Nor T'aluša. Nisam imao pojma koliko je dugo to putovalo do Dam Tulijana niti kojim putem, ali to nije bilo bitno - folklor je ionako bezvremen, a ovo je bio izuzetno zanimljiv materijal. Jesi li znao da sam ja prvo diplomirao ksenomitologiju?“

„Nisam. Nastavi, molim te.“

„Priča o *volkrinima* postoji u nortaluškim mitovima. Zapanjila me je; rasa inteligentnih bića koja se kreće iz nekog tajanstvenog porekla u jezgru galaksije, putuje ka galaktičkom rubu, cilj joj je, navodno, međugalaktički prostor, a u međuvremenu se drži međuzvezdanih dubina, ne spušta se na planete, retko se približava na svetlosnu godinu od neke zvezde.“ D'Braninove sive oči su iskriale a dok je govorio ruke su mu oduševljeno mahale, kao da će obuhvatiti čitavu galaksiju. „A sve to čine *bez zvezdanog pogona*, Rojde, to je ono istinsko čudo! Čine to u brodovima koji se kreću samo delićem brzine svetlosti! To je bila pojedinost koja me je potpuno zaludela! Koliko oni samo moraju biti drugačiji, moji *volkrini* - mudri i strpljivi, dugovečni i dalekovidi, bez imalo one užasne žurbe i strasti koje proždiru manje rase. Pomisli koliko su samo *stari*, ti *volkrinski* brodovi.“

„Stari su“, složi se Rojd. „Karoli, rekao si brodovi. Nije samo jedan?“

„O, da“, reče D'Branin. „Po Nor T'alušima, prvo se pojavio jedan ili dva, na najdaljim rubovima njihove trgovačke sfere, ali su usledili i drugi. Njih na stotine, svaki usamljen, kreće se sam, u pravcu ruba, uvek u pravcu ruba. Smer je uvek isti. Petnaest hiljada standardnih godina kretali su se među zvezdama Nor T'aluša a onda su počeli da odlaze od njih. Legenda kaže da je poslednji brod *volkrina* otišao pre tri hiljade godina.“

„Osamnaest hiljada godina“, reče Rojd sabirajući, „jesu li Nor T'aluši toliko stari?“

„Ne kao zvezdani putnici, ne“, reče D'Branin osmehujući se. „Po njihovoj istoriji, Nor T'aluši su civilizovani tek negde pola tog vremena. To mi je neko vreme smetalo. Činilo mi se da je zbog toga priča o *volkrinima* očigledno samo mit. Divan mit, da, ali ništa više.“

Na kraju, međutim, nisam mogao to tek tako da propustim. U slobodno vreme sam istraživao, upoređivao kosmologije drugih tuđina da vidim postoji li sličan mit i kod drugih rasa sem Nor T'aluša. Mislio sam da ću tako možda sakupiti materijal za tezu. Delovao mi je kao plodotvoran poduhvat.

Zapanjilo me je ono što sam otkrio. Kod Hranganaca i njihovih robova ništa, ali to je imalo smisla, shvataš. Pošto su oni bili dalje prema rubu od ljudskog svemira, *volkrini* će stići do njih tek kada prođu kroz našu sferu. Kada sam, međutim, pogledao *ka jezgru*, priča o *volkrinima* bila je na sve strane.“ D'Branin se oduševljeno nagnuo napred. „Eh, Rojde, kakve sve priče, kakve sve priče!“

„Reci mi“, kaza Rojd.“

„Findi ih zovu *ij-vivi*, što se otprilike može prevesti kao horda iz praznine ili mračna horda. Svaka horda Findija priča istu priču, samo slepoumni ne veruju. Kažu da su brodovi

ogromni, mnogo veći od svih poznatih u njihovoj ili našoj istoriji. Ratni brodovi, kažu. Postoji jedna priča o izgubljenoj hordi Findija, tri stotine brodova pod zapovedništvom *ralafina*, koji su uništeni do poslednjeg kada su naišli na *ij-vivije*, To se desilo pre mnogo hiljada godina, naravno, tako da su pojedinosti nejasne.

Damuši imaju drugačiju priču, ali oni prihvataju doslovnu istinu - a Damuši su, kao što znaš, najstarija rasa koju smo upoznali. Narod jaza, tako zovu moje *volkrine*, Prelepe priče, Rojde, prelepe! Brodovi poput velikih tamnih gradova, mirni i tihi, kreću se sporije nego kosmos oko njih. Damuške legende kažu da su *volkrini* izbeglice iz nekakvog nezamislivog rata duboko u srži galaksije, sa samog početka vremena. Napustili su svetove i zvezde na kojima su evoluirali i potražili istinski mir u praznini između.

Getsoidi s Ata imaju sličnu priču, ali je u njoj rat uništio sav život u našoj galaksiji, a *volkrini* su neka vrsta bogova, ponovo seju život na svetove kraj kojih prolaze. Druge rase ih vide kao božje glasnike ili senke iz pakla koje nas upozoravaju da pobjegnemo od nekog užasa koji će uskoro izroniti iz jezgra.“

„Tvoje priče su kontradiktorne, Karoli.“

„Da, da, naravno, ali sve se slažu u onom suštinskom - *volkrini* brode ka rubu, jezde kroz naša kratkovečna carstva i prolaznu slavu u svojim pradrevnim brodovima sporijim od svetlosti. To je jedino bitno! Ostatak su trice i kućine, ukrasi; uskoro ćemo saznati istinu. Proverio sam ono malo što se zna o rasama koje žive još dalje ka jezgru, čak iza Nor T’aluša - civilizacije i narodi i sami delom legendarni, poput Dan’laja, ališa i Rohena’ha - i gde god sam nešto uspeo da nađem, ponovo sam našao priču o *volkrinima*,“

„Legenda o legendama“, nagovesti Rojd. Utvarina široka usta se iskriviše u osmehu.

„Tačno tako, tačno tako“, složi se D’Branin. „Tada sam pozvao stručnjake, specijaliste iz Instituta za proučavanje neljudske inteligencije. Dve godine smo istraživali. Sve je bilo tu, u bibliotekama, memorijama i matricama Akademije. Niko ranije nije to potražio, niti se potrudio da uklopi.

Volkrini su se kretali kroz ljudski svemir veći deo ljudske istorije, još pre zore svemirskog leta. Dok mi iskrivljujemo tkanje samog svemira da prevarimo relativnost, oni putuju u svojim velikim brodovima pravo kroz srce naše navodne civilizacije, kraj naših najnaseljenijih svetova, dostojanstvenom, sporom brzinom manjom od svetlosti, u pravcu Ruba i tame među galaksijama. Čudesno, Rojde, čudesno!“

„Čudesno!“, složi se Rojd.

Karoli d’Branin iskapi čokoladu pa pokuša da uhvati Rojdovu ruku, ali mu šaka samo prođe kroz prazno svetlo. Na trenutak je delovao zbunjeno, ali se onda nasmejao samom sebi. „Ah, moji *volkrini*, Previše se oduševljavam, Rojde, sada sam tako blizu. Već deset godina zaokupljaju mi misli, a imaću ih manje od mesec dana, videću njihovu divotu sopstvenim umornim očima. Onda, *onda*, ako samo budem uspostavio komunikaciju, ako samo moji ljudi budu mogli da dopru do njih koji su tako veliki i čudni, tako različiti od nas - nadam se, Rojde, nadam se da ću konačno saznati njihovo *zašto*!“

Duh Rojd Erisa mu se osmehnuo i pogledao ga mirnim, prozirnim očima.

* * *

Na zvezdanim brodovima u pogonu putnike brzo hvata nemir, a na brodu malom i jednostavnom kao što je *Noćni letač* to se dešava još i brže. Krajem druge nedelje rasprave su bile u punom jeku.

„Ko je uopšte taj Rojd Eris?“, požalio se ksenobiolog Rodžan Kristoferis jedne noći kada se kartao s još troje. „Zašto ne izlazi među nas? Zbog čega se tako pažljivo izolovao?“

„Pitaj ga“, predloži lingvista Danel.

„Šta ako je nekakav kriminalac?“, reče Kristoferis. „Znamo li mi uopšte nešto o njemu? Ne, naravno da ne znamo. D’Branin ga je angažovao a D’Branin je senilna matora budala, to svi znamo.“

„Ti igraš“, rekla je Lomi Torn.

Kristoferis je tresnuo kartom o sto. „Odgurivanje“, objavio je, „moraćeš ponovo da vučeš.“ Iskezio se. „A što se Erisa tiče, ko zna da možda ne namerava sve da nas pobije.“

„Bez sumnje zbog našeg ogromnog bogatstva“, reče lingvistkinja Lindran. Odigrala je kartu preko one koju je Kristoferis spustio. „Rikošet“, rekla je tiho. Osmehnula se. Isto je učinio i Rojd Eris, koji je to gledao.

* * *

Melanta Džirl je bila dobra za gledanje.

Mlada, zdrava, aktivna, Melanta Džirl je imala u sebi neke živosti koju drugi nisu mogli da postignu. Bila je u svemu velika; za glavu viša od svih ostalih na brodu, krupnih kostiju, krupnih grudi, dugonoga, snažna, s mišićima koji su se glatko pokretali pod sjajnom kožom crnom kao ugalj. I njeni prohtevi bili su veliki. Jela je dvostruko više od kolega, mnogo pila mada nikada nije delovala pijano, satima vežbala svakog dana na opremi koju je donela sa sobom i smestila u jednom skladištu. Posle tri nedelje seksala se sa svom četvoricom muškaraca na brodu i sa dve druge žene. Čak i u krevetu je uvek bila aktivna, iscrpljujući većinu svojih partnera. Rojd ju je posmatrao s velikim zanimanjem.

„Ja sam unapređeni model“, rekla mu je jednom dok je vežbala na paralelnim gredama, dugačke crne kose pokupljene u mrežu, dok joj je znoj blistao na goljoj koži.

„Unapređeni?“, reče Rojd. Nije mogao da pošalje svoj lik dole u skladište, ali ga je Melanta pozvala putem svog komunikatora da razgovaraju dok vežba, ne znajući da bi on svejedno bio tu.

Zastala je, tela ispravljenog snagom ruku i leđa. „Izmenjena, kapetane“, rekla je. Počela je da ga oslovljava s kapetane. „Rođena na Prometeju među elitom, dete dvoje genetskih čarobnjaka. Poboljšana, kapetane. Potrebno mi je dvostruko više energije nego vama, ali je ja svu koristim. Efikasniji metabolizam, snažnije i izdržljivije telo, očekivani životni vek za pedeset posto duži od običnih ljudi. Moji su načinili nekoliko užasnih grešaka kada su pokušali da radikalno preoblikuju ljudski rod, ali su vrlo uspešni u malim poboljšanjima.“

Nastavila je da vežba, kretala se hitro, lako i tiho sve dok nije završila. Onda je skočila sa greda i zadihana na tren stala, pa onda prekrstila ruke, zabacila glavu i iskezila se. „Sada znaš moju životnu priču, kapetane“, rekla je. Skinula je mrežicu i rastresla kosu.

„To sigurno nije sve“, rekao je glas iz komunikatora.

Melanta Džirl se nasmeja. „Sigurno“, reče. „Želiš li da čuješ o tome kako sam prebegla na Avalon, sve razloge i posledice tog čina, nevolje koje sam time izazvala za svoje najbliže na Prometeju? Ili te više zanima moj izuzetan rad na polju kulturalne ksenologije? Želiš li da slušaš o tome?“

„Možda neki drugi put“, reče Rojd učtivo. „Kakav ti je to kristal?“

Obično joj je visio između grudi; sklanjala ga je kada se skidala za vežbanje. Sada ga je uzela i prebacila preko glave; mali zeleni dragulj prošaran crnim nitima na srebrnom lancu. Kada ju je dodirnuo, Melanta je nakratko sklopila oči, pa ih onda osmehnuta otvorila. „Živ je“, rekla je. „Zar nikada nisi video takve kristale? Dragulj šapata, kapetane. Rezonantni kristal, u koji je psioničkim putem usađena jedna uspomena, jedno osećanje. Dodir je nakratko vraća.“

„Poznata mi je ta ideja“, reče Rojd, „ali ne i ovakva upotreba. Tvoj znači sadrži neku

dragocenu uspomenu? Možda na tvoju porodicu?“

Melanta Džirl uze peškir i poče da briše znoj sa tela. „Moj sadrži osećanja jedne posebno zadovoljavajuće sesije u krevetu, kapetane. Uzbuduje me. Ili jeste nekada. Dragulji šapata s vremenom blede i ovaj nije moćan kao što je nekada bio. Ali ponekad - često kada završim s vođenjem ljubavi ili žestokom vežbom - ponovo oživljava, kao što je učinio maločas.“

„Oh“, reče Rojdov glas. „Znači uzbudio te je? Sada ćeš ići da se sparuješ?“

Melanta se iskezi. „Znam o kom delu mog života želiš da slušaš, kapetane - o mom burnom i strastvenom ljubavnom životu. Pa, ništa od toga. Bar dok ja ne čujem tvoju životnu priču. U moje skromne osobine ubraja se i nezajažljiva znatiželja. Ko si ti, kapetane? Zaista?“

„Neko unapređen kao ti“, odgovori Rojd, „sigurno bi mogao to da nasluti.“

Melanta se nasmeja pa baci peškir na zvučnik komunikatora.

* * *

Lomi Torn je većinu dana provodila u skladištu koji su odredili za kompjutersku sobu, instalirajući sisteme pomoću kojih će analizirati *volkrine*, Ksenotehnolog Alis Nortvind je često dolazila da pomogne. Kibernetičarka je zviždukala dok je radila; Nortvindova je izvršavala njena naređenja u mučnoj tišini. Povremeno su razgovarale.

„Eris nije ljudsko biće“, rekla je Lomi Torn jednog dana, dok je nadzirala instalaciju monitora.

Alis Nortvind huknu. „Molim?“ Njeno četvrtasto, pljosnato lice se namršti. Kristoferis je svojim pričama postigao da nju hvata nemir kad god pomisli na Erisa. Uglavila je još jednu komponentu i okrenula se.

„Priča sa nama, ali ne možemo da ga vidimo“, rekla je kibernetičarka. „Ovaj brod nema posadu, da nema njega, bio bi potpuno automatizovan. A zašto nije potpuno automatizovan? Kladim se da je taj Rojd Eris veoma sofisticiran kompjuterski sistem, možda istinska veštačka inteligencija. Čak i jednostavan program može da vodi razgovor naslepo, razgovor koji se ne može razlikovati od ljudskog. Ovaj bi mogao da te prevari, mogu da se kladim, kada ga jednom pokrenemo.“

Alis je huknula pa se vratila svom poslu. „Zašto onda glumi da je ljudsko biće?“

„Zato“, reče Lomi Torn, „što većina pravnih sistema ne daju veštačkim inteligencijama nikakva prava. Brod ne može biti sam sebi vlasnik, čak ni na Avalonu. *Noćni letač* se verovatno boji da će ga konfiskovati i isključiti.“ Zviznula je. „Smrt, Alis; kraj svesti o sebi i svih svesnih misli.“

„Ja svaki dan radim s mašinama“, reče Alis Nortvind tvrdoglavo. „Isključiš ih, uključiš ih, svejedno. Njima je svejedno. Zašto bi ova bila drugačija?“

Lomi Torn se osmehnu. „Kompjuter je drugačiji, Alis“, rekla je. „Um, misao, život, veliki sistemi poseduju sve to.“ Desna ruka joj se stegla oko levog članka i palcem je odsutno počela da trlja izbočine svog implanta. „Osećanja, takođe.“

Niko ne želi kraj osećanja. Oni u suštini i nisu toliko različiti od tebe i mene.“

Ksenotehnolog pogleda preko ramena pa zavrte glavom. „U suštini“, ponovi, ravnim, nimalo ubeđenim glasom.

Rojd Eris je slušao i gledao, bez osmeha.

* * *

Tejl Lasamer je bio krhko mlado stvorenje; nervozan, osetljiv, s mlitavom žutom kosom

koja mu je padala na ramena i vodnjikavim plavim očima. Obično se odevao kao paun, voleo je čipkaste košulje s V izrezom i štitnike za prepone koji su i dalje bili u modi među nižim slojevima na njegovoj rodnoj planeti. Ali onog dana kada je došao da poseti Karolija d'Branina u njegovoj tesnoj, privatnoj kabini, Lasamer je bio odeven gotovo obično, u strogi sivi kombinezon.

„Osećam nešto“, rekao je stežući D'Branina za ruku, tako da su se dugački nokti bolno usecali. „Nešto nije u redu, Karoli, nešto debelo nije u redu. Počinjem da se plašim.“

Telepatini nokti se zariše i D'Branin se snažno otrgnu. „Boli me“, pobuni se on. „Prijatelju moj, u čemu je stvar? Bojiš se? Koga, čega? Ne shvatam. Čega bi ovde mogao da se bojiš?“

Lasamer prinese blede šake licu. „Ne znam, ne znam“, zavapi. „A ipak je ovde, osećam ga. Karoli, nešto registrujem. Znaš da sam dobar, jesam, zato si me i odabrao. Samo tren ranije, kada, kada sam ti stegao ruku, osetio sam to. Sada mogu da te čitam, u prosevima. Misliš da se previše lako uzbuđujem, da je to zbog izolacije, da bi trebalo da se smirim.“ Mladić se nasmeja slabašnim histeričnim smehom koji je zamro čim je počeo. „Ne, shvataš, ja jesam dobar. Prva klasa, testiran, i kažem ti da se bojim. Nešto naslućujem. Osećam. Sanjam. Osetio sam ga čak i dok smo se ukrcavali, a sada je samo još gore. Nešto opasno. Nešto zapaljivo. I tuđinsko, Karoli, tuđinsko!“

„Volkrini!“, reče D'Branin.

„Ne, nemoguće. U pogonu smo, oni su svetlosnim godinama daleko.“ Ponovo histeričan smeh. „Nisam *toliko* dobar. Čuo sam tvoju priču o Kreju, ali sam ja samo čovek. Ne, ovo je blizu. Na brodu.“

„Neko od nas?“

„Možda“, reče Lasamer. Odsutno je protrljao obraz. „Ne mogu da razaberem.“

D'Branin mu očinski stavi ruku na rame. „Tejle, to tvoje osećanje - možda je to samo zbog umora? Svi smo pod stresom. Neaktivnost ume da iscrpe čoveka.“

„Sklanjaj ruku s mene“, prasnu Lasamer.

D'Branin hitro povuče ruku.

„Ovo je stvarno“, bio je uporan telepata, „i neću da misliš kako možda nije trebalo da me povedeš, takve gluposti. Ja sam stabilan kao bilo ko drugi na ovom... ovom... kako se usuđuješ da misliš da sam nestabilan, trebalo bi da pogledaš neke od ovih ostalih, Kristoferisa s flašom i prljavim malim fantazijama, Danela odsečenog od straha, Lomi s njenim mašinama, za nju postoje samo metal i svetla i čipovi, bolesna je, kažem ti, a Džirl je ohola, i Agata, koja čak i u sebi neprekidno kuka, a Alis je prazna, kao krava. Ti, ti ih ne dodiruješ, ne gledaš u njih, šta ti znaš šta je stabilno? Luzeri, D'Branine, dali su ti gomilu luzera, a ja sam ti jedan od najboljih i zato nemoj slučajno da misliš kako nisam stabilan, kako nisam duševno zdrav, čuješ li me?“ Njegove plave oči bile su grozničave. „Čuješ li me?“

„Polako“, reče D'Branin. „Polako, Tejle, suviše si se uzбудio.“

Telepata zatrepta i mahnitosti iznenada nestade. „Uzbuđen?“, reče. „Da.“ Osvrnuo se oko sebe kao da ga muči griža savesti. „Teško je, Karoli, ali slušaj me, moraš da me slušaš, upozoravam te. Preti nam opasnost.“

„Slušam te“, reče D'Branin, „ali ne mogu ništa da uradim bez određenijih informacija. Moraš da upotrebiš svoj talenat i da mi ih pribaviš, važi? Sigurno to možeš.“

Lasamer klimnu glavom. „Da“, reče. „Da.“ Još sat vremena su tiho razgovarali i na kraju je telepata mirno otišao.

Posle je D'Branin krenuo pravo kod psipsiha. Ona je ležala na mreži za spavanje okružena lekovima i gorko se žalila na bolove. „Zanimljivo“, rekla je kada joj je D'Branin

ispričao šta se desilo. „I ja sam nešto osetila, nekakvu pretnju, veoma nejasnu, difuznu. Mislila sam da mi se pričinjava, zbog zatvorenosti, zbog dosade, zbog toga kako se osećam. Ponekad umem da budem loše raspoložena. Je li rekao nešto određenije?“

„Nije.“

„Potrudću se da malo izvidim, da pročitam njega, da pročitam ostale, da vidim šta mogu da pokupim. Mada, ako je to stvarno, on će prvi znati. On je jedinica, ja sam samo trojka.“

D’Branin klimnu glavom. „Deluje veoma prijemčivo“, rekao je. „Svašta mi je ispričao o ostalima.“

„To ništa ne znači. Ponekad kada telepata tvrdi da sve registruje, zapravo znači da ne registruje baš ništa. Zamišlja osećanja, čitanja, da bi nadoknadio ona koja ne uspeva da dobije. Pažljivo ću ga posmatrati, D’Branine. Ponekad talenat može da pukne, da podlegne histeriji i počne da emituje umesto da prima. U zatvorenom okruženju to je veoma opasno.“

Karoli d’Branin klimnu glavom. „Naravno, naravno.“

U drugom delu broda Rojd Eris se namrštio.

* * *

„Jesi li primetila odeću na holografu koji nam emituje?“, upitao je Rodžan Kristoferis Alis Nortvind. Bili su sami u jednom magacinu, ležali na prostirci i trudili se da izbegnu vlažno mesto. Ksenobiolog je zapalio veseli štapić. Ponudio ga je Alis, ali ga je ona odbila.

„Takva odeća nije u modi već deset godina, možda i duže. Moj otac je nosio takve košulje kada je bio dečak na Starom Posejdonu.“

„Eris ima starinski ukus“, reče Alis Nortvind. „Pa šta? Mene nije briga kako se on oblači. Ja volim svoje kombinezone. Udobni su. Nije me briga šta ljudi misle.“

„Nije valjda?“, reče Kristoferis, nabravši ogromni nos. Ona to nije primetila. „Pa, ne shvataš šta hoću da kažem. Šta ako to nije zapravo Eris? Projekcija može biti bilo šta, može biti potpuno izmišljena. Ne bih rekao da on zaista tako izgleda.“

„Stvarno?“ U glasu joj se osećala znatiželja. Okrenula se i sklopčala pod njegovom rukom i priljubila teške bele grudi uz njega.

„Šta ako je bolestan, nakazan, ako ga je sramota da vidimo kako zaista izgleda?“, reče Kristoferis. „Možda ima neku bolest. Spora kuga može užasno da upropasti čoveka, ali ubija tek posle desetina godina, a ima i drugih zaraza - mantraks, nova guba, topljenje, Langamenova bolest, šta god poželiš. Možda je Rojdov samonametnuti karantin upravo to. Karantin. Misli o tome.“

Alis Nortvind se namršti. „Od svih tih priča o Erisu“, reče ona, „mene hvata nemir.“

Ksenobiolog povuče dim iz veselog štapića pa se nasmeja. „Onda dobro došla na *Noćnog letača*, Mi ostali smo već tu.“

* * *

Pete nedelje po polasku Melanta Džirl je gurnula svog pešaka u šesti red, Rojd je video da ne može da ga zaustavi, pa je predao partiju. Bio je to osmi uzastopni poraz od nje za isto toliko dana. Sedela je prekrštenih nogu na podu salona, sa šahovskim figurama postavljenim ispred tamnog ekrana. Nasmejala se i srušila ih. „Rojde, nemoj da se sekiraš“, rekla mu je. „Ja sam unapređeni model. Uvek sam tri poteza ispred.“

„Trebalo je da povežem svoj kompjuter“, odgovori on. „Nikada ne bi provalila.“ Njegov duh se iznenada materijalizovao, uspravan pred ekranom, pa joj se osmehnuo.

„Znala bih za tri poteza“, reče Melanta Džirl. „Probaj.“

Oni su bili poslednje žrtve šahovske groznice koja je harala *Noćnim letačem* već više od nedelju dana. Kristoferis je prvi izvadio šahovsku tablu i tražio partnere za igru, ali su ostali brzo prestali da se zanimaju kada ih je Tejl Lasamer sve pobedio. Svi su bili ubeđeni da on to radi tako što im čita misli, ali je telepata bio u zapaljivom, gadnom raspoloženju i niko se nije usudio da optužbu iznese naglas. Melanta je, međutim, uspela da pobedi Lasamera bez mnogo teškoća. „On i nije neki igrač“, rekla je Rojdu posle, „a ako pokušava da ukrade ideje od mene, dobiće samo gluposti. Unapređeni model zna izvesne mentalne discipline. Mogu sasvim fino da se zaštitim od njega, hvala lepo.“ Kristoferis i još neki su onda pokušali da odigraju partiju ili dve protiv Melante i očas posla su skršeni. Napokon je Rojd pitao sme li on da igra. Samo su Melanta i Karoli bili spremni da sednu s njim za tablu a pošto je Karoli svaki čas zaboravljao kako se figure kreću, Melanta i Rojd su postali redovni takmaci. Činilo se da oboje uživaju u igri, mada je Melanta uvek pobeđivala.

Melanta ustade i ode u kuhinju, prošavši pravo kroz Rojdov avetinjski oblik. Uporno je odbijala da se pretvara kako je on stvaran. „Ostali me zaobilaze“, požali se Rojd.

Ona slegnu ramenima i nađe loptu piva u plakaru. „Kada ćeš da popustiš i da mi dozvoliš da te posetim iza zida, kapetane?“, upita ona. „Zar nisi usamljen tamo? Seksualno frustriran? Klaustrofobičan?“

„Melanta, ja čitavog života letim na *Noćnom letaču*“, reče Rojd. Njegova projekcija se ugasi, pošto Melanta nije na nju obraćala pažnju. „Da patim od klaustrofobije, seksualne frustracije ili usamljenosti, takav bi život bio nemoguć. To je tebi sigurno očigledno, pošto si unapređeni model?“

Ona iscedi pivo u usta pa mu se nasmeja svojim toplim, muzikalnim smehom. „Provaliću ja tebe, kapetane, kad-tad“, upozori ga.

„U međuvremenu“, reče on, „pričaj mi još laži o svom životu.“

* * *

„Jeste li ikada čuli za Jupiter“, upitala je ksenotehnolog ostale. Pijana je ležala u mreži za spavanje u skladištu.

„Nešto u vezi sa Zemljom“, reče Lindran. „Čini mi se da oba imena potiču iz istog mitološkog sistema.“

„Jupiter je“, objavi ksenotehnolog glasno, „gasni džin u istom sunčevom sistemu kao Stara Zemlja. Niste to znali, a?“

„Imam važnije misli od takvih besmislica, Alis“, reče Lindran. Alis Nortvind se samozadovoljno osmehnu. „Slušaj, tebi pričam. Bili su na ivici da istraže Jupiter kada je otkriven zvezdani pogon, u ona davna vremena. Posle toga, naravno, gasni divovi više nikoga nisu zanimali. Samo se ubaciš u pogon i nađeš gostoljubive svetove, naseliš ih, ignorišeš komete, stene i gasne divove - evo nove zvezde samo nekoliko svetlosnih godina daleko, a onda još više nastanjivih planeta. Ali znaš, bilo je ljudi koji su mislili da i na Jupiteru ima života. Shvataš?“

„Shvatam da si mrtva pijana“, reče Lindran.

Kristoferis je delovao ljutito. „Ako na gasnim džinovima postoji inteligentan život, on ne pokazuje nikakvo zanimanje da sa njih ode“, prasnu on. „Sve inteligentne vrste koje smo do sada upoznali potiču sa svetova sličnih Zemlji, a većina diše kiseonik. Osim ako nećeš da kažeš kako su *volkrini* sa nekog gasnog džina?“

Ksenotehnolog se pridiže u sedeći položaj pa se zaverenički osmehnu. „Ne *volkrini*“, reče ona. „Rojd Eris. Razbij onaj zid u salonu i gledaj kako će da navru oblaci metana i amonijaka.“

Teatralno je mahnula rukom pa se presamitila od kikitavog smeha.

* * *

Sistem je bio povezan i pokrenut. Kibernetičarka Lomi Torn je sedela za glavnom konzolom, ravnom crnom plastičnom površinom na kojoj su se smenjivali holografski snimci stotinu različitih konfiguracija tastature, nestajali i menjali se pod njenim prstima. Oko nje su se dizale kristalne informacione rešetke, nizovi ekrana i panela po kojima su tekle reke brojeva a geometrijski oblici se dostojanstveno vrteli ukrug, tamni stubovi glatkog metala u kojima su se krili um i duša njenog sistema. Srećno je sedela u polutami, zviždućući dok je izvodila nekoliko jednostavnih zadataka na kompjuteru, a prsti su joj leteli po svetlucavoj dugmadi slepom brzinom. „Ah“, rekla je jednom osmehnuta. Kasnije samo: „Dobro.“

Onda je došlo vreme za poslednju probu. Lomi Torn je skinula metalnu tkaninu s levog rukava, gurnula ruku ispod konzole, našla utikače i povezala se. Interfejs.

Ekstaza.

Mrlje mastila u desetinama sjajnih boja izvijale su se, stapale i raskidale na ekranima.

Okončalo se za trenutak.

Lomi Torn oslobodi ruku. Osmeh na licu bio joj je stidljiv i zadovoljen, ali se mešao s nečim drugim, s najblažim nagoveštajem zbunjenosti. Dodirnula je palcem utičnice na članku i osetila da su tople, peckave. Lomi zadrhta.

Sistem je savršeno funkcionisao, hardver je bio u odličnom stanju, svi softverski sistemi radili su kao što je predviđeno, interfejs se uklopio kako treba. Bila je to radost, kao i uvek. Kada se spajala sa sistemom, postajala je mudra, moćna i puna svetla, elektriciteta i životne esencije, hladna, čista i uzbudljiva za dodir i nikada nije bila sama, nikada mala ili slaba. Tako je to uvek bilo, kada bi se povezala i pustila sebe da se proširi.

Ali ovog puta je nešto bilo drugačije. Dodirnulo ju je nešto hladno, makar samo na tren. Nešto veoma hladno i veoma strašno i ona i sistem su to jasno videli načas, a onda je ponovo nestalo.

Kibernetičarka odmahnu glavom i prisili se da zaboravi na te gluposti. Vratila se na posao. Posle nekog vremena počela je da zvižduće.

* * *

Šeste nedelje se Alis Nortvind gadno posekla dok je pripremala hranu. Stajala je u kuhinji i sekla začinjeni mesni štapić dugačkim nožem, kada je iznenada vrisnula.

Danel i Lindran joj pritrčase i videše je kako užasnuta zuri u dasku za seckanje. Nož joj je odsekao levi kažiprst u prvom zglobu, a krv se širila u isprekidanim mlazevima. „Brod se trznuo“, reče Alis tupo, zureći u Danela. „Zar ga niste osetili kako se cimnuo? Gurnuo je nož u stranu.“

„Nađi nešto da zaustaviš krvarenje“, reče Lindran. Danel se uspaničeno osvrnu oko sebe. „O, sama ću“, reče Lindran napokon, pa to i učini.

Agata Maridž-Blek, psipsih, dala je Nortvindovoj sredstvo za smirenje, a onda je pogledala dvoje lingvista. „Jeste li videli kako se to desilo?“

„Sama je to sebi nožem uradila“, reče Danel.

Negde iz dubine hodnika začu se zvuk mahnitog, histeričnog smeha.

* * *

„Prigušila sam ga“, Maridž-Blekova je podnela izveštaj Karoliju d’Braninu kasnije tog dana. „Psionin-4. Otupice njegovu senzitivnost na nekoliko dana, a imam još bude li mu zatrebalo D’Branin je delovao potreseno. „Nekoliko puta smo razgovarali i video sam da Tejla obuzima sve veći strah, ali nikada nije mogao da mi kaže razlog. Morala si da ga isključiš?“ Psipsih slegnu ramenima. „Klizio je u iracionalno. S obzirom na nivo njegovog talenta, ako bi prešao preko ivice, mogao bi sve da nas povede sa sobom. Nipošto nisi smeo da povedeš telepatu prve klase, D’Branine. Previše su nestabilni.“

„Moramo da komuniciramo s tuđinskom rasom. Podsećam te da to nije lak zadatak. *Volkrini* će biti neobičniji od svih inteligentnih vrsta s kojima smo se do sada susreli. Potrebne su nam veštine prve klase ako želimo da dopremo do njih. A oni mogu da nas nauče toliko toga, draga moja!“

„Zgodno“, reče ona, „ali možda nećeš imati nikakvih upotrebljivih veština, s obzirom na stanje tvog telepate prve klase. Deo vremena provodi zgrčen kao fetus u mreži za spavanje, deo provodi hvališući se i šepureći se, a deo lud od straha. Tvrdi da nam svima preti stvarna, telesna opasnost, ali ne zna zašto niti od čega. Najgore je što ne mogu da odredim da li on to zaista nešto oseća ili prosto pati od akutnog napada paranoje. Jasno je da ispoljava neke klasične simptome paranoje. Između ostalog, uporno tvrdi da nas neko posmatra. Možda njegovo stanje uopšte nije povezano s *volkrinom* i njegovim talentom. Ne mogu biti sigurna.“

„Šta je s tvojim talentom?“, upita D’Branin. „Ti si empata, zar ne?“

„Ne govori mi šta je moj posao“, reče ona oštro. „Seksala sam se s njim prošle nedelje. Od toga nema veće blizine i veće usklađenosti za ekstrasenzorno percipiranje. Čak i u tim okolnostima, nisam ni u šta mogla da budem sigurna. U njegovom umu vlada metež, a strah mu je tako silan da je sve zasmrdeo. Ni od drugih ne čitam ništa, sem uobičajenih napetosti i frustracija. Ali moj nivo je tek treći, tako da to ne znači mnogo. Moje sposobnosti su ograničene. Znaš da se nisam osećala dobro, D’Branine. Na ovom brodu jedva dišem. Vazduh mi deluje gusto i teško, glava mi puca. Nije trebalo da ustajem iz kreveta.“

„Da, naravno“, reče D’Branin brže-bolje. „Nisam nameravao da kritikujem. Daješ sve od sebe u teškim okolnostima. Kada će Tejl ponovo biti s nama?“

Psipsih umorno protrlja slepoočnice. „Predlažem da ga ostavimo prigušenog dok se misija ne okonča, D’Branine. Upozoravam te, poremećen ili histeričan telepata veoma je opasan. Ono s Nortvindovom i nožem možda je njegovo maslo. Ako se sećaš, nedugo zatim je počeo da vrišti. Možda ju je dodirnuo, makar samo na tren - o, to je suluda ideja, ali je moguće. Stvar je u tome što ne smemo da se kockamo. Imam dovoljno psionina-4 da ga zadržim u tupom ali funkcionalnom stanju do povratka na Avalon.“

„Ali - Rojd će nas uskoro izvesti iz pogona, i stupićemo u kontakt s *volkrinima*, Tejl će nam biti potreban, njegov um, njegov talenat. Je li toliko važno da ostane prigušen? Zar nema drugog načina?“

Maridž-Blekova iskrivi lice. „Drugo rešenje je injekcija esperona. To će ga potpuno otvoriti, desetostruko će uvećati njegovu psioničku receptivnost na nekoliko sati. Onda će možda moći da se usredsredi na tu opasnost koju oseća. Da je odbaci ako je lažna, da se s njom izbori ako je stvarna. Ali je psionin-4 mnogo bezbedniji. Esperon je žestok lek, ima stravična sporedna dejstva. Dramatično diže krvni pritisak, ponekad izaziva hiperventilaciju ili napade, ume ponekad čak i da zaustavi rad srca. Lasamer je dovoljno mlad tako da se za to ne brinem, ali mislim da ne poseduje emocionalnu stabilnost potrebnu da se nosi s tolikom moći. Psionin bi trebalo da nam nešto kaže. Ako njegova paranoja istraje, znaću da nema nikakve veze s njegovom telepatijom.“

„A ako ne istraje?“, upita Karoli d’Branin.

Agata Maridž-Blek mu se opasno osmehnu. „Ako se Lasamer smiri i prestane da brblja o opasnosti? Pa, to bi značilo da više ništa ne prima, zar ne? A to bi značilo da je bilo nečega što je primao, da je sve vreme bio u pravu.“

* * *

Te noći za večerom Tejl Lasamer je bio tih i odsutan, jeo je nekako ritmički i mehanički, maglovitog pogleda. Kasnije se izvinio, otišao pravo u krevet, i gotovo odmah pao u iscrpen san. „Šta si mu to uradila?“, upita Lomi Torn Maridž-Blekovu. „Zatvorila sam mu taj njegov um koji se svugde gura“, odgovori ona.

„Trebalo je to da uradiš pre dve nedelje“, rekla je Lindran. „Ovako uspavanog ga je mnogo lakše trpeti.“

Karoli d’Branin je jedva okusio hranu.

* * *

Stigla je lažna noć a Rojdova utvara se materijalizovala dok je Karoli d’Branin mračan i zamišljen sedeo s toplom čokoladom. „Karoli“, reče prikaza, „da li bi bilo moguće povezati kompjuter koji su tvoji ljudi doneli s mojim brodskim sistemom? Tvoje priče o *volkrinima* izuzetno su zanimljive i želeo bih da ih na miru dodatno proučavam. Pojednosti o tvojim istraživanjima sigurno su u memoriji.“

„Naravno“, odgovori D’Branin odsutno. „Naš sistem je sada pokrenut. Povezivanje sa sistemom *Noćnog letača* ne bi trebalo da bude problem. Sutra ću reći Lomi da to uradi.“

Tišina je teško pritiskala sobu. Karoli d’Branin je pijuckao čokoladu i zurio u tamu, gotovo nesvestan Rojda.

„Nešto te muči“, reče Rojd posle nekog vremena.

„A? O, da.“ D’Branin diže pogled. „Oprosti mi, prijatelju moj. Mnogo toga mi je na umu.“

„U vezi s Tejlom Lasamerom, zar ne?“

Karoli d’Branin je dugo gledao bledu, svetlucavu priliku preko puta pre nego što je ukočeno klimnuo glavom. „Da. Mogu li da pitam kako to znaš?“

„Znam sve što se dešava na *Noćnom letaču*“, reče Rojd.

„Posmatrao si nas“, reče D’Branin mračno, glasom koji optužuje. „Znači, Tejl je bio u pravu kada je rekao da nas neko gleda. Rojde, kako si mogao? Uhođenje bi trebalo da bude ispod tvog nivoa.“

U prozirnim očima duha nije bilo života, one nisu videle. „Nemoj da kažeš drugima“, upozori Rojd. „Karoli, prijatelju moj - ako mogu da te nazovem prijateljem - imam svoje razloge za posmatranje, a tebi neće koristiti da ih znaš. Ne želim vam zlo. Veruj mi. Unajmio si me da vas bezbedno odvezem do *volkrina* i nazad, i nameravam tačno to i da uradim.

„Vrdaš, Rojde“, reče D’Branin. „Zašto nas uhodiš? Zar baš sve gledaš? Jesi li ti voajer, neki neprijatelj, zar se zato ne mešaš sa nama? Hoćeš li se zaustaviti samo na gledanju?“

„Tvoje sumnje me bole, Karoli.“

„Tvoje varanje me boli. Zar mi nećeš odgovoriti?“

„Svugde imam oči i uši“, reče Rojd. „Na *Noćnom letaču* ne postoji mesto gde bi se neko sakrio od mene. Da li vidim sve? Ne, ne uvek. Ja sam samo čovek, bez obzira na to šta tvoje kolege misle. Ponekad spavam. Monitori ostaju uključeni, ali nema nikoga da ih nadgleda. Mogu da pratim samo jednu ili dve scene istovremeno. Ponekad gubim koncentraciju, nisam pažljiv.

Sve gledam, Karoli, ali ne vidim sve.“

„Zašto?“ D’Branin nasu sebi novu čašu čokolade, s mukom umirujući ruku.

„Ne moram da odgovorim na to pitanje. *Noćni letač* je moj brod.“

D’Branin otpi gutljaj čokolade, zatrepta, pa klimnu glavom kao za sebe. „Rastužuješ me, prijatelju moj. Ne pružaš mi izbor. Tejl je rekao da nas neko gleda, a sada saznajem da je bio u pravu. Takođe kaže da nam preti opasnost. Nešto tuđinsko, kaže. Ti?“

Projekcija je bila mirna i nema.

D’Branin coku jezikom. „Ne odgovaraš. O, Rojde, šta ja da radim? Znači, moram da mu verujem. Preti nam opasnost, možda od tebe. Onda moram da prekinem ovu misiju. Vрати nas na Avalon, Rojde. To je moja odluka.“

Duh se slabašno osmehnu. „Tako blizu, Karoli? Uskoro izlazimo iz pogona.“

Karoli d’Branin ispusti tih, tužan zvuk iz dubine grla. „Moji *volkrini*“, reče uzdahnuvši. „Tako blizu, ah, boli me da od njih odustanem. Ali drugačije ne mogu, ne.“

„Možeš“, reče glas Rojda Erisa. „Veruj mi. To je sve što ti tražim, Karoli. Veruj mi kada ti kažem da nemam mračne namere. Tejl Lasamer možda priča o opasnosti, ali za sada se nikome ništa nije desilo, zar ne?“

„Nije“, priznade D’Branin. „Ne, ako ne računaš da se Alis danas posekla.“

„Molim?“ Rojd je kratko oklevao. „Posekla se? Nisam video. Kada se to desilo?“

„O, rano - mislim malo pre nego što je Lasamer počeo da urla i luduje.“

„Shvatam.“ Rojdov glas je bio zamišljen. „Gledao sam Melantu kako vežba“, rekao je na kraju, „i razgovarao sam s njom. Nisam primetio. Reci mi kako se to desilo.“

D’Branin mu je ispričao.

„Slušaj me“, reče Rojd. „Veruj mi, Karoli, i daću ti tvoje *volkrine*, Umiri svoje ljude. Ubеди ih da nisam pretnja. I drži Lasamera pod lekovima, utišanog, razumeš? To je veoma važno. On je problem.“

„Agata mi savetuje manje-više isto.“

„Znam“, reče Rojd. „Slažem se s njom. Hoćeš li me poslušati?“

„Ne znam“, reče D’Branin. „Strašno mi sve otežavaš. Ne shvatam šta je pošlo naopako, prijatelju moj. Zar mi nećeš reći još nešto?“

Rojd Eris nije odgovarao. Njegov duh je čekao.

„Dakle“, reče D’Branin napokon, „ne govoriš. Kako se samo trudiš da bude teško. Kada, Rojde? Kada ću videti svoje *volkrine*?“

„Uskoro“, odgovori Rojd. „Iz pogona izlazimo za otprilike sedamdeset sati.“

„Sedamdeset sati“, reče D’Branin. „Tako kratko vreme. Povratkom ne bismo postigli ništa.“ Ovlažio je usne, digao šolju, video da je prazna. „Onda nastavi. Uradiću to što tražiš. Verovaću ti, nastaviću da drogiram Lasamera, neću reći drugima za tvoje uhođenje. Je li to onda dovoljno? Daj mi moje *volkrine*, Toliko sam dugo čekao!“

„Znam“, reče Rojd Eris. „Znam.“

Onda je duh nestao, a Karoli d’Branin je sedeo sam u tamnom salonu. Pokušao je ponovo da napuni šolju, ali mu je ruka neobuzdano zadrhtala, tako da je polio prste čokoladom i ispustio šolju, psujući, čudeći se, u bolu.

* * *

Sutrašnji dan je bio dan sve veće napetosti i stotinu sitnih smetnji. Lindran i Danel su imali „privatnu“ raspravu koja se čula u pola broda. Ratna igra za troje u salonu katastrofalno se okončala kada je Kristoferis optužio Melantu Džirl da vara. Lomi Torn se žalila na uobičajene

teškoće u povezivanju svog kompjutera na brodski. Alis Nortvind je satima sedela u salonu, zureći u zamotani prst s izrazom mračne mržnje na licu. Agata Maridž-Blek se vukla hodnicima, žaleći se da je u brodu previruće, da je zglobovi bole, da je vazduh težak i pun dima, da je u brodu prehladno. Čak je i Karoli d'Branin bio očajan i na ivici živaca.

Samo je telepata delovao zadovoljno. Pun psionina-4, Tejl Lasere je bio trom i usporen, ali se bar više nije bojavao senki.

Rojd Eris se nije pojavljivao, ni glasom ni hologramskom projekcijom.

Nije ga bilo ni za večerom. Naučnici su jeli nelagodno, svaki čas su očekivali da će se pojaviti, zauzeti svoje uobičajeno mesto i uključiti se u razgovor. Njihova očekivanja su i dalje bila neispunjena kada su na sto posle večere stavljene šolje čokolade, začinenog čaja i kafe.

„Naš kapetan kao da je zauzet“, primeti Melanta Džirl, naslonivši se u stolici i vrteći čašu brendija u ruci.

„Uskoro izlazimo iz pogona“, reče Karoli d'Branin. „Bez sumnje mora da se pripremi za to.“ Krišom se brinuo zbog Rojdovog odsustva i pitao se da li ih on upravo sada posmatra.

Rodžan Kristoferis se nakašlja. „Pošto smo mi svi ovde, a on nije, možda je pravi trenutak da raspravimo izvesne stvari. Ne brine me što je propustio večeru. On ne jede. On je hologram i ništa više. Kakve to ima veze. Možda je tako i bolje, moramo o tome da razgovaramo. Karoli, mnogi među nama osećaju se nelagodno u vezi s Rojdom Erisom. Šta ti uopšte znaš o tom tajanstvenom čoveku?“

„Znam, prijatelju moj?“ D'Branin ponovo napuni šolju gustom gorkoslatkom čokoladom, pa polako otpi gutljaj, pokušavajući da sebi obezbedi trenutak da razmisli. „Šta se može znati?“

„Sigurno si primetio da nikada ne dolazi da se igra s nama“, reče Lindran jetko. „Pre nego što si unajmio ovaj brod, je li neko spomenuo tu njegovu čudnu osobinu?“

„I mene zanima odgovor na to“, reče Danel, drugi lingvista. „Mnogo saobraćaja prolazi kroz Avalon. Kako si odabrao baš Erisa? Šta si čuo o njemu?“

„Čuo? Veoma malo, moram da priznam. Razgovarao sam sa nekoliko lučkih zvaničnika i čarter-kompanija, ali niko od njih nije poznavao Rojda. Avalon mu nije matični svet, shvatate.“

„Vrlo zgodno“, reče Lindran.

„Vrlo sumnjivo“, dodade Danel.

„A odakle je onda?“, upita Lindran. „Danel i ja smo ga veoma pažljivo slušali. Govori standardni jezik veoma ravno, bez očiglednog naglaska, bez nepravilnosti koje bi otkrile njegovo poreklo.“

„Ponekad zvuči pomalo arhaično“, ubaci Danel, „a s vremena na vreme neka me njegova konstrukcija na nešto podseti. Samo svaki put na nešto drugo. Mnogo je putovao.“

„Kakva dedukcija“, reče Lindran, tapšući ga po ruci. „Trgovci često putuju, dušo. To je zato što imaju svemirske brodove.“

Danel je prostreli pogledom, ali Lindran samo nastavi. „Ozbiljno, međutim, znaš li išta o njemu? Odakle potiče ovaj naš *Noćni letač*?“

„Ne znam“, priznade D'Branin. „Nijednom - nijednom se nisam setio da pitam.“

Članovi njegovog istraživačkog tima zgledaše se s nevericom. „Nisi se setio da pitaš?“, reče Kristoferis. „Kako si onda odabrao ovaj brod?“

„Bio je slobodan. Administrativno veće je odobrilo moj projekat i dodelilo mi osoblje, ali nisu mogli da se liše nijednog Akademijinog broda. Budžetska ograničenja.“

Agata Maridž-Blek se kiselo nasmeja. „D'Branin onima od vas koji to sami nisu dokučili govori da je Akademija bila zadovoljna njegovim proučavanjima ksenomitova, otkrićem legende o *volkrinima*, ali da nije bila baš oduševljena njegovim planom da ih pronade. Zato su mu dali mali budžet da bi bio srećan i produktivan, pretpostavljajući da će njegova misijica biti

bezuspešna, i dodelili su mu ljude koji na Avalonu nikome neće nedostajati.“ Pogledala je oko sebe. „Pogledajte se samo. Niko od nas nije radio s D'Braninom u ranim fazama istraživanja, ali smo svi bili slobodni za ovo putovanje. A niko od nas nije prvorazredni naučnik.“

„Govori u svoje ime“, reče Melanta Džirl. „Ja sam se dobrovoljno javila za ovu misiju.“

„Neću da se raspravljam“, reče psipsih. „Stvar je u tome da izbor *Noćnog letača* i nije neka zagonetka. Prosto si unajmio najjeftinijeg prevoznika koga si našao, zar ne, D'Branine?“

„Neki raspoloživi brodovi nisu hteli ni da razmatraju moj predlog“, reče D'Branin. „Moramo priznati da zvuči čudno. A mnogi kapetani imaju gotovo praznoveran strah od izlaska iz pogona u međuzvezdanom prostoru, bez planeta u blizini. Među onima koji su pristali, Rojd Eris je ponudio najbolje uslove, a bio je spreman i smesta da krene.“

„A mi smo *morali* da krenemo smesta“, reče Lindran. „Inače bi *volkrini* mogli da odu. Kroz ovu oblast prolaze tek deset hiljada godina, plus minus koju hiljadu.“

Neko se nasmeja. D'Branin je bio potpuno pometen. „Prijetelji, bez sumnje sam mogao da odložim polazak. Priznajem da sam jedva čekao da upoznam svoje *volkrine*, da vidim njihove velike brodove i postavim im pitanja koja su me opsedala, da otkrijem njihovo *zašto*. No takođe priznajem da odlaganje ne bi bilo prevelika nevolja. Ali zašto? Rojd je bio dobar domaćin, vešt pilot. Prema nama se lepo poneo.“

„Jesi li ga upoznao?“, upita Alis Nortvind. „Kada si ugovarao posao, jesi li ga uopšte video?“

„Razgovarali smo mnogo puta, ali sam ja bio na Avalonu, a Rojd u orbiti. Video sam njegovo lice na ekranu.“

„Projekcija, kompjuterska simulacija, može biti bilo šta“, reče Lomi Torn. „Moj sistem može da na ekranu dočara kakvo god lice poželiš.“

„Tog Rojda Erisa niko nikada nije video“, reče Kristoferis. „Od samog početka je rešio da bude zagonetka.“

„Našem domaćinu je privatnost od neprocenjivog značaja“, reče D'Branin.

„Izbegava nas“, reče Lindran. „Šta to krije?“

Melanta Džirl se nasmeja. Kada se svi pogledi usmeriše u nju, iskezi se i zavrte glavom. „Kapetan Rojd je savršen, čudan čovek za čudnu misiju. Zar niko od vas ne voli misterije? Evo nas kako letimo svetlosne godine da presretnemo hipotetički tuđinski brod iz srži galaksije koji putuje ka rubu duže nego što ljudski rod ratuje, a vi se ovde brinete zato što ne možete da prebrojite bubuljice na Rojdovom nosu.“ Nagnula se preko stola da napuni čašu za brendi. „Moja majka je bila u pravu“, rekla je vedro. „Normalci su stvarno subnormalni.“

„Možda bi trebalo da poslušamo Melantu“, reče Lomi Torn zamišljeno. „Rojdove mane i neuroze su njegova stvar, ako ih nama ne nameće.“

„Ja se ipak zbog toga osećam neprijatno“, požali se Danel slabašno.

„Otkud znamo“, reče Alis Nortvind, „možda putujemo s kriminalcem ili tuđinom.“

„*Jupiter*“, neko promrmlja. Ksenotehnolog pocrvene a oko dugačkog stola se začu kikotanje.

Ali Tejl Lasamer oprezno diže pogled sa svog tanjira, pa se zakikota. „*Tuđin*“, reče. Plave oči su mu letele na sve strane, kao da će pobeći iz lobanje. Bile su blistave i mahnite.

Maridž-Blekova opsova. „Lek popušta“, reče ona hitro D'Braninu. „Idem u kabinu po još.“

„Kakav lek?“, upita Lomi Torn. D'Branin je pazio da ne kaže drugima mnogo o Lasamerovim napadima, iz straha da ne raspali dodatno napetosti na brodu. „Šta se dešava?“

„Opasnost“, reče Lasamer. Okrenuo se ka Lomi, koja je sedela pored njega, i čvrsto je stegao za mišicu tako da su se njegovi dugački lakirani nokti zarili u srebrnasti metal njene

košulje. „Preći nam opasnost, kažem ti, čitam da nam preći. Nešto *tuđinsko*, Želi nam zlo. Krv, vidim krv.“ Nasmejao se. „Osećaš li joj ukus, Agata? Ja gotovo da osećam ukus krvi. I *ono* ga oseća.“ Maridž-Blekova ustade. „Nije mu dobro“, reče ostalima. „Prigušivala sam ga psioninom, pokušavala da obuzdam te njegove bolesne ideje. Idem po još.“ Krenula je ka vratima.

„Prigušivala ga?“, reče Kristoferis užasnuto. „On nas upozorava na nešto. Zar ga nisi čula? Hoću da znam *šta* je to.“

„Nemoj psionin“, reče Melanta Džirl. „Probaj esperon.“

„Ne uči me mom poslu, ženo!“

„Izvini“, reče Melanta. Skromno je slegnula ramenima. „Ipak sam korak ispred tebe. Esperon možda rastera njegove bolesne ideje, zar ne?“

„Da, ali...“

„A možda mu pomogne da se usredsredi na tu pretnju koju tvrdi da oseća, je li tako?“

„Sasvim dobro poznajem osobine esperona“, reče psipsih osorno.

Melanta se osmehnu iznad ruba čaše za brendi. „Sigurna sam da znaš. A sada me slušaj. Izgleda da ste svi napeti zbog Rojda. Ne možete da podnesete to što ne znate šta to on krije. Rodžan već nedeljama izmišlja priče i spreman je da poveruje u svaku od njih. Alis je toliko nervozna da je sama sebi prst odsekla. Neprekidno se svađamo. Takvi strahovi nam neće pomoći da radimo kao tim. Hajde da ih okončamo. To je sasvim lako.“ Pokazala je na Tejla. „Ovde sedi telepata prve klase. Pojačaj mu moći esperonom i on će moći da nam izrecituje životnu priču našeg kapetana, sve dok nam svima ne dosadi. U međuvremenu će takođe savladati svoje lične demone.“

„*Gleda nas*“, reče telepata tihim, žustrim glasom.

„Ne“, reče Karoli d’Branin, „Tejl mora ostati prigušen.“

„Karoli“, reče Kristoferis, „ovo je otišlo predaleko. Nekoliko nas je uznemireno a ovaj momak je prestravljen. Verujem da nam je svima potrebno rešenje misterije Rojda Erisa. Melanta je za promenu jednom u pravu.“

„Nemamo prava“, reče D’Branin.

„Imamo potrebu“, reče Lomi Torn. „Slažem se s Melantom.“

„Da“, podrža ih Alis Nortvind. Dvoje lingvista su klimali glavama.

D’Branin žalostivo pomisli na svoje obećanje Rojdu. Nisu mu davali nikakav izbor. Pogled mu se susrete s pogledom psipsiha, a onda uzdahnu. „Onda uradi tako“, reče on. „Daj mu esperon.“

„Ubiće me.“ Tejl Lasamer vrisnu. Skoči na noge a kada Lomi Torn pokuša da ga umiri tako što mu je spustila šaku na ruku, on uze šolju kafe i baci joj je pravo u lice. Troje su morali da ga obuzdaju. „Požuri“, zareža Kristoferis dok se telepata otimao.

Maridž-Blekova se strese pa izađe iz salona.

* * *

Pošto se vratila, drugi su podigli Lasamera na sto i prisilili ga da leži, a onda sklonili njegovu dugačku svetlu kosu da razotkriju arterije na vratu.

Maridž-Blekova se pomerila u stranu.

„Prekinite s tim“, reče Rojd. „Nema potrebe.“

Njegov duh se svetlucavo obrazovao u praznoj fotelji u čelu dugačkog stola. Psipsih se ukipi usred stavljanja ampule esperona u pištolj za injekcije a Alis Nortvind se vidno prestravi i pusti jednu Lasamerovu ruku. Zarobljenik se nije otimao. Ležao je na stolu i teško disao, a staklaste bledoplave oči bile su mu prikovanе za Rojdovu projekciju, opčinjene iznenadnim

pojavljivanjem prikaze.

Melanta Džirl diže čašu. „Ua“, reče. „Propustio si večeru, kapetane.“

„Rojde“, reče Karoli d’Branin, „oprosti.“

Duh je slepo zurio u dalji zid. „Pustite ga“, reče glas iz komunikatora. „Ispričaću vam svoje velike tajne, ako vas moja privatnost toliko zastrašuje.“

„Znači jeste nas gledao“, reče Danel.

„Slušamo“, reče Nortvindova sumnjičavo. „Šta si ti?“

„Dopalo mi se tvoje nagađanje o gasnim džinovima“, reče Rojd. „Nažalost, istina je mnogo manje dramatična. Ja sam običan sredovečni *homo sapiens*, Šezdeset osam standardnih godina, ako vam je potrebna preciznost. Hologram koji vidite pred vama jeste stvarni Rojd Eris, ili je to bar bio pre neku godinu.

Sada sam nešto stariji, ali koristim kompjutersku simulaciju da projektujem mladolikiju sliku svojim gostima.“

„Stvarno?“ Lice Lomi Torn bilo je crveno na mestu gde ju je kafa opekla. „Čemu onda tajanstvenost?“

„Počecu s pričom o mojoj majci“, odgovori Rojd. „*Noćni letač* je prvobitno bio njen brod, posebno sagrađen po njenom nacrtu u svemirskim gradilištima na Njuholmu. Moja majka je bila slobodni trgovac, i bila je veoma uspešna. Rođena je kao đubre na svetu po imenu Ves, koji se nalazi veoma daleko odavde, mada su neki od vas ipak možda čuli za njega. Radom se probijala, položaj po položaj, sve dok napokon nije zapovedala sopstvenim brodom. Uskoro je zgrnula bogatstvo zato što je bila spremna da prihvati neobične isporuke, da leti van glavnih trgovačkih pravaca, da preuzima tovar mesec ili godinu ili dve godine dalje od mesta gde se obično prebacivao. To je bilo opasnije ali i unosnije od letenja na redovnim linijama. Moja majka nije brinula o tome koliko su se često ona i njena posada vraćali kući. Njeni brodovi su bili njena kuća. Zaboravila je na Ves čim je s njega otišla i retko je posećivala isti svet dvaput ako je to mogla da izbegne.“

„Pustolovna priroda“, reče Melanta Džirl.

„Ne“, reče Rojd. „Sociopatska priroda. Vidite, moja majka nije volela ljude. Baš nimalo. Njene posade je nisu volele, niti je ona volela njih. Njen veliki životni san bio je da se u potpunosti oslobodi potrebe za posadom. Kada se dovoljno obogatila, to je i izvela. Tako je nastao *Noćni letač*. Pošto se ukrcala u njega na Njuholmu, nikada više nije dodirnula nijedno ljudsko biće, niti hodala površinom neke planete. Sve poslove je vodila iz odaja koje su sada moje, preko ekrana i laserkoma. Rekli biste da je bila luda. I bili biste u pravu.“ Duh se slabašno osmehnu. „Ipak, vodila je zanimljiv život, čak i posle izolacije. Kakve je samo svetove videla, Karoli! Srce bi ti puklo od onoga što je mogla da ti ispriča, ali to nikada nećeš čuti. Uništila je većinu svojih snimaka i beležaka iz straha da će neko drugi imati neke koristi ili da će uživati u njenim iskustvima posle njene smrti. Takva je bila.“

„A ti?“, upita Alis Nortvind.

„Sigurno je dodirnula bar jedno ljudsko biće“, ubaci Lindran uz osmeh.

„Ne bi trebalo da je zovem majka“, reče Rojd. „Ja sam njen drugopolni klon. Posle trideset godina usamljenog letenja ovim brodom, počela je da se dosađuje. Trebalo je da budem njen saputnik i ljubavnik. Htela je da me napravi tako da budem savršena razonoda. Nije, međutim, imala strpljenja s decom i nije želela sama da me podiže. Pošto je izvela kloniranje, zatvoren sam u nutritivni rezervoar, embrion povezan s njenim kompjuterom. On mi je bio učitelj. I pre rođenja i posle. Zapravo, i nisam rođen. Dugo pošto bi normalno dete bilo rođeno, ja sam ostao u rezervoaru, rastao, učio, u sporom vremenu, slep, sanjao sam i živeo kroz cevi. Trebalo je da budem pušten kada stignem u pubertet, kada je ona smatrala da ću postati dovoljno

dobro društvo.“

„Kako je to užasno“, reče Karoli d’Branin. „Rojde, prijatelju moj, nisam znao.“

„Veoma mi je žao, kapetane“, reče Melanta Džirl. „Oteto ti je detinjstvo.“

„Nikada mi nije nedostajalo“, reče Rojd. „Nije ni njoj. Svi njeni planovi su se, vidite, izjalovili. Umrkla je nekoliko meseci posle kloniranja, dok sam ja još bio fetus u rezervoara. Međutim, programirala je brod za takvu mogućnost. Izašao je iz pogona i isključio se, lebdeo u međuzvezdanom prostoru jedanaest standardnih godina dok je kompjuter pravio...“ Zastao je, osmehnut. „Hteo sam da kažem dok je kompjuter pravio od mene ljudsko biće. Pa, dok je kompjuter pravio od mene to što sam. Tako sam nasledio *Noćnog letača*, Pošto sam rođen, bilo mi je potrebno nekoliko meseci da se upoznam sa brodskim sistemima i sopstvenim poreklom.“

„Neverovatno“, reče Karoli d’Branin.

„Da“, reče lingvista Lindran, „ali to ne objašnjava zašto toliko paziš da budeš odvojen od nas.“

„Ah, naprotiv, baš objašnjava“, reče Melanta Džirl. „Kapetane, možda manje naprednim modelima treba dodatno objašnjenje?“

„Moja majka je mrzela planete“, reče Rojd. „Mrzela je smrad, prljavštinu i bakterije, nepravilnost vremenskih prilika, mrzela je da viđa druge ljude. Za nas je osmislila besprekorno okruženje, najsterilnije koje je moguće napraviti. Nije volela ni gravitaciju. U godinama službe na prastarim trgovačkim brodovima koji nisu mogli sebi da priušte gravitacione mreže, navikla je na bestežinsko stanje i ono joj je postalo draže. To su bili uslovi u kojima sam ja rođen i odrastao.

Moje telo nema imuni sistem, nema prirodnu otpornost ni prema čemu. Kontakt sa bilo kim od vas verovatno bi doveo do moje smrti a sigurno do teške bolesti. Moji mišići su slabašni, na jedan način atrofirani. Gravitacija koju *Noćni letač* sada stvara za vaše je dobro, ne za moje. Za mene ona predstavlja agoniju. U ovom trenutku ja sedim u lebdećoj stolici koja podržava moju težinu. I dalje me boli a moji unutrašnji organi možda trpe oštećenja. To je jedan razlog zašto retko primam putnike.“

„Deliš majčin sud o ljudskom rodu?“, upita Maridž-Blekova. „Ne. Ja volim ljude. Prihvatam to što sam, premda to nisam birao. Doživljam ljudski život na jedini način na koji to mogu, posredstvom drugih. Ja sam nezajažljiv potrošač knjiga, kasete, holopredstava, romana, drama i istorija svih vrsta. Eksperimentisao sam sa prahom snova. A ponekad, retko, kada se usudim, primam putnike. Tada se napajam njihovim životima što više mogu.“

„Da neprekidno držiš brod u bestežinskom stanju, mogao bi da primaš još putnika“, primeti Lomi Torn.

„Tačno“, reče Rojd učtivo. „Otkrio sam, međutim, da je većini rođenih na planetama jednako neprijatno u bestežinskom stanju kao što je meni neprijatno s gravitacijom. Zapovednik broda koji nema veštačku gravitaciju, ili odluči da je ne koristi, privlači malo putnika. Izuzeci često provode dobar deo putovanja bolesni ili pod lekovima. Ne. Takođe bih mogao da se krećem među svojim putnicima, znam, ako se ne bih dizao iz stolice i ako ne bih skidao nepropusno atmosfersko odelo. To sam i radio. Otkrio sam da to umanjuje moje učestvovanje umesto da ga povećava. Postajem nakaza, osakaćeni stvor, onaj prema kome mora drugačije da se postupa, na odstojanju. To ne odgovara mojim ciljevima. Izolacija mi je draža. Koliko često se usuđujem, proučavam tuđine koje primam kao putnike.“

„Tuđine?“ Glas Nortvindove bio je zbunjen.

„Vi ste svi meni tuđini“, odgovorio je Rojd.

Tišina ispuni salon *Noćnog letača*,

„Žao mi je što se to desilo, prijatelju moj“, reče Karoli d’Branin. „Nismo smeli da se mešamo u tvoje lične stvari.“

„Izvini“, promrmlja Agata Maridž-Blek. Namrštila se i gurnula ampulu esperona u ležište. „Pa, zgodno zvuči, ali je li istina? I dalje nemamo dokaza, samo novu priču za laku noć. Hologram je jednako lako mogao da tvrdi da je stvorenje s Jupitera, kompjuter ili oboleli ratni zločinac. Nema načina da potvrdimo bilo šta od njegovih reči. Ne - postoji samo jedno rešenje.“ Načinila je dva hitra koraka ka Tejlu Lasameru, koji je ležao na stolu. „Njemu i dalje treba pomoć a nama i dalje treba potvrda i ja ne vidim nijedan razlog da sada stanemo pošto smo ovoliko daleko stigli. Zašto da živimo s tolikom napetošću ako sve možemo smesta da okončamo?“ Njena ruka gurnu telepatinu glavu u stranu. Našla je arteriju i pritisnula pištolj na nju.

„Agata“, reče Karoli d’Branin. „Zar ne misliš... možda bi trebalo da odustanemo, sada pošto je Rojd...?“

„NE“, reče Rojd. „Stoj. To je naređenje. Ovo je moj brod. Stani ili...“

„...ili šta?“ Pištolj glasno zašišta a na telepatinom vratu je ostao crveni beleg kada ga je odvojila.

Lasamer se diže u polusedeći položaj, oslonjen na laktove a Maridž-Blekova mu se približi. „Tejle“, rekla je svojim najboljim profesionalnim glasom, „usredsredi se na Rojda. Sposoban si za to, svi znamo koliko si dobar. Čekaj samo trenutak, esperon će ti sve otvoriti.“

Njegove bledoplave oči bile su zamagljene. „Nije dovoljno blizu“, promumlao je. „Jedan, ja sam jedan, testiran. Dobar, znate da sam dobar, ali moram da budem *blizu*“, Zadrhtao je.

Psipsih mu stavi ruku na ramena, zagrli ga, obodri. „Esperon će ti povećati domet“, rekla je. „Osećaš, osećaš li kako postaješ jači? Osećaš li? Sve postaje jasnije, zar ne?“ Glas joj je bio jednoličan i umirujući. „Čuješ šta ja mislim, znam da čuješ, ali to nije bitno. Ni drugi nisu bitni, odgurni ih u stranu, sav taj žagor, misli, želje, strah. Gurni sve u stranu. Sećaš li se sada opasnosti? Sećaš se? Idi i nađi je, Tejle, nađi opasnost. Pogledaj tamo iza zida, reci nam šta se nalazi iza zida. Pričaj nam o Rojdu. Je li govorio istinu? Reci nam. Ti si dobar, svi to znamo, možeš da nam kažeš.“ Fraze su bile gotovo poput religijskog zapevanja.

Odbio je njenu pomoć i sam se ispravio. „Osećam“, rekao je. Oči su mu odjednom bile blistavije. „Nešto - glava me boli - *bojim se!*“

„Ne boj se“, reče Maridž-Blekova. „Od esperona te neće boleti glava, samo će ti biti bolje. Svi smo ovde sa tobom. Ničega ne treba da se bojiš.“ Prešla mu je rukom preko čela. „Reci nam šta vidiš.“

Tejl Lasamer pogleda Rojdovog duha užasnutim očima malog dečaka, jezik mu liznu donju sunu. „On je..

Onda mu je lobanja eksplodirala.

* * *

Histerija i metež.

Telepatina glava je prsila s užasnom silinom, sve ih prskajući krvlju i komadima kosti i tkiva. Telo mu se ludo bacakalo na stolu jedan dugačak trenutak, krv je šikljala iz vratnih arterija u grimiznim gejzirima, udovi su mu se grčili u morbidnom plesu. Njegova glava je jednostavno prestala da postoji, ali on nije hteo da se smiri.

Agata Maridž-Blek, najbliža njemu, ispustila je pištolj za injekcije i stajala otvorenih usta. Bila je natopljena njegovom krvlju, prekrivena komadićima kože i mozga. Ispod levog oka dugačka krhotina kosti probila joj je kožu i njena krv se sada mešala s njegovom. Kao da to nije primećivala.

Rodžan Kristoferis je pao unazad, nekako se osovio na noge pa se čvrsto pribio uza zid.

Danel je vrištao i vrištao i vrištao sve dok ga Lindran nije žestoko ošamarila po krvavom obrazu i rekla mu da učuti.

Alis Nortvind je pala na kolena i počela da mrmlja molitvu na nekom čudnom jeziku.

Karoli d'Branin je sedeo veoma mirno, zagledan, trepćući, potpuno zaboravivši na šolju čokolade u krilu.

„Uradite nešto“, zajauka Lomi Torn. „Neka neko *nešto* uradi.“ Jedna Lasamerova ruka slabašno se pokrenula i okrnula je. Ona kriknu i povuče se.

Melanta Džirl odgurnu čašu za brendi. „Kontroliši se“, prasnu. „Mrtav je, ne može ti ništa.“

Svi su je pogledali, svi sem D'Branina i Maridž-Blekove, koji su oboje izgleda bili oduzeti od šoka. Rojdova projekcija je u nekom trenutku nestala, shvati Melanta iznenada. Počela je da naređuje. „Danele, Lindran, Rodžane - nađite čaršav ili nešto da ga umotate i iznesite ga odavde. Alis, ti i Lomi donesite vodu i sunđere. Moramo da očistimo.“ Melanta priđe D'Braninu dok su ostali žurili da je poslušaju. „Karoli“, reče i blago mu spusti ruku na rame, „jesi li dobro, Karoli?“

On diže pogled ka njoj a sive oči su mu treptale. „Da - da, jesam, rekao sam joj da stane, Melanta, rekao sam joj.“

„Jesi, rekao si“, potvrdi Melanta Džirl. Umirujuće ga je potapšala i obišla sto do Agate Maridž-Blek. „Agata“, pozva. Ali psipsih nije odgovorila, čak ni kada ju je Melanta prodrmla za ramena. Oči su joj bile prazne. „U šoku je“, reče Melanta. Namršteno je osmotrila krhotinu kosti koja je štrčala iz obraza Maridž-Blekove. Pošto joj je obrisala lice ubrusom, pažljivo ju je izvukla.

„Šta ćemo s telom?“, upita Lindran. Našli su čaršav i umotali ga. Napokon je prestalo da se grči, mada je krv nastavila da curi i boji čaršav.

„Da ga stavimo u skladište“, predloži Kristoferis.

„Ne“, reče Melanta, „nije higijenski. Istruliće.“ Na trenutak se zamislila. „Obucite skafandere pa ga odnesite dole u pogonsku sobu. Ubacite ga kroz komoru i nekako ga pričvrstite za nešto. Iscepajte čaršav ako morate. U tom delu broda vlada vakuum. Tamo će biti najbolje.“

Kristoferis klimnu glavom i njih troje krenuše noseći Lasamerov leš. Melanta se ponovo okrenu ka Maridž-Blekovoj, ali samo na tren. Lomi Torn, koja je krpom brisala krv sa stola, iznenada poče da silovito povraća. Melanta opsova. „Neka joj neko pomogne“, prasnu.

Karoli d'Branin konačno kao da živnu. Ustao je i uzeo krvavu krpu iz Lomine ruke, pa je odveo do njene kabine.

„Ne mogu ovo sama“, zacvile Alis Nortvind, zgađeno se okrenuvši.

„Onda pomози meni“, reče Melanta. Ona i Nortvindova su zajedno delom odvele a delom odnele Agatu iz salona, očistili je i skinuli a zatim je i uspavali pomoću jake doze nekog njenog leka. Posle je Melanta uzela pištolj za injekcije i obišla sve redom. Nortvindovoj i Lomi Torn bila su potrebna blaga sredstva za smirenje, Danelu nešto jače.

Prošla su tri sata pre nego što su se ponovo okupili.

* * *

Preživeli su se našli u najvećem skladištu, gde su troje bili okačili mreže za spavanje. Došlo ih je sedmoro od osmoro. Agata Maridž-Blek je i dalje bila bez svesti, u snu, komi ili dubokom šoku; niko nije bio siguran. Ostali su se izgleda oporavili, mada su im lica bila bleđa i usukana. Svi su se presvukli, čak i Alis Nortvind, koja je obukla novi kombinezon, istovetan onom starom.

„Ne razumem“, rekao je Karoli d’Branin. „Ne razumem šta...“

„Rojd ga je ubio, to je sve“, rekla je Nortvindova jetko. „Njegova tajna je bila ugrožena i zato je on prosto - prosto ga je razneo. Svi smo to videli.“

„Ne mogu u to da verujem“, rekao je Karoli d’Branin namučenim glasom. „Ne mogu. Rojd i ja, mi smo razgovarali, razgovarali smo mnogo noći dok ste vi ostali spavali. On je blag, znatiželjan, osetljiv. Sanjar. Shvata zašto su *volkrini* tako bitni. On ne bi uradio ništa slično, ne bi mogao ništa slično da uradi.“

„Njegova projekcija se ugasila čim se to desilo“, rekla je Lindran. „A primetićeš da od tada nije imao bogzna šta da kaže.“

„Ni mi ostali nismo bili posebno pričljivi“, reče Melanta Džirl. „Ja ne znam šta da mislim, ali mi je prvi nagon da stanem na Karolijevu stranu. Nemamo dokaz da je kapetan odgovoran za Tejlovu smrt. Ovde ima nečega što niko od nas još ne shvata.“

Alis Nortvind zastenja. „Dokaz“, reče prezrivo.

„Zapravo“, nastavila je Melanta nimalo uznemireno, „nisam čak ni sigurna da je uopšte *neko* kriv. Ništa se nije desilo sve dok nije dobio esperon. Možda je stvar u tom leku?“

„Prilično žestoko uzgredno dejstvo“, promrmlja Lindran.

Rodžan Kristoferis se namršti. „To nije moja oblast, ali bih rekao da nije. Esperon je izuzetno moćan, ima i telesna i psionička uzgredna dejstva koja se graniče s ekstremnim, ali ne *toliko* ekstremnim.“

„Šta onda?“, reče Lomi Torn. „Šta ga je ubilo?“

„Smrtonosno oruđe je verovatno bio njegov sopstveni talenat“, reče ksenobiolog, „bez sumnje podstaknut lekom. Sem pojačavanja njegove glavne moći, njegove telepatske osetljivosti, esperon takođe teži da aktivira druge psi-talente koji su možda bili uspavani u njemu.“

„Kao na primer?“, upita Lomi.

„Biokontrolu. Telekinezu.“

Melanta Džirl je već bila daleko ispred njega. „Esperon ionako izuzetno povećava krvni pritisak. Povećava pritisak u lobanji još i više zato što sva krv iz tela juri u mozak. Istovremeno smanjuje vazdušni pritisak oko glave, koristeći teke da izazove kratkotrajni vakuum. Pomislite samo.“

Razmislili su i nikome se nije dopalo.

„Ko bi mogao da uradi tako nešto?“, upita Karoli d’Branin. „Moglo je da bude isključivo samoizazvano, da se njegov talenat potpuno oteo kontroli.“

„Ili ga je protiv njega okrenuo još veći talenat“, reče Alis Nortvind tvrdoglavo.

„Nijedan ljudski telepata nema talenat takvih razmera, da preuzme vlast nad nekim drugim, nad tuđim telom i umom, makar i na trenutak.“

„Tačno tako“, odgovori Alis. „Nijedan *ljudski* telepata.“

„A možda bića s gasnog džina?“ Glas Lomi Torn bio je podrugljiv.

Alis Nortvind je pogleda tako da je ova morala da se zagleda u pod. „Mogla bih da pričam o Krejskim senzitivcima ili *gitjanki* dušepijama, da navedem još pet-šest drugih vrsta ako zatreba. Ali ne moram. Navešću samo jedno. Hranganski um.“

To je bila misao koja uznemirava. Svi su učitali i nelagodno se promeškoli, misleći o ogromnoj, neprijateljskoj sili hranganskog uma skrivenoj u komandnoj odaji *Noćnog letača*, sve dok Melanta Džirl nije prekinula čini kratkim, posprdnom smehom. „Plašiš samu sebe senkama, Alis“, rekla je. „To što govoriš je suludo, ako samo malo bolje razmisliš. Nadam se da ne tražim previše. Trebalo bi da svi vi budete ksenolozi, stručnjaci za tuđinske jezike, psihologiju, biologiju, tehnologiju. Ne ponašate se tako. Sa starom Hrangom smo ratovali hiljadu godina, ali *nikada* nismo uspešno komunicirali s hranganskim umom. Ako je Rojd Eris Hranganac, znatno

su usavršili svoje komunikacione sposobnosti u vekovima posle Propasti.“

Alis Nortvind pocrvene. „U pravu si“, reče. „Previše sam napeta.“

„Prijatelji“, reče Karoli d’Branin, „ne smemo dozvoliti da nam postupke diktiraju panika i histerija. Dogodilo se nešto užasno. Jedan je naš kolega mrtav, a mi ne znamo zašto. Sve dok to ne saznamo, moramo da nastavimo dalje. Ovo nije trenutak za prenapregnute postupke usmerene protiv nedužnih. Možda će nam, kada se vratimo na Avalon, istraga objasniti šta se desilo. Telo je na bezbednom, za obdukciju, je li tako?“

„Ubacili smo ga kroz vazдушnu komoru u pogonsku sobu“, reče Danel. „Neće propasti.“

„A po povratku može da se pažljivo prouči“, reče D’Branin.

„Što bi trebalo da se desi što pre“, reče Nortvindova. „Kaži Erisu da okrene brod!“

D’Branin je delovao bolno. „Ali *volkrini*! Još nedelju dana i upoznaćemo ih, ako su moji proračuni tačni. Povratak bi trajao šest nedelja. Sigurno вреди jednu dodatnu nedelju da saznamo da li postoje? Tejl sigurno ne bi želeo da mu smrt bude uzaludna.“

„Pre nego što je umro, Tejl je buncao o tuđinima, o opasnosti“, bila je uporna Nortvindova. „Mi jurimo u susret nekim tuđinima. Šta ako su oni ta opasnost? Možda su ti *volkrini* još moćniji od hranganskog uma, a možda ne žele da se sretnu s nekim, da ih neko istražuje ili posmatra. Šta ćemo s tim, Karoli? Jesi li ikada na to pomislio? Te tvoje priče - zar neka od njih ne govori o užasnim događajima koji su zadesili rase koje su upoznale *volkrine*?“

„Legende“, reče D’Branin. „Praznoverice.“

„U jednoj priči nestaje čitava horda Findija“, ubaci Rodžan Kristoferis.

„Ne možemo da se oslanjamo na te strahove drugih“, usprotivi se D’Branin.

„Možda u tim pričama nema ničega istinitog“, reče Nortvindova, „ali jesi li spreman da to rizikuješ? Ja nisam. Zbog čega? Tvoji izvori su možda izmišljeni, preterani ili pogrešni, tvoja tumačenja i proračuni možda netačni, ili da su oni možda promenili kurs - *volkrini* možda čak nisu ni svetlosnu godinu blizu mesta gde ćemo mi izaći.“

„Ah“, reče Melanta Džirl, „sada shvatam. Onda ne bi trebalo da nastavimo zato što oni neće biti tamo, a sem toga, možda su i opasni.“

D’Branin se osmehnu a Lindran se nasmeja. „Nije smešno“, pobuni se Alis Nortvind, ali se više nije raspravljala.

„Ne“, nastavi Melanta, „opasnost koja nam možda preti neće se značajno povećati u vremenu koje nam je potrebno da izađemo iz pogona i potražimo *volkrine*, Svejedno moramo da izađemo, da isprogramiramo skok kući. Sem toga, prevalili smo dalek put zbog tih *volkrina*, i priznajem da sam znatiželjna.“ Pogledala ih je sve redom, ali niko nije progovarao. „Znači, nastavljamo.“

„A Rojd?“, upita Kristoferis. „Šta ćemo s njim?“

„Šta možemo?“, reče Danel.

„Prema kapetanu postupajte isto kao ranije“, reče Melanta odlučno. „Treba da uspostavimo vezu s njim i da razgovaramo. Možda sada uspemo da raščistimo neke misterije koje nas muče, ako je Rojd spreman da iskreno razgovara o svemu.“

„Verovatno je jednako preneražen i uznemiren kao mi, prijatelji moji“, reče D’Branin. „Verovatno se boji da ćemo njega kriviti, da ćemo pokušati da mu naudimo.“

„Mislim da bi trebalo da se probijemo u njegov deo broda i da ga dovučemo ovamo makar se ritao i drao na sav glas“, reče Kristoferis. „Imamo alat. Tako bismo brzo završili sa svim strahovima.“

„To bi možda ubilo Rojda“, reče Melanta. „Onda bi on imao opravdanje da pokuša sve da nas zaustavi. On kontroliše ovaj brod. Mogao bi mnogo toga da uradi, ako zaključa da smo mu mi neprijatelji.“ Žustro je odmahнула glavom. „Ne, Rodžane, ne možemo da napadnemo Rojda.“

Moramo da ga umirimo. Ja ću to da uradim, ako niko drugi ne želi da razgovara s njim.“ Dobrovoljaca nije bilo. „U redu. Ali ne želim da niko od vas proba da izvede neku glupost. Bavite se svojim poslom. Ponašajte se normalno.“

Karoli d’Branin je klimajući glavom pokazivao da se slaže. „Hajde da zaboravimo na Rojda i sirotog Tejla, i da se pozabavimo našim poslom, našim pripremama. Naši senzori moraju da se sprema za postavljanje čim se pokrenemo iz pogona i uđemo u normalni svemir, da bismo brzo našli plen. Moramo da ponovo razmotrimo sve što znamo o *volkrinima*,“ Okrenuo se ka lingvistima i počeo da raspravlja o nekim pripremnim radnjama koje je od njih očekivao i uskoro je razgovor prešao na temu *volkrina* i malo-pomalo strah je napustio grupu.

Lomi Torn je sedela i ćutke slušala, palcem odsutno trljajući implant na članku, ali niko nije primetio njen zamišljen pogled.

Čak ni Rojd Eris, koji je sve to gledao.

* * *

Melanta Džirl se sama vratila u salon.

Neko je pogasio svetla. „Kapetane?“, rekla je tiho.

On joj je došao; bleđ, blago je sijao, s očima koje nisu videle. Njegova odeća, tanka i zastarela, sva je bila u senkama belog i izbledelog plavog. „Zdravo, Melanta“, rekao je prijatni glas iz komunikatora, dok je duh nemo usnama oblikovao te iste reči.

„Jesi li čuo, kapetane?“

„Jesam“, reče on, glasom u kome se iznenađenje jedva osećalo. „Čujem i vidim sve na mom *Noćnom letaču*, Melanta. Ne samo u salonu i ne samo kada su komunikatori i ekrani uključeni. Koliko dugo već znaš?“

„Znam?“ Ona se osmehnu. „Otkako si pohvalio Alisinu teoriju o gasnom džinu. Komunikatori te noći nisu bili uključeni. Nikako nisi mogao da znaš. Osim ako...“

„Nikada ranije nisam pogrešio“, reče Rojd. „Rekao sam Karoliju, ali je to bilo namerno. Žao mi je. Nikada ranije nisam bio pod stresom.“

„Verujem ti, kapetane“, reče ona. „Svejedno. Ja sam unapređeni model, sećaš se? Naslutila sam još pre nekoliko nedelja.“

Rojd je neko vreme ćutao. Onda: „Kada ćeš početi da me umiruješ?“

„To upravo činim. Zar se već ne osećaš umireno?“

Utvara slegnu avetinjskim ramenima. „Drago mi je što ti i Karoli verujete da nisam ja ubio tog čoveka. Inače se bojim. Sve izmiče kontroli, Melanta. Zašto me nije poslušala? Rekao sam Karoliju da ga drži prigušenog. Rekao sam Agati da mu ne da tu injekciju. Upozorio sam ih.“

„I oni su se bojali“, reče Melanta. „Bojali su se da samo pokušavaš da ih zastrašiš, da bi zaštitio neki strašan plan. Ne znam. Na jedan način to je bila i moja greška. Ja sam prva predložila esperon. Mislila sam da će on opustiti Tejla i da ćemo tako saznati nešto o tebi. Bila sam radoznala.“ Namrštila se. „Smrtonosna radoznalost. Sada ga nosim na duši.“

Melantine oči su se prilagođavale na tamu u salonu. Na slabašnom svetlu holografa videla je sto gde se to desilo, tamne tragove sasušene krvi po njegovoj površini među tanjirima, šoljama i vrčevima hladnog čaja i čokolade. Čula je i tiho kapanje i nije znala je li to krv ili kafa. Stresla se. „Ne dopada mi se ovde.“

„Ako želiš da odeš, mogu da te pratim kuda god da pođeš.“

„Ne“, reče ona. „Ostaću. Rojde, mislim da bi bilo bolje kada ti *ne bi* bio s nama kuda god da pođemo. Ako bi bio tih i neprimetan, tako reći. Ako te zamolim, hoćeš li ugasiti svoje senzore

po brodu? Osim možda u salonu. Sigurna sam da bi se drugi tako osećali bolje.

„Oni ne znaju.“

„Saznaće. Ono o gasnim džinovima rekao si pred svima. Neki su do sada već sigurno shvatili.“

„Ako bih ti rekao da sam se isključio, ni po čemu ne biste znali je li to istina.“

„Ja bih mogla da ti verujem“, reče Melanta Džirl.

Tišina. Utvara je zurila u nju. „Kako želiš“, reče Rojdov glas naposletku. „Sve je isključeno. Sada vidim i čujem samo ovde. A sada, Melanta, ti meni moraš da obećaš da ćeš ih obuzdati. Neće biti tajnih planova ili pokušaja da se provali u moje odaje. Možeš li to?“

„Mislim da mogu“, reče ona.

„Jesi li poverovala u moju priču?“, upita Rojd.

„Ah“, reče ona. „Neobična i čudesna priča, kapetane. Ako je laž, rado ću da se lažem s tobom kada god poželiš. Dobro ti ide. Ako je istina, onda si ti neobičan i čudesan čovek.“

„Istina je“, reče duh tiho. „Melanta...“

„Da?“

„Smeta li ti što sam te... gledao? Gledao kada toga nisi bila svesna?“

„Pomalo“, reče ona, „ali mislim da to mogu da shvatim.“

„Gledao sam te kako se sparuješ.“

Ona se osmehnula. „Ah“, reče. „U tome sam dobra.“

„Ne bih znao“, reče Rojd. „Dobra si za gledanje.“

Tišina. Pokušala je da ne čuje ravnomerno, tiho kapanje desno od sebe. „Da“, reče posle dugog oklevanja.

„Da? Šta?“

„Da, Rojde“, reče. „Verovatno bih se seksala sa tobom da je to moguće.“

„Kako si znala šta mislim?“ Rojdov glas je iznenada zvučao preplašeno, pun napetosti i nečega nalik na strah.

„Lako“, reče Melanta, iznenađena. „Ja sam unapređeni model. To nije bilo tako teško provaliti. Rekla sam ti, sećaš se? Uvek sam tri poteza ispred tebe.“

„Nisi telepata, je li tako?“

„Ne“, reče Melanta. „Nisam.“

Rojd je o tome dugo razmišljao. „Rekao bih da si me uverila“, kazao je naposletku.

„Dobro“, reče ona.

„Melanta“, dodade on, „još nešto. Ponekad nije mudro biti previše poteza napred. Razumeš?“

„O? Ne, ne baš. Plašiš me. Sada me umiri. Ti si na potezu, kapetane Rojde.“

„Kako?“

„Šta se ovde desilo? Zaista?“

Rojd ništa nije govorio.

„Mislim da nešto znaš“, reče Melanta. „Odao si nam svoju tajnu da bi nas sprečio da ubrizgamo esperon Lasamera. Čak i pošto je tvoja tajna razotkrivena, naredio si nam da stanemo. Zašto?“

„Esperon je opasan lek“, reče Rojd.

„To nije sve, kapetane“, reče Melanta. „Vrdaš. Šta je ubilo Tejla Lasamera? Ili možda ko ga je ubio?“

„Ja nisam.“

„Neko od nas? Volkrini?“

Rojd je ćutao.

„Da li je na tvom brodu neki tuđin, kapetane?“

Tišina.

„Preli li nam opasnost? Preli li *meni* opasnost, kapetane? Ja se ne bojim. Jesam li budala zbog toga?“

„Ja volim ljude“, reče Rojd konačno. „Volim da primam putnike kada to mogu da podnesem. Posmatram ih, da. To nije tako užasno. Tebe i Karolija volim posebno. Neću dozvoliti da vam se bilo šta desi.“

„Šta bi moglo da nam se desi?“

Rojd nije rekao ništa.

„A šta je s ostalima, Rojde? S Kristoferisom i Alis Nortvind, Danelom i Lindran, s Lomi Torn? Vodiš li računa i o njima? Ili samo o Karoliju i meni?“

Bez odgovora.

„Noćas nisi nešto pričljiv“, primeti Melanta.

„Osećam pritisak“, odgovori njegov glas. „A bezbednije ti je da ponešto ne znaš. Idi u krevet, Melanta Džirl. Dovoljno smo dugo razgovarali.“

„U redu, kapetane“, reče ona. Osmehnula se duhu i digla ruku. Njegova ruka joj se digla u susret. Topla tamna koža i bleđi zraci se susretoše, stopiše, postadoše jedno. Melanta Džirl se okrenu da pođe. Tek kada je izašla na hodnik, ponovo bezbedna na svetlosti, počela je da drhti.

* * *

Lažna ponoć.

Razgovor se polako okončao i naučnici su, jedan po jedan, otišli u krevet. Čak se i Karoli d'Branin povukao, njegov apetit za čokoladom jenjao je od prisećanja na događaje u salonu.

Lingvisti su silovito, bučno vodili ljubav pre nego što su se prepustili snu, kao da žele da slave život posle jezive smrti Tejla Lasamera. Rodžan Kristoferis je slušao muziku. Ali sada su se svi utišali.

Noćnog letača je ispunila tišina.

U tami najvećeg skladišta tri mreže za spavanje visile su jedna pored druge. Melanta Džirl se povremeno okretala u snu, grozničavog lica, kao da je u kandžama nekakvog košmara. Alis Nortvind je ležala na leđima i glasno hrkala. To šištanje iz njenih snažnih, mesnatih grudi zvučalo je nekako umirujuće.

Lomi Torn je ležala budna i razmišljala.

Onda je ustala i skočila na pod, naga, tiha, lagana i oprezna kao mačka. Obukla je uzane pantalone, navukla preko glave košulju širokih rukava od metalnog platna, pritegla je oko pojasa srebrnim lancem, rastresla kratku kosu. Čizme nije obula. Bosonoga će biti tiša. Stopala su joj bila sitna i mekana, bez trunke žuljeva.

Prišla je srednjoj mreži i protresla Alis za rame. Hrkanje naglo stade. „Ha?“, reče ksenotehnolog. Razdražljivo je zastenjala.

„Hajde“, prošaputa Lomi Torn. Mahnula je rukom.

Nortvindova tromo ustade, trepćući, pa krenu za kibernetičarkom kroz vrata u hodnik. Spavala je u kombinezonu, sa šavom otvorenim gotovo do prepona. Namrštila se i zatvorila ga. „Šta kog đavola“, promrmljala je. Bila je ošamućena i ljuta.

„Ima načina da otkrijemo je li Rojdova priča istinita“, reče Lomi Torn pažljivo. „Mada se to neće dopasti Melanti. Hoćeš da probamo?“

„Šta?“, upita Nortvindova. Na licu joj se videlo da je zanima.

„Hajde“, reče kibernetičarka.

Nečujno su otišle do kompjuterske sobe. Sistem je bio pokrenut, ali u stanju mirovanja. Ušle su tiho; sve je bilo prazno. Struje svetla su svilenkasto tekle niz kristalne kanale u mreži podataka, susretale se, spajale, ponovo razdvajale; reke slabog raznobojnog svetla ukrštale su se po crnom predelu. Odaja je bila polumračna, jedini zvuk bilo je zujanje koje ljudsko uho jedva čuje, sve dok Lomi Torn nije sela za kompjuter, dodirujući dugmad, okrećući prekidače, usmeravajući tihe sjajne struje. Malo-pomalo, mašina se probudila.

„Šta to radiš?“, upita Alis Nortvind.

„Karoli mi je rekao da povežem naš sistem na brodski“, odgovori Lomi Torn. „Rečeno mi je da Rojd želi da proučava podatke o *volkrinima*, Dobro, tako sam i postupila. Shvataš li šta to znači?“ Košulja joj je šaputala tihim metalnim zvucima dok se kretala.

Oduševljenje se razli po pljosnatom licu ksenotehnologa Alis Nortvind. „Sistemi su povezani!“

„Tačno tako. I zato Rojd može da sazna nešto o *volkrinima* a mi možemo da saznamo nešto o Rojdu.“ Namrštila se. „Šteta što ne znam više o hardveru *Noćnog letača*, mada mislim da ću se snaći. D’Branin je obezbedio veoma napredan sistem.“

„Možeš li da preuzmeš komande od Erisa?“

„Da preuzmem komande?“ Lomi je zvučala zbunjeno. „Ponovo si pila?“

„Ne, ozbiljno mislim. Pomoću svog sistema provali u brodsku kontrolu, savladaj Erisa, poništi njegova naređenja, nateraj *Noćnog letača* da sluša nas, ovde dole. Zar se ne bi osećala bezbednije ako bismo mi upravljali?“

„Možda“, reče kibernetičarka sumnjičavo. „Mogu da probam, ali zašto to činiti?“

„Za svaki slučaj. Ne moramo tu mogućnost da iskoristimo. Samo da je imamo, ako nešto iskrсне.“

Lomi Torn slegnu ramenima. „Vanredni slučajevi i gasni džinovi. Samo želim da se umirim u vezi s Rojdom, da vidim ima li on neke veze s Lasamerovom smrću.“ Prišla je panelu za očitavanje, gde se pet-šest velikih ekrana širilo po konzoli, pa probudila jedan od njih. Dugački prsti su prošli kroz holografsku dugmad koja se pojavljivala i nestajala kako joj je trebala, a tastatura je neprekidno menjala oblik. Lepušasto lice Lomi Torn postalo je zamišljeno i ozbiljno. „Ušli smo“, rekla je. Znaci su potekli po ekranu, crveni treptaji na staklastim crnim dubinama. Na drugom ekranu se pojavio šematski prikaz *Noćnog letača*, okrenuo se, prepolovio; njegove sfere su promenile mesta i perspektivu slušajući Lomine prste, a niz brojeva ispod pružao je specifikacije. Kibernetičarka je gledala i napokon zaustavila sliku na oba ekrana.

„Evo“, rekla je, „evo mog odgovora na pitanje o hardveru. Zaboravi na preuzimanje, osim ako nam neće pomoći tvoji ljudi s gasnog džina. *Noćni letač* je pametniji i veći od ovog našeg malog sistema. Što ima i smisla, kada malo bolje razmisliš. Sve na brodu je automatizovano, sem Rojda.“

Ruke joj se ponovo pokrenuše i dva druga ekrana oživeše. Lomi Torn zviznu i pokrenu svoj program za pretragu tihim rečima ohrabrenja. „Izgleda, međutim, da Rojd zaista postoji. Robotski brod nikada ne bi bio ovako konfigurisan. Nek ide bestraga, mogla sam u sve da se kladim.“ Znaci ponovo potekoše, a Lomi ih je posmatrala dok su prolazili. „Evo karakteristika sistema za održavanje života, možda nam one nešto kažu.“ Prst ubode i slika na jednom ekranu opet se zaledi.

„Ništa neobično“, reče Alis Nortvind razočarano. „Standardno uklanjanje otpada. Reciklaža vode. Procesor za hranu, sa zalihama proteinskih i vitaminskih preparata.“ Počela je da zviždi. „Rezervoari Renijeve mahovine i neotrave da potroše ugljen-dioksid. Znači, kiseonički ciklus. Nema metana ili amonijaka. Izvini.“

„Idi se seksaj s kompjuterom!“

Kibernetičarka se osmehnu. „Jesi li ikada probala?“ Prsti joj se ponovo pokrenuše. „Šta još da tražim? Ti si tehničar, šta bi ga odalo? Daj mi neku ideju.“

„Proveri specifikacije rezervoara hranljivih materija, opremu za kloniranje i slično“, reče ova. „Po tome bismo znali da li laže.“

„Ne znam“, reče Lomi Torn. „Nekada davno. Možda je te stvari pobacao. Možda mu ne trebaju.“

„Nađi Rojdoovu prošlost“, reče Nortvindova. „Prošlost njegove majke. Pronađi beleške o njihovim poslovima, o svoj toj navodnoj trgovini. Sigurno imaju beleške. Računske knjige, dobit i rashodi, robne liste, takve stvari.“ Glas joj je postao uzbuđen, i stegla je kibernetičarku za ramena s leđa. „Dnevnik, brodski dnevnik! Sigurno postoji dnevnik. Nađi ga!“

„U redu.“ Lomi Torn je zviždukala, srećna sa svojim sistemom, jedreći na vetrovima podataka, radoznala, sa svim koncima u rukama. Onda je ekran pred njom postao jarkocrven i počeo da trepće. Osmehnula se, dodirnula avetinjsko dugme i tastatura se rastopila i ponovo obrazovala pod njom. Pokušala je nov pristup. Još tri ekrana su pocrvenela i zatreptala. Osmeh joj je izbledeo.

„Šta je?“

„Obezbeđenje“, reče Lomi Torn. „Probiću se za sekund. Čekaj malo.“ Ponovo je promenila tastaturu i ušla u nov program za pretragu. Nov ekran zatrepta crveno. Dala je svojoj mašini da obrađuje podatke koje je prikupila, pružila nov pipak. Još crvenog. Treperenja. Žmirkanja. Dovoljno jarkog da povredi oči. Svi ekrani su sada bili crveni. „Dobar bezbednosni program“, rekla je s divljenjem. „Dnevnik je dobro zaštićen.“

Alis Nortvind huknu. „Blokirani smo?“

„Vreme odgovora je presporo“, reče Lomi Torn, grickajući donju usnu dok je razmišljala. „Postoji način da se to sredi.“ Osmehnula se i zadigla mekani crni metal svog rukava.

„Šta to radiš?“

„Samo gledaj“, reče. Gurnula je ruku ispod konzole, našla utikače, povezala se.

„Ah“, reče, duboko iz grla. Treperavi crveni blokovi nestadoše s njenih ekrana, jedan po jedan, dok je njen um uleteo u sistem *Noćnog letača* i prošao kroz sve blokove. „Nema ničeg boljeg od zaobilaženja bezbednosnog sistema drugog kompjutera. Kao kada se penješ na muškarca.“ Unosi iz dnevnika jurili su kraj njih u uskovitlanoj, nejasnoj bujici, prebrzo da ih Alis Nortvind pročita. Ali Lomi ih je čitala.

Onda se ukočila. „Oh“, rekla je. To je zvučalo gotovo kao jecaj. „Hladno“, rekla je. Odmahnula je glavom i osećaj je nestao, ali joj je u ušima bio zvuk, užasno zavijanje. „Bestraga“, reče, „to će sve da probudi.“ Digla je pogled kada je osetila kako joj se Alisini prsti bolno zarivaju u rame.

Siva čelična ploča je gotovo nemo kliznula preko hodnika, presecajući zavijanje alarma. „Molim?“, reče Lomi Torn.

„Zatvaranje za vanredne slučajeve“, reče Alis Nortvind mrtvim glasom. Ona je dobro poznavala svemirske brodove. „Zatvara se kada će da ubace ili izbace teret u vakuumu.“

Oči im se usmeriše ka ogromnoj vazdušnoj komori iznad glava. Unutrašnja komora je bila gotovo sasvim otvorena, i dok su je gledali, škljocnula je na mesto, kliknula je brava na spoljašnjim vratima i sada se otvorila pola metra, klizila je a iza se nalazilo iskrivljeno ništavilo, tako vatreno i svetlo da je peklo oči.

„Oh“, reče Lomi Torn kada joj hladnoća zakola rukom. Prestala je da zviždi.

* * *

Alarmi su zavijali na sve strane. Putnici počese da se bude. Melanta Džirl skoči iz mreže i jurnu na hodnik, gola, mahnita, budna. Karoli d'Branin se pospano pridigao. Psipsih je isprekidano mrmljala u snu izazvanom lekovima. Rodžan Kristoferis je preplašeno kriknuo.

Negde daleko metal se gužvao i kidao i brodom prođe silovit drhtaj, izbacivši lingviste iz njihovih mreža, oborivši Melantu s nogu.

U zapovedničkoj prostoriji *Noćnog letača* nalazila se sferična odaja s golim belim zidovima, u kojoj je jedna manja sfera - kontrolna konzola - lebdela u sredini. Zidovi su uvek bili prazni kada je brod bio u pogonu; iskrivljena i bleštava unutrašnja strana vreme-prostora bila je bolna za gledanje.

Ali sada se u sobi probudila tama, holoskop je oživeo, hladna tmina i zvezde na sve strane, tačkice ledenog, netremičnog sjaja, između kojih ne postoji gore i ne postoji dole i ne postoji smer, samo je lebdeća kontrolna sfera postojala u simuliranom moru noći.

Noćni letač je izašao iz pogona.

Melanta Džirl je ponovo ustala i oteturala se do komunikatora. Alarm je i dalje zavijao i bilo je teško čuti. „Kapetane“, viknula je, „šta se dešava?“

„Ne znam“, odgovori Rojdov glas. „Pokušavam da ustanovim. Čekaj.“

Melanta je čekala. Karoli d'Branin se dovukao u njen hodnik, trepćući i trljajući oči. Rodžan Kristoferis je stigao nedugo za njim. „Šta se desilo? Šta ne valja?“, pitao je žustro, ali je Melanta samo odmahнула glavom. Lindran i Danel su se takođe ubrzo pojavili. Nije bilo ni traga od Maridž-Blekovе, Alis Nortvind ili Lomi Torn. Naučnici su nelagodno gledali vrata skladišta broj tri. Napokon Melanta reče Kristoferisu da ode i potraži ostale. Vratio se nekoliko trenutaka kasnije. „Agata je i dalje bez svesti“, rekao je na sav glas, da nadjača sirene alarma. „Lekovi je još drže. Mada se kreće. Nekoga doziva.“

„Alis i Lomi?“

Kristoferis slegnu ramenima. „Nisam ih našao. Pitaj svog drugara Rojda.“

Komunikator ožive kada alarmi utihnuše. „Vratili smo se u normalni svemir“, reče Rojdov glas, „ali je brod oštećen. Skladište broj tri, vaša kompjuterska soba, provaljena je dok smo bili u pogonu. Vrtlog ju je pokidao. Kompjuter nas je automatski izbacio iz pogona, srećom po nas inače bi sile pogona rastrgle čitav brod.“

„Rojde“, reče Melanta, „Nortvindova i Tornova su nestale.“

„Izgleda da je vaš kompjuter korišćen u trenutku kada je došlo do provale u skladištu“, reče Rojd pažljivo. „Pretpostavljam da su mrtve, mada to ne mogu zasigurno da tvrdim. Po Melantinom zahtevu deaktivirao sam većinu svojih senzora, zadržao sam samo onaj u salonu. Ne znam šta se desilo. Ipak, ovo je mali brod, a ako nisu s vama, moramo pretpostaviti najgore.“ Nakratko je zastao. „Ako vam je neka uteha, umrle su hitro i bezbolno.“

„Ubio si ih“, reče Kristoferis, crvenog i besnog lica. Zaustio je da kaže još nešto, ali mu je Melanta čvrsto stavila ruku preko usta. Dvoje lingvista razmeniše dugačak, značajan pogled. „Znamo li kako se to desilo, kapetane?“, upita Melanta.

„Da“, reče on oklevajući.

Ksenobiolog je shvatio i Melanta je sklonila ruku da ga pusti da diše. „Rojde?“, ponovila je.

„Zvuči suludo, Melanta“, odgovori njegov glas, „ali izgleda da su tvoje kolegice otvorile komoru za utovar u skladištu. Naravno, ne bih rekao da su to namerno uradile. Koristile su sistemski interfejs da uđu u banke podataka i kontrole *Noćnog letača* i odbacile su sve mere predostrožnosti.“

„Shvatam“, reče Melanta. „Užasna tragedija.“

„Da. Možda užasnija nego što mislite. Tek treba da otkrijem stepen oštećenja na svom

brodu.“

„Nećemo te zadržavati ako te čekaju dužnosti“, reče Melanta. „Svi smo preneraženi i sada nam je teško da pričamo. Istraži stanje svog broda pa ćemo razgovor nastaviti u nekom prikladnijem trenutku. Dogovoreno?“

„Da“, reče Rojd.

Melanta isključi komunikator. Sada je, teorijski, uređaj bio mrtav. Rojd nije mogao ni da ih čuje ni da ih vidi.

„Veruješ mu?“, prasnu Kristoferis.

„Ne znam“, reče Melanta Džirl, „Ali znam da i drugi magacini mogu da se isprazne isto kao trojka. Prebaciću svoju mrežu u kabinu. I vama koji spavate u skladištu dva predlažem isto.“

„Pametno“, reče Lindran, odlučno klimajući glavom. „Možemo da se stisnemo. Neće nam biti udobno, ali sumnjam da ćemo posle ovoga moći da u skladištima spavamo snom pravednika.“

„Takođe bi trebalo da uzmemo skafandere iz četvorke“, predloži Danel. „Da nam budu pri ruci. Za svaki slučaj.“

„Ako želite“, reče Melanta. „Moguće je da se sve druge komore otvore istovremeno. Rojd ne može da nas krivi što preduzimamo mere predostrožnosti.“ Kratko i mračno se osmehnula. „Posle današnjeg dana zaslužili smo pravo da se ponašamo nerazumno.“

„Ovo nije vreme za tvoje proklete šale, Melanta“, reče Kristoferis. I dalje je bio sav zajapuren, a glas mu je bio pun straha i besa. „Troje ljudi je mrtvo, Agata je možda sišla s uma ili je katatonična, nama ostalima preti opasnost...“

„Da. A i dalje nemamo predstavu šta se dešava“, primeti Melanta.

„Rojd Eris nas ubija!“, zaurla Kristoferis. „Ne znam ko je ili šta je on i ne znam je li priča koju nam je ispričao istinita i nije me briga. Možda je on hranganski um ili anđeo osvetnik *volkrina* ili Isus Hristos po drugi put među ljudima. Kakve to kog đavola ima veze? On nas ubija!“ Pogledao ih je sve redom. „Svako od nas može da bude sledeći“, dodao je. „Osim ako... moramo da planiramo, da nešto uradimo, da ovo jednom i zasvagda zaustavimo.“

„Shvataš li“, reče Melanta blago, „da ne možemo zaista da znamo je li dobri kapetan ovde dole isključio senzore. Možda nas upravo gleda i sluša. Naravno, to ne čini. Rekao je da neće i ja mu verujem. Ali za to imamo samo njegovu reč. Dakle, Rodžane, ti izgleda ne veruješ Rojdu. Ako je tako, njegova obećanja ti ništa ne znače. Iz toga sledi da s tvoje tačke gledišta nije pametno reći ono što si upravo rekao.“ Lukavo se osmehnula. „Shvataš li značaj onoga što govorim?“

Kristoferis otvori usta pa ih ponovo zatvori. Izgledao je veoma nalik na neku visoku, ružnu ribu. Ništa nije rekao, ali je hitro skrenuo pogled, a lice mu je postalo još crvenije.

Lindran se slabašno osmehnu. „Mislim da je shvatio“, reče ona.

„Znači, nema više kompjutera“, reče iznenada Karoli d’Branin tihim glasom.

Melanta ga pogleda. „Bojim se da je tako.“

D’Branin prođe prstima kroz kosu, kao da je svestan koliko neuredno izgleda. „*Volkrini*“, promrsi. „Kako ćemo da radimo bez kompjutera?“ Klimnuo je glavom za sebe. „Imam mali uređaj u kabini, ručni model, možda on bude dovoljan. *Mora* biti dovoljan, mora. Brojke ću dobiti od Rojda, saznaću gde smo izašli. Oprostite, prijatelji moji. Oprostite, moram da idem.“ Odlutao je, odsutan, razgovarajući sam sa sobom.

„On nije čuo ništa od ovoga što smo pričali“, reče Danel s nevericom.

„Pomisli samo koliko bi bio uzrujan da smo svi mrtvi“, dodade Lindran. „Onda neće imati nikoga da mu pomogne u potrazi za *volkrinima*,“

„Pustite ga“, reče Melanta. „Povređen je jednako kao mi, možda i više. On samo to

drugačije pokazuje. Njegove opsesije su mu odbrana.“

„Ah. A šta je *naša* odbrana?“

„Možda strpljenje“, reče Melanta Džirl. „Svi poginuli su pokušavali da provale Rojdovu tajnu kada su umrli. Mi to nismo pokušali. Evo nas, raspravljamo o njihovim smrtima.“

„Tebi to nije sumnjivo?“, upita Lindran.

„Jeste, i to veoma“, odgovori Melanta. „Imam čak i metod za ispitivanje svojih sumnji. Neko od nas može ponovo da pokuša da otkrije je li nam kapetan govorio istinu. Ako strada, znaćemo.“ Slegnula je ramenima. „Moraćete, međutim, da mi oprostite ako ja ne budem ta koja će to probati. Ali nipošto ne želim da vas sprečavam ako osetite poriv. S velikim zanimanjem ću posmatrati posledice. Do tada ću da se preselim iz skladišta i da se naspavam.“ Okrenula se i otišla, ostavivši ostale da zure jedni u druge.

„Kućka ohola“, primeti Danel gotovo uzgred pošto je Melanta otišla.

„Stvarno mislite da nas on čuje?“, prošaputa Kristoferis dvoma lingvistima.

„Baš svaku reč“, reče Lindran. Osmehnula se zbog njegovog nemira. „Hajde, Danele, idemo u bezbednu oblast pa nazad u krevet.“

On klimnu glavom.

„Ali“, reče Kristoferis, „moramo *nešto* da uradimo. Da smislimo neki plan. Odbranu.“

Lindran ga poslednji put ošinu pogledom pa povuče Danela za sobom niz hodnik.

* * *

„Melanta? Karoli?“

Brzo se probudila, potpuno rasanjena na puki šapat svog imena, pa se pridigla na uzanom krevetu. Stešnjen pored nje, Karoli d’Branin je zastenjao i okrenuo se, pa zevnuo.

„Rojde?“, upitala je. „Je li jutro?“

„Lebdimo kroz međuzvezdani prostor tri svetlosne godine od najbliže zvezde, Melanta“, odgovori tihi glas iz zidova. „U tom kontekstu pojam *jutro* nema značenje. Ali da, jutro je.“ Melanta se nasmeja. „*Lebdimo*, reče? Kakva su oštećenja?“

„Ozbiljna ali ne i opasna. Skladište tri je potpuno uništeno, visi s mog broda kao polovina razbijenog jajeta, ali nema daljih oštećenja. Pogoni su netaknuti, a kompjuteri *Noćnog letača* izgleda nisu stradali kada je vaš sistem uništen. Bojao sam se da možda hoće. Čuo sam za pojave kao što je elektronska trauma smrti.“

D’Branin reče: „Molim? Rojde?“

Melanta ga blago pomilova. „Reći ću ti posle, Karoli“, kaza. „Nastavi da spavaš. Rojde, zvučiš ozbiljno. Postoji još nešto?“

„Brinem se za naš povratak, Melanta“, reče Rojd. „Kada vratim *Noćnog letača* u pogon, vrtlog će uticati direktno na delove broda koji uopšte nisu predviđeni da ga izdrže. Svi međudnosi su sada poremećeni; mogu da ti pokažem matematičke jednačine, ali je pitanje sile vrtloga presudno. Posebno me brine komora za pristup skladištu broj tri. Pustio sam nekoliko simulacija i nisam siguran da će izdržati opterećenje. Ako pukne, čitav moj brod će se rascepiti po sredini. Motori će nastaviti sami da guraju, ali ostalo - čak i ako sfera za održavanje života ostane netaknuta, uskoro ćemo svi biti mrtvi.“

„Shvatam. Možemo li nešto da uradimo?“

„Da. Izložene oblasti mogu sasvim lako da se ojačaju. Spoljašnjost kupole je, naravno, oklopljena da izdrži sile savijanja. Mogli bismo da na mesto postavimo nekakav grubi štit, koji bi po mojim projekcijama bio dovoljan. Ako to uradimo kako valja, pomoći će i da nam ispravi konfiguraciju. Veliki delovi kupole su otrgnuti kada se komora otvorila, ali su još napolju,

uglavnom kilometar ili dva daleko, i mogu da se upotrebe.“

U nekom trenutku Karoli d'Branin se najzad probudio. „Moj tim ima četvero vakuumskih dasaka“, reče on. „Možemo da ti ih damo, prijatelju moj.“

„Lepo, Karoli, ali to nije moja prevashodna briga. Moj brod ume sam sebe da popravi do određene mere, ali ovo prevazilazi te mere za čitav red veličine. Moraću to da uradim sam.“

„Ti?“ D'Branin je bio preneražen. „Rojde, ti si rekao - to jest, tvoji mišići, tvoja slabost - taj rad bi mogao biti preteran za tebe. Sigurno mi možemo da te zamenimo!“

Rojdov odgovor je bio trpeljiv. „Ja sam bogalj samo u gravitacionom polju, Karoli. U bestežinskom stanju sam kao riba u vodi i nakratko ću isključiti gravitacionu mrežu *Noćnog letača* da bih prikupio snagu za popravke. Ne, pogrešno si me shvatio. Ja jesam sposoban za rad. Imam alat, kao i sopstvenu snažnu dasku.“

„Mislim da znam šta te brine, kapetane“, reče Melanta. „Drago mi je“, reče Rojd. „Onda možda možeš da odgovoriš na moje pitanje. Ako izađem iz bezbednosti svojih odaja da obavim taj posao, možeš li ti da sprečiš svoje kolege da mi naude?“ Karoli d'Branin je bio preneražen. „O, Rojde, Rojde, kako možeš tako nešto da pomisliš? Mi smo naučnici, istraživači a ne - ne kriminalci ili vojnici ili - ili zveri, mi smo ljudi, kako možeš da pomisliš da bismo ti pretili ili naudili?“

„Ljudi“, ponovi Rojd, „ali za mene tuđini, prema meni sumnjičavi. Nemoj da mi pružaš lažna uveravanja, Karoli.“

Zamucalo je. Melanta ga je uzela za ruku i utišala ga. „Rojde“, rekla je, „neću da te lažem. Izložićeš se izvesnoj opasnosti. Ali se ja nadam da ćeš time što ćeš izaći izuzetno obradovati naše prijatelje. Moći će da vide da si govorio istinu, da si samo čovek.“ Osmehnula se. „To će i videti, zar ne?“

„Hoće“, reče Rojd, „ali da li će to biti dovoljno da razveje njihove sumnje? Veruju da sam ja kriv za smrt drugo troje, zar ne?“

„Veruju je prejaka reč. Sumnjaju, boje se. Uplašeni su, kapetane, i to s valjanim razlogom. *Ja sam uplašena.*“

„Ništa više nego ja.“

„Manje bih se bojala ako bih znala šta se *zapravo* desilo Hoćeš li mi reći?“

Tišina.

„Rojde, ako...“

„Grešio sam, Melanta“, reče Rojd ozbiljno. „Ali nisam jedini. Dao sam sve od sebe da sprečim injekciju esperona i nisam uspeo. Možda bih spasao Alis i Lomi da sam ih video, da sam ih čuo, da sam znao šta rade. Ali ti si me naterala da isključim senzore, Melanta. Ne mogu da pomognem onome koga ne vidim. Zašto? Ako vidiš tri poteza napred, jesi li računala na takav ishod?“

Melanta Džirl nakratko oseti krivicu. „*Mea culpa*, kapetane, snosim deo krivice. Svesna sam toga. Veruj mi, svesna sam toga. Međutim, teško je videti tri poteza unapred kada ne znaš pravila. Reci mi pravila.“

„Slep sam i gluv“, reče Rojd ne obazirući se na nju. „To mi smeta. Ne mogu da pomognem ako sam slep i gluv. Ponovo ću da uključim monitore, Melanta. Žao mi je ako to ne odobravaš. Želim tvoje odobravanje, ali moram to da uradim bez obzira na njega. Moram da vidim.“

„Uključi ih“, reče Melanta zamišljeno. „Nisam bila u pravu, kapetane. Nije trebalo da tražim da se oslepiš. Nisam shvatala situaciju i precenila sam svoju sposobnost da kontrolišem ostale. Moja greška. Unapređeni modeli često misle da mogu sve.“ Misli su joj jurile i gotovo da je osetila mučninu; preračunala se, prevarila je samu sebe, i sada je imala još krvi na rukama.

„Mislim da sada bolje shvatam.“

„Šta to?“, upita Karoli d’Branin zbunjeno.

„Ne shvataš“, reče Rojd strogo. „Ne pretvaraj se da shvataš, Melanta Džirl. Nikako! Nije ni mudro ni bezbedno biti toliko poteza ispred.“ U njegovom glasu čulo se nešto što uznemirava.

Melanta je i to shvatila.

„Šta?“, reče Karoli. „Ne shvatam.“

„Ne shvatam ni ja“, reče Melanta pažljivo. „Ni ja, Karoli.“ Blago ga je poljubila. „Niko od nas ne shvata, zar ne?“

„Dobro“, reče Rojd.

Klimnula je glavom pa umirujuće stavila Karoliju ruku na ramena. „Rojde“, rekla je, „da se vratimo na pitanje popravki, meni se čini da ti to moraš da uradiš, bez obzira na naša obećanja. Nećeš izložiti svoj brod riziku tako što ćeš ga u ovakvom stanju vratiti u pogon, a jedina preostala opcija jeste da ovde lebdiš dok svi ne pomremo. Koji nam je izbor?“

„Ja imam izbora“, reče Rojd smrtonosno ozbiljno. „Mogao bih sve da vas pobijem, ako je to jedini način da spasem sebe i svoj brod.“

„Mogao bi da pokušaš“, reče Melanta.

„Hajde da više ne pričamo o smrti“, reče D’Branin.

„U pravu si, Karoli“, reče Rojd. „Ne želim da ubijem nikoga od vas. Ali moram da budem zaštićen.“

„I bićeš“, reče Melanta. „Karoli može ostalima da naloži da traže delove tvoje kupole. Ja ću ti biti zaštita. Ja ću ostati uz tebe. Ako neko pokuša da te napadne, moraće da ima posla sa mnom. A to im neće biti lako. A mogu i da ti pomognem. Triput brže ćemo završiti posao.“

Rojd je bio ućtiv. „Iskustvo mi govori da su ljudi rođeni na planetama u bestežinskom trapavi i da se lako umaraju. Biću efikasniji ako radim sam, mada rado prihvatam tvoje usluge telohranitelja.“

„Kapetane, podsećam te da sam ja poboljšani model“, reče Melanta. „Vešta sam u slobodnom padu jednako kao u krevetu. Pomoći ću ti.“

„Tvrdoglava si. Onda neka bude kako želiš. Za nekoliko trenutaka isključiću gravitacionu mrežu. Karoli, idi i pripremi svoje ljude. Izbacite vaše vakuumske daske i obucite skafandere. Ja ću izaći iz *Noćnog letača* za tri standardna sata, pošto se oporavim od bolova vaše gravitacije. Hoću da svi izađete iz broda pre mene. Je li taj uslov jasan?“

„Jeste“, reče Karoli. „Svi sem Agate. Ona još nije došla k svesti, prijatelju, neće ti predstavljati problem.“

„Ne“, reče Rojd, „kad sam rekao svi mislio sam i na Agatu. Povedite je napolje sa sobom.“

„Ali, Rojde!“, pobuni se D’Branin.

„Ti si kapetan“, reče Melanta Džirl odlučno. „Biće kao što ti kažeš; svi idemo napolje. I Agata.“

* * *

Napolju kao da je neka ogromna životinja odgrizla delić svemira.

Melanta Džirl je čekala na dasci blizu *Noćnog letača* i gledala zvezde. Ovde u dubinama međuzvezdanog prostora nije bilo toliko različito. Zvezde su bile hladne, zamrznute tačke svetla; netremične, stroge, nekako hladnije i ravnodušnije nego ista ta sunca kada igraju i namiguju od atmosfere. Samo ju je nedostatak poznatih sazvežđa podsećao na to gde se nalazi: gde se ljudi i njihovi brodovi ne zaustavljaju, gde *volkrini* plove u nemoguće drevnim brodovima. Pokušala je

da nađe sunce Avalona, ali nije znala gde da traži. Sazvežđa su joj bila nepoznata i nije imala ideju kako je orijentisana. Iza nje, pred njom, iznad, svuda okolo, zvezdana polja pružala su se u beskraj. Pogledala je dole, ili u pravcu koji je tog trenutka delovao kao dole, ispod nogu, daske i *Noćnog letača*, očekujući samo još tuđinskih zvezda. A *ugriz* ju je udario gotovo telesnom silinom.

Melanta se izbori s naletom vrtoglavice. Visila je iznad jame, zjapećeg ambisa u kosmosu, crnog, bez zvezda, ogromnog. Praznog.

Tada se prisetila: Zavodnikov veo. Samo oblak tamnih gasova, ništa stvarno, galaktički otpad koji zaklanja svetla zvezda Ruba. Ali tako izbliza, delovao je ogromno, užasavajuće i morala je silom da odvoji pogled kada je počela da se oseća kao da pada. Bio je to jaz ispod nje i krhke srebrnastobeke ljuštore *Noćnog letača*, jaz koji se spremao da ih proguta.

Melanta dodirnu kontrolu na računskom upravljaču daske, pa se okrenu tako da Veo bude pored nje, a ne ispod. To je nekako pomoglo. Usredsredila se na *Noćnog letača*, ne obazirući se na čudovišni zid crnine pozadi. Bio je to najveći objekat u njenom kosmosu, svetao usred tame, nezgrapno, zbog razbijene teretne sfere delovao je nekako neuravnoteženo.

Videla je druge daske kako idu kroz crninu, prate otkinute komade kupole, rvu se sa njima, vraćaju ih. Lingvisti su radili zajedno, kao i uvek, delili su dasku. Rodžan Kristoferis je bio sam, radio je u mrzovoljnoj tišini. Melanta je gotovo morala da mu zapreti telesnim nasiljem pre nego što je pristao da im se pridruži. Ksenobiolog je bio ubeđen da je to nova prevara, da će *Noćni letač* ući u pogon bez njih čim izađu i ostaviti ih da sporo umru. Njegove sumnje je raspaljivalo piće a alkohol mu se osećao u dahu kada su ga Melanta i Karoli napokon prisilili da obuče skafander. Karoli je takođe stajao na dasci a imao je i nemog putnika: Agatu Maridž-Blek, ponovo drogirano i usnulu u skafanderu, bezbedno vezanu za dasku.

Dok su njene kolege radile, Melanta Džirl je čekala Rojda Erisa i povremeno razgovarala s ostalima preko kom-veze. Dvoje lingvista, nenavikli na bestežinsko stanje, neprekidno su se žalili i svađali međusobno. Karoli je često pokušavao da ih umiri. Kristoferis je retko govorio a ono malo primedbi bile su zajedljive i otrovne. Još je bio besan. Melanta ga je gledala kako prolazi preko njenog vidnog polja, čika gliša u tesnom crnom skafanderu koji uspravno stoji za upravljačem daske.

Napokon su se kružna vrata vazdušne komore na najvišoj sferi *Noćnog letača* raširila i pojavio se Rojd Eris.

Posmatrala ga je kako prilazi, radoznalo, pitajući se kako će izgledati. U mislima su joj se smenjivale brojne kontradiktorne slike. Njegov gospodstveni, kulturni, previše zvanični glas ponekad ju je podsećao na tamne aristokrate njenog rodnog Prometeja, čarobnjake koji s ljudskim genima rade šta požele i koji igraju složene igre ugleda i položaja. Ponekad ga je, međutim, zbog njegove naivnosti zamišljala kao neiskusnog mladića. Njegov duh je bio mršav mlad čovek umornog izgleda i trebalo je da bude dosta stariji od te blede senke, ali Melanta nikako nije mogla da čuje starca kada je on govorio.

Melanta oseti nervozne žmarce dok se približavao. Obrisi njegove daske i njegovog skafandera bili su različiti od njihovih, i to na neki način koji je uznemiravao. Tuđinski, pomisli ona, pa hitro uguši tu misao. Takve razlike ne znače ništa. Rojdova daska bila je velika, dugačka ovalna ravan sa osam krakova za hvatanje koji su se širili odozdo kao noge metalnog pauka. Snažan laser za rezanje bio je smešten iza kontrola, njuška mu je preteći štrčala napred. Skafander mu je bio mnogo masivniji nego pažljivo osmišljena akademska odela kakva su oni nosili, s izbočinom između plećki koja je verovatno predstavljala mlazni motor, i širokim perajima na ramenima i kacigi. U njemu je delovao ogromno; pogrbljeno i izobličeno.

Ali kada je konačno prišao dovoljno blizu da mu Melanta vidi lice, to je bilo samo lice.

Belo je, veoma belo, to je bio prevashodni njen utisak; bela kosa, veoma kratko ošišana, bele kratke malje na oštro isklesanim crtama njegovog lica, gotovo nevidljive obrve pod kojima su se njegove oči nemirno kretale. Oči su mu bile krupne i živo plave, bile su ono najbolje na njemu. Koža mu je bila bleđa i glatka, vreme jedva da ju je dodirnulo.

Izgleda oprezno, pomislila je. A možda i pomalo uplašeno.

Rojd je zaustavio dasku pored njene, usred iskrivljene olupine koja je nekada bila skladište broj tri, pa je osmotrio oštećenje, komade otpada što lebde, koji su nekada bili meso, krv, staklo, metal, plastika. Sada ih je bilo teško razlikovati, tako stopljene i sleđene. „Čeka nas mnogo posla“, reče on. „Da počnemo?“

„Prvo da popričamo“, odgovori ona. Primakla je svoju dasku i pružila ruku ka njemu, ali je razdaljina i dalje bila prevelika, razdvajala ih je širina osnovica dve vakuumske daske. Melanta se povuče i okrenu naopačke, tako da je Rojd stajao naglavačke u njenom svetu a ona naglavačke u njegovom. Ponovo je krenula ka njemu i namestila svoju dasku tačno iznad/ispod njegove. Ruke u rukavicama im se sretoše, okrznuše, razdvojiše. Melanta podesi svoj položaj. Kacige im se dodirnuše.

„Sada sam te dodirnuo“, reče Rojd s drhtajem u glasu. „Nikada ranije nikoga nisam dodirnuo, niti je neko dodirnuo mene.“

„O, Rojde. Ovo nije dodirivanje, nije istinsko dodirivanje. Odela nam smetaju. Ali ja ću te dodirnuti, *zaista* ću te dodirnuti. To sam ti obećala.“

„Ne možeš. Nemoguće je.“

„Naći ću načina“, reče ona odlučno. „A sada isključi komunikator. Zvuk će se preneti kroz kacige.“

On zatrepta, pritisnu kontrole jezikom i uradi to.

„Sada možemo da pričamo“, reče ona. „Nasamo.“

„Ne sviđa mi se ovo, Melanta“, reče on. „Previše je očigledno. Opasno je.“

„Nema drugog načina, Rojde, *odlično* to znam.“

„Da“, reče on. „Znao sam da znaš. Tri poteza ispred, Melanta. Pamtim kako igraš šah. Ali ovo je ozbiljnija igra a bezbednija si ako glumiš neznanje.“

„Shvatam to, kapetane. U neke druge stvari nisam toliko sigurna. Možemo li o njima da pričamo?“

„Ne. Ne traži to od mene. Samo radi ono šta ti kažem. Preti vam velika opasnost, svima vama, ali ja mogu da vas zaštitim. Što manje znate, to bolje mogu da vas zaštitim.“ Njegovo lice iza vizira izgledalo je mračno.

Ona se zagledala u njegove naopačke okrenute oči. „To bi mogao biti drugi član posade, neko skriven u tvojim odajama, ali u to ne verujem. Brod je, je li tako? Tvoj brod nas ubija. Ne ti. On. Samo, to je besmisleno. Ti zapovedaš *Noćnim letačem*, Kako on može da se ponaša nezavisno od tebe? I zašto? Koji mu je motiv? I kako je ubijen Tejl Lasamer? Ono s Alis i Lomi, to je bilo lako, ali psioničko ubistvo? Svemirski brod sa psi-sposobnostima? To ne mogu da prihvatim. Nije moguće da je reč o brodu. A ipak ne može biti ništa drugo. Pomozi mi, kapetane.“ On zatrepta, s bolom u očima. „Nipošto nisam smeo da prihvatim Karolijevu ponudu, kada je među vama bio telepata. Bilo je preopasno. Ali želeo sam da vidim *volkrine* a on je tako dirljivo govorio o njima.“ Uzdahnuo je. „Ti već sada previše shvataš, Melanta. Ne mogu više da ti kažem, inače neću nikako moći da te zaštitim. Brod se kvvari, dovoljno je to da znaš. Nije bezbedno previše pokušavati. Dokle god ga kontrolišem, mislim da ću moći da sačuvam tebe i ostale. Veruj mi.“

„Poverenje je obostrana veza“, reče Melanta.

Rojd diže ruku i odgurnu je, a onda jezikom ponovo uključi komunikator. „Dosta

brbljanja“, reče. „Čeka nas posao. Hajde. Da vidim koliko si zaista unapređena.“

U samoći svoje kacige Melanta Džirl tiho opsova.

* * *

S nepravilnim komadom metala u magnetnom stisku daske, Rodžan Kristoferis je leteo nazad ka *Noćnom letaču*, Iz daljine je gledao kada se Rojd Eris pojavio na svojoj velikoj radnoj dasci.

Bio je bliže kada mu je Melanta Džirl prišla, okrenula svoju dasku i pritisnula kacigu na njegovu. Kristoferis je slušao njihov tihi razgovor, čuo Melantu kako obećava da će ga dodirnuti, Erisa, to *stvorenje*, ubicu. Potisnuo je bes. Onda su ga isključili, isključili su sve njih, prebacili se iz otvorenog etra. Ali ona je i dalje ostala tamo, zalepljena za onog ludaka u skafanderu, za grbavca, približili su lica kao par koji se ljubi.

Kristoferis se primače, oslobodi komad oplata tako da odlebd i ka njima. „Evo“, reče. „Idem po novi.“ Jezikom je deaktivirao svoj komunikator pa je opsovao, a daska mu kliznu oko sfera i cevi *Noćnog letača*,

Nekako svi zajedno učestvuju u tome, Rojd i Melanta, a moguće i stari D’Branin, pomisli on mračno. Štitila je Erisa od početka, sprečila ih kada su nešto mogli zajedno da preduzmu, da otkriju šta je ili ko je on. Nije joj verovao. Koža mu se naježila kada se prisetio da su zajedno bili u krevetu. Ona i Eris su isti, šta god da su. A sada je sirota Alis mrtva kao i ona glupača Tordova pa čak i prokleti telepata, ali je Melanta i dalje uz njega, a protiv njih. Rodžan Kristoferis je bio prestrašen, besan i pripit.

Drugi su bili van vidokruga, jurili su komad napola istopljenog metala koji se sporo okretao. Rojd i Melanta su bili obuzeti jedno drugim, brod napušten i ranjiv. To je njegova prilika. Nije ni čudo što je Eris zahtevao da pre njega svi izađu; napolju, odvojen od kontrola *Noćnog letača*, bio je samo čovek. I to slab.

Osmehujući se tanko i hladno, Kristoferis skriven obide teretne sfere, pa nestade u razjapljenoj čeljusti pogonske odaje. Bio je to dugačak tunel, sve je bilo otvoreno za vakuum, bezbedno od korozije atmosfere. Kao i većina svemirskih brodova, *Noćni letač* je imao trostruki sistem za pokretanje: grav-polje za sletanje i poletanje, beskorisno van gravitacionog bunara, nuklearke za manevrisanje sporije od svetlosti u dubokom svemiru i same velike zvezdane pogone. Svetla njegove daske zatrepataše kraj prstena nuklearke i ostaviše dugačke jarke tragove na bokovima zatvorenih cilindara zvezdanog pogona, ogromnih mašina koje savijaju materiju svemirprostora, okruženih mrežama metala i kristala.

Na kraju tunela nalazila su se velika kružna vrata od ojačanog metala, zatvorena: glavna vazдушna komora.

Kristoferis spusti dasku, sjaha - s mukom oslobodivši čizme od magnetskog stiska daske - pa pride komori. Ovo je najteži deo, pomisli on. Obezglavljeno telo Tejla Lasamera bilo je labavo vezano za ogromni potporni stub pored komore, kao neki strašni čuvar. Ksenobiolog je morao da zuri u njega dok je čekao da se vrata otvore. Kad god bi pogledao u stranu, shvatio bi da mu oči nekako same odlaze k njemu. Telo je izgledalo gotovo prirodno, kao da glavu nikada nije ni imalo. Kristoferis je pokušao da se priseti kako je Lasamer izgledao, ali nije uspevao da u misli prizove njegove crte lica. Nelagodno se pomerio, ali su onda vrata komore kliznula u stranu i on je zahvalno ušao u komoru.

Bio je sam na *Noćnom letaču*,

Kristoferis, oprezan čovek, nije skinuo skafander, mada je spustio kacigu i zabacio iznenada mlitavu metalnu tkaninu tako da mu je pala iza leđa poput kapuljače. Mogao je da je

brzo vrati na mesto ako zatreba. U skladištu broj četiri, gde su držali opremu, ksenobiolog je našao ono što je tražio; prenosni laserski rezač, napunjeni spreman. Male snage, ali će poslužiti.

Spor i trapav u bestežinskom stanju, odvukao se hodnikom do mračnog salona.

Unutra je bilo ledeno, vazduh mu je hladio obraze. Trudio se da to ne primeti. Skupio se na vratima pa se odgurnuo preko čitave sobe, lebdeći iznad nameštaja, koji je sav bio bezbedno pričvršćen na mesto. Dok je lebdeo ka svom cilju, nešto hladno i vlažno dodirnu mu lice. Prepalo ga je, ali je nestalo pre nego što je uspeo da sasvim shvati šta je.

Kada se to ponovo desilo, Kristoferis ga zgrabi i na tren mu pripade muka. Bio je zaboravio. Niko još nije očistio salon. Tu je još bilo... ostataka, koji su sada lebdeli, krvi, mesa i komada kostiju i mozga. Svuda oko njega.

Stigao je do daljeg zida, zaustavio se rukama, odvukao dole, gde je želeo da ode. Zid. Nikakva vrata nisu se videla, ali metal sigurno nije veoma debeo. Iza su se nalazili kontrolna soba, pristup kompjuteru, bezbednost, moć. Rodžan Kristoferis nije sebe smatrao osvetoljubivim. Nije nameravao da naudi Rojdu Erisu, nije na njemu bilo da mu sudi. Preuzeće kontrolu nad *Noćnim letačem*, upozoriti Erisa, postarati se da ovaj ostane u skafanderu. Sve će ih odvesti nazad bez daljih misterija, bez daljih smrti. Arbitri s Akademije će saslušati priču, ispitati Erisa, odlučiti ko je bio u pravu a ko ne, ko je kriv a ko nevin, šta treba dalje činiti.

Laserski rezač je emitovao tanak zrak grimiznog svetla. Kristoferis se osmehnu i uperi ga u zid. Posao je išao sporo, ali je on bio strpljiv. Neće primetiti da ga nema, pošto je tako vešto otišao, a i ako primete, pretpostaviće da vozi neki komad metala. Erisove popravke će trajati satima, možda danima. Blistavo sečivo lasera zadimilo se kada je dodirnulo metal. Kristoferis prionu na posao.

Nešto se pokrenu na rubu njegovog vidnog polja, tek običan treptaj, jedva vidljiv. Komad mozga koji lebdi, pomisli on. Opiljak kosti. Krvav komad mesa sa koga još visi kosa. Užasne stvari, ali ne i razlog za brigu. On je biolog, navikao na krv, mozak i meso. I na gore, još gore; nekada je secirao mnogo tuđina, zasecao je hitin i sluzave, pulsirajuće smrdljive kese za hranu i otrovne kičme, sve je on to video i dodirnuo.

Oko mu je ponovo registrovalo pokret, nešto ga je privlačilo. Protiv svoje volje Kristoferis oseti kako mora da pogleda.

Nekako nije mogao da *ne pogleda*, baš kao što nije mogao da ignoriše obezglavljeni leš blizu komore. Pogledao je.

Bilo je to oko.

Kristoferis zadrhta i laser naglo skliznu u stranu pa je morao da upotrebi svu snagu da ga vrati ka brazdi koju je usecao. Srce mu je brzo tuklo. Pokušao je da se umiri. Nema čega da se boji. Niko nije u brodu a ako se Rojd vrati, pa, on ima laser kao oružje a i u skafanderu je, ako se komora provali.

Ponovo je pogledao oko, snagom volje rasterujući strah. To je bilo samo oko, oko Tejla Lasamera, svetloplavo, krvavo ali netaknuto, isto vodnjikavo oko koje je momak imao dok je bio živ, ništa natprirodno. Komad mrtvog tkiva, lebdi u salonu među drugim komadima mrtvog tkiva. Neko je trebalo da očisti salon, pomisli Kristoferis besno. Bilo je nepristojno ovako ga ostaviti, necivilizovano.

Oko se nije pokretalo. Ostali gadni komadi promicali su na vazдушnim strujama u sobi, ali je oko mirovalo. Nije se ni ljuljuškalo ni okretalo. Bilo je usredsređeno na njega. Zurilo je.

On opsova samog sebe pa se usredsredi na laser, na rezanje. Usekao je pravu liniju dugačku oko metar. Započeo je drugu pod pravim uglom.

Oko ga je ravnodušno posmatralo. Kristoferis iznenada shvati da to ne može da podnese. Jedna ruka pusti laser, pruži se, uhvati oko, baci ga preko sobe. Od toga je izgubio ravnotežu.

Zavrteo se unazad, laser mu je ispao iz ruke, ruke su mu zamlatarale poput krila neke smešne teške ptice. Na kraju je uhvatio ivicu stola i zaustavio se.

Laser je lebdeo nasred sobe, među šoljama kafe i delovima tela, i dalje je delovao, sporo se okretao. To je bilo besmisleno. Trebalo je da prestane da šalje zrak kada ga je on pustio. Kvar, pomisli Kristoferis uzrujano. Dim se dizao na mestu gde je tanki zrak lasera iscrtavao trag po tepihu.

Uz drhtaj straha, Kristoferis shvati da se laser okreće ka njemu.

Digao se, priljubio obe ruke na sto, odgurnuo se s puta, ka tavanici.

Laser se sada brže kretao.

On se snažno odgurnuo od tavanice, udario u zid, zastenjao od bola, odbio se od poda, ritnuo nogama. Laser se hitro vrteo, pratio ga. Kristoferis se vinu uvis, spremi se za novo odbijanje od tavanice. Zrak se okrenu, ali ne dovoljno brzo. Uхватиće ga dok ovaj još puca u drugom pravcu.

Približio se, pružio ruku i onda video oko.

Lebdelo je tik iznad lasera. Zurilo.

Rodžan Kristoferis ispusti tih, jecav zvuk iz dubine grla, a ruka mu zastade - ne dugo, ali dovoljno dugo - a grimizni zrak se diže i okrenu.

Dodir mu je bio lagano, vrelo milovanje preko grla.

* * *

Prošlo je više od sata dok nisu primetili da ga nema. Karoli d'Branin je to prvi opazio, pozvao ga je preko kom-veze, ali nije dobio odgovor. Onda je pozvao ostale.

Rojd Eris je pomerio dasku dalje od oklopne ploče koju je upravo postavio na mesto a Melanta Džirl je kroz vizir skafandera videla da mu se crte oko usta stežu.

Tada su počeli zvuci.

Prodoran krik bola i straha, a za njim stenjanje i jecanje. Užasni, krkljavi zvuci, kao da se čovek davi sopstvenom krvlju. Svi su ih čuli. Zvuci su im ispunili kacige. A gotovo razgovetan, među kricima bio je zvuk nalik na reči: „Upomoć!“

„To je Kristoferis“, reče ženski glas. Lindran.

„Nešto mu se desilo“, dodade Danel. „Zove u pomoć. Zar ne čujete?“

„Gde...?“, zausti neko.

„Brod“, reče Lindran. „Sigurno se vratio na brod.“

Rojd Eris reče: „Budala. Ne. Upozorio sam...“

„Moraćemo da proverimo“, reče Lindran. Danel oslobodi deo kupole koji su dovozili, i ovaj odlete, vrteći se. Njihova daska se naglo spusti ka *Noćnom letaču*,

„Stanite“, reče Rojd. „Ja ću se vratiti u svoje odaje i odatle proveriti, ako želite, ali ne smete da uđete u brod. Ostanite napolju dok vam to ne dozvolim.“

Užasni zvuci su se nastavljali.

„Nosi se“, prasnu Lindran na njega preko veze.

Karoli d'Branin je takođe pokrenuo svoju dasku i požurio za lingvistima, ali je bio dalje i od broda ga je delio dugačak put. „Rojde, šta ti to znači, mi moramo da pomognemo, zar ne shvataš? Povređen je, slušaj samo. Molim te, prijatelju moj.“

„Ne“, reče Rojd. „Karoli, stoj! Ako se Rodžan sam vratio na brod, sada je mrtav.“

„Kako ti to znaš?“, upita Danel. „Jesi li ti to sredio? Postavio zamke za slučaj da te ne poslušamo?“

„Ne“, reče Rojd, „čujte me. Sada mu ne možete pomoći. Samo sam ja mogao da mu

pomognem, a on me nije slušao. Verujte mi. Stanite.“ U glasu mu se čuo očaj.

D'Braninova daska u daljini uspori. Ona s lingvistima nije. „Čini mi se da smo te već i previše slušali“, reče Lindran. Gotovo da je vikala da nadjača zvuke, stenjanje i jecaje, užasne vlažne krkljave zvuke, iskrivljene molbe za pomoć. Bol je ispunio njihov svet. „Melanta“, nastavi Lindran, „zadrži Erisa tu gde jeste. Ići ćemo pažljivo, otkrićemo šta se dešava unutra, ali ne želim da se on vrati za kontrole. Jasno?“

Melanta Džirl je oklevala. Zvuci su joj tukli po ušima. Bilo je teško razmišljati.

Rojd okrenu svoju dasku ka njoj i ona oseti težinu njegovog pogleda. „Zaustavi ih“, reče. „Melanta, Karoli, naredite im. Mene neće da slušaju. Ne znaju šta rade.“ Očigledno ga je bolelo.

Melanta je odlučila gledajući njegovo lice. „Rojde, brzo se vrati unutra. Uradi šta možeš. Ja ću pokušati da ih presretnem.“

„Na čijoj si ti strani?“, upita besno Lindran.

Rojd joj klimnu, ali je Melanta već bila u pokretu. Njena daska se odvoji od mesta popravki, prepunog delova kupole i drugih otpadaka, a onda hitro ubrza dok je jurila oko spoljašnjosti *Noćnog letača*, ka pogonskoj prostoriji.

Ali još dok je prilazila, znala je da je prekasno. Lingvisti su bili preblizu i već su se kretali mnogo brže od nje.

„Nemojte“, reče ona, s autoritetom u glasu. „Kristoferis je mrtav.“

„Onda to njegov duh doziva u pomoć“, odgovori Lindran. „Kada su te sklepali, sigurno su stavili loše gene za sluh, kučko.“

„Brod nije bezbedan.“

„Kučko“, glasio je jedini odgovor.

Karolijeva daska ih je uzalud progonila. „Prijatelji, morate stati, molim vas, preklinjem vas. Hajde da o ovome zajedno porazgovaramo.“

Zvuci su mu bili jedini odgovor.

„Ja sam vaš pretpostavljeni“, reče on. „Naređujem vam da čekate napolju. Čujete li me? Naređujem, u ime Akademije ljudskog znanja. Molim vas, prijatelji moji, molim vas.“

Melanta je bespomoćno gledala kako Lindran i Danel nestaju niz dugački tunel pogonske prostorije.

Trenutak kasnije zaustavila je svoju dasku blizu crnih usta koja su čekala, razmišljajući da li da ih prati na *Noćnog letača*, Možda će uspeti da ih stigne pre nego što se vazдушna komora otvori.

Rojd je odgovorio na njeno neizrečeno pitanje. „Ostani, Melanta. Ne idi dalje.“

Pogledala je iza sebe. Rojdova daska se približavala.

„Šta radiš ovde? Rojde, upotrebi svoju komoru. Moraš da se vratiš unutra!“

„Melanta“, reče on mirno, „ne mogu. Brod ne reaguje na moje komande. Komora neće da se raširi. Glavna komora u pogonskoj prostoriji jedina je koju je moguće ručno aktivirati. Zarobljen sam ovde napolju. Ne želim da ti i Karoli uđete u brod dok se ne vratim za svoju konzolu.“

Melanta Džirl pogleda dole niz tamnu cev pogonske prostorije, gde su lingvisti nestali.

„Šta će...“

„Zamoli ih da se vrate, Melanta. Preklinji ih. Možda još ima vremena.“

Pokušala je. Pokušao je i Karoli d'Branin. Iskrivljena simfonija bola i molbi nastavljala se, kao bez kraja, ali uopšte nisu mogli da dopru do Danela ili Lindran.

„Isključili su komunikatore“, reče Melanta ljutito. „Ne žele da nas slušaju. Ili možda... onaj zvuk.“

Rojd i D'Branin stigoše do nje istovremeno. „Ne shvatam“, reče Karoli. „Zašto ti ne

možeš da uđeš, Rojde? Šta se dešava?“

„Prosto je, Karoli“, odgovori Rojd. „Ne mogu da uđem sve dok... sve dok...“

„Da?“, reče Melanta.

„...sve dok majka ne završi s njima.“

* * *

Lingvisti su ostavili svoju vakuumsku dasku pored one koju je Kristoferis napustio, ali su sasvim brzo prošli kroz komoru, jedva pogledavši bezglavog vratara.

Unutra su se kratko zaustavili da spuste kacige. „Još ga čujem“, reče Danel. Zvuci su unutar broda bili tiši.

Lindran klimnu glavom. „Dolaze iz salona. Požuri.“

Odvukli su se i prebacili niz hodnik za manje od minuta. Zvuci su postajali sve glasniji, bliži. „On je unutra“, reče Lindran kada su stigli do vrata.

„Da“, reče Danel, „ali je li sam? Potrebno nam je neko oružje. Šta ako... Rojd je sigurno lagao. U brodu je još neko. Moramo nečim da se branimo.“

Lindran nije želela da čeka. „Dvoje nas je“, reče. „*Hajde!*“ Odgurnula se kroz vrata, dozivajući Kristoferisovo ime.

Unutra je bilo mračno. Ono malo svetla prosipalo se kroz vrata iz hodnika. Njenim očima je bilo potrebno dugo da se priviknu. Sve je bilo zbrkano; zidovi, tavanice i pod bili su svi isti, nije imala osećaj za pravac. „Rodžane“, viknula je, a u glavi joj se vrtelo. „Gde si?“ Salon je delovao prazno, ali možda je to bilo samo zbog svetla, ili njenog osećaja nelagode.

„Prati zvuk“, predloži Danel. On je ostao na vratima, neko vreme je oprezno virio unutra, a onda počeo da oprezno napipava put po zidu.

Kao da odgovaraju na njegove reči, jecaji iznenada postadoše glasniji. Međutim, činilo se da prvo dolaze iz jednog ugla sobe, a zatim iz drugog.

Lindran se nestrpljivo odgurnu na drugi kraj, tražeći njihov izvor. Okrznula je zid u kuhinjskom delu i zbog toga je pomislila na oružja i Danelove strahove. Znala je gde je pribor. „Evo“, reče tren kasnije, okrećući se ka njemu. „Evo, našla sam nož, to će te usrećiti.“ Mahnula je njime i okrznula lebdeću kuglu tečnosti veliku kao njena pesnica. Rasprsnula se i ponovo se obrazovala u stotinu manjih kuglica. Jedna joj je prošla blizu pored lica i ona ju je okusila. Krv.

Ali Lasamer je odavno mrtav. Njegova krv bi do sada trebalo da je suva, pomislila je.

„O, blagi bože“, reče Danel.

„Šta je?“, upita Lindran. „Našao si ga?“

Danel se trapavo vraćao ka vratima, puzao je po zidu kao ogromni insekt, putem kojim je došao. „Izlazi, Lindran“, upozorio ju je. „*Požuri!*“

„Zašto?“ Nije uspela da obuzda drhtaj. „Šta se desilo?“

„Krici“, reče on. „Zid, Lindran, zid. Zvuci.“

„Ništa te ne razumem“, prasnu ona. „Saber se.“

On počeo da nepovezano brblja. „Kako ne shvataš? Zvuci dolaze iz *zida*, Iz komunikatora. Lažni su. Simulirani.“ Danel stiže do vrata i baci se kroz njih, glasno uzdišući. Nije čekao na nju. Jurnuo je niz hodnik i nestao, vukući se rukama, dok su mu noge mlatarale i ritale.

Lindran se sabra i krenu za njim.

Zvuci su dolazili ispred nje, iz vrata. „Upomoć“, govorio je glas Rodžana Kristoferisa. Čula je stenjanje i onaj užasni i vlažni grcavi zvuk, pa je zastala.

Sa strane dopre šistavi i grozni samrtni hropac. „Aaah“, zavijao je, glasno, rastući u kontrapunktu s drugim zvukom. „Upomoć.“

„Upomoć, upomoć, upomoć“, govorio je Kristoferis iz tame iza nje.

Kašljanje i slabo stenjanje začu se ispod njenih nogu.

„Pomoć“, govorili su svi glasovi u horu, „pomoć, pomoć, pomoć.“ Snimci, pomisli ona, neko pušta snimke. „Pomoć, pomoć, pomoć, pomoć.“ Svi glasovi postadoše viši i glasniji, a reči se pretvoriše u vrisak a vrisak se okonča u vlažnom krkljanju, u šištanju, dahtanju i smrti. Onda zvuci stadoše. Tek tako; isključeni.

Lindran se odgurnu nogama, zalebde ka vratima, s nožem u ruci.

Nešto mračno i tamno ispuza ispod trpezarijskog stola i ustade da joj zapreči put. Na tren ga je jasno videla, dok je izranjalo između nje i svetla. Rodžan Kristoferis i dalje u skafanderu, ali sa skinutom kacigom. U ruci je imao nešto što je uperio u nju. Bio je to laser, vide Lindran, jednostavan laserski rezač.

Išla je pravo ka njemu, bespomoćna, nije mogla da se zaustavi. Zamlatarala je rukama i pokušala da se zaustavi, ali nije mogla.

Kada se sasvim približila, videla je da Rodžan ispod brade ima druga usta, dugačak pocrneli rez, i on joj se kežio, a od njegovih su pokreta iz tih usta izletale kapljice krvi.

* * *

Danel je jurio niz hodnik lud od straha, udarao se dok se odbijao od zidova i vrata. Od panike i bestežinskog stanja postao je nespretn. Neprekidno se osvrtao preko ramena dok je bežao, u nadi da će videti Lindran kako dolazi za njim, ali užasnut od onoga što bi mogao da vidi umesto nje. Kad god bi pogledao nazad, gubio je osećaj za ravnotežu i ponovo bi počeo da se okreće.

Vazdušnoj komori je bilo potrebno dugo, *dugo* da se otvori. Dok je čekao, drhteći, puls je počinjao da mu se usporava. Zvuci su jenjavali iza njega, i nije bilo ni traga potere. S mukom je uspeo da se umiri. Pošto se našao u komori, kada su se unutrašnja vrata između njega i salona zatvorila, počeo je da se oseća bezbedno.

Iznenada Danel jedva da je mogao da se seti zašto je osećao onoliki užas.

Obuzela ga je sramota; pobegao je, napustio Lindran. A zbog čega? Šta ga je toliko uplašilo? Prazan salon? Zvuci iz zidova?

Odjednom mu se nametnulo razumno objašnjenje. Sve je to samo značilo da je siroti Kristoferis negde drugde na brodu, to je sve, samo negde drugde, živ i ranjen, izliva svoj bol u komunikator.

Danel žalostivo odmahnu glavom. Znao je da će zbog ovoga zažaliti. Lindran je volela da ga izaziva. Nikada mu neće dozvoliti da to zaboravi. Ali bar će da se vrati i da se izvini. I to će donekle da se računa. Odlučno je pružio ruku i isključio proces komore, pa ga pokrenuo u suprotnom smeru. Delimično isisan vazduh ponovo je navro u komoru.

Dok su se unutrašnja vrata otvarala, Danel je osećao kako se strah na tren vraća, trenutak golog užasa kada se upitao šta može da izroni iz salona da ga čeka u hodnicima *Noćnog letača*, Suočio se sa strahom i snagom volje ga odagnao. Osećao se snažno.

Kada je iskoračio, Lindran ga je čekala.

Na njenom neobično mirnom licu nije video ni bes ni prezir, ali se odgurnuo ka njoj i ipak pokušao da smisli molbu za oprostaj. „Ne znam zašto sam...“

Njena ruka se sporo pojavi iza leđa. Nož sevnu u ubilačkom luku i tada Danel konačno primeti rupu progorelu u njenom odelu, rupu koja se još dimila, tačno između njenih grudi.

* * *

„Tvoja majka?“, reče Melanta Džirl s nevericom dok su bespomoćni lebdeli u praznini iza broda.

„Ona čuje svaku našu reč“, odgovori Rojd. „Ali to sada više nije bitno. Rodžan je sigurno uradio nešto veoma glupo, veoma preteće. Sada je odlučila da vas sve pobije.“

„Ona, ona, šta ti to znači?“ D’Branin je zvučao zbunjeno. „Rojde, pa ne govoriš nam valjda da ti je majka još živa? Rekao si da je umrla pre nego što si rođen?“

„Jeste, Karoli“, reče Rojd. „Nisam vas lagao.“

„Nisi“, reče Melanta. „Nisam ni mislila da jesi. Ali nisi nam ni ispričao celu istinu.“

Rojd klimnu glavom. „Majka je mrtva, ali njen - njen duh još živi, i pokreće mog *Noćnog letača*.“ Uzdahnuo je. „Možda bi bilo prikladnije reći njenog *Noćnog letača*, Ja nikada nisam imao punu vlast.“

„Rojde“, reče D’Branin, „duhovi ne postoje. Oni nisu stvarni. Nema života posle smrti. Moji volkrini su stvarniji od bilo kakvih duhova.“

„Ni ja ne verujem u duhove“, reče Melanta odsečno.

„Nazovite to onda kako želite“, reče Rojd. „Moj termin je jednako valjan kao bilo koji drugi. Terminologija ne menja stvarnost. Moja majka, ili neki deo moje majke, živi u *Noćnom letaču* i ona ubija vas kao što je ranije ubijala druge.“

„Rojde, to što pričaš je besmisleno“, reče D’Branin.

„Tišina, Karoli. Neka kapetan objasni.“

„Da“, reče Rojd. „*Noćni letač* je veoma - veoma napredan, znate. Automatizovan, sam se popravljja, velik je. Morao je biti takav kako bi majka mogla da se oslobodi od potrebe za posadom. Sagrađen je na Njuholmu, ako se sećate. Ja tamo nikada nisam bio, ali koliko shvatam, njuholmska tehnologija je veoma napredna. Slutim da Avalon ne bi mogao da napravi kopiju ovog broda. Malo svetova bi to moglo.“

„Šta hoćeš time da kažeš, kapetane?“

„Hoću da kažem - kompjuteri, Melanta. Morali su da budu izuzetni. I jesu, veruj mi, jesu. Jezgra od kristalne matrice, pronalaženje podataka u laserskoj mreži, puna senzorska ekstenzija i druge - osobine.“

„Govoriš nam da je *Noćni letač* veštačka inteligencija? I Lomi Torn je slutila nešto tako.“

„Nije bila u pravu“, reče Rojd. „Moj brod nije veštačka inteligencija, ne na način na koji ja to shvatam. Ali jeste nešto blizu. Majka je naredila da se u njega ugradi sposobnost za usađivanje ličnosti. Ispunila je centralni kristal sopstvenim uspomenama, željama, hirovima, svojim ljubavima i svojim - svojim mržnjama. Zato je mogla da kompjuteru prepusti moje obrazovanje, shvatate? Znala je da će me on podići isto kao što bi to ona učinila, da je imala strpljenja. Takođe ga je i programirala na izvestan način.“

„A ti ne možeš da ga deprogramiraš, prijatelju moj?“, upita Karoli.

Rojdov glas je bio pun očaja. „Pokušavao sam, Karoli. Ali ja sam nevešt u sistemskom radu, a programi su veoma složeni, aparati veoma sofisticirani. Bar tri puta sam je brisao, ali bi ona ponovo izranjala. Ona je fantomski program i ja ne mogu da joj uđem u trag. Dolazi i odlazi kad poželi. Duh, shvatate? Njene uspomene i njena ličnost toliko su isprepleteni s programima koji upravljaju *Noćnim letačem* da ne mogu da je se otarasim a da ne uništim centralni kristal, da izbrišem čitav sistem. Ali tako bih ostao bespomoćan. Nikada ne bih mogao da ih isprogramiram iznova, a ako kompjuteri ne bi radili, čitav brod bi stao, pogoni, sistem za održavanje života, sve. Morao bih da odem sa *Noćnog letača* a to bi me ubilo.“

„Trebalo je da nam kažeš, prijatelju moj“, reče Karoli d’Branin. „Na Avalonu imamo mnogo kibernetičara, neke veoma velike umove. Možda smo mogli da ti pomognemo. Da ti

obezbedimo pomoć vrhunskih stručnjaka. Lomi Torn bi ti možda pomogla.“

„Karoli, ja sam *imao* vrhunsku pomoć. Dva puta sam dovodio kompjuterske stručnjake na brod. Prvi mi je rekao ono što sam ja sada rekao vama; da je to nemoguće bez potpunog brisanja sistema. Druga je obučena na Njuholmu. Mislila je da će moći da mi pomogne. Majka ju je ubila.“

„I dalje nešto prećutkuješ“, reče Melanta Džirl. „Shvatam kako tvoj kibernetički duh može da po želji otvara i zatvara vazdušne komore i sređuje druge udese takve prirode. Ali kako objašnjavaš ono što je uradila Tejlu Lasameru?“

„Krivica je naposljetku moja“, odgovori Rojd. „Moja usamljenost me je naterala da strašno pogrešim. Mislio sam da ću moći da vas zaštitim iako je jedan od vas telepata. Druge putnike sam bezbedno vozio. Neprekidno ih posmatram, upozoravam ih da ne urade nešto opasno. Ako majka pokuša da se meša, sprečavam je direktno sa glavne kontrolne konzole. To obično deluje. Ne uvek. Ali obično. Pre ovog sada ubila je samo pet puta, a prvo troje su stradali kada sam ja bio sasvim mlad. Tako sam saznao za nju, za njeno prisustvo na mom brodu. I u toj družini je postojao telepat.“

Trebalo je da budem pametniji, Karoli. Moja žeđ za životom vas je sve osudila na smrt. Precenio sam svoje sposobnosti a potcenio njen strah od razotkrivanja. Ona napada kada oseća pretnju, a telepate su uvek pretnja. Shvatate, oni je osećaju. Zlobno, veliko prisustvo, kažu mi, nešto hladno, neprijateljsko i neljudsko.“

„Da“, reče Karoli d'Branin, „da, to je Tejl govorio. Bio je siguran da je reč o tuđinu.“

„Nema sumnje da telepati naviknutom na poznate obrise organskog uma deluje kao tuđin. Njen mozak, na kraju krajeva, i nije ljudski. Šta je, to ne mogu da kažem - kompleks kristalizovanih uspomena, paklena mreža isprepletenih programa, stapanje integrisanih kola i duha. Da, shvatam zašto možda deluje tuđinski.“

„Još mi nisi objasnio kako kompjuterski program može da detonira ljudsku glavu“, reče Melanta.

„Odgovor nosiš na grudima, Melanta.“

„Moj dragulj šapata?“, reče ona zbunjeno. Onda ga je osetila, ispod skafandera i odeće; hladan dodir, nejasan erotski nagoveštaj od koga je zadrhtala. Kao da je bilo dovoljno da ga on spomene, pa da dragulj oživi.

„Nisam znao za dragulje šapata sve dok mi ti nisi ispričala za taj koji ti nosiš“, reče Rojd, „ali je princip isti. Psionički ugraviran, rekla si. Onda znaš da se psionička moć može čuvati. Centralno jezgro mog kompjutera je rezonantni kristal, mnogo puta veći od tvog malecnog dragulja. Mislim da se majka na samrti utisnula u njega.“

„Samo psi-talenat može da ugravira dragulj šapata“, reče Melanta.

„Nikada me niste pitali *zašto*, nijedno od vas“, reče Rojd. „Nikada me niste pitali zašto je moja majka toliko mrzela ljude. Vidite, ona je rođena s darom. Na Avalonu bi možda pripadala prvoj klasi, bila bi testirana, obučena i uvažena, njen talenat bi bio razvijan i nagrađivan. Mislim da bi možda bila veoma slavna. Možda je bila snažnija od prve klase, a moguće je i da je tek posle smrti pribavila takvu snagu, ovako povezana s *Noćnim letačem*,

To je sve nebitno. Ona nije rođena na Avalonu. Na Vesu je njena sposobnost viđena kao prokletstvo, nešto tuđinsko i strašno. I zato su je lečili. Koristili su droge, elektrošokove i hipnotrening, zbog čega bi joj užasno pozlilo kad god bi pokušala da koristi svoj talenat. Probali su i druge, još gore metode. Naravno, ona nikada nije izgubila moć, već samo sposobnost da je efektivno koristi, da je svesno kontroliše. Ona je ostala deo nje, potisnuta, nasumična, izvor sramote i bola, nasilno je izbijala na površinu u trenucima velikog emocionalnog stresa. Posle pet godina boravka po ustanovama gotovo da je izgubila razum. Nije ni čudo što je mrzela ljude.“

„Šta je bio njen talenat? Telepatija?“

„Ne. O, možda je imala neke rudimentarne sposobnosti. Čitao sam da svi psi-talenti uz svoju razvijenu moć imaju i nekoliko latentnih sposobnosti. Ali majka nije mogla da čita umove. Imala je nešto empatije, mada ju je lečenje neobično iskrivilo, tako da joj je od tuđih osećanja doslovno bilo zlo. Ali njena glavna snaga, talenat koji su pet godina morali da lome i uništavaju, bio je teke.“

Melanta Džirl opsova. „*Naravno* da je mrzela gravitaciju! Telekineza je u bestežinskom stanju...“

„Da“, reče Rojd. „Držanje *Noćnog letača* u gravitaciji mene muči, ali ograničava majku.“

U tišini koja je usledila posle te primedbe svi su pogledali niz tamni cilindar pogonske prostorije. Karoli d’Branin se nespreno pokrenuo na dasci. „Danel i Lindran se nisu vratili“, reče on.

„Verovatno su mrtvi“, reče Rojd ravnodušno.

„Šta ćemo mi onda da uradimo? Moramo da planiramo. Ne možemo ovde da čekamo doveka.“

„Prvo pitanje glasi šta *ja* mogu da uradim“, odgovori Rojd Eris. „Primetićete da sam otvoreno razgovarao. Zaslužili ste da znate. Prošli smo tačku pre koje je neznanje bilo zaštita. Sve je očigledno otišlo predaleko. Bilo je previše smrti a vi ste im svedoci. Majka ne može da vam dozvoli da se živi vratite na Avalon.“

„Tačno“, reče Melanta. „Ali šta će da učini s tobom? Je li tvoj položaj ugrožen, kapetane?“

„Srž problema“, priznade Rojd. „I dalje si tri poteza ispred, Melanta. Pitam se hoće li to biti dovoljno. Tvoj protivnik u ovoj igri je četiri koraka ispred, a većina tvojih pešaka već je pojedena. Bojim se da je brz mat neizbežan.“

„Osim ako ne ubedim protivničkog kralja da pređe na moju stranu, zar ne?“

Videla je Rojdov slabašni osmeh. „Verovatno će i mene ubiti ako se svrstam uz vas. Ja joj nisam potreban.“

Karoli d’Branin je sporo shvatao suštinu. „Ali - ali šta bi drugo...“

„Moja daska ima laser. Vaše ih nemaju. Mogao bih oboje da vas ubijem, smesta, i tako steknem ponovnu milost *Noćnog letača*,“

Melantin pogled susrete Rojdov preko tri metra koja su delila njihove daske. Ruka joj je opušteno ležala na kontroli ubrzavanja. „Možeš da pokušaš, kapetane. Ne zaboravi, unapređeni model nije lako ubiti.“

„Ne bih te ubio, Melanta Džirl“, reče Rojd ozbiljno. „Živeo sam šezdeset sedam standardnih godina a uopšte nisam živeo. Umoran sam a ti pričaš divne laži. Zaista bi me dodirnula?“

„Da.“

„Mnogo rizikujem zarad tog dodira. A opet na jedan način to uopšte nije rizik. Ako izgubimo, svi ćemo stradati zajedno. Ako pobedimo, pa, ja ću svejedno umreti kada unište *Noćnog letača* ili ću živeti kao nakaza u orbitalnoj bolnici, a od toga mi je smrt draža.“

„Sagradićemo ti nov brod, kapetane“, obeća Melanta.

„Lažljivice“, odgovori Rojd. Ali glas mu je bio veseo. „Nema veze. Ionako nisam živeo neki život. Smrt me ne plaši. Ako pobedimo, moraš mi ponovo pričati o svojim *volkrinima*, Karoli. A ti, Melanta, moraš da igraš šah sa mnom i da nađeš načina da me dodirneš i...“

„I da se seksam sa tobom?“, završi ona osmehnuta.

„Ako želiš“, reče on tiho. Slegnuo je ramenima. „Pa, majka je čula sve ovo. Nema sumnje da će pažljivo slušati sve naše planove, tako da nema smisla da ih kujemo. Sada nema nikakvih

izgleda da će se glavna komora otvoriti zbog mene, pošto je direktno povezana s brodskim kompjuterom. Dakle, moramo da krenemo za drugima kroz pogonsku prostoriju, da uđemo kroz glavnu komoru, i iskoristimo svaku priliku koja nam se ukaže, koliko god mala bila. Ako uspem da stignem do svoje konzole i povratim gravitaciju, možda možemo da pobedimo. Ako ne...”

Prekinulo ga je nekakvo duboko stenjanje.

Na trenutak je Melanta pomislila da *Noćni letač* ponovo zavija na njih i začudila se što je tako glup da dvaput proba istu taktiku. Onda se stenjanje ponovo začu a na zadnjem delu daske Karolija d’Branina, zaboravljeni četvrti član njihove družine počeo da se otima i oslobađa spona. D’Branin požuri da je oslobodi i Agata Maridž-Blek pokuša da ustane na noge i zamalo odlete s daske, ali je on uhvati za ruku i privuče. „Kako si?“, upita on. „Čuješ li me? Boli te?“

Zarobljene iza vizira, širom otvorene prestravljene oči hitro su letele između Karolija, Melante i Rojda, pa onda na razvaljenog *Noćnog letača*, Melanta se upita je li žena sišla s uma, i počeo da upozorava D’Branina kada Maridž-Blekova progovori. „*Volkrini!*“, bilo je sve što je rekla. „Oh. *Volkrini!*“

Oko ulaza u pogonsku prostoriju, prsten nuklearnih motora slabašno je zasjao. Melanta Džirl začu Rojda kako naglo udiše. Žestoko je pritisnula polugu za ubrzanje na dasci. „Požurite!“, rekla je glasno. „*Noćni letač* se sprema da krene.“

* * *

Na trećini dugačke cevi pogonske prostorije, Rojd ju je pristigao, ukočen i zloslutan u crnom teškom oklopnom skafanderu. Jezdili su jedno pored drugog kraj cilindričnih zvezdanih pogona i kibern mreža; napred, mutno osvetljena, bila je glavna komora i njen sablasni čuvar.

„Kada stignemo do komore, preskoči na moju dasku“, reče Rojd. „Hoću da ostanem naoružan i pokretan, a komora nije dovoljno velika za dve daske.“

Melanta Džirl se usudi da hitro pogleda iza sebe. „Karoli“, viknu. „Gde si?“

„Napolju, dušo moja, prijateljice moja“, stiže odgovor. „Ne mogu da dođem. Oprosti mi.“

„Moramo da se držimo zajedno!“

„Ne“, reče D’Branin, „ne, ne smem to da rizikujem, sada kada smo toliko blizu. Bilo bi tako tragično, tako uzaludno, Melanta. Stići ovako daleko i ne uspeti. Smrt mi ne smeta, ali prvo moram da ih vidim, konačno, posle svih ovih godina.“

„Moja majka će pomeriti brod“, preseče ga Rojd. „Karoli, ostaviće te, izgubljenog.“

„Čekaću“, odgovori D’Branin. „Moji *volkrini* dolaze i ja moram da ih čekam.“

Onda je vreme za razgovor prošlo, jer se komora našla gotovo sasvim ispred njih. Usporili su pa su se zaustavili a Rojd Eris je pružio ruku i aktivirao ciklus dok je Melanta Džirl prelazila na veliki oval njegove radne daske. Pošto su se spoljna vrata otvorila u stranu, prolebdeli su u komoru.

„Počeće kada se otvore unutrašnja vrata“, reče joj Rojd mirno. „Stalni nameštaj je ili ugrađen ili zavaren ili zašrafljen na mesto, ali stvari koje ste vi doneli na brod nisu. Majka će te stvari da upotrebi kao oružje. I čuvaj se vrata, vazdušnih komora, sve opreme povezane s brodskim kompjuterom. Treba li da te upozorim da ne otvaraš skafander?“

„Nikako“, odgovori ona.

Rojd malo spusti dasku i njene kandže načiniše metalan zvuk kada dodirnuše pod komore.

Unutrašnja vrata se uz šištanje otvoriše i Rojd pokrenu dasku napred.

Unutra su čekali Danel i Lindran, plivajući u izmaglici od krvi. Danel je bio rasporen od prepona do grla i creva su mu se njihala kao gnezdo bledih besnih zmija. Lindran je još držala nož. Zaplivali su bliže, krećući se s veštinom koju nikada nisu imali u životu.

Rojd diže prednje kandže i odgurnu ih u stranu kada je jurnuo napred. Danel se odbi od zida, ostavljajući širok, mokar trag na mestu gde je udario, a još creva mu ispade iz stomaka. Lindran ispusti nož. Rojd ubrza pored njih, vozeći niz hodnik kroz oblak krvi.

„Paziću nam leđa“, reče Melanta. Okrenula se i naslonila se leđima na njegova. Dva leša već su ostala na bezbednoj udaljenosti. Nož je beskorisno lebdeo vazduhom. Zaustila je da kaže Rojdu kako su sigurni kada se nož naglo trznu i krenu na njih, vođen nekom nevidljivom silom.

„Skreći!“, viknu ona.

Daska ludo skoči u stranu. Nož promaši za čitav metar pa se odbi o zid.

Međutim, nije pao. Ponovo ih je napao.

Salon ih je čekao, mračan. Mračan.

„Vrata su preuska“, reče Rojd. „Moraćemo da ostavimo.. Udarili su dok je govorio; daska se zakucala pravo u vrata i iznenadni udarac ih je odbacio.

Melanta je na trenutak trapavo lebdela u hodniku, u glavi joj se vrtelo, pokušavala je da odredi šta je dole a šta gore. Nož zamahnu na nju, raseče joj skafander i rame do kosti. Osetila je oštar bol i toplinu kvarenja. „Jebem ti“, kriknu. Nož se ponovo okrenu, prskajući kapljice krvi.

Melantina ruka polete i uhvati ga.

Promrsila je nešto u bradu i otela sečivo iz ruke koja ga je stezala.

Rojd je povratio vlast nad daskom i izgledalo je kao da nešto radi s kontrolama. Ispred njega, u tami salona, Melanta je ugledala tamno, pomalo ljudsko obličje kako ustaje.

„Rojde!“, upozorila je. Stvorenje je aktiviralo svoj mali laser. Zrak je pogodio Rojda pravo u grudi.

On dodirnu svoje dugme za paljbu. Teški laser na dasci ožive, zrak iznenadnog bleštavila. Spalio je Kristoferisovo oružje i odsekao mu desnu ruku i deo grudi. Zrak je lebdeo kroz vazduh, pulsirajući, i zadimio se na suprotnom zidu.

Rojd nešto podesi pa poče da seče rupu. „Proći ćemo za manje od pet minuta“, reče kratko.

„Jesi li dobro?“, upita Melanta.

„Nisam povređen“, odgovori on. „Moj skafander je otporniji od tvog, a njegov laser je bio slabašna igračka.“

Melanta je ponovo usmerila pažnju na hodnik.

Lingvisti su se dovlačili ka njoj, svako s jedne strane prolaza, da bi je napali s obe strane istovremeno. Napela je mišiće. Rame je probode i zaurala. Sem toga se osećala snažno, gotovo nesmotreno. „Leševi nam se ponovo približavaju“, reče ona Rojdu. „Idem da ih sredim.“

„Je li to mudro?“, upita on. „Dvoje ih je.“

„Ja sam unapređeni model“, reče Melanta, „a oni su mrtvi.“ Nogama se odgurnula od daske i u visokom vitkom luku poletela ka Danelu. On je digao ruke da se odbrani. Čušnula ga je u stranu, savila mu jednu ruku i čula kako puca pa mu zarila nož duboko u grlo pre nego što je shvatila koliko je to beskoristan potez. Krv pocuri iz njegovog vrata u oblaku koji se širio, ali on nastavi da zamahuje na nju. Zubi su mu nakazno škljocali.

Melanta izvuče nož, uhvati Danela i svom svojom popriličnom snagom baci ga niz hodnik. On se ludo zavrte i nestade u izmaglici sopstvene krvi.

Melanta polete u suprotnom pravcu, sporo se obrćući.

Lindranine ruke je uhvatiše otpozadi.

Nokti zagrebaše po njenom viziru tako snažno da iz njih pođe krv, a na plastici ostadoše crveni tragovi.

Melanta se izvi da se suoči s novim napadom, zgrabi jednu zamlataralu ruku i baci ženu niz prolaz da udari u svog sadruga. Od reakcije se zavrte kao čigra. Raširila je ruke i zaustavila

se, s vrtoglavicom i boreći se za dah.

„Gotov sam“, objavi Rojd.

Melanta se okrenu da vidi. Zadimljeni otvor veličine kvadratnog metra bio je prosečen kroz jedan zid salona. Rojd ugasi laser, stegnu obe strane dovratka i odgurnu se ka njemu.

Ubitačan nalet zvuka prosvrdla joj glavu. Presamitila se od bola. Jezik joj kliznu iz usta i isključi komunikator; usledi blažena tišina.

U salonu je padala kiša. Kuhinjski pribor, čaše i tanjiri, delovi ljudskih tela, svi su silovito šibali preko sobe i bezopasno se odbijali od Rojdovog oklopljenog tela. Melanta - koja je jedva čekala da pođe za njim - bespomoćno se povukla. Ta kiša smrti isekla bi je na komade zato što je bila u laganijem, tanjem skafanderu. Rojd stiže do daljeg zida i nestade u tajnom kontrolnom delu broda. Ostala je sama.

Noćni letač se trznu i iznenadno ubrzanje nakratko pruži nešto nalik gravitaciji. Melanta polete u stranu. Povređeno rame joj bolno udari u dasku.

Po čitavom hodniku vrata su se otvarala.

Danel i Lindran su se ponovo kretali ka njoj.

* * *

Noćni letač je bio daleka zvezda koja iskri od svojih nuklearnih motora. Obuhvatali su ih tama i hladnoća, ispod se nalazila beskrajna praznina Zavodnikovog vela, ali Karoli d'Branin se nije bojao. Osećao se čudno preobraženo.

Praznina je bila prepuna obećanja.

„Stvarno dolaze“, prošaputa on. „Čak i ja, koji uopšte nemam psi-moći, čak i ja to osećam. Kao u pričama Kreja, mogu se osetiti čak i svetlosnim godinama daleko. Čudesno!“

Agata Maridž-Blek je delovala sitno i skupljeno. „*Volkrini*“, promrmlja. „Kako nam oni mogu pomoći? Brod je otišao. D'Branine, glava me boli.“ Ispustila je tih, preplašen zvuk. „Tejl je to rekao, taman pre nego što sam mu dala injekciju, pre - pre - znaš. Rekao je da ga glava boli. Da ga užasno boli.“

„Tišina, Agata. Ne boj se. Ja sam ovde s tobom. Čekaj. Misli samo na ono što ćemo videti, misli samo na to!“

„Osećam ih“, reče psipsih.

D'Branin je cepteo od želje. „Reci mi onda. Imamo svoju malu dasku. Ići ćemo ka njima. Uputi me.“

„Da“, složi se ona. „Da. O, da.“

* * *

Gravitacija se vratila; kosmos je u trenu postao gotovo normalan.

Melanta pade na pod, lako se dočeka pa se otkotrlja i onda je opet bila na nogama, hitra kao mačka.

Svi predmeti koji su preteći lebdeli kroz otvorena vrata, glasno su padali.

Krv se iz fine izmaglice preobrazila u klizavu tečnost na podu hodnika.

Dva leša tresnuše iz vazduha i ostadoše da leže.

Rojd joj se obrati iz komunikatora ugrađenog u zid. „Stigao sam“, reče on.

„Primetila sam“, odgovori ona.

„Sedim za glavnom kontrolnom konzolom. Povratio sam gravitaciju putem ručne kontrole, i isključujem sve funkcije kompjutera koje smem. Ipak, još nismo bezbedni. Majka će

pokušati da me zaobiđe. Nadvladavam je golom silom. Ne mogu da dozvolim da bilo šta previdim, a ako mi pažnja popusti, makar na tren... Melanta, da li ti je skafander negde probušen?“

„Da. Isečen na ramenu.“

„Presvuci se u drugi. *Smesta*, Mislim da će moje kontraprogramiranje zadržati komore zatvorene, ali ne smem da rizikujem.“

Melanta je već trčala niz hodnik, ka magacinu sa skafanderima i opremom.

„Pošto se presvučeš“, nastavio je Rojd, „baci leševe u konvertor. Odgovarajući otvor naći ćeš blizu komore pogonske sobe, levo od kontrola. Konvertuj i sve druge slobodne predmete koji nisu neophodni: naučne instrumente, knjige, kasete, posuđe..

„Noževe“, predloži Melanta.

„Svakako.“

„Preti li nam teke i dalje, kapetane?“

„Majka je u gravitacionom polju neuporedivo slabija“, reče Rojd. „S njim mora da se bori. Čak kada koristi i snagu *Noćnog letača* može da pomera samo jedan predmet istovremeno i ima tek delić snage za dizanje u poređenju s onom u bestežinskom stanju. Ali snaga i dalje postoji, ne zaboravi. Takođe, moguće je da će naći način da me zaobiđe i ponovo isključi gravitaciju. Odavde mogu da je vratim u trenutku, ali ne želim da moguće oružje leži naokolo čak ni tako kratko.“

Melanta uđe u skladište. U rekordnom roku skinula je skafander i obukla drugi, mršteći se od bola u ramenu. Gadno je krvarila, ali nije smela na to da se osvrće. Pokupila je odbačeni skafander i pune ruke uređaja pa ih ubacila u konvertor. Posle se posvetila telima. Danel nije bio problem. Lindran je otpuzala niz hodnik pošto ju je gurnula i slabašno se bacakala kada je došao red na nju, što je bilo mračno podsećanje da moći *Noćnog letača* još nisu sve nestale.

Kristoferisovo izgorelo, uništeno telo grčilo joj se u rukama i škljocalo zubima pokušavajući da je ujede, ali Melanta s njim nije imala istinskih problema. Dok je čistila salon, jedan kuhinjski nož zavrte se ka njenoj glavi. Međutim, bio je spor i Melanta ga je samo odgurnula u stranu pa ga uzela i dodala na gomilu za konvertor. Obilazila je kabine, nosila višak lekova i pištolj za injekcije Agate Maridž-Blek pod miškom kada je čula Rojdov krik.

Trenutak kasnije se sila poput divovske nevidljive šake obmotala oko njenih grudi, stegnula je i povukla na pod.

* * *

Nešto se kretalo preko zvezda.

Nejasno i daleko, D'Branin ga je video, mada pojedinosti još nije razabirao. Ali bio je tu, to se nije moglo poreći, neki ogroman obris koji je zamračio čitav deo zvezdanog predela. Išao je pravo na njih.

Koliko je samo želeo da čitav njegov tim sada bude tu, njegov kompjuter, njegov telepata, njegovi stručnjaci, njegovi instrumenti.

Ubrzao je dasku i pojurio u susret svom *volkrinu*,

* * *

Prikovana za pod, Melanta Džirl je rizikovala i aktivirala komunikator u skafanderu. Morala je da razgovara s Rojdom. „Jesi li tamo?“, upitala je. „Šta se... šta se desilo?“ Pritisak je bio užasan i polako je postajao sve gori. Jedva je mogla da se pomeri.

Odgovor je došao bolno i sporo. „...nadmudrila... me“, uspeo je nekako Rojd da izusti, „...boli kad... pričam.“

„Rojde...“

„...tekeovala je... prekidač... uvis... dva... ge... tri... više... tačno... na... tabli... moram... samo... samo... da ga... okrenem... nazad... nazad... pusti me.“

Tišina. Onda napokon, kada je Melanta bila na ivici očaja, ponovo Rojdov glas. Dve reči: „...ne mogu...“

Melanti se činilo da joj grudi trpe deset puta njenu težinu. Mogla je da zamisli šta Rojd trpi; Rojd za koga je čak i jedna gravitacija bila bolna i opasna. Čak i da je prekidač nadomak ruke, znala je da njegova slabašna muskulatura nikada neće biti dovoljna da ga dohvati. „Zašto“, zaustila je. Govor joj nije bio tako težak kao što se bojala da će biti. „Zašto bi... ona *pojačala*... gravitaciju... to... i nju slabi... zar ne?“

„...da... ali uskoro... sat... minut... meni će... srce... otkaže... onda... ti sama... isključiće... gravitaciju... ubiće te...“ Melanta bolno ispruži ruku i odvuče se metar niz hodnik. „Rojde... izdrži... dolazim.“ Ponovo se povukla dalje. Agatini lekovi su joj i dalje bili pod miškom, nemoguće teški. Spustila ih je i počela da ih gura u stranu. Činilo joj se da su teški stotinu kila. Onda se zamislila i umesto toga otvorila poklopac.

Sve ampule su bile uredno obeležene. Hitro ih je osmotrila, tražeći adrenalin ili sintastim, bilo šta što će joj dati snagu potrebnu da stigne do Rojda. Našla je nekoliko stimulanata, odabrala najjači i trapavo i bolno sporo ga je punila u pištolj za injekcije kada joj je pogled prešao preko kutije esperona.

Melanta nije znala zašto je zastala. Esperon je samo jedan od mnogih psioničkih lekova u kompletu, nijedan od njih ne može da joj koristi, ali nešto joj je zasmetalo kada ga je videla, podsetilo ju je na nešto što nije mogla sasvim da odredi. Pokušavala je da se priseti šta kada je čula zvuke.

„Rojde“, rekla je, „tvoja majka... može li da pomeri... ne bi mogla ništa da pomeri... da tekuje... u ovako visokoj gravitaciji?“

„Možda“, odgovorio je on. „...ako... usredsredi... svu svoju... moć... teško... ali možda moguće... zašto?“

„Zato“, reče Melanta Džirl mračno, „zato što nešto... *neko*... upravo prolazi kroz komoru.“

* * *

„To nije zaista brod, bar ne kako sam ga zamišljao“, govorio je Karoli d’Branin. Njegov skafander, Akademijine izrade, imao je ugrađen uređaj za snimanje i on je beležio svoje komentare za večnost, čudno ubeđen u izvesnost svoje nastupajuće smrti. „Razmere mu je teško pojmiti, teško proceniti. Ogroman je, ogroman. Nemam ništa sem ručnog kompjutera, nemam instrumente, ne mogu da tačno merim, ali rekao bih u širinu, o, stotinu kilometara, možda oko trista kilometara. Nije to čvrsta masa, naravno, nikako. Nežno je, vazdušasto, nije brod kako mi zamišljamo brodove, nije ni grad. To je - o, prelepo - kristal i paučina, živa od sopstvenih prigušenih svetala, nekako ogromno i složeno, paučinasto vozilo - pomalo me podseća na stare zvezdane brodove iz doba pre pogona, ali ovaj veliki konstrukt, on nije čvrst, njega svetlost ne može da pokreće. To zapravo uopšte i nije brod. Sav je otvoren za vakuum, nema zapečaćene kabine ili sfere za održavanje života, bar ja nijednu ne vidim, osim ako mi nisu nečim zaklonjene, a ne, u to ne verujem, sve je previše otvoreno, previše krhko. Kreće se prilično brzo. Šteta što nemam instrumente da izmerim brzinu, ali dovoljno je i biti ovde. Vozim dasku u pravom uglu u odnosu na njega, da mu se sklonim s puta, ali nisam siguran da ću uspeti. Kreće se mnogo brže

od nas. Ne brzinom svetlosti, ne, mnogo sporije od nje, ali ipak brže od *Noćnog letača* i njegovih nuklearnih motora, slutim... samo slutim.

Volkrinski brod nema vidljive načine pokretanja. Zapravo, pitam se kako - možda je to svetlosno jedro, lansirano laserom pre mnogo milenijuma, sada iskidano i istrulelo od neke nezamislive katastrofe - ali ne, previše je simetrično, previše lepo, mreže, veliki blistavi velovi blizu sredine, sama ta lepota.

Moram da ga opišem, moram da budem tačniji, znam. Teško je, previše se uzbuđujem. Velik je, kao što sam rekao, kilometrima velik. Grubo - da prebrojim - da, grubo osmougaonog oblika. Neksus, središte, jeste svetla oblast, mala tama okružena mnogo većom oblašću svetla, ali samo tamni deo izgleda potpuno čvrsto - osvetljene oblasti su prozirne, vidim zvezde kroz njih, mada su boje izmenjene, teže ka ljubičastom. Velovi, nazvaću ih velovi. Od središta i velova šire se osam dugačkih - oh, izuzetno dugačkih kraka, nisu raspoređeni sasvim pravilno, tako da to nije pravi geometrijski osmougaonik - ah, sada bolje vidim, jedan krak se pokreće, o, veoma sporo, velovi se mreškaju - znači mobilne su, te projekcije, a mreže se pružaju od jednog kraka do drugog, okolo i okolo, ali one su - obrasci, čudni obrasci, nije to jednostavno tkanje pauka. Ne vidim tačno red u obrascima, u detaljima mreža, ali sam siguran da postoji, da značenje čeka da bude otkriveno.

Tu su i svetla. Jesam li spomenuo svetla? Svetla su najblistavija oko središnjeg neksusa, ali nigde nisu izuzetno jarka, više su prigušeno ljubičasta. Znači ima vidljivog zračenja, ali ne previše. Voleo bih da obavim ultraljubičasto čitanje ovog broda, ali nemam instrumente. Svetla se kreću. Velovi kao da se mreškaju a svetla neprekidno idu gore-dole po kracima, različitih brzina, a ponekad se vide druga svetla kako prelaze mreže, kreću se po šarama. Ne znam šta su ta svetla. Možda neki oblik komunikacije. Ne znam dopiru li iz spoljašnjosti ili unutrašnjosti broda.

Dalje - oh! Upravo se pojavilo novo svetlo. Između kraka, kratak, snažan blesak. Sada je nestao, već je nestao. Bilo je žešće od ostalih, tamnoplavo. Osećam se tako bespomoćno, tako neuko. Ali prelepi su, moji *volkrini*...

Legende, one - ovo zaista nije baš kao legende, nije sasvim. Veličina, svetla. *Volkrine* često povezuju sa svetlom, ali ti izveštaji su bili tako neodređeni, mogli su bilo šta da znače, da opisuju bilo šta od laserskog pokretačkog sistema do prostog spoljnog osvetljenja. Nisam mogao ovo da očekujem. Ah, kakva misterija! Brod je i dalje predaleko da vidim više pojedinosti. Tako je velik, mislim da nećemo uspeti da mu se sklonimo s puta. Čini se kao da se okrenuo ka nama, ali možda grešim, to je samo utisak. Moji instrumenti, da samo imam instrumente. Možda je tamnija oblast u sredini vozilo, kapsula za posadu. *Volkrini* su sigurno unutra. Kada bi samo moj tim bio sa mnom, i Tejl, siroti Tejl. On je pripadao prvoj klasi, mogli bismo da uspostavimo kontakt, da komuniciramo s njima. Šta bismo samo naučili! Šta su sve oni samo videli! Kada samo pomislim koliko je ovaj brod star, koliko je to drevna rasa, koliko dugo već putuju ka rubu... to me ispunjava strahopoštovanjem. Komunikacija bi bila takav dar, takav nemoguć dar, ali oni su tako tuđi.“

„D’Branine“, reče Agata Maridž-Blek tihim glasom punim hitnje. „Zar ne osećaš?“

Karoli d’Branin je pogleda kao da je vidi prvi put u životu. „Ti ih osećaš? Ti si trojka, osećaš ih sada, snažno?“

„Odavno“, reče psipsih, „odavno.“

„Možeš li da emituješ? Pričaj s njima, Agata. Gde su? U središnjoj oblasti? U tami?“

„Da“, odgovori ona pa se nasmeja. Smeh joj je bio kreštav i histeričan i D’Branin je morao da se priseti kako je ona veoma bolesna žena. „Da, u sredini, D’Branine, odatle dolaze pulsevi. Samo grešio si u vezi s njima. To uopšte nisu oni, sve tvoje legende su laži, laži, ne bi me čudilo da smo mi prvi koji su ikada videli tvoje *volkrine*, koji su prišli ovoliko blizu. Drugi, ti

tvoji tuđini, oni su samo osetili, duboko i iz daljine, naslutili su delić prirode *volkrina* u svojim snovima i vizijama, a ostalo su sami stvorili, kako im je odgovaralo. Brodove i ratove i rasu večitih putnika, to je sve... sve..."

„Da. Šta hoćeš da kažeš, Agata, prijateljice moja? Ništa te ne razumem. Ne shvatam.“

„Ne“, reče Maridž-Blekova, „nije ni čudo što ne shvataš.“ Glas joj je iznenada bio blag. „Ti to ne možeš da osetiš kao ja. Sada je tako jasno. Tako se jedinica sigurno stalno oseća. Jedinica puna esperona.“

„Šta osećaš? Šta?“

„To nisu oni, Karoli. To je to. Živo je, Karoli, i potpuno beslovesno, veruj mi.“

„Beslovesno?“, reče D’Branin. „Ne, sigurno grešiš, ne čitaš ispravno. Prihvaćiću da je to jedno jedino stvorenje ako mi ti kažeš, usamljeni veliki čudesni zvezdani putnik, ali kako može biti beslovesan? Ti si ga osetila, njegov um, njegove telepatske emisije. Ti i svi senzitivci Kreja i svi drugi. Možda su mu misli previše tuđinske da bi ih čitala.“

„Možda. Ali ono što čitam uopšte nije tako tuđinski. Samo životinjski. Misli su mu spore, tamne i čudne, jedva da su uopšte misli, slabašne. Daleka i hladna strujanja. Mozak je sigurno velik, da, to ti priznajem, ali ne može biti posvećen svesnim mislima.“

„Šta hoćeš da kažeš?“

„Pogonski sistem, D’Branine. Zar ne osećaš? Pulsevi? Kao da će mi otrgnuti teme. Zar ne pogađaš šta vodi tvog prokletog *volkrina* kroz galaksiju? I zašto izbegavaju gravitacione bunare? Zar ne shvataš kako se pokreću?“

„Ne“, reče D’Branin, ali čak i dok je to poricao, na licu je počelo da mu se vidi kako shvata, pa je skrenuo pogled od svoje pratilje, nazad ka ogromnom i sve većem *volkrinu*, njegovim svetlima koja su se kretala, njegovim namreškanim velovima dok je stizao i stizao, preko svetlosnih godina, svetlosnih vekova, preko eona.

Kada ju je ponovo pogledao, izgovorio je jednu jedinu reč: „Teke“, rekao je.

Ona je klimnula glavom.

* * *

Melanta Džirl je s mukom uspela da digne pištolj za injekcije i pritisne ga na arteriju. Glasno je siknuo i lek joj je preplavio vene. Legla je, prikupila snagu i pokušala da misli. Esperon, esperon, zašto je on važan? On je ubio Lasamera, stvorio od njega žrtvu njegovih latentnih sposobnosti, umnožio mu moć i ranjivost. Psi. Sve se vraća na psi.

Otvoriše se unutrašnja vrata komore. Bezglavi leš prođe kroz njih.

Kretao se trzavo, neprirodno je hramao, nije odvajao noge od poda. Presavijao se u pokretu, kao da je zgnječen težinom koju je trpeo. Svaki pokret bio je grub i nagao; neka mračna sila doslovno je cimala jednu nogu napred, pa onda drugu. Kretao se kao na usporenim snimku, ukočenih ruku kraj bokova.

Ali se kretao.

Melanta prikupi sopstvene rezerve snage i počne da se udaljava, netremice ga gledajući.

Misli su joj se vrtele ukruć, tražile su komad koji se ne uklapa, rešenje šahovskog problema, ali nije nalazila ništa.

Leš se kretao brže od nje. Očigledno ju je pristizao.

Melanta pokuša da ustane. Zastenjala je i digla se na kolena, a srce joj je tuklo. Pokušala je da se prisili da ustane, da podigne nemoguće breme na ramenima kao da diže tegove. Snažna je, rekla je sebi. Unapređeni model.

Ali pošto se svom težinom oslonila na jednu nogu, mišići nisu izdržali. Srušila se i

nezgodno pala, a kada je udarila u pod, učinilo joj se kao da je pala sa zgrade. Čula je oštar prasak i kroz ruku joj je sevnuo žestok bol, kroz njenu zdravu ruku, ruku kojom je pokušala da ublaži pad. Bol u ramenu bio je užasan i neprekidan. Zatreptala je da zaustavi suze i potisnula vrisak.

Leš se nalazio na pola hodnika. Sigurno hoda na dve slomljene noge, shvatila je ona. Njemu je svejedno. Uspravnim ga je držala sila jača od tetiva, kostiju i mišića.

„Melanta... čuo sam te... jesi li... Melanta?“

„Tišina“, zareža ona na Rojda. Nije imala daha da ga troši na priču.

Sada je upotrebila sve discipline koje je u životu naučila, i snagom volje odgurnula bol. Slabašno je ritnula nogom, čizme su joj zaškripale tražeći oslonac, pa se povukla zdravom rukom, ne obazirajući se na vatru u ramenu.

Leš je nastavio da prilazi.

Odvukla se preko praga salona, otpuzala pod slupanu dasku u nadi da će to zaustaviti leš. Stvorenje koje je nekada bilo Tejl Lasamer nalazilo se metar iza nje.

U tami, u salonu, gde je sve počelo, Melanti Džirl nestade snage.

Telo joj zadrhta i ona se sruši na mokri tepih i postade svesna da ne može dalje.

Na drugoj strani vrata leš je ukočeno stajao. Daska počeo da se trese. Onda, uz škripu metala o metal, kliznu unazad, krećući se u sitnim, naglim razmacima, otrgnu se i skloni se s puta.

Psi. Melanti dođe da zaplače. Uzalud požele da sama ima psi-moći, oružje da rastrgne tekeom vođen leš koji ju je pratio. Ona je unapređeni model, pomislila je očajno, ali nije dovoljno unapređena. Njeni roditelji su joj dali sve genetske darove koje su mogli, ali je psi bio van njihovih mogućnosti. Geni su bili astronomski retki, recesivni i...

...i iznenada joj je sinulo.

„Rojde“, reče ona, uloživši svu preostalu snagu u te reči. Plakala je, bila je mokra, prestravljena. „Prekidač... upotrebi teke, Rojde. Teke!“

Njegov odgovor je bio slabašan, namučen. „...ne mogu.. ne... majka... samo... ona... ne ja... ne... majka...“

„Ne majka“, reče ona očajno. „Uvek... pričaš... majka. Zaboravila sam... zaboravila. Nije tvoja majka... slušaj... ti si klon... isti geni...i ti to možeš... ista moć.“

„Nemoj“, reče on. „Nikada... mora da je... vezano za pol.“

„Ne! Nije. Znam... Prometejka, Rojde... ne uči Prometejku... o genima... okreni ga!“

Daska poskoči tridesetak centimetara pa se okrenu u stranu. Put je bio čist.

Leš zakorači napred.

„...pokušavam“, reče Rojd. „Ništa... ne mogu.“

„Ona te je izlečila“, reče Melanta jetko. „Bolje od... ona... izlečena... prenatalno... ali je samo... potisnuto... možeš! „Ne... znam... kako.“

Leš je stajao iznad nje. Zaustavio se. Njegove blede šake su zadrhtale, zgrčile se, cimmule se uvis. Dugački lakirani nokti. Kao kandže. Digli su se.

Melanta opsova. „Rojde!“

„...oprosti...“

Ona zaplaka i uzaludno stegnu pesnicu.

A odjednom sva gravitacija nestade. Daleko, daleko, ču Rojdov krik i onda tišinu.

* * *

„Blessci su sada učestaliji“, diktirao je Karoli d’Branin, „ili sam ja možda prosto bliže,

bolje ih vidim. Naleti tamnoplave i tamnoljubičaste, kratki su i brzo blede. Između su mreže. Mislim da je reč o polju. Blesci su čestice vodonika, te retke materije prostora između zvezda. Dodiruju polje, između niti i kratko iskre u vidljivom spektrumu. Materija se pretvara u energiju, da, slutim da je to. Moj *volkrin* se hrani.

Ispunjava pola kosmosa, ide sve dalje i dalje. Nećemo mu pobeći, o, to je veoma tužno. Agate više nema, čuti, krv joj je na viziru. Gotovo da vidim tamnu oblast, gotovo, gotovo. Imam čudnu viziju, u sredini je lice, sitno, pacovsko, bez usta, nosa i ušiju a ipak nekako lice, i zuri u mene. Velovi se kreću tako senzualno. Mreža se širi oko nas.

Ah, svetlo, svetlo!“

* * *

Leš se trapavo ljuljuškao u vazduhu, ruke su mu mlitavo visile pred telom. Melanta se okretala u bestežinskom stanju a onda se iznenada silovito ispo vraćala. Strgnula je kacigu i pokušala da potisne mučninu, pokušala da se spremi za žestoki napad *Noćnog letača*,

Ali telo Tejla Lasamera lebdelo je mrtvo i mirno a ništa drugo se nije kretalo u tamnom salonu. Melanta se napokon oporavila i slabašno se pomerila do leša pa ga je ispitivački gurnula. Odlebdelo je na drugi kraj sobe.

„Rojde?“, reče ona nesigurno.

Nije bilo odgovora.

Kroz rupu se provukla u kontrolnu odaju.

I našla Rojda Erisa kako lebdi u oklopnom skafanderu. Prodrimala ga je, ali on nije reagovao. Drhteći, Melanta Džirl osmotri njegov skafander i onda počne da ga skida. Dodirnula ga je. „Rojde“, reče, „evo. Oseti, Rojde, evo, ovde sam, oseti me.“ Njegov skafander se lako rasklapao i ona je bacala komade u stranu. „Rojde. *Rojde*,“

Mrtav. Mrtav. Srce ga je izdalo. Udarala ga je, iz sve snage, pokušala silinom udaraca da mu pruži nov život. Nije zakucalo. Mrtav. Mrtav.

Melanta Džirl se odmaknu od njega, zaslepljena suzama, udari u konzolu, pogleda dole.

Mrtav. Mrtav.

Ali prekidač na gravitacionoj mreži bio je podešen na nulu.

„Melanta“, reče prijatni glas iz zidova.

* * *

Držala sam kristalnu dušu *Noćnog letača* u rukama.

Tamnocrvena je i mnogostrana, krupna kao moja glava i ledena na dodir. U njenim grimiznim dubinama, dve male iskre mutnog svetla žestoko gore i ponekad kao da se kovitlaju.

Puzala sam kroz konzole, pažljivo se provukla kraj bezbednosnih sistema i kibermreža, pazila da ništa ne oštetim i položila sam grube šake na taj veliki kristal, znajući da tu živi *ona*,

I ne mogu da nateram sebe da je izbrišem.

Rojdov duh me je zamolio da to ne uradim.

Sinoć smo o tome ponovo razgovarali uz brendi i šah u salonu. Rojd, naravno, ne može da pije, ali šalje svoju priliku da mi se osmehuje i kaže mi gde želi da mu pomeram figure.

Po hiljaditi put je ponudio da me odvede nazad na Avalon, ili bilo koji svet po mom izboru, ako samo izađem i završim popravke koje smo tako davno prekinuli, da bi *Noćni letač* bezbedno mogao da uđe u zvezdani pogon.

Po hiljaditi put sam ga odbila.

Sada je jači, bez svake sumnje. Ipak su to isti geni. Njihova snaga je ista. Na samrti je našao snage da se utisne u veliki kristal. Oboje sada žive u brodu i često se bore. Ponekad ga ona na tren nadmudri i *Noćni letač* učini nešto čudno i nasumično. Gravitacija raste ili slabi ili potpuno nestaje. Čebad mi se obmotava oko vrata dok spavam. Predmeti doleću iz mračnih uglova.

To se, međutim, u poslednje vreme dešava sve ređe. Kada se desi, Rojd je zaustavlja ili to činim ja. *Noćni letač* je naš, zajednički.

Rojd tvrdi da je sam dovoljno snažan, da mu nisam zaista potrebna, da može da je drži pod kontrolom. Ja nisam tako sigurna. U šahu ga i dalje pobeđujem u devet od deset partija.

A ima još toga o čemu treba misliti. Pre svega na naš rad. Karoli bi se ponosio nama. *Volkrin* će uskoro zaći u magle Zavodnikovog vela a mi ga pratimo izbliza. Proučavamo, snimamo, radimo sve što je stari D'Branin želeo da radimo. Sve je u kompjuteru, kao i na trakama i na hartiji, ako se sistem ikada obriše. Biće zanimljivo videti kako će se *volkrin* snaći u Velu. Materija je tu toliko gusta u poređenju s retkom dijetom međuzvezdanog vodonika kojom se stvorenje hranilo do sada, u beskonačnim eonima.

Pokušali smo da komuniciramo s njim, bezuspešno. Verujem da uopšte nije inteligentno. A odnedavno Rojd pokušava da ga oponaša, prikuplja sve svoje energije da bi pokrenuo *Noćnog letača* pomoću tekea. Ponekad, začudo, čak se i njegova majka pridružuje tim pokušajima. Za sada nijednom nisu bili uspešni, ali nastavljamo da probamo.

I tako ide naš rad. Znamo da će naši rezultati stići do ljudskog roda. Rojd i ja smo o tome razgovarali i imamo plan. Pre nego što umrem, kada mi se približi čas, uništiću centralni kristal i očistiću kompjutere, a posle ću ručno podesiti kurs na blizinu nekog nastanjenog sveta. *Noćni letač* će tada postati istinski avetinjski brod. Uspeće. Imam sve vreme koje mi je potrebno, a ja sam unapređeni model.

O drugoj mogućnosti neću da razmišljam, mada mi mnogo znači što je Rojd iznova i iznova predlaže. Nema sumnje da mogu da završim popravke i možda Rojd može da upravlja brodom bez mene i nastavi s radom. Ali to nije važno.

Toliko puta sam grešila. Esperon, monitori, moja kontrola nad drugima; sve su to bile greške, plaćanje cene za oholost. Neuspeh boli. Kada sam ga napokon dodirnula, prvi, poslednji i jedini put, telo mu je još bilo toplo. Ali već je otišao. Nikada nije osetio moj dodir. Nisam uspela da ispunim to obećanje.

Ali mogu da ispunim ono drugo.

Neću ga ostaviti samog s njom.

Nikada.

Majmunska terapija

Keni Dorčester je bio debeo čovek.

Naravno, nije on oduvek bio debeo. Na svet je došao kao potpuno normalno novorođenče umerene težine, ali normalnost je u Kenijevom slučaju bila kratkog veka i nije prošlo dugo a on je postao bucmast klinac dobro obložen dečjim salom. Nadalje je sve išlo nizbrdo, ili bolje rečeno u širinu, bar što se Kenija ticalo. Postao je debeljuškasto dete, krupan pubertetlija i pravo prase od studenta, sve po redu, a u zreloom dobu je sve te međukorake ostavio za sobom i prešao u istinsku, bolesnu gojaznost.

Ljudi postaju bolesno gojazni iz raznih razloga, od kojih su neki psihološki a neki fiziološki. Kenijev razlog bio je relativno jednostavan: hrana. Keni Dorčester je voleo da jede. Često bi parafrazirao Vila Rodžersa, značajno namigujući, i govorio prijateljima da nikada nije naišao na hranu koja mu se nije dopala. To baš i nije bilo sasvim istinito, pošto se Keni gadio džigerice i soka od šljiva. Da mu ih je majka u detinjstvu češće spremala, možda nikada ne bi postigao obim i zapreminu koji su ga toliko mučili u zreloom dobu. Nažalost, Džina Dorčester je bila sklonija lazanjama, punjenim pečenim ćurkama s mladim krompirićima, čokoladnom pudingom, rolovanoj teletini, kuvanom kukuruzu preliveom puterom i tornjevima palačinki s borovnicama (mada ne sve za isti obrok) nego džigerici i soku od šljiva, a kada je jednom Keni izrazio svoje sklonosti tako što je izbljuvao džigericu nazad na tanjir, ona se potrudila da više nikada ne spremi džigericu i sok od šljiva. Tako je, potpuno nesvesno, poslala svog sina na mekan, mastan put ka majmunskoj terapiji. Ali to je bilo davno i sirotoj ženi zaista ne može da se pripiše istinska krivica, jer je Keni dotle stigao isključivo sopstvenim jedenjem.

Keni je voleo picu s kobasicom ili običnu picu ili picu od ostataka, na koju se natrpa sve, pa i incuni. Keni je mogao da pojede čitava rebra sa roštilja, goveda ili svinjska, svejedno, a što je sos bio pikantniji to mu se više sviđao. Bila su mu draga rebarca i pilići s roštilja i pečeni pilići punjeni pirinčem a nikako nije bio od onih što bi našli manu lepom ramsteku ili tanjiru prženih škampa ili velikoj kobasici. Voleo je hamburgere sa svim priložima a uz njih i pomfrit i kolutiće od luka, molim lepo. Baš ništa niste mogli da učinite njegovom prijatelju krompiru pa da Kenija od njega odbijete, ali je takođe bio sklon i testu i pirinču, jamu, ušćerenom ili ne, pa čak i pireu od repe. „Deserti su moja najveća slabost“, ponekad bi rekao, pošto je voleo slatkiše svih vrsta, posebno čokoladnu tortu, kanelone i vruću pitu od jabuka sa šlagom. „Pecivo je moja propast“, govorio bi u drugim prilikama, kada je izgledalo da neće biti nikakvog deserta, pa bi uz te reči otkinuo nov komad hleba od kiselog testa ili namazao puterom novu kiflu ili se mašio nove kriške hleba s belim lukom, koji mu je bio poseban porok. Keni je imao mnogo posebnih poroka. Smatrao je sebe stručnjakom kako za otmene restorane tako i za lokale s brzom hranom i mogao je s velikim znanjem i naširoko da raspravlja i o jednim i o drugima. Uživao je u grčkoj kuhinji, kineskoj kuhinji, japanskoj kuhinji, korejskoj kuhinji, nemačkoj kuhinji, italijanskoj kuhinji, francuskoj kuhinji i indijskoj kuhinji i uvek je tragao za novim nacionalnostima, da bi „proširio svoje kulturne vidike“. Kada je pao Sajgon, Keni je razmišljao o tome koliko će vijetnamskih izbeglica verovatno otvoriti restorane. Kada je putovao, Keni se uvek trudio da se nakljuje lokalnim specijalitetima i mogao je da vam kaže najbolja mesta za jelo u dvadeset četiri najveća američka grada, dok bi se radosno prisećao obroka koje je s uživanjem pojeo u svakom od njih. Omiljeni pisci bili su mu Džejms Berd i Kalvin Trilin.⁴

„Ja živim ukusnim životom!“, uzvikivao bi Keni Dorčester, sav ozaren. I tako je zaista i bilo. Ali Keni je takođe imao i jednu tajnu. Nije često o njoj mislio i nikada o njoj nije govorio, ali je ona svejedno postojala, dole u njegovom srcu, pod svim ustalasanim naslagama sala, i nijedan njegov sos nije mogao da je ugasi, niti je njegova verna viljuška mogla da je zastraši.

Keni Dorčester *nije* voleo što je debeo.

Keni je bio poput čoveka razapetog između dve ljubavi, jer mada je trajno i strastveno voleo hranu, takođe je sanjao i o drugim ljubavima, o ženama, i znao je da će, ako želi da te snove ostvari, morati da se odrekne one prve ljubavi, i ta spoznaja je bila njegov tajni bol. Često se rvao s dilemama koje mu je nametao njegov položaj. Mada se Keniju činilo kako je možda bolje biti vitak i imati ženu nego biti debeo i imati čorbu od morskih plodova, svedjeto ni ovo drugo ne bi valjalo sasvim odbaciti. Oboje su na kraju krajeva izvori sreće, a istinski jad će zadesiti one koji se odreknu jednoga a ne uspeju da pribave drugo. Ništa nije obeshrabrivalo i rastuživalo Kenija toliko kao prizor neke debele osobe kako prebire po tanjiru zelene salate. Takva jadna ljudska bića nikada neće postati vidljivo mršavija, mislio je Keni, i osuđena su da idu kroz život i bez žena i bez morskih plodova, što je sudbina previše mračna da se o njoj razmišlja.

A ipak, uprkos svemu, ponekad bi tajni bol unutar Kenija Dorčestera silno buknuo i ispunio ga odlučnošću od koje mu se činilo da je sve moguće. Pogled na neku posebno lepu ženu ili vest o nekoj novoj, bezbolnoj i čudesno delotvornoj dijeti posebno su izazivali ono što je Keni nazivao svojim „iščašenjima“. Kada bi takva raspoloženja naišla, Keni je bio primoran na dijetu.

Tokom godina je probao sve dijetu koje postoje, kratko i krišom. Probao je dijetu doktora Etkinsa i doktora Stilmana, dijetu s grejpfrutom i dijetu sa integralnim pirinčem. Pokušao je dijetu s proteinskim šejkovima, koja je bila istinski odvratna. Nedelju dana je živeo na Segovim napicima za mršavljenje, sve dok nije probao sve ukuse, pa mu je dojadilo. Stupio je u klub za mršavljenje i otišao na nekoliko sastanaka, sve dok nije otkrio da mu društvo drugih ljudi na dijeti nikako ne prija, pošto samo pričaju o hrani. Započeo je štrajk glađu koji je trajao sve dok nije ogladneo. Pokušao je dijetu s voćnim sokovima i dijetu za pijance (mada sam nije bio pijanac) i dijetu s martinijem i šlagom (martini je preskakao). Jedan hipnotizer mu je rekao da njegova omiljena jela imaju gadan ukus i da uopšte nije gladan, ali je to bila bedna laž i tako je raskrstio s hipnozom. Menjao je navike, tako što je spuštao viljušku između zalogaja, koristio male tanjire koji izgledaju puni čak i kada je na njima pola porcije i zapisivao u svesku sve što bi pojeo. Zbog toga je imao gomilu svezaka, mnoštvo malog posuđa koje je morao da pere i bio neobično spretan u brzom spuštanju i dizanju viljuške. Omiljena dijeta mu je bila ona po kojoj sme da pojede koliko želi svoje omiljene hrane, pod uslovom da ne jede *ništa* sem nje. Jedina nevolja je bila u tome što Keni nije mogao da odluči šta mu je zaista ono najomiljenije, tako da je na kraju nedelju dana jeo rebarca, nedelju dana picu i nedelju dana pekinšku patku (bila je to skupa nedelja), i nimalo nije smršao, mada se super zabavio.

Većina iščašenja Kenija Dorčestera trajala su nedelju ili dve. Onda, poput čoveka koji izranja iz magle, osvrnuo bi se oko sebe i shvatio da se oseća krajnje bedno, da gotovo nimalo nije smršao i da mu preči ozbiljna opasnost da se pretvori u jednog od onih debelih ljudi što grickaju zelenu salatu, koje je toliko sažaljevaio. Tada bi se okanuo dijetu, izašao na dobru večeru pa se vratio u svoje pravo ja na sledećih šest meseci, sve dok tajni bol ne bi opet izbilo na površinu.

Onda je, jednog petka uveče, u *Kriški* ugledao Henrija Moronija.

Kriška je bila Kenijeva omiljena roštiljdžinica. Specijalitet su im bila rebarca, reš pečena, mesnata i obilno prelivena sosom koji je nailazio na Kenijevo izuzetno odobravanje. A petkom su u *Kriški* nudili rebara koliko možeš da pojedeš za samo petnaest dolara, što je bilo izuzetno skupo za većinu ljudi, ali izuzetno povoljno za Kenija, koji je mogao da pojede veoma mnogo rebara. Tog petka Keni je završio prvu porciju i čekao je drugu, pijuckajući pivo i grickajući hleb, kada je slučajno digao pogled i s nevericom shvatio da je suvi, ispijeni čovek za susednim stolom zapravo Henri Moroni.

Keni Dorčester je bio potpuno zbunjen. Kada je poslednji put video Henrija Moronija, obojica su bili nesrećni članovi kluba za mršavljenje, a Moroni je bio jedini član teži od Kenija. Veliki debeli kit od čoveka, Moroni je, po sopstvenom priznanju, imao surov nadimak „Boni“.⁵ Međutim, sada mu je taj nadimak pristajao. Ne samo da je Moroni bio toliko mršav da su mu se ispod košulje nazirala rebra već je sto pred njim bio potpuno prekriven kostima. To je bilo ono što je probudilo zanimanje Kenija Dorčestera. Sve te kosti. Počeo je da broji i ubrzo se zabrojao, jer su kosti bile razbacane po praznim tanjirima, u lokvicama sasušenog sosa. Ali po čistoj masi bilo je jasno da je Moroni sredio bar četiri porcije, možda i svih pet.

Keniju Dorčesteru se učinilo da Henri „Boni“ Moroni zna tajnu. Ako postoji način da se smrša desetine kila a i dalje iz cuga pojede pet porcija rebara, Keni je očajnički želeo da ga sazna. I tako je ustao i prišao Moronijevom stolu i nekako se ugurao na stolicu preko puta. „To si ti“, rekao je.

Moroni diže pogled kao da do tog trenutka uopšte nije video Kenija. „Oh“, reče slabašnim, umornim glasom. „Ti.“ Delovao je veoma umorno, ali je Keni mislio da je to verovatno prirodno za čoveka koji je toliko oslabio. Moronijeve oči bile su upale u duboke sive jame, koža mu je visila u bledim i praznim naborima i bio je pogrbljen, laktovima oslonjen na sto, kao da je previše iscrpen da sedi pravo. Izgledao je užasno, ali je *toliko* smršao...

„Izgledaš divno!“, izlete Keniju. „Kako si uspeo? Kako? Moraš da mi kažeš, Henri, stvarno moraš.“

„Ne“, prošaputa Moroni. „Ne, Keni. Odlazi.“

Keni je bio zatečen. „Ehej!“, reče. „Neće to tako moći. Ne odlazim dok mi ne otkriješ svoju tajnu, Henri. Moraš. Pomisli samo koliko smo puta delili trpezu.“

„O, Keni“, reče Moroni, svojim slabašnim i užasnim glasom. „Idi, molim te, idi, ne želiš da znaš, previše je... previše...“ Zauštavio se u pola rečenice i licem mu je prešao grč. Zastenjao je. Glava mu se grčevito iskrenula u stranu, kao da ga hvata nekakav napad a ruke su mu zalupale po stolu. „Uuuuu“, reče.

„Henri, šta ti je?“, reče Keni uznemireno. Sada je bio siguran da je Boni Moroni preterao s dijetom.

„Oooh“, uzdahnu Moroni s iznenadnim olakšanjem. „Ništa, ništa. Dobro sam.“ U glasu mu se nije čulo ništa dobro. „Zapravo, divno sam. Divno, Keni. Nisam bio ovako mršav od... od... pa, nikada nisam bio ovako mršav. Pravo čudo.“ Slabašno se osmehnuo. „Uskoro ću stići do cilja, a onda će biti gotovo. Mislim. Mislim da ću stići do cilja. Ne znam zapravo koliko sam težak.“ Stavio je šaku na čelo. „Mada, vitak sam, stvarno jesam. Zar se ne slažeš da izgledam dobro?“

„Da, da“, složi se Keni nestrpljivo. „Ali kako? Moraš da mi kažeš. Sigurno ti nisu pomogli oni prevaranti iz kluba...“

„Ne“, reče Moroni slabašno. „Ne, pomogla mi je majmunaska terapija. Evo, zapisaću ti.“ Izvadio je olovku i nažvrljao adresu na salveti.

Keni gurnu salvetu u džep. „Majmunaska terapija? Nikad čuo. Od čega se sastoji?“

Henri Moroni liznu usne. „Oni“, zausti, ali ga onda ponovo obuze napad i glava mu se nakazno zavrte ukруг. „Idi“, reče Keniju, „samo idi. Deluje, Keni, da, oh. Majmunaska terapija, da. Više ne mogu da kažem. Imaš adresu. Sada me izvini.“ Položio je šake na sto i odgurnuo se da ustane, pa onda otišao do kase, vukući se kao dvostruko stariji čovek. Keni Dorčester ga je gledao kako odlazi i zaključio je da je Moroni *definitivno* preterao s majmunskom terapijom, šta god ona bila. Nikada ranije nije imao tikove niti išta slično.

„U takvim stvarima čovek mora da ima meru“, rekao je Keni odlučno samom sebi. Potapšao se po džepu da proveri je li salveta još unutra, odlučio da svemu pristupi mnogo razumnije od Bonija Moronija pa se vratio za svoj sto i drugu porciju rebara. Te noći je pojeo

četiri, računajući da ako sutra počinje s dijetom, bolje da se najede dok još može.

Pošto je sutradan bila subota, Keni je bio slobodan da se posveti majmunskoj terapiji i snu o sebi novom i mršavom.

Rano je ustao i istog časa odjurio u kupatilo da se izmeri na digitalnoj vagi, koju je iskreno voleo zato što nije morao da škilji dok gleda brojeve, pošto su bili lepo osvetljeni, crveni i tačni. Tog jutra su pokazali 166. Ugojio se nekoliko kila, ali ga to nije zabrinjavalo. Lako će ih skinuti pomoću majmunske terapije.

Keni je pokušao da telefonira, da proveri rade li subotom, ali se pokazalo da je to nemoguće. Moroni mu je napisao samo adresu, a u telefonskom imeniku na toj adresi nije bilo centra za dijetu, fitnes-kluba niti klinike. Keni je pogledao u poslovni adresar pod „M“, ali ni tu nije imao uspeha. Prema tome, ostalo mu je samo da lično tamo ode.

Čak ni to nije bilo lako. Adresa je bila čak kod luke, u krajnje neprijatnoj četvrti i Keni je jedva ubedio taksistu da ga tamo odveze. Na kraju je uspeo tako što je zapretio da će ga prijaviti. Keni Dorčester je znao svoja prava.

Nije, međutim, prošlo dugo a počeo je da se koleba. Uzane uličice kroz koje su vijugali bile su prljave i propale, potpuno neprivlačne, i Keni je pomislio kako centar za dijete koji se nalazi u tom kraju možda nudi samo opasno nadržilekarstvo. Adresa se nalazila u starom, propalom tržnom centru, na šta se dodatno naježio. Većina radnji bila je zatvorena, sa daskama zakucanim preko prozora, a okolo su se nalazila dva prazna placa puna šuta, dok su staklena vrata bila neprozirna od prljavštine. Izbledela reklama za koka-kolu njihala se škripeći iznad njih. Ali broj je bio onaj koji mu je Boni Moroni zapisao.

„Stigli smo“, rekao je taksista nestrpljivo dok je Keni zgroženo virio kroz prozor kola.

„Ovo mi ne izgleda kao pravo mesto“, reče Keni. „Moram da se raspitam. Budite ljubazni pa sačekajte dok ne proverim je li ovo pravo mesto.“

Taksista klimnu glavom a Keni se iskobelja iz automobila. Načinio je dva koraka kada je čuo kako taksista ubacuje u brzinu i odlazi, škripeći gumama. Okrenuo se i zapanjen posmatrao. „Ama, ne možete tako...“, zaustio je. Ali mogao je. Sad će sigurno da ga prijavim, zaključio je.

Međutim, u međuvremenu će biti nasukan ovde i delovalo je glupo ne nastaviti kada je već dotle stigao. Bez obzira na to hoće li pristati na majmunsku terapiju, sigurno će mu dozvoliti da upotrebi telefon i pozove drugi taksi. Keni stisnu petlju, pa priđe prljavom, neobeleženom pročelju. Zvono se oglasi kada je otvorio vrata.

Unutra je bilo mračno. Prašina i prljavština na prozorima zaklanjale su gotovo sve sunce i Keniju je trebao trenutak da mu se oči priviknu. Onda je, na svoj užas, video da je ušao u nečiju dnevnu sobu. Neka od onih ciganskih porodica uselila se u napuštenu radnju, pomislio je. Stajao je na izlizanom tepihu a svuda oko njega bio je raštrkan stari nameštaj, bez sumnje najbolja ponuda Vojske spasa. Prastari crno-beli televizor čučao je u uglu, slepo zureći u njega. Soba je smrdela na mokraću. „Izvinite“, promrmlja Keni slabašno, u strahu da će neki tamni mladi Ciganin iskočiti iz senki da ga izbode nožem. „Izvinite.“ Zakoračio je unazad, tražeći rukama kvaku iza leđa, kada iz stražnje sobe izađe neki čovek.

„Ah!“, reče on, odmah ugledavši Kenija sitnim, blistavim očima. „Ah, majmunska terapija!“ Protrljao je ruke pa se iskezio. Keni je bio van sebe od straha. Čovek je bio najdeblje, najodvratnije ljudsko biće koje je Keni u životu video. Kroz vrata se provukao bočno. Bio je deblji od Kenija, deblji od Bonija Moronija. Doslovno je kipteo od sala. A nije samo po tome bio ogavan. Imao je ten pečurke, sićušne očice gotovo nevidljive u naslagama naduvane bele kože. Od debljine kao da mu je i kosa opala. Go do pojasa, izlagao je pogledu ogromna prostranstva ispresavijane, ispupčene kože, a njegove ogromne grudi ljuljale su se kada je brzo prišao i uzeo Kenija za ruku. „Majmunska terapija!“, ponovio je žustro, povukavši Kenija napred. Keni ga je

gledao, preneražen, a od njegovog keza je onemeo. Kada se čovek nacerio, usta kao da su mu zauzela pola lica, nakazni polukrug pun sjajnih belih zuba.

„Ne“, reče Keni napokon, „ne, predomislio sam se.“ Bez obzira na to kako Boni Moroni izgleda, nije bio spreman da proba majmunsku terapiju ako će je sprovoditi neko ovakav. Pre svega, sigurno nije veoma delotvorna, inače čovek ne bi bio ovako čudovišno gojazan. Sem toga, verovatno je i opasna, neka nadržilekarska doza majmunskih hormona ili nešto slično. „Nf!“, ponovi Keni odlučnije, pokušavajući da otrgne ruku od nakaze koja ju je stezala.

Međutim, uzalud. Čovek je bio znatno krupniji i neuporedivo snažniji od Kenija i lako ga je povukao preko sobe, kao da je nesvestan Kenijevih protesta, neprekidno se cereći kao manijak.

„Debeli“, grgotao je, i kao da hoće to da dokaže, pružio je ruku, uštinuo Kenijevo salo pa ga bolno uvrnuo. „Debeli, debeli, debeli, nije dobro. Majmunska terapija, postaneš mršav.“

„Da, ali...“

„Majmunska terapija“, ponovi čovek i onda je nekako uspeo da se stvori iza Kenija. Upro je svojom težinom u Kenijeva leđa i gurnuo i Keni se zateturio kroz zavesu u stražnju sobu. Tu je miris mokraće bio mnogo snažniji, dovoljno snažan da kod njega izazove želju za povraćanjem. Vladao je mrkli mrak, a Keni je sa svih strana čuo šuškanje i pucketanje u tami. Pacovi, pomisli on mahnito. Keni se stravično bojao pacova. Potražio je oslonac i odgurnuo se ka kvadratu mutnog svetla koji je označavao zavesu kroz koju je prošao.

Pre nego što je sasvim do nje stigao, iza njega se iznenada začu piskutav, kreštav zvuk, prodoran i brz, kao mitraljeska paljba. Onda usledi i drugi glas, pa treći i uskoro mrak ispuni užasna, zaglušujuća buka. Keni stavi ruke na uši i zatetura se kroz zavesu, ali taman kada je izašao, osetio je kako mu nešto dodiruje vrat otpozadi, nešto toplo i dlakavo. „Jaoooj!“, vrisnu, pa odskakuta u prednju sobu, gde je ogromni polugoli ludak strpljivo čekao. Keni je cupkao s noge na nogu, krešteći. „Jaooo, pacov, pacov mi na leđima. Skidaj ga, *skidaj* ga.“ Pokušavao je da ga uhvati obema rukama, ali je stvorenje bilo veoma hitro i tako se pametno premeštalo da nikako nije mogao da ga zgrabi. Ali osećao ga je, živog i pokretnog. „Upomoć, upomoć!“, viknuo je. „Pacov!“

Vlasnik mu se isceri pa zavrte glavom a brojni podvaljci veselo zaigraše. „Ne, ne“, reče on. „Nije pacov, debeli. Majmun. Dobio si majmunsku terapiju.“ Onda je zakoračio do velikog zidnog ogledala. U sobi je bilo tako mračno da je Keni jasno video samo da ogledalo nije dovoljno veliko i da mu odseca obe ruke. Čovek zakorači unazad, cimnu uže koje je visilo s tavanice i usamljena gola sijalica škljocnu iznad njih. Sijalica se njihala napred-nazad, napred-nazad, tako da se svetlo ludo menjalo. Keni Dorčester zadrhta i pogleda u ogledalo.

„Jao!“, reče.

Na leđima je imao majmuna.

Zapravo, bio mu je na ramenima, a noge su mu se obmotale oko debelog vrata i preplele ispod trostrukog podvaljka. Osećao je majmunске dlake kako mu grebu zatiljak, osećao njegove tople majmunске šapice kako mu blago hvataju uši. Bio je to veoma mali majmun. Kako je Keni gledao u ogledalo, video ga je kako mu proviruje iza glave sa širokim osmehom. Imao je hitre, nemirne oči, grubu smeđu dlaku i kudikamo više blistavih belih zuba nego što se Keniju sviđalo. Njegov dugačak, osetljiv rep neumorno se njihao, kao neka dlakava zmija izrasla iz Kenijevog potiljka.

Kenijevo srce je tuklo kao velika pneumatska bušilica usađena u grudi i bio je potpuno smeten tim mestom, tim čovekom i tim majmunom. Ali sabrao je sve svoje snage i prisilio se da se smiri. To ipak nije pacov. Majmunče ne može da mu naškodi. Sigurno je dresirani majmun, kad mu se tako smestio na ramenima. Vlasnik ga sigurno pušta da ga tako jaše, a kada je Keni protiv svoje volje prošao kroz zavesu, verovatno ih je zamenio. U mraku svi debeli ljudi liče.

Keni gurnu ruke iza leđa i pokuša da skine majmuna, ali nekako nije uspevao da ga uhvati. Ogledalo, u kome je sve bilo naopačke, samo mu je otežavalo. Počeo je tromo da cupka, od čega se tresla cela soba a nameštaj poskakivao, ali se majmun čvrsto držao za njegove uši i nije uspevao da ga otrese.

Konačno, s izuzetnim dostojanstvom s obzirom na situaciju, mislio je Keni, okrenuo se odvratnom vlasniku i rekao: „Vaš majmun, gospodine. Budite ljubazni pa mi pomozite da ga skinem.“

„Ne, ne“, reče čovek. „Budeš mršav. Majmunska terapija. Nećeš budeš mršav?“

„Naravno da hoću“, reče Keni nesrećno, „ali ovo je suludo.“ Bio je zbunjen. Taj majmun na njegovim leđima izgleda je bio deo majmunske terapije, ali to svakako nije zvučalo nimalo razumno.

„Idi“, reče čovek. Digao je ruku i isključio svetlo naglim pokretom od koga se sijalica ponovo ludo zanjihala. Onda je krenuo ka Keniju, koji se uznemireno povlačio. „Idi“, reče čovek, i ponovo zgrabio Kenijevu ruku. „Napolje, napolje. Dobiješ majmunska terapija, sada ideš.“

„Slušajte malo!“, reče Keni ljutito. „Pustite me! Skidajte ovog majmuna s mene, čujete li? Neću vašeg majmuna! Čujete li vi mene? Prestanite da me gurate! Slušajte me dobro, imam prijatelje koji rade u policiji, nećete se izvući s ovim. Slušajte me...“

Ali svi njegovi protesti bili su uzaludni. Čovek je bio prava plima znojavog, smrdljivog bledog mesa, pritisnuo je Kenija i bespomoćnog ga je gurnuo ka vratima. Zvono se ponovo oglasi kada ih je otvorio i izbacio Kenija na jarko sunce.

„Ne plaćam za ovo!“, reče Keni hrabro, teturajući se. „Ni centa, čujete li me!“

„Nema plaćanje za majmunska terapija“, reče čovek, isceren.

„Bar mi pozovite taksi“, zausti Keni, ali bilo je prekasno, čovek je zatvorio vrata. Keni besno zakorači napred i pokuša da ih otvori, ali se nisu micala. Zaključana. „Otvarajte!“, viknu Keni na sav glas. Odgovora nije bilo. Ponovo je viknuo i iznenada i neprijatno postao svestan pogleda na sebi. Keni se okrenu. Na drugoj strani ulice tri matora klošara sedela su na stepenicama napuštene prodavnice, dodajući se flašom u papirnoj kesi i posmatrajući ga opreznim očima.

Tada se Keni Dorčester prisetio da stoji tu na ulici, u po bela dana, s majmunom na leđima.

Rumenilo mu se preko vrata popelo u obraze. Osećao se veoma glupo. „Ljubimac!“, viknuo je klošarima, usiljeno se osmehnuvši. „Samo moj mali ljubimac!“ Oni su nastavili da zure. Keni je poslednji put ljutito pogledao zaključana vrata, pa je krenuo niz ulicu, a noge su mu besno radile. Morao je da ode negde gde će biti sam.

Pošto je zašao za ugao, naišao je na mračnu, uzanu uličicu iza dve sive stare stambene zgrade, pa se zavukao unutra, šišteći od umora. Teško se spustio na kantu za đubre, izvukao maramicu i obrisao čelo. Majmun se malo pomerio i Keni je osetio da se pokreće. „Silazi!“, viknu on ponovo gurnuvši ruke iza leđa i pokušavši da ga uhvati za gušu, samo da bi mu ovaj ponovo izmakao. Vratio je maramicu u džep i obema rukama tražio iza leđa, ali prosto nije uspevao da ga zgrabi. Napokon je iscrpen stao i pokušao da razmišlja.

Noge! Sinulo mu je. Noge pod njegovim podvaljkom! To je rešenje! Veoma mirno i odlučno je digao ruke, potražio njima majmunove noge i stegao krupne mesnate šake oko njih. Duboko je udahnuo i onda žestoko pokušao da ih razdvoji, kao kada se lomi jadac.

Majmun ga napade.

Jedna ruka mu je bolno uvertala uvo, sve dok mu se nije učinilo da će mu ga čitavog otkinuti. Druga je počela da ga bije po slepoočnici u žestokom ritmu. Keni Dorčester ciknu od bola i pusti majmunove noge - koje se nisu ni pomerile, bez obzira na njegov trud. Majmun

prestade da ga bije i pusti mu uvo. Keni zajeca, delom od olakšanja a delom iz osujećenosti. Osećao se bedno.

Sedeo je u toj prljavoj uličici čitavu večnost, poražen u pokušajima da skine majmuna i preplašen da izađe na ulicu gde će ljudi upirati prstom u njega i smeјati mu se, ili prosto govoriti nešto sebi u bradu. Dovoljno je teško biti debeo, pomisli Keni. Koliko će neuporedivo gore onda biti suočiti se s okrutnim svetom kao debeli čovek koji ima majmuna na leđima. Keni to nije želeo da zna. Odlučio je da sedi na toj kanti za đubre u mračnoj uličici sve dok on ili majmun ne umru, radije nego da se suoči sa sramotom i porugom na ulici.

Njegova odlučnost trajala je otprilike jedan sat. Onda je Keni Dorčester ogladneo. Možda će mu se ljudi smeјati, ali ljudi su se njemu oduvek smeјali, i kakve to veze ima? Keni ustade i otrese prašinu sa sebe, dok mu se majmun udobnije smeštao na leđa. Nije se obazirao na njega i odlučio je da krene u potragu za picom s kobasicama.

Nije je lako našao. Užasna sirotinjska četvrt u kojoj se zaglavio imala je mnoštvo alkosa, tinejdžera pretećeg izgleda i spaljenih ili napuštenih zgrada, ali izuzetno malo picerija. A taksija nije imala uopšte. Keni je išao glavnom saobraćajnicom sa odsečnim dostojanstvom, ne osvrćući se ni levo ni desno, u pravcu bezbednijih četvrti koliko su mu njegove bucmaсте nožice dopuštale. Dva puta je nailazio na telefonske govornice i žustro je vadio novčić da pozove prevoz, ali su telefoni oba puta bili u kvaru. Vandali, pomisli Keni Dorčester, jednako su grozni kao pacovi.

Najzad, posle sati hodanja, kako mu se činilo, naišao je na neki mračan kafić. Na izlogu je pisalo DŽONOV ROŠTILJ, a iznad vrata je stajao neonski znak na kome je prosto stajala reč HRANA. Keni je bio veoma prisan sa tih pet divnih slova i pročitao je znak s pola ulice. Privlačio ga je kao magnet. Čak i pre nego što je ušao, znao je koliko su mali izgledi da takvo mesto na jelovniku ima picu s kobasicom, ali tada Kenija više nije bilo briga.

Kada je gurnuo vrata u stranu, Keni je na trenutak osetio strepnju, delom zato što se osećao kako mu u kafiću uopšte nije mesto, jer su ostali gosti delovali kao siledžije i kriminalci, a delom zato što se bojao da će odbiti da ga usluže jer ima majmuna na leđima. Hitro je otišao do malog stola u zabačenom uglu, jer se nadao da će tu izbeći radoznale poglede. Suva, sedokosa konobarica u izbledelej ružičastoj uniformi odlučno je krenula ka njemu, a Keni je oborio pogled, nervozno se igrajući sa slanikom, bibernicom i kečapom, užasavajući se trenutka kada će ona prići i reći: „Hej, ne možete ovde da unosite životinje!“

Ali kada je konobarica stigla do njegovog stola, jednostavno je izvadila notes iz džepa na kecelji i stala spremna, s olovkom u ruci. „Dakle?“, upitala je. „Šta ćeš?“

Keni se preneraženo zagledao, pa se osmehnuo. Malo je zamucuo a onda se sabrao i naručio omlet sa sirom uz dvostruku porciju pržene slanine, kafu, veliku čašu mleka i tost sa cimetom. „Krompirići su prilog?“, upitao je pun nade, ali je konobarica odmahнула glavom i otišla.

Kakva čudesno plemenita žena, pomisli Keni dok je čekao na hranu i zamišljeno cepkao papirnu salvetu. Kakvo divno mesto. Niko nije ni spomenuo njegovog majmuna! Kako je to samo učtivo od njih.

Hrana je ubrzo stigla. „Aaah“, reče Keni dok ju je konobarica stavljala pred njega na plastični sto. Umirao je od gladi. Odabrao je parče tosta s cimetom i primeo ga ustima.

A majmunčetova ruka izlete iza njegove glave i ote mu ga.

Keni Dorčester je na trenutak sedeo zanemio od iznenađenja, s iznenada praznom rukom pred ustima. Čuo je kako majmun jede njegov tost, kako glasno hrska. Onda, pre nego što je Keni uspeo da shvati šta se događa, majmunov dugački rep mu se izvio ispod miške, stegnuo oko čaše mleka i digao je u treptaju oka. „Hej!“, reče Keni, ali nije bio ni izbliza dovoljno brz. Iza leđa je

čuo srkanje a odjednom mu čaša dolete preko levog ramena. Uhvatio ju je pre nego što je pala i razbila, pa je nesigurno spustio. Majmunov rep se prikrađe okolo i baci na slaninu. Keni zgrabi viljušku i pokuša da ga ubode, ali je majmun bio brži od njega. Slanina nestade a viljuška se beskorisno iskrivi kada udari o plastiku. Tada je već Keni spoznao da učestvuje u trci. Ispustio je savijenu viljušku pa je kašikom odsekao parče omleta sa koga je kapao sir i sagnuo se dok ga je dizao, što je brže mogao. Majmun je bio brži. Ručica se odnekud stvori a na kašici je, kada je stigla do Kenijevih usta, ostala samo beskrajno izazovna kuglica istopljenog sira. Ponovo je zamahnuo ka tanjiru, ponovo je napunio kašiku, ali bilo je svejedno koliko je brz pokušavao da bude. Majmun je imao dve šape i rep a jednom je čak upotrebio i malo majmunsko stopalo da mu nešto otme. Ručak Kenija Dorčestera nestao je očas posla. Sedeo je i zurio u prazan, mastan tanjir i osetio je kako mu suze naviru na oči.

Kelnerica se pojavila a Keni je uopšte nije primetio. „Neko je baš bio gladan“, reče mu ona pa otcepi račun s notesa i stavi ga pred njega. „U životu nisam videla da neko toliko brzo smaže toliku hranu.“

Keni je pogleda. „Ali *nisam*“, pobuni se on. „Majmun je pojeo sve!“

Konobarica ga je veoma čudno pogledala. „Majmun?“, rekla je nesigurno.

„Majmun“, reče Keni. Nije ga bilo briga što ga ona tako gleda, kao da je nekakav ludak.

„Kakav majmun?“, upita ona. „Da nisi možda krišom uneo neku životinju ovde? Sanitarna ne dozvoljava da ulaze životinje.“

„Kako to mislite, *krišom*?“, reče Keni razdražljivo. „Pa majmun mi je tačno...“ Nije mu se ukazala prilika da dovrši rečenicu. Upravo tog trenutka majmun ga je udario, strahovitim udarcem po levoj strani lica. Silina udarca mu je skrenula glavu u stranu i Keni ciknu od bola i šoka.

Konobarica je delovala zabrinuto. „Je l’ ti dobro?“, upitala je. „Nećeš ovde neki napad da dobiješ, kad se tako trzaš?“

„*Nisam se trzao*!“, zamalo pa viknu Keni. „Prokleti majmun me je udario! Zar ne vidite?“

„Oh“, reče konobarica i zakorači unazad. „O, naravno. Udario te tvoj majmun. Oni baš umeju da budu napast, je l’ tako?“

Keni ozlojeđeno udari pesnicama po stolu. „Nema veze“, reče, „samo zaboravite.“ Zgrabio je račun - njega mu majmun nije oteo, primetio je - pa je ustao. „Izvolite“, rekao je izvadivši novčanik. „Ovde sigurno imate telefon? Pozovite mi taksi, važi? Toliko možete da učinite, je li tako?“

„Naravno“, reče konobarica, pa ode do kase. Svi u kafeu su zurili u njega. „Naravno, daso“, mrmljala je. „Taksi. Sad ćemo mi tebi da pozovemo taksi.“

Keni je čekao, pušeci se od besa. Taksista ništa nije rekao o majmunu. Umesto da ode kući, odvezao se u svoju omiljenu piceriju, tri ulice od svog stana. Onda je jurnuo unutra i naručio veliku s kobasicom. Majmun ju je celu pojeo, čak i kada je Keni pokušao da ga zbuni tako što je uzeo po parče u obe ruke i istovremeno ih prineo ustima. Nažalost, i majmun je imao dve ruke, obe brže od Kenijevih. Kada je čitava pica nestala, Keni se na trenutak zamislio, pozvao konobaricu pa naručio drugu. Ovog puta veliku s incunima. Mislio je da je to veoma dovitljivo. Koliko je Keni Dorčester znao, na svetu sem njega ne postoji čovek koji voli picu s incunima. Te slane ribice će ga spasti, pomislio je. Da poveća izgleda na uspeh, kada je pica stigla, Keni je zasuo picu s dovoljno ljute paprike da izazove požar. Onda je, osećajući se samopouzvano, pokušao da pojede parče.

Majmunu se ljuta pica s incunima veoma dopala. Keni Dorčester je umalo zaplakao.

Iz picerije je otišao u *Krišku*, iz *Kriške* u jedan dobar grčki restoran, iz grčkog restorana u lokalni *Mekdonalds*, iz *Mekdonaldsa* u pekaru koja je imala božanstvene čokoladne eklere. Pre ili

kasnije, mislio je Keni Dorčester, majmun će se zasititi. To je ipak samo jedno malo majmunče. Koliko uopšte ono može da pojede? Odlučio je da nastavi da naručuje hranu a majmun će ili stići do granice, ili će se preždrati i crći.

Tog dana je Keni Dorčester u restoranima potrošio više od dvesta dolara.

Nije dobio da pojede baš ništa.

Majmun je bio kao rupa bez dna. Ako je i imala dna, ono je bilo dublje od Kenijevog džepa. Na kraju je morao da prizna poraz. Kljukanjem nije mogao da pobedi majmuna.

Keni je razmišljao i na kraju je smislio novu taktiku. Ipak su majmuni glupi, pa čak i nevidljivi majmuni čudesnog apetita. Stidljivo se osmehujući, Keni je otišao do obližnjeg supermarketa pa je uzeo kutiju pudinga od banane (činilo mu se da će to odgovarati) i kutiju otrova za pacove. Pevušeći veselu pesmicu, otišao je kući gde je počeo da pravi puding, ubacujući priličnu količinu otrova dok ga je kuvao. Otrov je bio divno bezmirisan. Puding je mirisao divno. Keni ga je sipao u desertne posude da se ohladi i gledao televiziju nekih sat vremena. Napokon je opušteno ustao, otišao do frižidera, izvadio puding i veliku kašiku. Seo je pred televizor, zahvatio punu kašiku i prineo je otvorenim ustima. A tu je zastao. I stajao. I čekao.

Majmun ništa nije uradio.

Možda je napokon sit, pomisli Keni. Spustio je otrovni puding i odjurio u kuhinju, gde je našao kutiju napolitanki skrivenu na polici i nekoliko zaboravljenih štrudli sa smokvama.

Majmun ih je sve pojeo.

Suza kliznu niz Kenijev obraz. Izgleda da ga majmun pušta da se do mile volje najede otrovnog pudinga, ali ničega više. Slabašno je pružio ruku i ponovo pokušao da zgrabi majmuna, misleći da je ovaj od te silne hrane postao malo sporiji, ali je to bila uzaludna nada. Majmun ga je izbegao a kada je Keni nastavio, ugrizao ga je za prst. Keni je jauknuo i povukao ruku. Prst mu je krvario. Stavio ga je u usta. Majmun mu je bar to dozvolio.

Pošto je oprao prst i stavio flaster, Keni se vratio u dnevnu sobu i skljkao se na fotelju, umoran i poražen, ispred televizora. Puštali su reprizu *Galopirajućeg gurmana*, To nije mogao da podnese. Počeo je da menja programe i sate je proveo slepo gledajući, potonuo u očaj, plačući na reklame *Beti Kroker*,⁶ Na kraju, za vreme noćnog programa, malčice je živnuo prilikom jednog od čestih promotivnih obaveštenja javnih službi To je to, pomislio je, mora da se nekome obrati, mora da nađe pomoć.

Uzeo je telefon i ukucao broj Kriznog centra.

Žena koja mu se javila zvučala je ljubazno, puna razumevanja i kao da je veoma lepa, i Keni je počeo da joj otvara dušu, da priča sve o majmunu koji mu ne da da jede, o tome kako niko drugi kao da ne primećuje majmuna, o tome... ali jedva da je napola otvorio dušu kada ga majmun ošinu po glavi. Keni jauknu. „Šta se desilo?“, upita žena. Majmun ga povuče za uvo. Keni pokuša da se ne obazire na bol, i da nastavi s pričom, ali je majmun nastavio da ga kinji sve dok na kraju nije zadrhtao, zajecao i prekinuo vezu.

Ovo je košmar, pomisli Keni, užasan košmar. I misleći o tome ustao je i oteturaio se u krevet, u nadi da će ujutro sve biti normalno, da je majmun samo deo nekog groznog sna, bez sumnje izazvanog lošim varenjem.

Nemilosrdni mali majmun mu nije čak dozvolio ni da spava kako treba, otkrio je Keni. Bio je navikao da spava na leđima, s rukama vrlo uredno prebačenim preko stomaka. Ali kada se skinuo i pokušao da zauzme taj položaj, majmunove pesnice mu zasuše glavu, kao žestoki dlakavi grad. Izgledalo je da majmun ne želi da bude zgnječen između Kenijeve težine i jastuka. Keni je zacvileo od bola i otkotrljao se na stomak. Tako mu je bilo veoma neudobno i jedva je zaspao, ali je samo tako majmun hteo da ga ostavi na miru.

Sutradan ujutro se Keni Dorčester polako budio, s obrazom slepljenim za jastuk i

utrnulom desnom rukom. Bojao se da se pomeri. Sve je to bio san, rekao je sebi, ne postoji nikakav majmun, kakva je to glupost, kakav crni majmun, to mu je samo Boni Moroni ispričao za tu „majmunsku terapiju“ a on je zbog toga imao noćnu moru. Na leđima nije osećao ništa, baš ništa. Jutro je bilo baš kao i svako drugo. Otvorio je jedno zakrvavljeno oko. Spavaća soba je izgledala savršeno normalno. Ipak, još se bojao da se pokrene. Bilo je veoma spokojno tako tu ležati, bez majmuna, i želeo je da uživa u tom osećanju. I tako je Keni veoma dugo ležao sasvim mirno i posmatrao kako se brojevi na njegovom digitalnom časovniku sporo smenjuju.

Onda mu je stomak preteći zarežao. „Nema nikakvog majmuna!“, rekao je glasno i pridigao se u krevetu.

Osetio je majmuna kako menja položaj.

Keni zadržta i umalo briznu u plač, ali se s mukom obuzdao. Nikakav majmun neće savladati Kenija Dorčestera, rekao je sebi. Namrštio se, obuio papuče i odvukao se do kupatila.

Majmun mu je oprezno virio iza glave dok se brijao. Streljao ga je pogledom u ogledalu. Činilo se da je malo porastao, ali to i nije bilo neko čudo, s obzirom na to koliko je juče pojeo. Keni pomisli da prekolje majmuna, ali zaključi da njegov električni brijač nije preterano prikladan za tako nešto. A čak i kada bi upotrebio nož, pokušaj da ubada iza leđa dok gleda u ogledalo bio bi veoma neizvestan i opasan.

Pre nego što je otišao iz kupatila, Keniju nešto sinu. Stao je na vagu.

Brojevi smesta blesnuše. 166. Isto kao juče, pomisli on. Majmun nije imao težinu. Namrštio se. Ne, to je sigurno neka greška. Mali majmun je bez sumnje težak kilo ili dva, ali od toga treba oduzeti kilažu koju je Keni izgubio. Sigurno je nešto izgubio, računao je, pošto čitavu večnost ništa nije uspeo da pojede. Sišao je s vage, pa se hitro na nju vratio, samo da još jednom proveriti. I dalje je pisalo 166. Keni je bio siguran da je smršao. Možda ipak bude neke koristi od njegovih muka. Od te pomisli obuze ga čudna vedrina.

Keni je za doručkom bio još raspoloženiji. Prvi put otkako je dobio majmuna uspeo je da ubaci nešto hrane u usta.

Kada je stigao u kuhinju, dvoumio se između prženica i slanine s jajima, ali samo nakratko. Onda je shvatio da neće okusiti ni jedno ni drugo. Umesto toga, s mračnim fatalizmom, Keni je uzeo posudu i napunio je kornfleksom i mlekom. Majmun će verovatno sve da ukrade, pomislio je, tako da nema svrhe gubiti vreme na spremanje.

Prineo je kašiku ustima što je brže mogao. Majmun je ote. Keni je to očekivao, znao je da će se to desiti, ali kada mu je majmun istrgao kašiku, svejedno je osetio iznenađan i užasan duševni bol. „Ne“, rekao je bespomoćno. „Ne, ne, ne.“ Čuo je kornfleks kako krcka u gubici tog prljavog majmuna i osetio je kako mu mleko kaplje niz vrat. Suze su mu navrle na oči i zagledao se u zdelu kornfleksa, tako blizu a tako daleko.

Onda mu je nešto sinulo.

Keni Dorčester se baci i zagnjuri lice pravo u posudu.

Majmun ga je čupao za uvo, kreštao i udarao po slepoočnici, ali se Keni nije dao. Radosno je usisavao mleko i gutao sve pahuljice koje su uspele da mu stanu u usta. Kada je majmunov rep besno ošinuo po posudi tako da je ova sletela sa stola na pod, Keni je imao puna usta. Obrazi su mu se naduli, mleko mu je curilo niz bradu, a jedna pahuljica mu je nekako završila u nosu, ali je Keni bio na sedmom nebu. Žvakao je i gutao što je brže mogao, gotovo se daveći hranom.

Pošto je sve bilo gotovo, oblizao je prste pa je pobedonosno ustao. „Ha, ha“, rekao je. „Ha, ha, ha.“ Veoma se dostojanstveno vratio u spavaću sobu, pa se obukao, prezrivo se kezeći majmunu u velikom ogledalu. Pobedio ga je.

U danima i nedeljama koji su usledili, Keni Dorčester je uspostavio novu dnevnu rutinu i

nelagodno primirje s majmunom. Pokazalo se lakše nego što je možda zamišljao, osim za vreme jela. Kada nije pokušavao da napuni usta hranom, bilo je gotovo moguće u potpunosti zaboraviti na majmuna. Na poslu mu je mirno sedeo na leđima dok je Keni čeprkao po hartijama i telefonirao. Njegovi kolege ili majmuna nisu primećivali ili su bili dovoljno učtivi da ga ne spominju. Jedina teškoća desila se jednog dana na pauzi za kafu, kada je Keni nesmotreno prišao prodavcu kafe da bi obezbedio sebi pecivo sa sirom. Majmun ih je pojeo devet pre nego što je Keni uspeo da se otetura, a čovek je tvrdio da je Keni to uradio kad mu je okrenuo leđa.

Prosto izbegavajući ogledala, što je bila navika koju je Keni počeo da razvija kao da je vampir, uspevao je da prođe kroz čitav dan ne misleći na majmuna. Imao je samo jednu teškoću, mada se ona dešavala tri puta dnevno; doručak, ručak i večeru. Tada se majmun silovito nametao i Keni je morao da se bori s njim. Kako su nedelje prolazile, postepeno je počeo da naručuje hranu koja može da se posluži u posudama, tako da bi vežbao svoj „Kelogov manevar“, kako ga je nazvao. Koristeći tu taktiku, Keni je obično uspevao da svakog dana pojede nekoliko zaloga.

Naravno, *postojali* su problemi. Ljudi su ga veoma čudno gledali kada bi koristio Kelogov manevar na javnom mestu, a ponekad bi govorili ružno o njegovim manirima za stolom. U jednom meksičkom restoranu gde je Keni bio čest gost, vlasnik je pomislio da je doživeo srčani udar kada se bacio na čili, i posle je bio veoma ljut na njega. Jednom drugom prilikom tako se opekao supom da mu je lice izgledalo kao da je večito zajapuren. A kap koja je prelila čašu bila je kada je izbačen iz svog najomiljenijeg ribljeg restorana na svetu, prosto zato što je zagnjurio lice u posudu s ribljom čorbom i počeo glasno da srče. Keni je stajao na ulici i glasno i ljutito ih grdio, podsećajući ih koliko je para kod njih ostavio u proteklim godinama. Posle toga je jeo samo kod kuće.

Uprkos ograničenom uspehu Kelogovog manevra, Keniju Dorčesteru je proždrljivi majmun na leđima i dalje otimao devet desetina svakog obroka. U početku je neprekidno bio gladan, često depresivan i večito je smišljao kako da se otarasi majmuna. Jedina nevolja s tim planovima bila je u tome što nijedan nije bio uspešan. Jedne subote Keni je otišao do majmunske kuće u zoološkom vrtu, u nadi da će njegov majmun skočiti da se igra s drugim majmunima, ili da će možda krenuti u poteru za nekom privlačnom majmunicom. Umesto toga, čim je kročio unutra, svi tamošnji majmuni potrčali su do rešetki kaveza i počeli da blebeću i krešte, pljuju i ludo skaču gore-dole. Njegov majmun je uzvratio istom merom a kada su neki majmuni u kavezu počeli da bacaju ljuške kikirikija i drugo đubre, Keni je stavio ruke na uši i pobegao. Drugom prilikom dozvolio je sebi odlazak u lokalnu kafanu, gde je naručivao pivo s viskijem, pošto je čuo da je to posebno žestoka kombinacija. Namera mu je bila da se majmun napije kao zemlja pa da ga lakše skine. I taj eksperiment je imao prilično žalosne posledice. Majmun je ispijao pivo i gasio ga viskijem koliko je brzo Keni uspevao da ih naruči, ali je posle trećeg počeo da prati disko ritam iz džuboksa tako što je lupao po Kenijevoj glavi. Sutradan se Keni probudio s teškom glavoboljom; majmunu ništa nije falilo.

Posle nekog vremena Keni je odustao od planova. Neuspeh ga je obeshrabrio a čitava stvar je takođe nekako počela da deluje manje važno nego ranije. Posle prve nedelje zapravo je retko bio gladan. Umesto toga je prošao kratak period slabosti, obeležen čestim napadima vrtoglavice, a onda ga je obuzela neka vrsta euforije. Osećao se baš divno, a još i bolje, počeo je da slabi!

Naravno, to se na vagi nije pokazivalo. Svakog jutra je stajao na nju i svakog jutra se pojavljivao broj 166. Ali to je bilo samo zato što je merio i majmuna zajedno sa sobom. Keni je znao da slabi; gotovo da je osećao kako se kilogrami i centimetri tope a neke njegove kolege na poslu takođe su to primetile. Keni im je sam to priznao, sav ozaren. Kada su ga pitali kako mu uspeva, namignuo je i odgovorio: „Majmunaska terapija! Tajanstvena majmunaska terapija!“ Nije

rekao ništa više. Kada je jednom pokušao da objasni, majmun ga je tako odalamio da mu je zamalo glavu otkinuo, a prijatelji su počeli da se sašaptavaju o njegovim čudnim grčevima.

Napokon je svanuo dan kada je Keni morao da odnese pantalone kod krojača da mu ih suzi. To je bio jedan od najradosnijih zadataka u njegovom životu, pomislio je.

Sve zadovoljstvo je, međutim, nestalo čim je izašao iz radnje, slučajno pogledao u stranu i video svoj odraz u izlogu. Keni je kod kuće odavno sklonio sva ogledala, tako da je bio preneražen kada je ugledao majmuna. Porastao je. Više nije bio malecan. Sada mu je stajao na leđima kao nekakav zli i nakazni šimpanza, a iskežena njuška se dizala iznad njegove glave, umesto da iza nje viri. Majmun je ispod retkih dlaka bio grozno debeo, širok gotovo koliko visok, a veliki dugački rep spuštao se sve do zemlje. Keni je užasnuto zurio u njega, a ovaj mu je uzvraćao keženjem. Nije ni čudo što me u poslednje vreme toliko bole leđa, pomislio je.

Kući je otišao sporo, sva radost mu je nestala iz koraka, pokušavao je da razmisli. Nekoliko komšijskih pasa pratilo ga je niz ulicu, lajući na majmuna. Keni se na njih nije obazirao. Odavno je naučio da psi vide njegovog majmuna, isto kao majmuni iz zoološkog vrta. Slutio je da ga vide i pijanci. Neki čovek je one noći kada je išao u kafanu veoma dugo zurio u njega. Naravno, tip je možda samo gledao koliko brzo pivo i viski nestaju.

Pošto se vratio u stan, Keni Dorčester se pružio na sofi na stomaku, gurnuo jastuk pod bradu i uključio televizor. Nije, međutim, obraćao pažnju na ekran. Pokušavao je da smisli šta dalje.

Čak ni reklame za *Pica hat* nisu bile dovoljno primamljive, mada Keni jeste odsutno promrsio „Aa-a-ah“ kao što je i red kada se parče pice s koga se tegle dugačke niti sira diže sa tepsije.

Pošto se emisija završila, Keni je ustao, isključio televizor i seo za trpezarijski sto. Našao je list hartije i malu olovku. Veoma pažljivo je krupnim slovima ispisao formulu na papiru, pa se zagledao u nju.

JA + MAJMUN = 166 KILOGRAMA

U toj formuli je bilo izvesnih uznemiravajućih implikacija, pomislio je Keni. Što je više o njima razmišljao, to su mu se manje dopadale. Nesumnjivo je slabio, naravno, i tome se ne treba rugati - svejedno, mračna nepopustljivost formule nagoveštavala je da većina dobitaka koji se obično pripisuju gubljenju kilaže nikada neće biti njegovi da u njima uživa. Ma koliko sala da izgubi, nastaviće da nosi sa sobom 166 kilograma i opterećenje njegovog tela biće isto. Što se tiče onoga da će postati vitak, okretan i privlačan ženama, kako uopšte o tome može da razmišlja dok ima majmuna? Keni pomisli kako bi prošao izlazak na večeru s nekom ženom pa se strese. „Gde će ovo da se završi?“, reče naglas.

Majmun se promeškolji pa se zakikota poganim malim kikotom.

Keni napući usne u znak velikog neodobravanja. Ovo ne može da traje večno, odlučio je. Namerio je da sutra krene pravo na izvor i s tom čvrstom rešenošću, otišao je da spava.

Sutradan posle posla Keni Dorčester se vratio taksijem u bednu četvrt u kojoj je dobio majmunsku terapiju.

Prodavnice više nije bilo.

Keni je sedeo na zadnjem sedištu taksija (ovog puta je bio dovoljno pametan da ne izlazi, a uz to je i unapred dao vozaču velik bakšiš) i zbunjeno je žmirkao. Tiho, vlažno i grcavo stenjanje dopre mu s usana. Adresa je bila ispravna, to je znao, još je imao papir koji ga je tu doveo i prvi put. Ali tamo gde je prošli put našao prljavo cigleno pročelje ukrašeno izbledelom reklamom za koka-kolu, okruženo s dva prazna placa, sada je video samo jedan veliki prazan plac, preplavljen korovom, đubretom i šutom. „O ne“, reče Keni. „O ne.“

„Nije vam dobro?“, upitala je žena koja je vozila taksi.

„Da“, promrsi Keni. „Samo... samo sačekajte, molim vas. Moram da razmislim.“ Držao je glavu u rukama. Bojao se da će početi užasno da ga boli. Iznenada je osetio slabost i vrtoglavicu. I veliku glad. Taksimetar je otkucavao. Taksistkinja je zviždukala. Keni je razmišljao. Ulica je izgledala tačno kako ju je pamtio, sem radnje koje više nije bilo. Bila je jednako prljava, matori klošari su i dalje sedeli na stepeniku...

Keni spusti prozor. „Hej, gospodine!“, viknu jednom klošaru. Čovek se zagleda u njega. „Dođite ovamo, gospodine!“, viknu Keni.

Starac se oprezno odvuče preko ulice.

Keni izvadi dolar iz novčanika i gurnu ga čoveku u ruku. „Evo, družo“, reče. „Idi kupi sebi neku odličnu brlju ako želiš.“

„Što mi to daješ?“, upita klošar sumnjičavo.

„Voleo bih da mi odgovoriš na jedno pitanje. Šta se desilo sa zgradom koja je tamo“ - Keni pokaza - „stajala do pre neku nedelju.“

Čovek hitro gurnu dolar u džep. „Nije tu godinama bilo nikakve zgrade“, reče on.

„Toga sam se i bojao“, reče Keni. „Jesi li siguran? Bio sam ovde ne tako davno i *jasno* se sećam...“

„Nikakve zgrade“, reče klošar odlučno. Okrenuo se i otišao, ali je posle nekoliko trenutaka stao i osvrnuo se. „Ti si jedan od onih debelih“, rekao je kao da optužuje.

„Šta ti znaš o... hm... punijim ljudima?“

„Viđam ih kako se motaju ovuda, non-stop. A sve go ludak. Viču u prazno, igraju se s nekakvim životinjama. Aha. Sećam se ja tebe. I ti si jedan od debelih, da.“ Namršteno je pogledao Kenija, zbunjen. „Mada, ko da si se malo steso. Nije loše. Hvala za dolar.“

Keni Dorčester ga je gledao kako se vraća na stepenice i počinje živahno da razgovara sa kolegama. Uz drhtav uzdah, Keni diže prozor, ponovo pogleda pusti plac pa reče taksistkinji da ga vozi kući. Njega i njegovog majmuna, tačnije.

Nedelje su sporo prolazile a Keni Dorčester je živeo kao u transu. Išao je na posao, čeprkao po papirima, mumlao učtive reči kolegama, mučio se i borio za oskudne zalogaje hrane, izbegavao ogledala. Na vagi je pisalo 166. Topio se sve brže. Pojavili su mu se opušteni, viseći podbraci a koža mu je oko struka visila mlitavo i žalosno kao upotrebljeni kondom. Počeo je da povremeno gubi svest od gladi. Ponekad bi se zateturao i zaneo na ulici, njegove sve mršavije i oslabele noge nisu mogle da izdrže težinu majmuna koji je rastao. Vid mu se mutio. Jednom mu se čak učinilo i da je kosa počela da mu opada, ali je bar to bila lažna uzbuna; kosu je gubio majmun, bogu hvala. Linjao se na sve strane, upropaštavao mu nameštaj tako da čak ni svakodnevno usisavanje nije mnogo pomagalo. Uskoro je Keni prestao sa čišćenjem. Nije za to imao snage. Nije zapravo imao snage gotovo ni za šta. Ustajanje iz stolice predstavljalo je velik poduhvat. Spremanje večere je bilo nemoguće mučenje - ali je *to* ipak radio, jer bi ga majmun žestoko tukao kada ne bi dobio hranu. Keniju Dorčesteru ništa nije delovalo naročito bitno. Ništa sem užasne istine na njegovoj vagi svakog jutra, i formule koju je lepljivom trakom zalepio na zid.

JA + MAJMUN = 166 KILOGRAMA.

Pitao se koliko uopšte teži JA a koliko MAJMUN, ali nije to zaista želeo da otkrije. Jednog dana, poveden nekakvim slabashnim hirom, Keni je iznenada zgrabio majmunovu nogu pod bradom, uprkos svemu se nadajući da je ovaj postao spor i preterano gojazan i da će uspeti da ga zbaci s leđa. Ruka mu je poletela u prazno. Uhvatio je sopstvenu bledu kožu. Majmunove noge kao da nisu bile tu, mada je Keni i dalje osećao njegovu užasnu težinu koja ga je mrvila. Potapšao se po vratu i grudima, zbunjen, zureći naniže u sebe i odsutno primećujući da vidi sopstvena stopala. Upitao se od kada li je to moguće. Izgledala su kao savršeno fina stopala,

pomisli Keni Dorčester, mada su noge koje su se iz njih dizale bile uznemirujuće mršave.

Um mu se polako vratio trenutnoj zagonetci - šta se desilo s majmunovim nogama? Keni se namršti i zamisli i promozga o tome, ali mu ništa nije padalo na pamet. Napokon je gurnuo svoja novootkrivena stopala u papuče pa se odzvukao do ormara u koji je stavio sva ogledala. Zažmurio je, potražio unutra i našao dugačko ogledalo koje mu je nekada visilo na zidu spavaće sobe. Bilo je to veliko, široko ogledalo. Vođen isključivo dodirom, Keni ga je izneo, preneo nekoliko koraka pa ga veoma pažljivo naslonio na zid. Onda je zadržao dah i otvorio oči.

U ogledalu je stajao suv siv kostur od čoveka, pogrbljen i bolestan. Na njegovim leđima se kežilo stvorenje veliko kao gorila. Veoma gojazna gorila. Imalo je dugačak bled rep nalik na zmiju, i velike dugačke ruke i bilo je belo kao crv i potpuno ćosavo. Nije imalo noge. Sada je bilo... nekako *vezano* za njega, raslo mu je pravo iz leđa. Kez mu je bio užasan i ispunjavao mu je pola lica. Zapravo, veoma je ličilo na odvratnog vlasnika radnje za majmunsku terapiju. Zašto to ranije nije primećivao? Naravno, naravno.

Keni Dorčester se okrenu od ogledala i spremi majmunu veliku i bogatu večeru pre nego što je legao u krevet.

Te noći je sanjao o tome kako je sve to počelo, tamo u *Kriski* kada je sreo Bonija Moronija. U košmaru je nešto veliko, zlo i belo jahalo na Moronijevim ramenima, jelo komad za komadom rebara, ali se Keni učtivo pretvarao da to ne vidi dok su on i Boni vodili vedar, živahan razgovor. Onda je stvorenju ponestalo rebara, tako da je diglo jednu Bonijevu ruku i počelo da mu jede šaku. Kostii su fino krckale, a Moroni je nastavio da priča. Stvorenje mu je pojelo ruku do lakta kada se Keni probudio urlajući, obliven ledenim znojem. Uz to se i pomokrio u krevet.

S mukom se pridigao i oteturao do kupatila, gde je deset minuta grcao na suvo. Majmun, besan što ga je probudio, s vremena na vreme bi ga udario po glavi.

A onda se u oči Kenija Dorčestera ušunjalo svetlo. „Boni“, prošaputao je. Brzo se četvoronoške odzvukao u spavaću sobu, pa nešto obukao. Bilo je tri ujutro, ali je Keni znao kako nema vremena za gubljenje. Potražio je adresu u imeniku i pozvao taksi.

Boni Moroni je živio u visokom savremenom neboderu blizu reke, čije je srebrne bokove obasjavala mesečina. Kada se Keni doteturao unutra, video je da vratar spava na svom mestu, što mu je sasvim odgovaralo. Keni se kraj njega prošunja do liftova pa se odveze na osmi sprat. Majmun na njegovim leđima počinjao je da se meškolji i delovao je uznemireno i prgavo.

Kenijev prst je drhtao kada je pritisnuo okruglo crno dugme na zidu pored Moronijevih vrata, odmah ispod špijunke. Unutra se glasno začuše muzikalna zvona, naglo prekinuvši jutarnji mir. Keni nalegnu na dugme. Muzika je svirala i svirala. Najzad je čuo korake, teške i preteće. Špijunka se otvorila pa se zatvorila. Onda se vrata naglo otvoriše.

U stanu nije bilo svetla, mada je suprotni zid bio sav u prozorima, tako da je mesečina blago razvejavala tamu. Ocrtan naspram zvezda i gradskih svetala stajao je čovek koji je otvorio vrata. Bio je izuzetno, nakazno debeo, koža mu je bila bleđa kao u gljive a imao je sitne crne oči duboko usađene u nabore širokog, masnog lica. Na sebi je imao samo ogroman prugasti šorts. Grudi su mu pljuscale po stomaku kada je prebacio težinu s noge na nogu. A kada se osmehivao, zubi mu ispuniše pola lica. Veliki polumesec zuba. Osmehnuo se kada je video Kenija i Kenijevog majmuna. Keniju pozli. Stvorenje na vratima bilo je dvostruko teže od onoga na njegovim leđima. Keni zadrhta. „Gde je on?“, prošaputa tiho. „Gde je Boni? Šta ste mu to uradili?“

Stvorenje se nasmeja a zanjihane grudi su ludo poigravale dok se treslo od smeha. Majmun na Kenijevim leđima takođe počeo da se smeje, piskutavijim i kreštavijim smehom, oštrim kao nož. Pružio je ruku i svirepo povukao Kenijevo uho. Kenija Dorčestera iznenada ispuniše ogroman strah i ogroman bes. Prizvao je svu preostalu snagu svog ispošćenog tela,

jurnuo napred i nekako, nekako se probio pored tog nagojenog kolosa i zateturao se u unutrašnjost stana. „Boni“, viknuo je, „gde si Boni? Ja sam, Keni.“

Odgovora nije bilo. Keni je išao od sobe do sobe. Stan je bio prljav, pravi svinjac. Nigde nije bilo ni traga od Bonija Moronija. Kada se Keni zadihan vratio u spavaću sobu, majmun se naglo premestio tako da je on izgubio ravnotežu. Nezgodno je pao. Bol mu sevnu kolenima a pruženu ruku je posekao na ivicu staklenog stočića za kafu. Keni zajeca.

Čuo je kako se vrata zatvaraju, i stvorenje koje je tu živelo sporo krenu ka njemu. Keni potisnu suze i zagleda se u dolazak te dve divovske noge, blede na mesečini, s kojih su visile naslage sala. Digao je pogled a to je bilo kao da gleda uz obronak planine. Daleko, daleko iznad njega kezili su se oni užasni, podrugljivi zubi. „*Gde je on?*“, prošaputa Keni Dorčester. „Šta si uradio sa sirotim Bonijem?“

Kez se nije menjao. Stvorenje spusti mesnatu ruku, s prstima debelim kao kobasice, pa uhvati pojas vrećastog prugastog šortsa. Trapavo ga je smaknuo i on je pao na pod kao padobran, skupio mu se oko stopala.

„O, ne“, reče Keni Dorčester.

Stvorenje nije imalo genitalije. Između nogu mu je visila, gotovo dodirujući pod sada pošto je oslobođena prljavog šortsa, smežurana mlitava vreća kože, dugačka i suva, koja mu je rasla iz prepona. Ali dok je Keni užasnuto zurio, ona se slabašno zgrči i mlitavi nabori kože nakratko se razdvojiše u sićušne ruke i noge.

Onda je otvorilo oči.

Keni Dorčester vrisnu i odjednom je ponovo bio na nogama, povlačio se od iskeženog čudovišta na sredini sobe. Među njegovim nogama, stvorenje koje je nekada bilo Boni Moroni molećivo diže tanušne ruke. „O, neeeee“, zastenja Keni, greajući, pa divlje zaskakuta po sobi, sa svom težinom majmuna na leđima. Sve ukrug je igrao u tami, na mesečini, tražeći beg iz tog ludila.

Iza stakla gradska svetla su mamila.

Keni zastade, zadihan, pa se zagleda u njih. Majmun je sigurno osetio na šta pomišlja, pošto je iznenada počeo divlje da ga mlati, da mu čupa uši, da ga zasipa surovim udarcima po glavi. Ali Keni Dorčester se na to nije obazirao. Sa osmehom koji je bio gotovo blažen, prikupio je poslednje ostatke snage pa se zaletio ka mesečini.

Staklo se rasprslo u paramparčad i Keni se osmehivao sve do dole.

* * *

Miris mu je rekao da je još živ, miris sredstava za dezinfekciju i dodir uštirkanih čaršava na kojima je ležao. Bolnica, pomisli on kroz izmaglicu bola. Nalazio se u bolnici. Keniju dođe da zaplače. Zašto nije umro? Zašto, o zašto? Otvorio je oči i pokušao nešto da kaže.

Odjednom se tu stvorila medicinska sestra, stajala je nad njim, opipavala mu čelo i brižno ga posmatrala. Keni je želeo da je zamoli da ga ubije, ali reči nisu dolazile. Otišla je a kada se vratila nije bila sama.

Jedan bucmašt mladić reče: „Bićete dobro, gospodine Dorčesteru, ali vas čeka dugačak oporavak. Nalazite se u bolnici. Imali ste veoma mnogo sreće. Pali ste sa sedmog sprata. Trebalo bi da budete mrtvi.“

Ja i želim da budem mrtav, pomisli Keni, pa veoma, veoma pažljivo obrazova te reči ustima, ali kao da ga niko nije čuo. Možda je majmun preuzeo vlast, pomislio je. Možda više ne mogu ni da govorim.

„Želi nešto da kaže“, reče medicinska sestra.

„Vidim“, reče bucmašti mladi doktor. „Gospodine Dorčesteru, molim vas da se ne naprežete. Stvarno. Ako želite da pitate za vašeg prijatelja, bojim se da on nije imao sreće koliko

i vi. Poginuo je u padu. I vi biste poginuli, ali ste srećom pali na njega.“

Kenijev strah i zbunjenost sigurno su bili očigledni, pošto mu je sestra blago spustila dlan na ruku. „Drugi čovek“, rekla je strpljivo. „Onaj debeli. I zahvalite Bogu što je bio debeo. Dočekali ste se na njega kao na džinovski jastuk.“

I napokon Keni Dorčester shvati šta to govore pa se rasplaka, ali su to sada bile suze radosnice.

Tri dana kasnije uspeo je da prozbori svoju prvu reč. „Pica“, rekao je, i to je doprlo slabašno i promuklo između njegovih usana, a onda glasnije, i nije prošlo dugo a pritiskao je dugme za poziv bolničarke i vikao je i pritiskao i vikao. „Pica, pica, pica, pica“, zapevao je i nije se smirio sve dok mu je nisu naručili. Ništa u životu nije bilo tako ukusno.

Kruškasti čovek

Kruškasti čovek živi ispod stepenica. Ramena su mu uzana i pogrbljena, ali mu je stražnjica zadivljujuće velika. Ili je to možda samo zbog njegove odeće; niko nikada nije priznao da ga je video nagog, niti da bi to uopšte želeo. Pantalone su mu od smeđe sintetike, širokih nogavica i izlizanog tura; večito su vrećaste i imaju velike, duboke, razvučene džepove toliko pune sitnica i drangulija da mu štrče na bokovima. Pantalone nosi veoma visoko, dignute iznad debelog stomaka i vezuje ih oko grudi uzanim kaišem od smeđe kože. Nosi ih tako visoko da mu se zarozane čarape jasno vide, a često i koji centimetar bolesno blede kože.

Košulje su mu uvek kratkih rukava, najčešće bele ili svetlo-plave, a džep na grudima uvek mu je pun hemijskih olovaka, onih najjeftinijih, s plavim mastilom. Poklopce je pogubio ili bacio, zato što su mu košulje sve umrljane oko džepa na grudima. Glava mu je druga kruška povrh prve; ima podvaljak i široke, pune, mesnate obraze a vrh glave kao da mu je zašiljen. Nos mu je širok i pljosnat, s krupnim, masnim porama; oči su mu sitne i blede, zbijene. Kosa mu je retka, tamna, mlitava i perutava; nikada ne izgleda oprano a neki kažu da se on sam šiša, sa šerpom i tupim nožem. A i zaudara taj Kruškasti čovek, to je slatkast miris, kiselkast miris, složen miris, sastavljen od starog putera, trulog mesa i povrća što gnjili u kanti za otpatke. Njegov glas, kada priča, visok je i piskutav; bio bi to smešan glas za jednog tako krupnog i ružnog čoveka, ali u njemu ima nečega što uznemirava a u njegovom stegnutom, sitnom osmehu ima i nečega što zastrašuje. Nikada ne otkriva zube kada se smeje, ali su mu usne široke i vlažne.

Naravno da ga znate. Svi znaju nekog Kruškastog čoveka.

* * *

Džesi je svog sreća prvog dana pošto se doselila u novu četvrt, dok su ona i Endžela unosile stvari u svoj novi stan na spratu. Endžela i njen dečko Donald, student psihologije, odvukli su sofu unutra i slučajno su gurnuli ciglu koja je držala otvorena vrata zgrade. U međuvremenu je Džesi sasvim sama iznela naslonjač iz kamiona i teglila ga stepenicama, samo da bi našla vrata zaključala kada je pokušala da ih otvori leđima, s naslonjačem u rukama. Bilo joj je vruće, bolelo ju je i bila je spremna da vrisne od besa.

A onda se Kruškasti čovek pojavio iz svog podrumskog stana ispod stepenica, popeo se na pločnik pred zgradom i pogledao je tim svojim sitnim, bledim vodnjikavim očima. Nije se ponudio da joj pomogne oko stolice. Nije rekao zdravo niti predložio da je pusti u zgradu. Samo je žmirkao i osmehivao se stegnutim vlažnim osmehom koji nije otkrivao zube i rekao glasom škripavim kao nokat po tabli: „Aaah. Eto je.“ Onda se okrenuo i otišao. U hodu se blago njihao levo-desno.

Džesi je ispustila naslonjač; pao je niz dva stepenika i prevrnuo se. Odjednom joj je bilo hladno, uprkos žestokoj julske jare. Gledala je Kruškastog čoveka kako odlazi. Tada ga je prvi put videla. Ušla je i ispričala Donaldu i Endželi o njemu, ali su oni bili prilično ravnodušni. „U život svake cure Kruškasti čovek mora jednog dana da uđe“, rekla je Endžela, s cinizmom iskusne gradske devojke. „Kladim se da sam jednom imala sudar naslepo s njim.“

Donald, koji nije živio s njima, ali koji je provodio toliko noći s Endželom da se ponekad činilo suprotno, imao je preče brige. „Gde želiš da stoji naslonjač?“, upitao je.

Kasnije su popili nekoliko piva, a Rik i Moli i Hedersonovi su došli na useljenje i Rik je predložio da joj pozira (uz značajno namigivanje) kada Moli nije bila blizu da čuje a Donald je popio previše vina pa je zaspao na sof, a Hedersonovi su se posvađali tako da je Džef izjurio napolje a Larin se rasplakala; drugim rečima, bila je to sasvim obična noć i Džesi je potpuno

zaboravila na Kruškastog čoveka. Ali ne zadugo.

Sutradan ujutro Endžela je probudila Donald, pa su zajedno otišli, ona u veliku firmu u centru grada gde je radila kao sekretarica, Don da studira „psihologisanje“. Džesi je bila slobodni ilustrator. Radila je kod kuće, što je za Endželu, Donald, njenu majku i ostatak zapadne civilizacije značilo da uopšte i ne radi. „Hajde skoči do samoposluge, molim te“, rekla joj je Endžela pre nego što je otišla. Pre selidbe su potpuno ispraznile frižider, da ne bi teglile hranu na drugi deo grada. „Pošto si kod kuće čitav dan. Mislim, stvarno više nemamo ništa za jelo.“

I tako je Džesi gurala puna kolica niz tesan prolaz u Santinovoj samoposluzi na uglu, kada je drugi put ugledala Kruškastog čoveka. Stajao je na kasi i odbrojavao je sitniš u Santinovu ruku. Džesi je došlo da se okrene i nečim zaposli dok on ne ode. Ali to bi bilo blesavo. Već je uzela sve što joj je potrebno a on je bio na jedinoj kasi koja je radila. Odlučno je stala iza njega.

Santino je ubacio novčiće Kruškastog čoveka u staru kasu i stavio mu robu u kesu: dvolitarsku plastičnu flašu kole i veliku kesu čiz dudlsa. Dok je uzimao kesu, Kruškasti čovek ju je ugledao i osmehnuo se onim svojim sitnim, vlažnim osmehom. „Čiz dudlsi su strava“, rekao je. „Hoćeš malo?“

„Ne hvala“, odgovorila je Džesi učtivo. Kruškasti čovek je stavio papirnu kesu u bezobličnu kožnu torbu u kakvima osnovci nose knjige u školu, digao je pa se izgegao iz radnje. Santino, krupan čovek proređene prosede kose, počeo je da otkucava Džesine stvari. „Kakva faca, a?“, upitao ju je.

„Ko je on?“, upitala je.

Santino slegnu ramenima. „Davo će ga znati. Svi ga zovu samo Kruškasti čovek. Ovde je oduvek. Dođe svakog jutra, kupi flašu kole i veliku kesu čiz dudlsa. Jednom nam je nestalo čiz dudlsa i ja mu kažem da proba čitose ili možda čips, znate, za promenu? Nije ’teo ni da čuje.“

Džesi je bila zbunjena. „Mora da kupuje još nešto sem kole i čiz dudlsa?“

„Hoćete da se kladite?“

„Onda sigurno ide u neku drugu prodavnicu.“

„Ako mene ne računate, najbliži dućan je devet ulica daleko. Čarli dole iz poslastičarnice kaže mi da Kruškasti čovek ulazi svakog popodneva u pola pet i naručuje sodu s čokoladnim sladoledom, ali koliko mi znamo, ne jede ništa drugo.“ Završio je s kucanjem. „To vam je sedamdeset devet osamdeset dva, gospođo. Nedavno ste se doselili?“

„Živim odmah iznad Kruškastog čoveka“, priznade Džesi.

„Čestitam“, reče Santino.

Kasnije tog jutra, pošto je rasporedila namirnice, namestila je svoj atelje u trećoj sobi, malo odsutno mackala sliku za korice koju joj je naručila izdavačka kuća *Piruet*a, ručala, oprala sudove, povezala muzički uređaj i slušala Karli Sajmon, pa preuredila raspored polovine nameštaja u dnevnoj sobi, Džesi je napokon priznala da oseća izvestan nemir i odlučila da je pravi čas da krene po zgradi i predstavi se novim komšijama. U velikom gradu se mnogi nisu trudili da to čine, ali je ona ipak u srcu i dalje bila cura iz malog mesta i osećala se bezbednije kada poznaje ljude oko sebe. Odlučila je da počne od Kruškastog čoveka u podrumu pa je čak i sišla niz stepenice do njegovih vrata. Onda ju je obuzeo nekakav čudan osećaj. Primetila je da na vratima nema imena. Iznenada se pokajala zbog te odluke. Vratila se stepenicama da upozna ostale stanare.

Svi su ga znali; većina je i razgovarala s njim, bar jednom ili dva puta, trudeći se da budu učtivi. Stara Sedi Vinbrajt, koja je dvanaest godina živela u drugom stanu na prvom spratu sa svojom nepokretnom majkom, mislila je da je Kruškasti čovek jeziv, posebno onaj njegov osmeh. Pit Pumeti je radio u noćnoj smeni i rekao joj je kako su svetla u podrumu uvek uključena, u koje god da se doba noći Pit vraća kući, bez obzira na to što se jedva videlo jer je Kruškasti čovek

zakucalo daske na svoje prozore. Džes i Džini Heris nisu voleli da se njihovi blizanci igraju na stepenicama koje vode do njegovog stana i zabranili su im da razgovaraju sa njim. Brica Džefriz, čija je radnjica s dve stolice bila pored Santinove samoposluže, poznavao ga je i nimalo nije želeo da mu ovaj postane mušterija. Svi oni, baš svi, zvali su ga Kruškasti čovek. To je bio. „Ali ko je on?“, pitala je Džesi. Niko nije znao. „Od čega živi?“, pitala je.

„Mislim da prima socijalno“, rekla je stara Sedi Vinbrajt. „Nesrećnik, sigurno je slabouman.“

„Ko to zna“, rekao je Pit Pumeti. „Jasno je da ništa ne radi. Kladim se da je homić.“

„Ponekad mislim da je diler droge“, rekao je brica Džefriz, čije se poznavanje opijata završavalo sa čajem od nane pred spavanje.

„Kladim se da tamo dole piše porno knjige“, nagađao je Bili Pibodi.

„Ništa ne radi“, rekla je Džini Heris. „Džes i ja smo o tome pričali. Pretura po đubretu, nema druge.“

Te noći je za večerom Džesi ispričala Endželi za Kruškastog čoveka, za druge stanare i njihove komentare. „Verovatno je advokat“, rekla je Endži. „Zašto te uopšte on toliko zanima?“

Džesi na to nije umela da odgovori. „Ne znam. Ježim se od njega. Ne dopada mi se pomisao da neki manijak živi odmah ispod nas.“

Endžela slegnu ramenima. „Tako ti je to u velikom, glamuroznom gradu. Jesu li bili majstori da uvedu telefon?“

„Kažu da će doći možda sledeće nedelje“, rekla je Džesi. „Tako ti je to u velikom, glamuroznom gradu.“

* * *

Džesi je uskoro shvatila da nema načina da izbegne Kruškastog čoveka. Kada je išla u perionicu iza ugla, on je bio tamo, prao je ogromnu gomilu prugastih bokserica i košulja kratkih rukava s mrljama od mastila, jeo čiz dudlse i pio kolu iz aparata. Pokušala je da se ne obazire na njega, ali kad god bi se okrenula, on bi bio tu, vlažno se osmehivao, pogleda prikovanog na nju, ili možda na donji veš koji je stavljala u centrifugu.

Kada je jednog popodneva otišla do bakalnice na uglu da kupi novine, on je bio tamo, srkao je sodu sa sladoledom, a stražnjica mu se prelivala preko stolice na kojoj se smestio. „Domaći je“, rekao joj je piskavim glasom. Ona se namrštila, platila novine i otišla.

Jedne večeri kada je Donald došao kod Endži, Džesi je uzela neku staru knjigu i izašla na stepenište da čita, da se možda s nekim druži i da uživa u svežem povetarcu koji je duvao ulicom.

Izgubila se u priči, ali je onda osetila neki neprijatan miris i kada je odvojila pogled od stranice, on je bio tu, ni metar daleko, i zurio je u nju. „Šta hoćeš?“, prasnula je i zatvorila knjigu.

„Hoćeš da siđeš da vidiš moju kuću?“, upitao je Kruškasti čovek onim visokim, cvilećim glasom.

„Ne“, odgovorila je ona i povukla se u svoj stan. Ali kada je pola sata kasnije pogledala napolje, on je i dalje stajao tačno na istom mestu, stezao je svoju smeđu papirnu kesu i zurio u njen prozor dok se mrak polako spuštao oko njega. Zbog njega se osećala veoma nelagodno. Poželela je da se Endži vrati kući, ali je znala da dotle ima još nekoliko sati. Zapravo, Endži lako može da odluči da prespava kod Dona.

Džesi je zatvorila prozore uprkos vrućini, proverila brave na vratima, pa se vratila u atelje da radi. Slikanje će joj skrenuti misli od Kruškastog čoveka. Sem toga, kraj nedelje je rok za slanje korice u *Piruetu*,

Ostatak večeri je provela dovršavajući pozadinu i nešto finijih detalja na junakinjinoj

haljini. Junak joj nije izgledao sasvim kako treba kada je završila, tako da je i njega malo doterala. On je bio uobičajen tamnos, muževan tip četvrtaste brade, ali je Džesi odlučila da ga malo individualizuje, čime se prijatno zaokupila sve dok nije čula Endžin ključ u bravi.

Odložila je boje, oprala se i odlučila da pre spavanja popije čaj. Endžela je stajala u dnevnoj sobi, s rukama iza leđa. Izgledala je i više nego pripito i kikotala se. „Šta je smešno?“, upita Džesi.

Endžela se ponovo zakikota. „Ništa mi ne pričaš“, rekla je. „Imaš novog tipa a ćutiš.“

„O čemu to govoriš?“

„Stajao je na stepeništu kada sam došla“, rekla je Endži kezeći se. Prišla joj je. „Rekao je da ti dam ovo.“ Ruka joj se pojavila iza leđa. Bila je puna debelih narandžastih crva, malih komadića kukuruza i sira koji su joj se vijugali između prstiju i ostavljali praškaste mrlje na dlanu. „Za tebe“, ponovila je Endži kroz smeh. „Za tebe.“

* * *

Te noći je Džesi sanjala dugačak i užasan san, ali kada je stiglo jutro, sećala se samo jednog delića. Stajala je pred vratima stana Kruškastog čoveka ispod stepenica; stajala je tu u mraku, čekala, čekala da se nešto desi, nešto užasno, nešto najgore što je mogla da zamisli. Polako, polako, vrata su počela da se otvaraju. Svetlo joj je obasjalo lice i Džesi se probudila, drhteći.

* * *

Možda je opasan, zaključila je Džesi sutradan ujutro uz pirinčane pahuljice i čaj. Možda ima dosije. Možda je nekakav duševni bolesnik. Trebalo bi to da proveriti. Ali prvo mora da sazna njegovo ime. Ne može tek tako da pozove policiju i kaže: „Znate li nešto o Kruškastom čoveku?“

Pošto je Endžela otišla na posao, Džesi je odnela stolicu do prozora pa sela da gleda i čeka. Pošta je obično stizala oko jedanaest. Videla je poštara kako se penje stepenicama, čula ga kako stavlja poštu u sanduče u hodniku. Međutim, znala je da Kruškasti čovek poštu dobija posebno. Imao je svoje sanduče, odmah ispod zvonceta, a ako se dobro sećala, sanduče nije bilo od onih što se zaključavaju. Čim je poštari otišao, ustala je i hitro sišla do stepenica. Od Kruškastog čoveka nije bilo ni traga. Vrata njegovog stana bila su ispod stepenica, a malo dalje je videla prepune kante za đubre, osetila je njihov snažan, mučno-slatkast smrad. Preko gornjeg, staklenog dela vrata sada su bile zakucane daske. Pod stepeništem je bilo tamno. Džesi je ogulila članke o ciglu dok je petljala po njegovom sandučetu. Ruka joj je okrnula metalni poklopac. Otvorila ga je, izvadila dve tanke koverta. Morala je da zaškilji i izađe na sunce da pročita ime. Obe su bile adresirane na „Stanara“.

Upravo ih je vraćala u sanduče kada su se vrata otvorila. Kruškasti čovek je bio uokviren snažnim svetlom koje je dopiralo iz njegovog stana. Osmehnulo joj se, bio je tako blizu da je mogla da mu prebroji pore na nosu, da vidi odsjaj pljuvačke na njegovoj gornjoj usni. Ništa nije rekao.

„Samo“, rekla je presečena, „samo, samo sam... greškom dobila tvoju poštu. Sigurno je nov poštari. Baš, baš sam je vraćala.“

Kruškasti čovek je gurnuo ruku u svoje sanduče. Njegova ruka je na tren okrnula Džesinu. Koža mu je bila mekana i vlažna i činilo se da je mnogo hladnija nego što bi trebalo da bude, a od tog dodira joj se naježila čitava ruka. Uzeo je dva pisma od nje, kratko ih pogledao i onda ih gurnuo u džep pantalona. „To je samo đubre“, cvilnu Kruškasti čovek. „Trebalo bi im

zabraniti da nam šalju đubre. Trebalo bi ih zaustaviti. Hoćete li da vidiš moje stvari? Unutra imam stvari za gledanje.“

„Pa“, reče Džesi, „uf, ne. Ne, ne mogu. Izvini.“ Hitro se okrenula, izašla ispod stepenica, nazad na sunce, pa se brzo vratila u zgradu. Čitavim putem je osećala njegove oči na sebi.

Ostatak dana je provela radeći, kao i sutrašnji dan. Nijednom nije pogledala napolje, u strahu da će on stajati tamo. U četvrtak je završila sliku. Odlučila je da je lično odnese u *Piruetu* i da ruča u centru, možda se malo zabavi kupovinom. Prijaće joj da provede dan daleko od stana i Kruškastog čoveka, umiriće joj živce. Ima previše bujnu maštu. On joj baš ništa nije uradio. Samo je izgledao tako prokleta jezivo.

Adrijanu, umetničkom direktoru u *Pirueti*, kao i uvek je bilo drago što je vidi. „To je moja Džesi“, rekao je pošto ju je zagrlio. „Kada bi svi moji ilustratori bili kao ti. Nikada ne kasniš, donosiš uvek samo vrhunska dela, prava profesionalka. Hajdemo u moju kancelariju, da pogledamo ovo, da popričamo o novim zadacima i da malo tračarimo.“ Rekao je sekretarici da ne prima pozive i otpratio Džesi kroz lavirint sićušnih pregrada gde su boravili urednici. Adrijan je imao veliku kancelariju u uglu s dva velika prozora, što je bio znak njegovog položaja u *Pirueti*, Mahnuo je Džesi da sedne, sipao joj šolju čaja od trava, pa uzeo njenu mapu, izvadio ilustraciju za naslovnu i pogledao je držeći je u ispruženoj ruci.

Tišina je predugo trajala.

Adrijan je izvukao stolicu, stavio sliku na nju pa se povukao nekoliko koraka da je osmotri iz daljine. Gladio je bradu i naginjao glavu prvo na jednu pa na drugu stranu. Dok ga je gledala, Džesi je osetila prve znake uzbune. Adrijan je obično bio sklon ushićenim provalama odobravanja. Nije joj se dopadala ova tišina. „Šta ne valja?“, rekla je i spustila šolju. „Ne sviđa ti se?“

„Oh“, reče Adrijan. Pružio je ruku, otvorenog i ispruženog dlana, pomerio ga tamo-amo. „Dobro je urađena, u to nema sumnje. Tvoja tehnika je veoma profesionalna. Fini detalji.“

„Istražila sam sve u vezi sa odećom“, rekla je ona uzrujano. „Odgovara periodu; znaš da je tako.“

„Da, bez sumnje. A junakinja je divna, kao i uvek. I ja bih joj pokidao prsluče. Izuzetno si darovita za poprsja, Džesi.“ Ustala je. „Pa šta je onda?“, rekla je. „Slikam vam korice već tri godine, Adrijane. Nikada nije bilo nikakvih problema.“

„Pa“, reče on. Zavrteo je glavom, osmehnuo se. „Zapravo ništa. Možda si ih radila previše. Znam kako to može da bude. Toliko su slični, postane dosadno, slikanje svih tih strastvenih zagrljaja, jednog za drugim; i tako uskoro osetiš poriv da eksperimentišes, da pokušaš nešto malčice drugačije.“ Šaljivo joj je zapretio prstom. „Ali to tako neće moći. Naše čitateljke žele tačno ono isto staro sranje sa istim starim koricama. Shvatam te, ali neće moći.“

„Na toj slici nema nikakvog eksperimenta“, reče Džesi razdražljivo. „Ista stvar koju sam vam sto puta ranije uradila. Šta neće moći?“

Adrijan je izgledao iskreno iznenađen. „Pa muškarac, naravno“, rekao je. „Mislio sam da si to namerno uradila.“ Pokazao je. „Mislim, pogledaj ga. Gotovo da je *neprivlačan*,“

„Molim?“ Džesi priđe slici. „On je isti muževni seronja koga slikam svaki put.“

Adrijan se namršti. „E sad stvarno“, reče on. „Pogledaj.“ Počeo je da joj pokazuje. „Ovde, kod okovratnika, nije li to prvi nagoveštaj podvaljka? A pogledaj mu samo donju usnu! Sjajno je urađena, ali izgleda, pa, odvratno. Kao da je vlažna od nečega. *Piruetini* junaci siluju, pljačkaju, zavode, prete, ali ne balave, draga. I možda je to samo trik perspektive, ali mogao bih da se zakunem“ - zastao je, nagnuo se bliže, odmahnuo glavom - „ne, nije stvar u perspektivi, vrh glave mu je definitivno uži nego donji deo. Jajoglavac! Na koricama *Piruetinih* izdanja ne možemo da imamo jajoglavce, Džesi. I obrazi su previše okrugli. Izgleda kao da pravi zalihi lešnika za

zimu.“ Adrijan odmahnu glavom. „Neće moći, dušo. Slušaj, nije neki problem. Ostatak slike je dobar. Samo je odnesi kući i sredi junaka. Šta kažeš?“

Džesi je užasnuta zurila u svoju sliku, kao da je prvi put vidi. Sve što je Adrijan rekao, sve što je pokazao, bilo je tačno. Da, bilo je jedva primetno; na prvi pogled čovek je izgledao kao normalan *Piruetin* junak, ali bilo je nečega gotovo neprimetno iščašenog na njemu, a kada bi se pogledalo pažljivije, postajalo je očigledno i potpuno jasno. Kruškasti čovek se nekako ušunjao na njenu sliku. „Da“, zaustila je, „da, u pravu si. Srediću je. Ne znam šta se desilo. Ima jedan čovek u mojoj zgradi, izgleda nekako jezivo, svi ga zovu Kniškasti čovek. U poslednje vreme mi ide na živce. Kunem se, nije bilo namerno. Izgleda da sam toliko razmišljala o njemu da mi se podsvesno ušunjao u rad.“

„Shvatam“, reče Adrijan. „Nema problema, samo je sredi. Mada, rok se bliži.“

„Srediću je za vikend, doneću je u ponedeljak“, obeća Džesi.

„Divno“, reče Adrijan. „Hajde onda da pričamo o drugim zadacima.“ Sipao joj je još čaja pa su seli da pričaju. Kada je kasnije izašla iz kancelarije, Džesi se osećala mnogo bolje.

Posle je otišla na piće u svoj omiljeni bar, sreća nekoliko prijatelja i lepo večerala u odličnom novom japanskom restoranu. Kada se vratila kući, bio je mrak. Nije bilo ni traga od Kruškastog čoveka. Držala je mapu pod miškom dok je tražila ključeve i otključavala ulazna vrata zgrade.

Kada je ušla, Džesi je čula nekakav tih zvuk i osetila kako joj nešto krcka pod nogom. Gnezdo narandžastih crva skupilo se na izbledelom plavom itisonu u hodniku, smrvljeno njenim stopalom.

* * *

Ponovo ga je sanjala. Bio je to isti bezoblični, užasni san. Stajala je dole u mraku ispod stepeništa, blizu kanti za otpatke prepunih svega i svačega, čekala je kod njegovih vrata. Bojala se, previše se bojala da pokuca ili otvori vrata, a ipak nikako nije mogla da ode. Vrata su se napokon odškrinula sama od sebe. On je stajao na njima i osmehivao se, osmehivao. „Hoćeš da ostaneš?“, rekao je, a poslednje reči su odjekivale *ostaneš, ostaneš, ostaneš, ostaneš*, i on je pružio ruku ka njoj i prsti su mu bili mekani i sluzavi kao crvi kada ju je dodirnuo po obrazu.

Sutradan ujutro Džesi je stigla u agenciju za nekretnine *Sitivajd* čim je počelo radno vreme. Recepcionarka joj je rekla da je Edvard Selbi na terenu; nije znala kada će se vratiti. „U redu je“, rekla je Džesi. „Sačekaću ga.“ Sela je da prelista neke časopise i razgleda slike kuća koje nije mogla sebi da priušti.

Selbi je stigao nešto pre jedanaest. Na trenutak je izgledao iznenađen što je vidi, ali mu se onda automatski uključio profesionalni osmeh. „Džesi“, rekao je, „baš mi je drago što te vidim. Kako mogu da ti pomognem?“

„Hajde da popričamo“, rekla je ona i spustila časopise. Otišli su do Selbijevog stola. On je bio samo agent, tako da je delio kancelariju s kolegom, ali je ovaj bio izašao, tako da su bili sami. Selbi se smestio u svoju fotelju pa se zavalio. Bio je čovek prijatnog izgleda, s kovrdžavom smeđom kosom i belim zubima i pažljivim očima iza naočara s metalnim okvirom. „Nešto nije u redu?“, upitao je.

Džesi se nagnula napred. „Kruškasti čovek“, rekla je.

Selbi je digao obrvu. „Shvatam. Bezopasni čudak.“

„Siguran si u to?“

Slegnuo je ramenima. „Za sada nikoga nije ubio, bar koliko ja znam.“

„Šta uopšte znaš o njemu? Za početak, kako se zove?“

„Zanimljivo pitanje“, reče Selbi osmehujući se. „Ovde u agenciji *Sitivajd* o njemu mislimo samo kao o Kruškastom čoveku. Čini mi se da nikada nije rekao kako se zove.“

„Šta to govoriš, pobogu?“, upita Džesi. „Ne potpisuje valjda čekove sa KRUŠKASTI ČOVEK?“

Selbi se nakašlja. „Pa, ne. Zapravo, on čekove i ne koristi. Ja dolazim svakog prvog po kiriju, kucam na njegova vrata i on mi plaća u gotovom. I to u novčanicama od jednog dolara. Stojim tamo a on mi broji pare, dolar po dolar. Priznaću ti nešto, Džesi, nikada nisam bio u njegovom stanu, a nešto i nemam želju. Nekako čudno miriše, znaš? Ali što se nas tiče, on je dobar stanar. Kiriju uvek plaća na vreme. Nikada ne kuka kada je povećamo. I nikada nam nije napisao ček bez pokrića.“ Otkrio je mnoštvo zuba, široko se osmehnuo da pokaže kako se šali.

Džesi to nije bilo zabavno. „Morao je da kaže kako se zove kada je prvobitno iznajmio stan.“

„O tome ništa ne znam“, rekao je Selbi. „Za tvoju zgradu sam odgovoran tek šest godina. On je u tom podrumu mnogo duže.“

„Zašto ne pogledaš njegov ugovor?“

Selbi se namršti. „Pa, mogao bih da ga iskopam. Ali stvarno, da li ti imaš prava da znaš njegovo ime? U čemu je ovde uopšte problem? Šta je to tačno Kruškasti čovek *uradio*?“

Džesi se povukla i prekrstila ruke. „Gleda me.“

„Pa“, reče Selbi oprezno. „Ja, hm, ti jesi privlačna žena, Džesi. Koliko se sećam, i sam sam te pitao da izađemo.“

„To je nešto drugo“, rekla je. „Ti si normalan. Ima nečega u tome kako me gleda.“

„Skida te pogledom?“, upita Selbi.

Džesi je bila zbunjena. „Ne“, reče. „Nije to. Nije ništa seksualno, bar ne na normalan način. Ne znam kako to da objasnim. Stalno me poziva dole kod sebe u stan. Uvek se mota okolo.“

„Pa, tu živi.“

„Smeta mi. Ušunjaao se u moje slike.“

Ovog puta su se obe Selbijeve obrve digle. „U tvoje slike?“, rekao je. U glasu mu je bilo nečeg podsmešljivog.

Džesi je postajalo sve neprijatnije; ovo uopšte nije išlo u dobrom pravcu. „U redu, to ne zvuči kao bogzna šta, ali on *jeste* jeziv, veruj mi. Usne su mu uvek vlažne. Način na koji se osmehuje. Njegove oči. Njegov piskutavi glasić. I smrad. Mislim, ti skupljaš njegovu kiriju, bar bi ti trebalo da znaš.“

Agent bespomoćno raširi ruke. „Telesni mirisi nisu protivzakoniti. Nisu čak ni protiv ugovora o iznajmljivanju.“

„Sinoć se ušunjaao u zgradu i ostavio gomilu čiz dudlsa tačno tako da ugazim u njih.“

„Čiz dudlsa?“, reče Selbi. Glas mu je poprimio zajedljiv prizvuk. „Gospode, nije valjda *čiz dudlsa*! Jebote, pa to je užasno! Jesi li zvala policiju?“

„Nije smešno. Šta je on uopšte tražio u zgradi?“

„On tu živi.“

„On živi u podrumu. Ima svoja vrata, ne mora da dolazi u naš hodnik. Ključeve tih vrata ne bi smeo da ima niko sem šestoro stanara.“

„Niko ih i nema, koliko ja znam“, reče Selbi. Izvadio je notes. „Dakle, to je bar nešto. Evo ovako, poslaću majstora da promeni bravu. Kruškasti čovek neće dobiti ključ. Hoće li tako da ti bude bolje?“

„Malo“, reče Džesi, donekle umirena.

„Ne obećavam da neće ulaziti“, upozori je Selbi. „Znaš kako je. Da sam dobio novčić

kada god je stanar zalepio lepljivu traku preko ključaonice ili stavio ciglu da drži vrata otvorena jer je tako zgodnije, pa...”

„Ne brini, paziću ja da se ne desi ništa slično. Šta je s imenom? Hoćeš li da pogledaš ugovor?“

Selbi uzdahnu. „To je stvarno narušavanje privatnosti. Ali hoću. Samo za tebe. Da znaš da mi duguješ.“ Ustao je, otišao do metalnog ormara za spine, izvukao fioku, pretražio je i našao jednu fasciklu. Prelistavao je njenu sadržinu dok se vraćao za sto.

„Dakle?“, upita Džesi nestrpljivo.

„Hmmm“, reče Selbi. „Evo tvog ugovora. A evo i ostalih.“ Vratio se na početak i pogledao papire, jedan po jedan. „Vinbrajt, Pibodi, Pumeti, Heris, Džefriz.“ Zatvorio je fasciklu, pogledao je i slegnuo ramenima. „Nema ugovora. Pa, to je bedan stančić a on u njemu živi oduvek. Ili smo negde zaturili njegov ugovor ili ga nikada nije ni bilo. Postoje takvi slučajevi. Plaćaju svakog meseca...”

„E super“, reče Džesi. „Hoćeš li nešto da preduzmeš u vezi s tim?“

„Promeniću bravu“, reče Selbi. „Sem toga, ne znam šta očekuješ od mene. Neću da isteram čoveka iz stana zato što te je ponudio čiz dudlsima.“

* * *

Kada se Džesi vratila kući, Kruškasti čovek je stajao na stepeništu s izubijanom torbom pod miškom. Osmehnuo se kada ju je video kako prilazi. *Samo neka me dodirne*, pomislila je, *samo neka me dodirne dok prolazim i završiće u zatvoru zbog fizičkog napada dok si rekao keks*, Ali Kruškasti čovek nije pokušao da je uhvati. „Imam nešto da ti pokažem dole“, rekao je dok se Džesi penjala stepenicama. Morala je da prođe tridesetak centimetara od njega; smrad je danas bio izuzetno snažan, težak poput kvasca i gnjilog povrća. „Hoćeš li da pogledaš moje stvari?“, viknuo je za njom. Džesi je otključala vrata i zalupila ih iza sebe.

Neću da mislim o njemu, rekla je sebi unutra uz šolju čaja. Čekao ju je posao. Obećala je Adrijanu da će završiti do ponedeljka. Otišla je u atelje, sklonila zavese pa prionula na posao, odlučna da sa slike izbriše svaki trag Kruškastog čoveka. Prekrila je podvaljak, ojačala bradu, ponovo uradila one stegnute vlažne usne, potamnila kosu, postigla da izgleda crnja, gušća i razbarušenija od vetra tako da glava ne bude jajasta. Dala mu je oštre, visoke, izražene jagodice - jagodice poput noža - tako da je lice bilo gotovo suvo. Čak mu je promenila i boju očiju. Zašto li mu je pre dala one slabašne, blede oči? Sada je oči naslikala zelene, bistre, oštre zapovedničke zelene, pune života.

Bila je gotovo ponoć kada je završila, i Džesi je osećala da je na izmaku snaga, ali kada je zakoračila unazad da osmotri svoj rad, obuzelo ju je oduševljenje. Čovek je sada bio pravi *Piruetin* junak; bludnik, probisvet, buntovnik čija gruba spoljašnjost krije zamišljenu, melanholičnu, poetičnu dušu. Nije kod njega bilo baš ničega kruškastog. Adrijan će se upiškiti od sreće.

Bio je to prijatan umor. Džesi je legla osećajući se potpuno zadovoljno. Možda je Selbi u pravu; previše je maštovita, pustila je da joj se Kruškasti čovek uvuče pod kožu. Ali rad, dobri stari žestoki rad savršen je lek za te njene neodređene strahove. Noćas, bila je sigurna, san će joj biti miran i bez snova.

* * *

Pogrešila je. U snu nije bilo bezbednosti. Ponovo je drhteći stajala na njegovom pragu. Tu

dole je bilo tako mračno, tako prljavo. Teški, mučni smrad đubreta bio je prejak i učinilo joj se da čuje nekakve pokrete u senkama. Vrata počese da se otvaraju. Kruškasti čovek joj se osmehnu i dodirnu je hladnim, mekim prstima poput larvi. Uzeo ju je za ruku i uvukao je unutra, unutra, unutra, unutra...

* * *

Endžela joj je zakucala na vrata sutra u deset. „Nedeljni doručak“, viknula je. „Don peče vafle. S čokoladom i svežim jagodama. I slaninom. I kafom. I đusom. Jesi za?“

Džesi se pridiže u krevetu. „Don? Ovde je?“

„Prespavao je“, reče Endžela.

Džesi ustade iz kreveta i obuče farmerke umrljane bojom. „Znaš da nikada ne bih odbila Donov doručak. Nisam čak ni čula da ste ušli.“

„Vrnuo sam u atelje, ali si ti bila zaneta slikanjem, nisi me ni primetila. Imala si onaj svoj usredsređen izraz, znaš, vrh jezika ti je virio iz ugla usana. Računala sam da je bolje da ne uznemiravam umetnicu dok stvara.“ Nasmejala se. „Ali kako nisi čula škripu kreveta, to mi nije jasno.“

Doručak je bio čudesan. Džesi ponekad nije shvatala šta to Endžela vidi u Donaldu studentu psihologije, ali to se nikada nije dešavalo za trpezom. Bio je sjajan kuvar. Endžela i Donald su u jedanaest još razvlačili kafu a Džesi čaj, kada su čuli neku buku u hodniku. Endžela je otišla da vidi šta je. „Neko menja bravu“, rekla je kada se vratila. „Pitam se što.“

„Neverovatno“, rekla je Džesi. „I to još za vikend. Stvarno su odmah došli. Nisam očekivala da će Selbi biti tako brz.“ Endžela ju je znatiželjno pogledala. „Šta ti znaš o tome?“

I tako im je Džesi ispričala o odlasku u agenciju i susretima sa Kruškastim čovekom. Endžela se jednom ili dvaput zakikotala, a Donald je na lice navukao masku mudrog psihologa. „Kaži mi, Džesi“, rekao je pošto je završila, „da ne reaguješ malo preterano?“

„Ne“, odgovorila je Džesi jednostavno.

„Sada se zatvaraš“, rekao je Donald. „Stvarno, pokušaj da objektivno sagledaš svoje postupke. Šta ti je taj čovek uradio?“

„Ništa, i nameravam da tako i ostane“, prasnula je Džesi. „Nisam tražila tvoje mišljenje.“

„Ne moraš valjda da ga tražiš“, rekao je Donald. „Pa prijatelji smo, zar ne? Krivo mi je što vidim da si se toliko uzrujala ni oko čega. Meni se čini da razvijaš fobiju o bezazlenom čudaku iz komšiluka.“

Endžela se zakikota. „On se samo zatreskao u tebe, to je sve. Šta da radiš kad im lomiš srca.“

Džesi je počinjala da se ljuti. „Ne bi ti bilo smešno da tebi ostavlja čiz dudlse“, rekla je besno. „Nešto... pa, nešto tu nije u redu. Osećam da nije u redu.“

Donald raširi ruke. „Nešto nije u redu? Tačno tako. Čovek je očigledno veoma slabo socijalizovan. Neprivlačan je, aljkav, ne uklapa se u opšteprihvaćene norme odevanja i lične higijene, ima nesvakidašnje navike u ishrani i velike teškoće u uspostavljanju komunikacije s drugim ljudima. Verovatno je veoma usamljena osoba a bez sumnje i duboko neurotična. Ali ništa od toga ne znači da je ubica ili silovatelj, zar ne? Zašto si toliko opsednuta njim?“

„Nisam opsednuta.“

„Očigledno jesi“, reče Donald.

„Zaljubila se“, zadirkivala ju je Endžela.

Džesi ustade. „Nisam opsednuta!“, viknu. „A ovaj razgovor je gotov.“

* * *

Te noći u snu Džesi je prvi put videla unutrašnjost. Uvukao ju je i shvatila je da je preslaba da se odupre. Svetla su unutra bila veoma jarka i bilo je toplo i vrlo vlažno, vazduh se kretao kao da je ušla u čeljusti neke velike zveri, zidovi su bili narandžasti, ljuštili su se i nekako čudno, slatkasto mirisali, prazne flaše kole i poluprazne posude sa čiz dudlsima bile su na sve strane a Kruškasti čovek je govorio: „Možeš da vidiš moje stvari, možeš da dobiješ moje stvari“, i počeo je da se svlači, da raskopčava košulju kratkih rukava, da je skida, da otkriva mrtvu, belu, glatku kožu i mlitave grudi čija je leva strana bila umrljana od mastila iz olovaka što cure i osmehivao se, osmehivao se dok je otkopčavao tanki kaiš i onda je otvorio rajsferšlus na smeđim sintetičkim pantalonama i Džesi se probudila vrišteći.

* * *

U ponedeljak ujutro Džesi je spakovala sliku, pozvala kurirsku službu i po njoj poslala sliku u *Piruetu*, Nije joj bilo do novog odlaska u centar. Adrijan će želeći da ćaska, a Džesi nije bila raspoložena za društvo. Endžela ju je neprekidno podbadala o Kruškastom čoveku i zbog toga je bila gadno raspoložena. Kao da niko nije shvatao. Nešto s Kruškastim čovekom nije u redu, nešto ozbiljno, nešto užasno. Nije smešan. Jeziv je. Moraće to nekako da dokaže. Moraće da sazna njegovo ime, da sazna šta to on krije.

Mogla bi da unajmi detektiva, ali detektivi su skupi. Sigurno postoji nešto što sama može da uradi. Može da ponovo pogleda njegovo poštansko sanduče. Najbolje da sačeka dan kada stižu računi za gas i struju. U njegovom stanu ima svetla, tako da distribucija sigurno zna njegovo ime. Jedini problem je što račun za struju stiže tek za nekoliko nedelja.

Prozori u dnevnoj sobi širom su otvoreni, primeti Džesi iznenada. Čak su i zavese potpuno razmaknute. Endžela je to sigurno uradila pre nego što je jutros otišla na posao. Džesi je zastala pa onda prišla prozoru. Zatvorila ga je, otišla do sledećeg, zatvorila i njega. Tako se osećala bezbednije. Rekla je sebi da neće gledati napolje. Biće joj bolje ako ne gleda napolje.

Kako da ne gleda napolje? Pogledala je napolje. On je bio tamo, stajao je na pločniku ispod nje i gledao uvis. „Mogla bi da vidiš moje stvari“, rekao je svojim piskutavim glasom. „Kada sam te video, znao sam da bi želela moje stvari. Dopale bi ti se. Mogli bismo da jedemo.“ Gurnuo je ruku u ispupčeni džep, izvadio jedan čiz dudls, pružio ga ka njoj. Usta su mu nemo radila.

„Beži odavde ili zovem policiju!“, viknula je Džesi.

„Imam nešto za tebe. Dođi u moju kuću pa ćeš dobiti. U mom džepu je. Daću ti ga.“

„Ne, nećeš. Odlazi, upozoravam te. Ostavi me na miru.“ Zakoračila je unazad, navukla zavese. U stanu je tako postalo mračno, ali je to bilo bolje od spoznaje da Kruškasti čovek gleda unutra. Džesi je uključila svetlo, uzela knjigu i pokušala da čita. Shvatila je da brzo okreće strane a da nema ni najblažu predstavu šta reči znače. Tresnula je knjigu, besno otišla u kuhinju, napravila sendvič od tunjevine i integralnog hleba. Poželela je još nešto uz to, ali nije bila sigurna šta. Izvadila je kiseli krastavac pa ga iseckala, uredno složila komade na tanjiru, potražila čips po ormanu. Onda je sipala veliku čašu mleka i sela da ruča.

Zagrizla je sendvič, iskrivila lice i odgurnula ga od sebe. Ukus je bio čudan. Kao da se majonez pokvario, tako nešto. Krastavac je bio prekiseo, a čips vlažan, mlitav i preslan. Ionako nije želela čips. Želela je nešto drugo. Malo onih narandžastih spirala sa sirom. Videla ih je u mislima, gotovo da im je osećala ukus. Pošla joj je voda na usta.

Onda je shvatila šta misli i zamalo da joj pripadne muka. Ustala je i istresla hranu s tanjira

u đubre. Morala je da izađe, pomislila je mahnito. Da ode u bioskop ili negde drugde, da na nekoliko sati potpuno zaboravi na Kruškastog čoveka. Možda ode u neki bar za samce, smuva se s nekim, ode u krevet. U njegovom stanu. Daleko odavde. Daleko od Kruškastog čoveka. To je rešenje. Prijaće joj noć provedena van stana.

Otišla je do prozora, razmaknula zavese, provirila.

Kruškasti čovek se osmehnuo, prebacio težinu s noge na nogu. Pod miškom je držao izobličenu torbu. Džepovi su mu bili naduveni. Džesi oseti kako se ježi. On je *ogavan*, pomislila je. Ali neće mu dozvoliti da je pretvori u zatvorenicu.

Skupila je svoje stvari, stavila u torbicu mali kuhinjski nož i odlučno izašla. „Hoćeš da vidiš šta imam u torbi?“, upitao ju je Kruškasti čovek kada se pojavila. Džesi je odlučila da se ne obazire na njega. Ako uopšte ne odgovori, ako se pretvara da on ne postoji, možda će mu dosaditi pa će je ostaviti na miru. Brzo je sišla niz stepenice i krenula ulicom. Kruškasti čovek ju je pratio izbliza. „Oni su svuda oko nas“, prošaputao je. Osećala je njegov miris korak ili dva iza sebe, kako dahće dok hoda. „Jesu. Smeju mi se. Ne razumeju, ali žele moje stvari. Mogu da ti pokažem dokaz. Imam ga dole u svojoj kući. Znam da hoćeš da vidiš.“ Džesi je nastavila da ga ignoriše. Pratio ju je sve do autobuske stanice.

* * *

Film je bio bez veze. Pošto je preskočila ručak, Džesi je bila gladna. Uzela je kolu i kokice s puterom. Tri četvrtine čaše bile su pune leda, ali joj je kola ipak prijala. Kokice nije mogla da jede. Lažni puter koji su koristili nekako je uskislo mirisao, što ju je podsećalo na Kruškastog čoveka. Pojela je dva zrna pa joj je pozlilo.

Kasnije se, međutim, osećala malo bolje. Rekao je da se zove Džek. Radio je kao tonac na lokalnoj TV stanici i imao je zanimljivo lice: vedar osmeh, uši Klerka Gejbla, lepe sive oči i srdačne male jamice u obrazima. Naručio joj je piće i dodirnuo joj ruku; ali način na koji je to učinio bio je pomalo trapav, kao da se pomalo stidi čitave te scene i to se Džesi dopalo. Popili su nekoliko pića zajedno a onda je on predložio večeru kod njega kući. Ništa posebno, rekao je. Može da na brzinu napravi sendviče i da joj pokaže muzički sistem, neku super varijantu koju je sam spojio. To je njoj sve lepo zvučalo.

Stan mu je bio na dvadeset trećem spratu nebodera i s prozora su se videle jedrilice na horizontu. Džon je pustio novi album Linde Ronštat dok je pravio sendviče. Džesi je posmatrala jedrilice. Napokon je počela da se opušta. „Ima pivo i ledeni čaj“, viknuo je Džek iz kuhinje. „Šta ćeš?“

„Kolu“, rekla je odsutno.

„Nemam kolu“, doviknuo je. „Pivo ili ledeni čaj.“

„O“, rekla je, zbog nečega razdražljiva. „Onda ledeni čaj.“

„Stiže. Crni ili beli hleb?“

„Svejedno“, rekla je. Brodovi su tako otmeno plovili. Volela bi da ih jednog dana naslika. Mogla bi da naslika i Džeka. Činilo se da ima lepo telo.

„Izvoli“, reče on kada je izašao iz kuhinje s poslužavnikom. „Nadam se da si gladna.“

„Umirem od gladi“, rekla je Džesi okrenuvši se od prozora. Prišla je stolu na koji je stavio sendviče i sledila se.

„Šta je?“, reče Džek. Držao je beli keramički poslužavnik. Na njemu je bio divovski sendvič sa šunkom i sirom na svežem crnom hlebu, bogato namazan senfom, a ostatak poslužavnika zauzimala je gomila pufnastih narandžastih spirala. Činilo se da se grče i kreću, da mile ka sendviču, ka njoj. „Džesi?“, rekao je Džek.

Zagrcnuto je, neartikulisano kriknula i divlje odgurnula poslužavnik. Džek ga je ispustio; šunka, sir, hleb i čiz dudlsi rasuli su se na sve strane. Jedan čiz dudls je okrznuo Džesinu nogu. Naglo se okrenula i izjurila iz stana.

* * *

Džesi je prenoćila sama u hotelskoj sobi i loše je spavala. Čak i tu, kilometrima daleko od stana, nije mogla da pobegne od sna. Bio je isti kao pre, isti, ali svake noći kao da se produžavao, svake noći je trajao još malo. Stajala je na stepenicama, čekala je, bojala se. Vrata su se otvorila i on ju je uvukao unutra, narandžasta toplota, vazduh kao ustajao dah, Kruškasti čovek koji se osmehuje. „Možeš da vidiš moje stvari“, rekao je, „možeš da dobiješ moje stvari“, a onda se svlačio, prvo košulju, koža mu je bila tako bela, mrtva koža, teške grudi s plavom mrljom od mastila, kaiš, pantalone mu padaju, sintetičko platno mu se skuplja oko članaka, a sve đubre iz njegovih džepova rasipa se po podu, a on je stvarno kruškast, to nije bilo samo zbog oblačenja, a onda bokserice, na kraju, i Džesi je uprkos sebi pogledala dole i tu nije bilo malja i bilo je sitno, kao crv i nekako žućkasto, kao flips sa sirom i malčice se kretalo a Kruškasti čovek je govorio „Hoću sada tvoje stvari, daj mi ih, daj da vidim tvoje stvari“, a zašto nije mogla da beži, noge nisu htele da joj se pomere, ali njene ruke jesu, njene ruke, i počela je da se skida.

Hotelski detektiv ju je probudio tako što je lupao po njenim vratima, pitajući u čemu je problem i zašto vrišti.

* * *

Povratak kući je tempirala tako da Kruškasti čovek bude u Santinovoj samoposluži. Stan je bio prazan. Endžela je već otišla na posao, ponovo ostavivši prozore u dnevnoj sobi otvorene. Džesi ih je zatvorila i navukla zavese. Uz malo sreće Kruškasti čovek uopšte neće znati da se vratila.

Napolju je već bilo vruće. Biće paklen dan. Džesi se osećala znojavo i prljavo. Skinula se, ubacila odeću u pletenu korpu u svojoj sobi, pa se dugo tuširala hladnom vodom. Ledena voda je bolela, ali je to bio dobar i čist bol i posle se osećala življe. Osušila je kosu i umotala se u ogroman čupavi plavi peškir, pa se vratila u spavaću sobu, ostavljajući mokre otiske stopala na golim drvenim daskama.

Na takvoj vrućini joj trebaju samo majica na bretele i šorts, zaključila je Džesi. U glavi je imala jasan plan za taj dan. Obući će se, malo će raditi u ateljeu a posle će da čita ili gleda neku sapunicu na televiziji. Neće izlaziti, neće čak ni da pogleda kroz prozor. Ako je Kruškasti čovek na svom mestu, čekaće ga dugačko, vruće i dosadno popodne.

Džesi je prostrla šorts i belu majicu na krevet, prebacila mokri peškir preko stolice pa otišla do komode po čiste gaćice. Uskoro treba da ide u perionicu, pomislila je odsutno dok je vadila jedne ružičaste.

Iz njih ispade čiz dudls.

Džesi se trgnu i zadrhta. Bio je *unutra*, pomislila je mahnito, bio je u njenim gaćicama. Na tkanini je ostala masna, praškasta mrlja. Čiz dudls je ležao tamo gde je pao, u otvorenoj fioci na vrhu njenog veša. Obuzelo ju je nešto nalik stravi. Stegla je gaćice pesnicom i zgađeno ih bacila od sebe. Zgrabila je druge, protresla ih i iz njih je iskočio novi čiz dudls. I onda sledeće. I sledeće. Počela je da ispušta tih, histeričan zvuk, ali je nastavila. Pete, šeste, devete, to je bilo sve, ali je bilo dovoljno. Neko je otvorio njenu fioku i izvadio sve njene gaćice i pažljivo umotao po jedan čiz dudls u svake pa ih vratio nazad.

To je samo odvratna šala, pomislila je. Endžela, to je sigurno uradila Endžela, možda ona i Donald zajedno. Mislili su da je sve ovo o Kruškastom čoveku mnogo smešno, pa su odlučili da vide mogu li da je stvarno prestrave.

Samo, to nije bila Endžela. Znala je da to nije bila Endžela.

Džesi neobuzdano zajeca. Bacila je zgužvane gaćice na pod i pobjegla iz sobe, gazeći čiz dudlse na tepihu.

U dnevnoj sobi nije znala kuda da se okrene. Nije mogla nazad u spavaću sobu, *nije*, ne sada, ne dok se Endžela ne vrati, a nije želela da prilazi prozorima, iako su zavese navučene. On je tamo, Džesi je to osećala, osećala ga je kako zuri gore u prozore. Iznenada je postala svesna svoje nagosti pa se pokrila rukama. Udaljila se od prozora, korak po nesiguran korak, pa se povukla u atelje.

Unutra je našla velik četvrtast paket naslonjen na vrata s Endželinom porukom: „Džes, ovo je sinoć stiglo za tebe“, a ispod Endžino veliko izvijeno E. Džesi je zurila u paket, ne shvatajući. Poslali su ga iz *Piruite*, Bila je to njena slika, koju je onako brzo prepravila. Adrijan ju je vratio. Zašto?

Nije želela da zna. Morala je da zna.

Džesi mahnito pokida pakpapier, u dugačkim, nepravilnim trakama, ogolivši svoju sliku. Adrijan je nešto napisao na poruci zakačenoj za ram; prepoznala je njegov rukopis. „Nije smešno, mala“, nažvrljao je. „Sada je dosta.“

„Ne“, zacvile Džesi povlačeći se.

To je bila njena slika, poznata pozadina, banalni zagrljaj, pažljivo istraženi kostimi, ali ne, nije to njen rad, neko ga je promenio, nije to njena slika. Žena je bila ona, ona, ona, vitka i snažna, svetlosmeđe kose i očaranih zelenih očiju, a on ju je privijao ka sebi, ka *sebi*, vlažne usne i bleđa koža i imao je plavu mrlju od mastila na okovratniku od nabrane čipke i perut na somotskom kaputu a glava mu je bila šiljasta a kosa mu je bila masna, prsti u njenim uvojcima žuti, i osmehivao se slabašno i privijao je na sebe a njena usta su bila otvorena, oči napola sklopljene i bio je to on i bila je to ona, a tu je bio njen sopstveni potpis, dole u uglu.

„Ne“, ponovo je rekla. Ustuknula je, soplela se o štafelaj i pala. Čvrsto se sklupčala na podu i ležala tamo i jecala i tako ju je Endžela i našla, satima kasnije.

* * *

Endžela ju je položila na sofu, donela joj hladne obloge i stavila joj ih na čelo. Donald je stajao na vratima između dnevne sobe i ateljea, namršten, gledajući prvo Džesi pa onda sliku pa ponovo Džesi. Endžela je govorila utešne reči, stezala Džesi za ruku i donela joj šolju čaja; malo-pomalo, histerija je jenjala. Donald je držao ruke prekrštene na grudima i mrštio se. Napokon, kada je Džesi obrisala poslednje suze, rekao je: „Ta tvoja opsednutost je predaleko otišla.“

„Done, nemoj“, rekla je Endžela. „Vidiš da je prestravljena.“

„Vidim“, rekao je Donald. „Zato nešto mora da se preduzme. Ona to sama sebi radi, dušo.“

Džesi je prinela čašu vrelog čaja usnama. Onda se zaustavila. „Sama to sebi radim?“, ponovila je s nevericom.

„Naravno“, rekao je Donald.

Ravnodušnost u njegovom glasu iznenada je u Džesi izazvala stravičan bes. „Pička ti materina glupa i neosetljiva“, zaurala je. „Ja to sama sebi radim, sama sebi, sama sebi, kako se usuđuješ da kažeš da ja to sama sebi radim.“ Bacila je šolju na drugi kraj sobe, u pravcu njegove

glavudže. Donald se izmače; šolja se razbi i čaj se u tri smeđe pruge razli po belom zidu.

„Hajde, isprazni bes“, rekao je. „Znam da si uznemirena. Pošto se smiriš, možemo o ovome razumno da razgovaramo, pa možda i dođemo do korena tvojih problema.“

Endžela je uze za ruku, ali je Džesi otrese i ustade, stegnutih pesnica. „Idi u moju sobu, seronjo, idi smesta, pogledaj malo pa mi reci šta si video.“

„Ako želiš“, reče Donald. Otišao je do vrata sobe, nestao, vratio se nekoliko trenutaka kasnije. „Evo“ rekao je strpljivo.

„Dakle?“, upita Džesi.

Donald slegnu ramenima. „Nered“, rekao je. „Donji već razbacan po podu, mnogo izgaženih grickalica. Reci mi šta ti misliš da to znači.“

„Provalio je ovde!“, reče Džesi.

„Kruškasti čovek?“, upita Donald prijatnim glasom.

„Naravno da je Kruškasti čovek“, vrisnu Džesi. „Ušunjao se dok smo svi bili napolju, ušao je u moju sobu, kopao mi po vešu i stavio mi čiz dudlse u gaćice. Bio je *ovde!* Dirao je moje stvari.“

Na Donaldovom licu bio je izraz strpljive, sažaljive mudrosti. „Džesi, dušo, želim da razmisliš o onome što si nam upravo rekla.“

„Nemam ja o čemu da razmišljam!“

„Naravno da imaš“, rekao je. „Hajde da razmišljamo zajedno. Misliš da je Kruškasti čovek bio ovde?“

„Da.“

„Zašto?“

„Da uradi... da uradi to što je uradio. To je odvratno. On je odvratan.“

„Hmmm“, reče Don. „Onda, kako? Brava je promenjena, sećaš se. On ne može čak ni da uđe u zgradu. Nikada nije imao ključ ovog stana. Nema znakova obijanja. Kako je ušao sa svojom kesom flipsa?“

Džesi je znala šta će mu reći. „Endžela je ostavila otvoren prozor u dnevnoj sobi“, rekla je.

Endžela je delovala poraženo. „Jesam“, priznala je. „O, Džesi, dušo, tako mi je žao. Bilo je vruće. Samo sam htela da se malo provetri, nisam nameravala...“

„Prozori su previsoko da bi se dohvatili spolja“, primetio je Donald. „Trebale bi mu merdevine ili nešto slično na šta će se popeti. I to usred bela dana, na prometnoj ulici, gde ljudi neprekidno prolaze. Morao je i da ode na isti način. Tu je i problem s kopcima. On mi ne deluje kao sportski tip.“

„Uspelo mu je“, bila je uporna Džesi. „Bio je ovde, zar ne?“

„Znam da ti tako misliš, i neću da se suprotstavljam tvojim osećanjima, već samo želim da ih istražim. Je li taj Kruškasti čovek ikada pozvan u ovaj stan?“

„Naravno da nije!“, reče Džesi. „Šta sada hoćeš da kažeš?“

„Ništa, Džes. Samo razmisli. Popeo se kroz prozor s tim flipsom koji namerava da ti krišom stavi u fioke. Dobro. Kako zna koja je soba tvoja?“

Džesi se namrštila. „Zna tako... ne znam... pretražio je sve sobe, valjda.“

„I šta je našao? Ovde su tri sobe, jedna je atelje, dve pune ženske odeće. Kako je odabrao onu pravu?“

„Možda je to uradio u obe.“

„Endžela, hajde proveru svoju sobu, molim te“, reče Donald.

Endžela ustade oklevajući. „Pa“, reče, „dobro.“ Džesi i Donald su zurili jedno u drugo dok se ona nije vratila minut kasnije. „Sve je čisto“, rekla je.

„Ne znam kako je provalio koja je moja soba“, rekla je Džesi. „Samo znam da jeste. Nema druge. Kako inače objašnjavaš ovo što se desilo, a? Misliš da sam to *ja* uradila?“

Donald slegnu ramenima. „Ne znam“, reče mirno. Pogledao je preko ramena u atelje. „Mada nešto je čudno. Ta slika unutra, ti i on, to je sigurno uradio neki drugi put, pošto si je završila, ali pre nego što si je poslala u *Piruetu*. A i slika je dobra. Gotovo kao tvoje.“

Džesi je veoma snažno pokušavala da ne misli o slici. Otvorila je usta da mu nekako uzvрати, ali iz njih nije ništa izašlo. Zatvorila je usta. Suze su počele da joj se skupljaju u uglovima očiju. Iznenada se osećala umorno, zbunjeno i veoma usamljeno. Endžela je otišla i stala pored Donalda. Oboje su je gledali. Džesi bespomoćno pogleda svoje ruke pa reče: „Šta da radim? Gospode, šta da *radim*?“

Gospod nije odgovorio, već je to učinio Donald. „Možeš samo jedno da učiniš“, rekao je odsečno. „Suoči se sa svojim strahovima. Oteraj ih. Sidi i razgovaraj s čovekom, upoznaj ga. Kada se vratiš ovamo gore, možda ćeš ga sažaljevati, možda ćeš ga prezirati ili ga nećeš voleti, ali ga se više nećeš bojati; uvidećeš da je on samo ljudsko biće, i to prilično jedno.“

„Siguran si, Done?“, upitala ga je Endžela.

„Potpuno. Suoči se s tom svojom opsesijom, Džesi. To je jedini način da je se oslobodiš. Idi dole u podrum i poseti Kruškastog čoveka.“

* * *

„Nemaš čega da se bojiš“, rekla joj je Endžela ponovo.

„Lako je tebi to da kažeš.“

„Slušaj, Džes, čim uđeš, Don i ja ćemo izaći i sesti na stepenice. Moći ćemo da čujemo svaki glasniји zvuk. Biće dovoljno samo da vikneš a mi ćemo dotrčati dole. Tako zapravo nećeš biti sama. A još imaš i onaj nož u torbici, je li tako?“

Džesi klimnu glavom.

„Hajde, onda, seti se kada je onaj lopov pokušao da ti otme torbu na ulici? Kako si ga odalamila. Ako ovaj Kruškasti čovek pokuša bilo šta, ti si dovoljno brza. Ubodi ga. Beži. Viči upomoć. Bićeš savršeno bezbedna.“

„Valjda si u pravu“, reče Džesi uz kratak uzdah. Bili su u pravu. Znala je to. Sve je bilo potpuno besmisleno. On je bio prljav, smrdljiv, neprivaćan čovek, možda malo zaostao, ali ništa s čim ona ne može da se izbori, ništa čega bi trebalo da se boji. Nije želela da poludi, puštala je toј suludoј opsesiji da je živu izjede i to je sada moralo da se okonča, Donald je savršeno u pravu, ona to sama sebi radi sve vreme i sada će da ponovo uzme konce u ruke i da to zaustavi, nego šta, sve se savršeno uklapa i nema nikakvog razloga za brigu, šta Kruškasti čovek može da joj uradi, šta može da joj *uradi* što je toliko užasno? Ništa. Ništa.

Endžela je potapša po leđima. Džesi duboko udahnu, čvrsto stegnu kvaku pa iskorači iz zgrade na vreli, vlažni večernji vazduh. Sve je pod kontrolom.

Pa zašto se onda toliko boji?

Noć se spuštala, ali je dole pod stepeništem već pala. Dole pod stepeništem uvek je bila noć. Ono je zaklanjalo jutarnje sunce, a sama zgrada je zasenjivala popodnevno svetlo. Bilo je mračno, tako mračno. Suplela se o pukotinu u betonu i noga joj je udarila u metalnu kantu za otpatke. Džesi se strese, zamišljajući muve, crve i druga, još gora stvorenja kako se kreću i množe tu gde sunce nikada ne sija. *Ne, ne smeš da misliš o tome, to je samo đubre, truli u toploј, vlažnoj tami, ne smeš time da se baviš*, Stajala je pred vratima.

Digla je ruku da zakuca, a onda ju je strah ponovo obuzeo. Nije mogla da se pomeri. *Nemaš čega da se bojiš*, rekla je sebi, *nema baš ničega*, Šta bi on mogao da joj uradi? A ipak nije

mogla da se natera da zakuca. Stajala je tako pred njegovim vratima s dignutom rukom, a dah ju je pekao u grlu. Bilo je tako vruće, tako zagušljivo vruće. Morala je da diše. Morala je da izađe odatle, da se vrati tamo gde može da diše.

Uzana uspravna pukotina žutog svetla proseče tamu. *Ne*, pomisli Džesi, *o ne*.

Vrata su se otvarala.

Zašto moraju da se otvaraju tako sporo? Sporo, kao u njenom snu. Zašto uopšte moraju da se otvaraju?

Svetlo je unutra bilo tako jarko. Džesi shvati da škilji.

Kruškasti čovek je stajao i osmehivao joj se.

„Ja“, zaustila je Džesi, „Ja, uf, ja...“

„Evo je“, rekao je Kruškasti čovek svojim piskutavim glasićem.

„Šta želiš od mene?“, izlete Džesi.

„Znao sam da će doći“, reče on, kao da ona nije tu. „Znao sam da će doći po moje stvari.“

„Ne“, reče Džesi. Želela je da pobegne, ali noge nisu htele da se pokrenu.

„Možeš da uđeš“, rekao je. Digao je ruku, pomerio je ka njenom licu. Dodirnuo ju je. Pet debelih belih crva zamilelo joj je preko obraza i uplelo joj se u kosu. Prsti su mu mirisali na flips sa sirom. Njegov mali prst joj je dodirnuo uho i pokušao je da se uvuče unutra. Nije videla pokret njegove druge ruke sve dok nije osetila kako joj steže mišicu i povlači, povlači. Koža mu je bila vlažna i hladna. Džesi zajeca.

„Uđi da vidiš moje stvari“, reče on. „Moraš. Znaš da moraš.“ I onda je nekako bila unutra, a vrata su se zatvarala za njom i stajala je tu, unutra, sama s Kruškastim čovekom.

Džesi pokuša da se sabere. *Nemaš čega da se bojiš*, ponavljala je sebi, kao litaniju, kao bajalicu, kao molitvu, *nemaš čega da se bojiš, šta on može da ti uradi, šta on može?*

Soba je bila u obliku slova L, niske tavanice, prljava. Mučni slatkasti smrad bio je sveprisutan. Četiri gole sijalice gorele su u lusteru, a pored jednog zida stajao je niz starih lampi bez abažura, čije su sijalice bleštale. Tronogi stočić za karte bio je naslonjen na suprotni zid, četvrti ugao mu je držao pokvareni televizor iz čijeg su razbijenog ekrana visile žice. Na stočiću je bila velika posuda čiz dudlsa. Džesi skrenu pogled, pošto joj je pripala muka. Pokušala je da zakorači unazad i stopalo joj udari u praznu flašu kole. Zamalo je pala. Ali Kruškasti čovek ju je uhvatio svojim mekanim, vlažnim stiskom i zadržao je.

Džesi se otrgnu od njega i ustuknu. Ruka joj ode do torbice i stegnu se oko noža. Tako se osećala bolje, snažnije. Približila se zatvorenom prozoru. Nejasno je čula kako napolju Donald i Endžela razgovaraju. Zvuk njihovih glasova, tako blizu - i to je pomoglo. Pokušala je da sakupi svu svoju snagu. „Kako možeš ovako da živiš?“, upitala ga je. „Treba ti pomoć da očistiš stan? Jesi li bolestan?“ Teško se prisilila da istisne te reči iz sebe.

„Bolestan“, ponovi Kruškasti čovek. „Rekli su ti da sam bolestan? Lažu o meni. Stalno lažu o meni. Neko bi morao da ih spreči.“ Kada bi samo prestao da se osmehuje. „Znao sam da ćeš doći. Evo. Ovo je za tebe.“ Izvadio je ruku iz džepa, pružio je ka njoj.

„Ne“, reče Džesi. „Nisam gladna. Stvarno.“ Ali bila je gladna, shvatila je. Umirala je od gladi. Shvatila je da zuri u debele narandžaste spirale između njegovih prstiju i odjednom ih je očajnički želela. „Ne“, ponovila je, ali joj je glas sada bio slabiji, jedva jači od šapata, a flips je bio veoma blizu.

Usta joj se mlitavo otvoriše. Osetila ga je na jeziku, hrapavo i praškasto, sirasto i slatkasto. Tiho joj je krcnuo pod zubima. Progutala je i obrisala narandžaste mrvice sa donje usne. Želela je još.

„Znao sam da si to ti“, rekao je Kruškasti čovek. „Sada su tvoje stvari moje.“ Džesi je zurila u njega. Sve je bilo kao u njenom košmaru. Kruškasti čovek je digao ruku i počeo da

otkopčava plastičnu dugmad košulje. Pokušavala je da dođe do glasa. Zbacio je košulju sa sebe. Potkošulja mu je bila žuta, s ogromnim vlažnim krugovima pod miškama. Sljuštio ju je, ispustio. Prišao je bliže, a teške bele grudi poskakivale su mu preko stomaka. Desnu stranu je prekrivala široka plava mrlja. Tamni mali jezik mu kliznu između usana. Debeli beli prsti su otkopčavali kaiš kao razigrani puževi golaći. „Ovo je za tebe“, rekao je.

Džesini prsti bili su beli oko drške noža. „Prestani“, rekla je grubim šapatom.

Njegove pantalone padoše na pod.

Nije to mogla da trpi. Ne više, ne više. Izvadila je nož iz torbe, digla ga iznad glave. „Prekini!“

„Aaah“, reče Kruškasti čovek, „evo ga.“

Ubola ga je.

Sečivo je ušlo do drške, zarilo se duboko u njegovu mekanu, belu kožu. Povukla je nadole pa ga istrkla. Koža se razdvoji, ogromna, mesnata posekotina. Kruškasti čovek se osmehivao svojim osmejkom. Nije bilo krvi, uopšte nije bilo krvi. Njegova unutrašnjost je bila mekana i debela, sva od bledeg mrtvog mesa.

Prišao je bliže i Džesi ga je ponovo ubola. Ovog puta joj je odbio ruku. Nož mu se zabio u vrat. Drška je poigravala dok je on gazio ka njoj. Njegove mrtve, bele ruke se pružiše, ona pokuša da ga odgurne i šake joj potonuše u njegovo telo kao da je sačinjeno od mokrog, trulog hleba. „Oh“, reče on, „oh, oh, oh.“ Džesi otvori usta da vrisne, a Kruškasti čovek pritisnu svoje teške vlažne usne na njene i proguta taj zvuk. Njegove blede oči su je upijale. Osetila je njegov jezik kako izleće, i bio je okrugao, crn i uljast a onda je vijugao u njoj, dodirivao, lizao, osećao sve njene stvari. Davila se u moru mekanog, vlažnog mesa.

* * *

Probudila se na zvuk vrata koja se zatvaraju. Bilo je to tek tiho škljocanje, reza koja se vraća na mesto, ali je bilo dovoljno. Oči su joj se otvorile i pribrala se. Bilo je užasno teško pokretati se. Osećala se teško, umorno. Napolju su se ljudi smejali. Smejali su se njoj. Bio je prigušen i dalek taj smeh, ali je znala da je uperen ka njoj.

Ruka joj je ležala na butini. Zagledala se u nju i zatreptala. Mrdnula je prstima i oni su se pokrenuli kao pet debelih crva. Pod noktima je imala nešto mekano i žuto, a i tamnožute mrlje na vrhovima prstiju.

Sklopila je oči, prešla rukom preko tela, mekanih i teških oblina, debljine, čudnih brda i dolina. Gurnula je, a meso se povlačilo, i povlačilo i povlačilo. Slabašno je ustala. Tu je bila njena odeća, razbacana po podu. Obukla ju je komad po komad, a onda je krenula po sobi. Torba joj je bila dole pored vrata; uzela ju je, gurnula je pod mišku, možda joj nešto zatreba, da, dobro je imati torbu. Otvorila je vrata i izašla na toplu noć. Čula je glasove iznad sebe: „...bio od početka u pravu“, govorila je žena. „Ne mogu da verujem koliko sam bila blesava. Nema kod njega ničega pretećeg, stvarno, samo je jadan. Donalde, ne znam kako da ti zahvalim.“

Izašla je ispod stepenica i tu stala. Noge su je veoma bolele. Prebacila je težinu s jedne na drugu. Prestali su da pričaju i sada su zurili u nju, Endžela, Donald i vitka, lepa žena u farmerkama i košulji. „Vrati se“, rekla je, a glas joj je bio piskutav. „Vrati ih. Uzela si ih, uzela si moje stvari. Moraš da ih vratiš.“

Ženin smeh je bio poput kocaka leda koje zveckaju u čaši kole.

„Mislim da si dovoljno gnjavio Džesi“, reče Donald.

„Uzela je moje stvari“, reče ona. „Molim vas.“

„Video sam je kako izlazi i nije imala ništa tvoje“, reče Donald.

„Uzela je sve moje stvari“, reče ona.

Donald se namršti. Žena svetlosmeđe kose i zelenih očiju ponovo se nasmeja pa mu stavi ruku na rame. „Done, ne budi tako ozbiljan. On nije sav svoj.“

Svi su bili protiv nje, znala je dok im je gledala lica. Privila je torbu na grudi. Uzeli su njene stvari, nije tačno mogla da se seti šta, ali neće joj uzeti torbu, u njoj je imala svašta i oni joj je neće uzeti. Okrenula im je leđa. Shvatila je da je gladna. Želela je nešto da pojede. Prisetila se da joj je ostalo još pola kese čiz dudlsa. Dole. Dole pod stepenicama.

Dok je silazila, Kruškasti čovek ih je čula kako razgovaraju o njoj. Otvorila je vrata i ušla unutra za stalno. Soba je mirisala na dom. Sela je, spustila torbu na kolena i počela da jede. Trpala je flaps sa sirom u usta punim šakama, pa ga zalivala toplom kolom iz flaše koju je otvorila jutros, ili možda juče. Bilo je dobro. Niko nije znao koliko dobro. Smejali su mu se, ali nisu znali, nisu znali za sve lepe stvari koje on ima. Niko nije znao. Niko. Samo će jednog dana videti nekoga drugačijeg, nekoga kome će dati svoje stvari, nekoga ko će njemu dati sve svoje stvari. Da. To će mu se dopasti. Znaće kada je vidi.

Tačno će znati šta da joj kaže.

ŠEST

TRUNKA TAFA

Trunka Tafa

Moja karijera je prepuna kostura mrtvih serijala.

Serijal o zvezdanim prstenovima započeo sam pričama „Druga vrsta usamljenosti“ i „Ni raznobojne vatre zvezdanog prstena“, ali sam potom izgubio zanimanje za njega, tako da treću priču nikada nisam napisao.

Priču „Sporedan događaj“ trebalo je da prate dalje pustolovine svemirske oklopnjače *Mjolnir* i *Dobrog broda Lilihipa*, Nikada nije izašla nijedna, iz prostog razloga što nijednu nisam napisao.

Moj serijal o rukovaocu leševima stigao je čak do trećeg dela: počeo je pričom „Niko ne odlazi iz Novog Pitsburga“. nastavio se pričom „Override“, a „Čovek iz kuće mesa“ ga je... pa, okončao, ako već ne i završio. Četvrta priča je samo fragment od četiri stranice, a u mojim papirima ima ideja za još desetak. Nekada davno nameravao sam da ih sve napišem, objavim po časopisima, a zatim da ih sve objedinim u zbirci koju bih nazvao *Pesme koje pevaju mrtvi*, Samo što četvrtu priču nikada nisam završio, a ostale nisam ni započeo. Kada sam naslov *Pesme koje pevaju mrtvi* napokon upotrebio za jednu zbirku (izdao ju je *Dark harvest* 1983. godine), „Čovek iz kuće mesa“ bila je jedina priča o leševima koja je ušla u uži izbor.

Nešto bolje sam prošao sa serijalom o Vindhejvenu, možda zato što sam na njemu sarađivao sa Lizom Tatl, pa sam imao nekog da me pokrene kad god mi kreativnost presuši (a i sama Liza je mnogo doprinela sopstvenom kreativnošću). Isprva, zamisao nam je bila da napišemo priču, ali je ona, zahvaljujući podstreku Bena Bove, urednika *Analuga*, prerasla u pripovest „Oluje Vindhejvena“ (koja je ušla u izbor za nagrade Hugo i Nebula i izgubila). Usledile su još dve pripovesti: „Jednokrili“ i „Pad“. Zatim smo Liza i ja prikupili sve tri, dodali prolog i epilog, i objavili *Vindhejven*, klasičan primer „kolaž“ romana: romana sačinjenog spajanjem niza već objavljenih priča ili novela.

Međutim, *Vindhejven* nije trebalo da bude kraj priče o Vindhejvenu. Liza i ja smo nameravali da nastavimo priču u još dve knjige i još dve generacije, u kojima bismo pokazali kako promene koje je Maris pokrenula u „Olujama Vindhejvena“ nastavljaju da preobražavaju njen svet. Druga knjiga je trebalo da se zove *Naslikana krila*, Glavni lik bi bila devojčica koju smo predstavili u „Padu“, ali koja je sada odrasla.

Nikada je nismo napisali. Godinama smo *pričali* kako ćemo je napisati, ali nam se rasporedi nikako nisu uklapali. Kad bih ja bio slobodan, Liza bi bila usred romana. Kad je ona bila slobodna, ja bih bio negde u Holivudu, pisao bih *Divlje karte*, ili neki svoj roman. Čak i kad smo bili najbliži, delilo nas je hiljadu kilometara, a onda sam se ja odselio na zapad (u Santa Fe i Los Anđeles), a ona na istok (u Englesku i Škotsku), pa smo se viđali sve ređe. Osim toga, što smo stariji bili, glasovi, stilovi i pogledi na svet postajali su nam sve osobeniji, pa bi saradnja bila mnogo teža. Mislim da je zajedničko pisanje igra za mlade pisce... ili za one stare i cinične koji hoće da unovče svoje ime. I tako naša *Naslikana krila* nikada nisu poletela.

Svi moji ostali serijali bili su još kraći, što sam napomenuo na već nekoliko mesta u ovim komentarima. Bio je tu serijal o Čeličnom anđelu (jedna priča). Serijal o Šari (jedna priča). Serijal o Sivoj Elis (jedna priča). Serijal o Vo i Šejdu (jedna priča). Serijal Trgovina kožom (jedna priča). Dovoljno da se posumnja na neizlečiv slučaj *creatus interruptusa*.

E, ali onda se pojavljuje Taf.

Hevilend Taf, ekološki inženjer, zapovednik *Barke* i protagonista *Tafovih putovanja*, koja su ili zbirka priča ili kolaž roman, u zavisnosti od toga jeste li kritičar ili izdavač. Taf je taj koji je jednom zasnaga razbio moju fobiju od serijala i pripremio teren za *Divlje karte* i *Pesmu leda i vatre*.

Kao čitalac, imao sam omiljene likove iz raznih serijala. U epskoj fantastici, dopadali su mi se Murkokov Elrik i Hauardov Solomon Kejn, a voleo sam i neodoljive probisvete Frica Lajbera, Fafrda i Sivog mišara. U naučnoj fantastici, sviđali su mi se Retif, Dominik Flendri, Elija Bejli i R. Danil Olivav. Međutim, omiljeni su mi bili Vansov galaktički *efekluator* Magnus Ridolf i Andersonov debeli, podmukli trgovački princ svemirskih prostranstava Nikolas van Rijn.

Kao pisac, i dalje sam sanjao o tome da započnem sopstveni popularan, dugačak serijal. Imao sam ideju za koju sam bio siguran da će dobro poslužiti u te svrhe. Bila je 1975. godina i na sve strane se pričalo o ekologiji. Činilo mi se da će serijal o nekoj vrsti biogenetičkog inženjera koji se kreće sa jednog sveta na drugi i rešava (ili, u nekim slučajevima, stvara) ekološke probleme biti neiscrpan izvor materijala za priče. Ta tema će mi pružiti mogućnost da obradim sva moguća zanimljiva pitanja... a što je najbolje od svega, niko nikada nije uradio ništa ni izbliza slično tome, bar koliko ja znam.

Ali ko je taj tip? Verovao sam da imam sjajan koncept, ali mi je bio potreban i sjajan *lik* koji će nositi serijal, neko koga će čitaoci oduševljeno pratiti iz priče u priču. S tim na umu, vratio sam se da analiziram neke likove koje sam voleo kao čitalac. Nikolas van Rijn, Konan, Šerlok Holms, Mogli, Trevis Makgi, Horacije Hornblouer, Elrik od Melnibonea, Betmen, Nortvest Smit, Flešmen, Fafrd i Mišar, Retif, Suzan Kalvin, Magnus Ridolf, šarena družina, nema sumnje. Rešio sam da ustanovim imaju li nešto zajedničko.

I imali su.

Dve činjenice su mi odmah postale jasne. Kao prvo, svi imaju sjajna imena, imena koja im savršeno odgovaraju. Upečatljiva imena. *Jedinstvena* imena. Sigurno nećete sresti dva Horacija Homblouera. U imeniku iz Melnibonea nema dva Elrika. Nortvest Smit nije morao da koristi srednje slovo da bi se razlikovao od svih ostalih Nortvesta Smitova.

Kao drugo, svi su upečatljive ličnosti. Među njima nema prosečnih. Nema šanse da neki od njih prođe nezapaženo. Mnogi od njih su nenadmašni u određenoj sferi, bilo da je to zapovedanje ratnim brodom (Hornblouer), dedukcija (Holms), borba hladnim oružjem (Konan) ili kukavičluk i bludništvo (Flešmen). Većina je sasvim na svoju ruku, da se blago izrazimo. U beletristici sigurno ima prostora za obične, prosečne, realistične likove, suptilno dočarane... ali ne na mestu zvezde tekućeg serijala.

Dobro, pomislio sam, *mogu ja to*.

I tako je rođen Hevilend Taf, trgovac, ljubitelj mačaka, vegetarijanac, ogroman i ćelav, koji pije vino od pečuraka i glumi boga, pedantan i užtogljen, i odavno više nije samo na svoju atku već se može nazvati pravim ekscentrikom. U njemu ima nešto Holmsa i Ridolfa, nagoveštaj Nikolasa van Rijna, malo Herkula Poaroa i dosta Afreda Hičkoka... ali gotovo nimalo mene samog. Od svih mojih protagonista, Taf je najmanje nalik meni (iako jesam imao mačora po imenu Daks, koji, doduše, nije imao telepatske sposobnosti).

A ime? Pa, „Hevilend“ je prezime koje mi je zapalo za oko u tabelama na jednom od šahovskih turnira koje sam organizovao. Nisam baš siguran odakle mi „Taf“. Međutim, čim sam ih izgovorio zajedno, to je bio *on*, u to nije bilo sumnje.

Sedamdesetih sam još pokušavao da plasiram svoje priče na što više različitih tržišta. Hteo sam da dokažem da mogu da ih prodam *svima*, a ne samo istoj grupici urednika. Osim toga, računao sam da ću se svakom pričom na novom tržištu predstaviti novim čitaocima, koji će potom možda potražiti moje radove i na drugim mestima.

Vođen tom teorijom, prvu priču o Hevilendu Tafu prodao sam britanskoj antologiji u tvrdom povezu, po imenu *Andromeda*, koju je uređivao Piter Veston. Možda je „Zver za Norne“ zaista pridobila horde novih čitalaca u Britaniji, to ne znam; nažalost, retko koji je od mojih starih američkih čitalaca došao do ove priče, sve dok izdavačka kuća Sent Martins tri godine kasnije

nije izdala američku *Andromedu*, Do tada sam već objavio drugu priču o Tafu, „Zovite ga Mojsije“, koju sam prodao Benu Bovi. Nakon toga Tafa ste često mogli sresti na stranicama *Analoga*, Ben i njegov nasljednik Stenli Šmit prvi su dobijali na čitanje svaku novu priču o Tafu, i sve su ih otkupili.

Nije da ih je bilo mnogo. Taf je bio zabavan, ali nipošto nije bio jedino čime sam se bavio. Kasnih sedamdesetih još sam predavao na koledžu Klark, pa mi je vreme za pisanje bilo ograničeno, a bile su tu i druge priče koje sam želeo da ispričam. A kada sam se krajem 1979. godine preselio u Santa Fe s namerom da probam da živim od pisanja, preorijentisao sam se na romane. *Fevre Dream* sam pisao skoro celu 1981, *Armageddon Hag* 1982, a *Crnobelo i skroz crveno* 1984. godinu. (Preskoćićemo 1983, moju izgubljenju godinu.) Lako se moglo desiti da se serijal o Tafu okonča nakon tri ili četiri priče da nije bilo Betsi Mičel.

Betsi je bila pomoćnik urednika u časopisu *Analog* u vreme Stena Šmita, ali je 1984. prešla u *Baen buks* da radi kao urednik. Ubrzo pošto se zaposlila u *Baenu*, pozvala me je da pita jesam li razmišljao o tome da objavim zbirku avantura Hevilenda Tafa. Jesam, naravno... ali to sam ostavio za „ko zna kad“, neko neodređeno vreme u budućnosti kad budem prikupio dovoljno priča o Tafu za knjigu.

Godine 1984. u najboljem slučaju imao sam ih dovoljno za pola knjige. Pa ipak, nisam bio u položaju da odbijem Betsinu ponudu. Moja karijera je u tom periodu bila u priličnom škripcu. Čitaoci su u velikom broju ignorisali *Armageddon Rag*, i zato nijedan urednik nije hteo ni da pipne *Crno-belo i skroz crveno*, To je bila prilika da se vratim u igru. Mogao sam da napišem još nekoliko priča o Tafu, prodam prava na prvo objavljivanje Stenu Šmitu, a zatim da ih sve objedinim za Betsi, i da tako zaradim dovoljno novca da još neko vreme otplaćujem kredit.

I tako sam napisao „Kužnu zvezdu“, priču o tome kako je Taf postao zapovednik *Barke*, za kojom je usledila S'utlamska trilogija, koja je poslužila kao okosnica knjige. *Baen* je u februaru 1986. objavio *Tafova putovanja* kao roman. Neki ga zovu mojim petim romanom... iako sam ja *Tafova putovanja* uvek shvatao kao zbirku kratkih priča. (Za mene će *Crno-belo i skroz crveno* zauvek ostati moj peti roman, fragmentaran i nezavršen kakav jeste.)

Nijedan pregled moje šarolike karijere ne bi bio potpun bez trunke Tafa, pa sam zato u ovu zbirku uvrstio dve priče o njemu. Oni kojima se budu čitale i ostale, neka potraže *Tafova putovanja*.

„Zver za Norne“ je prva priča o Tafu, napisana 1975, a objavljena 1976. godine. Kada je 1985. došlo vreme da pripremim *Tafova putovanja* za Betsi, prošla je već čitava decenija i Hevilend Taf se donekle promenio, takoreći „izoštrio“. Taf iz „Zveri za Norne“ nije se uklapao u potpunosti, pa sam rešio da ovu priču preradim i proširim kako bih proto-Tafa približio liku u koji je evoluirao u kasnijim pričama. U *Tafova putovanja* uvršćena je revidirana verzija „Zveri za Norne“. Međutim, mislio sam da će biti zanimljivo da se u ovoj retrospektivi vratimo na moju prvu verziju Tafa. Zato je ono što sledi *originalna* verzija „Zveri za Norne“ kakva je izašla u *Andromedi* 1976. godine.

„Čuvari“ su iz nešto kasnijeg perioda, a prvi put su objavljeni u *Analogu* u oktobru 1981. godine. Iz čitavog serijala, ova priča je stekla najveću popularnost među čitaocima, pa je zauzela prvo mesto u anketi časopisa *Lokus* kao najbolja pripovetka te godine, a bila je nominovana i za nagradu Hugo. Osvojila je drugo mesto, izgubivši od izvanredne priče Rodžera Zelaznija, „Varijacije jednoroga“. (Rodžer i ja smo bili dobri prijatelji, i ja sam mu jednog dana u šali predložio ideju za „Varijacije jednoroga“ dok smo se vozili u Albukerki na skup pisaca. Rodžer je zauzvrat nazvao glavnog junaka Martin... a onda mi je bez problema maznuo Huga.)

Jedno vreme bilo je priče o drugoj knjizi o Tafu. *Tafova putovanja* su dobro prošla, pa je Betsi Mičel predložila da napišem nastavak: još jednu zbirku priča ili čak pravi roman. Ja sam bio

voljan. Među papirima imao sam ideja za još desetak priča o Tafu. I tako su ugovori sastavljeni i potpisani, čak je i knjiga najavljena u časopisu *Lokus*, Radni naslov nam je bio *Dvaput Taf*, mada bih ga, da sam se odlučio za roman, verovatno promenio u *Tafovo prizemljenje*.⁷

Od toga nije bilo ništa. Umešao se Holivud, i našao sam se usred Los Andelesa, zarađujući za dve nedelje koliko bi mi ugovor za knjigu *Dvaput Taf* doneo za godinu dana rada. Novac mi je u to vreme bio očajnički potreban, nakon katastrofalnog prijema romana *Armageddon Hag* i neuspešnog traženja izdavača za *Crno-belo i skroz crveno*.

Kada je rok došao i prošao bez knjige, predložio sam Betsi da pronađem saradnika koji će pisati priče na osnovu mojih skica. Ja ugovore shvatam ozbiljno, i želeo sam da ispunim svoje obaveze sa *Baenom* ako je ikako moguće... ali angažovanje saradnika nije bilo baš najbolja ideja. I Betsi Mičel se slagala s time, pa me je ubedila da to ne radim, na čemu ću joj zauvek biti zahvalan. Bila je u pravu - priče o Tafu koje bi napisao neko drugi jednostavno ne bi bile iste. To bi bilo varanje *Baen buksa*, mojih čitalaca i samog sebe. Na kraju sam u zamenu za raskid ugovora za *Dvaput Taf*, *Baen buksu* dao pravo da ponovo objavi neke od mojih starijih naslova, tako da su svi bili relativno srećni - svi osim Tafovih fanova.

I zaista, njih još uvek ima. Čitavu deceniju ili duže, svake godine bih dobio poneko pismo koje me ubeđuje da prestanem da pišem *Divlje karte*, ili te TV serije, ili onaj ogroman serijal epske fantastike, i da umesto toga napišem još nekoliko priča o Hevilendu Tafu.

Na šta mogu da kažem samo: „Možda jednoga dana, kada se tome budete najmanje nadali...”

Zver za Norne

Hevilend Taf se opuštao u jednoj pivnici na Tamberu kada ga je mršavi čovek našao. Sedeo je sam u najtamnijem uglu slabašno osvetljene gostionice, s laktovima na stolu, a čelavo teme mu je gotovo dodirivalo nisku tavansku gredu. Pred njim su stajala četiri prazna vrča unutrašnjosti išarane penom, dok je peti, napola pun, nežno držao u ogromnim žuljevitim šakama.

Ako je Taf bio svestan znatiželjnih pogleda koje su mu drugi gosti s vremena na vreme upućivali, to nije ničim pokazivao; metodično je ispijao pivo a njegovo lice - belo kao kreč i potpuno ćosavo, kao i svi ostali njegovi delovi - bilo je bezizražajno. Bio je on čovek junačkih razmera, taj Hevilend Taf, div s jednako divovskim trbuhom, i bio je jedinstvena usamljena prilika dok je sam pio u svom separeu.

Mada, zapravo, nije bio *sasvim* sam; njegov crni mačor Daks, lopta crnog krzna, ležao je usnuo na stolu pred njim i Taf bi povremeno spuštao vrč piva da dokono pogladi svog tihog drugara. Daks nije menjao udobni položaj među praznim vrčevima. Mačor je bio jednako krupan, u poređenju s drugim mačorima, kao što je to Hevilend Taf bio u poređenju s ljudima.

Kada je mršavi čovek prišao Tafovom separeu, Taf nije rekao baš ništa. Samo je digao pogled, trepnuo i sačekao da ovaj počne.

„Vi ste Hevilend Taf, prodavac životinja“, rekao je mršavi čovek. Zaista je bio gotovo bolesno mršav. Odeća je, sva od crne kože i sivog krzna, visila sa njega. A ipak je očigledno bio imućan, pošto je na čelu imao tanku mesinganu krunicu, pod čupavom crnom kosom, a sve prste mu je krasilo prstenje.

Taf pomilova Daksa pa - pogledavši mačora - počeo da govori. „Dakse, jesi li čuo ovo?“, reče on. Govorio je veoma sporo, glas mu je bio dubok bas a reči je tek veoma retko naglašavao. „Ja sam Hevilend Taf, prodavac životinja. Ili bar tako ljudi smatraju.“ Onda je digao pogled ka mršavom čoveku koji je tu nestrpljivo stajao. „Gospodine“, reče on, „ja zaista jesam Hevilend Taf. I zaista trgujem životinjama. A ipak možda ne smatram sebe prodavcem životinja. Možda smatram sebe ekološkim inženjerom.“

Mršavi čovek razdražljivo odmahnu rukom, pa nezvan sede u separe pored Tafa. „Koliko shvatam, posedujete sejački brod drevnog Ekološkog korpusa, ali to ne znači samo po sebi da ste ekološki inženjer, Tafe. Svi ekološki inženjeri su mrtvi, mrtvi su već vekovima Ali ako radije želite da vas zovem ekološki inženjer, neka vam bude. Potrebne su mi vaše usluge. Hoću od vas da kupim čudovište, veliku i surovu zver.“

„Ah“, reče Taf, ponovo se obraćajući svom mačoru. „On želi da kupi čudovište, taj stranac koji je seo za moj sto.“

„Zovem se Herold Norn, ako vam je po volji“, reče mršavi čovek. „Ja sam stariji krotitelj zveri svoje kuće, jedne od Dvanaest velikih kuća Lironike.“

„Lironika“, reče Taf. „Čuo sam za Lironiku. Sledeći svet odavde ka Rubu, zar ne? Na glasu zbog borilačkih jama?“ Norn se osmehnu. „Dada“, reče.

Hevilend Taf počeo Daksu iza ušiju, na jedan neobično ritmičan način, i mačor se polako, zevajući ispruži, te pogleda mršavog čoveka. Tafa preplavi umirujući osećaj; činilo se da je posetilac dobronameran i iskren. Bar je tako tvrdio Daks. Sve mačke poseduju trun psi-moći. Daks ih je imao više nego trun; za to su se postarali genetičarski čarobnjaci nestalog Ekološkog korpusa. On je bio Tafov čitač misli.

„Zadatak postaje jasniji“, reče Taf. „Možda želite da budete opširniji, Herolde Norne?“

Norn klimnu glavom. „Naravno, naravno. Šta vi znate o Lironiki, Tafe? Posebno o borilačkim jamama?“

Tafovo teško i strogo belo lice ostalo je bezizražajno. „Poneku sitnicu. Možda

nedovoljno, ako ću imati posla s vama. Recite mi šta želite, a Daks i ja ćemo razmotriti ponudu.“

Herold Norn protrlja mršave šake, pa ponovo klimnu glavom. „Daks?“, reče. „O, da, naravno. Vaš mačor. Lepa životinja, mada ja lično nisam ljubitelj zverki koje ne umeju da se bore. Prava lepota se krije u ubilačkoj snazi, to oduvek tvrdim.“

„Neobičan stav“, primeti Taf.

„Nene“, reče Norn, „nipošto. Nadam se da se radeći ovde niste zarazili tamberskom gadljivošću.“

Taf ćutke iskapi vrč, pa mahnu da mu donesu još dva. Barmen ga hitro usluži.

„Hvala, hvala“, reče Norn, kada ovaj stavi pred njega zlatan i penušav vrč.

„Nastavite.“

„Da. Dakle, Dvanaest velikih kuća Lironike nadmeću se u borilačkim arenama, kao što znate. To je počelo - o, pre mnogo vekova. Pre toga su kuće ratovale. Ovako je mnogo bolje. Porodična čast ostaje neokaljana, bogatstvo se prikuplja, a niko ne strada. Vidite, svaka kuća vlada velikim oblastima, raštrkanim po čitavoj planeti a pošto je zemlja veoma retko naseljena, obiluje divljim životinjama. Gospodari velikih kuća, pre mnogo godina, u doba mira, počeli su da priređuju borbe životinja. Bila je to prijatna zabava, duboko ukorenjena u istoriji - čuli ste možda za drevne obrede borbi petlova i narod Stare Zemlje po imenu Rimljani, koji su puštali svakakve čudne zveri jedne na druge u njihovoj velikoj areni?“

Norn zastade da otpije gutljaj piva, čekajući odgovor, ali Taf samo pomilova tihog ali opreznog Daksa i ne reče ništa.

„Svejedno“, reče najzad mršavi Lironičanin, pošto je obrisao usta nadlanicom. „Tako je sport nastao, shvatate. Svaka kuća ima svoje zemlje, svoje posebne životinje. Kuća Varkura, na primer, prostire se na vrućem, močvarnom jugu i oni vole da u arene šalju guštere-lavove. U planinskoj oblasti Feridijana odgajaju jednu vrstu planinskog majmuna koga, naravno, zovemo feridijan. Moja kuća Norni nalazi se na travnatim livadama velikog severnog kontinenta. U borbe u jamama slali smo stotinu drugih zveri, ali smo najčuveniji po svojim gvozdenkandžama.“

„Gvozdenkandžama“, reče Taf.

Norn se lukavo osmehnu. „Da“, reče ponosno. „Kao stariji krotitelj, dresirao sam ih na hiljade. O, kako su to samo divne životinje! Visoke kao ti, s krznom najdivnije plavetnocrne boje, žestoke i neumoljive.“

„Poreklo je pseće?“

„Da, ali kakvih samo pasa“, reče Norn.

„A ipak tražite od mene čudovište.“

Norn otpi još piva. „Istina, istina. Narod s desetine obližnjih svetova putuje na Lironiku da gleda zveri kako se bore u arenama i da se kocka na ishod. Posebno hrle u Bronzanu arenu, koja već šeststo godina stoji u Gradu Svih Kuća. Tamo se priređuju najveće borbe. Bogatstvo naših kuća i našeg sveta počelo je od toga da zavisi. Bez njih bi bogata Lironika bila siromašna kao seljački Tamber.“

„Da“, reče Taf.

„Ali shvatate, to bogatstvo, ono se deli kućama po njihovoj časti, po njihovim poredama. Kuća Arneta je postala najveća i najmoćnija zbog mnoštva smrtonosnih zveri u njihovim raznolikim zemljama; druge se rangiraju po rezultatima u Bronzanoi areni. Prihod od svake borbe - od ulaznica i klađenja - pripada pobedniku.“

Hevilend Taf ponovo počea Daksu iza uha. „Kuća Norna je poslednja i najmanja među dvanaest velikih kuća Lironike“, reče on i bol koji mu je Daks preneo kazao mu je da ovaj govori istinu.

„Vi to znate“, reče Norn.

„Gospodine. Bilo je očigledno. Međutim, je li moralno i dozvoljeno kupiti čudovište s drugog sveta, po pravilima te vaše Bronzane arene?“

„Postoje presedani. Pre sedamdesetak standardnih godina, došao je jedan kockar sa same Stare Zemlje, sa stvorenjem koje je zvao šumski duh i koje je sam dresirao. Kuća Kolina ga je podržala, u napadu ludila. Njegova sirota zver izvedena je pred nornsku gvozdenkandžu i pokazala se potpuno nedorasla zadatku. Ima i drugih slučajeva.

Poslednjih godina, nažalost, naše gvozdenkandže nisu se uspešno razmnožavale. Divlje vrste su na ravnicama gotovo izumrle, a ono nekoliko preostalih postale su hitre i oprezne, sluge naše kuće veoma ih teško hvataju. U odgajivačnicama soj kao da je smekšao, uprkos mom trudu i trudu prethodnih glavnih krotitelja. Norni u poslednje vreme retko pobeđuju i ja neću ostati glavni krotitelj ako se nešto ne promeni. Siromašimo. Kada sam čuo da je na Tamber stigao sejački brod, odlučio sam da vas potražim. Uz vašu pomoć ću započeti novu eru slave za Norne.“

Hevilend Taf je veoma mirno sedeo. „Shvatam. Ipak, nemam običaj da prodajem čudovišta. *Barka* je drevni sejački brod, sagradili su ga imperijalci sa Zemlje pre mnogo hiljada godina, da bi pomoću ekorata desetkovali Hrangance. Mogu da oslobodim hiljadu bolesti a u ćelijskim bankama imam materijal za kloniranje zveri s više svetova nego što možete izbrojati. Niste, međutim, shvatili prirodu ekorata. Najsmrtonosniji neprijatelji nisu veliki grabljivci, već sićušni insekti koji opustoše useve na planeti, ili skakači koji se množe i množe i zaguše sav drugi život.“

Herold Norn je delovao obeshrabreno. „Znači, nemate ništa?“

Taf je češkao Daksu. „Imam ponešto. Milion vrsta insekata, stotinu hiljada malih ptica, isto toliko riba. Ali čudovišta, čudovišta - samo nekoliko - možda hiljadu. Koristila su se tek ponekad - najčešće iz psiholoških razloga.“

„Hiljadu čudovišta!“ Norn se ponovo uzbudio. „Imaću više nego dovoljan izbor! Sigurno da među hiljadu čudovišta možemo naći zver za Norne!“

„Možda“, reče Taf. „Slažeš li se, Dakse?“, reče on mačoru. „Slažeš? Dakle!“ Ponovo je pogledao Norna. „Ta stvar me ne zanima, Herolde Norne. A moj posao ovde je gotov, pošto sam Tamberanima dao pticu koja će zaustaviti pošast kukuruzove zlatice, i ptici dobro ide. Zato ćemo Daks i ja odvesti *Barku* na Lironiku, i videćemo vaše borilačke arene i odlučićemo šta s njima da radimo.“

Norn se osmehnu. „Odlično“, reče on. „Onda ja častim sledeću turu.“ A Daks reče Hevilendu Tafu da je mršavi čovek preplavljen osećanjem pobeде.

* * *

Bronzana arena nalazi se tačno u sredini Grada Svih Kuća, na mestu gde se sektori kojim vlada Dvanaest velikih kuća dodiruju poput kriški ogromne torte. Svaki deo tog ogromnog kamenog grada opasan je zidom, i nad svakim se vijori zastava osobenih boja, u svakom vladaju poseban duh i raspoloženje; ali svi se susreću kod Bronzane arene.

Arena uopšte nije bila bronzana, već uglavnom od crnog kamena i uglaćanog drveta. Bila je masivna i viša od gotovo svih raštrkanih gradskih kula i minareta, a na njenom vrhu nalazila se blistava bronzana kupola koja je sijala narandžastim zracima sunčevog zalaska. Gargojle su virile iz različitih uzanih prozora, isklesane od kamena i iskovane iz bronce i gvožđa. Velika vrata u crnim kamenim zidovima bila su takođe izrađena od metala, a bilo ih je dvanaest, svaka okrenuta ka drugom kvartu Grada Svih Kuća. Vrata svake kuće bila su ukrašena osobenim bojama i reljefima.

Sunce Lironike bilo je pesnica crvenog plamena koja je razmazala zapadni horizont kada

je Herold Norn odveo Hevilenda Tafa na borbe. Kućne sluge su upravo upalile gasne baklje, metalne obeliske koji su stajali poput tamnih zuba u prstenu oko Bronzane arene, a ogromno, prastaro zdanje bilo je okruženo treperavim stubovima plavog i narandžastog plamena. Taf je kroz gomilu kockara i znatiželjnika pratio Herolda Norna od opustelih ulica sirotinjskih naselja Norna niz stazu posutu tucanikom, između dvanaest bronzanih gvozdenkandži koje su režale i frktale u bezvremenim pozama s obe strane ulice, pa onda kroz široku Nornsku kapiju, čija su vrata bila od bogato ukrašenog abonosa i mesinga. Uniformisani stražari, odeveni u istu crnu kožu i sivo krzno kao Herold Norn, prepoznali su glavnog krotitelja i propustili ga; drugi su morali da stanu i ulaz plate novčićima od zlata i gvožđa.

Arena je bila najveće borilište na planeti i nalikovala je na jamu; peskom posuto poprište borbi bilo je usađeno duboko ispod nivoa zemlje, okruženo četiri metra visokim kamenim zidom. Onda su počinjala sedišta, odmah iznad zidova, sve viši prstenovi, sve do vrata. Dovoljno mesta za trideset hiljada posetilaca, mada su oni na vrhu imali prilično slab pogled, a nekim sedištima su smetali gvozdeni stubovi. Male kladionice bile su raštrkane po čitavom obodu zdanja, prozori u spoljnim zidovima.

Herold Norn povede Tafa do najboljih mesta u Areni, u prednjem delu odeljka za Norne, gde ih je samo kameni zid delio od peska na kome su se četiri metra niže odvijale borbe. Sedišta nisu bila škripava, od drveta i gvožđa, kao ona pozadi, već pravi kožni prestoli, dovoljno veliki da bez teškoće prihvate čak i Tafovu ogromnu masu, i bila su izuzetno udobna. „Svako sedište je tapacirano kožom zveri koja je dole stradala plemenitom smrću“, rekao je Herold Norn Tafi dok su se smeštali. Ispod njih su radnici u jednodelnim plavim kombinezonima vukli ka jednom ulazu truplo neke suve pernate životinje. „Borbena ptica kuće Rejskog brda“, objasnio je Norn. „Glavni krotitelj Rej ju je poslao protiv varkuskog guštera-lava. To mu baš i nije bilo najpametnije.“

Hevilend Taf ništa nije rekao. Sedeo je ukočeno i pravih leđa, odeven u sivi vinilni mantil koji mu se spuštao do peta, sa širokim epoletama i zeleno-smeđom kapom sa vizirom ukrašenom zlatnim slovom teta Ekoloških inženjera. Njegove krupne, grube šake počivale su mu prepletene na velikom stomaku dok je Herold Norn bez prestanka pričao.

Onda je najavljiivač u Areni progovorio i glas mu je zagrmeo sa ozvučenja svuda oko njih. „Peta borba“, rekao je. „Iz kuće Norna, mužjak gvozdenkandže, dve godine star, težak 2,6 kvintala, dresirao ga je mladi krotitelj Kers Norn. Prvi nastup u Bronzanoj areni.“ Odmah ispod njih metal je grubo zaškriljao na metalu i u jamu je uskočilo stvorenje iz košmara. Gvozdenkandža je bila čupavi div, s uvučenim crvenim očima i dvostrukim nizom krivih zuba s kojih su kapale bale; vuk narastao preko svake mere, ukršten sa sabljastim tigrom. Noge su mu bile debele kao mlada stabla a njegova brzina i ubilačka okretnost bile su samo delimično sakrivene plavetnocrnim krznom ispod koga su igrali mišići. Gvozdenkandža zareža i Arena zaječa od buke; klicanje je dopiralo sa mnogo mesta oko njih.

Herold Norn se osmehnu. „Kers mi je rođak, jedan od naših najdarovitijih mlađih krotitelja. Kaže mi da će nam ova zver osvetlati obraz. Da, da. Dopada mi se kako izgleda, a vama?“

„Pošto sam tek stigao na Lironiku i u ovu vašu Bronzanu arenu, ne mogu to da procenim, jer nemam s čim da je uporedim“, reče Taf ravnim glasom.

Najavljiivač se ponovo oglasi. „Iz kuće Arneti u Pozlaćenoj Šumi, majmun davitelj, šest godina star, težak 3,1 kvintala, dresirao ga je glavni krotitelj Danel Li Arnet. Trostruki veteran Bronzane arene, tri puta preživeo.“

Na drugoj strani jame za borbu otvorila su se druga vrata - ova zlatna i grimizna - i druga zver je ušla na teškim, zdepastim nogama, pa se osvrnula. Majmun davitelj je bio nizak ali neverovatno širok, trouglastog torza i šiljaste glave, očiju uvučenih duboko pod debelu i isturenu

čeonu kost. Njegove ruke, gipke i mišićave, vukle su se po pesku Arene. Zver je od glave do pete bila ćosava, sem žbunova tamnog riđeg krzna pod pazusima; koža mu je bila prljavobela. I smrdela je. Hevilend Taf je čak na drugom kraju Arene osetio težak vonj.

„Znoji se“, objasnio je Norn. „Danel Li ga je doveo u stanje ubilačke mahnitosti pre nego što ga je pustio. Njegova zver ima prednost u iskustvu, shvataš, a majmun davitelj je sam po sebi surovo stvorenje. Za razliku od svog rođaka, brdskog feridijana, prirodan je mesožder i treba mu tek malo dresure. Ali Kersova gvozdenkandža je mlađa. Borba bi trebalo da bude zanimljiva.“ Nornski krotitelj se nagnu napred dok je Taf sedeo mirno i nepokretno.

Majmun se okrenuo, zarežao duboko u grlu, a već je gvozdenkandža jurila ka njemu, režeći, plavocrna munja koja je u trku razbacivala pesak. Majmun davitelj ju je sačekao, raširio dugačke ručerde, i Taf je kao u magnovenju video da veliki nornski ubica leti u jednom silnom skoku. Onda su se dve životinje preplele, kotrljale u strašnom klinču a u areni je zavládala simfonija krikova. „Grlo“, vikao je Norn. „Iščupaj mu grlo! Iščupaj mu grlo!“

Onda, jednako naglo kao što su se sudarile, dve zveri su se rastavile. Gvozdenkandža se okrenula i počela da se kreće u sporim krugovima a Taf je video da joj je jedna prednja noga iskrivljena i slomljena, tako da je hramala na preostale tri. Ipak je kružila. Majmun davitelj joj nije pružao nikakvu šansu, već se neprekidno okretao ka njoj. Iz dugačkih brazda na majmunovim širokim grudima navirala je krv, na mestima gde su ga posekle gvozdenkandžine sablje, ali zver Arneta nije delovala preterano oslabljeno. Herold Norn je pored Tafa počeo nešto tiho da mrmlja.

Nestrpljivi zbog zatišja, posmatrači u Bronzanoi areni počеше da skandiraju. Bila je to potmula buka bez reči, koja je narastala sve glasnija kako su joj se pridodavali novi glasovi. Taf smesta vide da zvuk utiče na životinje dole. Počele su da reže i sikću, da ratoborno urlaju surovim glasovima, a majmun davitelj da poskakuje s noge na nogu, napred-nazad, kao u nekom morbidnom plesu, dok su bale curile u potocima iz gvozdenkandžinih čeljusti. Skandiranje je raslo i raslo - Herold Norn mu se pridružio, njegovo mršavo telo blago se njihalo dok je vikao - i Taf je prepoznao šta je zapravo to krvavo ubilačko zapevanje. Zveri su dole pomahnitale. Iznenada je gvozdenkandža ponovo jurišala, a majmunove dugačke ruke se pružiše da dočekaju njen mahniti napad. Silina skoka baci davitelja unazad, ali Taf vide da su gvozdenkandžini zubi zagrizli u prazno, dok je majmun stegao šake oko plavocrnog grla. Gvozdenkandža se zabatrga žestoko ali kratko dok su se kotrljali u pesku. Onda se začu prodoran, stravično glasan pucanj i stvorenje nalik na vuka postade tek obična krznena krpa čija je glava nakazno visila u stranu.

Posmatrači prestadoše sa skandiranjem i počеше da tapšu i zvižde. Posle su se zlatna i grimizna vrata ponovo otvorila i majmun davitelj se vratio tamo odakle je došao. Četiri čoveka u crnom i sivom kuće Norna izadoše da odnesu telo.

Herold Norn je bio loše raspoložen. „Novi poraz. Razgovaraću s Kersom. Njegova zver nije našla grlo.“

Hevilend Taf ustade. „Video sam vašu Bronzanu arenu.“

„Već idete?“, upita Norn usplahireno. „Nećete valjda tako brzo? Sledi još pet borbi. U sledećoj se divovski feridijan bori protiv vodenog škorpiona s ostrva Amar!“

„Nije potrebno da vidim još. Vreme je da nahranim Daksa i zato moram da se vratim na Barku.“

Norn brzo ustade i napeto položi ruku na Taffovo rame da ga zadrži. „Pa, hoćete li nam prodati čudovište?“

Taf maknu rame da se oslobodi stiska gospodara zveri. „Gospodine. Ne volim da me dodiruju. Obuzdajte se.“ Kada Nornova ruka pade, Taf ga pogleda u oči. „Moram da pogledam svoje beleške i kompjutere. Barka je u orbiti. Dođite prekosutra šatlom. Problem postoji i ja ću se

posvetiti njegovom rešavanju.“ Onda se, bez ijedne dodatne reči, Hevilend Taf okrenuo i izašao iz Bronzane arene, pa otišao na kosmodrom Grada Svih Kuća, gde ga je čekao šatl.

* * *

Herold Norn očigledno nije bio pripremljen za *Barku*, Pošto je crno-sivi šatl pristao a Taf ga poveo u obilazak, glavni krotitelj se nije trudio da prikrije svoju reakciju. „Trebalo je da znam“, ponavljao je neprekidno. „Ovoliki brod, *ovoliki*, Ali, naravno, trebalo je da znam.“

Hevilend Taf je ravnodušno stajao, držeći Daksu u ruci i polako ga mazeći. „Stara Zemlja je gradila veće brodove nego što to čine savremeni svetovi. *Barka* je, kao sejački brod, morala da bude velika. Nekada je imala dvesta članova posade. Sada ima samo jednog.“

„Vi ste *jedini* član posade?“, upita Norn.

Daks iznenada upozori Tafa da bude oprezan. Glavnom krotitelju se javljaju neprijateljske misli. „Da“, reče Taf. „Jedini član posade. Ali tu je, naravno, i Daks. A odbrana je isprogramirana, za slučaj da mi neko preotme kontrolu.“

Nornovi planovi iznenada zamreše, sudeći po Daksu. „Shvatam“, reče on. Zatim, žustro: „Pa, šta ste smislili?“

„Dođite“, reče Taf i okrenu se.

Poveo je Norna kroz prijemni nivo, malim hodnikom koji je vodio u veći. Obojica su se ukrcali u vozilo s tri točka pa su prošli dugačkim tunelom u kome je bilo staklenih rezervoara različitih veličina i oblika, punih neke tečnosti koja je sporo ključala. Jedan niz rezervoara bio je podeljen u jedinice male kao čovekov nokat; na drugom kraju stajao je rezervoar dovoljan da u njega stane unutrašnjost Bronzane arene. Taj je bio prazan, ali su u nekim posudama srednje veličine lebdeli mračni obrisi i s vremena na vreme se pomerili. Taf je, s Daksom sklupčanim u krilu, gledao pravo pred sebe dok je vozio, a Norn se začuđeno osvrtao svuda naokolo.

Na kraju su izašli iz tunela i ušli u malu odaju koja je sva bila u kompjuterskim konzolama. Četiri velike stolice nalazile su se u četiri ugla odaje, s kontrolnim panelima na rukonaslonima; disk od plavog metala bio je usađen u pod između njih. Hevilend Taf spusti Daksu na jednu stolicu pre nego što se smesti na drugu. Norn se osvrnu, a onda sede u stolicu naspram Tafa.

„Moram da vas obavestim o nekoliko stvari“, započe Taf.

„Dada“, reče Norn.

„Čudovišta su skupa“, reče Taf. „Cena je stotinu hiljada standarda.“

„*Molim!* To je nečuveno! Bilo bi nam potrebno stotinu pobeda u Bronzanoj areni da prikupimo taj iznos. Rekao sam vam, Norni su siromašna kuća.“

„Tačno tako. Možda će neka bogatija kuća biti spremna da plati tu cenu. Gospodine, Ekološki inženjerski korpus ne postoji već vekovima. *Barka* je jedini njihov brod koji je ostao u radnom stanju. Njihova nauka je uglavnom zaboravljena. Tehnike kloniranja i genetskog inženjeringa kakvima su se oni bavili sada postoje samo na Prometeju i samoj Staroj Zemlji, gde se takve tajne ljubomorno čuvaju. A Prometejci više nemaju polje mirovanja, i tako njihovi klonovi rastu do prirodne zrelosti.“ Taf pogleda ka Daksu, koji je sedeo na stolici pored treptavih svetala kompjuterske konzole. „A ipak, Dakse, Herold Norn smatra da je moja cena preterana.“

„Pedeset hiljada standarda“, reče Norn. „I to ćemo jedva moći da platimo.“

Hevilend Taf nije rekao ništa.

„Onda osamdeset hiljada! Ne mogu da ponudim više. Kuća Norna će bankrotirati! Srušiće nam bronzane gvozdenkandže i zapečatiti Nornsku kapiju!“

Hevilend Taf nije rekao ništa.

„Prokleti bili! Sto hiljada, dada. Ali samo ako vaše čudovište ispuni naše zahteve.“

„Plaćićete pun iznos prilikom isporuke.“

„Nemoguće!“

Taf je ponovo ćutao.

„O, dobro.“

„Što se samog čudovišta tiče, pažljivo sam proučio vaše zahteve i posavetovao sam se sa svojim kompjuterima. Ovde na *Barci* u mojim zamrznutim ćelijama postoje hiljade i hiljade grabljivaca, među kojima su i mnoge vrste sada izumrle na svetovima sa kojih potiču. A ipak mislim da bi malo njih zadovoljilo zahteve Bronzane arene. Na primer, odabir sam suzio na zveri koje se mogu uspešno odgajati na zemljama kuće Norna. Stvorenje koje ne može da se razmnožava bilo bi slaba investicija. Koliko god bila nepobediva, životinja bi s vremenom ostarila i uginula a pobeđe Norna bi se prestale.“

„Odlično zapažanje“, reče Herold Norn. „Mi smo, s vremena na vreme, pokušavali da gajimo guštere-lavove, feridijane i druge zveri Dvanaest kuća, ali s malo uspeha. Klima, vegetacija...“ Razočarano je odmahnuo rukom.

„Tačno tako. Prema tome, eliminisao sam oblike života zasnovane na silikonu, koji bi sigurno umrli na vašem svetu gde je život zasnovan na ugljeniku. Takođe, životinje s planeta čija se atmosfera previše razlikuje od one na Lironiki. Takođe, zveri iz različitih klima. Sigurno shvatate raznovrsne i brojne teškoće s kojima se suočavala moja potraga.“

„Dada, ali pređite na stvar. Šta ste našli? Kakvo je to čudovište od stotinu hiljada standarda?“

„Nudim vam izbor“, reče Taf. „Između tridesetak životinja. Gledajte!“

Dodirnuo je sjajno dugme na rukonaslonu stolice i iznenada je jedna zver čučala na plavom metalnom disku između njih.

Visoko dva metra, s gumastom ružičastosivom kožom i retkom belom dlakom, stvorenje je imalo nisko čelo i svinjsku njušku kao i opasne zakrivljene rogove i kandže nalik na bodeže.

„Neću vas zamarati imenima vrsta, pošto primećujem da je neformalnost pravilo Bronzane arene“, reče Hevilend Taf. „Ovo je takozvani vepar šunjač s Hejdeja, a prirodno okruženje su mu šume i ravnice. Uglavnom se hrani lešinama, ali se dešava i da poželi sveže meso a divljački se bori kada je napadnut. Priča se da je prilično inteligentan, ali ga je nemoguće pripitomiti. Vepar šunjač se odlično razmnožava. Kolonisti sa Gulivera na kraju su napustili naselje na Hejdeju zbog te životinje. To se desilo pre nekih dvesta godina.“

Herold Norn se počeo po temenu, između tamne kose i mesingane krunice. „Ne. Previše je mršav, previše lagan. Pogledajte vrat! Zamislite šta bi mu feridijan uradio.“ Žestoko je odmahnuo glavom. „Sem toga je i ružan. A gadi mi se što je lešinar, bez obzira na to koliko je prgav. Kuća Norna odgaja čiste borce, zveri koje same ubijaju svoj plen.“

„Dobro“, reče Taf. Dodirnuo je dugme i vepar šunjač nestade. Umesto njega, dovoljno velika da dodirne ploče iznad i nestane u njima, bila je ogromna lopta oklopljenog sivog mesa.

„Svet sa koga potiče ovo stvorenje nikada nije imenovan niti naseljen. Ipak, jednom su ga istraživali naučnici sa Starog Posejdona i uzeli su uzorke ćelija. Primerci u zoološkim vitovima su živeli kratko i nisu opstali. Zver je prozvana oklopna kugla. Odrasli su teški otprilike šest metričkih tona. Na ravnicama svog sveta oklopne kugle postižu brzinu veću od pedeset kilometara na standardni sat, mrveći sve pred sobom. Površina životinje čitava predstavlja usta. Svaki deo njene kože može da luči enzime za varenje, prosto se zaustavi na hrani sve dok ne upije sve meso.“

Herold Norn, i sam napola nestao u ogromnom holografu, zvučao je zadivljeno. „Ah, da. Bolje, mnogo bolje. Strahotno stvorenje. Možda... ali ne.“ Glas mu se iznenada promenio. „Nene,

ovo nikako nije dobro. Stvorenje teško šeststo tona koje se tako brzo kotrlja može da se probije iz Bronzane arene i ubije stotine naših gostiju. Sem toga, ko bi platio da gleda kako ovo mrvi guštera-lava ili davitelja? Ne. To nije zabavno. Vaša oklopna kugla je *previše* čudovišna, Tafe.“

Taf, nimalo uznemiren, ponovo pritisnu dugme. Mesto ogromne sive mase zauze vitka, iskežena mačka, jednako velika kao gvozdenkandža, uzanih žutih očiju i moćnih mišića napetih pod tamnoplavim krznom. Krzno je ovde-onde bilo prugasto; dugačke tanke trake jarkog srebra spuštale su se na bedra stvorenja.

„Aaaaaah“, reče Norn. „Lepota, zaista, zaista.“

„Kobaltni panter sa Silijinog sveta“, reče Taf, „koga često zovu i kobaltna mačka. Jedna od najkrupnijih i najsmrtonosnijih velikih mačaka ili njihovih analoga. Zver je istinski vrhunski lovac, čula su mu čuda biološkog inženjeringa. Vidi u infracrvenom spektru za noćni lov a uši - primetite veličinu i položaj, krotitelju - uši su izuzetno osjetljive. Pošto je iz roda mačaka, kobaltna mačka ima psioničke sposobnosti, ali je u njenom slučaju ta sposobnost daleko razvijenija nego obično. Strah, glad i krvožednost svi deluju kao okidači; onda kobaltna mačka postaje telepata.“

Norn prepadnut diže pogled. „Molim?“

„Telepata, gospodine. Rekao sam telepata. Kobaltna mačka je izuzetno smrtonosna, prosto zato što zna kakav će pokret protivnik načiniti pre nego što ga ovaj i načini. Vidi u budućnost. Shvatate?“

„Da.“ U Nornovom glasu čulo se uzbuđenje. Hevilend Taf pogleda Daksa a krupni mačor - koga nimalo nije uzбудila izložba fantoma bez mirisa - potvrdi da je entuzijazam mršavog čoveka istinit. „Savršeno, savršeno! Pa, usudiću se da kažem da možemo čak da dresiramo te zveri kao što dresiramo gvozdenkandže, a? A? *Čitači misli!* Savršeno. Čak i boja odgovara, tamnoplava, znate, naše gvozdenkandže su plavetnocrne, tako da će mačke biti baš nornske, dada!“

Taf dodirnu rukonaslon stolice i kobaltna mačka nestade. „Dakle, nema potrebe da nastavimo. Isporuka je za tri standardne nedelje, ako vam je to po volji. Za ugovorenu cenu isporučiću tri para, četvoro mladunčadi koje treba pustiti da se razmnožavaju i dva zrela primerka koji se smesta mogu poslati u Bronzanu arenu.“

„Tako brzo“, zausti Norn. „Lepo, ali...“

„Ja, gospodine, koristim polje mirovanja. Obrnuto, ono izaziva hronoizobličenje, ubrzavanje vremena, ako vam je tako draže. Uobičajeni postupak. Prometejske tehnike bi zahtevale da sačekate da klonovi prirodno sazru, što se ponekad smatra neprikladnim. Možda bi bilo mudro dodati da, mada ću kući Norna obezbediti šest životinja, predstavljene su samo tri stvarne jedinke. *Barka* nosi trostruku ćeliju kobaltne mačke. Svaki uzorak ću klonirati dva puta, kao muški i ženski s nadom u uspešnu genetsku mešavinu kada se budu ukrštali na Lironiki.“

Daks ispuni Tafovu glavu neobičnom poplavom trijumfa, zbunjenosti i nestrpljivosti. Herold Norn, znači, nije razumeo ništa od onoga što je Taf rekao, ili se to bar tako moglo protumačiti. „Dobro, šta god kažete“, reče Norn. „Smesta ću poslati brodove za životinje, s odgovarajućim kavezima. Onda ćemo vam platiti.“

Daks je zračio prevaru, nepoverenje, uzbunu.

„Gospodine. Plaćićete pun iznos pre isporuke bilo koje životinje.“

„Ali rekli ste po isporuci.“

„Priznajem. A ipak, sklon sam hirovima i hir me sada tera da prvo naplatim umesto da se primopredaja i plaćanje odvijaju istovremeno.“

„O, dobro“, reče Norn. „Mada su vaši zahtevi nasumični i preterani. Pomoću ovih kobaltnih mačaka uskoro ćemo nadoknaditi potrošeno.“ Počeo je da ustaje.

Hevilend Taf diže jedan prst. „Samo trenutak. Niste našli za shodno da me posebno obavestite o ekologiji Lironike, niti o zemljama kuće Norna. Možda postoji prirodan plen. Moram, međutim, da vas upozorim, da se vaše kobaltne mačke neće razmnožavati ako nema dobrog lova. Potrebne su im odgovarajuće vrste divljači.“

„Dada, naravno.“

„Onda da dodam i sledeće. Za dodatnih pet hiljada standarda, mogu da vam kloniram jedno leglo selijskih skakača, odličnih krznjenih biljojeda čuvenih na desetinama svetova po sočnom mesu.“

Herold Norn se namršti. „Ma. Trebalo bi da nam ih date besplatno. Već ste iznudili dovoljno novca, trgovče, i...“

Taf ustade i tromo slegnu ramenima. „Čovek me kori, Dakse“, reče svom mačoru. „Šta da radim? Samo pokušavam da pošteno zaradim za život.“ Pogledao je Norna. „Javlja mi se još jedan hir. Nekako osećam da nećete popustiti, čak ni ako vam ponudim odličan popust. Prema tome popustiću ja. Skakači su vaši besplatno.“

„Dobro. Odlično.“ Norn se okrenu ka vratima. „Preuzećemo ih istovremeno kad i mačke, i pustiti ih na naša imanja.“

Hevilend Taf i Daks krenuše za njim iz odaje, pa se ćutke vratiše na Nornov brod.

Kuća Norna je poslala novac dan pre isporuke. Sledećeg popodneva desetak ljudi u crnom i sivom popelo se do *Barke* i prenelo šest uspavanih kobaltnih mačaka iz buradi s hranljivom materijom Hevilenda Tafa u kaveze koji su čekali na njihovim brodovima. Taf im je uzdržano pozeleo zbogom i više nije čuo ništa o Heroldu Nornu. Ali je zadržao *Barku* u orbiti iznad Lironike.

Prošla su tek tri skraćena lironička dana kada je Taf primetio da su njegovi klijenti zakazali borbu jedne kobaltne mačke u Bronzanoi areni. Te večeri se prurio najbolje što čovek takvog izgleda može - stavio je lažnu bradu i dugačku riđu periku, i obukao kitnjasto odelo širokih rukava boje kanarinca i krznjeni turban - pa se prevezao šatlom u Grad Svih Kuća u nadi da neće skrenuti pažnju na sebe. Kada je borba najavljena (bila je treća na programu), Taf je sedeo pri vrhu arene, s grubim kamenim zidom iza leđa, na uzanom drvenom sedištu koje je jedva držalo njegovu težinu. Platilo je nekoliko gvozdjenih novčića za ulaz, ali je pažljivo zaobišao kladionice.

„Treća borba“, viknuo je najavljiivač, još dok su radnici iznosili razbacane mesnate komade poraženog iz prethodne. „Iz kuće Varkura, gušter-lavica, devet meseci stara, teška 1,4 kvintala, dresirao ju je mlađi krotitelj Amarij Varkur Oteni. Veteran Bronzane arene, jednom preživela.“ Ljudi u publici blizu Tafa počеше da kliču i ludo mašu rukama - ovog puta je odlučio da uđe na Varkursku kapiju, niz zeleni betonski put i kroz razjapljene čeljusti čudovišnog zlatnog guštera - a negde daleko dole zeleno-zlatna vrata kliznuše uvis. Taf je poneo dvogled. Prineo ga je očima i video gušter-lavicu kako izlazi; dva metra dugačak zeleni reptil prekriven krljuštima, sa tripotolikim repom poput biča i dugačkom njuškom aligatora sa Stare Zemlje. Čeljusti su mu se bešumno otvarale i zatvarale, prikazujući niz impresivnih zuba. „Iz kuće Norna, uvezena na planetu, samo za vašu zabavu, ženka kobaltne mačke. Stara - tri nedelje.“ Najavljiivač zastade. „Stara tri godine“, reče napokon, „teška 2,3 kvintala, dresirao ju je glavni krotitelj Herold Norn. Nova u Bronzanoi areni.“ Metalna kupola iznad glava odzvanjala je od kakofonije klicanja u odeljku Norna; Herold Norn je napunio Bronzanu arenu ljudima iz svoje kuće i turistima koji su se kladili na sivo-crnu zastavu.

Kobaltna mačka je iz tame izašla sporo, s otmenim oprezom, a njene krupne zlatne oči pretražile su arenu. Bila je to u potpunosti zver kakvu je Taf obećao; klupko smrtonosnih mišića i odmerenih pokreta, sva plava s jednom jedinom srebrnom prugom. Njeno režanje jedva da se

čulo, toliko je Taf bio daleko od akcije, ali je kroz dvogled video kako joj se čeljusti otvaraju.

Gušter-lavica je to takođe videla i dogejala se napred, njene kratke noge prekrivene krljuštima razbacivale su pesak dok se nemoguće dugačak rep dizao kao žaoka nekakve reptilske škorpije. Onda, kada je kobaltna mačka okrenula sjajne oči ka neprijatelju, gušter-lavica je zamahnula repom napred. Žestoko. Bič je udario sa silinom od koje pucaju kosti, ali je kobaltna mačka okretno skliznula u stranu i udarac su osetili samo pesak i vazduh.

Mačka je počela da kruži, zevajući. Gušter-lavica se, nimalo uznemirena, okrenula i ponovo digla rep, otvorila čeljusti, bacila se napred. Kobaltna mačka je izbegla i zube i bič. Bič ponovo puče, i ponovo, a mačka je bila prebrza. Neko u publici otpoče ubilačko skandiranje, drugi mu se pridružiše; Taf okrenu dvogled i vide njihanje na sedištima Norna. Gušter-lavica mahnito zaškrguta dugačkom čeljusti, ošinu bičem po najbližim vratima i poče da se bacaka.

Kobaltna mačka, osetivši priliku, vešto skoči iza protivnika, pritisnu guštera velikom plavom šapom i kandžama iskida mekana zelenkasta bedra i trbuh. Posle nekoliko trenutaka i nekoliko uzaludnih zamaha bičem koji su samo skretali pažnju mački, gušter-lavica ostade da leži mirno.

Norni su veoma glasno klicali. Hevilend Taf - ogroman, bradat i živopisno odeven - ustade i ode.

* * *

Prošle su nedelje: *Barka* je ostala u orbiti iznad Lironike. Hevilend Taf je na brodskom komunikatoru slušao rezultate iz Bronzane arene i čuo je da nornske kobaltne mačke pobeđuju iz meča u meč. Herold Norn je i dalje povremeno gubio borbe - obično kada bi upotrebio gvozdenkandžu da ispuni obaveze prema Areni - ali je tih poraza bilo neuporedivo manje nego pobeda.

Taf je sedeo s Daksom sklopčanim u krilu, ispijao vrčeve tamnog iz *Barkine* pivare i čekao.

Otprilike mesec dana posle predstavljanja kobaltnih mačaka, stigao mu je brod; uzan, vitak zeleno-zlatni šatl. Pristao je, posle najave, i Taf je dočekao posetioce u prijemnoj sobi s Daksom u naručju. Mačor ih je pročitao kao relativno prijateljski nastrojene, tako da nije aktivirao odbranu.

Bila su četvorica, svi u oklopima od zlatnih metalnih krljušti, sa zelenim lakom. Trojica su ukočeno stajala u stavu mirno. Četvrti, rumen i krupan čovek koji je celavu glavu skrivao zlatnom kacigom s jarkozelenim perom, zakoračio je napred i pružio mesnatu ruku.

„Cenim vaše namere“, rekao mu je Taf, čvrsto držeći Daksa obema rukama, „ali ja ne želim dodire, već vaše ime i razlog dolaska, gospodine.“

„Moro i Varkur Oteni“, počeo vođa.

Taf diže dlan. „Tako. A vi ste glavni krotitelj kuće Varkura i došli ste da kupite čudovište. Dosta. Sve vreme sam to znao, moram da priznam. Samo sam želeo - hir, šta ćete - da vidim hoćete li govoriti istinu.“

Usta debelog gospodara zveri nabrala su se i obrazovala krug.

„Vaše sluge neka ostanu ovde“, reče Taf i okrenu se. „Pođite za mnom.“

Hevilend Taf gotovo da nije dozvolio Moru i Varkuru Oteniju da izgovori jednu jedinu reč sve dok nisu ostali sami u kompjuterskoj sobi i sedeli jedan naspram drugoga. „Za mene ste čuli od Norna“, reče tada Taf. „Nije li to tačno?“

Moro mu uputi zubat osmeh. „Zaista jesmo. Ubedili smo jednog nornskog slugu da otkrije izvor njihovih kobaltnih mačaka. Na našu radost, vaša *Barka* je i dalje bila u orbiti. Izgleda da

vam je Lironika zabavna?“

„Postoje problemi. Nadam se da pomažem. Vaš problem, na primer. Varkur je, najverovatnije, trenutno poslednja i najmanja od Dvanaest velikih kuća. Vaši gušteri-lavovi ne ostavljaju nikakav utisak na mene a shvatam da su vam zemlje uglavnom močvarne. Izbor boraca je prema tome ograničen. Jesam li dokučio suštinu vaše pritužbe?“

„Hmf. Da, baš tako. Stvarno ste veoma vešti u predviđanju, gospodine. Prilično smo se dobro držali sve dok se vi niste umešali; od tada nismo pobedili ni u jednoj borbi protiv Norna, a oni su nam dotle bili prevashodne žrtve. Nekoliko sitnih pobeda nad Rejskim brdima i Ostrvom Amar, srećan ishod protiv Feridijana, dva nerešena uz obostranu smrt sa Arentom i Sin Dunom - to su nam rezultati u poslednjih mesec dana. Fuj. Ne možemo da opstanemo. Ako nešto hitno ne preduzmem, ražalovaće me u odgajivača legla i poslati nazad na imanja.“

Taf utiša Mora dignutom rukom. „Nema potrebe za daljom pričom. Shvatam vašu nevolju. Otkako sam pomogao Heroldu Nornu, imao sam, srećom, dovoljno slobodnog vremena. Shodno tome sam se, kao jedan vid duhovne vežbe, posvetio problemima Velikih kuća, svake ponaosob. Ne treba da gubimo vreme. Mogu da rešim vaše trenutne nedaće. Naravno, postoji cena.“

Moro se iskezi. „Došao sam spreman. Čuo sam za vašu cenu. Visoka je, nema spora, ali smo spremni da platimo, ako možete...”

„Gospodine“, reče Taf, „ja sam milosrdan čovek. Kuća Norna je bila siromašna, Herold je bio gotovo prosjak. Iz milosrđa sam mu naveo nisku cenu. Oblasti Varkura su bogatije, njihovi su barjaci svetliji, o njihovim se pobedama raskošnije peva. Vama moram da naplatim trista hiljada standarda da bih nadoknadio gubitke koje sam pretrpeo u poslovanju s Nornima.“

Moro ispusti preneražen, grcav zvuk a krljušti mu metalno zaškripaše kada se promeškoltio. „Previše, previše“, pobuni se on. „Preklinjem vas. Zaista, mi jesmo slavni od Norna, ali nismo tako veliki kao što mislite. Morali bismo da gladujemo da platimo toliki iznos. Gušteri-lavovi bi nam preplavili zidine. Sojenice naših gradova bi potonule, močvarno blato bi ih progutalo a naša se deca podavila.“

Taf je gledao Daksa. „Baš tako“, rekao je, kada mu se pogled vratio na Mora. „Duboko ste me dirnuli. Dvesta hiljada standarda.“ Moro i Varkur Oteni počeo da se ponovo buni i ponovo da preklinje, ali je ovog puta Taf samo nemo sedeo, s rukama na naslonima, sve dok glavni krotitelj, zajapuren i znojav, nije konačno ućutao i pristao da plati.

Taf pritisnu dugme na naslonu. Između njega i Mora materijalizovala se slika velikog guštera; bio je visok tri metra, pokriven debelom sivozelenom krljušti i stajao je na dve debele noge s kandžama. Glava, na kratkom vratu, bila je nesrazmerno krupna, s čeljustima dovoljno velikim da u jednom zalogaju odgrizu čovekovu glavu i grudi. Ali najupečatljivije na stvorenju bile su prednje noge; iz kratkih debelih vretena mišića štrčale su metar dugačke gole kosti.

„*Tris nerjei* sa Kejblovog pristaništa“, reče Taf, „ili su mu bar takvo ime dali Fini, čiji su kolonisti stigli na taj svet čitav milenijum pre ljudi. Izraz se može grubo prevesti kao 'živi nož'.“

Takođe ga zovu i tiran sa sečivom, što je ime ljudskog porekla i odnosi se na sličnost ove zveri sa tiranosaurusom, ili gušterom tiraninom, davno izumrlim reptilom sa Stare Zemlje. Naravno, to je samo spoljašnja sličnost. *Tris nerjei* je daleko delotvorniji mesožder nego što je to tiranosaurus ikada bio, zahvaljujući smrtonosnim prednjim nogama, mačevima od kosti koje koristi sa stravičnom, nagonskom žestinom.“

Moro se naginjao napred sve dok sedište nije zaškripalo pod njim, a Daks je ispunio Tafovu glavu vrelim oduševljenjem. „Odlično!“, reče gospodar zveri, „mada su imena malo preteška. Zvaćemo ih tiranomačevi, a?“

„Zovite ih kako god želite, to meni nije bitno. Životinje imaju mnoge očigledne prednosti

za kuću Varkura“, reče Taf. „Ako ih uzmete, dodaću - besplatno - jedno leglo katadajskih šumskih puževa. Otkrićete da...”

* * *

Kada je mogao, Taf je pratio vesti iz Bronzane arene, mada se više nije spuštao na samu Lironiku. Kobaltne mačke su nastavile da gaze sve pred sobom i u poslednjoj posebnoj borbi; jedna nornska zver je u trostrukom okršaju uništila vrhunskog majmuna davitelja Arneta i žabu mesožderku Ostrva Amar.

Ali i Varkuri su takođe bili u usponu; njihovi tiranomačevi postali su senzacija u Bronzanoi areni, sa svojim prodornim kricima, teškim korakom i neumoljivim, ubilačkim koštanim mačevima. U prve tri borbe su ogromni feridijan, vodena škorpija i gnetinska mačka-pauk svi bili potpuno nedorasli varkurskim gušterima. Moro i Vakrur Oteni je navodno bio van sebe od oduševljenja. Sledeće nedelje će se tiranomač susreti sa kobaltnom mačkom u borbi za prvenstvo i predviđalo se da će arena biti prepuna. Herold Norn je jednom zvao, nedugo pošto je tiranomač zabeležio prvu pobedu. „Tafte“, rekao je strogo, „niste smeli da prodajete drugim kućama.“

Hevilend Taf je sedeo mirno, posmatrajući namrštenog Norna i mazeći Daksa. „O nečemu takvom nijednom nismo pričali. Tvoja čudovišta postižu očekivano. Žališ se zato što i drugi postiže jednake uspehe?“

„Da. Ne. To je - pa, nema veze. Pretpostavljam da vas ne možemo sprečiti. Ako, međutim, druge kuće dobiju životinje koje mogu da pobede naše mačke, očekujemo da nam obezbedite nešto što će pobediti ono što ste prodali njima. Razumete?“

„Gospodine. Naravno.“ Pogledao je Daksa. „Herold Norn sada dovodi u pitanje moju sposobnost razumevanja.“ Onda je ponovo digao pogled. „Uvek ću prodati, ako imate da platite traženu svotu.“

Na komunikacionom ekranu Norn se namrštio. „Dada. Pa, dotle ćemo valjda zabeležiti dovoljno pobeda da skupimo novac za vaše bezobrazne cene.“

„Nadam se da je inače sve dobro?“, upita Taf.

„Pa, i da i ne. U Areni, dada, sasvim sigurno. Ali inače, pa, zbog toga sam i zvao. Četiri mlade mačke iz nekog razloga kao da ne zanima razmnožavanje. A naš odgajivač legla neprekidno se žali da su sve mršavije. Misli da nisu zdrave. Sad, ja lično ne mogu da kažem, pošto sam ovde u Gradu a životinje su na ravnicama oko kuće Norna. Ali jesmo donekle zabrinuti. Mačke slobodno jure, naravno, ali smo im stavili tragače, tako da možemo...”

Taf diže ruku. „Bez sumnje nije sezona parenja za kobaltne mačke. Zar se niste toga setili?“

„Ah. Nene, izgleda da nismo. To bi imalo smisla. Izgleda da je samo pitanje vremena. Drugo pitanje kojim sam želeo da se pozabavim tiče se tih vaših skakača. Pustili smo ih u prirodu i oni nemaju nikakvih problema u razmnožavanju. Potpuno su obrstili drevne nornske livade. To nam veoma smeta. Skaću na sve strane. Šta da radimo?“

„Razmnožavanje kobaltne mačke“, predloži Taf. „One su odlični grabljivci i zaustaviće pošast skakača.“

Herold Norn je izgledao zbunjeno i blago uzrujano. „Da-da“, rekao je.

Zaustio je da kaže još nešto, ali je Taf ustao. „Nažalost, moram da okončam ovaj razgovor“, rekao je. „Neki šatl je ušao u orbitu za pristajanje oko *Barke*, Možda ga vi prepoznajete. Od plavog je čelika, s velikim trouglastim sivim krilima.“

„Kuća Rejskog brda!“, reče Norn.

„Izuzetno“, reče Taf. „Želim vam zbogom.“

* * *

Glavni krotitelj Denis Lon Rej platio je trista hiljada standarda za svoje čudovište, izuzetno snažnog ursoida crvenog krzna iz planina Vagabonda. Hevilend Taf je transakciju zapečatio s parom jaja skakutavih lenjivaca.

U narednim nedeljama *Barku* su posetila četiri čoveka u narandžastoj svili i plamenocrvenim plaštovima. Vratili su se u kuću Feridijana četiristo hiljada standarda siromašniji, s ugovorom za isporuku šest velikih otrovnih irvasa, kao i besplatnim krdom hranganskih livadskih svinja.

Glavni krotitelj Sin Buna dobio je divovsku zmiju; izaslanik s Ostrva Amar bio je zadovoljan svojom godzilom. Komitet od dvanaest starešina Danta u mlečnobelim odorama i sa srebrnim kopčama oduševio se balavim gargulom koga im je Hevilend Taf ponudio, uz uzgredan poklon. I tako su, jedna po jedna, Dvanaest velikih kuća Lironike došle kod njega, i svaka je dobila svoje čudovište i svaka je platila sve veću svotu.

Tada su već obe borbene kobaltne mačke Norna bile mrtve, prvu je lako preseklo nadvoje koštano sečivo varkuskog tirano-mača, dok je drugu smrvio ogromnim šapama ursoid Rejskog brda (mada je u ovom drugom slučaju i ursoid stradao). Herold Norn je svakog dana zvao *Barku*, ali je Taf podesio kompjuter da odbija njegove pozive.

Napokon, kada su mu jedanaest kuća postale mušterije, Hevilend Taf je sedeo u kompjuterskoj sobi naspram Danela Lija Arneta, glavnog krotitelja Arneta u Pozlaćenoj Šumi, nekada najveće i najponosnije od Dvanaest velikih kuća Lironike, a sada poslednje i najmanje. Arnet je bio izuzetno visok čovek, jednako visok kao Taf, ali ni izbliza toliko debeo; koža mu je bila tvrdi abonos, bio je sav u mišićima, lice mu je krasila sekira od kukastog nosa, a kosa mu je bila kratka i siva kao gvožđe. Glavni krotitelj je na sastanak došao u zlatotkanom platnu s grimiznim kaišem, čizmama i naherenom sićušnom grimiznom beretkom. Držao je dreserski elektrobič kao štap za hodanje.

Daks je u čoveku čitao ogromno neprijateljstvo, želju za prevarom i jedva potisnut bes. Shodno tome, Hevilend Taf je nosio mali laser zakačen na stomak, odmah ispod mantila.

„Snaga Arneta u Pozlaćenoj Šumi oduvek je bila u raznovrsnosti“, rekao je Danel Li Arnet na samom početku. „Dok druge kuće Lironike sve nade polažu u jednu jedinu zver, naši očevi i dedovi radili su na desetinama njih. Mi imamo optimalan izbor, strategiju, za svaku njihovu životinju. U tome su naša veličina i naš ponos. Ali protiv ovih vaših demonskih zveri ne možemo imati nikakvu strategiju, trgovče. Koga god od naših stotinu boraca da pošaljemo na pesak, vraća nam se mrtav. Primorani smo da poslušamo s vama.“

„Nije tako“, reče Hevilend Taf. „Ja nikoga ne primoravam. Ipak, pogledajte moju robu. Možda će fortuna poželeti da vam vrati strateške mogućnosti.“ Dodirnuo je dugmad na stolici i povorka čudovišta je prošla pred očima arnetskog krotitelja; stvorenja s krznom, krljuštima, perima i oklopom, zveri brdske, šumske, jezerske i livadske, grabljivci, lešinari i smrtonosni biljožderi, veliki i mali. A Danel Li Arnet, čvrsto stegnutih usana, na kraju je naručio po četvoro od deset najkrupnijih i najsmrtonosnijih primeraka, po ceni od gotovo dva miliona standarda.

Završetak transakcije - zajedno, kao i u slučaju svih drugih kuća, s poklonom u vidu neke male bezopasne životinje - baš nimalo nije umirio Arnetovo ružno raspoloženje. „Tafe“, rekao je kada su pregovori okončani, „vi ste pametan i prepređen čovek, ali mene niste prevarili.“

Hevilend Taf nije rekao ništa.

„Silno ste se obogatili i prevarili sve koji su kupovali od vas i mislili da će profitirati.

Norni, na primer - njihove kobaltne mačke sada su bezvredne.

Bili su siromašna kuća; vaša cena ih je dovela na ivicu bankrota, baš kao što se desilo i nama ostalima. Mislili su da će kroz pobeđe povratiti uloženo. Ha! Sada više neće biti nornskih pobeđa! Svaka kuća kojoj ste prodavali stekla je prednost nad onima koje su kupovale ranije. Zato Arneti, koji kupuju poslednji, ostaju najveća kuća. Naša čudovišta će za sobom ostaviti pustoš. Pesak Bronzane arene potamneće od krvi slabijih životinja.“

Tafove ruke su se preplele na njegovom velikom stomaku. Lice mu je bilo spokojno.

„Ništa niste promenili! Velike kuće ostaju, Arneti su najveći a Norni najmanji. Samo ste nas oćerupali, kao pravi profiter, tako da svi gospodari jedva sastavljaju kraj s krajem. Kuće sada čekaju pobeđu, mole se za pobeđu, zavise od pobeđe, ali će sve pobeđe pripadati Arnetima. Jedino nas niste prevarili, zato što sam se ja setio da kupujem poslednji i tako da kupim ono najbolje.“

„Dakle“, reće Hevilend Taf, „vi ste mudar i uman glavni krotitelj, ako je to zaista slučaj. A ipak ne priznajem da sam bilo koga prevario.“

„Ne igrajte se rećima!“, zagrme Arnet. „Od sada više nećete poslovati s Velikim kućama. Norni nemaju para da ikada više kupuju od vas, ali ako ih i skupe, nećete im prodavati. *Shvatate li?* Nećemo većito da se vrtimo ukруг.“

„Naravno“, reće Taf. Pogledao je Daksa. „Sada Danel Li Arnet nagoveštava da shvatam. Uvek me pogrešno razumeju.“ Njegov mirni pogled se vrati na besnog gospodara zveri u crvenom i zlatnom. „Gospodine, potpuno razumem šta pričate. Možda je došlo vreme da odem sa Lironike. U svakom slučaju, više neću trgovati s Nornima, niti s bilo kojom drugom Velikom kućom. To je budalast hir - takvim postupkom se odrićem ogromne dobiti - ali ja sam takav ćovek, često veoma hirovit. Pokoran pred uvaženim Danelom Lijem Arnetom, krotko prihvatam njegov zahtev.“

Daks je nemo izvestio da je Arnet zadovoljan i umiren; zastrašio je Tafa i izvojevaó pobeđu za svoju kuću. Njegovi suparnici neće dobijati nove borce. Bronzana arena će ponovo postati predvidljiva. Otišao je zadovoljan.

Tri nedelje kasnije flota od dvanaest svetlucavih zlatnih šatlova i desetak radnih odreda ljudi u zlatno-grimiznom oklopu stigli su da prenesu ono što je kupio Danel Li Arnet. Hevilend Taf ih je ispratio, mazeći mlitavog, lenjog Daksa, pa se vratio dugaćkim hodnikom *Barke* do svoje kontrolne prostorije, da primi poziv Herolda Norna.

Mršavi gospodar zveri sada je izgledao doslovno kao kostur. „Tafe!“, uskliknuo je. „Sve je pošlo naopako. Morate da mi pomognete.“

„Naopako? Rešio sam vaš problem.“

Norn je iskrivio lice pa se počesao ispod mesingane krunice. „Nene, slušajte. Kobaltne mačke su sve mrtve ili bolesne. Četiri su stradale u Bronzanoj areni - znali smo da je drugi par bio premlad, shvatate, ali kada je prvi par izgubio, bili smo na to primorani. Morali smo da pošaljemo njih ili da se vratimo na gvozdenkandže.

Sada su nam ostale samo dve. Ne jedu dovoljno - uhvate ponekog skakaća, ali ništa više. A ne možemo ni da ih dresiramo. Dreser ulazi u kavez s elektrobićem a proklete mačke znaju šta namerava. Uvek su korak ispred, shvatate? U areni uopšte ne reaguju na ubilaćko skandiranje. *Užasno* je. Najgore od svega je što se uopšte i ne razmnožavaju. Potrebno nam ih je još, Šta da šaljemo u arene?“

„Sada nije sezona parenja kobaltnih maćaka“, reće Taf.

„Dada. A *kada* im je sezona parenja?“

„Zanimljivo pitanje. Šteta što ga ranije niste postavili. Koliko ja shvatam, ženka kobaltnog pantera u teranju je svakog proleća, kada na Silijinom svetu cvetaju snežni pramenovi.

Reč je o nekom biološkom okidaču.“

„Ja... Tafe. Vi ste ovo *isplanirali*, Lironika nema tih snežnih stvari, kako god se zovu. Sada slutim da ćete nam naplatiti čitavo bogatstvo za to cveće.“

„Gospodine. Naravno da neću. Da imam tu mogućnost, rado bih vam je pružio. Vaše nevolje me bole. Zabrinut sam. Međutim, igrom slučaja, dao sam reč Danelu Liju Arnetu da više neću trgovati s Velikim kućama Lironike.“ Bepomoćno je slegnuo ramenima.

„Izvojevali smo pobeđe s vašim mačkama“, rekao je Norn, s primesom očaja u glasu. „Počeli smo da se bogatimo - sada imamo nekih četrdeset hiljada standarda. Vaši su. Prodajte nam to cveće. Ili još bolje, neku drugu životinju. Veću. Žešću. Video sam dantske gargule. Prodajte nam nešto takvo. Nemamo ništa da pošaljemo u Bronzanu arenu!“

„Ne? A šta je s gvozdenkandžama? One su ponos Norna, koliko sam čuo.“

Herold Norn nestrpljivo odmahnu rukom. „Problemi, shvatate, imali smo probleme. Ti vaši skakači, oni jedu sve, sve. Izmakli su kontroli. Ima ih na milione, na sve strane, jedu svu travu, sve useve. Šta su samo uradili imanjima - kobaltne mačke vole da ih love, da, ali nemamo dovoljno kobaltnih mačaka. A divlje gvozdenkandže neće ni da pipnu skakače. Izgleda da im se ukus ne sviđa. Ne znam, ne znam zaista. Ali shvatate, svi ostali travojedi su otišli, ti vaši skakači su ih oterali a gvozden-kandže su otišle s njima. Gde - ni to ne znam. Ali otišle su. U ničije zemlje, van oblasti Norna. Ima nekih sela tamo, nekoliko farmara, ali oni mrze Velike kuće. Svi su redom Tamberani, ne priređuju čak ni borbe pasa. Verovatno će pokušati da *pripitome* gvozdenkandže, ako ih vide.“

„Tako“, reče Taf. „Ali vi imate svoja odgajališta, zar ne?“

„Više ne“, reče Norn. Zvučao je veoma uzrujano. „Naredio sam da se zatvore. Gvozdenkandže su gubile sve borbe, posebno pošto ste počeli da prodajete drugim kućama. Održavanje onoga što je postalo prevaziđeno delovalo mi je kao bacanje para. Sem toga, troškovi - bio nam je potreban svaki standard. Skroz ste nas bili iscedili. Morali smo da platimo za korišćenje Arene, a naravno da smo morali i da se kladimo, a u poslednje vreme smo morali da kupujemo nešto hrane od Tamberana samo da bi nam sluge i dreseri preživeli. Mislim, stvarno ne biste poverovali šta su nam uradili s usevima.“

„Gospodine“, reče Taf. „Vređate me. Ja sam ekolog. Znam mnogo toga o skakačima i njihovim navikama. Želite li reći kako ste zatvorili odgajivačnice gvozdenkandži?“

„Dada. Pustili smo beskorisna stvorenja na slobodu i sada su otišla s ostalima. Šta da radimo? Skakači su preplavili ravnice, mačke neće da se pare a uskoro će nam ponestati novca budemo li morali da i dalje uvozimo hranu i plaćamo troškove Arene bez ikakve nade u pobeđu.“

Taf prekrsti ruke. „Zaista ste suočeni s nizom osetljivih problema. A ja sam upravo čovek koji bi mogao da vam pomogne u njihovom rešavanju. Nažalost, dao sam reč Danelu Liju Arnetu.“

„Znači, nema nade? Tafe, ja vas preklinjem, ja, glavni krotitelj kuće Norna. Uskoro ćemo se u potpunosti povući iz igara. Nećemo imati čime da platimo korišćenje Arene, nećemo imati čime da se kladimo, nećemo imati životinje koje bismo slali u borbe. Zadesila nas je velika nesreća. Nijedna velika kuća do sada nije izostavila svoje borbe, čak ni Feridijan tokom svojih Dvanaest godina suše. Bićemo osramoćeni. Kuća Norna će okaljati svoju slavnu prošlost tako što će poslati pse i mačke na pesak, da ih neslavno raskomadaju ogromna čudovišta koja ste vi prodali drugim kućama.“

„Gospodine“, reče Taf, „ako ćete mi dozvoliti jednu pomalo drsku primedbu, uz to možda i neosnovanu - ako ćete mi to dozvoliti - pa onda ću vam reći svoj stav. Imam nagoveštaj - mmm, *nagoveštaj*, da, to je prava reč, a i neobična reč, uzgred - *nagoveštaj*, kao što rekoh, da će se čudovišta kojih se bojite u narednim nedeljama i mesecima prorediti. Na primer, adolescentni

ursoidi sa Vagabonda mogu veoma brzo otići na zimski san. Mlađi su od godinu dana, shvatate. Nadam se da se gospodari Rejskog brda neće preterano uzrujati zbog toga, mada se bojim da je to moguće. Vagabond, siguran sam da znate, ima izuzetno nepravilnu orbitu oko svoje primarne zvezde, tako da njihove dugačke zime traju otprilike dvadeset standardnih godina. Ursoidi žive u skladu s tim ciklusom. Njihov metabolizam će se uskoro gotovo potpuno zaustaviti - znate, često se dešava da ljudi greškom pomisle da je usnuli ursoid zapravo mrtav - i mislim da ih neće biti lako ponovo probuditi. Možda, pošto su dreseri Rejskog brda ljudi vrlo naravi i oštrog uma, možda nađu način. Ali prilično sam ubeđen da će većina njihovih napora i njihovih sredstava biti posvećena prehranjivanju njihovog stanovništva, u svetlu nezajažljivog apetita skakutavih lenjivaca. Na prilično sličan način ljudi kuće Varkura biće primorani da se nose s eksplozijom katadajskog šumskog puža. Šumski puževi su posebno zanimljiva stvorenja. U jednom trenutku njihovog životnog ciklusa, postaju pravi pravcati suđeri i udvostručavaju se. Dovoljno velika grupa je potpuno sposobna da isuši čak i prostranu močvaru.“ Taf zastade, a njegovi debeli prsti zadobovaše mu po trbuhu. „Nesvesno sam se udaljio od teme, gospodine. Shvatate li šta želim da kažem? Šta je moja poenta?“

Herold Norn je izgledao kao mrtvac. „Vi ste ljudi. Uništili ste nas. Našu ekonomiju, našu ekologiju... ali *zašto*? Pošteno smo vam platili. Kuće, kuće... bez zveri, bez novca. Kako će se igre nastaviti? *Niko* neće slati borce u Bronzanu arenu!“

Hevilend Taf preneraženo diže ruke. „Ma nije moguće?“, reče on.

Onda isključi komunikator i ustade. Uz mali osmeh stegnutih usana, počeo da razgovara s Daksom.

Čuvari

Hevilend Taf je smatrao da je Biopoljoprivredna izložba šest svetova veliko razočaranje.

Proveo je dugačak, zamoran dan na Brazelurnu, hodajući po ogromnim izložbenim dvoranama, zastajući s vremena na vreme da kratko osmotri neki novi hibrid žitarica ili genetski modifikovanog insekta. Mada je banka ćelija na *Barci* sadržala materijal za kloniranje doslovno miliona biljnih i životinjskih vrsta sa nebrojenih svetova, Hevilend Taf je svejedno uvek tražio priliku da proširi svoje zalihe.

Ali malo je toga izloženog na Brazelurnu posebno obećavalo i dok su sati prolazili, Tafu je postalo dosadno i neprijatno u gruboj, ravnodušnoj gomili. Ljudi su mileli na sve strane - vagabondski tunnelski farmeri u tamnocrvenom krznu, namirisani i iskićeni arinski zemljoposednici, trezveni žitelji noćne strane i vedro odeveni stanovnici večitog podneva sa Novog Janusa i mnoštvo domaćina Brazelina. Svi su stvarali preteranu buku i upućivali Tafu radoznale poglede dok je prolazio između njih. Neki bi se čak i očešali o njega, na šta bi se njegovo dugačko lice namrštilo.

Napokon, u begu od gomile, Taf je zaključio da je gladan. S dostojanstvenim gađenjem probio se kroz posetioce sajma pa je izašao ispod visokih svodova petospratne ptolanske hale. Napolju su stotine prodavaca postavili tezge između velikih zgrada. Prodavac pufnastih pita s lukom delovao je kao da ima manje posla od suseda i Taf je zaključio da je pufnasta pita s lukom upravo ono za čime čezne.

„Gospodine“, rekao je prodavcu, „jednu pitu, molim vas.“ Prodavac pita je bio okrugao i ružičast a na sebi je imao masnu kecelju. Otvorio je grejnu kutiju, zavukao unutra ruku u rukavici i izvadio vruću pitu. Kada ju je gurnuo Tafu preko pulta, zagledao se. „O“, rekao je, „vi ste baš velik čovek.“

„Zaista, gospodine“, reče Hevilend Taf. Uzeo je pitu i bezizražajno je zagrizao.

„Niste s naše planete“, primeti prodavac. „Niti s neke obližnje.“ Taf dovrši pitu u tri uredna zalogaja, pa obriše masne prste salvetom. „Naglašavate očigledno, gospodine“, reče on. Digao je dugačak, žuljevit prst. „Još jednu“, reče.

Pošto mu je pokušaj ćaskanja odbijen, prodavac izvadi novu pitu bez daljih zapažanja i pusti Tafa da jede u kakvom-takvom miru. Dok je uživao u prhkoj kori i nakiselom filu, Taf je posmatrao mnoštvo posetilaca sajma, nizove kioska i pet velikih dvorana koje su se uzdizale nad predelom. Pošto je završio s jelom, okrenuo se ka prodavcu pita, lica praznog kao i uvek. „Gospodine. Hoćete li mi dozvoliti jedno pitanje.“

„Šta?“, upita ovaj grubo.

„Vidim pet sajamskih dvorana“, reče Hevilend Taf. „Obišao sam ih sve redom.“ Pokazivao je. „Brazelurn, Dolina Arina, Novi Janus, Vagabond i ovde Ptola.“ Taf uredno prekrsti ruke na velikom trbuhu. „Pet, gospodine. Pet dvorana, pet svetova. Pošto sam ovde stranac, očigledno nisam upoznat s nekim prefinjenijim pojedinostima lokalnih običaja, ali sam ipak i dalje potpuno zbunjen. U oblastima kojima sam do sada putovao, skup pod nazivom Biopoljoprivredni sajam šest svetova verovatno bi imao izlagače sa šest svetova. Što ovde očigledno nije slučaj. Možda ćete mi objasniti razlog za takvu pojavu?“

„S Namora niko nije došao.“

„Da“, reče Hevilend Taf.

„Zbog nevolja“, dodade prodavac.

„Sve je jasno“, reče Taf. „Ili, ako ne sve, bar deo. Možda biste želeli da mi poslužite još jednu pitu i da mi objasnite prirodu tih nevolja. Izuzetno sam radoznao. To je, bojim se, moja velika mana.“

Prodavac pita ponovo navuče rukavicu i otvori kutiju. „Znate kako se kaže. Od radoznalosti čovek ogladni.“

„Baš tako“, reče Taf. „Moram da priznam kako nikada ranije nisam čuo tu izreku.“

Čovek se namršti. „Ne, pogrešio sam. Od gladi čovek postane radoznao, tako ide. Svejedno. Moje pite će vam utoliti glad.“

„Ah“, reče Taf. Uzeo je pitu. „Nastavite, molim vas.“

I tako mu je prodavac pita ispričao, nadugačko i naširoko, o nevoljama na planeti Namor. „Znači shvatate“, rekao je naposljetku, „zašto nisu došli, s obzirom na sve što se dešava. Nisu imali ništa da izlože.“

„Naravno“, reče Hevilend Taf, brišući usne salvetom. „Morska čudovišta mogu biti krajnje neprijatna.“

* * *

Namor je bio tamnozelen svet, bez meseca i usamljen, okružen tankim pramenastim zlatnim oblacima. *Barka* je zadrhtala kada je isključio pogon, pa je tromo ušla u orbitu oko njega. U dugačkoj, uzanoj komunikacionoj sobi, Hevilend Taf je išao od sedišta do sedišta, proučavajući planetu na desetinama od stotina ekrana. Društvo su mu pravila tri mala mačeta, skakućući preko konzola, zastajkujući tek toliko da mahnu šapama jedno na drugo. Taf nije na njih obraćao pažnju.

Namor je bio vođeni svet i imao je samo jednu kopnenu masu dovoljno veliku da se vidi iz orbite, a ni ona nije bila bogzna šta. Međutim, uveličavanjem je otkrio hiljade ostrva raštrkanih u dugačkim arhipelazima u obliku polumeseca preko dubokih zelenih mora, zemljane dragulje razbacane po okeanima. Drugi ekrani prikazivali su svetla desetina gradova u kojima je trenutno bila noć i pulsirajuće tačke energetskog zračenja gde su se naselja nalazila na sunčevoj svetlosti.

Taf je sve to osmotrio, pa je onda seo, uključio novu konzolu i počeo da igra ratnu igru protiv kompjutera. Jedno mače mu je doskakutalo u krilo i zaspalo. Pazio je da ga ne uznemiri. Nešto kasnije drugo mače je skočilo i napalo prvo pa su počeli da se rvu. Taf ih je pažljivo čušnuo na zemlju.

Bilo je potrebno duže nego što je očekivao, ali je konačno stigao poziv, kao što je znao da će se desiti. „*Pozivamo brod u orbiti*“, stigao je zahtev, „pozivamo brod u orbiti, ovde namorska kontrola. Navedite vaše ime i razlog dolaska. Navedite vaše ime i razlog dolaska. Presretači su lansirani. Vaše ime i razlog dolaska.“

Poruke su stizale s glavne kopnene mase. *Barka* se uključila u komunikacionu mrežu. Istovremeno je našla brod koji se kretao prema njima - bio je samo jedan - i prikazala ga na drugom ekranu.

„Ja sam *Barka*“, rekao je Hevilend Taf namorskoj kontroli.

Namorsku kontrolu je predstavljala žena okruglog lica i kratko postrizene smeđe kose, koja je sedela za konzolom u tamnozelenoj uniformi sa zlatnim porubima. Namrštila se a pogled joj je skrenuo, sigurno do pretpostavljenog ili druge konzole. „*Barko*“, rekla je, „navedite vaš matični svet. Navedite vaš matični svet i razlog dolaska.“

Kompjuter je pokazivao da je drugi brod započeo komunikaciju s planetom. Uključila su se još dva ekrana. Jedan je prikazivao vitku mladu ženu velikog kukastog nosa na brodskom mostu, drugi starca za konzolom. Oboje su bili u zelenim uniformama i živo su raspravljali u šiframa. Kompjuteru je bilo potrebno manje od minuta da provali šifru, tako da je Taf mogao da sluša. „... prokleta bila ako znam šta je“, govorila je žena sa broda. „Nikada nisam videla toliko velik brod. Gospode, pogledaj ga samo. Primaš li ti sve ovo? Je li ti odgovorio?“

„*Barko*“, govorila je žena okruglog lica i dalje, „navedite vaš matični svet i razlog dolaska. Ovde namorska kontrola.“ Hevilend Taf se ubacio u drugi kanal, da bi razgovarao sa sve troje istovremeno. „Ovo je *Barka*“, rekao je. „Nemam matični svet, gospodo. Moje namere su potpuno miroljubive - trgovina i savetodavne usluge. Čuo sam za vaše tragične teškoće i dirnut vašim nevoljama, došao sam da vam ponudim svoju pomoć.“

Žena na brodu je delovala zatečeno. „Šta to vi...“, zaustila je. Čovek je bio jednako pometen, ali ništa nije rekao, samo je otvorenih usta zurio u Tafovo bezizražajno blede lice.

„Ovde namorska kontrola, *Barko*“, rekla je žena okruglog lica. „Zatvoreni smo za trgovinu. Ponavljam, zatvoreni smo za trgovinu. Ovde je na snazi vanredno stanje.“

Tada se već vitka žena na brodu sabrala. „*Barko*, ovde čuvarica Kefira Kej, zapovednica namorskog čuvarskog broda *Sunčeva britva*, Naoružani smo. Objasnite zašto ste ovde. Hiljadu puta ste veći od svih trgovaca koje sam u životu videla. Objasnite zašto ste ovde ili pucamo.“

„Dakle“, reče Hevilend Taf, „pretnje vam neće mnogo koristiti, čuvarko. Izuzetno sam nezadovoljan. Prevalio sam dugačak put s Brazelurna da vam ponudim svoju pomoć i utehu, a vi me dočekujete pretnjama i neprijateljstvom.“ Mače mu skoči u krilo. Taf ga uze ogromnom bledom šakom pa ga spusti na konzolu pred sobom, gde su sagovornici mogli da ga vide. Žalosno ga je osmotrio. „Među ljudima nema više poverenja“, rekao je mačetu.

„*Sunčeva britva*, ne otvaraj vatru“, reče starac. „*Barko*, ako su vam namere zaista miroljubive, pružite nam još objašnjenja. Šta ste to zapravo vi? Mi ovde imamo mnogo nevolja, a Namor je mali i nerazvijen svet. Nikada ranije nismo videli nekog nalik vama. Zahtevamo dodatne informacije.“

Hevilend Taf pomilova mače. „Uvek moram da se pokoravam sumnjičavosti“, reče mu on. „Imaju sreće što sam čovek toliko mekog srca, inače bih prosto otišao i prepustio ih zlehudoj sudbi.“ Digao je pogled, pravo u ekran. „Gospodine“, rekao je. „Ja sam *Barka*, Ja sam Hevilend Taf, kapetan, zapovednik i celokupna posada. Rečeno mi je da vas muče velika čudovišta iz morskih dubina. Vrlo dobro. Ja ću vas spasti.“

„*Barko*, ovde *Sunčeva britva*, Kako zamišljate da to izvedete?“

„*Barka* je sejački brod Ekološkog inženjerskog korpusa“, reče Hevilend Taf ukočeno i zvanično. „Ja sam ekološki inženjer i specijalista za biološki rat.“

„Nemoguće“, reče starac „EIK je propao pre hiljadu godina, zajedno sa Federalnim carstvom. Nijedan njihov sejački brod nije preostao.“

„Izuzetno uznemirujuće“, reče Hevilend Taf. „Znači ja ovde sedim u jednoj iluziji. Nema sumnje, sad kada ste mi rekli da moj brod ne postoji, propašću pravo kroz njega u vašu atmosferu, gde ću sagoreti u padu.“

„Čuvaru“, reče Kefira Kej sa *Sunčeve britve*, „ti sejački brodovi možda zaista više ne postoje, ali se ja brzo približavam nečemu za šta moji senzori govore da je bar trideset kilometara dugačko. Ne deluje kao iluzija.“

„Još ne padam“, priznade Hevilend Taf.

„Zaista možete da nam pomognete?“, upita žena okruglog lica u namorskoj kontroli.

„Zašto svi većito sumnjaju u mene?“, upita Taf malo sivo mače.

„Zapovedniče, moramo mu pružiti šansu da dokaže svoje reči“, bila je uporna namorska kontrola.

Taf diže pogled. „Koliko god da ste mi pretili, vređali i sumnjali u mene, svejedno me moje saosećanje zbog vaših nedaća tera da istrajem. Možda mogu predložiti da *Sunčeva britva* pristane kod mene. Čuvarica Kej može da dođe na brod, i pridruži mi se na večeri, dok razgovaramo. Vaše sumnjičenje će sigurno prestati tokom jednog običnog razgovora, te najcivilizovanije od ljudskih razbibriga.“

Troje čuvara se brzo međusobno posavetovalo, kao i sa osobom ili osobama van slike, dok je Hevilend Taf sedeo zavaljen i igrao se s mačedom. „Daću ti ime Sumnja“, reče mu on, „da obeležimo kako su nas ovde primili. Tvoja braća i sestre biće Nepoverenje, Neprijateljstvo, Nezahvalnost i Glupost.“

„Prihvatamo vaš predlog, Hevilende Tafe“, reče čuvarica Kefira Kej s mosta *Sunčeve britve*, „Spremite se da se ukrcamo kod vas“

„Baš tako“, reče Taf. „Volite li pečurke?“

* * *

Paluba za šatlove na *Barci* bila je prostrana kao pista nekog velikog kosmodroma i delovala je gotovo kao otpad svemirskih brodova. *Barkini* šatlovi uredno su stajali u svojim pregradama za lansiranje, pet istovetnih crnih brodova vitkih linija i kratkih trouglastih krila zakrivljenih unazad, osmišljenih za atmosferski let i još u dobrom stanju. Drugi brodovi nisu bili toliko impresivni. Trgovačko vozilo s Avalona, u obliku suze, umorno je čučalo na tri ispružene noge za sletanje, pored kurira s tragovima bitke i karalejske lavlje barke čiji su raskošni spoljašnji ukrasi većim delom nestali. Okolo je bilo i vozila čudnijeg, tuđinskijeg izgleda.

Iznad je velika kupola bila izdvojena na stotine segmenata, poput kriški, i povlačila se da otkrije malo žuto sunce okruženo zvezdama i zagasitozeleni brod, velik otprilike kao Tafovi šatlovi, koji je podsećao na ražu. *Sunčeva britva* je pristala i kupola se za njom zatvorila. Pošto su zvezde ponovo zaklonjene, atmosfera je pohrlila nazad na palubu a nedugo zatim stigao je i Hevilend Taf.

Kefira Kej je izašla iz broda čvrsto stegnutih usana pod velikim kukastim nosom, ali nikakva samokontrola nije mogla da u potpunosti sakrije divljenje u njenim očima. Dva naoružana čoveka u zlatnim kombinezonima sa zelenim porubom izašla su za njom.

Hevilend Taf se dovezao do njih u otvorenim kolicima na tri točka. „Nažalost, moja pozivnica za večeru važila je samo za jednu osobu, čuvaricu Kej“, rekao je kada je video njenu pratnju. „Žalim zbog nesporazuma, ali moram zahtevati da tako bude.“

„Vrlo dobro“, reče ona. Okrenula se pratiocima. „Čekajte s ostalima. Znae kako vam glase naređenja.“ Kada je sela pored Tafa, rekla mu je: „*Sunčeva britva* će uništiti vaš brod ako se ne vratim bezbedno za dva standardna sata.“

Hevilend Taf je trepćući pogleda. „Užasno“, reče. „Moja toplina i gostoprimstvo večito nailaze na nepoverenje i nasilje.“ Pokrenuo je vozilo.

Nemo su se vozili kroz lavirint prostorija i hodnika i na kraju izašli u ogromnom tamnom oknu koje kao da se pružalo čitavom dužinom broda u oba pravca. Prozirni rezervoari stotinu različitih veličina prekrivali su zidove i tavanicu koliko god je oko moglo da vidi, uglavnom prazni i prašnjavi, mada su neki bili ispunjeni raznobojnim tečnostima u kojima su se nejasni obrisi slabašno pokretali. Jedini zvuk je bilo kapanje nečega gustog negde iza njih. Kefira Kej je sve proučavala i ništa nije govorila. Otišli su bar tri kilometra niz veliko okno, sve dok Taf nije skrenuo ka jednom delu zida koji se pred njima otvorio. Nedugo zatim su se parkirali i izašli.

U maloj, spartanskoj trpezariji u koju je Taf dopratio čuvaricu Kefiru Kej bio je postavljen raskošan obrok. Počeli su s ledenom supom, slatkom, pikantnom i crnom kao ugalj, a za njom su sledile salate od neotrave s đumbirastim prelivom. Glavno jelo bila je pohovana pečurka velika kao tanjir na kojoj je poslužena, okružena desetinama različitog povrća u posebnim umacima. Čuvarica je jela s velikim uživanjem.

„Izgleda kao da vam se moje skromno posluž enje sviđa“, primeti Hevilend Taf.

„Ne želim ni da se setim kada sam poslednji put pristojno jela“, odgovori Kefira Kej.

„Nama je more glavni izvor hrane. Ono je obično veoma štedro, ali otkako su počele nevolje...“ Digla je viljušku tamnog povrća čudnog oblika u žutosmeđem umaku. „Šta ja to jedem? Odlično je.“

„Grešnički koren s Rijanona, u sosu od slačice“, odgovori Hevilend Taf.

Kejova proguta pa spusti viljušku. „Ali Rijanon je tako daleko, kako...“ Zastala je.

„Naravno“, reče Taf, spojivši vrhove prstiju pod bradom dok je proučavao njeno lice. „Sva ova hrana potiče s *Barke*, mada je poreklom s desetina različitih planeta. Želite li još malo začinenog mleka?“

„Ne“, promrmlja ona. Zurila je u prazne tanjire. „Znači, niste lagali. Zaista ste ono što tvrdite, a ovo jeste sejački brod... kako ste ih ono nazvali?“

„Ekološkog inženjerskog korpusa, davno nestalog Federalnog carstva. Njihovi brodovi su bili malobrojni, i gotovo svi su uništeni u ratnim strahotama. Jedino je *Barka* preživela, napuštena čitav milenijum. Pojediniosti ne moraju da vas brinu. Dovoljno je reći da sam je našao i da sam je doveo u radno stanje.“

„Našli ste je?“

„Čini mi se da sam upravo to rekao, baš tim rečima. Budite ljubazni i obraćajte pažnju. Nisam ljubitelj ponavljanja. Pre nego što sam našao *Barku*, živio sam kao skromni trgovac. Moj bivši brod je i dalje na palubi za pristajanje. Možda ste ga slučajno videli.“

„Onda ste zapravo samo trgovac.“

„Molim vas!“, reče Taf povređeno. „Ja sam ekološki inženjer. *Barka* može iznova da stvori čitave planete, čuvarko. Jeste, ja sam samo jedan čovek, sam samcijat, a posada ovog broda nekada je brojala dvesta ljudi i nisam prošao detaljnu i zvaničnu obuku kakvu su pre mnogo vekova prolazili oni koji su nosili zlatno slovo teta, simbol Ekoloških inženjera. A ipak, na svoj mali način, uspevam nekako da guram. Ako Namor želi moje usluge, potpuno sam siguran da ću vam pomoći.“

„Zašto?“, upita vitka čuvarka oprezno. „Zašto toliko želite da nam pomognete?“

Hevilend Taf bespomoćno raširi krupne bele šake. „Znam, možda delujem kao budala. Ne mogu da se obuzdam. Human sam čovek po prirodi, tuđe muke i patnja duboko me diraju. Ne bih mogao da ostavim vaš narod na cedilu baš kao što ne bih mogao da povredim neku svoju mačku. Ekološki inženjeri su bili jačeg kova, ali ja protiv svoje sentimentalne prirode ne mogu baš ništa. I zato sedim pred vama, spreman da dam sve od sebe.“

„Ništa ne želite zauzvrat?“

„Radiću bez nadoknade“, reče Taf. „Naravno, imaću radne troškove. Moram da naplatim jedan mali iznos da njih pokrijem. Recimo, tri miliona standarda. Mislite li da je to pošteno?“

„Pošteno“, reče ona zajedljivo. „Rekla bih da je prilično skupo. Bilo je i drugih poput vas, Tafe - trgovaca oružjem i plaćenika koji su došli da se obogate na našem jadu.“

„Čuvarko“, reče Taf prekorno, „silno ste se ogrešili o mene. Ja za sebe uzimam malo. *Barka* je izuzetno velika, izuzetno skupa. Možda će dva miliona standarda biti dovoljno? Ne verujem da mi zamerate zbog te sitnice. Zar vaš svet vredi manje?“

Kefira Kej uzdahnu, a umorne crte joj se urezaše u uzano lice. „Ne“, priznade ona. „Ne, ako uspete u svemu što ste obećali. Naravno, mi nismo bogat svet. Moraću da se posavetujem s pretpostavljenima. Ne mogu sama da donesem takvu odluku.“ Naglo je ustala. „Vaši komunikacioni uređaji?“

„Kroz vrata pa levo plavim hodnikom. Peta vrata desno.“ Taf ustade s tromim dostojanstvom i počeo da rasprema sto kada je ona otišla.

Pošto se čuvarka vratila, on je otvorio flašu nekog pića jarkogrimizne boje i mazio je crno-belu mačku koja se smestila na stolu. „Dobili ste posao, Tafe“, reče Kefira Kej, pošto je

sela. „Dva miliona standarda. *Kada* pobedite u ovom ratu.“

„Dogovoreno“, reče Taf. „Da onda porazgovaramo o tome šta nas čeka uz čašu ovog divnog napitka.“

„Alkohol?“

„Blagi narkotik.“

„Čuvari ne koriste stimulante ili depresante. Mi smo borilački esnaf. Takve materije prljaju telo i usporavaju reflekse. Čuvar mora biti budan. Mi branimo i štitimo.“

„Hvale vredno“, reče Hevilend Taf. Napunio je svoju čašu.

„*Sunčeva britva* ovde ničemu ne služi. Namorska kontrola ju je pozvala nazad. Njene borbene sposobnosti su nam potrebne ispod.“

„Onda ću se postarati da bezbedno ode. A vi?“

„Ja sam prekomandovana“, reče ona, iskrivivši lice. „Pratićemo kako se dole razvija situacija. Moj zadatak je da vas obaveštavam i da vam budem oficir za vezu.“

* * *

Voda je bila mirno, spokojno zeleno ogledalo, od horizonta do horizonta.

Dan je bio vreo. Jarkožuta sunčeva svetlost lila je kroz tanak sloj zlatastih oblaka. Brod je mirno počivao na vodi, njegovi metalni bokovi blistali su srebrnoplavo, njegova otvorena paluba predstavljala je ostrvce aktivnosti u moru spokoja. Muškarci i žene sitni kao insekti radili su kopačima i mrežama, goli do pojasa na vrućini. Velika kandža puna blata i morskih trava izronila je iz vode, kapljući, pa se pomerila do otvora na palubi. Drugde su se kasete pune mlečnih meduza pekle na suncu.

Izenada počeo komešanje. Naizgled bez ikakvog razloga ljudi se dadoše u trk. Drugi prestadoše s poslom i zbunjeni se osvrnuše. Treći su i dalje radili, nesvesni bilo čega. Velika metalna kandža, sada otvorena i prazna, vratila se iznad vode pa ponovo potonula, baš dok je druga izranjala na suprotnoj strani broda. Još ljudi je trčalo. Dva čoveka se sudariše i padoše.

Onda prvi pipak izroni iz vode.

Dizao se i dizao. Bio je duži od kandži za kopanje. Na mestu gde je izranjao iz tamnozelenog mora bio je debeo kao ljudski torzo. Sužavao se u debljinu ruke. Pipak je bio beo, nekako mekano i sluzavo beo. Po čitavom njegovom donjem delu bilo je jarkih ružičastih krugova velikih kao tanjiri, krugova koji su se grčili i pulsirali dok se pipak uvijao iznad i oko ogromnog žetelačkog broda. Kraj pipka se delio u mnoštvo umršenih manjih pipaka, tamnih i nemirnih kao zmije.

Dizao se sve više i više, a onda je počeo da se spušta, zaustavivši brod. Nešto se pomerilo na drugoj strani, nešto blede se pokrenulo pod svim tim zelenilom i izronio je i drugi pipak. Onda treći, pa četvrti. Jedan se rvao s kleštima za iskopavanje. Jedan se omotao ostacima mreže, kao velom, što ga izgleda uopšte nije sputavalo. Sada su svi ljudi bežali - svi sem onih koje su pipci našli. Jedan se stegao oko žene sa sekirom. Ona je njom žestoko udarala, otimajući se u bledom zagrljaju, sve dok joj se leđa nisu izvila pa je prestala da se pomera. Pipak ju je ispustio, bela tečnost je slabašno pulsirala iz posekotina koje je ona načinila, pa je zgrabio nekog drugog.

Gotovo dvadeset pipaka držalo se za nešto kada se brod naglo nagnuo udesno. Preživeli su skliznuli s palube i popadali u more. Brod se sve više naginjao. Nešto ga je prevrtalo, povlačilo ga dole. Voda je preplavila ivice, ušla u otvore. Onda je brod počeo da se raspada.

Hevilend Taf je zaustavio snimak i zadržao sliku na velikom ekranu: zeleno more i zlatno sunce, uništeni brod, zagrljaj belih pipaka. „To je bio prvi napad?“, upitao je.

„I da i ne“, odgovorila je Kefira Kej. „Pre toga su jedan drugi žetelac i dva putnička

hidroglisera tajanstveno nestali. Sproveli smo istragu, ali nismo otkrili uzrok. U ovom slučaju se desilo da je televizijska ekipa bila prisutna, pošto je snimala neku emisiju za obrazovni program. Dobili su više nego što su tražili.“

„Baš tako“, reče Taf.

„Bili su u vazduhu, u skimeru. Prikazivanje snimka te večeri zamalo je izazvalo opštu paniku. Ali je sve postalo zaista ozbiljno tek kada je i drugi brod potopljen. Tada su čuvari počeli da shvataju pune razmere problema.“

Hevilend Taf je zurio u ekran. Teško lice mu je bilo mirno, bezizražajno, ruke su mu počivale na konzoli. Crno-belo mače počelo je da ga šapicama udara po prstima. „Odlazi, Gluposti“, reče on i nežno spusti mače na pod.

„Povećajte deo jednog pipka“, predloži čuvarica pored njega.

Taf je nemo poslušao. Uključio se drugi ekran, koji je prikazivao zrnasto uvećanje debelog i bledog živog užeta koje se izvija preko palube.

„Dobro osmotrite jednu sisaljku“, reče Kejeva. „Ružičaste delove, ovde, vidite?“

„Treća od kraja je tamna unutra. I izgleda kao da ima zube.“

„Da“, reče Kefira Kej. „Sve ih imaju. Spoljašnje usne tih sisaljki mesnate su i tvrde. Kada se priljube, šire se i stvaraju vakuum, tako da ih je nemoguće odvojiti. A sve su takođe i usta. Unutra se nalazi mekan ružičasti jezičak koji se povlači, a onda zubi iskliznu napolje - trostruk niz nazubljenih zuba, oštrijih nego što biste verovali. Sada pređite na pipke na kraju.“

Taf dodirnu konzolu pa ponovo aktivira uvećavanje na trećem ekranu, tako da su se sada videle zmije koje su se uvijale.

„Oči“, reče Kefira Kej. „Na samom kraju svakog pipka. Dvadeset očiju. Pipci ne moraju da pipaju naslepo. *Vide* šta rade.“

„Fascinantno“, reče Hevilend Taf. „Šta se krije ispod vode? Odakle dolaze ti užasni udovi?“

„Kasnije slede poprečni preseki i fotografije mrtvih primeraka, kao i neke kompjuterske simulacije. Većina primeraka koje smo ulovili prilično su unakaženi. Glavno telo stvorenja je naopačke okrenuta posuda, poput delimično naduvane bešike, okružena velikim prstenom kosti i mišića koji služi kao sidro za pipke. Bešika se puni i prazni vodom da bi se stvorenje diglo na površinu, ili spustilo u velike dubine - princip podmornice. Samo po sebi nije posebno teško, mada je neverovatno snažno. Prazni bešiku da se digne na površinu, tamo grabi a onda počinje da se ponovo puni. Kapacitet bešike je neverovatan, kao što možete da vidite, stvorenje je ogromno. Ako je potrebno, može čak da izbacuje vodu kroz pipke i usta, da bi poplavilo brod i ubrzalo potapanje. Ti pipci su znači ruke, usta, oči i creva za polivanje, sve u jednom.“

„A kažete da do ovog napada niste znali za postojanje tih stvorenja?“

„Tako je. Srodnik tog stvorenja, namorska krstarica, bila je dobro poznata u dane kolonizacije. Bila je nešto između meduze i oktopoda, s dvadeset pipaka. Mnoge domaće vrste imaju sličnu građu - središnja bešika, ili telo, ili školjka ili nešto treće, s dvadeset nogu ili pipaka koji ga okružuju. Krstarice su bile mesožderi, baš kao i ovo čudovište, mada su imale prsten očiju na središnjem telu umesto na kraju pipaka. Ni pipci nisu funkcionisali kao creva. A bile su i mnogo manje - otprilike veličine čoveka. Plutale su na površini iznad kontinentalnog praga, posebno iznad staništa muljnih ćupova, gde ima mnogo ribe. Ribe su im bile uobičajeni plen, mada je nekoliko neopreznih plivača u njihovom zagrljaju našlo prilično jezivu smrt.“

„Mogu li znati šta se s njima desilo?“, upita Taf.

„Predstavljale su smetnju. Njihova lovišta su bila baš one oblasti koje su nama bile potrebne - plitke vode bogate ribom, morskim travama i plodovima mora, iznad staništa muljnih ćupova, kameleonskih dagnji i skakutavih fredija. Pre nego što smo mogli da bezbedno žanjemo

ili odgajamo, morali smo da istrebimo krstarice. To smo i uradili. O, nađe se još poneka, ali su sada retke.“

„Shvatam“, reče Hevilend Taf. „A ovo izuzetno opasno stvorenje, ova živa podmornica što jede brodove i zadaje vam tolike muke, ima li ona neko ime?“

„Namorska oklopnjača“, odgovori Kefira Kej. „Kada se prvi put pojavila, nagađali smo da je stanovnik velikih dubina koji je nekako dolutao na površinu. Ipak je Namor nastanjen jedva stotinu standardnih godina. Jedva da smo počeli da istražujemo dublje oblasti mora a malo toga znamo o stvorenjima koja možda u njima žive. Ali pošto je sve više brodova napadano i potapano, postalo je očigledno da imamo posla s čitavom vojskom oklopnjača.“

„Mornaricom“, ispravi je Hevilend Taf.

Kefira Kej se namršti. „Svejedno. Mnogo ih je, nije to samo jedan zalutali primerak. Tada je prihvaćena teorija da se duboko pod okeanom desila neka nezamisliva katastrofa koja je uznemirila čitavu vrstu.“

„Vi ne verujete u tu teoriju“, reče Taf.

„Niko u nju ne veruje. Dokazano je da je netačna. Oklopnjače ne bi mogle da podnesu pritisak tih dubina. Tako da sada ne znamo odakle dolaze.“ Iskrivila je lice. „Već samo da su tu.“

„Baš tako“, reče Hevilend Taf. „Bez sumnje ste probali da se borite.“

„Naravno. Hrabra ali neuspešna borba. Namor je mlada planeta, nema ni stanovništvo ni resurse za borbu kakva nam je nametnuta. Tri miliona Namoraca raštrkano je po morima, na više od sedamnaest hiljada ostrvaca. Još milion je na Novoj Atlantidi, našem jedinom malom kontinentu. Većina našeg naroda su ribari i morski farmeri. Kada je sve ovo počelo, čuvara je bilo jedva pedeset hiljada. Naš esnaf potiče od posada brodova koji su doneli koloniste sa Starog Posejdona i Akvarijusa ovamo na Namor. Oduvek smo ih čuvali, ali nam je pre pojave oklopnjača zadatak bio jednostavan. Naš svet je miroljubiv, ima malo istinskih sukoba. Postoji nešto etničkog suparništva između Posejdonjana i Akvarijanaca, ali je ono manje-više dobroćudno. Čuvari pružaju planetarnu odbranu, sa *Sunčevom britvom* i dva manja broda, ali smo se do sada uglavnom borili protiv poplava i požara, obavljali policijske dužnosti i slično. Imali smo oko stotinu naoružanih hidrogliasa za patrole i neko vreme smo ih koristili za pratnju, postigli nešto uspeha, ali oni u stvari uopšte nisu mogli da se nose sa oklopnjačama. A svejedno je uskoro postalo jasno da oklopnjača ima više nego patrolnih čamaca.“

„A patrolni čamci se ne razmnožavaju, dok oklopnjače, slutim, izvesno to čine“, reče Taf. Glupost i Sumnja su mu se rvali u krilu.

„Tačno tako. Ipak, pokušali smo. Bacali smo dubinske bombe na njih kada bismo ih detektovali ispod mora i torpedirali ih kada su izranjale na površinu. Ubili smo stotine. Ali postojale su nove stotine a svaki čamac koji smo izgubili bio je nezamenljiv. Namor nema gotovo nikakvu tehnološku bazu. U bolja vremena smo sve što nam je potrebno uvozili s Brazelurna i Doline Arina. Naš narod voli jednostavan život. Industrija ionako ne bi uspela na planeti. Siromašna je teškim metalima i gotovo da nema fosilnog goriva.“

„Koliko vam je čuvarskih patrolnih čamaca preostalo?“, upita Hevilend Taf.

„Tridesetak. Više se ne usuđujemo da ih koristimo. U roku od godinu dana posle prvog napada, oklopnjače su u potpunosti zavladaile našim morima. Svi veliki žeteoci su izgubljeni, stotine pomorskih farmi napušteno je ili uništeno, pola malih ribara su mrtvi, a druga polovina od straha ne napušta luke. Ništa ljudsko ne usuđuje se da se kreće namorskim morima.“

„Vaša ostrva su izolovana jedna od drugih?“

„Ne baš“, odgovori Kefira Kej. „Čuvari imaju dvadeset naoružanih skimera, a u privatnom vlasništvu je bilo još stotinak skimera i aeromobila. Rekvirirali smo ih i naoružali. Takođe smo imali i naše vazduhoplove. Skimere i aeromobile je ovde teško i skupo održavati.

Delovi se teško nabavljaju a imamo malo obučениh tehničara, tako da se većina vazdušnog saobraćaja pre nevolja odvijala putem vazdušnih brodova - oni rade na solarni pogon, puni su helijuma i veliki. Postojala je poprilična flota, njih čak hiljadu. Vazdušni brodovi su preuzeli snabdevanje nekih malih ostrva, gde je ozbiljno zapretila glad. Drugi vazdušni brodovi, kao i čuvarski skimeri, nastavili su sa borbom. Iz bezbednosti vazduha bacali smo hemikalije, otrove i eksplozive i uništili hiljade oklopnjača, mada je cena bila stravična. One su se najgušće okupljale oko naših najboljih lovišta ribe i nalazišta muljnih ćupova, tako da smo bili primorani da razorimo i zatrujemo upravo one oblasti koje su nam najpotrebnije. Ipak, nismo imali izbora. Neko vreme smo mislili da pobeđujemo. Nekoliko ribarskih čamaca čak je isplovilo i bezbedno se vratilo, u pratnji čuvarskih skimera.“

„Sukob se, očigledno, nije tu završio“, reče Hevilend Taf, „inače ne bismo sada ovde sedeli i razgovarali.“ Sumnja tiho ćušnu Glupost po glavi i manje mače pade s Tafovog kolena na pod. Taf se sagnu i podiže ga. „Evo“, reče, pruživši ga Kefiri Kej, „pridržite ga malo, molim vas. Njihov mali rat mi odvlači pažnju od vašeg velikog.“

„Ja - pa, naravno.“ Čuvarica oprezno uze malo crno-belo mače u ruku. Ono joj je taman stalo na dlan. „Šta je to?“, upita ona.

„Mače“, odgovori Taf. „Iskoćite vam iz ruke ako nastavite da ga držite kao trulu voćku. Spustite ga u krilo, molim vas. Uveravam vas da je bezopasno.“

Kefira Kej, očigledno veoma nesigurna, prebaci mače sa dlana na kolena. Glupost zevnu, zamalo se ponovo preturi na pod pre nego što zari kandžice u tkaninu njene uniforme. „)ao“, reče Kefira Kej. „Ima kandže.“

„Kandžice“, reče Taf. „Sićušne i bezopasne.“

„Nadam se da nisu otrovne?“

„Mislim da nisu“, reče Taf. „Pomilujte ga, od napred ka nazad. Tako će se smiriti.“

Kefira Kej nesigurno dodirnu glavu mačeta.

„Molim vas“, reče Taf. „Kazao sam *pomilujte*, ne potapšite.“

Čuvarica poče da mazi mače. Glupost smesta poče da prede. Ona zastade i užasnuto diže pogled. „Drhti“, reče „i pušta neke zvuke.“

„Takva reakcija se smatra povoljnom“, umiri je Taf. „Molim vas da nastavite s tim postupkom, kao i sa izlaganjem informacija. Ako želite.“

„Naravno“, reče Kejova. Nastavila je da mazi Glupost, koja joj se udobno smestila na kolenu. „Pređite na sledeći snimak“, reče.

Taf obrisao nesrećni brod i oklopnjaču s glavnog ekrana. Njihovo mesto zauze drugi prizor - zimski dan, vetrovit i leden, sudeći po izgledu. Voda je dole bila tamna i uzburkana, istačkana belom penom koju je dizao vetar. Oklopnjača je plutala po nemirnom moru, njeni ogromni beli pipci pružali su se na sve strane, tako da je ličila na neki divovski natečeni cvet što se ljuljuška na talasima. Pružila ih je uvis dok je snimatelj prolazio iznad, dva uda sa zmijama koje se prepliću na vrhu sporo su se digla iz vode, ali je kamera bila previsoko da bude u opasnosti. Činilo se da se nalazi u gondoli nekakvog dugačkog srebrnog vazdušnog broda, gledala je dole kroz stakleni prozor, i dok je Taf posmatrao, kamera se pomerila i on je video da se nalazi u konvoju od tri ogromna vazdušna broda koji dostojanstveno i ravnodušno kruže iznad ratom zahvaćenih voda.

„*Duh Akvarijusa, Lajl D i Nebeska senka*“, rekla je Kefira Kej, „pošli su u pomoć maloj severnoj grupi ostrva na kojima je besnela glad. Krenuli su da evakušu preživele i vrte ih na Novu Atlantidu.“ Glas joj je bio mračan. „Ovaj snimak je načinila TV ekipa na *Nebeskoj senci*, jedinom preživlom brodu. Gledajte.“

Vazdušni brodovi su jezdili dalje, nedodirljivi i spokojni. Onda, odmah ispred srebrnoplavog *Duha Akvarijusa*, nešto se pomerilo u vodi, nešto se pokrenulo pod tim

tamnozelenim velom. Nešto krupno, ali ne oklopnjača. Bilo je tamno, a ne belo. Voda je u širokoj oblasti postajala sve crnija, a onda se izdigla. Velika kupola boje slonovače pojavila se i narasla, poput ostrva koje izranja iz dubina, crna, grube kože i ogromna, okružena s dvadeset dugačkih crnih pipaka. Narastala je sve veća i viša, iz sekunde u sekundu, sve dok u potpunosti nije izletela iz mora. Pipci s kojih je curila voda visili su ispod nje dok se dizala. Onda su počeli da se dižu i šire. Stvorenje je bilo veliko kao vazdušni brod koji se kretao ka njemu. Kada su se sreli, izgledalo je kao da su se dva vazdušna levijatana spojila da se pare. Crna neman se spustila na vrh dugačkog srebrno-plavog dirizabla, udovi su ga obgrlili u smrtonosnom zagrljaju. Gledali su kako se koža vazdušnog broda kida, kako se ćelije s helijumom cepaju i gužvaju. *Duh Akvarijusa* se grčio i poskakivao kao da je živ a onda se smežurao u crnom zagrljaju svog ljubavnika. Pošto se to okončalo, tamno stvorenje je bacilo ostatke u more.

Taf zamrznu sliku, i veoma se pažljivo zagleda u male prilike koje su skakale iz gondole.

„Jedan drugi je uhvatio *Lajla D*, na povratku kući“, reče Kefira Kej. „*Nebeska senka* je preživela da donese vesti, ali se sa sledećeg zadatka nije vratila. Više od stotinu vazdušnih brodova i dvanaest skimera izgubljeno je u prvoj nedelji otkako su se pojavili vatreni baloni.“

„Vatreni baloni?“, upita Hevilend Taf. Mazio je Sumnju, koja mu je sedela na konzoli. „Nisam video nikakvu vatru.“

„Ime je nastalo kada smo prvi put uništili jednu prokletinju. Čuvarski skimer ju je pogodio eksplozivnom granatom i detonirala je kao da je bomba, a onda je upaljena pala u more. Izuzetno su zapaljive. Jedan hitac iz lasera i čudesno buknu.“

„Vodonik“, reče Hevilend Taf.

„Tačno“, potvrdi čuvarka. „Nikada nismo uhvatili nijedno čitavo stvorenje, ali smo iz delića sastavili sliku. Stvorenja u sebi mogu da stvore električnu struju. Uzimaju vodu i izvode neku vrstu biološke elektrolize. Kiseonik se prazni u vodu ili vazduh i pomaže da se stvorenje pokreće. Neka vrsta vazdušnih mlaznica. Vodonik ispunjava kese balona i podiže ih. Kada požele da se povuku u vodu, otvaraju jedan otvor na vrhu - vidite, ovde gore - i gas se prazni, tako da vatreni balon pada nazad u more. Spoljna koža je žilava, veoma čvrsta. Spori su ali pametni. Ponekad se kriju u oblacima i grabe neoprezne skimere koji lete ispod. A uskoro smo otkrili da se razmnožavaju jednako brzo kao oklopnjače.“

„Izuzetno zanimljivo“, reče Hevilend Taf. „Znači, smem se usuditi da naslutim, kako ste s pojavom tih vatrenih balona izgubili nebo jednako kao more.“

„Više-manje“, priznade Kefira Kej. „Naši vazdušni brodovi prosto su prespori da ih rizikujemo. Pokušali smo da nastavimo sa saobraćajem tako što smo ih slali u konvojima, u pratnji čuvarskih skimera i aeromobila, ali čak ni to nije uspelo. U jutro Vatrene zore... bila sam tamo, zapovedala skimerom s devet topova... bilo je užasno...“

„Nastavite“, reče Taf.

„Vatrena zora“, promrmljala je ona mračno. „Bili smo... imali smo trideset vazdušnih brodova, *trideset*, veliki konvoj, zaštićen sa desetak naoružanih skimera. Dugačko putovanje, od Nove Atlantide do Slomljene ruke, velike grupe ostrva. Pred zoru drugog dana, taman kada se istok zacrveneo, more ispod nas počelo je da... ključa. Kao čorba u kazanu kada provri. Bili su to *oni*, Ispuštali su kiseonik i vodu, dizali su se. Hiljade njih, Tafe, hiljade. Voda je ludački bućkala, a oni su se dizali, sve te ogromne crne senke išle su na nas, koliko god je oko videlo, iz svih pravaca. Napali smo laserima, eksplozivnim granatama, svime što smo imali. Kao da je samo nebo gorelo. Sva ta stvorenja su bila naduvena od vodonika a vazduh je bio prepun kiseonika koji su izbacili. Vatrene zora, tako zovemo taj događaj. Bilo je užasno. Krici na sve strane, zapaljeni baloni, naši vazdušni brodovi smrvljeni i padaju oko nas, tela u plamenu. A dole su čekale i oklopnjače. Videla sam ih kako grabe plivače koji su ispadali iz vazdušnih brodova, te bele pipke

kako se obmotavaju oko njih i odvlače ih pod more. Iz te bitke su se izvukla četiri skimera. Četiri. Svi vazdušni brodovi su izgubljeni, sa celokupnom posadom.“

„Mračna priča“, reče Taf.

U očima Kefire Kej videla se duboka pometnja. Nesvesno je, ritmički, mazila Glupost, čvrsto stisnutih usana, očiju prikovanih na ekran, gde je prvi vatreni balon lebdeo iznad prevrnutog leša *Duha Akvarijusa*, „Od tada“, reče ona napokon, „život se pretvorio u košmar. Izgubili smo naša mora. Na tri četvrtine Namora vlada glad, jedino Nova Atlantida još ima viškove hrane, pošto samo na njoj postoje i kopnene farme. Čuvari su nastavili da se bore. Mobilisali smo *Sunčevu britvu* i još dva svemirska broda - bombardovanje, bacanje otrova, evakuacija nekih manjih ostrva. Pomoću aeromobila i brzih skimera održavamo slabašnu mrežu kontakata s daljim ostrvima. I naravno, imamo radio. Ali jedva opstajemo. U poslednjih godinu dana utihnulo je više od dvadeset ostrva. Poslali smo patrolu da istraže pet ili šest od tih slučajeva. One koje su se vratile javile su isto. Tela na sve strane, trule na suncu. Porušene zgrade. Grebači i crvi se goste na leševima. A na jednom ostrvu su našli još nešto, nešto još užasnije. Ostrvo se zvalo Morska zvezda. Tu je živelo gotovo četrdeset hiljada ljudi, bila je to i velika svemirska luka, pre nego što je trgovina obustavljena. Za nas je bio užasan šok kada je Morska zvezda iznenada prestala da emituje. Pređite na sledeću stavku, Tafe. Hajde.“

Taf pritisnu niz svetala na konzoli.

Nekakvo mrtvo stvorenje ležalo je na plaži, truleći na pesku boje indiga.

To je bila fotografija, ne video zapis. Hevilend Taf i čuvarica Kefira Kej imali su vremena da prouče ogromnu lešinu stvorenja. Oko njega su bila razbacana ljudska tela, po čemu se videlo koliko je veliko. Imalo je oblik preturene zdele i bilo je veliko kao kuća. Iz njegove grube sivkastozelene kože, koje je sada ispućala, curio je nekakav gnoj. Rašireni po pesku okolo, poput paoka točka, bili su udovi stvorenja - deset izuvijanih zelenih pipaka, s ružičastobelim ustima, i naizmenično, deset udova koji su izgledali ukočeno, tvrdo i crno i očigledno su imali zglobove.

„Noge“, reče Kefira Kej jetko. „Hodalo je, Tafe, pre nego što su ga ubili. Našli smo samo jedan primerak, ali je to dovoljno. Sada znamo zašto su nam ostrva utihnula. Izašli su iz mora, Tafe. Takva stvorenja. Veća, manja, hodala su na deset nogu kao paukovi a s drugih deset su grabila i jela, pipcima. Oklop im je debeo i čvrst. Jedna granata ili pogodak iz lasera neće ih ubiti kao što ubija vatreni balon. Dakle, sada shvatate. Prvo more, onda vazduh a sada je počelo i na kopnu. Na *kopnu*. Izleću iz vode u hiljadama, stupaju na pesak kao neka užasna plima. Samo prošle nedelje preplavljena su dva ostrva. Nameravaju da nas zbrišu s ove planete. Nema sumnje da će nekoliko nas preživeti na Novoj Atlantidi, u visokim planinama, ali će to biti surov i kratak život. Sve dok Namor ne pošalje nešto novo na nas, neko novo stvorenje iz košmara.“ U glasu joj se osećao prizvuk histerije.

Hevilend Taf isključio svoju konzolu i svi ekrani se zatamniše. „Smirite se, čuvarice“, reče on pošto se okrenuo ka njoj. „Vaši strahovi su razumljivi, ali nepotrebni. Sada potpunije shvatam usud koji vas je zadesio. Situacija jeste tragična, ali nije beznadežna.“

„I dalje mislite da možete pomoći?“, reče ona. „Sami? Vi i vaš brod? O, ne želim da vas obeshrabrujem, nipošto. Uхватиćemo se za svaku slamku. Ali...“

„Ali ne verujete“, reče Taf. Tih uzdah mu se otrgnu s usana. „Sumnjo“, reče sivom mačetu, pa ga diže ogromnom belom šakom, „zaista si dobio valjano ime.“ Onda je ponovo pogledao Kefiru Kej. „Ja sam čovek koji lako prašta a vi ste prošli kroz mnoge okrutne nedaće, tako da neću primetiti kako olako nipodaštavate mene i moje sposobnosti. Sada, ako ćete mi dozvoliti, imam posla. Vaši ljudi su pripremili još mnogo podrobnih izveštaja o tim stvorenjima, kao i o namorskoj ekologiji uopšte. Od presudne je važnosti da se sa njima upoznam, da bih shvatio i analizirao situaciju. Hvala vam na informacijama.“

Kefira Kej se namršti, diže Glupost s kolena, spusti je na zemlju pa ustade. „Vrlo dobro“, reče ona. „Kada ćete biti spremni?“

„To ne mogu da odredim ni približno tačno“, odgovori Taf, „sve dok ne budem imao prilike da izvedem neke simulacije. Možda ćemo početi za dan. Možda za mesec. Možda duže.“

„Bude li vam potrebno predugo, neće ostati niko da vam isplati vaša dva miliona“, prasnu ona. „Svi ćemo biti mrtvi.“

„Baš tako“, reče Taf. „Trudiću se da izbegnem taj scenario. A sada, molim vas da me pustite da radim. Za večerom ćemo ponovo razgovarati. Poslužiću čorbu od povrća na arionski način, s tanjirima toritskih vatrenih pečuraka da nam probude apetit.“

Kejeva glasno uzdahnu. „Ponovo pečurke?“, požali se. „Imali smo pečurke pržene u voku i papriku za ručak i pečurke s roštilja u gorkoj pavlaci za doručak.“

„Ja volim pečurke“, reče Hevilend Taf.

„Meni su dosadile“, reče Kefira Kej. Glupost joj se protrlja o nogu a ona je namršteno pogleda. „Mogu li da predložim neko meso? Ili morske plodove?“ Delovala je čežnjivo. „Ne pamtim kad sam poslednji put okusila muljni ćup. Ponekad sanjam o njima. Otvorite ih i sipate puter unutra, pa kašikom vadite mekano meso... ne možete da zamislite koliko su ukusni. Ili sabljarušu. Ah, ubila bih za sabljarušu serviranu na morskoj travi!“

Hevilend Taf je delovao strogo. „Ovde ne jedemo životinje“, reče on. Prionuo je na posao, ne osvrćući se na nju i Kefira Kej ode. Glupost odskakuta za njom. „Taman“, promrmlja Taf, „baš taman.“

* * *

Četiri dana i mnogo pečuraka kasnije, Kefira Kej poče da pritiska Tafa tražeći rezultate. „Šta tačno radite?“, upitala je za večerom. „Kada ćete nešto preduzeti? Svakog dana se povlačite nasamo a svakog dana se stanje na Namoru pogoršava. Pre sat vremena sam razgovarala sa zapovednikom čuvara Harvanom dok ste vi sedeli za vašim kompjuterima. Mali Akvarijus i Razigrane sestre su izgubljeni dok se vi i ja ovde kolebamo, Tafe.“

„Kolebam?“, reče Hevilend Taf. „Čuvarko, ja se ne kolebam. Nikada se nisam kolebao i ne nameravam da sada počnem s kolebanjem. Ja radim. Moram da obradim ogromnu količinu informacija.“

Kefira Kej podrugljivo frknu. „Morate da obradite ogromnu količinu pečuraka“, reče ona. Onda ustade i izbacila Glupost iz krila. „Na Malom Akvarijusu živelo je dvanaest hiljada ljudi“, reče ona, „a gotovo isto toliko na Razigranim sestrama. Mislite o tome dok varite, Tafe.“ Naglo se okrenula i izašla iz sobe.

„Baš tako“, reče Hevilend Taf. Onda je ponovo pažnju posvetio piti od slatkog cveta.

Prošla je nedelja pre nego što su se ponovo sukobili. „Dakle?“, upitala je čuvarica jednog dana u hodniku, zakoračivši ispred Tafa, dok je on veoma dostojanstveno, teškim korakom izlazio iz svoje radne sobe.

„Dakle“, ponovi on. „Dobar dan, čuvarko Kej.“

„Nije dobar dan“, reče ona svadljivo. „Namorska kontrola mi javlja da su Ostrva zore nestala. Pregažena. A u njihovoj odbrani je izgubljeno desetak skimera, zajedno sa svim brodovima ukotvljenim u njihovim lukama. Šta kažete na to?“

„Velika tragedija“, odgovori Taf. „Izuzetno žalosno.“

„Kada ćete biti spremni?“

On slegnu ramenima. „Na to vam ne mogu odgovoriti. Niste mi zadali jednostavan zadatak. Problem je izuzetno složen. Složen. Da, baš tako, to je prava reč. Mogao bih reći čak i

začudan. Uveravam vas da je tužna sudbina Namora izazvala moje najdublje saosećanje i da sam rešavanju tog problema posvetio sve svoje umne sposobnosti.“

„To je sve, Tafe, što ovo vama predstavlja, zar ne? Problem?“ Hevilend Taf se blago namršti, pa prekrsti ruke na svom velikom stomaku. „Istinski problem“, reče on.

„Ne. To nije samo problem. To nije igra kojom ćemo se zabaviti. Tamo dole umiru stvarni ljudi. Umiru zato što čuvari ne opravdavaju njihovo poverenje i zato što vi ne radite ništa. Ništa,“

„Smirite se. Uveravam vas da bez predaha radim u vašu korist. Morate shvatiti da moj zadatak nije jednostavan kao vaš. Jedno je bacati bombe na oklopnjače ili gađati granatama vatrene balone. Ali ti jednostavni, živopisni metodi nisu vam doneli neku korist, čuvarke. Ekološki inženjering je neuporedivo zahtevniji posao. Proučavam izveštaje vaših vođa, vaših pomorskih biologa, vaših istoričara. Razmišljam i analiziram. Smišljam različite prilaze i puštam simulacije na *Barkinim* velikim kompjuterima. Pre ili kasnije naći ću vaš odgovor.“

„Pre“, reče Kefira Kej ledenim glasom. „Ljudima na Namoru potrebni su rezultati, i ja se s njima slažem. Veće čuvara je nestrpljivo. Pre, Tafe. Ne kasnije. Upozoravam vas.“ Zakoračila je u stranu i pustila ga da prođe.

Kefira Kej je provela sledećih nedelju i po dana izbegavajući Tafa što je više moguće. Preskakala je večeru i mrštila se kada bi ga ugledala u hodniku. Svakog dana je odlazila u komunikacionu odaju, gde je vodila dugačke razgovore sa svojim pretpostavljenima na planeti i gde je saznavala sve najnovije vesti. A vesti su bile loše. I to sve.

Konačno, došlo je do obračuna. Bledog lica i izvan sebe od besa, ušla je u zatamnjenju prostoriju koju je Taf zvao svojim „štabom“, gde ga je zatekla kako sedi pred nizom kompjuterskih ekrana i gleda crvene i bele linije kako jure jedne druge preko mreže. „Tafe!“, zaurala je. On je isključio ekran i okrenuo se ka njoj, sklonivši Nezahvalnost. Okružen senkama, bezizražajno ju je osmotrio. „Veće čuvara mi je izdalo naređenje“, rekla je.

„Blago vama“, odgovori Taf. „Znam da ste u poslednje vreme postali veoma uznemireni zbog neaktivnosti.“

„Veće želi trenutnu akciju, Tafe. *Trenutnu*, Danas. Shvatate?“

Taf spoji vrhove prstiju pod bradom, gotovo kao da se moli. „Moram li da trpim ne samo neprijateljstvo i nestrpljenje već i vređanje moje pameti? Shvatam sve što se mora shvatiti o vašim čuvarima, to vam jamčim. Jedino neobičnu i nakaradnu ekologiju Namora ne shvatam. Sve dok u to ne proniknem, ne mogu da delujem.“

„*Delovaćete*“, reče Kefira Kej. Laserski pištolj joj se iznenada stvori u ruci, uperen u Tafov krupni trbuh. „*Delovaćete* sada.“

Hevilend Taf uopšte nije reagovao. „Nasilje“, reče on, blago prekornim glasom. „Možda, pre nego što me probušite i tako osudite na propast sebe i svoj svet, možda mi pružite priliku da objasnim?“

„Hajde“, reče ona. „Slušaću. Kratko.“

„Odlično“, reče Hevilend Taf. „Čuvarke, na Namoru se dešava nešto veoma čudno.“

„Primetili ste“, reče ona zajedljivo. Laser se nije pomerio.

„Baš tako. Uništava vas naježda stvorenja koja moramo, u nedostatku boljeg izraza, nazvati zajedničkim imenom morska čudovišta. Za manje od pet standardnih godina pojavile su se tri vrste. Svaka od tih vrsta naizgled je nova, ili bar do sada nepoznata. To meni deluje izuzetno malo verovatno. Vaš narod živi na Namoru već stotinu godina, ali donedavno niko nije znao za ta stvorenja koja zovete oklopnjače, vatreni baloni i hodači. Gotovo kao da je neki mračni blizanac moje *Barke* vodio protiv vas biorat, ali to očigledno nije slučaj. Nova ili stara, ta morska čudovišta potiču s Namora, proizvod su lokalne evolucije. Njihovi bliski srodnici

ispunjavaju vaša mora - muljni ćupovi, skakutavi frediji, meduze igračice i krstarice. Dakle. Kakav nam zaključak to nameće?“

„Ne znam“, reče Kefira Kej.

„Ne znam ni ja“, reče Taf. „Razmislimo dalje. Ta morska čudovišta množe se u velikim brojevima. More ih je prepuno, ispunjavaju vazduh, preplavljaju gusto naseljena ostrva. Ubijaju. A ipak ne ubijaju jedno drugo, niti izgleda kao da imaju druge prirodne neprijatelje. Okrutne kočnice normalnog ekosistema kao da za njih ne važe. S velikim zanimanjem sam proučavao izveštaje vaših naučnika. Mnogo je toga u vezi s morskim čudovištima fascinantno, ali je možda najčudnija činjenica da ih poznajete isključivo u njihovom odraslom obliku. Ogromne oklopnjače plove morima i potapaju brodove, čudovišni vatreni baloni jezde nebesima. Gde, smem li da pitam, gde su male oklopnjače, mladunčad balona? Da, gde?“

„Duboko ispod mora.“

„Možda, čuvarke, možda. Ne možete to sa sigurnošću da tvrdite, a ne mogu ni ja. Ta čudovišta su izuzetno opasna stvorenja, a ipak sam ja viđao jednako opasne grabljivce na drugim svetovima. Njih nema na stotine i hiljade. Zašto? Ah, zato što su mladi, ili jaja, ili oni tek izlegli, manje opasni od roditelja, i većina strada pre nego što dostigne svoju užasnu zrelost. To na Namoru izgleda nije slučaj. To se izgleda uopšte ne dešava. Šta sve to može da znači? Da, šta?“ Taf slegnu ramenima. „Ne mogu to reći, ali radim dalje, mislim, trudim se da rešim zagonetku vašeg preterano bujnog mora.“

Kefira Kej iskrivi lice. „A u međuvremenu, mi ginemo. Mi ginemo a vas nije briga.“

„Nipošto!“ zausti Taf.

„Tišina!“, reče ona i mahnu laserom. „Sad ću ja da govorim, vi ste svoje ispričali. Danas smo izgubili kontakt sa Slomljenom rukom. Četrdeset tri ostrva, Tafe. Bojim se i da pomislim koliko ljudi. Svi su sada nestali, za samo jedan dan. Nekoliko slabašnih radio-signala, histerija i tišina. A vi ovde sedite i pričate u zagonetkama. Dosta. Sada ćete nešto preduzeti. Insistiram. Ili pretim, ako vam je tako draže. Kasnije ćemo rešiti kako i zašto ta stvorenja nastaju. Sada ćemo ih ubijati i nećemo gubiti vreme na pitanja.“

„Nekada davno“, reče Hevilend Taf, „postojao je jedan idiličan svet, koji je imao jednu jedinu manu - jednog insekta velikog kao zрно prašine. Bilo je to bezopasno stvorenje, ali ga je bilo svugde: hranilo se mikroskopskim sporama jedne leteće gljive. Stanovnici tog sveta mrzeli su tog insekta koji je ponekad leteo u oblacima dovoljno gustim da zakloni sunce. Kada su građani izlazili napolje, insekti bi se u hiljadama spuštali na njih i prekrivali im tela živim pokrovom. I zato je jedan ekološki inženjer u pokušaju predložio da se njihov problem reši. S nekog dalekog sveta uvezao je jednog drugog insekta, krupnijeg, da lovi te žive trunke prašine. Plan je divno delovao. Novi insekti su se množili i množili, pošto nisu imali prirodne neprijatelje u tom ekosistemu, sve dok nisu potpuno zbrisali domaće vrste. Bila je to velika pobeda. Nažalost, bilo je i nepredviđenih uzgrednih posledica. Uljez je, pošto je uništio jedan oblik života, prešao na drugi, korisniji. Mnogi domaći insekti su izumrli. Lokalni oblik ptičjeg sveta, lišen uobičajenog plena a nesposoban da svari vanzemaljsku bubu, takođe je silno stradao. Biljke nisu oprašivane kao pre. Čitave šume i džungle promenile su se i uvele. A spore gljive koje su bile hrana insektu koji je stanovnicima prvobitno zasmetao niko više nije ugrožavao. Gljiva je rasla na sve strane - na zgradama, na usevima, pa čak i na životinjama. Ukratko, ekosistem je potpuno izbačen iz koloseka. Danas, ako je posetite, naći ćete planetu na kojoj je sve mrtvo, sem grozne gljive. Takvi su plodovi prebrzog delovanja, uz nedovoljno proučavanja. Kada ljudi deluju bez potpunog shvatanja situacije, prete im strašne opasnosti.“

„A ako uopšte ne deluju, prete im sigurno uništenje“, reče Kefira Kej tvrdoglavo. „Ne, Tafe. Pričate stravične priče, ali mi smo očajni ljudi. Čuvari prihvataju sve eventualne rizike.

Imam jasna naređenja. Ako ne postupite kao što sam rekla, upotrebiću ovo.“ Pokazala je glavom ka laseru.

Hevilend Taf prekrsti ruke. „Ako to upotrebite“, reče on, „bićete veoma glupi. Nema sumnje da biste naučili da upravljate *Barkom*, Naposletku. Za to bi vam bile potrebne godine, koje po sopstvenom priznanju nemate. Ja ću raditi na njoj u vašu korist i zaboraviću vaše prostaštvo i vaše pretnje, ali ću početi tek kada procenim da sam spreman. Ja sam ekološki inženjer. Imam lični i profesionalni integritet. I moram istaći da bez mojih usluga nemate baš nikakvih izgleda. Nikakvih. Dakle, pošto vi to znate i pošto ja to znam, hajde da ubuduće preskočimo ovakve drame. Nećete upotrebiti taj laser.“

Lice Kefire Kej na trenutak je delovalo kao udareno. „Tafe...“ reče ona pometeno; laser malčice zadrhta. Onda joj se vrati odlučan izraz. „Grešite, Tafe“, reče. „*Spremna* sam da ga upotrebim.“

Hevilend Taf nije rekao ništa.

„Ne na vama“, reče ona, „već na vašim mačkama. Svakog dana ću ubijati po jednu, sve dok nešto ne preduzmete.“ Ruka joj se malo pomerila, tako da laser više nije bio uperen u Tafa, već u malu priliku Nezahvalnosti, koja se šunjala tamo-amo po prostoriji, istražujući senke. „Poću od ove“, reče čuvarka. „Brojim do tri.“

Tafovo lice bilo je potpuno lišeno emocija. Zurio je pravo pred sebe.

„Jedan“, reče Kefira Kej.

Taf je nepomično sedeo.

„Dva“, reče ona.

Taf se namrštio a na njegovom čelu belom kao kreč pojavile su se bore.

„Tri“, odbroja Kejeva.

„Ne“, reče Taf hitro. „Ne pucajte. Uradiću to što zahtevate. Za sat vremena mogu da počnem s kloniranjem.“

Čuvarka vrati laser u futrolu.

* * *

I tako je Hevilend Taf nerado pošao u rat.

Prvog dana je sedeo u svom štabu pred velikom konzolom, čvrsto stegnutih usana i nem, pomerajući klizace i pritiskajući sjajnu dugmad i fantomske holografske tastere. Drugde na *Barci*, mutne tečnosti mnogih nijansi i boja potekle su u prazne rezervoare u mračnom glavnom oknu, dok su uzorke iz velike banke ćelija premeštali, prskali i raspoređivali sićušni valdoi, osetljivi kao ruke vrhunskog hirurga. Taf nije video ništa od toga. Ostao je na svom mestu i pokretao jednog klona za drugim.

Drugog dana je radio isto.

Trećeg dana je ustao i polako šetao kilometrima dugačkim oknom gde su njegova stvorenja počela da rastu, nejasni oblici koji su se slabašno pokretali u rezervoarima prozirne tečnosti. Neki rezervoari bili su veliki kao *Barkina* paluba za šatlove, drugi mali kao nokat. Hevilend Taf je prošao pored svih, nemo i usredsređeno proučavao brojčanike, pokazatelje, sjajne monitore i ponekad ponešto podešavao. Na kraju dana je stigao tek do polovine dugačke odaje pune odjeka.

Četvrtog dana je završio obilazak.

Petog dana je uključio hronovir. „Vreme je njegov rob“, rekao je Kefiri Kej kada ga je upitala šta radi. „Mogu da ga zadržim sporog ili da mu kažem da požuri. Nateraćemo ga da leti, da bi ratnici koje gajim dostigli zrelost brže nego u prirodi.“

Šestog dana se uposlio na palubi za šatlove, prepravljajući dva šatla da prevezu stvorenja koja je stvarao, dodajući velike i male rezervoare i puneći ih vodom.

U jutro sedmog dana pridružio se Kefiri Kej za doručkom i rekao: „Čuvarko, spremni smo da počnemo.“

To ju je iznenadilo. „Zar već?“

„Nisu sve moje zveri dostigle punu zrelost, ali tako i treba da bude. Neke su čudovišno velike i moraju da se prebace pre nego što sasvim narastu. Kloniranje će se, naravno, nastaviti. Moramo da napravimo dovoljan broj naših stvorenja da bismo im obezbedili opstanak. Svejedno, sada smo u fazi kada je moguće početi sa sejanjem po namorskim morima.“

„Kakva vam je strategija?“, upita Kefira Kej.

Hevilend Taf odgurnu tanjir i napući usne. „Strategija koju za sada imam gruba je i preuranjena, čuvarko, i zasnovana na nedovoljnom znanju. Ne prihvatom nikakvu odgovornost za njen uspeh ili neuspeh. Vaše svirepe pretnje prisilile su me na nepriličnu brzinu.“

„Svejedno“, prasnu ona. „Šta nameravate?“

Taf prekrsti ruke iznad trbuha. „Biološko oružje, kao svaka druga vrsta oružja, postoji u mnogim vidovima. Najbolji način da se ubije ljudski neprijatelj jeste laserski zrak kroz čelo. U biološkim terminima, odgovarajući postupak bi mogao biti prikladan prirodni neprijatelj ili grabljivac, ili neka bolest specifična za vrstu. Pošto nedostaje vremena, nisam imao prilike da dođem do tako ekonomičnog rešenja.

Drugi pristupi su manje zadovoljavajući. Možda donesem bolest koja će očistiti vaš svet od oklopnjača, vatrenih balona i hodača, na primer. Postoji nekoliko kandidata koji obećavaju. A ipak su vaša morska čudovišta bliski rođaci mnogih drugih vrsta morskog života, a ti rođaci će takođe stradati. Moje projekcije govore da bi čitave tri četvrtine okeanskog života na Namoru bile u opasnosti od takvog napada. S druge strane, imam na raspolaganju gljive koje se brzo razmnožavaju i mikroskopske životinje koje bi doslovno ispunile vašu mora i potisnule sve druge oblike života. Taj izbor je takođe nezadovoljavajući. Na kraju bi doveo do toga da Namor postane nepodoban za ljudski život. Ako ćemo nastaviti s mojom malopredašnjom analogijom, ti metodi su biološki ekvivalent ubijanja jednog jedinog ljudskog neprijatelja detonacijom termonuklearnog uređaja u gradu u kome on igrom slučaja obitava. Znači, i to sam odbacio.

Umesto toga, odlučio sam se za strategiju koja se može nazvati strategijom sačme, za uvođenje mnogih novih vrsta u namorsku ekologiju, u nadi da će se neke od njih pokazati kao delotvorni prirodni neprijatelji sposobni da prorede vaša morska čudovišta. Neki moji ratnici su velike smrtonosne zveri, dovoljno opasne da love čak i vaše užasne oklopnjače. Drugi su mali i hitri, lovci u čoporu koji se brzo razmnožavaju. Treći su pak sićušna stvorenja. Nadam se da će pronaći vaša bića iz košmara i na njima se hraniti dok su ova još mlada i manje moćna i da će ih tako desetkovati. Dakle, kao što vidite, imam mnoge strategije. Spremio sam čitav špil, umesto da odigram jednu kartu. S obzirom na vaš surovi ultimatum, to je jedini način da nastavim.“ Taf joj klimnu glavom. „Verujem da ćete biti zadovoljni, čuvarko Kej.“

Ona se namrštila i ništa nije rekla.

„Ako ste završili tu ukusnu kašu od slatkih pečuraka“, reče Taf, „možemo da počnemo. Ne bih želeo da mislite kako odugovlačim. Vi, naravno, umete da pilotirate vazduhoplovima?“

„Da“, reče ona oštro.

„Odlično!“, uskliknu Taf. „Onda ću vas uputiti u posebna i nesvakidašnja svojstva svojih šatlova. Oni su sada već puni za naš prvi nalet. Prelazićemo vašu mora u niskom letu i izbacivati tovar u vaše nemirne vode. Ja ću leteti u *Bazilisku* preko vaše severne hemisfere. Vi ćete povesti *Mantikoru* na jug. Ako je taj plan prihvatljiv, da pogledamo rute koje sam nam pripremio.“ Veoma je dostojanstveno ustao.

* * *

Narednih dvadeset dana Hevilend Taf i Kefira Kej unakrsno su prelazili opasno namorsko nebo u pažljivo osmišljenom obrascu, sejući u more. Čuvarka je oduševljeno letela. Prijalo joj je što je ponovo u akciji i ponovo je osećala nadu. Oklopnjače, vatreni baloni i hodači sada će morati da se nose sa sopstvenim košmarima - košmarima sa pedesetak dalekih svetova.

Sa Starog Posejdona stigle su vampirske jegulje, nesiji i plutajuće žbunje mrežastog korova, providno, oštro kao britva i smrtonosno.

S Akvarijusa je Taf klonirao crne proždirače, brže grimizne proždirače, otrovne štencemehure i mirišljavu mesožderku gospinu propast.

S Džejmisonovog sveta su iz rezervoara izašli peščani zmajevi i desetak vrsta morskih zmija jarkih boja, velikih i malih.

Sa same Stare Zemlje banka ćelija je obezbedila velike bele ajkule, barakudu, džinovsku sipu i pametne kitove ubice.

Posejali su Namor čudovišnim sivim krakenima sa Lisadora i manjim plavim krakenima sa Ansea, kolonijama vodenog želea sa Noborna, daronijskim okretnim bičevima i krvavom čipkom sa Katadaja, plivačima velikim poput ribe-tvrđave s Dam Tulijana, lažnog kita sa Gulivera i ghrin'doma sa Hruna-2 ili malim kao mehur-peraja sa Avalona, parazitskim cesnima s Anande i smrtonosnim vodenim osama s Dirdrija, koje grade gnezda i ležu jaja. Za lov na lebdeće vatrene balone doneli su bezbrojne letače: raže-bičeve, jarkocrvene britvokrilce, jata rugalica, vodozemne urlače i užasno bledoplavo stvorenje - pola biljku a pola životinju, gotovo bez ikakve težine, koje je lebdelo na vetru i vrebalo unutar oblaka kao živa, gladna paučina. Taf ju je zvao korov što plače i šapuće i posavetovao Kefiru Kej da ne leti kroz oblake.

Biljke, životinje i bića koja su bila i jedno i drugo a nisu bila ni jedno ni drugo, grabljivce i parazite, stvorenja tamna kao noć ili jarka i prelepa ili potpuno bezbojna, stvorenja neopisivo čudna i divna ili previše ružna da se o njima i razmišlja, sa svetova čija su imena blistavo sijala u istoriji ljudskog roda i sa svetova za koje je retko ko čuo. I još, i još. Iz dana u dan *Bazilisk* i *Mantikora* sevali su iznad namorskih mora, prebrzi i preopasni za vatrene balone koji bi dolebdeli da ih napadnu i nesmetano su izbacivali svoja živa oružja.

Svakog dana posle zadatka vraćali su se na *Barku*, gde se Hevilend Taf povlačio u društvo svojih mačaka, dok je Kefira Kej počela da vodi Glupost sa sobom u komunikacionu sobu da sluša izveštaje.

„Čuvar Smit javlja o pojavi nekih čudnih stvorenja u Narandžastom moreuzu. Nema znaka oklopnjača.“

„Oklopnjača primećena u blizini Baterna, u ogorčenoj borbi s nekim ogromnim stvorenjem punim pipaka, dvostruko većim od nje. Sivi kraken, kažete? Vrlo dobro. Moraćemo da naučimo ta imena, čuvarke Kej.“

„Mulidorski sprud javlja da se porodica raža-bičeva naselila na obližnjim hridima. Čuvar Horn kaže da seku kroz vatrene balone kao živi noževi - da baloni mlitave i bespomoćno padaju. Divno!“

„Danas su nam se javili sa Indigo plaže, čuvarke Kej. Neobična priča. Tri hodača su izjurila iz vode, ali to nije bio napad. Bili su pomahnitali, teturali su se kao da ih nešto užasno boli, a niti neke bele ljigave materije visile su sa svakog zgloba i otvora. Šta je to?“

„More je danas izbacilo mrtvu oklopnjaču na obalu Nove Atlantide. Još jedno truplo je primetila *Sunčeva britva* na zapadnoj patroli, kako truli na površini vode. Različite čudne ptice su je kidale na komade.“

„*Zvezdani mač* je juče otišao do Vatrenih visova i primetio manje od pet-šest vatrenih balona. Veće čuvara razmišlja o ponovnom uspostavljanju kratkih letova vazdušnih brodova za Bisere muljnih ćupova. Šta ti misliš, čuvarke Kej? Šta bi nam savetovala, da rizikujemo ili je još prerano?”

Svakog dana su stizali brojni izveštaji, i svakog dana se Kefira Kej sve šire osmehivala dok je išla na zadatke u *Mantikori*, Ali Hevilend Taf je ostao ćutljiv i ravnodušan.

Trideset ćetvrtog dana rata, zapovednik Lisen joj je rekao: „Pa, danas je otkrivena još jedna mrtva oklopnaća. Sigurno je pružila žestok otpor. Naši naućnici su analizirali sadržinu njenog želuća i izgleda da se hranila isključivo kitovima ubicama i plavim krakenima.“ Kefira Kej se blago namrštila, a onda prešla preko toga.

„More danas izbacilo sivog krakena na Borinu“, rekao joj je zapovednik Moen nekoliko dana kasnije. „Stanovnici se žale na smrad. Javljaju da ima divovske okrugle ujede. Oćigledno od oklopnaće, ali ćak i veće od uobićajenih.“ Čuvarke Kej se nelagodno promeškoljila.

„Izgleda da su sve ajkule nestale iz Jantarnog mora. Biolozi ne vide razlog. Šta ti misliš? Pitaj Tafa, molim te.“ Slušala je i osetila prve znake nemira.

„Evo nećeg ćudnog za vas dvoje. Nešto je primećeno kako se kreće tamo-amu preko Koherinskog ponora. Imamo izveštaje sa *Sunćeve britve* i *Nebeskog noža*, kao i potvrde od više skimerskih patrola. Ogromno stvorenje, kažu, pravo živo ostrvo, uništava sve pred sobom. Je li to nešto vaće? Ako jeste, možda ste se preraćunali. Kažu da jede na hiljade barakuda, mehur-peraja i okretnih bićeva.“ Kefira Kej se namrštila.

„Vatreni baloni ponovo primećeni kod Mulidorskih sprudova - na stotine. Prosto ne mogu da poverujem u ove izveštaje, ali kažu da se raže-bićeći sada samo odbijaju o njih. Da li vi...”

„Ponovo krstarice, možete li da verujete? Mislili smo da su gotovo sve nestale. Ima ih izuzetno mnogo i gutaju Tafove sitnije ribe kao lude. Morate da...”

„Oklopnaće prskaju vodu da obore urlaće sa neba...”

„Nešto novo, Kefira, *letać* ili taćnije jedrilica, ćitava jata poleću sa vatrenih balona. Već su oborili tri skimera, a raže ne mogu da se nose s njima...”

„...na sve strane, kažem ti, to stvorenje što se krije u oblacima... baloni ih samo raskidaju, a kiselina im više ne smeta, bacaju ih dole...”

„...još mrtvih vodenih osa, na stotine, hiljade, gde su sve...”

„...ponovo hodaći. Zamak zore je utihnuo, sigurno je pregažen. Ne shvatamo. Ostrvo je bilo okruženo kolonijama krvave ćipke i vodenog želea. Trebalo je da bude sigurno, sem ako..

„... već nedelju dana nema glasa sa Indigo plaže.”

„... trideset, ćetrideset vatrenih balona primećeni u blizini Kabena. Veće se boji...”

„... ništa s Lobadona...”

„...mrtva riba-tvrđava, velika kao samo ostrvo...”

„...oklopnaće došle u samu luku...”

„... hodaći...”

„... ćuvarke Kej, *Zvezdani mać* je izgubljen, oboren iznad Polarnog mora. Poslednje poruke su bile nerazumljive, ali mislimo...”

Kefira Kej se drhteći pridigla, pa se okrenula da izjuri iz komunikacione sobe, gde su sa svih ekrana stizale samo vesti o smrti, uništenju i porazu. Hevilend Taf je stajao pred njom, njegovo blede lice bilo je bezizražajno, a Nezaćhvalnost mu je mirno sedela na širokom levom ramenu.

„Šta se dešava?”, upitala je ćuvarke.

„Mislio sam da je to oćigledno, ćuvarke, svakoj osobi prosećne inteligencije. Gubimo. Možda smo već izgubili.”

Kefira Kej je potisnula želju da vrisne. „Hoćete li vi nešto da *učinite*? Da uzvratite udarac? Za sve ovo ste vi krivi, Tafe. Vi niste ekološki inženjer - vi ste samo običan trgovac koji ne zna šta radi. Zato je ovo...”

Hevilend Taf diže ruku da zatraži tišinu. „Molim vas“, reče on. „Već ste me dovoljno žestili. Ne vređajte me dalje. Ja sam blag čovek, dobroćudne i trpeljive naravi, ali čak i takav čovek može biti izazvan toliko da pobesni. Sada ste veoma blizu tačke u kojoj će se to desiti. Čuvarko, ne prihvatam odgovornost za ovaj žalostan tok događaja. Ovaj preuranjeni biorat koji smo vodili nije moja ideja. Vaš necivilizovani ultimatum primorao me je na nepromišljene poteze, samo da bih vas smirio. Srećom, dok ste vi noći provodili uživajući u prolaznim i iluzornim poredama, ja sam nastavio sa svojim poslom. Uneo sam mape vašeg sveta u svoj kompjuter i pratio tok vašeg rata, u svim njegovim brojnim fazama. Napravio sam duplikat vaše biosfere u jednom svom velikom rezervoaru i posejao ga uzorcima namorskog života kloniranim iz mrtvih primeraka - parče pipka ovde, komad oklopa onde. Nije to ništa konačno, naravno, mada ovaj poslednji niz događaja na Namoru teži da potvrdi moju hipotezu. Zato me više ne unižavajte, čuvarko. Pošto se noćas okrepim snom, spustiću se na Namor i pokušati da okončam ovaj vaš rat.“

Kefira Kej je zurila u njega, jedva se usuđujući da poveruje, a užas joj se ponovo pretvarao u nadu. „Znači imate odgovor?“

„Baš tako. Zar nisam to upravo rekao?“

„Šta?“, upita ona. „Neka nova stvorenja? To je to - klonirali ste nešto novo, zar ne? Neku bolest? Neko čudovište?“

Hevilend Taf diže ruku. „Strpljenja. Prvo moram biti siguran. Izrugivali ste mi se i ponižavali me s tako neumoljivom žestinom da oklevam da se izložim novim porugama tako što ću vam poveriti svoje planove. Prvo ću dokazati da su osnovani. Sada, dakle, porazgovarajmo o sutrašnjem danu. Nećete leteti na borbene zadatke u *Mantikori*, Umesto toga ćete otići na Novu Atlantidu i sazvati Veće čuvara u punom sastavu. Dovedite s daljih ostrva sve koje morate, molim vas.“

„A vi?“, upita Kefira Kej.

„Ja ću se sresti s Većem kada za to dođe čas. Pre toga ću se sa svojim planovima i svojim stvorenjem spustiti na Namor, da izvršim sopstveni zadatak. Rekao bih da ćemo se spustiti u *Feniks*u. Da. Mislim da će *Feniks* najviše odgovarati, da obeleži dizanje vašeg sveta iz pepela. Veoma mokrog pepela, ali ipak pepela.“

* * *

Kefira Kej se sreća s Hevilendom Tafom na palubi za šatlove malo pre zakazanog odlaska. *Mantikora* i *Feniks* su bili spremni u pregradama za lansiranje među rastrkanim olupinama svemirskih brodova. Hevilend Taf je ukucavao brojeve u mini-kompjuter pričvršćen za unutrašnji deo podlaktice. Na sebi je imao dugi vinilni mantil s mnogo džepova i širokim epoletama. Zelena i smeđa kapa sa širitom ukrašena zlatnim slovom teta Ekoloških inženjera bila mu je mangupski nakrivljena na čelavoj glavi.

„Obavestila sam Namorsku kontrolu i Glavni štab čuvara“, reče Kejeva. „Veće se okuplja. Prevešću petoro-šestoro zapovednika čuvara iz daljih oblasti, tako da će svi biti prisutni. A vi, Tafe? Jeste li vi spremni? Je li vaše tajanstveno stvorenje ukrcano?“

„Uskoro“, reče Hevilend Taf pa je pogleda trepćući.

Ali Kefira Kej nije gledala u njegovo lice. Pogled joj se spustio. „Tafe“, reče, „imate nešto u džepu. Nešto što se mrda.“ S nevericom je posmatrala kako se izbočina pomera pod

vinilom.

„Ah“, reče Taf. „Baš tako.“ A onda iz džepa proviri glava, pa se znatiželjno osvrnu. Pripadala je mačetu, malecnom mačetu crnom kao ugalj, sa živahnim žutim očima.

„Mačka“, promrmlja Kefira Kej kiselo.

„Vaša je moć opažanja izuzetna“, reče Hevilend Taf. Pažljivo je digao mače pa ga držao u jednoj velikoj beloj šaci dok ga je prstom druge češkao iza uha. „Ovo je Daks“, rekao je značajno. Daks je bio gotovo dvostruko manji od ostalih mačića što su trčkarali po *Barci*. Izgledao je baš kao lopta od crnog krzna, neobično mlitava i ravnodušna.

„Divno“, odgovori čuvarka. „Daks, a? Odakle sad on? Ne, nemojte da mi odgovarate. Sama mogu da pogodim. Tafe, zar nemamo važnijeg posla od igranja s mačkama?“

„Mislim da nemamo“, reče Hevilend Taf. „Nedovoljno cenite mačke, čuvarke. One su izuzetno civilizovana stvorenja. Nijedan svet se bez mačaka ne može smatrati istinski kulturnim. Jeste li svesni da su sve mačke, još od pradavnih vremena, posedovale trunku psi-moći? Zna li da su neka drevna društva na Staroj Zemlji poštovala mačke kao bogove? Istina.“

„Molim vas“, reče Kefira Kej razdražljivo. „Nemamo vremena za rasprave o mačkama. Ponećete sa sobom to siroto stvorenje na Namor?“

Taf zatrepta. „Baš tako. Ovo siroto stvorenje, kako ste ga toliko prezrivo nazvali, predstavlja spasenje Namora. Malo poštovanja ne bi bilo na odmet.“

Zagledala se u njega kao da je poludeo. „Molim? To? On? Hoću da kažem, Daks? Sigurno niste ozbiljni. O čemu to pričate? Šalite se, zar ne? Ovo je nekakva ludačka šala. Nešto ste spremili na *Feniksu*, nekakvog čudovišnog levijatana koji će očistiti more od oklopnjača - nešto, bilo šta, ne znam. Ali sigurno ne mislite... ne možete... ne to.“

„On“, reče Hevilend Taf. „Čuvarke, veoma je zamorno isticati očigledno, ne jednom već neprekidno. Dao sam vam proždirače, krakene i raže-bičeve, na vaš zahtev. Nisu bili delotvorni. Shodno tome, naporno sam i dugo razmišljao i na kraju sam klonirao Daksa.“

„Mače“, reče ona. „Upotrebićete to *mače* protiv oklopnjača, vatrenih balona i hodača. Jedno. Malo. *Mače*,“

„Baš tako“, reče Hevilend Taf. Namršteno ju je pogledao, vratio Daksa u svoj prostrani džep pa se odsečno okrenuo ka *Feniksu* koji je čekao.

* * *

Kefira Kej je postajala veoma nervozna. U večničkoj dvorani na vrhu Lukobranske kule u Novoj Atlantidi, dvadeset petoro zapovednika čuvara koji su zapovedali čitavom odbranom Namora obuzimao je nemir. Čekali su već satima. Neki su tu proveli čitav dan. Dugački sto za sastanke bio je prekriven ličnim komunikatorima, hartijama i praznim čašama za vodu. Dva obroka su već poslužena i odneta. Pored širokog zakrivljenog prozora koji je dominirao suprotnim zidom trbušasti zapovednik Elis razgovarao je tihim i žustrim glasom sa zapovednikom Lisenom, visokim i strogim, a obojica su s vremena na vreme značajno pogledali Kefiru Kej. Iza njih je sunce zalazilo, a veliki zaliv je poprimao divnu nijansu grimiza. Bio je to tako lep prizor da bi čovek jedva primetio svetle tačkice - čuvarske skimere koji su patrolirali.

Suton samo što se nije spustio, večnici su negodovali i nestrpljivo se meškoljili u svojim velikim udobnim foteljama, a Hevilend Taf se još nije pojavio. „Kada je rekao da će doći?“, upitao je zapovednik Hem po peti put.

„Nije bio posebno precizan, zapovedniče“, odgovori Kefira Kej nelagodno, po peti put.

Hem se namršti i nakašlja.

Onda jedan komunikator zapišta i zapovednik Lisen priđe odlučnim korakom i zgrabi ga.

„Da?“, reče on. „Razumem. Vrlo dobro. Uvedite ga.“ Spustio je komunikator i zakucao njime po stolu da privuče pažnju prisutnih. Oni su se odvikli do svojih mesta i prekinuli razgovore ili se ispravili. U večničkoj dvorani zavladała je tišina. „To je bila patrola. Primećen je Tafov šatl. Zadovoljstvo mi je da javim da on stiže.“ Lisen pogleda Kefiru Kej. „Najzad.“

Čuvarka se tada osetila još nelagodnije. Bilo je dovoljno loše to što ih je Taf ostavio da čekaju, ali se doslovno užasavala trenutka kada će ući svojim teškim korakom, s Daksom koji mu viri iz džepa. Kejeva nije mogla da nađe reči kojima bi prenela svojim pretpostavljenima da Taf smeru da spase Namor pomoću malog crnog mačeta. Meškoljila se na fotelji i dodirivala svoj veliki kukasti nos. Ovo će biti veoma loše, bojala se. Bilo je gore od svega što je mogla i da sanja.

Svi su zapovednici čuvara čekali, ukočeni, nemi i pažljivi, kada su se vrata otvorila i kada je Hevilend Taf ušao u pratnji četvorice naoružanih čuvara u zlatnim kombinezonima. Izgledao je kao čudo. Čizme su mu šljapkale dok je hodao a veliki mantil bio je sav blatnjav. Daks se jasno video u levom džepu, sa šapicama preko ivice i pažljivim krupnim očima. Ali zapovednici nisu gledali mače. Pod drugom rukom Hevilend Taf je nosio blatnjavu stenu veliku kao glava krupnog čoveka. Bila je prekrivena debelim slojem zelenosmeđe sluzi a voda je s nje kapala na debeli tepih.

Bez i jedne jedine reči, Taf ode pravo do stola za sastanke i spusti kamen nasred njega. Tada je Kefira Kej videla rub od pipaka, bledih i tankih kao konac, pa je shvatila da to uopšte nije stena. „Muljni ćup“, rekla je glasno i iznenađeno. Nije ni bilo čudo što ga nije prepoznala. U životu je videla mnoštvo muljnih ćupova, ali tek kada bi bili oprani, skuvani i kada bi im pipci bili uklonjeni. Obično su se služili čekićem i dletom za otvaranje čvrstog oklopa, uz posudu topljenog putera i začina.

Zapovednici su zapanjeni gledali, a onda ih je svih dvadeset petoro govorilo uglas i u odaji je zavladała halabuka izmešanih glasova.

„... jeste muljni ćup, ne shvatam...“

„Šta to znači?“

„Tera nas da čekamo čitav dan a onda dolazi na veće prljav kao tragač po mulju. Dostojanstvo veća je...“

„...nisam jeo muljni ćup, ima već dve-tri...“

„... nemoguće da je čovek koji bi trebalo da spase...“

„... suludo, ma samo pogledajte...“

„... šta mu to viri iz džepa? Pogledajte! Gospode, *pomerilo se!* Živo je, kažem vam, video sam...“

„*Tišina!*“ Lisenov glas proseče žamor kao nožem. U prostoriji zavlada muk kako su se, jedno po jedno, zapovednici čuvara okretali ka njemu. „Okupili smo se na vaš poziv“, reče Lisen Tafu otrovno. „Očekivali smo da ćete nam doneti odgovor. Umesto toga ste nam izgleda doneli nešto da prezalogajimo.“ Neko se zakikota.

Hevilend Taf namršteno osmotri svoje blatnjave ruke, pa ih uredno obrisa o mantil. Izvadio je Daksu iz džepa i spustio to tromo mače na sto. Daks zevnu i protegli se, a onda se odšeta ka najbližem zapovedniku, koji se užasnuto zagledao, pa brže--bolje odgurnuo stolicu unazad. Pošto je skinuo mokri, blatnjavi mantil, Taf potraži mesto gde će ga staviti i na kraju ga okači na lasersku pušku jednog pratioca. Tek tada se okrenuo ka zapovednicima. „Uvaženi zapovednici“, reče on, „ovo što vidite pred vama nije hrana. Baš u takvom stavu krije se koren svih vaših nedaća. Ovo je ambasador rase koja deli Namor sa vama, i čije ime, nažalost, daleko prevazilazi moje slabše sposobnosti. Njegov narod će veoma loše da prihvati ako ga pojedete.“

* * *

Neko je napokon doneo Lisenu čekić i on je udario njime dugo i glasno da privuče pažnju svih prisutnih, pa je metež polako minuo. Dok se sve to dešavalo Hevilend Taf je stajao potpuno smireno, bezizražajnog lica, s rukama prekrštenim na grudima. Tek kada je tišina ponovo nastupila, rekao je: „Možda bi trebalo da objasnim.“

„Vi ste ljudi“, reče zapovednik Harvan, gledajući prvo Tafa pa muljni ćup a onda ponovo Tafa. „Potpuno ljudi.“

Hevilend Taf jednom rukom uze Daksa sa stola, pa počeo da ga mazi. „Čak i u trenutku naše pobede, rugaju nam se i vređaju nas“, reče on mačetu.

„Tafe“, reče Lisen sa čela dugačkog stola, „to što tvrdite je nemoguće. Sasvim smo dovoljno istražili Namor za stotinu godina koliko smo ovde, tako da smo potpuno sigurni da na njemu ne obitava nikakva inteligentna vrsta. Nema gradova, nema puteva, nema znakova nikakve bivše civilizacije ili tehnologije, nema ruševina ili artefakata - nema *ničega*, ni na kopnu ni u moru.“

„Štaviše“, reče drugi većnik, mesnata žena rumenog lica, „muljni ćupovi nikako ne mogu biti inteligentni. Da, imaju mozak velik kao ljudski. Ali to je ujedno i sve što imaju. Nemaju oči, uši, noseve, nemaju gotovo nikakve organe čula sem dodira. Imaju samo te slabašne pipke kao manipulativne organe, jedva dovoljno snažne da podignu kamičak. A pipci zapravo jedino služe da ih pričvrste za njihovo mesto na morskom dnu. Hermafroditi su i potpuno su primitivni, mobilni samo u prvom mesecu života, pre nego što školjka otvrdne i oteža. Kada jednom puste korenje na dnu i prekriju se muljem, više se nikada ne pomeraju. Tako ostaju stotinama godina.“

„Hiljadama“, reče Hevilend Taf. „Oni su izuzetno dugovečna stvorenja. Sve što govorite je van svake sumnje tačno. Svejedno, zaključci su vam pogrešni. Dozvolili ste sebi da vas ratobornost i strah zaslepe. Da ste malo sveobuhvatnije sagledali situaciju i dovoljno dugo i detaljno razmišljali o njoj, kao što sam to učinio ja, nema sumnje da bi čak i vojničkom umu poput vašeg postalo očigledno da vaše nevolje nisu prirodna katastrofa. Samo su dejstva neke neprijateljske inteligencije mogla biti objašnjenje za tragičan tok događaja na Namoru.“

„Ne očekujete da poverujemo.“, zausti neko.

„Gospodine“, reče Hevilend Taf, „očekujem da slušate. Ako ćete se uzdržati od prekidanja, sve ću objasniti. Onda možete da odlučite hoćete li verovati ili nećete, kako vam drago. Ja ću uzeti svoj honorar i otići.“ Taf pogleda Daksa. „Idioti, Dakse. Na sve strane nas proganjaju idioti.“ Pošto je ponovo usmerio pažnju na zapovednike čuvara, nastavio je: „Kao što sam rekao, ovde je očigledno delovala neka inteligencija. Problem je bio naći tu inteligenciju. Konsultovao sam radove vaših namorskih biologa, živih i pokojnih, čitao mnogo o vašoj flori i fauni, na *Barci* stvorio mnoge ovdašnje oblike života. Nije bilo očiglednog kandidata za svesno stvorenje. Tradicionalna obeležja inteligentnog života jesu razvijen mozak, sofisticirani biološki senzori, mobilnost i neka vrsta manipulativnog organa, kao što je recimo palac nasuprot prstima. Nigde na Namoru nisam mogao da nađem stvorenje sa svim tim osobinama. Moja hipoteza je, međutim, i dalje bila tačna. Zato sam iz nužde morao da pređem na manje izgledne kandidate, pošto izglednih nije bilo.

Zato sam proučavao istoriju vaših nevolja i ponešto je smesta postalo očigledno. Verovali ste da vaša morska čudovišta izranjaju iz mračnih okeanskih dubina, ali gde su se ona zaista prvi put pojavila? U plićim priobalnim vodama - oblastima gde ste se bavili ribarenjem i pomorskim farmama. Šta su sve te oblasti imale zajedničko? Sasvim sigurno obilje života, to mora da se prizna. Ali ne istog života. Ribe koje su živele u vodama oko Nove Atlantide nisu zalazile u vode oko Slomljene ruke. A ipak sam pronašao dva zanimljiva izuzetka, dve vrste koje su postojale

gotovo svugde - muljne ćupove, kako leže nepokretni u svojim prostranim mekanim ležištima, kroz dugačke, spore vekove, i prvobitno, stvorenja koja ste zvali namorske krstarice. Drevna domaća rasa ima za njih jedno drugo ime. Zovu ih čuvari.

Pošto sam jednom stigao toliko daleko, trebalo je samo da otkrijem pojedinosti i potvrdim svoje sumnje. Možda sam mogao da dođem do tih zaključaka i mnogo ranije, ali grubo prekidi oficirke za vezu Kej, koja mi je neprekidno remetila koncentraciju i koja me je napokon krajnje svirepo prisilila da izgubim mnogo vremena šaljući u more sive krakene, britvokrilce i razna druga stvorenja. Uбудуće ću poštediti sebe takvih veza.

A ipak, na jedan način, eksperiment je bio koristan, pošto je potvrdio moju teoriju o pravom stanju stvari na Namoru. Shodno tome sam nastavio. Geografske studije su pokazivale da su čudovišta najgušća oko nalazišta muljnih ćupova. Najteže borbe su se vodile u istim tim oblastima, moji zapovednici. Očigledno je da su ti muljni ćupovi koji su vama toliko jestivi - vaši tajanstveni neprijatelji. A ipak, kako je to moguće? Ta stvorenja imaju krupan mozak, naravno, ali nedostaju im sve druge osobine koje povezujemo sa inteligentnim životom kakav mi poznajemo. A baš u tome i jeste stvar! Oni su očigledno inteligentni na način koji mi ne poznajemo. Kakvo bi to inteligentno biće moglo da živi duboko pod morem, nepokretno, slepo, gluvo, lišeno svih čulnih doživljaja? Razmotrio sam to pitanje. Odgovor je, gospodo, očigledan. Takva inteligentna stvorenja moraju da opšte sa svetom na način na koji mi ne možemo, moraju da imaju sopstvene načine opažanja i komuniciranja. Takva inteligentna bića moraju biti telepate. Baš tako. Što sam više o tome razmišljao, to je očiglednije postajalo.

Zato je ostalo samo da ispitam svoje zaključke. Zarad toga sam doveo Daksa. Sve mačke poseduju izvesne male psioničke sposobnosti, zapovednici. Pre mnogo vekova, u doba Velikog rata, vojnici Federalnog carstva borili su se protiv neprijatelja sa stravičnim psi-moćima; hranganskih umova *igitjanki* dušepija. Da bi se suprotstavili takvim opasnim neprijateljima, genetski inženjeri su radili sa životinjama iz roda mačaka i izuzetno su ojačali i izoštrili njihove psioničke sposobnosti, tako da ove umeju da se sporazumevaju s nama, običnim ljudima. Daks je jedna takva posebna životinja.“

„Hoćete da kažete da nam on čita misli?“, upita Lisen oštro.

„Ako imate misli vredne čitanja“, reče Hevilend Taf, „da. Ali važnije je da sam, putem Daksa, uspeo da doprem do drevnog naroda koji ste tako neslavno prozvali muljni ćupovi. Jer su oni, shvatate, potpuno telepatska vrsta.

Bezbrojne milenijume su živeli u spokoju i miru na dnu mora ove planete. Oni su spora, promišljena, filozofska rasa i živeli su jedni pored drugih, na milijarde njih, svaki povezan sa svima drugima, svaki individua i svaki deo velike rasne celine. Na jedan način su bili besmrtni, pošto su svi delili iskustva svih a smrt jednog nije predstavljala ništa. Iskustva su, međutim, u nepromenljivom moru bila retka. Njihovi dugački životi uglavnom su posvećeni apstraktnim mislima, filozofiji, čudnim zelenim snovima koje ni vi ni ja ne možemo u potpunosti da pojmimo. Moglo bi se reći da su nemi muzičari. Zajedno su tkali velike simfonije snova a te pesme traju i traju.

Pre nego što je ljudski rod stigao na Namor, milionima godina nisu imali istinske neprijatelje. A ipak to nije oduvek bio slučaj. U primordijalnim počecima ovog pomorskog sveta, okeani su bili prepuni stvorenja koja su uživala u ukusu sanjara isto kao vi. Čak i tada je rasa razumela genetiku, razumela je evoluciju. Sa svojom ogromnom mrežom isprepletenih umova, uspeali su da manipulišu samom životnom materijom, veštije od bilo kog genetskog inženjera. I tako su evoluirali svoje čuvarе, opasne grabljivce s biološkim imperativom da zaštite njih koje nazivate muljni ćupovi. To su bile vaše krstarice. Od tog doba pa do danas, oni su čuvali morsko dno, a sanjari su se vratili svojoj simfoniji misli.

Onda ste stigli vi, s Akvarijusa i Starog Posejdona. I to kako ste stigli. Izgubljeni u snatrenjima, sanjari su vas mnogo godina jedva primećivali, dok ste vi obrađivali mora i ribarili i otkrivali ukus muljnih ćupova. Razmislite samo kakav ste im šok priredili, zapovednici. Svaki put kada biste potopili nekog od njih u kipuću vodu, svi su delili taj osećaj. Sanjarima se činilo kao da je neki užasni novi grabljivac evoluirao na kopnu, mestu koje njih nije nimalo zanimalo. Nisu imali nikakav nagoveštaj da ste vi inteligentna bića, pošto nisu mogli ništa lakše da zamisle intelekt bez telepatije nego što vi možete da ga zamislite slepog, gluvog, nepokretnog i jestivog. Za njih su stvorenja koja se kreću, manipulišu okolinom i jedu meso - životinje, i ne mogu biti ništa drugo.

Ostatak znate, ili možete da pretpostavite. Sanjari su spor narod izgubljen u svojim ogromnim pesmama, i sporo reaguju. Prvo su vas prosto ignorisali, ubeđeni da će sam ekosistem ubrzo obustaviti vaša zlodela. Onda su videli da se to ne dešava. Njima se činilo kao da vi nemate prirodnih neprijatelja. Neprekidno se množite i širite a mnogo je hiljada umova utihnulo. Napokon su se vratili drevnom, gotovo zaboravljenom načinu iz svoje mutne prošlosti i probudili se da se zaštite. Ubrzali su razmnožavanje svojih čuvara sve dok mora iznad njih nisu vrvela od zaštitnika, ali stvorenja koja su nekada bila sasvim dovoljna protiv drugih neprijatelja, vama nisu mogla ništa. Napokon su bili primorani na nove mere. Njihovi umovi su prekinuli veliku simfoniju, raširili su se, osetili i shvatili. Konačno su počeli da stvaraju nove čuvare, čuvare dovoljno opasne da ih zaštite protiv tih velikih novih neprijatelja. I tako je to išlo. Kada sam stigao na *Barci* i kada me je Kefira Kej primorala da pustim mnoge nove pretnje u njihovo mirno carstvo, sanjari su isprva bili zatečeni. Ali borba ih je prekalila, sada su odgovorili brže i za veoma kratko vreme sanjali su nove čuvare i slali ih u borbu protiv stvorenja koja sam na njih pustio. Upravo dok vam ovo govorim, u ovoj vašoj impresivnoj kuli, mnogi užasni novi oblici života bude se ispod talasa i uskoro će izroniti da godine koje stižu pretvore u košmar - osim ako, naravno, sklopite mir. Odluka je isključivo na vama. Ja sam samo skromni ekološki inženjer. Ne bih ni sanjao da vam nalažem nešto slično. Ipak vam to savetujem, najiskrenije što mogu. Zato je ovde ambasador izvađen iz mora - na svoju veliku ličnu nelagodu, moram da dodam. Sanjari su sada veoma uznemireni, jer kada su osetili Daksa među sobom a kroz njega dodirnuli mene, njihov svet se uvećao milion puta. Danas su saznali za zvezde i saznali su da nisu sami u ovom kosmosu. Verujem da će biti razumni, pošto njima kopno ne treba, a i ne jedu ribe. Ovde je i Daks, kao i ja. Hoćemo li početi s pregovorima?“

Ali kada je Hevilend Taf napokon učutao, veoma dugo niko nije progovarao. Zapovednici čuvara su listom bili prebledeli i nemi. Jedan po jedan su skretali pogled sa Tafovog bezizražajnog lica ka blatnjavoj školjki na stolu.

Napokon je Kefira Kej povratila moć govora. „Šta oni žele?“, upitala je napeto.

„Uglavnom“, reče Hevilend Taf, „žele da prestanete da ih jedete. To mi deluje kao krajnje razuman predlog. Kako glasi vaš odgovor?“

* * *

„Dva miliona standarda nije dovoljno“, rekao je Hevilend Taf nešto kasnije, sedeći u komunikacionoj prostoriji na *Barci*, Daks mu je mirno ležao u krilu, pošto je imao malo one oduševljene živosti drugih mačića. Sumnja i Neprijateljstvo su se jurcali u drugom delu sobe.

Na ekranu je lice Kefire Kej iskrivilo sumnjičavo mrštenje. „Šta to znači? To je bila ugovorena cena, Tafe. Ako pokušavate da nas prevarite...“

„Prevarim?“ Taf uzdahnu. „Dakse, jesi li je čuo? Posle svega što smo uradili, oni ni pet ni šest, nego iznose tako teške optužbe. Ni pet ni šest... Čudna fraza, kad čovek o njoj malo bolje razmisli.“ Ponovo je pogledao u ekran. „Čuvarko Kej, potpuno sam svestan ugovorene cene. Za dva miliona standarda rešio sam vaše nevolje. Analizirao sam i razmišljao i obezbedio uvid i

prevodioca koji vam je bio toliko preko potreban. Čak sam vam i ostavio dvadeset pet telepatiskih mačaka, svaku povezanu s jednim vašim zapovednikom, da omogući dalju komunikaciju posle mog odlaska. I to je uključeno u uslove mog prvobitnog sporazuma, pošto je bilo neophodno za rešenje vašeg problema. A pošto sam u srcu više humanista nego biznismen, a pride i izuzetno sentimentaln čovek, čak sam vam dozvolio da zadržite Glupost, koja se vezala za vas, iz nekog razloga koji uopšte ne mogu da pojmem. Ni za to, takođe, ništa ne naplaćujem.“

„Pa zašto onda tražite još tri miliona standarda?“, upita besno Kefira Kej.

„Za nepotreban rad na koji sam bio surovo primoran“, odgovori Taf. „Hoćete li račun po stavkama?“

„Da, hoću“, reče ona.

„Vrlo dobro. Za ajkule. Za barakude. Za divovske sipe. Za kitove ubice. Za sive krakene. Za plave krakene. Za krvavu čipku. Za vodeni žele. Dvadeset hiljada standarda po stavki. Za ribu-tvrđavu, pedeset hiljada standarda. Za korov što plaće i šapuće osam...“ Nabrajanje je trajalo veoma, veoma dugo.

Pošto je završio, Kefira Kej je strogo stisnula usne. „Preneću vaš račun Veću čuvara“, rekla je. „Ali vam smesta mogu reći da su vaši zahtevi nepošteni i preterani, a naš trgovinski balans nije dovoljan za toliki odliv čvrstih standarda. Možete da čekate u orbiti stotinu godina, Tafe, ali nećete dobiti pet miliona.“

Hevilend Taf diže ruke kao da se predaje. „Ah“, reče on. „Dakle, zbog svoje lakoverne prirode, moram da pretrpim gubitak. Znači, nećete mi platiti?“

„Dva miliona standarda“, reče čuvarica. „Kao što smo se dogovorili.“

„Izgleda da se moram pomiriti s tom surovom i nemoralnom odlukom i prihvatiti je kao jednu od teških životnih lekција. Vrlo dobro. Neka bude tako.“ Pomilovao je Daksa. „Kaže se da su oni koji ne uče iz istorije osuđeni da je ponavljaju. Ja samo sebe mogu da krivim za ovaj nesrećni sled događaja. Pa samo je nekoliko meseci prošlo otkako mi se ukazala prilika da vidim istorijsku dramu koja se bavila nečim veoma sličnim. Reč je bila o brodu sejaču, veoma nalik na ovaj moj, koji je oslobodio jednu malu planetu veoma dosadnog parazita, samo da bi nezahvalne planetarne vlasti odbile da mu plate. Da sam bio pametniji, možda bi me to naučilo da tražim isplatu unapred.“ Uzdahnuo je. „Ali nisam bio pametan i sada moram da snosim posledice.“ Taf ponovo pomilova Daksa, pa zastade. „Možda će vaše Veće čuvara zanimati da vide taj snimak, čisto zabave radi. Holografski je, potpuno dramatizovan i s odličnim glumcima, a najviše od svega pruža izuzetno zanimljiv uvid u rad i sposobnosti broda kao što je ovaj. Veoma poučan materijal. Brod u drami zvao se *Čarobni frulaš*.“

* * *

Naravno da su mu platili.

Napomene

[←1] Engl.: *howl* - urlik, zavijanje (Prim. prev.)

[←2] *Patty Hearst* - kćerka novinskog magnata, koju su teroristi oteli 1974, da bi im se ona kasnije pridružila. Potonje suđenje je izazvalo medijsku senzaciju u Americi. (Prim. prev.)

[←3] Igra reči - engleske reči *maw*, koja označava usta, ždrelo, želudac, posebno nekog mesoždera, i *ma*, što znači mama, veoma se slično izgovaraju. (Prim. prev.)

[←4] *James Beard*, slavni američki kuvar i pisac kuvara; *Calvin Trillin*, američki novinar i pisac, često piše o kulinarstvu. (Prim. prev.)

[←5] *Boney* na engleskom znači „koščat“, takođe i aluzija na često obrađivani rok standard *Bony Moronie*. (Prim. prev.)

[←6] *Betty Crocker* - američka marka posuđa, kuhinjskih aparata i prehrambenih proizvoda. (Prim. prev.)

[←7] U naslovima svih romana o Tafu postoje igre reči zasnovane na istom izgovoru imena Taf i reči *tough*, koja znači teško. *Tafova putovanja* se mogu pročitati i kao *Teška putovanja*, *Dvaput Taf* kao *Dvaput teže*, *žešće* a *Tafovo prizemljenje* kao *Teško prizemljenje*. (Prim. prev.)